

نەفسیری کوردی

له کهلامی خوداو هندی

مه لای گه وره
(مه لا محمدی کوئی)

به رگی مه شه م

منتهی اقرأ الثقافى

www.iqra-ahlamontada.com

لتحميل أنواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پراي داتلود کتابهای مختلف مراجعه: (مُنْتَدَى اقرا الثقافی)

پۆدابهزاندنی چۆردها کتیب: سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

www.lqra.ahlamontada.com

www.lqra.ahlamontada.com

للكتيب (كوردی , عربي , فارسي)

تەڧىرى كوردى

لەكلامى خوداۋەندى

مەلى كەۋرە
(مەلامى كۆپ)

بەرگى ھەشتەم

جوزنى (۲۲-۲۳-۲۴)

لەسەر نەركى بەرگىز مام جەلال سەرۆك كۆمارى عىراقى فیدرال لەچا پدراۋە

﴿وَمَنْ يَفْعَلْ مِنْكُمْ﴾ (إِطَاعَهُ) بکا، (سکوت) بکا، ﴿لِلَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ بۆ خواو (رسول) ی ﴿وَتَعْمَلْ صَالِحًا﴾ (لازم) ه، بۆ (عمل) ی (صالح)، کاری (دنیا) و (دین) ڕیک ناکهوی ﴿تَوَاتَرًا أَجْرًا مَرَّتَيْنِ﴾ (مقابل) ی (عذاب)؛ بۆ له (أساس) ی (تفاوت) ی (جزا) ی (حسنه) و- (سینّه) (عمل) ی (صالح) یان (أجر) ی (مضاعفه)؛ (مادام) (عمل) ی (صالح) بکهن، چ له (زمان) ی (رسالة) پنهانه چ له دوايه؛ (تقييد) به (زمان) نيه ﴿وَأَعْتَدْنَا لَهُا﴾ بۆ ئەوکه سه ﴿رِزْقًا كَرِيمًا﴾ (زنده) یی له (دنیا) و (آخرهت)؛ دواى (وفات) ی (رسالة) پناهيش، (أَمْهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ) به (غايهت) ی (حُرْمَت) و (رفاهيهت) ژيان له (آخرهت) يش له (خدمهت) (سَيِّدِ الْكَوْنِينَ) (کریم) ه؛ (أساسًا) به (معنا) ی (سخی) نيه، وهکی (إنسان) (فهم) ی ئەکا (قاموس) به (کثر) (معنی) ئەدا، وه (سَيِّدِ) ی (عظیم القدس)؛ (کریمه)؛ به (أَرْضِ) ی (طیبه) ئەلین، که (مُنْبِت) بۆ؛ (ممکن) ه له وه به (إنسان) (سخی) بَلِّغِينَ: " (کریم)" وه (کَرَمٌ) (مقابل) ی (لَا مَهْ) ه. زوبانی کوردی (مقابله) ی (مفردات) ی (عربی) پێ ناکرێ ﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَاءِ﴾ (نساء العالمين)؛ (أولین) و (آخرین) (مِنَ بَدَأَ الْبَشَرِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ) لیره (مقصود) (تفضلی) نيه؛ تا (حاجهت) به (تقييد) بکات؛ ئەوانه خویان له (جهت) ی (فضيلة) (مُتَفَاوِت) ن (بعض) ی له (أَمْهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ) ههچ ناوو ناویانگی نيه؛ (أَمَّا) هه موویان هه م دهم و هه م سه رو هه م پازی (رسالة) پنهانه؛ ئەو (نسبهت) ی له (بین) ی میرو ژن دایه، ئەو بۆ په رده و (حجاب) ه له (بین) ی باب و کهچ دانیه؛ کهچ هه رچه ند له (غايهت) ی (فضل) و (زهکا) و (شرافهت) دابی، بۆ بابی نایبته (محل) ی (أسرار)؛ ژن شوشه یی (ناموس) ه؛ پاوانی (إنسان) ی به (غیرهت) و مه ردی یه؛ (إحترام) و (حفظ) ی (ناموس) و (عرض) ی (إنسان) ی (عالی) له سه ر ژن، له (أَتَمُّ) و (أَهَمُّ) ی (واجبات) ه؛ (وکذا) (سَرِّ) پۆشینی زۆر (مهم) ه بۆیه ئەفه رمووی: ﴿إِنْ أَتَقَبَّلْنَ﴾ ئەگه ر خو بپاریژن، ناگاداری خۆتان بکهن ﴿فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ﴾ (خضوع) و نه رمی به قسه

مه که ن؛ قسه نه رم و به نازو نووز مه بن ﴿فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ﴾ نه وانی
 (مؤمن) یان، گه وره یی (زوجات) ی (نبی) (أمّهات المؤمنین) یان، و له دل جی
 گیر بوه، به (وهم) و (خیال) دانایه، (أدنی) (خیال) ی به دلیان دانایه، نه و
 (حرمت) ه. بپوا. زۆر (عجایب) ه، نه وانه ی ژن نه په رستن، (طبیعی) ه موو ژنی
 ناپه رستن؛ که سئ زۆر جوان و (ممتان) نه په رستن؛ به و (وهم) ه که (الهی)
 (حسن) بۆ خۆی (خلق) ی کردیه، له بهر نه وه، نه و ژنه نه خۆی (میل) ی نه کا،
 نه که س نه توانی به دلیا بجی، (مسئله) ی (زواج) و (مه واج)؛ به لکو نه بی به
 (معبوده)؛ (أما) نه وی (منافق) بی (میل) ی حیزی ه بی، (لازم) ه خولی
 پاراستنی (حتی) (بأبعد وجه) (فی الحقيقة) ئافرهت که به نیژی قسه بکا دل
 بۆی ناجولیتته وه ﴿وَقُلْنَا قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾ باش و دوور له تۆمهت، نه و ژنانه ی نه مپۆ
 له گه ل پیاوان به (مکشوف) ی (مجالسه) و (إخطلاط) نه که ن، هه رچه ند
 زۆر (راقی) ن به (ثقافة) ن (أما) به (بؤدیه) و (توالیت) و قسه ی نه رمه حیزانه،
 (جلب) ی (نظر) و (میل) نه که ن، وه (أغلب) ی خویان تیوه نه گلین ﴿وَقَرْنٌ فِي
 بُيُوتِكُنَّ﴾ له مائی خۆتان دانیشن، مه خولیتنه وه، نه و مال و مال مه که ن، (بیت) ی
 (أزواج) ی (نبی) (نیسه) بۆ (رسول) یش نه درئ، بۆ نه وانیش، (مادام) نه وانه
 (إلى الممات) (محزون) مان، نابئ (مسکن) یان ه بی؟ نازانم نه و هه رایه هه رایه
 نه مپۆ چیه؟ خانی ژنانی (رسول) بۆچی بستینن؟ (سیدی آلوسی) له (تحفة إثنی
 عشرة) ی گه لی (مباحث) ی (نزاع) ی (بین) ی (سُنه) و (شیعه) وه نه گیرئ، له
 (تفسیر) (إیراد) ی نه کا، زۆر به (فائدة) یه، (أما) لای (حقیر) نه و هه را هه رایه
 گوم کرئ باشتره، بی (لزوم) ه، هه رچه نده نه مپۆ (شیعه) ده ستیانه (لکن)
 (سیاسه) له قه بۆزیان نه داته وه؛ ئومیدم وایه به (غلبه) ی (علم) و (مدنیة) ی
 (عصری)؛ نه م (تشیع) و (مشیع) ه نه مینئ ﴿وَلَا تَبْرُجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى﴾
 خۆ به ده رمه خه ن، به (تکبر) و له نجه و لار مه پۆن؛ (محاسن) به ده رمه خه ن؛
 (ابن عباس) له بهر (جاهلیة الأولى) نه پۆن بۆ (ما قبل التاريخ)؛ (بین) ی (نوح)

و(ادریس) تہو(مُدّہ) یہ ہزار سال بوء یہ کئی تہلئی(بین) ی (آدم) و(نوح) (۸۰۰) سال بوء، یہ کئی تہلئی: (بین) ی (نوح) و (ابراہیم) نالئی (مُدّہ) چہند بوء یہ کئی تہلئی: (زمان) ی (نمرود)؛ (جاهلیۃ الأولى) (زمان) ی (ابراہیم)؛ (جاهلیۃ الثانی) (زمان) ی (محمد) (ﷺ)؛ یاخود (أولی) (زمان) ی (داود) و(سلیمان) (قیل): (ما بین موسی و عیسی) (قیل): (ما بین عیسی و محمد)؛ پہکو تہمہ چہ؟ تہو (أدوا) ی (أمومت) ہ (ثایا) (أمہات المؤمنین) تہیزانی چہ؟ چی تیا تہ کرا؟ (سُبْحَانَ اللَّهِ) لہ (بعض) ی (أدوا) ی (غاب) (أحوالات) ی وا لہ (بین) ی نیرومی (جریان) ی تہ کورد، کہ لہ (زمان) ی (رسالہت پہناہ) نہک (حَرَم) آنی (محترم) آنی (رسول) ی (اکرم)، ژنہ دۆم وقہرہج (تہئی) یان لی ناکرئی (یاربی) چہند بئی ناگان! (زمان) ی (قوم) ی نوور کہوتنہوہ لہ (شرائع)، (زمان) ی (جاهلیۃ الأولى) (نظر) بہ (زمان) ی (رسالۃ) ی (جدید)؛ دوا ی (خاتم الرسول) بوء (جاهلیۃ) ی (مدنی) تہشای ژنہ (ناورویایی) و(تہمریکایان) کہ باورکہ لہ ہیچ (عصر) ی وابوویی؛ خوزیا بہ (حال) ی (طبیعی) یاوہکی پیواوان (تَبَرُوج) یان کردبا؛ (لکن) (تَبَرُج) یان زۆر (مُسْرِفان) ہ، وہ بئی (لنوم) ہ؛ ژنی گہورہ، ژنی گہورہکان بۆ (حفلات) (دہعوہت) تہکرئین؛ وہکی کچہ تیمی (عادی)، خہریکی سؤراو سپاوو (زینہت) لہ خۆدان و(کشف) ی (بہدہن) ن شتی وا لہ بہرئہ کەن؛ کەمئ (بین) ی ناوک و(بین) ی نیو پانیان تہپۆشن (باقی) (مکشوف) ہ؛ لہ سەر (مائِد) (ملوک) آن دادہ نیشن؛ تہو (أحوال) ہ (سیرایہت) ی کردیہ بۆ ناو (مُسلَمان) آنیش؛ (حتی) (سَنّی) ی ئافرہت بہ (عَیْب) تہزانن؛ باشہ ئافرہت (تَبَرُج) بکا (أما) (تَبَرُج) ی (جاهلیۃ) بۆ (بَشَر) زۆر سہیرہ؛ تہوہی لای ئیمہ زۆر (عَیْب) ہ زۆر (عار) ہ زۆر بئی (غیرہتی) و (ناموسی) یہ (ناورویایی) (أبدًا) (مُبالات) ی پی ناکەن؛ بہ لکو لایان زۆر جوانہ (حقیقہ) بہ (مسئَلۃ) ی (کشف) ی ژنان و(رقص) و سہمای (سینہما) یان، (ناورویایی) بابلیتم: (مسیحی) (موفق) بوون بہ سەر فہوتانی (دین) و(غیرہت) و(ناموس) لام وایہ (حاجت) ناکا

به باسی (خروجی) (حضرتی عائشة) بۆ لای (بصر) له (مسئله) ی (قتل) ی (امام عثمان) چونکی ژنه (ایرانی) (شیعه) کانی (علی) له سایه ی (رضا شای په له وی) هه موی هاتنه دهر من (اساسا) حه زم له (بیان) ی ئه و (ماجرای) یه نیه؛ ئاره زوی (محو) ی نه که م ﴿تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ ئه مپۆ چاره سازی بۆ (اسلامیه) (لازم) ه؛ که س گوئی ناداتی (علما) ی (شیعی) و (سُنی) چی قازانجیان بی، دوا ی نه که ون (نتیجه) ی (تَبْرُوج) ی (ثانی) ته ماشاکا؛ (فساد) ی (دین) و (دنیا) یه؛ پۆژی هه زار (مَجَانِع) نه قه ومی له (جهة) ی بی (دین) ی ته گهر له (جهة) ی (دین) یا (ئه وروپایی) آبروی (دین) یان نه برد تا (ئه وروپایی) و ابن (تابع) ی (هوا) و هه وس بن؛ وه (عالم) یش کو لاوی (تَقْلید) یان بن (بَشَر) (اصلاح) ی نابی؛ به (ملیون) ئی وه کی (قادیانی) و به (ملیار) ئی وه کی (بابی)، (واقعا) له (دهور) ی ئه و (رسول) ه نوئی یانه، شه پو شۆپ (فسق) و (فجور) و (سینات) و (وقایح) و (قبایح) و (زنا) و به فریدان و (قَتْل) و (سَلْب) و (احراق) و بی (ناموس) ی و (دیوئی) و (گه وادی)؛ (أَنَا فَأَنَا) له (نما) دایه؛ به سه ر (دنیا) یا (سیرایه) نه کا؛ با ئه مه (معجزه) ی (رسول) ی (اسلام) بی ﴿وَأَقَمْنَ الصَّلَاةَ﴾ نوژی (فرض) ﴿وَأَتَيْنَ الزَّكَاةَ﴾ (زه کات) ی (واجب) دیاره (دهوله مه ند) ئه بن ﴿وَأَطَعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ له (عموم) ی فه رمایشت، چ (أوامر) چ (نواهی) ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ﴾ به (تشریع) ی ئه و (أحكام) ه؛ به و (أوامر) و (نواهی) یه، به و (نُصَحْه) به (وضع) ی ئه و (آداب) ه (ملوک) آن ﴿لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ ئه و (إراد)، (إراد) یه (تشریعی) یه؛ وه ئه و جوړه (إراد) به و (طرز) ه له (حق) (أمة) یش (وارد) ه؛ (إستحال) ی (مُراد) ه (كَسْب) ه به (سعی) یه؛ لا بر دنی (أمو) ی (قَدْر) و نالایه ق له (آداب) ی (مُعَاشَرَة) ی (جاهلیة الأولى) وه پاک کردنه وه ی (آل و بیّت) به (إتباع) ی (أصول) ی (مُقَرَّر) یه، (دائن) به (تربیه) ی (عائله)؛ ئه و (آداب) و (تربیه) ی (عائله) بۆ (أهل) (رساله ت په ناه) ی له به ر (علوی) (مقام) (حضرة) ی (خاتم الرسول)، (سید الكل) (ناموس) ی

(أكبر)، (روح القدس) ی (مُجَسِّم)؛ (مُحَمَّد المصطفى) (ناموس) ی (سَيِّد الكونین)؛ شاهه نشای (أهل) (غیرت) و (حَمِيَّة) (معصوم) ه (مصون) ه؛ (حَرَم) ی (نَبی) (ذی شأن) وهك (نُبّی) (مكنون) له (صَدَف) ی (حیمایت) ی (إلهی) دا (محصونه)؛ (موراد) له (آل و بَیْت) لیتره (أُمّهات المؤمنین) (زوجات) ی (طاهرات) (طیبات) ی (أطیب الأطیبین) ه له دوايه له (تفسیر) ی (ابن جریر) دیم (نَقْل) له (عکریمة) بانگی ته کرد له بازاران تھی فه رموو: تھو (آیة) ه له (حَق) (نساء) ی (نَبی) (وارد) بوه منیش (على ملاء الناس) له هه مو شویتنی تھ لیم: (مُرَاد) له (آل) لیتره (زوجات) ی (نَبوی) ن؛ باسی (على) و (آل) ی لیتره نیه (عَبَّاس) و (سائری) (أقارب) ی (رسالة پناه) (موضوع) ی (بحث) نین؛ قسه له وان ناکرئی بئی جئی یه؛ وهکی (آل و بَیْت) ی (إبراهیم) (غیر) ی باسی که سی تری تیانیه (ملا) یه (عربی) بزانی جوو بئی دیان بی بت په رست بئی؛ بنو پیتته تھم (سورته) ه له (أول) ه (آخر) ی تی بگا له (أهل البَیْت) (غیر) ی (أزواج) (فَهْم) ناکا خۆلی ژۆر (نَقْل) ی (زهراء) (كحل البصر) ی (محمد) ی (جلیزاده) ی (أُمّا) خوا تھ زانی لیتره (داخل) ی تھو (کلیمه) یه نیه، به لئی به (على) و (زهراء) و (أولاد) تھ لئین: (آل بَیْت) باشه (مبارک) ه (جناب) ی (رسول) تھوانه ی خسته بن (عبا) فه رموی تھوان (خاصة) له (آل) ی منن؛ خوايه پاکیان که (بنی هاشم) و (بنی مطلب) له (بابی) ی (زهکات) (آل) ن؛ به سه ر چاو، قسه م لی نیه (إنکار) ی ناکه م؛ (لکن) هیچیان لیتره (مُرَاد) نییه؛ وه (إرادة) (إرادة) یه (تکونی) نیه (السَّلام) (أول) و (آخر) نه به (تصریح) نه به (تلویح) نه به (أمر) نه به (رَمَن) نه به (إشارة)، (إشارة) یه بۆوان نیه؛ (أئمه) ی (آل و بَیْت) (معصوم) نین؛ لیتره من (حق) م به سه ره وه نیه خوا تھ یزانی (معصوم) ن یان نا به لئی (بنا) به قسه ی (شیعه) (معصوم) ن؛ چونکی چی بکه ن، گونا ه نیه وهکی (أشاعیره) تھ لئین: هه رچی بیکا دهر (حق) به (عَبْد) ی بئی چاره، نابئی به (ظلم) ژنی (رسول الله) لهو (جیهته) ه که شیشه ی (ناموس) ی پیغه مبه ریان (تودیع) کرایه؛ (فوق

الکل) (وَلَوْ) کچه گاوان و شوان بن (مَعَ أَنَّهُ مِنْ حَيْثُ الْعِلْمُ وَالْمَقْدَرَةُ) (عائشه) بۆ مه‌موو (عالم) ی (إسلامیه) جای (إفتخاره) باوه‌پمه‌که ژنی و بووی و هیئ (حَتَّى) ژنه خوینده‌واره‌کانی (عصر) (غایه) به (علم) و (ثقافة) ناگه‌نه (حضرة) ی (عائشة)، نهو (علم) نهو (زکا)یه‌نهو (نطق) نهو (بلاغة) نهو (حکمة) نهو (عقل) و (شعور) نهو که خوابه‌وی (کرم) کردیه و ابزانم به ژنی تر نه‌دایه نه‌وی (مسلمان) ساغ بی خیزان و کچ و کچه زانا خویش و (أقارب) ی (رسول الله) (أهل) ی (إيمان) ی خۆش نه‌وی؛ نابیی به دوزمنی چتاقیان نهو شه‌پ و شوپ (فِتْنَة) ی له (بَيْنَ) (صحابی) یان (جاری) بوو (غیماظ) ی لَی نه‌کا؛ نه‌لَی: ﴿تِلْكَ أُمَةٌ قَدْ خَلَتْ﴾ با ئیمه کارئ چاتر بکه‌ین پێک که‌وین، (محافظ) ی (بَقِيَّة) (دین) و (وطن) بکه‌ین؛ با مه‌موو (عالم) بزانی ژن له (نظر) (دین) ی (إسلام) ژۆد (مُحْتَرَم) نهو (حجاب) ی بۆ (حفظ) و (حُرْمَة) وه‌کی شوشه‌وات له ناو (صندوق) آن نه‌ندری تا به (سلامة) بگاته جئ؛ ژن نه‌وه‌نده به (حُرْمَة) نهو (دینی) (إسلام) بۆ (مليّون) ی لیره پئی نادا ژنی به پوتی (رقص) و سه‌ما بکا، له‌به‌ر چاوی خه‌لکی، سه‌یری (ئه‌وروپایی) هه‌لیان نه‌په‌پێنن؛ وه‌ پئی‌یان نه‌لَین: (سَيِّدَات) ! (تمام) ! نه‌گه‌ر چه‌زت له (روایات) نهو (مُراجعه) ی (تفسیر) ی (روح المعانی) که؛ دوو (كَلِمَة) ی سه‌یروکه: (شیعة) لایان وایه (رسول) (معصوم) نین؛ (أئمة) ی (معصوم) ن؛ (ملا) یانی ئیمه و نه‌فه‌رموون (رسول) (معصوم) ن (أولیا) و (أئمة) ی (شیعه) کان لای ئیمه و نه‌وان له (دَرَجَة) (عُلَیّا) ن له (وِلَایَة) دا (محفوظ) ن (بنا) به فه‌رموده‌ی (شیخی نابلسی) (معنا) ی (محفوظی) (یعنی) گونا‌ه (تأثیر) یان تی نا‌کا چونکی نه‌وه‌ی نه‌ی که‌ن له (لَوْح الحفوظ) نه‌یبینن که‌له‌سه‌ریان نوسراوه؛ (فعلى هذا) (مُطیع) و فه‌رمان به‌ردارن (علما) ی (نظر) هه‌رچه‌ند نه‌لَین هه‌رچی بی خواله‌سه‌ر (عبد) ی نووسی به؛ (أَمَّا) کردنی گونا‌ه له (مُشاهده) ی نوسراو نین بۆ نه‌وانی (مؤمن) ئیتر گویت لَی بَی ﴿وَأَذْكُرَنَّ﴾ بۆ (ناس)، یا (دائماً) بیخویننه‌وه، (نسیان) ی (عرض) م کردن (أَوَّلَ وَآخِرَ) (خطاب) له گه‌ل (زوجات) نهو ﴿مَا يُتْلَى﴾

فِي بُيُوتِكُنَّ ﴿١﴾ له (طرف) (رسول الله) وه ﴿مِنْ آيَاتِ اللَّهِ﴾ ﴿قُرْآن﴾ ﴿وَالْحِكْمَةِ﴾
 (أَحَادِيث)؛ (حُكْم) ی (شخصیات) (مستوره) نا ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا﴾
 نه زانی (مُدْبِرَة)؛ دواى (خطاب) ی (آل) نه فه رمووی: ﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ﴾
 (عام) له (أَقَارِب) و (أَجَانِب) و (آل) (زکات) و به رات؛ نه وى (مُطِيع) و (مُنْقَاد) بى
 نه دى نه مه خو به تی، (إِمْتِيَان) دان به (أَشْخَاص) و (طَوَائِف) و (عَائِلَات) له (دین)
 دانیه ﴿مُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ به پاستى، (إِيمَان) ئى (مُحْكَم) له ناو دل ﴿وَالْقَانِتِينَ﴾
 وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ ﴿٢﴾ پاست گو؛ (قَوْل) و (فِعْل) (مطابق)
 ﴿وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ﴾ له نو یژدا یا (عام)
 ﴿وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ﴾ (مفروضة) ﴿وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ﴾ (صوم) ی
 (رَمَضَان) ﴿وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ﴾ ﴿إِلَّا عَلَى الْوَجْهِ الْمَشْرُوعِ﴾
 ﴿وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ﴾ له گهل (خشوع) و (جلال) (تعظیم) نه وهك
 ئیستا له سهر زویان به (واسطه) ی (الله الله الله) ی ده رویشان (نعوذ بالله)
 نه وهند سووکه (إنسان) هه ز ناكا ناوى خویان له سهر زویانا بى؛ بووینه
 (مدار) ی (کلام) و سویتندی به درو ﴿أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ﴾ ﴿بِلَا تَفْرِيقٍ﴾ ی (أَجْناس) و
 (أَنْسَاب) ﴿مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾ نایه ته (تقدیس) و (حساب) لام وایه، هیچ (سبب)
 نزول) ی (پى) ناوی؛ نه و (تعمیم) ه (غایه) به جی به زور (مناسب) ی (مقام) ه
 (مُوافِق) (حق) و (حقیقه) و (وضع) و (شرع) ی (رَبِّ الْعَالَمِينَ) ه ﴿وَمَا كَانَ﴾ نه بوه،
 (غیر) ه (قابل) ﴿لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا لِلْمُؤْمِنَاتِ﴾ ئى (مُنْقَاد) پاست و دوست ﴿إِذَا قَضَى﴾
 اللَّهُ وَرَسُولُهُ ﴿حُكْمًا﴾ یان کرد به (حُكْم) ئى (جَازِم) نه و (قضا) یه ش (تکلیفی) یه؛
 (حُكْم) ی (رَسُول) - من حیث هُوَ رَسُول - (حُكْم) ی (مُرْسِل) ه ﴿أَمْرًا﴾ هه رچی
 بى ﴿أَنْ يَكُونَ لَهُمْ﴾ بى (مُؤْمِن) و (مُؤْمِنَة) ﴿الْخَيْرَةَ﴾ (إِخْتِيَان)؛ (لازم) ه
 (إِطَاعَة) بکه ن نابى سهر پیچی بکه ن ﴿مِنْ أَمْرِهِمْ﴾ (أَمْر) ی خوا و (سول) یا
 (أوامر) ی خو یان، که (لازم) کراوه، (جمع) ئى بى (رعایه) تى (أمر) ی
 (اجتماعی) یه ﴿وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ (مخالفه) یان بکا ﴿فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا

مُبِينًا ﴿وَلَوْ حَسِبَ الظَّاهِرُ بِهِ بَاشِي بَزَانِي﴾ (آية) (دائر) به (تزويج) ی (زينب) ه
 (بنت) ی پووری پتغه مبهري خوشکی بابی (أمية بنت العبد المطلب) له (زيد) ی؛
 (نازل) بوو (أصحاب) ی (کرام) نیر و می، (مقابل) ی (حکم) ی خواو (رَسُول) ی
 که رده نداده یی (إطاعة) بووین ﴿وَإِذْ تَقُولُ﴾ یادی که ﴿لَلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ﴾ به
 (ایمان) که و ته ژیر (تربیة) ی توو ﴿وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ﴾ (نعمه) ی (فوق الحیاة)
 (إِتْخَاذ) ت کرد به (وَلَدٌ)، له (أعظم) ی خانه دانی جهان؛ پورزای خوت لی ماره
 کرد؛ پیت نه فهرموو: ﴿أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ﴾ بیگره (طلاق) ی مه ده؛
 (وَلَوْ) له سهرت گران بی ﴿وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ﴾

وا دیته دلّم؛ (جَنَاب) ی (رسالت په ناه) له (آية) ی (صدر) ی (سوره ت)
 (دائر) به (نَفِي) (تَبْنِي)، (وارد) (خاطر) ی (عاطر) ی بوو؛ وه ترساوه، که خوا
 (حُكْم) ی بکا؛ وه (ممکن) ه وه کی له (بعض) ی بُزُرگان (نَقْل) کرایه؛ نه وه ی به
 (طریق) ی (وَحَى) بؤ (کشف) بوو بی ﴿وَتُخْشَى النَّاسَ﴾ (أراجيف) و (طَغَن) ت لی
 دهن (ذاتاً) نه مپوش نهو (مَادَّة) به کیکه له (مطاعن) ی (مسیحی) یان؛
 نا (شکری) نه بی (قوة) مان (صَرْف) بوو له (دفع) ی (مطاعن) ی (مسیحی) و
 (شیعان) ﴿وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ﴾ نه وه ی (أمر) ی بی به (کمال) (نشاط)
 (قبول) ی که ی؛ گوئی نه دیه (هذیان) بی (عار) ان، که خو یانبه مه زاران (مطاعن)
 (مطعون) ن؛ (أما) بلای به (ظاهر) ی شتیکی نه فهرمو وه له دلدا شتیکی تر
 (حاشا) نه وه له (إنسان) ی (صاحب ضمیر) ناوه شیتته وه چ جایه (رسول)
 (طهیر)؛ (دخلك) (إعتبار) به (حیکایات) خوانان مه که؛ (روایات)؟ (نعوذ بالله
 من الروایات) (خصوصاً) نهو ده سته کانی بی (فهم) و بی نه ندیشه له (عواقب)
 ره شیان که نه وه ﴿فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا﴾ (طلاق) ی داوه (عده) ی چووه
 ﴿زَوْجَانَا كَهَا﴾ لیمان ماره کردی؛ (یعنی) به (قطع) ی (أمر) مان دا به
 (ماره) کردنی؛ (كَأَنَّهُ) له بهر (إعتنا) (جنابی حق) خوئی (مباشره) ی (عقد) ی
 (نکاح) ی کردی؛ تاله (قاعده) دهر نه چی؛ (وَإِلَّا) پاش (أمر) ی خوا ی چی پی

ناوې؛ نه و ه ش بؤ؛ ﴿لَا يَكُنْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ﴾ گرانی؛ واقعا نه گهر
 خوی نه ی کردبا، گران نه ما؛ (استکراه) یان نه کرد (صاحب) ی (شریعة) شتی وا
 خوشی بی کار له سهر دلان خوشتردی ﴿فِي أَزْوَاجٍ أَدْعِيَانِهِمْ﴾ (مُتَبْنِي) ﴿إِذَا
 قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا﴾ وه (عِدَّة) یان چوو؛ نه وه (مَعْلُوم) ه بئ (عِدَّة) نابئ ﴿وَكَانَ
 أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾ (أمر) ی (تکوینی) قسه ی لئ نیه، (مُخَالَفَة) (غیر) ه (قَابِل) (وَكَذَا)
 (أمر) ی (تکلیفی) له سهر (مُسْلِمَان) ی ساغ، وه کی (تکوینی) یه (قطعا)
 ده ی هیئتته جئ نه و جا گوئ له (شیعان) که؛ چؤن نه بئ نه و ژنه خوا (ماره) ی
 کا له (رسول) ی؛ نه دی (فاطمة الزاهرا) جگر گوشه ی (رَسُول) ی (أکرم) له
 (علی مرتضی) خوا لئ ماره نه کا؟ برؤ بؤ ناسمان؛ گوبه ندی (ملائکة) و
 (حُورِ) یان؛ (خُطْبَة) و (خُطْبَة) ی (کبریائی) (احتفال) ی زه وه ندی، وا له
 ناسمان کرایه! له (عهردی) له و چهند پوژانه بؤ (فوزیه) و (شاپور) ی نه کرابی
 نا (شکر) ی نه بئ له عار دیش چ نه بوو (فی الحقيقة) که لئ که س (تابع) ی (هوا) و
 ه وه سی نه بئ له (روح) و (حقائق) و (مزایا) ناگا، یاخوی تی ناگه یه نی؛
 (تنزیج) ی (کبریائی) لیره له بهر (رَفْع) ی (حُکْم) یکه له (أحكام) ی (جاهلیة)
 وه (صریح) ی (آیة) (عله) نه گه پنی (زهراء) له (طرف) باوکی (رسالة) ت په ناه
 له (علی) (إنکاح) بکری چ (إجاب) نه کا نه و (تکلیف) ه بده یته بهر خوا؟
 (بعض) ی له وانی (سُنَّی) ش په له په لیکي نه که ن بؤ (صدیقه)، (لکن) (حاجة)
 نیه؛ نه گهر تی بگهن ده زانن (حَق) و (حقیقة) چیه (أُم الْمُؤْمِنِ) (زینب) ه
 (حَق) ه له جئ (إفتخار) (شکر) ی خوا بکا؛ درابه کی؟ بوه ئی کی؟ (مه گو پای
 عزه ت بهر أَفْلَاک نه می بگو روی إخلاص بهر خاک نه می) ﴿مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ
 مِنْ حَرَجٍ﴾ (أدنی) یه ﴿فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ﴾ له وه ی خوا داناه له (دیوان) ی
 خوی ﴿سُنَّةَ اللَّهِ﴾ (فطری) (شرعی) ﴿فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ﴾ له (رجال) ی
 (دین) و (رُسُل) ی (کرام) وانه که لئ شت (امتیان) یان بوه؛ با (رَسُول) له چوار ژن
 (زیاد) تر بیتئ، چیه؟ (بعض) ی له پابردوان نه لئین: ه هزار ژنی بوه: نیر ومئ

بۆچی (خَلْق) کراین؟ دیارہ (فطره) (إجاب) تہ کا؛ (شَرِيعَة) (تَعْدِل) تہ فہرمووی (حَل) و (حُرْمَة) بہ دووی سئی بی (تَعْلُق) نابہ سئی؛ (مَادَة) یہ کہ؛ لہ گہ ل یہ کی لہ گہ ل مہ زار؛ (غایهت) ی (تحدید) لہ بہر (مَصْلَحَة) ی (مَعِشَة) ہ لام وایہ تہ وہی (شَرِيعَة) ی (إسلامی) تہ یہ وی (إجرا) کرابا؛ ژنی بی میرد، میردی بی ژن نہ دہ ماوہ؛ (دَبُوْث) ی (گہ وادی) (مَنْکوبی) (قہ چہی) نہ دہ بوو؛ ژن بہو (نَوْع) ہ لہ (حَد) دہرنہ چوون؛ (رَسُوْل) بیوہ ژنہ کانی گہ وری گہ وری تہ ہیٹان؛ تہ یقوانی تہ وہی ہیٹانی (مارہ) ی تہ کرد؛ (حَظ) ی (نَفْس) با کیهان کچی ناسک و نازدارہ تہ ہیٹانا (مارہ) ی تہ کرد؛ (حَتّٰی) تہ وہی (إیمان) ی پی نہ بوو، بہ دا ماوی وی (فخری) تہ کرد؛ جوو لہ (وہقت) ی خوی (تہ وروپا) ٹیستا؛ بہ ژن زور ہیٹان، (طُغْن) یان لہ (رَسُوْل) ی (أعظم) بی (معنا) یہ (عجایب) (طُغْن) ی (تاروپایی) یان کونہ قسہن (بَیْن) (بَیْن) ہ نوئی ی تہ کہ نہ وہ، ٹیمہ لہ بہر (دین) نہ بی، تہ توانین (طُغْن) ی وایان لہ دہین جہرگی یان بپرین؛ (لکن) (رسول الله) (خوی) (مانع) ہ (حَتّٰی) ٹیمہ لہ بہر (إیمان) تہو قسہی بی (معنا) ی جوو و (سائ) ہ لہ (حَق) (رَسُل) ہ کان تہی کەن (رَد) یان لہ تہ دہین (تَوَجِیہ) ی جوانیان بۆ (بَیان) تہ فہرمووین: (هَلَلِي اللهُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّد) (حَق) ت لہ سہر (عالم) زورہ؛ (آداب) ت (عالی) یہ وہ (نَبِیَة) ت پاک و (تَرْبِیَة) ہ ﴿وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَّقْدُورًا﴾ چ (تشریعی) طبعی؛ تہ ماشی (نجوم) و (سَیَّارات) و (ثوابت) و (أنواع) ی (حيوانات) و (أشجار) و (نباتات) و بہ (قَدَر) (حال) ی (أفراد) ی (إنسان) و (أشیا) ی تر؛ بکہ؛ (تفاوت) چہند زورہ، (رجال) بہ مہ زار (دہرجہ) (تفاوت) یان مہیہ؛ نیوا مہیہ تہ توانی (جماعہ) ی لہ ژنان بہ (عدالہ) (إدارہ) بکا؛ نیوا مہیہ لہ گہ ل یہ ک ژن مہ ل ناکا؛ (ممکن) نیہ بہ ہیچ (شریعیہ) بہ یہ ک (نَهْج) بنوڑیتہ (أفراد) و (أصناف) و (أهالی) (بقاع) ی (مُخْتَلَفَة) لہ (أعمار) ی (مُتَفَاوِیَة) آنزیادہ (شریعیہ) (إسلام) (طبق) ی (فطره) (ذاتاً) زور (دہفعہ) م وتیہ: (قرآن) و (اکوان) مہر دوک لہ (طَرَف) (ذات) مکن (تحالف) یان نابی قسہ لہ (قَضَاو قَدَر) نیہ؛

تہوانی پابردو ﴿الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ﴾ تہوہی خوی پریان سپیری
تہیگہینن ﴿وَيَخْشَوْنَ﴾ لہ گہل (رسالۃ) و (تَقَرَّبَ) لٰی تہترسن تہوہ (خلاف)ی
فہموودہی (الہی) بی نای کن ﴿وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ﴾ (خصوص) (دائن)
بہ (تَبْلِغُ) پیغہمہری نئمہ (خَشْيَةِ) یکی وای نہ بو لہ بہری (کُتْم)ی فہرمایشتی
خوابکا؛ (غایۃ)ی لہ زوبانان تہترسا؛ (أَمَّا) تہبی لہو (نوع)ہ شتہ (رسول)ی
(مُصْلِحِ) پی لہ (نفس)ی خوی بنی ﴿وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا﴾ لہ سہر (أسرار)ی
(قَلْب) و (أعمال)ی (جَوَارِحِ) (حَضِرَةِ مُوسَى) لہ (أَوَّل)وہ ترسا لہ (فِرْعَوْنَ) پیش
(تَبْلِغِ) بی کوژی؛ (ذاتاً) (مَحْكُوم) ہر بہ (إعدام) (بَعْدَ الرِّسَالَةِ) تہزانن، چون
لہ (مُواجه)ی (فِرْعَوْنَ) پاوہ ستا؛ چی فہرمو، چی کرد؟ ہرچہند لہ (غیر)ی
خوا لہ کس نہ ترسابن (أَمَّا) (إِحْتِرَاسِ)یان کردیہ بی (مُبالات) نہ بووین؛ مہ گہر
(وَعَدِ)ی (قطعی)یان وہ رگرتبی؛ بہ لٰی (إِحْتِرَاسِ) و (إِحْتِرَاسِ) و ناگاداری،
خوپاراستن (لازم)ہ؛ (أَمَّا) (تَقْيَةِ)ی (سیاسیون) و (مُنافِقِ) آن - کہ پیشہی
شیعانہ - تہوہ بق (صاحب)ی (دہعوہ) دکانی (دماں) (حیزی) (ملعون)ی
(حیال)ی (مَکَّارِ) (مُخَنَّة)ہ؛ مہردی (مُصْلِحِ) دوورہ، لہو (نوع)ہ (تَقْيَةِ) لہ
ہموو کس لہو (تَقْيَةِ) حیزانی یہ، دوورتر (إِیمَامِ)ی (علی)یہ؛ مہردی مہیدان
(صاحب) شمشیری بوپان (أَسَدُ اللَّهِ الْغَالِبِ) لہ کئی؟ تہو (تَقْيَةِ) لہ کئی؟ تہمرو
(نُؤْلِ)ی (مُعْظَلَةِ)ی (صاحب) (سِیَادَةِ) (إِحْتِرَاسِ) بق ہزار سال لہوہ دوا
تہکات ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ﴾ (وَلَوْ) (أزواج)ی بہ (أَمْهَاتِ
الْمُؤْمِنِينَ) (حِسَابِ) کرابن؛ ئی (غیر)ہ دیارہ نابتہ کوپی؛ (أَحَدِ)ی لہ (صُلْبِ)
ہوما یوونی، (ولد)ی وانه بوو بگاتہ (درہجہ)ی (رِجَالِ)؛ (أَمَّا) (حَضِرَةِ حَسَنِ
وَحُسَيْنِ) دیارہ (وَلَدِ)ی (صُلْبِ)ی نہ بووین؛ لای (رَسُولِ اللَّهِ) زور خوشہ ویست
بوین، وہ کی (وَلَدِ)ی (صُلْبِ)ی وانه (ساقاً) (بِیَانِ) کرا (مَقْصِدِ) لہو (سورہت)
تہمانہ نین (لَا نَفِيًّا وَلَا إِثْبَاتًا) وہ (مَعْلُومِ)ہ (خِصَائِصِ)ی (رِسَالَةِ) (قَلْبِ)ی
(حَقِيقَةِ) ناکا؛ وہ (إِلَّا) (فَرَقِ)ی چیہ؟ مہرچی تہی کا، (تَعْصُبِ) و (عَدَاوَةِ) تہی کا

وہ (إلا) (مسئلہ) (واضحہ) ﴿وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ﴾ (أَرْسَلَهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ) ﴿وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ﴾ (نِسْبَةِ) (فَوْق) (نِسْبَةِ) (أَبُوَّة)؛ (أَوَّلِي بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ)؛ (خاتم) وہ کی (إمام فخر) تہفہ رموی: (أَشْفَقَ) ہ بہ (أُمَّة)؛ (أَهْدَى) یہ تہ زانی دواى خوى (نَبِي) یہ دى نابى؛ باز (إرشاد) بیان کات تافہ رینی خودا لہ (إمام) ی۔ (مُرَاد) وانہ تہ گہر (رَسُول) ی (أَكْرَم) (وَلَدَى) نیری لہ دوا مابا تہ بوہ (نَبِي)؛ (جناب) ی (رَسُول) نہ دہ بوہ (خاتم الأنبياء) بابویا بہ پیاوی زور گہ ورہ، لہ (فَوْق) ی (حُلْفَا) بیان (مُؤَيَّد) ی (دین) بابی (خِتَام) ی (نَبُوَّة) لہ (سَيِّد الرُّسُل) (سَيِّ) تری ہہ یہ؛ لای من یہ کئی لہ (أَثَر) ی (رَحْمَةً) ی خواى نار دنی (محمد المصطفى) (خِتَام) ی (نَبُوَّة) ہ؛ تہ ماشایی پڑوشتی (عَالَم) کہ تہ وہ ی تہ وپڑ (دین) و (ثابِت) و (أُمَّة) ی ہہ ی لہ (رُسُل)؛ (موسى) و (عیسی) و (مُحَمَّد) ہ (ﷺ) لہ سایہ ی (رُؤَسَا) ی (دین) و (سیاسة) تہ و سئی (أُمَّة) ہ چ (خِلَاف) و (شِقَاق) و (عداوة) و (مُحَارِبَات) بیان لہ (بَيْن) دا بوہ وہ ہہ یہ وہ تہ یی وہ ہہر (أُمَّة) خوى بہ خوى چہند (فِرْقَة) ی ہہ یہ؛ (عَدُو) ی یہ ک بہ خوونی بہ کتر تینی (معاذ اللہ) دواى (حضرتى محمد) (نَبِي) (رَسُول) ہہ با (عَالَم) چہند (مُتَفَرِّق) ہ ہہ زار ہہندہ (مُتَفَرِّق) تہ بوون؛ پڑواکہ دہ کس لہ سہ (طبق) خپنہ دہ بوونہ وہ؛ (مِثْل) ی (بَشَر) لہ سہر (شِقَاق) و (خِلَاف) ہ (خصوص) (رُؤَسَا) ی (دین) و (دنیا) ہہر چہند گہ لى کس (دَعَا) ی (رِسَالَة) بیان کرد؛ لای (عُلَمَا) لای (حُکُومَة) مہیدانیان نہ داتی نابوت بوون؛ لہ و (آخِر) ہہر کہ یان ی کردہ وہ؛ (عُلَمَا) ی پاستی کہم بوون (سَطْوَة) بیان نہما (حُکُومَة) گویا بہ (مُقْتَضَى) ی (حُرْمَة) ی (أَدْبَان)، (دَخَلَ) ناکا ہہر (دَعَا) یہ ئہ ی کا بیکا؛ بہس (دَخَلَ) ی (سیاسہ) نہ کا؛ (غَلَطَ) ن (أَسَاس) ی لہ سہر (سیاسة) ہ؛ (تَارِيخ) (مَعْلُوم) زور کہس بہ ناوی (إرشاد) و (رِئَاسَة) ی (طَرِيق) (تَشْكِيل) ی (حُکُومَة) ی (جدید) بیان کرد؛ لایہ (ایران) (بابی) لایہ لہ (ہند) (قادیانی) سہریان بلند کرد؛ (تفرقہ) یہ نوی یان ہاویشتہ ناو (إسلام) لایہ (حکومات) ی (عیسوی) و دشمن

و به (قوة)؛ لایه نهوانه به ناوی (إصلاح) (عالم) (إسلامیه) یان به (فساد) دا هه ر چه ند (دعوا)ی (إصلاح) نه که ن (أَمَّا) (فَسَاد) (أَنَا فَأَنَا) له (تزايد) دایه (فضائل) (بَشَرِي) نَیْزِیکه (محو) بیته وه ! (تقالید) (ئاوروپای) بی (غیرهت) و (ناموسی) له (عالم) ی (شرق) ی (شقی) نهوا (سیرایهت) نهکا، (عالم) ی (إسلامیه) له هه مو (قوة) (محروم) بوون؛ نه (مادی) نه (معنوی)؛ به س بی (عاری) بی (حیاتی) (إلهی) که سی (حیا) ی هه بی (مقابل) ی نهو (حُکْمای) ی (طبیعة) و (کمیایی) و (میکانیکی)، نهو (مُخترع) ه (عظیم) مانه کوو (إِنْعَا) ی (رَسَالَة) و (نبوه) نهکا؟ نهوه (سیاسة) هه له (أثر) ی (خِیَالِیون) آنه لی یان **یو** به (ما خُولِیا)، که وایی ده رکه ی (رَسَالَة) به ستری (مُتَنَافِی) (رَحْمَة) نیه؛ (حقاً) پیوه دانی (رَحْمَة) بوو؛ چاو بچوقینه مل شوپکه (أنواری) (مُجَرَّدات) نه بیینی؛ (مَلَك) (نعوذ بالله) به لکو خوابوت (تَمَثَّل) نهکا (نُبُوَة) ی (تشریعی) (سَد) کرایه؛ وه لی (وه لی) (وه حی) بوئی (ذات) ی وه کی (شیخی عربی) و نه فه رموی؛ چ (قید) ی به بلین: (سهو) ی فه رموه؟ پهک له سه ر چی که وتوه؟ (مَلَك) بۆ (وحی) یان بۆ بیینی؟ (عالم) ی (إسلامیه) لهو (وحی) به چی (إستِفَادَة) ی کرد؟ (لوح المحفوظ) نه بیین؛ چیان دیت؟ گونا هوشتی پر و پوچ و ناشیرین! له (قرآن) شه رم نه که م (تصریح) ی پی بکه م (حاصل) ی (ساحه) ی (ولاية) شتی وایه سنجده یی (عَقْل) و (شَرَع) نابیی، (اکثر) ی (طور) ی (وراء طور العقول) ه (بِنَاء) علیه (پیاوی (عاقل) له گه لیان قسه ی پی ناگرئ (مَلِیُون) ی پیغه مبه ر بی بی (فائده) یه؛ (نهروپا) (إصلاح) نه بی (بَشَرِ) ی (کُرَة) یی (أَرْض) (إصلاح) نابیی (إصلاح) ی (ئاوروپایی) له (دائره) ی (إمكان) دانیه؛ مه گه ر خوا به (قهر) ی خوی (هلاک) یان کا (محو) بیته وه ! (به هائی) (ایرانی) وه کی له (بعض) ی (کُتُب) ی (بیان) م دیوه، (إنکاری) (حَشَر) ی (أجساد) نهکا وه (مُصَدِّق) ی (داروین) ه؛ که وایی (رَسَالَة) ی چی پی نهوئ؟ (داروین) بوو به (رَسُول) ی (بها) ی (ایرانی) (زه مان) ی (رَسَالَة) و (نُبُوَة) ی (عیسی) (مُقدِیمة) هاتنه وه ی (مُنافی) (خاتمی)

(ریسالت پہ ناه) نیہ، تہ گہر لہ ناسمان بیتہ خوارئ (حُکم) بہ چی تہ کا؟ بہ
 (شریعت) ی (اسلام)؛ (مقلید) ہ یا (مجتہد) ہ؛ بہ لئ؛ لہ چی (کتاب) لہ (سُنّہ)
 پہ نگہ (مخالفت) ی (اجماعی) پی نہ کری؛ قسہ ی سہیریان ہ یہ (ملا) بیان
 نا (شکری) نہ بی (دین) نہ ما (شرائع) ی (سماوی) (پہ زیل) بوون (حُکم) بیان
 (الفا) کرا؛ (کفر) و (فسق) و (فجور) و (ہرج و مرج و فتن) (استلا) جیہانی کرد؛
 نہ لہ (عیسی) (اثر) نہ لہ (مہدی) (خبر) ی ﴿وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾
 تہ زانی (بغت) ی (رسول) (مِن بَعْد) (عَبَث) ہ؛ بہ لکو (زید) ہ (تفرقہ) و (فساد)
 تہ دا ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ بہ دروستی ﴿اذْكُرُوا اللَّهَ﴾ (واہب النعم مفيض الکرم)
 ﴿ذَكَرًا كَثِيرًا﴾ زورتانم لی (غافل) مہ بن؛ بزائن ﴿(انعام)﴾ ہ کی لہ (حق) کردینہ
 ﴿وَسَبَّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا﴾ سبہینہ و نیوارہ؛ (وقت) ی (عیبادہ) ی (اہل) ی
 (شِرک) کہ (تَدَنَس) ی خویان بہ دہر تہ خہن؛ نیوہ بہ زویان بہ نویژ (تَنزِیہ) ی
 (کبریائی) بکہن، لہ (شِرک) و (سائ) ی (نقایص) ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ﴾
 (حُرمت) تان تہ گری، گہ ورتان تہ کا؛ تہ یوئ پاک بن؛ (مُنزہ) لہ نالایشی
 نا (لایہق) ﴿وَمَا نَكُنْهُ﴾ تہ وانیش (تعظیم) ی نیوہ تہ کہن؛ (القای) ی (أُمور) ی
 باشتان تہ کہنہ (قَلْب) (وَحی) بؤ (رَسُول) نینن، لہ (حَرْب) بؤ (دفع) دوشمن
 ﴿وَلَا يَخْرُجُكُمْ﴾ (جنابی حق) ﴿مِنَ الظُّلُمَاتِ﴾ تاریکی (کُفر) و
 (شِرک) و (آداب) ی (جَاهِلِيَّة) ﴿إِلَى النُّورِ﴾ (ایمان) و (تَوْحِيد) و (آداب) ی
 (مُلک) آنہ؛ (نزاکت) ی (نَفْس) و (حُسن) ی (مُعاشرة) بہ ناردنی (رَسُول) ی و بہ
 (وَصع) ی (أحكام) (حقیقہ) (حُرمة) و (تعظیم) تہ وہ یہ؛ کہ سی لہ (دَنائے) بیہ ی
 بؤ (تعالی) لہ (جہل) بؤ (عِلْم)، لہ (إحطاط) بؤ (ترقی) لہ (مُذَلَّة) بؤ (عِزّة)، لہ
 (هَمَجی) بؤ (حضارۃ) ی پاک؛ لہ (أحوال) ی (سینۃ) بؤ (مَکارم) ی (أخلاق)؛
 (واقعاً) (مُسلمان) آن لہ ہموو (ظلمات) چوونہ دہر؛ کہ وتنہ ناو (نور)؛ خویان
 بونہ (نور) ی (ہدایۃ)؛ (سابق) ی (بَشَر) لہ (شَر) بؤ (خیر)؛ لہ (شقاوۃ) بؤ
 (سعادۃ)؛ لہ (جہل) بؤ (عِلْم) ی (نافع)؛ (لکن مَعَ الأسف) ہندہ نہ چوو، تیک

چو؛ که و تنه (ظلمات)؛ (أَمَّا) نه وهی (عجایب) ه به (نوری) نه زانن ﴿وَكَانَ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ خوی گه وره به (مؤمن) نان (ره حیمه) ﴿تَحِيَّتُهُمْ﴾ (حیاکم
الله و إياکم) ﴿يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ﴾ پوژی (جزاء) ﴿سَلَامٌ﴾ (مِنَ السَّلَام) ﴿سَلَامٌ قَوْلًا
مِّن رَّبِّ رَحِيمٍ﴾ ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ﴾ ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا
كَرِيمًا﴾ (قَبْلَ التَّحِيَةِ وَبَعْدَ التَّحِيَةِ) (مُنَاسِبِ) ی پاکی و (کرامه) ی (نَفْسِ) یان ﴿يَا
أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا﴾ له سهر (أَمَّة) (رَقِيبِ) ی (أحوال) یان بی (شاهد)
له سهر (صِدْقِ) ی خوت؛ به (قَوْلِ) و (عَمَلِ) و (أَخْلَاقِ) ه (شاهد) له سهر (رُسُلِ)
(حَقِيقَةِ) ی (شرائعِ) ی (سماوی) یه؛ (أَمَّا) (إِطْلَاعِ) ی له سهر (حالِ) ی (أَمَّة) (بَعْدُ
الْوَفَاةِ) به (تَفْصِيلِ) ی (عائِدِ) ی (علم) خویه ﴿فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ
عَلَيْهِمْ﴾ (مَعَ أَنَّهُ) (نَهْلَيْنِ) (عِيسَى) زیندیه، نه مردیه ﴿وَمُبَشِّرًا﴾ (لِمَنْ أَطَاعَ)
﴿وَنَذِيرًا﴾ (لِمَنْ عَصَى) (مَعَ أَنَّهُ) (مُؤْمِنِ) نه ترسی (ذاتًا) نه گهر که سی نه ترسی
له (إِنذَارِ) (فَائِدَةِ) ی نابی ﴿وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ﴾ (دعوته) ی (عام) یا
(عربِ) ی (طَلِيقِ) زور (صعب) ه یار ده می خوی نه وی ﴿وَسِرَاجًا مُّنِيرًا﴾ چرایه
په وشه ن؛ نه وهی کور نه بی (إِقْتِبَاسِ) ی لی نه کا؛ پی ی بو پوناک نه بی؛
له (ظلمات) دهر نه چی (گهر نه بیینه به روز شهب په ره چه شم چشمه آفتابرا؟)
﴿وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ نه مه (تَحِيَّةِ) ی (دنیا) یانه ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْجِعُوا
فِيكُمْ أَعْيُنُكُمْ لِأَعْيُنِنَا﴾ (ذاتِ) ی (أَقْدَسِ) ﴿فَضْلًا كَبِيرًا﴾ زنده گه وره، (فَضْلِ) له (أَصْلِ) ی پاداشت؛
به و (شَرْطِ) ه هر به ناو (مُسْلِمَانِ) نه بن (أَمَةِ) ی (مُحَمَّدِ) ی خۆشه ویسته لای خوا
به (حُرْمَةِ) ه کوو (عذابِ) یان نه دا؟ به و (نَوْعِ) ه قسه خۆشانه دل فریپته و هه ل
خه له تان له (طَاعَةِ) و (إِخْلَاصِ) ی پوو یان وه رگیزا (أَخْرَى) لی یان وه رگه را ﴿وَلَا
تُطِعِ الْكَافِرِينَ﴾ (سهل) ه ﴿وَالْمُنَافِقِينَ﴾ بو نئمه زور (صعب) ه؛ نئمه (مِنَ الْأَوَّلِ
إِلَى الْآخِرِ) به دوی (مُتَافِقِ) آن که تین؛ به (ظَاهِرِ) یان خه له تایین، تا و امان
نه مپوش (أَمَةِ) هه روایه، (إِنْسَانِ) ی بی (غَلٍّ) و (غَشٍّ) ی ناوی (إِعْتِمَادِ) ی له سهر
ته له که بازانه ﴿وَدَعِ أَذَانُكَ﴾ (مُبَالَاتِ) مه که هه رنا ما قولی یه نه ی که ن با بی که ن

﴿وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ﴾ لہہ موو (أحوالات) و (شؤون) ی خوت؛ (نوام) کہ لہ سہر (دَعْوَة) ی (تَبْشِير) و (إِذْخَار) ﴿وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾ لہ (آیة) ی (سابق) و ہکی (رُمُخْشَرِی) تہ فہ رمووی (توصیف) ی (جناب) ی (رسالة پہ ناہ) کرایہ، بہ پیئج (صِفَة)؛ جاخوی و (بعض) ی (مُحْقِق) خہ ریکن لہو (آیة) ہ (مُقَابِل) یان بدوزنہ وہ نقر (زہ حمت) تہ یچیژن لام وایہ بی (لزوم) ہ لہ (صدی) ی (سورہ) (نہی) کرد لہ ی (إِطَاعَة) ی (کافر) و (مُنافِق) آن (وکذا) لیترہ (أَمَّا) بنوڑہ (آیة) (مَوْقِع) یان (فِرْق) ی نقرہ (سَيِّد) تہ فہ رمووی: (عَوْد) ی (إِلَى ذِكْرِ النِّسَاءِ) ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ﴾ مارہ تان کردن ﴿ثُمَّ﴾ بؤ (إِسْتِبْعَاد) ہ ﴿طَلَقْتُمُوهُنَّ﴾ (طَلَا) تان دان ﴿مَنْ قَبْلَ أَنْ تَمْسُوهُنَّ﴾ (دہ خل) یان کہن تخونیان کہون ﴿فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا﴾ (أَمَّا) (خَلْوَة) ی (صَحِیح) (مُوجِبِہ) بؤ (عِدَّة)؛ (تَفْصِيل) ی لای (حَنَفِی) یانہ؛ باوہ پمہ کہ (آیة) (دَلَالَت) ی لی بکا؛ قسہ لہ (حِل) و (حُرْمَة) ی (طَلَا) دان نیہ (تَفْصِيل) ی لہ (کُتُب) ی (فِقْہِی) دایہ؛ تہ گہر (مَقْصِد) ت دریزہ دانہ، تہ توانی (کتاب) ی (طَلَا) لیترہ بنوسی ﴿فَمَتَّعُوهُنَّ﴾ (مُتْعَة) یان بدہ نئی چہ ندہ؟ (ظاہر) وایہ بہ (عُرف) و (حَال) بگوری ﴿وَسَرَّحُوهُنَّ﴾ و ہ دہریان خہن، بہ پہ لایان کہن تہوہ (بَعْدَ الطَّلَا) ﴿سَرَّاحًا جَمِيلًا﴾ بہ جوانی و (نہ زاکہ ت) و خوشی ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ﴾ بؤ توو ﴿أَزْوَاجَ اللَّائِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ﴾ تہ مہ (وَاقِعَة) یہ (فِعْلِی) یہ؛ چ (قَبْد) ی یہ تہو (قَبْد) ہ وہ (قَبْد) ی (آتِی) بؤ (رَسُول) بی ﴿وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ﴾ بہ (شِرَاء) بہ (ہِبَة) بہ (حَرْب) بہ ہہر (نَوْع) ی بیئتہ (مملوک) ت ﴿وَبَيِّنَاتٍ عَمَّكَ وَبَيِّنَاتٍ عَمَّا تَكُ﴾ پووری بابی ﴿وَبَيِّنَاتٍ خَالِكَ﴾ بہ کوردیش برای داکی (خَال) ہ ﴿وَبَيِّنَاتٍ خَالَاتِكَ﴾ پووری داکی؛ ہہ دوو پوورن، پلکن؛ تہ گہرچی (تفریق) بہ پوور و پلک (ممکن) ہ ﴿اللَّائِي مَا جَزَنَ مَعَكَ﴾ تہوہ ی (ہجرہ) یان لہ گہل نہ کردبی؛ وہ (قابل) ی (ہجرہ) تیش بووین چ (قہید) ی یہ بلین: بؤ (رسول) ی (أَکْرَم) (حلال) نہ بووین (وَجْہ) ی (جَمْع) ی (عَمَة) وہ (خالہ) لہ گہل (افراد) ی

(عَمَّ) و (خَالَ) چہ؟ گہ لی قسہیان لی کردبہ (خالی) نین لہ (نظر)؛ (توجیہ) ی (وَجِیہ) (مُوافَقۃ) ی (استعمال) ہ

﴿وَأَمْرًا مُّؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ﴾ بۆت (حلال) ہ بہ (مُجَرَّد) ی (ہبہ)؛ بہ ہر (عبارۃ) ی بی؛ (کِنایۃ) لہ (قَبول)۔ تہوجا قسہیان زّورہ لہ (تعلیق) ی (أمر) بہ دوو (شرط)؛ بی (فاء) و (ثَمَّ)؛ (أَكْثَر) لایان وایہ (شرط) ی (ثانی) تہ بی (مُقَدَّم) بی تہوجا (شرط) ی (أول) گہ ہاتہ جی، (مَشْرُوط) دیتہ جی؛ (لکن) لیّزہ (مُشْکِل) ہ؛ زیّرا (مجبوراً) تہ بی (ہبہ) (مُقَدَّم) بی (إرادة) ی؛ تہ گہر بلیّین؛ تہو (شَرْط) ہ بۆ (حِلّ) ی (أجانب) لہ (رِسَالۃ) پہ ناہہ ﴿ (قید) ی بہ (وَفی الحقیقۃ) (لازم) نیہ لہو (عبارۃ) کہ سیّ خوی (ہبہ) کردبی؛ (أَمَّا) تہ لّین؛ ہبہ وہ (أهل) ی (أثر) یش خویان (مُخْتَلَف) ن (ماشاء اللہ) لہ (اختلافات)؛ ہیچ نیہ بی (خلاف)؛ ﴿ خَالِصَةً لِّكَ مِنْ نُّوْنِ الْمُؤْمِنِينَ﴾ (عُلَمَا) ی (حَنَفی) لایان (نِکاح) بہ (صریح) و (کِنایۃ) تہ بی بہ (ہبہ) بۆ (غیر) ی (نَبی) یش وہ (قرینہ) ہ بی (وَالَا) نابی؛ وہ (ممکن) ہ (راجع) بی بۆ (إحلال) ی (سابق) (مَعَ القید) ﴿ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ﴾ لہ سہر (مُؤْمِنِينَ) آن ﴿ فِي أَزْوَاجِهِمْ﴾ (دائر) بہ (حل) و (مُعاشِرۃ) ﴿ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾ لیّزہ (بحث) لہ تویہ ﴿ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ﴾ (وَبَالَ) و گونہ لہ سہر تو نہ بی ﴿ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ تہ گہر (شرع) (مُضْئِق) بی - ناچار - (إنسان) تووشی گونہ تہ بی تہ ماشایی (کُفْرِیَات) ی (حَنَفی) یان و (کبائر) ی (بعض) ی (علما) یان کہ؛ پہ نگ نیہ (إنسان) (حرکہ) یہ بکا ﴿ تُرْجَى مِنْ تَشَاء مِنْهُمْ﴾ لہ ژنانت لہ (واہبات) ﴿ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاء﴾ (حَتَّى) (قسم) ی تہ فہرموون (قَسَم) لہ سہر (نَبی) (واجب) نہ بووہ چونی تارہ زوو کردبی لہ (تأخیر) و (تقدیم) و (تَرک) (ضَم)، (مُخَيَّر) بووہ، (غایۃ) ی فہرمووہ ﴿ وَمَنْ ابْتَغَيْتَ مِنْ عَزَلْتُ﴾ (تَجَنَّب) لہ یہ کی بکہی، دواہ (طلب) ی کہ یہ وہ ﴿ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ﴾ (بأس) ی نیہ ﴿ ذَلِكَ﴾ (يَعْنِي) (تَعْوِض) ی (أمر) بۆ (مَشِیۃ) ی (رَسُول) ﴿ أَدْنَى أَنْ تَقْرَأَ عَيْنُهُمْ﴾ بۆ (سرور) و (قَرَار) گرتنیان ﴿ وَلَآ يَحْزَنُ وَيَرْضَيْنَ بِمَا

آتیتهن کلهن څه گهر (قسم) یوو، نه وه باشه؛ (وآلأ) نه زانن له سهر (تفویض)
 (الهی) به؛ (طبیعی) نه وانیش (راضی) ن خوای ﴿يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ﴾ خوا
 (عالم) به وهی له دلتان ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا﴾ (ما فی الضمیر) نه زانی، زور
 به (علم) به زور (حليم) ه؛ (استعجال) ناگا به (عقوبة) ﴿لَا يَجِلُّ لَكَ النَّسَاءُ مِنْ
 بَعْدِ﴾ پاش نه وانهی (حاضر) و (موجود) و (أَمَهَاتُ الْمُؤْمِنِينَ) نه و (وقت) ی
 (عائشة) (حفصة) (أم سلمة) (زينبة) (ميمونة) (جويرية) (أم حبيب)، (صفية)
 (سودة) یوون؛ یاخود (غیر) ی نه وانهی (ذکران) به (وصف) ﴿وَلَا أَنْ تَبْدَلَ بِهِنَ
 مِنْ أَزْوَاجٍ﴾ نه وانه (طلاق) دهی ئیدی بیتنی، نابی ﴿وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ﴾ باز زورت
 لا جوان بن؛ (میل) ی یانی به (لو) داناوه؛ (کانه فرض) ی (محال) ه، نه و
 (حکم) ه (نسخ) نه یوو نه به (سنة) نه به (آیه) ﴿إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ﴾ پوت
 (حلال) ه ﴿وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا﴾ (مطیع) و ناگاداره ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ﴾ ئی خوی ئی (زوجات) ی (طاهرات) ﴿إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ
 لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ﴾ نه گهر (اذن) دران بؤ (طعام) نه ک (دعوة) کران؛ مه پون، (جائن) ه
 ﴿غَيْرَ نَاطِرِينَ إِنَاءً﴾ پیئش (طعام) کولان و پیئ گه یشتن مه چون؛ له وئ
 (انتظار) ی مه کن؛ (وقت) ی پیئ گه یشتن مه پون (ممکن) ه که (ازواج) ی (نبی)
 گتپردران به (أَمَهَاتُ) خه لکی له (وقت) و بی (وقت) و پیئشی (وقت) ی نان خواردن
 بی په رده و پیاوان بچنه مالی (رسول الله)؛ نه مه (منع) کرا؛ (أُوبِتْ أُوْبِتْ) (احترام)
 (حفظ) ی (گرامة) له (ترکیب) ی نه و (آیه) ه قسه یان زور کردیه؛ (حَتَّى) وه کی
 (سَيِّدٌ) نه فه رموئ؛ (تَقَى الدِّينِ سَبُوكَى) (رسالة) کی (تأليف) کویه؛ ناوی لی نایه
 (الْحَلْمُ وَالْإِنَاءُ فِي إِعْرَابٍ غَيْرِ نَاطِرِينَ إِنَاءً) ﴿وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ﴾ بونان خواردن
 ﴿فَادْخُلُوا﴾ (واجب) ه له (میعاد) ی خوی، له پیئشین نا ﴿فَإِذَا طَعِمْتُمْ﴾ که
 (طعام) تان خوارد ﴿فَانْتَشِرُوا﴾ بلاوینه وه گیر مه بن ﴿وَلَا مُسْتَأْنَسِينَ لِحَدِيثٍ﴾
 خۆبه خوی یاله گه ل (أَمَهَاتُ الْمُؤْمِنِينَ) (أَهْلُ الْبَيْتِ) (بُوجُهُ مِنَ الْوُجُوهِ) پاش
 نان خواردن گیر مه بن، برهونه دهر ﴿إِنَّ ذَٰلِكُمْ﴾ نه وه تان ﴿كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ﴾

(تَحْمَلُ) (أَمَّا) (تَحْمَلُ) ی نہ کرد (إِظْهَارِ) ی نہ دہ فہ رموو لہ بہر (حِیَا) ﴿فَیَسْتَحْیِ مِنْكُمْ﴾ نہ وہ (عاطفہ) یہ (قَلْبِ) یہ؛ زُور سہ یرہ (أَغْلَبَ) لہ پیاوئی زُور گہ و ردہ زُور بہ (قُوَّة) ﴿وَاللَّهُ لَا یَسْتَحْیِ مِنَ الْحَقِّ﴾ (حِیَا) (مَنْعِ) ی (إِظْهَارِ) ی (حَقِّ) بکا (رَسُولُ اللَّهِ) پی ی ناخوش بوو؛ (حَقِیقَہ) شتی بی (مَعْنَا) یہ؛ لہ (نَظَرِ) ی (عَقْلِ) و (أَدَابِ) ناشیرینہ، گہ لی کہ سہ ہن (مُعْجَزَاتِ) (وَقْتِ) و نا (وہ قَتِ) نہ چنہ (مَجَالِسِ) آن، مالان؛ دادہ نیشن، قسہ ی ناپہ و ا نہ کھن؛ (صاحبِ) ی مال سہ خلّت نہ بی بؤ ہستان (کِنایَہ) نہ ہائی؛ گوئی یان نادہ نی لہ کوردہ واری (عَادَہ) خوی ی لہ کہوشی نہ کھن؛ نازانم چہ ؟ بؤ زُور گویان نیمنہ نی و ردہ گپین؛ نہ گہر سہ ریلوورینئی و نہ کھن ﴿وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا﴾ قاپئی، نانئی، ملاکئی، ہیشتا قسہ لہ (مَدْعُو) آنہ ﴿فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ پہ ردہ ی (بَیْنِ) ی (مَجْلِسِ) ی پیواو و (مَقَامِ) ی (سَيِّدَاتِ) ہکان دیارہ؛ (آیاتِ) زُور (مَرْبُوطِ) و (مُنْسَجَمِ)؛ (حَاجَہ) بہ (أَسْبَابِ نَزُولِ) ناکا؛ لہ (مُجَاهِدِ) (تَقْلِ) نہ کھن؛ (حَضْرَہ عَائِشَہ) نہ فہ رموئی لہ گہ ل پیغہ مہری (طعامِ) مان نہ خوارد؛ (حَضْرَہ عَمْرٍ) پابرد؛ پیغہ مہر بانگی کرد؛ ہات؛ (طعامِ) ی لہ گہ ل خواردین؛ نہ نگوستی (عَمْرٍ) بہ نہ نگوستم کہوت؛ عمر فہ رموئی (آہ)؛ نہ گہر (إِطَاعَہ) کرابام لہ (حَقِّ) نیوہ، ہیچ چاو نیوہ ی نہ دہ بیت تووخوا نہ مہ لہ گہ ل (عِبَارَہ) ی (قِرْآنِ) پَک نہ کھوئی؟ نازانم بؤ نہ و (نُقَالَ) آنہ ناکہ ونہ (حِجَابِ) لہ (حَقِّ) (أَمْهَاتِ الْمُؤْمِنِينَ)؟ ﴿ذَلِكُمْ أَظْهَرَ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ﴾ ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾ (إِحْطِیَاطِ) لہ (حَقِّ) (سَيِّدَاتِ) (لَازِمِ)؛ (سَيِّئَاتِ) ی (أَرْوَیایِ) (شَہَادِ) لہ سہر (قَبِیحِ) ی (سُفُورِ) و (إِخْطِلَاطِ) لہ جئی ی و ہکی (پَارِیسِ) و (لہ نَدَہن)؛ پوژئی بہ (آلَفِ) بہر فرئی نہ درئی؛ (غِبْرَہ) و (حَمِیَہ) ی (بَشَرِی) ہیچ؛ ئی (حِیَوَانِ) یش نہ ما نہ گہر (عُلَمَا) و (حُکَمَا) و (حَمِیَہ) مہ ندانی (کِرَامِ) (سَعِی) یان کردبا نہ شیش بسوتئی نہ کھ باب؛ ثافرہت حہ پسیش نہ بان، واش بہرہ لا نہ کرابان خراپ نہ بوو، (لَکِنِ) لہ دہ ست چوو؛ (قَلْبِ) ی نیتر و می لہ

گه ل یه ك (خصوص) دهست له ملانی و پاموسانی و باده گوساری و یكرا بکه ن
 ﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ﴾ نهی (مُسْلِمَان) نیه (لایهق) نیه بۆ نئوه ﴿أَنْ تُؤْتُوا رَسُولَ اللَّهِ﴾
 نهی (نُقَالَ) یه گویتان لی بی نیتر به ناو هینانی (أَزْوَاجِی) (رَسُول) به (وَجْه) ی
 نا (لایق) (أَذِیة) ی (رَسُولُ اللَّهِ) مه ده ن ﴿وَلَا أَنْ تُنْكَحُوا أَزْوَاجَهُ﴾ كه (أُمّهات) ی
 نئوه ن ﴿مَنْ بَعْدَهُ أَبَدًا﴾ (تحريم) ی (أَبَدِی) (بَالِكِلِی) ی یه (خاطر) و (خطور) و
 (وسوس) نایه لی؛ نه و (حُرْمَة) (خاص) ی (جناب) ی (هوما یون) ی (رسالة) ه
 بۆ (تشریف) ی نه و؛ كه سی تر نه و (حَدّ) ی نیه (داخل) ی (وراثه) نیه، بۆ (أولیا) یان
 - (حَتّٰی) (أَبُو بَكْر) و (سائری) (خُلَفَاۤی رَاشِدِیْن) نه و (امتیاز) ه یان نه درایتی
 (فكیف) به (شیخ) ی؟ ﴿إِنْ دَلَّكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا﴾ نیتر نه وه نده (كافی) یه؛
 ته ماشای خواكه ن؛ چه ند لای به (حُرْمَة) ه چۆن (صیانه) ی (شَرَف) (أَشْرَف) ی
 (عالم) نه كات؛ نئوه ش له (إِحْتِرَام) ی (قُصُور) مه كه ن ﴿إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا﴾ مه رچی
 بی ﴿أَوْ تُخْفَوْهُ﴾ بززی كه ن ﴿لَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾ پئی ی (خَطَر)
 مه ده ن (ده خیل) ه كه م له كۆل (روایات) یان گه پێن؛ توپره (دائِر) به
 (شَرَف) ی (سَيِّدُ الْكُونِیْنَ) به دلّ و زوبان و (قَلَم) دا مه یه نن ﴿لَا جُنَاحَ
 عَلَیْهِمْ﴾ (زواجات) ی (مظاهرات) ﴿فِي آبَائِهِمْ﴾ دیاره (حجاب) ی (أَجَانِب) بۆ وانه
 نیه؛ (أَسَاسًا) (حجاب) ی (طبیعی)، (فطری) له (بَیْن) یانه ﴿وَلَا أَبْدَانِهِمْ﴾ له
 (غیر) یا (على التقدير) ﴿وَلَا إِخْوَانِهِمْ﴾ برایان؛ (رِضَاع) یش (حُكْم) ی (نَسَب) ی
 مه یه به (حدیث) ﴿وَلَا أَبْنَاءَ إِخْوَانِهِمْ﴾ برازایان ﴿وَلَا أَبْنَاءَ أَخَوَاتِهِمْ﴾ خورزایان؛
 (أَبْنَاءِ) ی (عَمّ) و (عَمَّات)؛ (أَخْوَال) و (خالات) تا نه وانه بیته لایان قسه یان له گه ل
 بکه ن به (أُنْس) و (مُحَبَّة) بِنّ خۆ پیچانه وه؛ وه کی له (أَجَانِب) آن؛ بۆیه (إِمَامِی
 عمر) بِنّ پرسی و (إِسْتِثْنَان) چوه لای (حَفْصَة) كه (خَبَرِی) (طَلَق) ی (رَسُول) ی
 وه رگرت له (حَفْصَة) ی پرسی؛ ووتی نازانم چوه خزمهت پیغه مبه ری؛ (عَرْض) ی
 كرد فه رمووی؛ نا (عمر) ووتی: (اللّٰهُ أَكْبَرُ)؛ له خۆشیان ﴿وَلَا نِسَائِهِمْ﴾ ژنه
 (مُسْلِمَان) (نسبه) ی مه موان بۆ (أُمّهات الْمُؤْمِنِیْنَ) یه كه ﴿وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ﴾

(ظاہراً) (عامہ) لہ (عَبْدُ) (جاریہ)؛ (إِعْتِرَاضُ) لہ وانہ وہ کی لہ (أَجَانِبُ) تہ کری؛ (مُشْکَلُ) (إِمَامِی حَتْفِی) تہ فہ رموی؛ بہ س (جاریہ) (مِنْ حَيْثُ الْمَعْنَى) جوانہ؛ (أَمَّا) (مُکَاتِبُ) (نَوَعَامَا) سہ ربہ سستی یہ کی بوی خوی ہہہ (حَقُّ) (إِحْجَابِی بکری ﴿وَأَتَقِينَ اللَّهَ﴾ (حَتْفِی) دہ ربارہی تہ وانہ ش؛ (حَفْظِی) (حُسْنُ) (أَدَابِی) (مُجَالَسَہ) بکہن ﴿إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾ (داخلی) (خارجی) (ظاہر) (و خفی)؛ قسہ یان لہ (رُؤْيَی) (شخص) یان کردیہ؛ تہ مہ زُود (إِحْطِاطُ) وہ ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾ (تَعْظِيمُ) (ثَنَا) (و تَخِیلِ) تہ کہن؛ (إِحْتِرَامِی) تہ گرن؛ خُوبیہن، چونی (ثَنَا) تہ کا؛ (أَدَابِی) (قُدْسِی) دہ ربارہی (عائِلَہ) بی (مَحْرَمَہ) ی دادہ نی؛ (مَلِئْکَہ) بہ (سَفَارَہ) دین، (حِرَاسَہ) ی تہ کہن؛ (نَصْرَہ) ی تہ دہن بورژمنانی تہ شکین ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا﴾ کہ خوا نیوہی بہ سایہی تہو (سِرَاجُ) (مُنْرَہ) لہ (ظَلَمَاتِ) ہینایہ دہر؛ لہ بہر (حُرْمَہ) ی، (صَلَوَاتِ) ی لی تہ دہن؛ خواو (مَلِکِ) ی ﴿صَلُّوا عَلَيْهِ﴾ نیوہ ش (تَعْظِيمِ) ی کہن (إِحْتِرَامِی) (إِحْتِرَامِی) بگرن؛ تہو (أَحْکَامِی) (قُدْسِیہ) ی دہ ربارہی (آلِی) (مُطَهَّرِی) (زُوجَاتِ) ی (مُقَدَّسَاتِ) ی (تَبَوُّی) (إِجْرَا) بکہن؛ بہ (ظاہر) (باطن) بہ (قَلْبُ) (و قَالِبُ) لہ (حَقُّ) یان پاک بن؛ بہ (خِیَالِ) بیش (تَحْصُورِ) ی نا (لایہ ق) بہ دلتان دانہیہ ﴿وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ (مُطْعِی) (و مُنْقَادِی) (و) فہرمان بہ ردارین؛ کہ سنی (إِنْصَافِ) ی ہہ بی و تہ ماشای تہو (آیات) ہ بکا تہ زانی (مَقْصَدُ) لہ (صَلَوَاتِ) (و سلام) لیترہ چیہ؛ گہرچی لہ (أَخْبَارِ) (وارد) ہ کہ (عَرْضِ) یان کرد کوو (صَلَوَاتِ) لی بدہین؟ (أَمْرِی) خوا ی بہ جی بینن؟ فہ رموی: (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.... إِلَى الْخ) وہ بہ چہ ند (عِبَارَاتِ) ی تریش (نَقْلِ) ی (صَلَوَاتِ) گرایہ (على الرأس والعين) (لکن) تہ مہ (تَفْسِيرِ) ی تہو (آیہ) ہ نیہ گہرچی (صَلَوَاتِ) لہ (إِبْرَاهِيمِ) (و آلِ) ی زُود (مُنَاسِبِ) ہ تابزانن خوا چون (حَفْظِی) (حَرَمِ) ی (خَلِيلِ) ی کرد! وہ (جَبْرِیلِ) (رَحْمَہ) ی خواو (بِرْکَہ) ی بو نارین،

وہ (ختم) ی (آیہ) ی بہ (حمید) و (مجید) کرد؛ تہ وہ (معنا) ی نیہ با (وجود) ی
 خوی تہ فہ رموی: من (صلوات) لہ (بنی آدم) تہ دہم تہ وہ ش (صلوات) ی لی
 دہن؛ تہمہ پووکہ نیہ خوا بلین: تو (صلوات) ی لی تہ گہ رچی (بعض) ی (وجہ) ی
 (شاعیرانہ) تہ لی: گوی یا تہمہ ناتوانین لہ (وسم) ی تہمہ نیہ (تعظیم) ی (رسالة
 پہناہ) بہینہ جی؛ تہ توو بیکہ (أَمَّا) (نظر) بہ (مقام) ہیج نیہ؛ تہمہ تہ توانین
 (تعظیم) ی بکہین؛ (صيانة) ی (آل) ی لہ ہہ موو (نواقص) بہ جی بینن؛ کہہ وایی
 (صلوات) لہ ہہ موومان، وہ کی (صلوات) ی (کبریائی) (عبارة)؛ (غایہ) ی (جہۃ) ی
 (تعظیم) جیاوہ زہ، وام دہ زانی (حمل) ی (صلوات) لہ سہر (معنا) ی (تعظیم) لہ
 (سوانح) ی خومہ؛ تالہ (تقریر) ی (سیدی الووسی) م دیت (استفادہ) لہ
 (سیاق) ی (آیہ) تہ ی فہ رموی: تہ وہ بؤ (إيجاب) ی (إقتدا) ی تہمہ یہ؛ (یعنی)
 (اتباع) ی خوی بکہین؛ لہ (صلوات)؛ (مادام) وایی (مناسب) وایہ (اتحاد) ی
 (معنا) ی ی وہ کی (اتحاد) ی (لفظ)، دواہ بؤ (توجیہ) ی (قول) ی (قابل) و
 (جواب) ی (رسالة پہناہ) چہند (توجیہات) ی (ذکر) کردیہ، تہ وہ ی پیشدان،
 (إشارة) م بؤ کرد، (توجیہ) ی (مُجہ) ی خویہ تی؛ (مدح) و (ثنا) ی (لفظ) ی لہ گہل
 (إطاعة) ی وہ (احترام) ی (قلب) ی (صحیحی) خویہ تی وہ (إل) تہ نہا زیبان چ
 (قیمۃ) ی نیہ؛ (شیعہ) لہ ہہ موو کہ س زیاتر (صلوات) لہ (آل) تہ دہن وہ لہ (حق)
 (أحب) و (أكرم) و (أفقه) و (أعلا) و (أشرف) ی (زوجات) ی بہ دل و زیبان چوئنی؟
 تہ یزانن؟ کہ سنی توخون میشی (ناموسی) (ناموسی) (أعظم) بی (لاشک) (حظ) ی
 لہ (إسلامیۃ) دانیہ، تہ و جا بؤ (أحكام) ی (شرعی) (دائر) بہ (صلوات) (مراجعة) ی
 (روح المعانی) کہ (رہ حمہ تی خوی لی بی) (حشر) ی (کردیہ)؛ تہ وندہ ی
 (علم) ی (محط) ی بووہ تہ وندہ ش (سلفہ) ی (نقل) و (تحریر) و (تقید) ی بووہ ﴿إِنَّ
 الَّذِينَ يُؤْتُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ بہ (خیال) ی نا (لایق)، (مقصّد) ی (أعظم) لہ (إذا)
 لیترہ دیارہ (دائر) بہ (عرض) ہ ﴿لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ﴾ (عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ
 وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ) ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا﴾ تہ وانہ ی (أذیۃ) ی (رسل

الله یان ئەدا، (أَغْلَبَ) (أَزْمَانَ) (مُحَقَّرَ) (مَهَانَ) بـوون (أَمَّا) ئیستاله (عِیْرَاقَ) (دَوْنِ) یانه ﴿وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ﴾ (عام) ه له گه ورده و گچکه؛ (وَضَمِيعَ) (وَشَرِيفَ) ﴿بِفَيْحٍ مَّا اكْتَسَبُوا﴾ بـئ (جُنْحَةَ) (وَجَنَابَةَ) (وَقَبَاحَةَ)؛ (يَعْنِي) بـئ (مُوجِبَ)؛ بـئ (إِذَا) ی (رَسُولَ) ئەو (قَيْدَ) ه ی بـئ ناوی؛ ئی وی (مُوجِبَ) ی (أَذَى) (تَصَوَّرَ) نا کرئ ﴿فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَانًا﴾ به کوردی ئەلی؛ بوختان دروی ناشیرین و (فَضِیحَ) (وَقَبِیحَ) ﴿وَأَمَّا مُبِينًا﴾ گوناھئ (عِیَانَ)؛ خوا ئەزانئ (جَزَا) یان چیه؟ ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ﴾ لیتره (ذَكَرَ) ی (بَنَاتِ) ئەفه رمووئ؛ (سُبْحَانَ) الله له (حِكْمَةَ) (وَرُوحَ) ی (قُرْآنَ)؛ ئەگه رچی (مَعَ) (الْأَسْفَ) له (أَغْلَبَ) ی (آيَاتِ) خه ریکی (إِزْهَاقَ) ی (رُوحَ) یانئ ﴿وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ ژنی (سَائِیَ) (مُسْلِمَانِی) ی دی ﴿يُذْنِبِينَ عَلَیْهِنَّ﴾ له سه ریان بـئ (طَرَفَ) ی (وَجْهَ) یان نِیْزِکَ که نه وه ﴿مِنْ جَلَابِیْبِهِنَّ﴾ (بَعْضَ) ی له (جَلَابِابَ)، چارۆکه؛ ئیستاش له (بَعْضَ) ه (مُؤْرَةَ) ی ژنه گه و رانی (مِصْرَ) شتئ وا دهرئه که وئ به سه ریان دادهن؛ به مل چه نه گه و ده میان دا ئە سو پیتته وه، به گوێره ی (رِوَايَةَ) له (إِبْنِ عَبَّاسَ) (وَقَتَادَةَ) (جَلَابِابَ) به خۆ دادانی ئە وهایه؛ دیاره (مَقْصُودَ) (إِمْتِیَازَهُ) وه کی ئەفه رمووئ ﴿ذَلِكَ﴾ وه (إِدَانَا) یه ﴿أَدْنَى﴾ نِیْزِکْتره ﴿أَنْ يُعْرِفَنَّ﴾ بناسرئ به (عِلَامَةَ) ﴿فَلَا يُؤْتَيْنِ﴾ به قسه و پلاری نالایه ق ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ بۆیه (جَلَابِابَ) ی به و (طَرَانَ) ه ئە نرئ ﴿لَنْ لَمْ يَنْتَه الْمُنَافِقُونَ﴾ (مَنْ بَعْدَ) ﴿وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ﴾ (خِیَانَةَ) ی (أَعْرَاضَ) ﴿وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ﴾ ئەوانه ی به درۆ به هه رزه کارانی خه لکی ئە خه نه (زَلْزَلَ) (وِإِظْطِرَابَ) و هه رزه گوئی ﴿لَتُغْرِقَنَّ بِهِنَّ﴾ (مُسْلَطَاتَ) ئە که یان له سه ریان؛ ئیستا خوا (مَنْعَ) ی ئە کردن له (ضَرْبَ) (وَتَنْكِيلَ) یان ﴿ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا﴾ ئە ونده ی مال ئە گوێزنه وه ﴿مَلْعُونِينَ﴾ (مَطْرُودَ) و دهر کر او ﴿أَيْنَمَا تُقْفُوا﴾ (عَلَى مَا هُمْ عَلَيْهِ) ﴿أُخِذُوا﴾ ئە گیرئ (أَسِيرَ) ئە کرئ: (أُخِذَ) ﴿وَقَتُلُوا تَقْتِيلًا﴾ (أَبْلَغَ أَشَدَّ) (أَنْكَى) (وَأُخِذَ)؛ (شَدَّ) (لَفْظِي)، (تَابِعَ) ی (شِدَّةَ) ی (مَعْنَا) ﴿سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا﴾

مِنْ قَبْلُ ﴿لَهُ (حَقُّ) تہوانہی (مُفْسِدٍ)؛ (سَفِیہ) فَلَّہِی ﴿وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ﴾
 (قاعدہ) ی (شرعی) (فطری) ﴿تَبْدِیلاً﴾ (یعنی) نیہ (أَلْبَنَہ) پاش تہو (تہدید) ہ
 بہ سیان کردیہ، لہ (ایذا) ی (اہل) ی (ایمان)؛ (أَمَّا) بلی ی تہوان (نوام) بیان
 کردیہ لہ سہر (ایذا)؛ وہ (وعید) بیان لہ (حق) (إِجْرًا) نہ کراوہ لہ سہر (ترویج) ی
 قسہی ہرزہ گویانی (خُلف) ی (وعید) بہ راستی لہ (ایمان) ی راست
 ناوہ شیتہوہ، (نوع) ہ (أَرْجُفُہ) یہ کہ ﴿يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ﴾ کہ (مِعاد) ی
 (عذاب) ی (مُہین) ہ؛ وہ (مُقَدِیْمَہ) یہ بُو (بیان) (عَذَابِ) بیان لہ پوڑی واپہ سٹین
 ﴿قُلْ لِيُنْظَرِ أَعْمَلُہَا﴾ بہ (وَقْتِ) ی (وَقُوعِ) ی ﴿عِنْدَ اللَّهِ﴾ ہر لای خوابہ کہ س
 نازنی کہی تہبی؟ تہوہی (تَعِیْنِ) ی (وہ قَت) تہ کا (غَلَطَ) ہ ﴿وَمَا يُذْرِيكَ﴾ نہ
 (خَبَرِ) ہ یہ لہ (طَرَفِ) ی نہ بہ (أَشْرَ) تہ زاندی؛ ہیچ شت نیہ پی ی بزانی ﴿لَعَلَّ
 السَّاعَةَ تَكُونُ﴾ تہبی ﴿قَرِیبًا﴾ لہ (وَقْتِ) ی نَزِیکِ (ذَاتًا) (نظر) بہ (قودرہ) ی
 (إِلَہی) (کُلِّ) ی (أَنْ) (قِیَامِ) ی (قِیَامَہ) (قَابِلِ) ہ؛ (مُدَّةِ) ی (نِفَادِ) ی (قوہ)
 و(إِعَادَہ) ی (شکل)؛ خوا تہ زانی بہ (کَائِنَاتِ) نایہ تہ (حِسَابِ)؛ ﴿إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ
 الْكَافِرِينَ﴾ (مُنافِقِ) و (غَیْرِہ) (مُنافِقِ)؛ (کِتَابِی) و (غَیْرِہ) (کِتَابِی) ﴿وَأَعَدَّ لَهُمْ
 سَعِيرًا﴾ گہ رمی ہ لایسا (شَدِیدِ) ﴿خَالِدِينَ فِيہَا﴾ لہ (سَعِیرِ) دا ﴿أَبَدًا﴾ پی ی
 (تَأْوِيلِ) تہ بہ سٹی ﴿لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا﴾ (حَفْظِ) بیان کا (نِجَاتِ) بیان بد
 (وَلِی) و (نَصِيرِ) بیان نیہ ﴿يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ﴾ پرویان تہو لاو تہم پی تہ کری؛
 یارویان تہ گوری (أَشْکَالِ) ی ناشیرینی بہ سہر دادی ﴿فِي النَّارِ﴾ لہ ناگری
 (مَسْحُورِ) دا ﴿يَقُولُونَ﴾ بہ (تَأَثَّرِ) (تَحَسَّرِ) ہ ﴿يَا لَيْتَنَّا﴾ خوزی ﴿أَطَعْنَا اللَّهَ
 وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ﴾ تہ گہر (إِطَاعَہ) مان کردبان وامن لی نہدہات ﴿وَقَالُوا﴾ تہوا
 (مُحَقِّقِ) بوو؛ وہ (ہَمْ) (نِدَا) یہ بُو (حَضْرَہ) کبریائی ﴿وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا
 سَادَتَنَا﴾ زادہ کان (رُؤْسَا) ی (دُنْیَا) ﴿وَكِبْرَاءَنَا﴾ گہ وورہ گہ وورہ کانی (دینِ) ﴿
 فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَ﴾ پی یان لی بزر کردین؛ تہ گہر لی یان گہ رابان (فِطْرَہ) نہختی
 بہ (حَقِّ) تہ گہ یشتن یانہو (بِغْضِ) و(عَدَاوَہ) ہ یان لہ (حَقِّ) (رَسُولِ) نہدہ بوو؛

فه رمايشتاتی (تأثيری) تئ نه کردن؛ به (خیال) زۆر جار (مُحاكمة) نه که م؛
 (أساسی) (قُبَاحه) له (طرف) (رؤسا) یان؟ یا له (طرف) (مَرُوس) آنه؟ له
 (سین) (أَنام) (خصوصاً) (حال)ی (حاضر)ه وا ده رنه کوئ خه تایی (عَوام)ه
 (رؤسا) به گوێره ی (مِیل)ی وان (سَوَق) یان نه که ن بۆ (أنواع)ی (جهالة)و
 (ضلالة) ﴿رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ﴾ (مُقابِل)ی (ضلال)و (إضلال)
 ﴿وَالْعَنَتُهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا﴾ گه وره له (ساحة)ی (رَحمة) دوورین ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا﴾ (إيمان)ئ (صحیح)؛ ئاگاتان له خۆی (مَقصد) (مُؤذی)نیه (مَقصد)
 (إيذای)یه؛ خودی خۆی (حَرَام)ه (مَمْنوع)ه (مُوجِب)ی (لَعْن)ه ﴿لَا تَكُونُوا
 كَالَّذِينَ﴾ له (مؤمن)ی (بنی اسرائیلی) نه وانه ی ﴿أَذُوا مُوسَى﴾ (كَلیم الله)
 (بانی) (مَجْد)ی (بنی اسرائیل) (صاحب)ی (يَد)ی (بَيْضَاء)؛ نه و (إذی)یه
 (حَسَبُ الْمُنَاسِبَةِ) نه بئ (إيذا)یه (عائله)وبئ؛ تاخۆ چ (هذیان)یان له (حَق)ی
 کردیه؟ (جَنَابِ حَق) ﴿فَبَرَأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا﴾ (تَبْرِیة)ی کردیه (مَعْلُوم)بوو
 نه وه ی وتویانه (إِفْتِرَا)یه (بُهْتَان)ه (أَمَّا) نه وه ی (نَقْل)ی (نه که ن) گۆی یا
 (موسی) ته نها (غسل)ی کردیه (بعض)ئ وتوویانه: (أَلْبَنَة) (عَيْب)ه کی له
 (بَدَن)دایه، (برص) (فتق)ه؛ بۆیه له گه ل مه له ئاو ناکه وئ پۆژئ خۆی نه شوا
 جلکی له سه ریبه رده کی داده ئ کله خو ده بیته وه، بۆجلکی نه چئ له به ریان
 کاته وه؛ به رده که هه لدئ؛ (مُوسَى) به (عَصَى) دوا ی ده که وئ، تا نه گاته
 (مَلَأ)ی (بنی اسرائیلی) نه ی بین (بَدَن)ی بئ (عَيْب)ه؛ به و (نَوْع)ه خوا
 (تَبْرِیة)ی نه کا! وه نه شفه رمووئ: ﴿وَكَانَ﴾ (مُوسَى) ﴿عِنْدَ اللَّهِ وَجِیْهًا﴾
 (صاحب)ی جاهو (شَوَکَت)بووه؛ نه تووبئ خوا که سئ لای خوا (وَجِیه)بئ؛ به و
 (نَوْع)ه (تَبْرِیة)ی نه کات؟! (مُقابِل)ی (إيماني أحمد) و (شیخی بخاری)و
 (تُرْمَذی)بَلیم: چی؟ هه موویان (روایة)یان له (أَبی هُرَیْرَة)یه (ﷺ) وه (حِکایة)ئ
 (نَقْل)نه که ن له (إِبْن عَبَّاس)؛ (دائر)به (وَفَاة)ی (هارون) (حَقِیْقَة) (أَعْجوبة)یه؛
 (أَمَّا) له (توراة)ی (بنی اسرائیلی)دا نیه؛ (رِضْوانی)خوا ی له (إِبْن عَبَّاس) ﴿يَا

أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ ﴿١﴾ له هه مووکاری ﴿وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا﴾ پاست (حق)،
 له (حق) (رسل) آن له (حق) (مؤمن) آن قسه ی نالایه ق مه که ن به دوا ی (حکایه) ی
 (بنی اسرائیلی) مه که ون؛ (حقیقه) (إِسْنَادَات) ی زور ناشیرین ونا لایه قه یان
 دایتہ (حق) (رسل) آن؛ (حمل) ی (قول) ی (سید) له سهر (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) نه گهر چی
 له هه موو (قول) ی (سید) تره؛ (أَمَّا) لیتره تا (سید) ه؛ نه گهر وایکه ن ﴿يُصْلِحْ
 لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ﴾ (دقه) که ن خه ریکی هه لبراردنی (أَعْمَال) ی بن که (موجب) ی
 (رضا) ی خوا ی بی ﴿وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ له هه موو گونا هتان خوش نه بی
 (ستری) نه کا؛ (مبدأ) ی (میل) ی زور (ضعیف) نه بی ﴿وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ
 فَازَ﴾ به (سعادة) ی (معاش) و (معاد) ﴿فَوْزًا عَظِيمًا﴾ (ظفر) ی گهره به (خیر) ی
 گهره و زور ﴿إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ﴾ نه و (أمانة) ه چیه؟ زور (خلاف) تیا به؛ نه وی
 (مناسب) ی (آیه) ی نه م (سورة) ه بی؛ (عرض) و (ناموس)؛ پیاو نی زن
 (حفظ) بکا، زن نی پیاو (صيانة) بکات (فی الحقیقه) (أمانة) ی گهره به؛
 (حفظ) ی له (لازم) ی (بشرية) ه؛ نه و (أمانة) ه مان نواند ﴿عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
 وَالْجِبَالِ﴾ به سهر نه و (أجرام) ی (عظيمة) ی (قوية) ی (أبا) ی (علویات) ی
 (سفلیات) به خوی بگرن (حفظ) ی بکه ن ﴿فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا﴾ (إبا) یان کرد له
 هه ل گرتنی (قبول) کردنی ﴿وَأَشْفَقْنَا مِنْهَا﴾ لی ی ترسان که پی یان
 (حفظ) نه کری ﴿وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ﴾ گوتی: (حمل) ی علی (رَقَبَتِي)؛ من (حفظ) ی
 نه که م (عقل) م هه به؛ نه زانم (حفظ) ی زور (مهم) ه؛ (لازم) ه (مُقْتَضَى) ی
 (شرف) ی (إنسانیه) ه ﴿إِنَّهُ﴾ (إنسان) نه و (جنس) ه؛ نه (کل) ی (فرد) ی، وه کی
 له (آیه) ی دوا به دهر نه که وی (كَانَ ظُلُومًا جَهُولًا) (ظلم) ی کرد به (ظلم) ی
 (عظیم)؛ زور (جاهل) و نه زانه؛ ناگای له (میول) ی (نفسی) نه بوو نه یزانی که
 (میل) (قوة) ی ساند، (عقل) نه با، نه ی کابه (هبا) ﴿كِرْمَادٍ أَشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي
 يَوْمٍ عَاصِفٍ﴾ نه و زیبان دریزی نه و (كذب) و (افترا) و (إمانة) و (خیانه) ی له
 (حق) یه کی نه که ن (شیاطین) پی ی پی نایه ن؛ خو قسه له (حفظ) ی (أمانة) یه

ناوی دوستی و (صدقی) ناکړی یایه له دایکي له خوشکي زیاتره؛ (حرم) ی براده ریه تی، که چی (نوع) ی ترده رنه چی! زورکس (علی الدوام) خه ریکي ناموس بردنی (أریاب) ی (ناموس) ن نه مړو (بش) به (نوع) ی (تَحْمَل) ی (أمانه) نه کا؛ قه حبانان گوشادنه کا گړی یا (حفظ) ی (عائلات) بیی؛ (رقص) و سه مایان پی نه کا به پوتی هه لده ستن و داده نیشن؛ گړی یا نه مه چاتر (حفظ) ی (شرف) ی ژنانی پی نه بی! بی (شرفی) و بی (ناموسی) و (دیوٹی) و حیزی و بی (غیره) ی وه بی شهرم و بی (حیا) بی، گه یشتیته (درجۃ) یه (إنسان) ی به (ناموس) (تَمَنّا) به (بَعْض) ه (حیوانات) ی بی (غیره) نه خوازی؛ نه گهر (أمانه) (عام) که ی، دیسان باشه؛ (حَتّٰی) (طاعة) و (عبادة) (أنواع) ی (مَشاق) ی (تکلیفی) له (طرف) خوی له سه ردانرا؛ (خطای) ی خوی بوو؛ خوی خوی هاویشته ژیر بار؛ نه گهر (سُجدة) ی بۆ دار و به رد و کهر و گولک نه بردایه به (أوهام) و (خیال) خوی نه ونده (عذاب) نه دابا له سه ر (عیش) ی (بَسَط) بمابا، خوا بۆ (تکلیف) ی (عبادة) ی لی نه کرد؟ (حَتّٰی) زانو زه مین یا (على القدم) (خَضَعَ الرِّقَابَ نَوَاكِيسَ الْأَبْصَارِ) به رامبه ر بوتی پاوه ستی بۆ خوا نه و (تَنْزُلُ نَاكَا؛ (حَقًّا) نه وه (ظلم) ی (عَظِيم) و (جهل) ی (أعظم) و (أشنع) ه نه و (عرض) ه وه کی (عُلَمَا) ی (بَيَان) نه فه رموون، (تَعْمِيل) وه (إشارة) یه بۆ (أَهْمِيَّة) ی (أمانه)؛ وه (زَيْد) ه (لِزُوم) و (إِعْتِنَا) ی (بَشْر) به (حفظ) ی؛ نه و (أَجْرَام) ه نه و (کائنات) ه خوی پاراستوه له (تَحْمَل) ی (أمانه) له ترسی (خیانه) تو هه لت گرت نه و جا (بِجَمْعِ قَوَاكٍ) ناماده به بۆ (صِيَانَة) ی؛ نه گهر حه زت له قسه ی دور نزيك و به (مَعْنَا) و بی (مَعْنَا) یه له (تَفْسِير) ی (أمانه) (مُراجعة) ی (تَفْسِير) (سَيِّدِ الْوُوسَى) (روح المعاني) بکه نه و (حَمَل) و (قبول) ه (يُغْذَبُ) اللّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ ﴿١٠﴾ (خَوْنَه) (خِيَانَة) ی (مُنَافِق) ی (أَشَدّ) ه وه چاکتری بۆ پړک نه که وی له (کافر) ی (صَرِيح) بی (مُوتِي) و بی (شَرَفِي) له (نفاق) دایه؛ آنزیا ده له (نفاق) ی (سیاسی) ﴿وَيُثَوِّبُ اللَّهُ عَلَى

الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ﴿١﴾ ئەوانی (صادق) دلپاک زوبان (سَلِيم) به (عَهْد) وپه‌یمان و (وَفَاء) (ظاهر) و (باطن) یه‌ک؛ (داخل) ی (نَعِيم) ی (مُقِيم) یان بکا؛ ئە‌گەر گونا‌هه‌کیان لێ (صادر) ی (تَوْبَة) بکه‌ن (توبه) یان لێ (قَبُول) ئە‌کا ﴿وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا﴾ بنۆ‌پێ (مُقابِل) ی (عذاب) ی (مُنافِق) آن (قَبُول) ی (تَوْبَة) ی (مؤمنان) ی (ذکر) کرد که‌بزانێ ئە‌گەر (إيمان) بینن (تَوْبَة) بکه‌ن خوا (عَفْو) یان ئە‌کا؛ له‌و (مُقابَلَة) (غَفُور) ی (وَرَحِيم) ی خۆی نوانسوه خوا (رَحْم) مان پێ بکا (ناثل) ی (سَعَادَة) ی (مَعَاد) بین (أَمِين) ^(١)

جوزئی بیست و دووه مین ته‌فسیری کوردی سوره‌تی (ئه‌حزاب)

سورة سبأ

(سوره‌ی) (سبأ) (مَكِّي) (مَدَنِيَّة)؛ (عدد) ی (آیات) ی (٥٥) یا (٥٤) هـ (مناسبة) ی له‌گه‌ڵ (سوره‌ت) ی (سابق) زۆر به (قُوْت) و ناشکرایه‌.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ له‌سه‌ر ئە‌و (نِعَم) ی (جَلِيلَه) که‌ له (حَق) نێمه‌ی کرد؛ به (آداب) ی (إسلامية) نێمه‌ی له (ظلمات) هینایه‌ده‌ر؛ کردنیه (مَظْهَر) ی (تَعْظِيم) ی (کبریائی) دوشمنی (مَنکوب) کرد (ناموس) ی (مُسْلِمَان) آنی (حفظ) کرد زوبانی هه‌رزه‌گزیانی به‌ست؛ (مادام) ئە‌و (تَعْظِيم) ی نێمه‌و (رَسُولی أَکْرَم) به‌ جێ هینا (واجب) ه نێمه‌ش (تَعْظِيم) و (تَبْجِيل) ی خوداوه‌ندی (عَظِيم الشَّان) بکه‌ین ﴿الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ﴾ هه‌مو (مَخْلُوق) و (مَمْلُوك) یه‌تی ﴿وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ﴾ ئە‌گه‌رچی له (دنیا) (فاسق) و (فاجر) و (کافر) له‌گه‌ڵ

^١ — سوره‌ی (أحزاب) ته‌واوێو "سبه‌ینه‌ی شه‌موو نووی مانگی (مولودی شریف) خوا به‌ (شرافه‌ت) ی ئە‌و (مولود أعظم) کرامه‌ت و شه‌ره‌فی دارینه‌مان پێ (إحسان) کا" سه‌نه‌ی (١٣٥٨) هـ یجری (١٣١٨) ی شرقی "مُطابِق) نووی (نیسانی) (پۆمی).

نِیمہ (شَرِیک)؛ (أنواع) ی (إنعام) ی خویان لہ سہر ھہیہ؛ (أَمَّا) (آخِرۃ) بُو
نِیمہیہ؛ بہ (خصوص) (مُقابل) ی (نِعْمۃ) ی (آخِرۃ) (ثَنَا) خوانی تہ کہین بہ ﴿وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ﴾ نیشی (مُحْكَم) ھ (تَدْبِير) ی دروستہ، ناگادارہ بہ (سِرُّ) و (عَلَن) و
(خَفَى) (أَخْفَى) ﴿يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ﴾ ھہرچی بچیٹہ ناو ھہردی لہ
(حَبَّات) (عَرَق) و (خَزِينۃ) و (أَجْسَاد) ﴿وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا﴾ لہ (نَبَات) و (أَشْجَار) و
(حَبُوبَات) و (حَيَوَانَات) و (إِنْسَان) (مَعَادِن) ﴿وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ﴾ لہ (طَرَف) ی
(عَلُو) لہ باران و (أَمْثَال) ی؛ (عَنَاصِرِی) (بَقَايَا) ی (أَجْرَام) ی (كُون) ھ و (أَحْجَار) ی
(سَمَآوِی) ﴿وَمَا يَخْرُجُ فِيهَا﴾ (مَوَاد) ی (خَفِيفۃ) کہ بُو (سَمَا) بَلَدنہ بن؛ (مَلَنَكۃ)
دینہ خوار ھ ھہراز تہ چنہ ھہ ﴿وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ﴾ لہ بہر (رَحْم) ی نہ با کاری
تر تہ بُو، خواہہ خودا ھہندی (كَائِنَات) بِنِ (مِثْقَال) ھ (ذَرِیۃ) یہ لہ (مَوْجُودَات) لٰی
بزد نہ بی، نایا ناتوانی (هَيْكَل) ی (بَشَرِی) (إِعَادۃ) کاتہ ھہ؟ (روح) ی بہاویتہ ھہ
ناو؛ (أَمِنَا بِاللّٰهِ) تہی توانی تہی کا ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ (سَابِقًا) (سَوَال) ھہ کیان
لہ (سَاعۃ) کرد؛ (جَوَاب) یان ھہرگرت؛ (إِيْمَان) یان پئی نہیہ نا لیرہ بہ (قَطْع) ی
(إِنْكَار) ی (قِيَام) ی (سَاعۃ) تہ کہن تہ لَئِنْ: ﴿لَا تَأْتِيَنَا السَّاعَةُ﴾ نابئی نابئی ﴿قُلْ
بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ﴾ (مَادَام) خوا سویند بخوا لہ سہر (قِيَام) ی (سَاعۃ) نِیمہ
(تَصَدِيق) ی تہ کہن (وَلَوْ) نہ توانین (تَصَوُّيرِی) بکہین تہ گہرچی (بَعْضِی) لہ
(مُسْلِمَان) آن (قَائِل) نین بہ (إِعَادۃ) ی (هَيْكَل) ی (عُنَصْرِی) (بَشَرِی) ﴿عَالِمِ
الْغَيْبِ﴾ با (عَنَاصِرِی) لہ گہل (سَائِرۃ) تیکہ لاوبوونی بہ (مَشَاعِرِی) (كَائِنَات)
(إِمْتِيَان) نہ کری ﴿لَا يَغْرُبُ عَنْهُ﴾ لٰی ھہ دور ناکہ ویٹہ ھہ؛ (قُرْب) و (بُعْد) بہ (عِلْم) ھہ
ناگات لہ شتی نہ بی (وَلَوْ) (جَزْءِ) ی خوی لیت دورہ شتی بزائی (وَلَوْ) لہ
(أَقْصَا) ی (عَالَمِ) دابی لیت نزیکہ ھہ دیارہ (عِلْمِ) (کَبَرِیائی) (حَضُورِی) یہ
﴿مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ ھہچی لٰی بزد نابئی (حَاضِر) ھہ لای ﴿وَلَا
أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ﴾ لہ (مِثْقَال) ھہ (ذَرۃ) ﴿وَلَا أَكْبَرُ﴾ لہ وی ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾
تہ ھہرموون: (لَوْحِ الْمَحْفُظِ) (نَصْرِی طُوسِی) لہ (شرح الإشارات)؛ (تَحْقِيقِی)

جوانی مه یه بۆ (علم) ی (جناب) ی (حَق) - به (کلی و جوزئی) - بئی (ارتسام) ی (صورة) (أساساً) (حُکماً) (علم) به (مَعْنَا) (صورة) ی (حاصله) (إنکار) نه که نه؛ (إدراک) ی به (آلات) وه کی: چاو و گوئی و (لَمْس) بۆ خوا به (مَحَال) نه زانن، نه مه وایه؛ (حقیقه) ئیمه ش وا نه لئین؛ ناتوانین بلئین: (صورة) ی (أشیاء) (طبع) نه بئی له (ذات) ی (حَق) (العیاذ بالله) نه با چۆن ئیمه شت به (خَوَاس) (دَرَک) نه که نه نه ویش وایا؛ (حاصل) ی (تَحَقُّق) ی (کلیات) (مُسْتَقْلًا)؛ (جزئیات) له (ضمن) ی له (عقول) ی (مُجرده) لای (کبریائی) (حاضر) ه؛ (عقول) ی (مُجرده) وه کی (لوح) وایه، به خۆ به (صورة) ی (أشیاء) ی که تیا به تی لای خوا به؛ گوم نابئی؛ (إتیان) ی (ساعة) ﴿لِيَجْزِيَكَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ نه وانی ئیمه نه فه رمون: (قیام) ی (ساعة) بۆ (جزای) (طرفین) (مُقْتَضَى) ی (حُکْمه) ه نالئین: (عَدْل) ه (إعتدال) نه ترسن ﴿أُولَئِكَ﴾ (عَمَل) چاک ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾ وایزانم (لازم) (مَغْفِرَة) بۆ گونا ه بئی؛ با (سَتر) له (مَکاره) بئی ﴿وَرِزْقٌ كَرِيمٌ﴾ جوان بئی (تَعَب و مَنَة) ﴿وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا﴾ له (جَهْل) و (عِنَاد) ه وه به (قَدْح) و (إِلْقَا) ی (شَبَهه) و (مَنَع) ی (ناس) ﴿مُعَاجِزِينَ﴾ (رَغَم) ی ئیمه ﴿أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزٍ أَلِيمٌ﴾ (سَيِّئ) (أَشَدَّ) (أَلِيم) نۆر به ئیش ﴿وَيَرَى الَّذِينَ﴾ نه بینن نه زانن ﴿أَوْتُوا الْعِلْمَ﴾ له (أصحاب) و (أعقاب) ی (عُلَمَاء) ی (بَنَى إِسْرَائِيلَ) ﴿الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ رَبِّكَ﴾ (يَعْنِي) (قُرْآن) ﴿هُوَ الْحَقُّ﴾ نه وئی (قُرْآن) (تَصْدِيق) ی کا دیاره (حَق) ه (مَادَام) (تَصْدِيق) ی (حَقِيقَه تئ) (قُرْآن) بکه نه (تَصْدِيق) ی (قیام) (ساعة) یش نه که نه هر (مَعْنَى) به بلئین: نه گهر له گهل (نَظْم) ی (آیات) (مُوافِق) نه بئی؛ من (قَبُول) ی ناکه م، مه گهر نۆری به (لازم) بزانه له به گهره بئی (قائِل) ی وه (ناقل) تاپئ یان ههل نه خه له تئین ﴿وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ (غَلَبه) ی خوی بۆ چاکه به (مُوجِب) ی (ثَنَّا) خوا نئیه؛ نه مه خۆیه تی (غالب) ی بئی (مُبالاة) مه گهر به (إِتْفَاق) وه (إِلَّا) کارئ باشی (لایتقی) ی ستایش و سوپاس ناکا ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نه وانه ی (مُعَاجِز) له بهر (إِلْقَا) ی (شُبَهه) و (سَدّ) ی (ناس) له

(ایمان) ﴿هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ﴾ (رَسُولِ أَكْرَم) (كَاتِه) نایناسن ﴿يَنْبِئُكُمْ﴾
 (خَبَرِی) (عَجِیب) و (غَرِیب) تان تہ داتئی ﴿إِذَا مَرُفْتُمْ كُلَّ مُمَرِّقٍ﴾ کہ مردن
 (أَجْزَا) تان بلأو بق وہ له بار یه ک هاتنه دهر ﴿إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ سہر له نوئی
 (إِجَاد) تہ کرینہ وہ له پوڑی (قیامۃ) ﴿أَفَتَرَىٰ عَلَىٰ اللَّهِ كَذِبًا﴾ تہ گہر (عَنْ قَصْد)
 و (شعور) بی؛ (إِفْتَرَا) یه ﴿أَمْ بِهٖ جِنَّةٌ﴾ وہ (إِلَّا) له (جنون) (مُنَازَعَة) ی (ملا) یان
 له (صِدْق و کِذْب) ی (خَبَر) (مَذْهَب) ی (جَاحِظ) و (نَظَام) (مَشْهُور) ہ له (کُتِب) ی
 (بلاغۃ) و (أُصُول) (مَذْکُور) ہ (عَلَىٰ كُلِّ حَال) تہ وان (تَجْوِیز) ی (صِدْق) یان تہ داوہ
 ﴿بَلِ﴾ وانیہ (حَاشَا) (قَوْل) ی (حَق) ہ به (دَلِيل) ہ ﴿الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾
 به (قیامۃ) به (سَاعِه) ﴿فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ﴾ (الْحَق) وایہ تہ مپو بنو پوہ
 (بَشَر) (سَبَب) به (إِنْكَار) ی (حِسَاب) و (عَذَاب) ی (آخِرَة) له مہ موو (جَہَة) چہ ند
 (مُعَذِّب) ن له بہر تہ و بی (دین) آن (عَالَم) تہ لہ رزی تہ مپو سبہ ی شہر تہ بی
 به (غَان) ی (مُخَنَّق) (دینا) تہ خنکینن مہ تادی له (ہدایۃ) و (رَحْمَة) و (إِنْصَاف) و
 (مُرُوۃ) و (أَعْمَال) ی (صَالِحَة) دوور تہ کہ ونہ وہ ﴿أَفَلَمْ يَرَوْا﴾ واکوم بووین، له
 (عِلْم) و (عِرْفَان) دوور کہ وتینہ؛ (أَنَّهُ) نابیئن، نانورنہ ﴿مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
 مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ (تَفَكَّر) ی لی ناکن، بزائن چ (خَلْق) ی (عَظِيم) ہ؛ (خَالِق) ی
 تہ و (خَلَق) ہ تہ توانئی (إِعَادَة) آن کاتہ وہ؛ تہ و (قَادِر) ہ مہ موو دہم تہ توانئی
 تہ وان (عَذَاب) دا ﴿إِنْ نُّشَأْ نُخَسِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ﴾ بہس (مُتَوَقِّف) ہ له سہر
 (مَشِیۃ) به عار دیاندا بیاتہ خوار؛ نقوم بین ﴿أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْنَهُم كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ﴾
 و ہک (أَحْجَار) ی (سَمَآوِی) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ﴾ لہ وی (مَذْکُور) ﴿لَّآیۃٌ﴾ تدر پوہ وشن و
 ناشکرا ﴿لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ﴾ بی (تَكْبَر) و (أَنَانِیۃ) ﴿مُنِيبٍ﴾ (قَامُوس) تہ لی:
 (الْمُنِيبُ) (المطر الجود الحسن الربیع) (أَنَّهُ) (إِنْسَان) ی پاک و خاوین و جوان؛
 تہ وی دلی پاک بی؛ (طبعاً) تہ ماشای (کائنات) تہ کا بہ چاوی (إِعْتِبَار) و (تَفَكَّر)
 تہ ی تدرینئی؛ تہ وی پیسی دل (فارغ)، (تابع) ی (شَهَوَات) ناگہریتہ وہ به (تأمل)
 تہ ماشای شت بکا ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا﴾ زیدہ له (نُبُوۃ) و (رسالہ)؛

(مُلْك) و (سلطنة) خوا هه زكا (إنسان) به عهردا ده باته خوار؛ بَلَنْدِی ئەكا؛ (جبال) ی (تَسْخَر) ئەبێ آسنی بۆ نه رم ئەبێ كه سێ ئەو (قودرة) و (قوة) هێ دابه (حضرة داود) ئەو كه سه ئەوانی (مُعَانِد) به رد باران كا وه به عهردا پوی چوینی ﴿يَا جِبَالُ أَوْبِي مَعَهُ﴾ (تَسْبِيح) ی خوابكه له گه ل ئەو چپای بۆ (مُسَخَّر) كرد، (تَقْدِيس) و (تَنْزِيه) (كبريائي) له گه ل بكات ﴿وَالطُّيْرُ﴾ بۆمان (مُسَخَّر) كرد؛ وهكي: كۆتری (مُخَابَرَة) (آلان) یش هه ن (إستخدام) یان ئەكه ن له (وَقْتُ) ی (مُحَارِبَة)؛ له هه موو (واسطة) یه (مُخَابَرَة) (مَكْتُوم) ترن هه رشتی (إنسان) بێ (تَعْلَم) بیزانی بیكا (جَنَابِي حَق) (نِسْبَة) ی بۆ خۆی ئەدا؛ (سبحان الله) (طَيْر) (حَيَوَانَات) (قَبُول) ی (تَعْلِيم) و (تَرْبِيَة) ئەكه ن؛ ئەوانه نا ﴿وَالنَّارُ لَهُ الْحَدِيدُ﴾ ئەوانی ئێمه وایان پێ خوشه؛ وهكي له (سَدَى) (نَقْل) ئەكه ن بێ ئاگرو بێ (عَمَلِيَّاتِي) (حَدَادِي) آسنی له ده ست نه رم ده بوو، وهكي شه مێ، به لām ئەگه ر بیان فهرموویان، به (طريق) ی (عِلْم) ی (عَمَلِي) بۆی نه رم ئەبوو، وهكي ئیستا؛ به (بعض) ی (أجزاء) ئاسن ئەكه ن به هه ویر بۆ فیربوون ئێمه چاتره بوو؛ (لكن) (جبل) ی (قليل) بۆ (كرامات) و (معجزات)، (صرف) ی كردن له (طريق) ی (اكتشاف) به (عِلْم) ی (عَمَلِي) (نافع)؛ (مع أنه) له (معجزه) ش (مقصد) ی (إلهي) (عمل) ه ﴿أَنْ أَعْمَلَ سَابِقَاتِي﴾ زری ی ته واو ﴿وَقَدَّرَ فِي السُّرِّ﴾ له (نَج) و تێك هه ل كێشانی (خَلْق) ■ كانی، پێك و لێك پێك بن، مقدار یان (مناسب) یی ﴿وَأَعْمَلُوا صَالِحًا﴾ بۆ (دین) و (دینا) (جهاد) ی (فی سبيل الله)؛ دیاره ئەوانی بۆی (تسخیر) کران بۆ (نفع) ی (عامه) یه؛ بۆیه به (جمع) ی (خطاب) ی فهرموئ ﴿إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ (أصلحیه) ی (حَرَبِيَة) (جَهَة) ی (خیر) یش هه یه (جَهَة) ی (شَر) یش هه یه؛ ئەوی باش بێ خواپه رست و له خوا ترس بێ، له (خیر) ی (إستعمال) ئەكا؛ ئەویدی له (شَر) ی (صَرَف) ئەكا؛ كه سێ (مثقال) ه (ذرة) یه (إيمان) ی به خوای هه بێ (غازی) ی (مُخْنِق) ناهاوێته شاری؛ بێ ده سه لات و بێ (مُدَافَعَة)، پڕ له (أطفال) ی (مَعْصُوم) ئافره تی (مَظْلُوم)؛

ئہوی ئہمۆ ئہی بینی، (أثری) (تَرْقیاتی) (عِلْم) ی (بَشَر) ہ کہ بہدخواہانی
 (انسانیة) ئہوانہی بی (دین) و (ایمان)؛ (صرف) لہ شہری (صَرْف) ئہکەن
 (حقیقة) (تَرْقى) (أولاً) بہ (تزکیہ) ی (نَفْس) و (تَرْبیة) ی جوان و (أخلاق) ی
 (فاضلة) و (إنصاف) و (مُروہ) و (مَرَحمة)؛ ئہوجاہہ (عِلْم) ی (إختراق)
 و (اِکتشاف) ہ کہسئ (ایمان) ی ہبی خوا بہ (عَمَل) ی وی (بَصیر) ہ (سَعی)
 لہ چاکہ ئہکا؛ وہ بۆ چاتر ہہ وراز ئہچی؛ ئہوی ئاگای لہ خوانہمانہوی بیکا
 ئہی کا ﴿وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ﴾ (بُخار) بۆ (تَحْرِيك) ی (أصطول) ی (بَحْرِي) (مُمْكِن) ہ
 (شَتِي) (هَوَاسِي) بووبی؛ لہ (بَيْن) ہ (مِیناء) ی (سُلَيْمَان) ی (كَشَف) کرا، (بَقِيَا) یای
 پاپۆریان دۆزیوہ؛ وادہردہکەوی (قُوَّة) ی (بَحْرِي) لہ (زَمَان) ی (سُلَيْمَان) دا
 بوہ؛ (قُوَّة) ی بابی بۆ (بِرّ) و (جِبَال) بوہ ﴿غُلُوْهَا شَهْرٌ وَرَوَّاحُهَا شَهْرٌ﴾ سبہینی و
 ئیوارہ بہ (قَدَر) ی مانگہ پئی بہ ئہگەر (حَرَكَة) ی کردبا ئہ پۆیی؛ دیارہ زۆر
 (سَرِيع) بوہ ئیستاش خەریکن لہ (سَرِيع) بۆ (أَسْرَع)؛ چ (سَيَّارَة) چ (طَيَّارَة) چ
 پاپۆر؛ (مَقْصَد) ئہوہ نیہ، ہہموو پۆژی سبہینان مانگہ پئی بہ ئہپۆی ئیواران
 مانگہ پئی یہ. (ذاتاً) (مُلْك) ی (بَنِي إِسْرَائِيل) ئہوہندہ (سَعَة) ی نہبوو؛ (حَتَّى) بہ
 (قَدَر) (دَوْلَة) ی (مُنَاسِب) ی ئیستا (فَضْل) لہ (مُعْظَم) کان؛ ئیتر بہقسہی (وَهَب) و
 (مَهَب) (خُطوط) ی (دِماغ) ی خۆت (واسع) مہکە ﴿وَأَسْلَمْنَا لَهُ عَيْنَ الْقَاطِرِ﴾ کانی
 (نُحاس) ی تاواوہ ئہوہ (أمر) ی (طَبِيعِي) یہ؛ (الآن) ییش (بُرْكان) (انفلاق) ئہکەن
 پاقری لئ دہردہکولئ، وەکی لافاو ئہپوا؛ ئہگەر ئارہزوی (مُعْجِزَة) ئہکە ی
 (سَهْل)؛ گوئی لہ (وَهَب) و (أَمْثال) یان پاگرہ ﴿وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ﴾
 لہبەر دەستی خۆی و (نظارة) ی ئیشیان ئہکرد ﴿يَاْذُنِ رَبِّهِ﴾ (رَبِّ) ی (سُلَيْمَان)
 یا (رَبِّ) ی (جَنِّ) ﴿وَمِنَ يَزِجٍ مِنْهُمْ﴾ ئہوہی (مِيل) کا ﴿عَنْ أَمْرِنَا﴾ بہسستی! یا
 بہ (مُخَالَفَة) ﴿نُذِقُهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ﴾ لہ (قِيَامَة) و (دُنْيَا) ﴿يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ
 مِنْ مَّحَارِبٍ﴾ قەلا و (مَوَاقِع) ی (حَرْبِيَّة) ﴿وَتَمَثَّلِ﴾ (خريطة) ی شاران
 (صورة) ی (شَرّ) آن؛ وەکی (فِرَاعِنَة) ی (مِصر)؛ ئیستا لہ (تَمَثَّلِ) ہ لہ (آثار) ی

(قَدِیمه) زۆر دهرئه کهوئێ ﴿وَجَفَانٍ كَالْجَوَابِ﴾ وهکی (حَوْض) آن بۆ (عَسْكَر) ی بۆ میوان؛ وه (دَعْوَة) ی (عمومی) (الآن) نیش له ناو عهره بان له سینی گه وره گه وره له (طَعَام) ئینن؛ وهکی گرده لۆکه ی پلاو گرته بیته وه؛ (حَيَّوان) هکی به ته واوی له سه ره؛ تیره خوری سه د که سی زیت (لغة) ی (عَرَبِی) (حَقًّا) زۆر (واسع) ه؛ (حَتَّى) له قاپ وقاجاغ به گه وره گچکه یی ناویان نه گورپێ؛ له هه مووی گه ورتر پێ ی نه لێن: (جَفَنَة) له وی به ره ژێر، که (طعام) ی ده که س بگری (قصعة)، له وی به ره و ژێر که (طعام) ی پینچ که س بگری (صَفْحَة) له وی به ره ژێر که (طعام) ی دووسی که س بگری پێ ی نه لێن: (مِکَلَة) (نهایه) (صحیفة)؛ جه ندخۆشه (لسان) ی (واسع)؛ (لکن) زوباندریژی به (خُورافات) و (تَوَسُّع) ی بێ (مَعْنَى) خۆی نیه نه لێن: یه ک (جَفَنَة)؛ هه زار که سی له (دور) ده بوو نه مه قسه یه؟! (نَقْل) نه که ن له (ابن عَبَّاس) (حَضْرَة سُلَیْمَان) (بَعْض) ه (هَبِکَل) ی (نُحَاس) دروست کرد؛ (دُعَا) ی کرد؛ خوا (روح) ی به به ره ینان؛ (طَبِعی) داپێژراوی له (نُحَاس) به (قُوَة) تره، بۆ (خِدْمَة)؛ وه نه لێ: نه سفه ندیار له (بَقْبَايَا) ی نه و (تَمَاثیل) ه بووه (لَا شَک) نه وه پاش (حِکَايَة) ی (پوْسته م) و (نه سفه ندیار) ی ناو (عه ره ب) هه لبه سترايه؛ چونکی (نه سفه ندیار) (مَعْرُف) ه به پوْبین - ته ن؛ (تَوْجیه) ی نه که ن؛ به لێ نه وه (نُحَاس) دروست کرایه به (دُعَا) ی (سُلَیْمَانِ) بووینه (روح) له بهر (ابن عَبَّاس) (ذَات) ی گه وره بووه؛ پیاوی گه وره درۆی زۆر به زاری هه ل ده به ستري؛ (حَتَّى) (فِي يَوْمِنَا هَذَا) وایه (تَمَاثِل) و (هَبِاکَل) له (شَرِيعَة) ی (إِسْلَامِيَة) (حَرَام) ه؛ چونکی (أَوَّلًا) بوت په رستی له و (صُنْعَة) ه په یابوو؛ (مِثْل) ی بوت په رستی (حَالًا) ی له دلان جاگیره؛ (وَبِالْفِعْل) (عِبَادَة) نه کرین؛ له ناو (مَسِيحِي) یان وه (سائِر) ی بوت په رستان؛ نِیْزِکه نِیْزِکه له ناو ئیمه ش (عِبَادَة) ی (أَصْنَام) (عَوْد) بکاته وه؛ هه ر (وَقْت) ی نه و (مِثْل) ه نه ما؛ یا (حَلَال) بێ؛ یا هه م دروست کردنی؛ هه م دانانی له (مَوْقِع) ی (أَمَّا) بۆ هه موو که س (هَبِکَل) دروست نه کری؛ بۆ نه وانی هونه روه ری (خَادِم) ی

(مِلَّة) و (دَوْلَة) و (وَطَن)؛ (رافع) ی (لِوَا) ی (مَجْد) ی (أَمَة)، بکړی؛ نه ک به کڼ خوی
 بکوړی (هَيْکَل) ی بؤ بکه ن؛ یادوو سئ (قَصِيْدَة) بلئ؛ سئ چار قسه ی ناو دپا
 (دائر) به (دین) بکات؛ بیکه ن به (فَيْلَسُوف) و (هَيْکَل) ی بؤ بکه ن؛ (حَقِيقَة) نه وه
 (غَايَة) ی (هَيْکَل) نایه لئ، به (فَسَاد) ی نه با، به جاری نه بیته (حَرَام) ی (شَرْع) ی
 (حَرَام) ی (سیاسی) له (أحوال) ی (بَشَر) وانه زانم، (مَيْل) ی (صَنَم) په رستی
 (حُکْم) فه رمایه؛ له (عَالَم) ی (إِسْلَامِيَة) به (خَيَال) ی (صَوْفِي) یانه و (مُرَابَقَة) ی
 (حَضْرَة شَيْخ) (إِعَادَة) ی نه کاته وه، یا کریتی چه ندی پيش (ذات) ی (فَوْتُوْغَراف)
 خوی ناریوو بؤ لای (کویت) ی تا نه وانه ی (مَحْرُوم) ن له دیداری به (زیارهت) ی
 (صُورَة) ی (مُشْرِف) بن؛ که لئ که س (عِبَادَة) یان نه کرد؛ خوی (مُجَرَّد) په رستن،
 به (ایمان) ی (مُجَرَّد) زور (مُشْکِل) ه (خُصُوص) که (خَيَال) و (وَهْم) له
 (غَلْبَة) داین، وه (عَقْل) بئ هیزین؛ بویه (أَكْثَر) خه ریکی (إِزَالَة) ی (عَقْل) ن
 ﴿وَقُدُورُ رَأْسِيَّاتٍ﴾ مه نه لئ شیو تیا لئ نانی (عَسْكَر) و میوانان ئی (ثابت) و
 به رده وام له سر کوچک اوران .

(تَقْدِيم) ی (مَحَارِب) له سر (تَمَاطِيل) دیاره؛ چونکه (صُورَة) له ناو
 (قَصص) آن دانه ندری؛ (وَكَذَا جِفَان) له سه (قُدُور)؛ نه وی (طعام) تئ نه کړی
 نه چپته ناو (قَصص) آن، (أَمَّا) نه وه ی تیا ی لئ نه ندری ناچی ﴿اعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ
 شُكْرًا﴾ (سُلَيْمَان) له خوی خواست (مُوفِق) ی کا له سر (شُکران) ه؛ خوا
 (دُعَا) ی (قَبُول) فه رموو؛ (شُکر)؛ (شُکر) ی (عَمَلِي) یه ته نها زویان چ نیه
 (شُکر) پاستی (إِقْتِدَا) به (مُنْعِم) ه نه و له (حَق) تئ (إِنْعَام) نه کاتوش له (حَق)
 (مُسْتَحَق) آن (إِنْعَام) بکه بویه نه فه مووی؛ ﴿وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ﴾ (أَمَّا)
 (کَتَکِی) (أَبَا هَرِيرَة) نه کی ناکا من (بعض) ه (أُولِيَا) و (مَلَا) ی ده وه مه ندی
 (قَدِيم) م زور خوش نه وین؛ به هه موو (نوع) (خِدمَت) یان کردیه (مَلَا) ی (فَقِير)
 (شُکران) ه ی خوی به (عَمَل) چؤن بکا؟ چاوی له ده ست نه م و نه وه؛ ناوړی له
 (مُخَالَفَة) ی (مِیول) یان قسه یه بدوړینئ؛ (وَلِی) (زَاوِیَة) نوشین گویا ده سستی له

(دنیا) ہل گرتیہ؛ چ (خدمۃ) ہکی پی نہ کری؟! (غیر)ی درو و (اغرا)؛ دیارہ (دین) و (دونیا) بہ (قوة) (مُحَافِظ)ی نہ کریت ﴿وَلَوْلَا رَحْمَتُكَ لَرَجَمْنَاكَ﴾ (دقہ) کہ نہ گہر (ملا) بہ (دہولت) و پشت و (قوة) بیان (دین) وا بہ ہیژ نہ دہبوو ﴿فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ﴾ (سُلَیْمَان) ﴿الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ﴾ نئی (اہل) و (عیال) و (خدمۃ) و کارو (قوم)ی (اَجِن) اَن ﴿عَلَى مَوْتِهِ﴾ (مَعَ آتِهِ) (بَیْن)ی یور (وفاۃ)ی کردبوو ﴿إِلَّا دَابَّةَ الْأَرْضِ﴾ مؤرانہ ﴿تَأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ﴾ دار (عصا)ی نہ خوارد؛ وا (ظاہر)ہ نہ بی (حضرة سُلَیْمَان) لہ سہر کورسی دانیشتبئی لہ (خلوة)؛ (عصا)ی بہ دہستہ وہ بووی؛ بہ (سکتہ)ی (قَلْبِی) یا (دِمَاغ) (وفاۃ) کردبی (وَضَعِیۃ)ی تیک نہ چوبی؛ پاش چہ ندی تہ ماشایان کردیہ؛ مؤرانہ - دیار دیار نہ بووہ - بہ (عصا)ی ہل نہ گہرین دہوردہ بیان داوہ، نہی خُون؛ کہ چوون دہستاندا دار (عصا) کہ (حضرة سُلَیْمَان) پا قہنا، بہ لادا چوو؛ نہ و جا زانیان مردوہ ﴿فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ﴾ (مَعْلُوم) بیان بوو، (خَلَّت) لہ خویانہ ﴿أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا﴾ (وَلَوْ) (سَعَات)ی ﴿فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ﴾ نہ پویشتن (نجات) مان نہ بوو، (حال) آش وائہ زائن، جنوکہ - خصوص شیطان - (علام الغیوب) ن (حاضر) و (ناظر) و ناگاداری (سِر) و (عَلَنی) (عِبَادِن) نئمہ و امان (تفسیر) کرد؛ بابینہ سہر (رواۃ)؛ (اللہی سَیِّدِی) نہ و (نَوَّع) قسانہ کوو ہلبہ ستراین؟ کوو چوونہ نا (دِمَاغ) اَن؟ کوو (داخل)ی (تفسیر)ی (قرآن) کران؟ (إِبْنِ عَبَّاس) (ذات)ی گہوردہ بووہ بی شک، دروی زور بہ زاریوہ (نَقْل) لہ (إِبْنِ عَبَّاس)ی (حضرة سُلَیْمَان) لہ ہرجی یہ؛ ناو (محراب)، گہ نویژی نہ کرد (شَجَرۃ) یہ کی نہ دیت لی شین بووہ ۱ لی ی نہ پرسى: ناوت؟ نہ بیوت: ناوم نہویہ؛ بچی شین بووی ۱ نہ گہر نئی چاندرا با، (امر)ی نہ کرد، نہ بیان چاند؛ نہ گہر نئی دہرمان با نہ بیان نوی، (وَقْت)ی نویژی نہ کرد؛ دیتی داری شین بووہ؛ وتی: ناوت چیہ ۱ وتی: (خَرْنُوب) - بہ کوردی خرنوک - بچی شین بووی لیترہ؟ وتی: بؤ (خَرَابِی) نہ و (بَیْت)ہ نہ بی بہ زویانی وانیش ناوی (ہکذائی) بووی؟ (سُلَیْمَان) فہرموی: (یَارَبُّ) مردنم

له سهر (جِن) بزرکه؛ تا (إنسان) بزائن، (عِلْم) (غَیْب) یان نیه دار (عَصَا) یه کئی لیّ دروست کرد، خۆی هاویشته سهر؛ سالتی به مردی واما؛ (أَجِن) ه نه یان ده زانی مردیه؛ مۆرانه خواردیان، (سُلَیْمَان) به ربّو وه؛ (مَعْلُوم) بوو (أَجِن) ه (غَیْب) نازانن ئەم (پروایه) پینه دۆزی تیا نیه؛ (أَمّا) له (روایه) ئی تر له (إِبْن عَبَّاس) و (إِبْن مَسْعُود) و (جَمْع) ئی له (صَحَاب) آن، سنی پینه دۆزی تیا یه؛ دیاره (رِجَال) ی ئەو (سَنَد) (ماهر) تر بووین، بۆچه سپاندنی (رویات).

یه کهم: (سُلَیْمَان) واده بوو سالتی دوو سال، مانگی دوو مانگ، که متر ئە چوو (خُلُوة).

دووه م: (طعام) ی ئەو (مُدّی) له گه لّ خۆی ئە برد.

سنّ یه م: (شَیْطَان) ئی نه ی ئە توانی له (مِحْرَاب) ته ماشای (سُلَیْمَان) بکا؛ ئە وه ی ته ماشای کردبا، ئە سوتانه و (روایه) هه مووی له بێ (مُحاکمه) ی (أمة) ه.

ئە وه ی (نسبة) ی درا بۆ (إِبْن عَبَّاس) به لّی وایه؛ (خصوص) (خَوَارِق) و (مُعْجَزة) ی تیا بێ (سُلَیْمَان) (صاحب) ی (نُبُوّة) و (مُلْك) چۆن سالتی له (خُلُوة) داده بێ؟ له (مُدّة) (مادّة) یه نابێ (أرکان) ی (حوکمه) (مُراجعة) ی پێ؟ مندا له کی ناگریه، بابی بۆ (خَدْمَة) بابی؟ هیچ کاری (مُهْم) (تَعَلُّق) به (شخص) ی (حضره سُلَیْمَان) ی ناکا؟ (طعام) ی سالتی له (خُلُوة) خانه کوو ئە مینێ؟ ئە گهر بلّین: قاوت و ماوتی له گه لّ خۆی برديه بپوا مه که (حضره سُلَیْمَان) وه کی که چه (صوّفی) و (راهب) آن، به دانه زه یتوون و ئاردی جو سالتی (إدارة) ی کردبێ، ئە بێ (دائم) (طعام) ی خوشی (عافیه) کردبێ ئە دی جارێ بۆ (دَفْع) ی (حاجة) له (خُلُوة) خانه ی (بَيْت المقدس) نه ده هاته دهر ئە گهر ده ست نوێژی نه بووبێ تارهت کردنیشی نه بووه؟ وه کی (مَسِيحی) یان؟ (حاشا)، جار جار (إيجاب) ئە کا گزّه ئاوه کی بۆ ببه ن ئە با بلّین: له (مُدّة) نه ی ده خواریو نه ی ده خواره وه، (دَفْع) ی (حاجة) ی ده نه بوو، له (روایه) ئی تر چاتر ده ی لّی: ئە لبه سته ئە لّی: جنۆ که کان، (قبة) یه بێ (مَنْفَذ) یان له شوشه له سهر دروست کرد؛ ئە و جا تیا ی

(وفاة)ی (خلاصة)ئو(نُقال)آن - (رَجَمًا بِالْغَيْبِ)۔ ہرکےسہ (حکایة)ئی ٹہکا، (لله الحمد) ہیچی (نسبة)ی بۆ (رَسُو الله)ی خۆمان نہ دراوہ، وہئیلّین: (مُدّة)ی (محدود) بہچی زاناندوہ؟ مۆرانہکیان (مُسَلَّط)کرد، لہسہر(عَصَا)، کەشەو و پۆژئی (مقدار)ہکی کۆلّی، بہو(نسبة) (حساب)یان کرد؛ زاناندیان، سالتّی بوہ (وفاة)ی کردیہ؛ ئہمەش خۆی نیہ. دانہیہچۆن(مُسَلَّط)ئہکریّ یەک مۆرانہ، سالتّی بہشەو و پۆژ (عَمَل)ی وہکی یەک کو ئہبی؟ تەنہا یەک مۆرانہ کون لہ (عَصَا)ی بکا بۆ ئەشکّی دیارہ (عَمَلیات)یان بہ (اجتماعی)یہ (حُکومة)یان ہہیہ؛ (تَدْبیر)یان وہکی میروو وہکی (تَحَل)ہ بہلکوو(أدق)ہ؛ (مُحَقّق) (عَدَد)ی نۆر (دَوَر)ی (عَصَا)یان دایہ؛ (مُمْکِن)ہ بہدہستی (حَضَرَة)یش دا ہلگہرابن (خُلّاصہ) (قطع النظر) لہ ہەموو (عوارض)ی (طبیعی) بۆ (شَرَف)ی (تُبُوّة) ئہبايہ، نہختەکی پێک خەن؛ تا پیاوی (عَاقِل)یش بیسہ لمیّنّی لہ (نَقْد)دەرچی، دارو گیا لہ ناو (مَحْرَاب)چ ئیشی ہہیہ شین ئہبی؟ وہکی (إشارة)مان کرد؟ (غَيْب)نہ زانینی (جَنّ) بہ(سعات)ئی (مَعْلُوم)ئہبی، بابہ پۆژئی بی با بہحەفتەيہ، زیتّر (لِزوم)ی نیہ (سُبْحان الله) لہ (عَبْر)ی (دُنْيا) (وَقْت)ئی (مَمْسُ الخِطاب)ی میرووی ئہبیست (وَقْت)ئی (عَصَا)ی (مُلک)داری و جہاننانی مۆرانہ ئہی خوارد! وہەر (نوع)ہ(حَيوان) لہ ئہو پەپی (أمر) و(إدارة)یی (مَلْکی) ئہژیہن؛ (حياة)یان (حياة)ی (دَوْل)ی (اجتماعی)یہ (سُلیمان) لہسەر ئہو ہەموو (حَشَمَة)ہ وہکی کەسّ بۆ کەس بۆ مرد؛ کەس ئاگایی لی نہبوو ﴿لَقَدْ كَانَ لِسَبَّإٍ﴾ (مُناسبة)ی (قِصَة)یی (سَبَّأ) لہگەلّ (قِصَة)ی (سُلیمان)ی (مُناسبة)یہ (مَعْلُوم)ہ (سَبَّأ) (أَسَاساً)ناوی (شَخْص)ئی بووہ (عنوان)ی (عَشيرة) وہ(هَم) ناوی شارێکە لہ (يَمَن)﴿فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ﴾ (يَعْنِي) لہ (سَبَّأ) بۆ (أهل)ی (آية)ی ہەبوو؛ (عَظِيم)خانوی خوش بہ ناوو دار سەبزہ، (أطراف)ی باغ ویاغات ﴿جَنَّتَانِ﴾ دوو (مَقطعة)باغ؛ (أُمّا) باغی (إِرم)؛ لہم لاو لہولا﴿عَنْ يَمِينٍ وَشِمَالٍ﴾ئی شار؛ بہ(وَضْع) و(مُنْدسة)یہ (غریب)؛ وہکی (غابات)نا (کَيْفَمَا

إِتَّقُوا، (آیة) (مُرْكَب) له (خَلَقَ) ی (إِلَه) و (صُنْعَ) ی (بَشَر)؛ نه‌دیتراوه باغی (طَبِعی) (مُنْتَظَم) بئ؛ بویه پیشه، چوم چومه‌لانی پئ نه‌لین: (إنسان) نازانی (وَضْعِیة) ی شاره‌که کوو بوه؟ (یَمین) و (شِمال) ی به‌چی (إِعتبار) ه؟ شاری ئیمه (یَعْنِی) (کُویه) شاری به باغ و داغه، وه‌کی (حاجی قادس) نه‌لئ:

نمونه‌ی (جَنَّة) ی شیوه‌ی پهرزانی

له‌به‌هار (شام) ه (أیام) ی خه‌زانی

باغاتی له (جَهة) (غَرْب) ی (شِمالی) (إِمتداد) نه‌کا؛ بؤ (شَرْقی) ی؛ (میل) ه‌کی نه‌کا بؤ (جنوب)؛ پویاری به‌ناو دادئ؛ له‌پشت شاری به‌لای (باوه‌جی) تا (حه‌ماموک) باغ و (قطعة) ی (أراضی) بؤ شینایی زوره؛ (موقع) ی زور خوشه؛ (لکن) ده‌ستی (صُنْعِی) (بَشَرِی) به‌گویره‌ی (حضارة) (حاضره) پئ نه‌که‌وتوه؛ له‌سایه‌ی (أحمد دثونی) قائم مقام (سمايل آغا) ی (رئس) ی (بَلَدِیة) ده‌روونی شار سه‌راپا (مُلُوث) ه پنگای له‌پئی چپای (چناروک) ی ناخوشره؛ تا (دُنیا) له (مَدَنِیة) (تَرْقِی) نه‌کا ئیره له‌به‌ر بئ پیاوی (تَدْنِی) نه‌کا، نه‌و جئ (حُکومة) ده‌ستی نه‌داتی خوژی ده‌ستی نه‌داتی نه‌ونده‌ی ه‌یه له‌وه‌ندیش نه‌بین! ﴿كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ﴾ به (لِسان) ی (قَالَ) یا (حَالَ)؛ وایان (أَمِنْ) نه‌که‌نئ ﴿بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ﴾ (هوا) خوش ناو سووک و (صاف) و به‌(لَذَّة)؛ بئ پیشکه و نه‌سپئ و کئچ و میش و (هوام) و (حشرات) ﴿وَرَبُّ غَفُورٌ﴾ (تأریخ) ی (فَتْح) ی (إسلام بؤل) ﴿بَلَدَةٌ طَيِّبَةٌ﴾ یه، نه‌ه‌ردوو به‌(ت) ی (حِساب) کرین، نه‌به (ه) ی؛ (ذاتاً) (ة) ای (مُدَوَّر) نه‌گه‌ر (وَقْفه) ی له‌سه‌ر نه‌کری؛ (به‌تا) ی (مُطَوَّل) (حِساب) نه‌کری؛ (وَأَلا) به (ه) ی. (واقعاً) وه‌کی نه‌لین: " (أستانه) (موقع) ی (ممتان) ه " (لکن) (مع الأسف) (الآن) په‌ونه‌قی جارانی نه‌ماوه؛ (مرکز) ی (حکومت) یؤ (أنقره) (نقل) کراوه؛ (مُؤرخ) و (حکایه‌ت) خوان؛ (دائر) به (معیشه‌ت) ی (سبأ) = (خرافات) و (روایات) نه‌که‌ن (أَمَّا) نه‌و (تفسیر) انه‌ی من له (خدمه‌ت) یان دام؛ نه‌و (خرافات) انه‌ی من له (خدمه‌ت) یان دام؛ نه‌و (خرافات) انه‌یان تیانیه ﴿فَاعْرَضُوا﴾

له (شکری خوا (مغرو) بوون؛ (اشتغال) یان به (لېو) (لعب) کرد؛ ناگاداری (أسباب) (عُمران) یان کرد؛ له (قرآن) (اشعار) نیه، که خوا (رسول) ی (ناردوونه سهر؛ جائی باسی سیزدان هرنیه ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ﴾ (عَرِم) وهك له (قاعوس) نه لئ: " (به باران و مشک و (سد) و (وادی) نه لئین. " (مُفسِر) به (اعتبار) (معنا) یه کی فهرمووه. بارانی به (شده) (باریوه؛ ناو هه ستایه، له (وادی) دا، هاته (سده) که، له بهر کون کون بوونی به مشکان، بئ (قوه) (بوه، (تحمل) ی نه کردیه، شکایه؛ وه لافاو به سهر وولاتی داهاتیه، ویرانی کردیه (والسلام) نا (شکری نه بئ، له بهر (محروم) ی له (ترقیات) ی (صنغ) ی خوا، چند ساله، مشکي له سهر نئمه (مُسلط) کردیه، چند دئی (محو) کرده وه، نه مسال نئمه نانمان له (فلاحه) ی خومان چنگ نه کهوت؛ بؤ سالی (جدید) نازانم چون نه بئ؟ (حکومت) یش زور (صرف) نه کا، له (موظفین) له (کفاح) ی نهو (نوع) ه (آفات) ه؛ (لکن) بئ هووده نه پوا؛ (خساره) دوو (خساره)؛ باغاتشمان به ژهنگو ه ژهر. بئ (ثمره) نه پوا؛ ﴿فَأَنْدَه﴾ کی لی چنگ ناکه وی؛ نازانم (سبب) ی نهو (غضب) ه (زیاد) له (عالم) چیه؛ ﴿وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْنِ﴾ دوو (جنه) که یان چوو نهو دوو (جنه) ی بؤ (تبدیل) کردن؛ به ﴿جَنَّتَيْنِ﴾ دوو باغ ﴿ثَوَاتِي أَكُلِ﴾ (ثمر) ﴿خَمَطٍ﴾ ترش؛ وهك قازمان نئمه؛ (تعین) ی له (مُفسِر) ان دهست ناکه وی ﴿وَأَثْلٍ﴾ نه لئین: (نوع) ټکه له (طرف) ه (أما) نازانم (طرفا) چیه؟ نهویش (ثمر) هی هه یه، نیه؟ (خلاف) یه ﴿وَشَيْءٌ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ﴾ داری (نَبَك) له (بغدا) م دیتی؛ (داری) زور جوانه بهری زوره؛ تزوی بئ تامه؛ گيوزی کوردان که لی خوشتره؛ (سید) یان لا (معظم) ه چند (حدیث) آن (نقل) نه کا (صاحب) (روح المعانی) نه که رچی (سِر) (معنی) نهو (امتیازه) نازانئ؛ (قدر) ی (أشجار) ی لای (صانع) به (قدر) ی (أشمار) ی نه بئ؛ تامیوهی چاترو به (منفع) تر بئ، دیاره لای (صانع) ی به (حرمت) تره ﴿ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ﴾ (کفران) ی (نعمه) یا (کفر) ی

(مقابل)ی (ایمان)؛ (إلهی)ئیمه (مؤمن)بن و (شکران)ه ی (نعمه)ت نه کهین، به (حرمت)ی خۆت، نهو (آفات)ا نه مان له سه ره لگری؛ بئ هاوی سه ره نه وانی به مه ردوو (معنا) (کافرن)؛ نه بهروای یان پیت مه یه، نه (نعمه)ت له تو نه زانن. به (علم)و (عمل)ی خۆیان (سعی)نه کهن؛ بۆ (مدافعه)ی و (مکافحه)ی (آفات)ی (مزرعه)و باغات وه (خدمت)ی (فَتَى) (أرزاق)یان سه بزه یان، میوه یان؛ (کَمَا و کَيْفًا) له (تَرْقِي)یه؛ سیوی (أمریکا)ی دیتته (کویه) (إنسان) (حیران) نه بئ؛ میوه جاتی ئیمه له بهر (حشرات) نابیتئ؛ بئ په ونه ق، گهرو گرنی گرنی، لا خوار به د په نگ (کَمَا و کَيْفًا) له (تدنی)؛ بۆ چی؟ (مع الأسف) ئیمه نه (إصلاحی) (دین) (سعی) نه کهین نه له (إصلاحی) (دنیا) ﴿وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ﴾ (أهلی) (سبأ) ﴿وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا﴾ (ممکن)ه (قُرَى)ی (شام)بئ؛ ئی (صنعا) بئ؛ ئی (مأرب)بئ ﴿قُرَى ظَاهِرَةَ﴾ له جئ بلند (إنشا) کرابن؛ نه وهش (علامه)تی (أمنه)ه؛ (وهقت)ئ وولاتی ئیمه له بهر هاموشوی له شکری (عثمان)ی (عجم)دنیاتیان له ناو شیوه دۆلان و په نا گردان دروست نه کرد پاش (أمن)له جئ بهرز دروست نه کران؛ یاخود لَيْكَ نَزِيك و وولات (معمور) بوه لَيْكَ دیار بوون؛ دئ لَيْكَ نَزِيك نه بن وهکی پشدهر و دزهیی ﴿وَقَدَرْنَا فِيهَا﴾ له و دئ یانه دا؛ دیاره (مقصد) مه یانه ﴿السَّيْرِ﴾ (أَنَّهُ) (نسبه)ی دووری یان وهکی یه ک بووه یان (منازل) تقدیر کرابوو ﴿سَيَرُوا فِيهَا لِيَالِي وَأَيَامًا﴾ شه وپوژ (علی الدوام) ﴿أَمْنِينَ﴾ وهکی کوردی نه لئ؛ بازۆ به که یفی خۆت؛ تا ده پۆی برۆ؛ بئ خه م و (خیال) بئ ترس وله رز (ممکن)ه له (بین)ی (حوکمه)ه کان (مُعَاهِدَة)یه (تجاری) بووبئ؛ (تأمین)ا مه د وشودی (قوافل)یان کردینه له (تاریخ) (١٣٠٤)ی هجری (تحسین پاشا) (والی) (موصل) هاته کویه؛ بۆ (پشدهر) نه چوو (أشراف)و (وَجْهًا)ی خر کرده نه وه له سه رای ((حوکمه)؛ فهرمووی؛ له جئ دانیشترین، (تدبیر)ئ بکهین؛ (تَرْقِي) (تجاره) به چی نه بئ؟ بابم؛ فهرمووی؛ (تَرْقِي) (تجاره) به (أمنیه)ی (طرق)نه بئ نهو (وقت)ی (عالم) له (مُحَاصِرَه)

دابوو، له بهر (أشقیای) (هممه وهند) دووباره (إعاده) ی (أمر) ی کرده وه؛
 دووباره بابم وای (جواب) داوه؛ وه (کذا) (دهفعه) ی سئ بهم؛ (والی) ووتی: "
 نه وه (عاند) ی (حکومت) ه " بابم فهرمووی: " بۆیه نابئ (واقعاً) وهکی بابم
 فهرمووی؛ وایه؛ (عالم) (مجبوره)، به (عرض) و (طلب) ی (أشیا) له یهک؛ پهک
 له سهر (أمنیّت) نه کهوئ ﴿فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا﴾ نه گهر (کافر)
 بووین؛ نه بئ به (لسان) ی (حال) (طلب) یان کردبئ؛ (ممکن) ه (مشرك) بووین،
 بۆ (أمر) ی (هأمة) له بهر خوا پارانه وه. له (بعض) ی (قرائت) وا نه گهنئ،
 نه وانه (شکو) یان کردوه، له (خدمت) خوا؛ که (بین) ی (أسفار) آنی
 دوور کردیه؛ (لکن) تا نه م (عبارت) ه له (قرآن) (إشعار) به و (تبعید) ه نیه
 ﴿وَوَلَّوْا أَنْفُسَهُمْ﴾ (طریق) ی (مواصلات) که (سهل) بوو، نئزیک بوو؛ گه لئ کهس
 نه بنه (صاحب) ی (تجارهت) ده وله مه ند له (بین) ی (قوم) بلآو نه بیته وه؛
 (ثروت) ته نها له دهستی دووستئ (شخص) نامیئئ؛ له یادمه که سئ له کویه
 چووبا (بغدا) (عائله) ی دۆستی بۆی نه گریان (تجارهت) نه و (وهقت) ه
 له بهرده ست چهند (ذوات) ئ بوو؛ پئ یان نه گوتن: " (تُجار) نه وانیدی
 کۆتالیان له وان وه رنه گرت به (جُمعانه) " پاره یان نه دانئ، به وانه یان نه گوت: "
 (بِرَّان) بازرگان " ئیستا نه مپۆ له کویه، سواری (سیارة) نه بی، نه چیته
 (کرکوک) به (قطار) ی (شه مهنده فهر) سبه ی زوو له بغدایه، گه لئ کهس
 سه ریه خۆ نه چئ؛ (أمتعه) ی ئیئئ؛ به (حاضر) به قهرد، له گه ل جوان پَک
 نه کهوئ؛ کۆشک و شانوشین؛ (طبیعی) (بعض) ئ (ذوات) وایان (کیف) پئ
 نایه؛ (میل) یان له سهر (أحوال) ی (سابق) ه (ممکن) (بعض) ئ له (أهل) ی
 (سبأ) به (قوهت) بووین، ولاتیان (مُشوّهش) کردیه، گه لئ دئ چۆل بوین؛
 (منازل) ی (تجارهت) لیک دوور که وتینه؛ به (غیر) ی خویان ئیدی ناتوان؛
 نامه دو شود بکه ن بۆ (تجارهت)؛ نه وهش بووینه (باعث) ی په ریشانی (أهالی)؛
 (مجبوراً) (تفرقه) یان کردیه ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ﴾ (حکایات)؛ لولکی زوبانان

﴿وَمَزَقْنَاهُمْ كُلُّ مُمْزَقٍ﴾ لیکی بلاو کردینہ وہ؛ پہراگہندہ بوون؛ (ہجر)ہتیات کرد بو ولاتان پویشتن (مملکہ تیان) چول کرد نو (تفرقہ) پیش (سیل) بوو، پاپا شدان؟ وہ چون (تفرقہ) یان کرد؟ بہچہند (قبیلہ)؟ ہریہ کہہ چوینہ کیندری؟ خہونی (عمری و محاورہ)ی لہ گہل (طریقۃ الخیر)ی ژنی خوی کہ (کاہنہ) بووہ؛ لہ (تفاسیر)و (تواریخ)دا (مذکورہ) وہ (ترجمہ)ی (عبارات)ی (کاہن)آن بہ کوردی زدر (مشکل) ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ﴾ لہو (ماجری)یہ ﴿لآيَاتٍ﴾ گہوہرو زدر ﴿لِكُلِّ صَبَّارٍ﴾ خوی بگری، بہ نازو (نعمت)ی (دنیا) نہ گوری ﴿شُكُورٍ﴾ (قولا)و (فعلاً) ﴿وَلَقَدْ صَدَّقَ﴾ بہ (شد)ی (دال)ی ﴿عَلَيْهِمْ﴾ (اہل)ی (سبأ) ﴿إِبْلِيسُ ظَنَّهُ﴾ گومانی خوی (تصدیق)کرد، وہ (تطبیق)ی کرد، لہ سہر نہوان؛ چونی (ظن) برد، وا ہاتہ جی؛ ((ظن)ی (ابلیس)ی (اغوا)ی (اکثر)ی (ناس)ہ ﴿فَاتَّبَعُوهُ﴾ (تابع)ی (ابلیس)بوون، گومپاہی کردن ﴿إِلَّا قَرِيفًا مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ نہوانی (مخلص)، (ایمان) (محکم)؛ ہہرچہند سویندی خوارد، (اما) دیارہ لہ سہر (ظن)ی خوی بوہ؛ (لکن) (مع الأسف) (ظن)ی ہاتہ جی، (موافق) دہرچوو ﴿وَمَا كَانَ لَهُ﴾ (ابلیس)ی ﴿عَلَيْهِمْ﴾ لہ سہر (اہل)ی (سبأ) ﴿مِّنْ سُلْطَانٍ﴾ ﴿قُوَّةً﴾ی نہ بوو، بہ سہریانا، وہ کی لہ (نطق)ی (جہنم)دا نہ لی ﴿وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِّنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي﴾ ﴿إِلَّا لِنَعْلَمَ﴾ (بالفعل) ﴿مَنْ يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ﴾ بہ (ایمان)ی (کامل)، (امتیان) یان بکہین ﴿مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ﴾ وہ کی (نفس)ی (شیطان)ی لہ (حقیقہ)دا (مؤمن) نہ بوو، کہ (امتحان) کرابہ (سجدہ)ی (آدم)ی، (کفر)ی (ظاہر) بوو؛ کہ سی خوی بہ نازا تی نہ گا، وہ بہ نازای نہ زانن، (لکن) (طبعاً) ترسنو کہ، لہ ہہنگامہ دہر نہ کہوی ترسنو کی؛ نہوی؛ فروت بی فوہ کی نہوی. (واقعاً) (ابلیس) ہیچ نیہ، نہ گہر نہندہ روونی (انسان) (مواقفہ)ی نہ گا، نہو ہیچی پی ناکری؛ وہ (تأثیر)ی (ابلیس)ہی (انس) لہ (ابلیس)ی (جن) زیاترہ (فتنہ)و شہرو شوپ، لہ (بین)ی (مسلمان)آن (دائمی)یہ (بعض)ی نہ لئین: " نہوہ (دسیسہ)ی (انگلین)ہ؛ "

(عرض) یان ئەکەم، (مُسْلِمَان) لەگەڵ یەک ئەوەندە (مُتَعَدِّی (عداوەت) ن
 (فتنە) بازی ناوڤۆیان ئەوەندە زۆرە، گەورەکان ئەوەندە زوو ئاگر ئەستێنن؛
 (حاجەت) بە (انگلیز) ناکا؛ (حاشا) (حاجەت) بە (إبلیس) یش نیە ﴿وَرَبُّكَ عَلَىٰ
 كُلِّ شَيْءٍ حَفِیظٌ﴾ (وکیل) ه (قائم) ه لەسەر (أحوال) و (شؤون) ی؛ ئاگاداری
 شتیە؛ چۆن ئەبێ، چۆن بەدەر ئەکەوێ؛ هەرشتە بە گوێرە ی (مُقْتَضِی) ی
 خۆی (اداره) ی ئەکات؛ (جناب) ی (حق) (قبل الوقوع) (علم) ی بە (أشیاء)
 هەیه؛ (لکن) (أشیاء) ی (زەمانی) (أحوال) یان ئەگوێی! پێش بوون، ئەزانی
 ئەبێ؛ کە بۆ ئەزانی ئەوا هەیه، کە ئەما، ئەزانی ئەما؛ وه (سابقاً) بۆه ﴿قُلْ﴾
 یا محمد (ﷺ) بە (مُشْرِك) آن بلی: "﴿ادْعُوا﴾ ئە ی (مُشْرِكِین) ﴿الَّذِينَ زَعَمْتُمْ﴾
 بە (أولیا) و (إله) و (شريك) و (شفیع)؛ بە (إعتماد) لەسەر ئەوان خۆتان بەرە
 کرد ﴿مَنْ دُونِ اللَّهِ﴾ هەرچی گومانی ئەبەنی، هاواریان کەن ﴿لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ
 ذَرَّةٍ﴾ له هیچ شت ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ (علویات) و (سفلیات) ﴿وَمَا
 لَهُمْ﴾ بۆ (مزعوم) ه کانتان ﴿فَبَيْنَهُمَا﴾ له ئاسمانان و عەردان ﴿مَنْ شَرِكٌ﴾
 (شريك) ی (مُعادن) ﴿وَمَا لَهُ﴾ بۆ (جناب) ی (حق) ﴿مِنْهُمْ﴾ له (أولیا) تان،
 (إله) تان ﴿مَنْ ظَهَرَ﴾ پشتیوان بۆ خوا؛ (شريك) ی (مُعین) و (موافق) نه
 (مُخالف) نه (موافق) نیە؛ (إحتیاجی) به (مُعین) نیە وه کەس ناتوانی پەنجەبازی
 لەگەڵ بکا؛ ئەوانە (رأساً) چیان بەدەست نیە؛ مایته وه (شفاعة) ﴿وَلَا تَنْفَعُ
 الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ﴾ لای خوا (فائده) یە نادا، (قبول) ناکرێ ﴿إِلَّا لِمَنْ أَدِنَ لَهُ﴾
 (ذات) ی (إیدن) ی دا بۆ کەسێ تر بکا ئەبێ وه (إلا) نابێ ئەوه ی (إذن) ئەدری،
 وه کی (سید) ه هارەکان (خیال) ئەکەن، بەسەر زەده یی (عرض) ی (کبریائی)
 ناکەن، بە لکۆ (وقت) ی له (طرف) (کبریائی) (توجیه) ی (خطاب) یان بۆ
 ئەکرێ؛ (هیبە) و (عظمة) و جلالی (کبریائی) (استیلا) یان ئەکا؛ دلیان پڕ لە ترس
 ئەبێ ﴿حَتَّىٰ إِذَا فُزِعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ﴾ دلیان ترسی تیا ئەما (جواب) ی خۆشیان له
 (طرف) خوداوهندی (رحمان) وه رگرت ﴿قَالُوا﴾ ئەوانە ی تکایان بۆ ئەکرێ؛ به

تکا کارہ کان نہ لئین: ﴿مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ﴾ چی فہرموو؟ ﴿قَالُوا الْحَقَّ﴾ (ایذن) ی دابہ (شفاعت) (علی وجہ الحق) بۆ (مُستحق) آن؛ (زمخشری) بہو (منوال) ہ (تفسیر) ی (آیہ) ی کردیہ؛ (أَصْلًا) (إنکار) ی (شفاعت) ناکا (لَمَنْ أَدْنَى لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضَى لَهُ قَوْلًا) من نہ لئیم: "تکای (رسول اللہ) بۆ (اہل) ی (کبائش) ہ، (یعنی) نہ وانہ ی لی یان بوہ شیتہ وہ؛ (مثلاً) (صلاح الدینی آیوبی) (سلطان محمودی غزنوی)، (سلطان محمدی فاتح) (طبیعی) لہ توغری (دین) و (فتوحات) تووشی (کبائش) بووین؛ نہ کرابا نہ دہ بوو؛ نہ وانہ (نائل) ی (شفاعت) ی (رسول) ی (أَعْظَم) نہ بن؛ وہ کہ سئی (إِعْتِمَاد) بہ تکا گوناہ بکا، لہ (شفاعت) (محروم) نہ بی؛ (وَكَذَا) نہ وانہ ی (إِعْتِمَاد) یان لہ سہر (قدیہ) یہ لی ی ناخون؛ (أَمَّا) نہ وانہ ی سہر سہری بی (حیا) (بکل وجہ) بہد (سیر) بہد پھوشت دزو حیز و کہ بۆ (أُمّة) لہ (کافر) آن ی (مُضِر) تین؛ بۆیہ پیفہ مہر تکایان بۆ بکا؟ بۆتکا (قبول) بگری بۆ نہ وانہ؟ ﴿وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ﴾ (شاہدہ) کہ (إِذْن) ی (شَفَاعَة) بۆ (إنسان) ی بلند و گہ و رہ بی.

گہ لی قسہ یان مہیہ (حقیقہ) (إِغْرَابِیہ؛ (سواد) ی (أَعْظَم) پی ی لہ رو دہر چوو؛ (جَنَابِی علی و کبیر) دیارہ، (تَوَجِیہ) ی (خِطَاب) بۆ ہر (وَجِیہ) ی بکا (دَهْشَة) و (خَشِیة) نہ دا نہ وانہ ی نہ لئین: نئمہ و امان گوت؛ خوا وای فہرمووہ؛ (عَادَة) وہ کوو دوو (شَخْص) پیگہ وہ قسہ بکہن؛ (مَخْدُوع) ن یا (خَادِع) ن نہ وانہ ی نہ لئین: سبہ ی نئمہ لہ (خَدْمَة) خوا و نہ لئین؛ نہ خوازین وہ چی، وہ چی؟ دیارہ (دَهْشَة) و (جَلَال) و (هَيْبَة) ی خویان لہ دلدا نیہ. نہ لئین: "مقام) ی (أُنْس) ہ" (غلط) ہ (أُنْس) (مع اللہ) بی (خوف) و (تعظیم) و (تبجیل) نابی؛ خۆزی (مُسْلِمَان) و ابان، کہ ناوی خویان ئینا، بلہ رزیبان (جَنَابِی رسول) ی (أَکْرَم) لہ (أَوَّل) ی (رسالہ) ت، کہ (وحی) بۆ دہات، چی لی دہات؟ (کبریائی) (إِلہی) کوو (إِسْتِیْلَا) ی نہ کرد! لہ (أَخْرَی (عوم) یش (عین) ی (حال) و... (دہشت) ی بہ سہردا دہات؛ (وحی) (حق) و (تأثیر) نہ کا؛ نہ وی (وحی) بہ راستی بۆ بی

وای ئی دئی؛ ئەوێتر گەمەن؛ (أَمَّا) (مع الأسف) گەلی کەس بە درۆیان
 هەلەخەلەتێن وە خوێش باوەپن؛ (ربطی) (آیة) بەو (نوع) (عرض) کرا دیارە؛
 وە (مُختار)ی (ملا)یانی (تحقیق)ە؛ (بعض)ی (روایات) هەن بێ (ربط)؛
 (سید)ی (نقاد) (صاحب)ی (روح المعانی) بە (تفسیر)ی (آیة) (قبول)یان کە؛
 (پەرحمەت) لەوی وە (سائری) گەوهر هۆ نه وان بێ؛ (لازم) (أولاً) تەماشای
 (نظم)ی (آیات) کەن؛ ئەوجا بنۆرنە (تقلیبات) ئەوی (موافق)ی (نظم) بوو، باشە
 ئەوێتر (قبول) مەکەن (والسلام) وە گەلی (قراءات)ی (شاذة) (نقل) ئەفەرموون؛
 (کیف) م پێان نایە؛ ئەز (جمله) (آخر)ی (نَقَمَ) لە جێی (فُزِعَ) ﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ
 مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ باران دیارە لە (طرف)ی ئاسمان دێتە خوار؛ (أَمَّا)
 (اکثر)ی (مواد)ی (غذائی)؛ دار و دانه لە (هوا)ی وەرئەگرتی؛ گەنم جو؛
 (سائری) (حُبوبات) شتێ سببی باریک لە دەمی (محل)ی جانە، پەیا ئەبێ
 (جذب)ی (مواد)ی (غذائی) ئەکات ئەو هاوێتە (رحم)ی ئەگەر ئەوێ ئی
 کرێتە وە، (زادی) نابێ؛ (یعنی) کێ هەیه، لە ئاسمانان لە عەردان، (رزق)ی ئێمە
 بدا؟ (مع قطع النظر عن الكينونة في السموات والأرض) ﴿قُلِ اللَّهُ﴾ ئەتوانن
 بلێن؛ " (شرکاء)؛ بت و (أصنام)؟" وە (بعض)ی (رزق) هەیه، لە بلندی، وەکی
 داران و گیای بەرز؛ (بعض)ەکی لە سەر عەردە ی، وەکی شفتی و گندۆرە و
 ئاروو و ترقزی؛ (بعض)ەکی لە ناو عەردە؛ وەکی پەتاتە و توورو سەلکە سلق و
 شیلە و گێزەر و دونه لێ و پیفۆک و گێزبەلە؛ (مُرَاد) لەو (تفصیل)ە ئەوێ نیه،
 کە (مُرَاد) لە (آیة) (رزق)ی ئاسمانان و (رزق)ی عەردی؛ (بیان) (معلومات)یکە
 ﴿وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ (ممکن) نیه، هەردوو لامان لە سەر
 (حق) بین؛ (حتی) بە (إختلاف)ی (إعتبار) (شرك)ی ئێو (أصلاً) (وَجْه)ی
 نیه؛ (تضرع) و زاریتان، لە بەر (أصنام) و (هیاکل) بێ (معنا)یه؛ خۆ (معلوم)ە،
 ئەوێ (أصلاً) (وَجْه)ی نیه؛ (تضرع) و زوریات لە بەر (أصنام) و (هیاکیل) بێ
 (معنا)یه؛ خۆ (معلوم)ە؛ ئەوێ (أَنى) (إنصاف)ی هەبێ، ئەزانێ؛ ئەوێ

(عباده) ی خوای (عظیم الشأن) - خالق رازق - بکا له سه (هدایه)؛ ئاوی گاو (تمائیل) په رستی، له (ضلال) ی (مبین) دایه، ئاشکرایه (إنسان) نه گهر خوی بناسی زور گه وردهیه؛ (غیر) ی خوا کهس له (فوق) ی وی نیه، که بیپه رستی ﴿قُلْ لَا تُسْأَلُونَ عَمَّا أُجْرَمْنَا﴾ که له (نظر) ئیوه (عباده) ی خوا (جُرم)؛ ئیستاش وایه، که سئ خوای به (واحد) بزانی، (واحد) ی به پاستی، (شُرک) ی نه بی، به (مُجرم) به لکوه به (کافر) ی نه زانن ﴿وَلَا تُسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ﴾ بۆچی دوزمنایه تیتان نه کهن؟ له سه (عباده) ی خوا (خالصاً) بی (إِتخاذاً) ی (شَرِیک) (غایتی) که سئ (إنسان) و (مُصلِح) بی، ناتوانی (بَشَر) له و (ذِلَّة) دا بیینی؛ که سئ (رکوع) بۆ که رنه با، تو خوا نه گهر (وِجدان) ت بیی؛ نه توانی بینۆپیه، (تَحَمُّل) ی بکه ی؟ نه گهر ده سه لاتت هه بی (مَحْو) ی نه که یته وه؛ (أَوَّلًا) (مَقْصَد) ی خواو (رُسول)، (حفظ) ی (بَشَرِیة) ه ﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا﴾ گرمان نه کاته وه له پۆژی (جَزَاء) ﴿ثُمَّ﴾ (بَعْدَ الْكِتَابِ وَالْحِسَابِ) ﴿يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ﴾ (فَصْل) و (قَضَا) نه کا ﴿وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ﴾ (مُشْكَلات) ان (حل) نه کا (کاشف) (أَسْرَار) ه ﴿قُلْ﴾ نه مړو ﴿أُرْوِي الَّذِينَ أَحَقُّنَا بِشُرْكَا﴾ نیشانم ده ن، بزانی؛ چن؟ چ (نسبة) یان له گه ل (أَلُوْهِيه) هیه؟ له (خَوَاصِّ) و (لَوَازِمِ) ی (ربوبیه) چیان تیاپه؟ ﴿كَلَّا﴾ (مَنْع) بن له و (زَعَم) ه؛ (شَرِیک) ی چی؟ ﴿بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ (عَزِيز) ی (حَكِيم) ی (غَنِي) یه له (شَرِیک) وه به هه وه س (شَرِیک) بۆ خوی په یا ناکا؛ (لکن مَعَ الْأَسْفِ) له (عالم) ی (إِسْلَامِ) یشدا، (شُرکاء) (إِلْهَاق) نه کهن، وه چۆن (رازقی) یش نه ده ن به (غیر) ی خوا؛ نه ی (مُسْلِمَان) چۆن توانی، بلی ی : " (تَقْسِیم) ی (أَرْزَاق) ی (مَرْزُوقِین) (غیر) ی خوائه ی کا؟ نه زانی به چ (قدره) ی به چ (قُوهِ) ی به چ (عِلْم) و (حِکْمَة) ی نه کری؟ ئای وای (أَسْف)؛ به ناوی (وَلَايَة) گه لی (کُفْرِیَات) یان هینا! ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ﴾ (رِسَالَة) شامِلَة کَامِلَة جَامِعَة مانعة بۆ (عَرَب) و (عَجَم)؛ قسه یان هیه له (مَعْنَا) ی (كَافَّة)؛ له (إِعْرَاب) ی (كَافَّة)؛ چه زنه کی ئاگا داربی؟ له سه (کافه) ی (أَقْوَال) ی (مَعْرِيب) و (مُفْسِرَا) آن؛

تہ ماشای (روح المعانی) کہ (تفسیر) ی (گف) بہ (منع)؛ بہ (حصی) (الای) بہ (ملانم) نازانم لہ گہل ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ تہ وانہ یا (انکار) ی (اصل) ی (رسالہ) تہ کہن؛ یا (عمومی)؛ ہہ ردووی (عناد) ہ؛ (أساس) ی (تَعْنُد) لہ مہر (اسرائیلی) یانہ، لہ سہر (إنسان) (لازم) ہ، (إتباع) ت کہن، خویان پپاریزن ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ لہ پوی (جہل) ہوہ (إصرار) لہ سہر (کفر) و (ضلال) تہ کہن ﴿وَيَقُولُونَ﴾ بہ (وجہ) ی (استہزاء) ﴿مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ﴾ (موعود بہ) تہوی پییان تہ ترسینن ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ (جمع) (نظر) بہ (تابع) و (متبوع) ہ ﴿قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ﴾ ہوژنی؛ کہات ﴿لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ﴾ (تخلف) ی پاش و پییشی نیہ؛ (غایہ) ی ماوہیہ تی (أَمَّا مُحَقِّقٌ دِي) ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ (کفر) ی (عمیق) (بالمرہ) (انکار) ی (رُسل) تہ کہن ﴿لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ لہ (کُتِب) ی (قدیمہ)، (تورات) و (انجیل) و (سائرہ) لہ بہر (عموم) ی (انکار)، تہ توانین (جمع) ی (سابق) (خطاب) یان لہ گہل (رُسل) بی؛ (یعنی) تہ وانی تریش (وعدہ) یان دایہ بہ (قیامت)؛ چش؛ تہ بوو وہ نابن ﴿وَلَوْ تَرَىٰ﴾ (آیہا الرسول) ﴿إِنَّ الظَّالِمُونَ﴾ (حقیقہ) (انکار) ی (متجاوز) لہ (حد) ہ ﴿مَوْقُوفُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ﴾ بؤ (حساب) ﴿يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلِ﴾ (معاورہ) تہ کہن، (رؤسا) و (مرؤس) ہکان ﴿يَقُولُ الَّذِينَ اسْتَظْفَعُوا﴾ (رعایا) و (اتباع) بہ کوردی پی یان دہ لئین: " (مسکین) " ﴿لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ (رؤسا) ی (دین) و (بونیا) یان ﴿لِلَّذِينَ اسْتَظْفَعُوا﴾ لہ (جواب) یان دا ﴿أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ﴾ (استفہام) (إنکاری) نیئمہ (منع) ی ئیوہ مان کرد؟ ﴿عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ﴾ (حاشا) نیئمہ (منع) ی ئیوہ مان نہ کردیہ ﴿بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ﴾ خوتان خراب بوون، (میل) ی (خرابہ) و (خرافات) تان ہہ بوو؛ نیئمہ بہ گویرہی (میل) ہ ئیوہ قسہ مان نہ کرد؛ (واقعا) تہ مپؤ بہ گویرہی (میل) یان ہل گپیو وہ رگپیان پی تہ کہن. تہو (رئیس) ی بہ گویرہی (مشرب) ی وان بدوی، (حرکہ) بکا، (محترم) ہ، سہرو مال پییش کیش تہ بیت؛ تہوی ساغ بی، (حق) یان پی بلن پی ی راستیان

نیشاندا، گوئی **ی** نادهئی؛ (مہتوک)؛ بہ دوو ہیلکہی سہر قہلہ مانہش
 بہ سہری ناکہ نہوہ ﴿وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ ئیمہ (مجرم)
 نہ بوین ﴿بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ (خدعہ) و (فیلی) (دائمی)، شہو پوژی (اضلال)
 کرد؛ بہ (دائم) خہریکمان بوون؛ فپوو فیلتان لی نہ کردین؛ (قبل کل شیء) بہ
 (إزالة) ی (عقل) مان وہ (تقلید) ی (محض)، لہ پیتان لادین، بہ دروو دہ سہلہ
 ہزار (إسناد) ی (أمر) ی (قبیحہ تان ئەدا (رسول) آن (بُغض) ی واتان
 ئەہاویشتہ، دلی ﴿إِنْ﴾ (وہقت) ی ﴿تَأْمُرُونَنَا أَنْ نَكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَنْدَادًا﴾
 (أولاً) ئەلین: "خوا گہوردہ، ناتوانی (إنسان) (رأساً) چی لی (طلب) کا؛ نہ بی
 (واسطہ) ہہ بی، گہ بہو (نوع) ہ ہلخہلہ تان ئەوجا (سہل) ئەبی، ئەوہی
 ئارہ زووکەن، ئەیانخہنہ (دماغ) یان. (نذ): (شريك) یا (شريك) ی (شريد)، (گرید)
 لہ (رحمہت) یالہ (عُبودیہت)؛ (آنزیادہ) (تأثیر) ی (مکر) یان لہ (زمان) ی مندالی
 یہ؛ ئەوہی ئارہ زوو کەن، ئەی خہنہ (دماغ) یان؛ دواپہ (قابل) نیہ وا
 (محکم) ئەبی، دہرناچئ وەکی (علما) ی (نصاری) لہ (حق) (رسول) ی (أکرم)؛
 وہ (شیعہ) لہ (حق) (صدیق) و (فراوق) ی. (إنسان) زۆر سہیرہ؛ کەسئ لہ سہگ
 خراپترہ، باسی خراپہی (ذات) ہکی لا بکەن، دووسئ جاران، دلی پپ ئەبی لہ
 (بُغض) ی، (وَلَوْ) (ذات) ی بی (علامہ) ی (دور) آن (دائم) خہریکی (إصلاح) ی
 (بشر) بی ﴿وَأَسْرُوا النَّدَامَةَ﴾ لہ دلی خویان گرت؛ ئەوہندہ (متأثر) بوون، نہ یان
 توانی (إظهار) ی کەن ﴿لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ﴾ (معلوم) یان بوو، (غدر) ہکە یان بی
 جئ یہ (حقیقہ) ناتوانم بلیم: بہ (قطع) ی (أساس) ی (قباحت) لہ (رأس) ہ یالہ
 (مرؤس) ہ؛ (طرف) ی (رعایا) یہ؛ کەم وایہ بہ (تصریح) ی پوو لہ (حق) ی
 (صریح) کەن؛ (حتی) بۆ (قبول) ی (حق) ئەبی (مکر) ی بہ (قوہت) یان لی بکری
 ﴿وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ﴾ زنجیر (قیود) ﴿أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ہردوولایان؛
 (مقابل) ی ئەو (قیود) (تقلدان) ہ کەلہ (دنیا) ہاویشتبویانہ ملی خویان؛
 (تقلید) ہ ئەبی بہ زنجیر لہ مل ئەکری؛ (یعنی) (تمثیل) ئەکی، وەکی مردن

(فرق) ہہ یہ لہ (بین) ی (تمثیل) و (تَمَثَّل) ﴿مَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (جزا) لہ سہر (شاکلہ) ی (عمل) ہ ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ﴾ (مَنْ الْقُرَى) شاری لہ شاران ﴿مَنْ نُذِيرُ﴾ ہہ رکہ سی بووی ﴿إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا﴾ دہ ولہ مہ ندہ کانی (حال) خۆش بہ نازو (نعمت)

﴿إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ﴾ تہ مہ (خاص) ی توونیہ؛ بۆہ موو (رسول) ہ کان وابوہ؛ شتوہ و (شعار) ی دہ ولہ مہ ندہ کانہ (کبر) و (غور) لی یان ناگہ پی، (ایمان) بیئن؛ بنکہ ی (کفر) لہ وانہ و ہ دادہ ندری؛ تہ وانہ تہ گہر (ایمان) بیئن؛ (سواد) ی (أعظم) بی (توقف) (ایمان) نیئن؛ بۆہ (جناب) ی (رسالت) حہ زی تہ کرد، گہرہ گہرہ کان (ایمان) بیئن؛ بنوہن (صنادید) ی (قریش)، (مُنافِق) ہ کانی (مدینہ) چیان کرد؛ چہ ند (عُقْبَة) یان ہاویشتہ پی ی (إسلامہ تی)، (مانع) ی (إنتشار) ی بوون ﴿وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا﴾ تہ گہر خوائیمہ ی نہ ویستبا وای نہ دہ کردینہ، (صاحب) ی (مال) و (منال) و (حشمہ ت) و جاہ؛ نیتوہ لہ برسان تہ مین، لای خۆتان (مُختار) ی خوان ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ﴾ تہ و بہ (کمال) ی (صَحَّة ت) و (عافیہ ت) (امرا) ی (حیات) تہ گہ مین، چمان بہ سہرناہ؛ نیتوہ بہ مہ موو دہ می، نہ خۆش و نکہ نکتانہ؛ دیارہ خوا لہ نئیمہ، لہ (دین) و نایینی نئیمہ (راضی) یہ؛ (سُبْحان الله) (عین) ی (مقال) تہ مپۆلہ (طرف) (شیخ) آن دہر (حق) (ملا) یان تہ گوتری؛ (واقعا) تہ وان زۆر دہ ولہ مہ ندو (مُعْتَبِر) و بہ (صَحَّة ت) و (عافیہ ت) ی بہ (عکس) ی (ملا) یان؛ (فقیر) و بی (حرمت) و دہ ردہ دار ﴿قُلْ﴾ تہ و (جواب) ہ تہ وی پۆژی جی ی گرتیہ؛ (أما) تہ مپۆ (نظر) بہ (تعنبد) یان، وہ (زید) ہ (جہل) ی (أَمَّة ت)؛ تہ و (جواب) ہ (تأثیر) یان تی ناکا ﴿إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ تہ وہ (دَخَلَ) ی (دین) و نایین و (صَلَّاح) و (فساد) ی تیانیہ؛ ﴿وَيَقْدِرُ﴾ فراوانی (رزق) و تہ نگی (عیش) (دلیل) ی (رَضا) و (سُخْط) نیہ لہ (کافر) آن دہ ولہ مہ ند ہن، (فقیر) ییشیان زۆرہ؛ (مسلمان) بیش (هَكَذَا)، گہرچی دہ ولہ مہ ندی تہ مپۆ، (بَعْض) ہ (أسباب) ی بۆ (تَحَرَّي) کراوہ؛ (علم) ی (تجارہ ت) و

(اقتصاد) یان بڼو دان او ده (أما) له ژیر په رده ی (غیب) (مُدبِر) ی هیه؛ په ک
 (شخص) ه (وه قوت) ی بڼو دی؛ خوښی نازانی کوو دی؟ ! (وه قوت) ی نه چی
 نه پوا، خوښی نازانی کوو نه پوا؟ کوو (محو) نه بیته وه؟ ﴿وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
 يَعْلَمُونَ﴾ یا (حمل) ی نه که نه، سهر (رُضا) و (سُخط) ی (الهی) یا (حمل) ی نه که نه،
 سهر (سعی) و (عمل)؛ وه ک (قارون) ی (إنما أُوتِيَتْهُ عَلَى عِلْمٍ) (ملا) یانی نیمه
 قسه یان کردیه، له (تفاضل) له (بین) ی (فقیر) ی (صاحب) وه (غنی) (شاکر)؛
 (غنی) (شاکر) نه گهر نه وه بی؛ بنوښی و بپوښی؛ بلای؛ "خوابه زور (شکر)
 (نعمت) (نعمت) ی تووه " نه مه چی وانیه، (ذکر) کړی؛ نه گهر له پښی خوا به
 (حق) (صرف) ی کا (قیاس) له (فقیر) ی (صاحب) ناکړی؛ (فقیر) بڼو (أَمَت) بڼو
 (ده ولت) و بڼو (وطن)؛ بڼو (علم) و (معارف) چی له ده ست دی ؟ نه مړو (دین) بی
 (دنیا) (محافظة) ناکړی؛ (مسلمان) آن ده ولت مه ند (شاکر) یان پی نه وی،
 نه گهر (معاذ الله) (میل) ی ده ولت مه ندان و (فقیر) ی (ملا) یان وا (دوام) کا؛ (علم) ی
 (دینی) (محو) نه بیته وه؛ (ملا) ی بی فېروفیل، نه گهر به (حق) (ملا) بی، (طبعاً)
 (فقیر) نه بی؛ (علم) ی خوښی (قوة) ت ی خوښی له (تحصیل) ی (علم) و (نشر) ی
 (علم) (صرف) نه کات؛ بی کارو (کسب) و (واردات) نه مینی؛ (حکومت) یا (ملّت)
 به خپوی نه کا چ بکا؟ نه وانی (خادم) ی (علم) بوون، نه مان؛ (حکومت)
 (مُبالاة) ناکا، (خراب) نه کا؛ (دین) بڼو (حکومت) زور (لازم) ه؛ نه وی (دین) نه ی
 کا، توپ و (طیاره) و (عسکر) نایکات؛ (دین) ی به (حق) (روح الحیات) ی
 (اجتماعی) به؛ ده ولت مه ند کانی (ملّت) (مائل) ی (شیخ) آن؛ (حقیقة) ( ) ن
 (دین) ی (اسلام) به حاوو حووی ده رویشان، فرمه فرمی (صوفی) یان وه کیه
 کیفی (توجه) آن (حفظ) ناکړی؛ به (علم) ی (صحیح) نه بی؛ نه گهر به (دقة)
 بنوښن، نه (فقی) ی (عالم) و (مرزوق) ی (جاهل) نه بیته (موجب) ی (تحیر) و
 زه ندیقی (عالم) ی (تحری)؛ نه (بوس) ی (البیب) و (طیب) ی (عیش) ی (أحمق) ی
 نه بیته (دکیل) له سهر (حکمت) و (قضاء) گه لی که س (أحمق) ی نه نوینی، (أما)

بۆ (دنیا) داری زۆر (عاقِل)ن؛ (حتی) له (تاریخ)ی وای لێ هات، ئه‌و (ملا) و (شیخ)ی خۆی (أحمق) کردیا، لای (حکومت)ی (عثمانی) _ به‌لکوو پادشاه _ (محترم) نه‌بوو؛ گۆی یا به‌سته‌زمانه‌ (أدنی)یه له (دنیا) نیه؛ (مُثَرِّی) (أَمَّت)یش چاکێ به‌خێو نه‌که‌ن؛ (ملا)ی (عاقِل) و (مُدبِّر) بی (حرمت) بوون؛ به‌لکوو له (حیات)ی خۆیان (أمین) نه‌بوون (شیطان) له شه‌رمیان نه‌ترسا؛ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی بوو، (حماقت) له‌مه‌یانی (رؤسا)ی (دین) (تَحَمُّم)ی کرد ﴿وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ﴾ (أولاد)پاره‌ی جگه‌ره، (قُرَّةُ الْعین)ه؛ مالی (دنیا) وه‌کی (کوردی) ئه‌لی: ریشه‌یی جگه‌ره "﴿بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَى﴾ (مال) و (أولاد) نه‌گه‌ر له (جهت)ی (خیر) (صرف) و (استخدام) کرین، زۆرباشن؛ (وَالَا) لا (ولد)ی دزو حیزو (فاسق) و (فاجر) و (مُبدِّر) و بی (ناموس) و (غیرهت)؛ که‌لکی چیه؟ مالی (صرف) نه‌کرێ، یا (صرف) کرێ؛ له (عیش) و (عزّهت) و (قهار) و (فسق) و (فجور) (بَلَا)یه (وَبَال)ه به‌ملی (صاحب)ی؛ ئه‌وه‌ی (عَبْد) له‌خوا نِیْزِیک نه‌کا، ئه‌و خۆیه‌تی؛ نِیْزِیک له‌خوا به‌ (اعتبار)ی (صفات)ی (حمیده) و (أفعال)ی په‌سند دیده‌یه؛ دووری له‌خوا؛ به‌ (اعتبار)ی (صفات)ی (ردیله) و (أعمال)ی به‌ده؛ ئه‌وانه‌ی (تَقَرَّب)ی (إلى الله)یان نه‌بی؛ (خیر)ی له (مال) و منالی خۆیان نابینن ﴿إِلَّا مَنْ آمَنَ﴾ به‌ (ایمان)ی (صحیح)، پاست، بی (شُرک) و (نفاق)؛ (فهم)ی (آیات) و (دقّهت) له (آیات) بکا ﴿وَعَمَلٍ صَالِحًا﴾ (تَقَرَّبًا إِلَى الله) گه‌رده‌ن داده‌ی (إطاعه) بن ﴿فَأُولَئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضَّعْفِ﴾ دووچه‌ندانه، (زَیْد)ه له (عشر)ی (أمثال)؛ (حتی) ئه‌وه‌ی خۆیان له‌خۆیان (صَرَف) نه‌که‌ن، به‌ (خیر)یان بۆ ئه‌نووسری ﴿بِمَا عَمِلُوا﴾ له (صالح)ی (أعمال)؛ ئه‌وه‌ی (لایق) بی، بگونجی؛ (صالح)ی (أعمال) به‌ (أدوار) و (أوقات) نه‌گۆری؛ ئه‌مپۆ (تُولِی)ی (مسیحی) وه‌ (أعدای (دین) و (دَم)ی (مسلمان) آن له چ (حال)دان؟! به‌وگۆیره ئه‌بی (مسلمان) آن، (أعمال)ی (صالحه) بکه‌ن؛ ئه‌مپۆ له (کوردستان) (علم)ی (دینی) (أَلعیاضُ بالله) نِیْزِیکه له (إنقراض)؛ (تدبیر)ی چیه؟! چ (أعمال)یکه بخونجی، بۆ (إدامه)یی

(دین و علم) ی (دیني)؟ (نه وروپایي) (مُبَشِّر) بلاونه که نه وه؛ بڼو وهرگپړاني
 (مسلمان) آن؛ (علاج) چیه؟ نا (شکني نه بي؟) (مسلمان) که پوځون نابین؛
 (خپري بي هوو ده نه که نه) (حقیقه) سه را پا، بڼو یان نه بي به (شَر) (وَمُمْ)
 نه و (مسلمان) آنه ی (مؤمن) آنه ی کاری چاک نه که نه (فِي الْغُرَفَاتِ) نئى (دنیا و
 قیامت) (آمِنُونَ) نئى (قیامت) دیاره، نئى (دنیا) ش لی یان تیک ناچی
 نه و (نوع) ه (قوم) ه (دائماً) (غالب) نه بن. (أما) نه وی به (له و) (لعب)
 (مشغول) بن وه کی (أحمد زوغوی ار نه نو د) نا گا ی له خوی نیه تئى ه لته ده ن،
 له ولاتی به خو و ژنی تازه زایی ده ری نه که نه، له (قصر و) (جنان) ی (ملکی)
 (وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا) هه ردو (نوع)، خه ریکی (تحریف و) (إبطال) یان بن
 (فَضْل) له (ایمان) (مُعَاجِزِينَ) نئى (رسول و) (مؤمن) آن؛ وا (زَعَم) نه بن،
 له (دفع) ی (شبهات) یان (عاجز ن) (أُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ) له (نفس) ی (عذاب) دا
 (مُخْضَرُونَ) (أَنَّهُ) (عذاب) بوو یته (ظرف و) (مکان) یان (قُلْ إِنْ رَبِّي يَبْسُطُ
 الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ) (بَرٍّ و) (فاجر) (مؤمن و) (کافر) (تقی و) (شقی) (وَيَقْدِرُ لَهُ)
 یه ک (شخص) وانه بی، (رزق) ی (واسع) ه، دوايه ته نگ نه بی؛ یا (رزق) ی ته نگه،
 (واسع) نه بی؛ (تبدلات و) (تغیرات) دیاره (مشاهد) ه، به (تتبع) ده رنه که وی
 (زده مان) ی ده و له مه ندی، له بیستی تا چلی یه؛ دوايه (مُشْكِله) ه، نه گه ر بیی،
 (نادر) ه (وَمَا أَنْفَقْتُمْ) واده رنه که وی، (خطاب) ی له گه ل (مؤمن) آن بی؛ (مَنْ
 شَيْءٌ) (ظاهراً) (عام) ه (فَهُوَ يُخْلِفُهُ) (جناب) ی (حق) له جی داده نیته وه (وَهُوَ
 خَيْرُ الرَّازِقِينَ) وا نه گه یه نی، نه مه له (دنیا) یه؛ وه کی (سید) نه فه رموی وه چه ند
 (حدیث) ی (نقل) نه کا؛ (لکن) (مُجَاهِد) به و قسه (راضی) نیه؛ نه لی؛ "نه گه ر
 که سی شته کی بوو، (اقتصاد) بکا؛ نه و (آیه ت) ه (تأویل) نه کا" وه نه بی (إنسان)
 (مال) ی خوی (صرف) نه کا، تاده مری، چی نایه ته وه جی؛ (تمام) نه مه وایه؛
 (لکن) لای (حقیق) (مقصد) (إنفاق) ی (فی سبیل الله) یه، له (منافع) ی (عمومی) که
 (أثر) ی هه بی؛ نه وه نه له (دنیا) نه له (عُقباً) (هَدَن) نابی؛ که لی قازانجی، لی

ئەبیین؛ بە لکو (أَمَّات) ی لە سایە ی ئەو (ناثل) ی (خَیر) ئەبێ؛ بەو (نوع) ه
(صرفیات) و (ناوروپایی) بە سەر ئیمەدا (غالب) بیوون ئی ئیمە، (خیرات) بیان
(مولود) ی بە (دەف) ه دونبە لە کە ئەویش لە بەر (بعض) ه (حکایەت) گۆی یا
ئەوی (مولود) بکا یەك و درو قازانج ئەکا؛ هەموو (أمال) ی پێك دێ؛ خوا لە
هەموو گوناھمی خۆش ئەبێ؛ (أَمَّا) (کتیب) ی نیه، (تدریس) ی تیا بکەین؛ کەس
نیه، بە (خَیر) ی خۆی، (بعض) ه (کتیب) ی چاک (جَلْب) کا، سێ ((حَج) و
چار (حَج) آن ئەکەن، (مَعَاذَ اللَّهِ)، (علم) لە ولاتی بپاوه، (حَج) بە ۵ کە لکیان دێ؟
هەرچەند (مسلمان) هەزریان لە خێرانە، (أَمَّا) (خراب) فێرکراین خێری بە کەك
ناکەن.

(رازق) بە (معنی) (خالق) ی (رزق)، خواوە بەس (أَمَّا) بە (معنی) (مُعْطی)
وانەبێ، (إنسان) ی (رزق) و (زەخیرە) ی کەسێ ئەدا، (حتی) لە سەر خۆی
(ایثار) ی ئەکا؛ (أَمَّا) (نظر) بە (تعریف) ی (عُلما) ی (کلام) ی بە هیچ (وجه)
(غیر) ی خوا ی (رازق) نیه؛ (حتی) (معتزلی) (حرام) ناکەنە (رزق)؛ بە لێ ئەگەر
(رزق) ی (شرعی) بێ، وایە؛ (أَمَّا) (رزق) ی (فاطری) (دخل) ی بە (حِل) و
(حُرْمَت) ی (شرعی) نیه؛ جی ی (حِل) و (حُرْمَت) ی (طبیعی) یە ﴿وَيَوْمَ
يَخْشَرُهُمْ جَمِيعًا﴾ (مُسْتَكْبِر) و (مُسْتَخْضَع) (محاوره) ی (سابق) لە (بین) ی خۆیان
دابوو؛ ئەمە لە گەل (ملائکەت) ه ﴿ثُمَّ يَقُولُ لِّلْمَلَائِكَةِ﴾ (بعد الحشر والجمع) بە
(ملائکەت) آن ئەلێن: ﴿أَهْؤُلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ؟﴾ ئایا ئەوانە ئێوە بیان
ئەپەرستی؟ (الآن) ییش (مَلِك) پەرست نۆن؛ داسنی بە (معبود) ی خۆیان
ئەلێن: " (مَلَكِي طائوس) " (یعنی) ئێوە (دعوەت) ی وانتان کردیە، بۆ (عبادەت) و
پەرستنی خۆتان؟ ﴿قَالُوا سُبْحَانَكَ﴾ (قدسیەت) بۆ توه؛ ئیمە (دائماً) (تنزیه) ی
تۆ ئەکەین، لە (شُرکا) ﴿أَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُونِهِمْ﴾ (موالات) و (محَبَّەت) و
(مناسبه) مان، لە گەل وان نیه؛ (مَوْلَى) و (معبود) ی ئیمە هەرتۆی ﴿بَلْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ الْجِنَّ﴾ (شیاطین)؛ (أجنه) ی (مارد) و (خبیث) ئەوانی (اغوا) کردیە، بە ناوی

ئیمہ؛ (اغوا)ی کردینہ، وہ لہ ژیری (امری) نہون؛ چی بیانخاتہ دل، وانہ کہن ﴿اَکْثَرُہُمْ بِہِم مُؤْمِنُونَ﴾ (ایمان) بہ ((ملک) لہ (رسول) وہ رگیرایہ؛ نازانم چونیان گوپی؟ نہ بی نوریان (مدح) و (ثنا) و باسی (قد سیّہ) و (قدرت) و (قوت) بیان بیستی؛ (آخری) و وتویانہ: "نہ مانہ (لہ) ن، (بنات الإلہ) ن" ﴿فَالْیَوْمَ﴾ (ایہا الثقلان) ﴿لَا یَمْلُکُ بَعْضُکُمْ لِبَعْضٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا﴾ (حتی) بہ تکا؛ (ضرر) لیدان، (نفع)؛ پی گہ یاندن، (عاندی) (حضرہ) ت (ی) (واحد) ی (أحد) ہ ﴿وَنَقُولُ لِلَّذِینَ ظَلَمُوا﴾ نہ وانہ ﴿ثَوَقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِی کُنْتُمْ بِہَا﴾ بہ (نا) ہ کہہ ﴿تُکَذِّبُونَ﴾ نہ تان ووت: " (نا) نیہ " نہ وہی (انکار) ی (نا) بکا، (انکار) ی (عذاب) ی نہ کا (بطریق الأولى من غیر عکس) گہ لی کہ س نہ لّین: " ئیمہ (مُعَذِّب) نابین، وہ (اعتراف) بہ (نا) ی (جحیم) نہ کہن " (ممکن) ہ ئی (سورہ) ی (سُجّده) بؤ نہ وانہ بی؛ وہ (أبوحیان) بہ (وجہ) ی تر (توجیہ) ی فہ رموہ؛ نہ ویش باشہ ﴿وَإِذَا تُتْلَى﴾ لہ (طرف) (رسول) ﴿عَلَيْہِمُ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ﴾ (واضح) ﴿قَالُوا مَا هَٰذَا﴾ نہ و (رسول) ہ نہ و (تالی) بہ ﴿إِلَّا رَجُلٌ﴾ (رسول) نیہ، پیاویکہ، وہ کی مہ ﴿یُرِیدُ أَنْ یَصْدَکُمْ عَمَّا کَانَ یَعْبُدُ آبَاؤُکُمْ﴾ نہ تان کا، بہ (اتباع) ی خوی ﴿وَقَالُوا مَا هَٰذَا؟﴾ (مثلو)؛ (قرآن) ﴿إِلَّا إِنْکُ﴾ (امری) (واقعی) نیہ، ہ لہ ستراوہ ﴿مُفْتَرًی﴾ کہ (اسناد) ی بؤ خوی نہ دا درویہ ﴿وَقَالَ الَّذِینَ کَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ نہ لّین؛ بہ بی (مبالات) ﴿إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِینٌ﴾ ناشکرا؛ نہ بینن؛ چ (تأثیر) یکی ہہیہ؛ باب، (ولد)، ژن و میرد، لّیک نہ کا ﴿وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِّنْ کُتُبٍ یَدْرُسُونَهَا﴾ دوون، لہ (علم) و (ادراک) ی (حقائق)؛ قسان نہ کہن، بی (علم)، نہ وانہ چوزانن، (سحر) چیہ؟ (ملائکہ) ت ہن؛ چن؟ لہ کی یان وہ رگریہ؟ یا خود وہ کی (مفسیر) ہ کان نہ فہ رموون؛ چ (کتیب) مان نہ داینی، تیای بی، خوا (شریک) ی ہہیہ؛ وہ بزانی، نہ وہی تو ئی لی ی؛ (افترا) بہ، (افک) ہ؛ (آیات) ی تو، (معجزات) ی تو (سحر) ن؛ (خلاصہ) نہ (عقلاً) چیان بہ دہ ستہ وہ ہہیہ، نہ (نقلاً) ﴿وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَیْہِم مِّنْ نَّذِيرٍ﴾ چ (نذیر) یان

نه بوه، بیان تر سینې؟ له (ایمان) به (شخص) ی (آخر)، (ده غوا) ی (رساله) ت بکا؛ یاخود؛ (ده عوه) یان بکا، بڼ (شړک) وه بیان تر سینې، له سهر (ترک) ی یاخود؛ جوو (مثلاً) نه لټن: نیمه (صاحب) ی (شریعت) و (کتاب) ی؛ (رسول) ی و هکی (کلیم الله) مان بڼ هاتیه، به (کتاب) ی و هکی (تورات)، (ایمان) به (محمد) ی نایه نین؛ (حاجه) ت مان نیه؛ گهر (مقبول) گهر (غیر) ه (مقبول) (نوعاً) (توهم) ی نه پړوا (أماً) نیوه بڼ؟ (آبا) ی نیوه له سهر (عباده) ت ی (أصنام) چیان به مسته وه یه؟ نیوه (تمسک) ی پی بکه ن؟ نه وه (قوه) ت ی (علمی)، (قوه) ت ی (مادی) یان، که پی ی (مغرو) بن، گوی یا (ملك) و (سلطنه) یان لی نه سیندری نه گهر (ایمان) بیتن ﴿وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ یه کی له وان (فرعون) ه، که (ده غوا) ی خوا به تی نه کرد؛ (شعب) ی، نه وه یان به خوا نه زانی ﴿وَمَا بَلَّغُوا﴾ نه وانی خو مان؛ (سادات) ی (قریش)، (أشراف) ی (کله) ﴿مِفْشَارٌ﴾ (أَقْلُ قَلِيلٍ) ﴿مَا آتَيْنَاهُمْ﴾ نیوه به چی (مغرو) نه بن؟ چاوتان له دووی چیه له قیستان بجی؟ (تاج) و تهخت و ناوړه نگ و شاهي، جهان بانی، شه هریارتان لی (غصب) نه کری؟ (أول) و (آخر) و (ثروه) و سامانی نیوه چیه؟ ده پانزده حوشتی گه پوگوپ؛ پینج شش کچ و کوپی پووت و قووت؛ یه ک دوو (عبد) ی لچ نه ستور یه ک دوو (جاریه) ی پره شی برش، ددان گپی، چاو زهر د کی (طمع) له جا هوو (جلال) و (حشمه) و (موکنة) ی نیوه نه کا؟ ﴿فَكَذَّبُوا﴾ نه وانی پابر دووی، (أقویا) ی (صاحب) ی نه فری فرویی وه (فیالق) ی (عسکری) ﴿رُسُلِي﴾ نه وانه ی بویان، چوون؛ ناردان له (طرف) خوی ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ چمان پی کردن؟ چمان به سهر میتان؟ له (جزا) ی نه و (مُنْكَرَات) ه، که خوا (إنکار) ی نه کرد لای ناخوش بوو، پی ی (راضی) نه بوو. آخ بڼ (لسان) ی (واسع)؛ (مقابل) ی (مفرد) به (مفرد)، (مُرْكَب) به (مُرْكَب)؛ ﴿قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ﴾ نه وانه له (حق) پیغه مبه، (بعضاً) نه یان ووت: " (مجنون) ه " (أَنَّهُ) له (أول) ه وه (لسان) نای هینی، (نسبة) ی (جَنَّة) ی بڼ بدا؛ نه وه نده دووره، (غیر) ■

(معقول) ه یهك (نصیحت) تان نه كه م ﴿أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ﴾ هه ستن بۆ خوا؛
 (یعنی) بئی (میل) و (محابا) ﴿مَنْنَى﴾ دوو دوو به (جماعت) ﴿وَفَرَادَى﴾ یهك
 یهك به (مُنفرد) ی ﴿ثُمَّ تَتَفَكَّرُوا﴾ له (مُحمّد) ی (صاحب الدعوه) ﴿مَا بِصَاحِبِكُمْ
 مِنْ جَنَّةٍ﴾ (بعد التأمّل) له (أحوال) ی له (أقوال) ی، له (تدابیر) ی، له (وضع) ی
 (شرائع) و (قوانین) ی، له (إقامه) ی (حُجج) و (براهین) ی له (عزّه) و (كرامهت) ی
 (نفسی)، له (شهامهت) و (آداب) و (وقار) ی؛ نه زانن؛ لیّتان (مُحقّق) نه بئی، (سیّد
 الكونین) له (جَنّة) (بَرّ) یه؛ به لكو (مُحقّق) تان نه بئی (أعقل) ه، (أكمل) ه
 (أفضل) ه، (نَبی) (حُكما) یانه؛ (حَكیم) ی (أنبا) یانه؛ (ذاتاً) خویان نه یناسن،
 وه (شاهد) ن له سهر (أخلاق) ی (عَظیم) ی. هه ندی (ذوات) له (بش) هه ل نه كه ون،
 به (شاذ) (حساب) ن؛ ئیشی وا نه كه ن، (خارج) ی (دائره) ی (عقل) ه؛ نه گهر
 بنواړنه (عقل)، به قسه ی (عقل) بكه ن، (قطعیاً) (إقدام) ناكه نه، سهر نه و جوړه
 كارانه؛ له (رجال) ی (دنیا) (مثلاً) (ناپلیون) چی كرد؟ (قسم) ی له (عُلما) ی
 (أدوپی) (نسبة) ی (جَنّة) نه دهن، بۆ نه و (نوع) ه؛ (یعنی) کاریان، کاری (خِرد)
 نیه؛ (أما) نه و (نوع) ه (ذات) ه، به چه (قوهت) ی (إقدام) نه كا؟ چ (روح) یکی هه یه؟
 (مجهول) ه (جناب) ی (رساله تپه ناه)؛ تهك وته نیا، به (مقابل) ی (أنام) پراوه ستا؛
 نه (تابع) ی (حكومات) ونه (شرائع) ی (ده عوهت) ی (أنام) ی نه كرد، نه ی فه رموو:
 "من (رسول) ی خوام، بۆ (عالم) ی ناردمه، پاشاهانی پوویی زه مین، (عُلما) و
 (حُكما) و (قوَاد)، (رأساً) نه بئی (إیمان) م پی بینن، وه (تابع) م بن" له سهر نه وه
 (عالم) (عداوهت) ی كرد، (زَید) ه خزمانی خوی؛ (صَبْر) ی گرت، (بوام) ی كرد؛
 نه و هه موو (أذیّة) و (مرارهت) ه ی چیشت؛ ده ستنی هه ل نه گرت؛ (آخر) ی
 (موقف) بوو؛ (بالفعل) كاغه زی (ده عوهت) ی بۆ شاهه شاهی ایران و امپراطوری
 روم نووسی؛ نه مه چیه؟ له چیه؟ بوه (صاحب) ی (ده عوهت)؛ (واضع) ی
 (أحكام)؛ (فروعی) و (أصولی)؛ (قائد) ی (حرب)؛ (إمام) م (محراب)؛ (خطیب) ی
 سهر (منبر) و (ساحه) بی (قتال)؛ نه و (جَنّة) ه یه، (حُكما) ی (عقلاء) (نسبة) ی

ئهدهن، بۆ (رسول)ی (أعقل)و (أعلم)؛ (لكن) (ناشینه)ی ئیتمه، لهو (تعبير)ه
 ناگهن؛ (أما) (جلال نوری)ئهزانی ئهو (جنّته)ه چیه؟ بۆ یه ههزار جار(عقل)
 (فدا)ی ئهو (جنّته)ه ئهکات. (مصطفی کمال)یش یهکی بوو، لهو (مجنون)انه؛
 (حتّى) ئهمرۆ (نسبته)ی (جنّته)بۆ (هتل)ئهدهن، که (کره)ی ئهرزى، له بهری
 ئهلهرزى؛ ئهگهر ستایشی (رسالهتپهناه) بکهین ئهوهی (صاحب)ی (بُردیه)
 فهرموویهتی، (إنشاد)ی ئهکهین:

كفّاك بالعلم فى الأمیّ معجزة

فى الجاهلية والتأدب فى الیتم

فمبلغ العلم فيه أنه بشرُ

وأنه خير خلق الله کلهم

دع أدعته النصارى فى نبیهم

والزم بما شئت مدحاً فيه واحتکم

(حقاً) (نادر الوجود)ی که، له (عالم)ی (بشریته)، یه کیدی وانه بوه، وه
 نه ئه بى ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾ لیڤه ئه وهنده (مقصود)ه، (مقام)ی ئیتیش نیه
 ﴿لَكُمْ بَيْنَ يَدَيَّ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ نیتیک (وَكُلُّ شَيْءٍ قَرِيبٌ) ﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ
 أَجْرٍ﴾ ئه گهر ببی ﴿فَهُوَ لَكُمْ﴾ (یعنی) (طلب)ی (أجر)ناکهه، (طماع)م نیه
 هه رکهس (صاحب)ی (رئاسهت)و گه وره بى خویه تی ﴿إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ﴾
 (ذاتاً) (أجر)ی (رسول)ی (أكرم)هه ر به خواى ئه درى ﴿وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ﴾
 (سیر)و (علَن) ﴿شَهِيدٌ﴾ ئه و ئه زانی؛ من چی ئه کهه، بۆ چی ئه کهه ﴿قُلْ إِنْ رَبِّي
 يَقْذِفُ بِالْحَقِّ﴾ ئه وى ئازابى، بیگریته وه؛ (تخصیص)بۆ کهس نیه ﴿عَلَّامُ
 الْغُيُوبِ﴾ ئه زانی کى (استفاده)ئه که، کى نای کا ﴿قُلْ جَاءَ الْحَقُّ﴾ (دین)ی
 (مبین)؛ (رسول)ی (کریم) (قرآن)ی (حکیم)؛ (أما) (سیف)نا ﴿وَمَا يُبْدِئُ
 الْبَاطِلَ وَمَا يُعِيدُ﴾ نه ئى نوئ داده نی، نه ئى کهون ئه هینیتته وه؛
 (یعنی)نامینی. (أما) (بعض)ی له بهر (ظاهر)ی ئه و دوو (فعل)ه، که له (إدراك)

ئهوه شیتتهوه؛ (باطل) (تغیر) نه کهن به (ابلیس)؛ (لکن) به (عنا) یه یه که
 (معلوم) بوو (حاجه) به و (تفسیر) ه نیه ﴿قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ﴾ (بالفرض) پڕیم به
 (حق) نه برد ﴿فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي﴾ به (اعتماد) له سه (نفس) ه. (جناب) ی
 (حَق)؛ (حَق) و (باطل) ی (بیان) فه رموو؛ (حال) ی (ابلیس) یش به ته وای
 (ایضاح) فه رموو نه و جا نه گهر (ضلال) بی؛ ماکی (نفس) ه؛ نه وی (اصلاح) کهن؛
 (اث) ی (باطل) — (بالعزة) — نابووت نه بی ﴿وَإِنْ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي﴾
 دیاره (وَحی) (إلهی) (خَطَأً) ناکا؛ وه کی (عزیزه)؛ که وایی بۆ (هدایه) و
 (سلوک) ی پئی ښ پاست (وَحی) (لازم) ه؛ هه رچه ند (عاقِل) و (مُدبِر) و داناو
 (حکیم) بی؛ بی (وَحی) خودا وه ندی؛ که (صاف) ه له هه موو (میول)؛ (شرع) ی
 پاک (وَضْع) نا کرئ بۆیه (معتزله) گهر چی (اعتماد) یان له سه (عقل) زۆره (أما) بۆ
 (هدایه) و (وَضْع) ی (شریعت) (احتیاج) ی یان به (رسول) هه یه؛ (حتی)
 (ارسال) ی (رسول) له سه ر خوا (واجب) نه کهن ﴿إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ﴾ نه بییه،
 (حال) ی (بَشَر) نه زانی (قرب) و (بعد) ی پاستی به (علم) و (جهل) ه؛ نه وی بزانی
 لیت نیتزیکه؛ (وَلَوْ جِسًا) دوور بی؛ نه وی نه یزانی لیت دووره؛ (ولو حساً) نیتزیک
 بی؛ له بهر (قرب) ی (علم) ی خوا (شرع) ی (مُوافق) ی (حَال) ی (بَشَر) له
 (عَوَارِض) و (طواری) و (مَصَالِح) و (مفاسید) داده نی؛ (فَرَق) و جودایی ناکا،
 (إِلَّا) به گویره ی (فَرَق) ی (طبیعی) ﴿وَلَوْ تَرَى﴾ (خَطَاب) ی (خاص) ه یا
 (عام) ه ﴿إِذْ فَرَعُوا﴾ (وَقْتُ) ی نه و (فَزَع) ه (حین البعث) ه؛ یا (قیامت) ه؛ نه گهر
 (حین البعث) بی؛ لام وایه (خَطَاب) بۆ (جناب) ی (رساله) ت په ناه (نابی)؛ (قیل)،
 (قیل) ی تر هه یه؛ بۆ (بیان) ی (وَقْتُ) ی (فَزَع)؛ له هه مووی دوورتر (فَزَع) ی
 (سُفیان) ی یه له (زمان) ی (مهدی)؛ یا خود هه شت هه زار کهس، نه چن، بۆ
 (تخریب) ی (کعبه) له (صَحراء) به عاریددا ده چنه خوار؛ ئومیده تا (مَلِك) ی
 (حِجَان) (مَلِكِ بْنِ السَّعُود) پایه دار بی کهس نه توانی، بۆ (تخریب) ی
 (کعبه) بجی ﴿فَلَا قُوَّةَ﴾ قورتار بوون، له ده ست چوونیان نیه ﴿وَأَخِذُوا مِنْ مَّكَانٍ

قَرِيبٌ ﴿لہ (دور) یان یا نِزِیک ناگر ﴿وَقَالُوا﴾ نہو (وہقت) ی ﴿أَمَّا﴾
 بہ ﴿بہ (رسول) ﴿وَأَتَى لَهُمُ التَّنَافُشُ﴾ (تناوش) (تناول) و وہرگرتنی (سہل) ہ،
 بؤ شتی نِزِیک؛ نہو (تناول) ہ، لہ (دار) ی (تکلیف) نِزِیک بوو، (سہل) بوو
 (أَمَّا) پؤڑی (قیامت) نابی ﴿مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ (زمان) ی (تکلیف) نہما؛ (أَمَّا)
 (تفسیر) ی بہ (رجوع)، جوان نیہ نہو (بُعد) ہ (بُعد) ی (مَعْنَوِي) یہ ﴿وَقَدْ كَفَرُوا﴾
 بہ ﴿بہ (رسول)؛ (ایمان) ی (بالرسول) (مستلزم) ہ بؤ (ایمان) ی (باللہ)، (ولو) کہ
 (أصل) ی (ایمان)، (ایمان) ی (باللہ) ہ ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ لہ (دار) ی (دنیا) (زمان) ی
 (تکلیف) ﴿وَيَقْدِفُونَ بِالْغَيْبِ﴾ بی (علم) قسہ یان نہ کرد نہوی ہ وہسیان لی با،
 بہ دہمی نہ یان ہاویشت ﴿مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ (رمی) یان (إصابة) ی نہ دہ کرد
 قسہ ی نالایق و دوور، بہ (شخص) ی (مَعصوم) و (بری) نای گاتی؛ نہما
 قسہ یہ؟ بہ (ذات) ی وہکی (محمد المصطفیٰ) بلین: " (مجنون) ! " خوا نہ یزانی،
 گہ لی لہ (راوی) یہ کانی نیمہ ش وان؛ دہر (حَق) (ذات) ی زؤر گہ و رہ؛ شتی گہ لی
 نا (لایق) و دوور (نقل) نہ کہن؛ خوا لی یان خوش بی ﴿وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا
 يَشْتَهُونَ﴾ (لذاذ) ی (دنیا) و (نجات) لہ (عذاب) و (نیل) ی (نَعِيم) ﴿كَمَا فَعَلَ
 بِأَشْيَاعِهِمْ﴾ (أشباہ) یان؛ نہ وانی (تکذیب) ی (رسول) ی خویان کرد بوو ﴿مَنْ
 قَبْلُ﴾ پیش نہ وانہ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّرِيبٍ﴾ وہکی (عِنَادِيہ)؛ (شَاكٌ فِي أَنَّهُ
 شَاكٌ) (شك) یان نہ یان ہاویتہ (شکی) ی؛ (ذاتاً) لہ (شكوك) یان (متردد) ن
 (أنواع) ی (تفوّحات) نہ کہن. (جزم) ی پؤڑی (جزا) (شك) ی (دار) ی (دنیا) (إزالہ)
 ناكا؛ (عاقِل) لہ (حال) ی وانہ (مُتَحَيِّر) ہ؛ لہ جی ی (رِيب) (هیچ) (شك) یان نیہ؛
 بی (شك) و (شُبہ) (عبادہت) ی گوسالہ و (أمثال) ی نہ کہن؛ بؤ (تصدق) ی
 (رسول) (شُبہات) نہ نوینن؛ (أَنَّهُ) نہ و ہندہ (نُقَاد) ن؛ نہوی لایان (نوعاً ما) (شك) و
 (شُبہ) کی تیابی، (قبول) ی نا کہن. (تفسیر) ی (سورہ) ی (سبأ) تہ و او بوو؛ پاش
 نیوہ پؤڑی یہك شہ موو (۱۷) ہ ی مانگی (مولود) ی؛ (۲۴) ی مانگی نیسانی رومی
 سنہ ۱۳۵۸ ہجری ۱۹۳۹ میلادی پیشی نہ لین:

سورہی (فاطر) یا (سورہ) ی (ملانکہ)

"(زمخشری) نہ فہرموی: "پاش (فرقان) (نازل) بوہ" نہ وی بؤ (تأخیر) بوہ؛
لہ نوای (سبأ) (نکر) کراوہ؟ (امام) ی (بلاغت) قسہ لہو (مخالفات) ہ ناکا؛ نازانم
(مکی) یہ ہہ مووی؟ بہ (قول) ی (ابن عباس) ی (الآ) دوو (آیہ) نہ بی؛ لای
(حسن) چل و شہ شہ، یا چل و پیچہ، (عدد) ی (آیات) ی. نا (شکر) ی نہ بی،
(اتفاق) یان لہ سر ہیچ نیہ؛ (قوہ) ت ی (ربط) ی (الآن) دہر ٹہ کہ وی :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (موجد) و (خالق) یانہ، بی ویتہ؛
(یعنی) (مبدع)؛ (صاحب) نہ فہرموی: " (ابن) فہرموویہ تی: " نہ م دہ زانی
(فاطر) (معنا) ی چپہ؟ تا دوو (عہد) ہاتن؛ (مخاصمہ) یان بوو، لہ سر بیر؛
یہ کیان ووتی: "انا فطرته" ٹہ من (ابتدا) م پی کردیہ"

نہ وہی (خالق) ی (أصول) و (عناصر) و (محتاج إلیہ) (أشیا) بی، (خالق) ی
ٹہو (أشیا) یہ شہ؛ وہ ٹہ وان (إحتیاج) یان زیترہ ﴿جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا﴾ ٹہ وانہ ی
ٹہو (مُشْرِك) آنہ بہ خوا؛ بہ (بنات اللہ) یان ٹہ زانی؛ کہ لہ (سورہت) ی (سابق)
(بیان) ی فہرمو؛ (سؤال) لہ (مَلَنَکَ) ٹہ کری؛ ٹہ وانیش (تبری) ٹہ کہن؛ (ملانکہ)
(محجول) ن بہ (حَجَل) و (خَلَق) و (إيجاد)، لہ (خَلَق) ی (کائنات) و (عناصر) و
(مركبات)، (دَخل) یان نیہ؛ وہ کی (سائ) ی (أجسام) و (حيوانات) (إحتیاج) یان
بہ (مكان) و (آلات) ہہ یہ؛ ٹہ وہی بلی: " (غیری) (موجودی) ہہ یہ، (إحتیاجی) بہ
(فراغ) ی نیہ، لہو (فضا) یہ (فسیحہ) (إشغال) ی کا؛ (خطأ) نہ فہرمووی؛
(ممکن الوجود) بی جی نابی؛ لہ (عالم) ی (إمكان) دانیہ، (ذات) ی (مناسبہ) ی
(ذات) ی، لہ گہل (فطرہت) ی (کبریائی) ہہ بی. (نفوس) و (أرواح) ی (فلک) یش،
کہ (أوائِل) ی (حکما) ی (یونان) (قول) یان پی کردیہ؛ خوی نیہ. ٹہ مہ گوی یا
(أفلاك) (متحرک) ی (بالإرادہ) ن؛ (إرادہ) ی چی؟ (مُسَخَّرَات) ن.

(غایة الغایة) له (جَعَلَ) ی (ملائکة)، (جَعَلَ) ی وانه به (رُسُل)، بۆ سه‌ر (رسول) ی (بَشَر)؛ له (أَوَّل) هوه (وَحْي) یان بۆ ئێنن؛ نه‌وانه‌ش وه‌کی ئه‌لێن: " (لطیف) ن" (مُجَرَّد) و بۆ (مادّه) ی (أَوَّلِي) أَجْنَحَه مُمْتَنِي وَثُلَاثَ وَرُبَاعَه دوو دوو، سێ سێ، چوار چوار، به (قوه‌ت) ن به (سرعة) ن؛ (قابل) ی (إستخدام) ن، بۆ (جهات) ی (مُخَلَفَه)؛ (بسیط) و (روح) ی (مُجَرَّد) ی (لطیف) بن؛ وه‌دیاره، له‌سه‌ر (صوره‌ت) ی گاجووت و ماجووت نین. هه‌رچه‌ند (إنسان) ناتوانی (تصویر) ی فرین به‌ چوار بال بکا، قه‌ی ناکا؛ باسی چوار ئیکیدیش (زیاد) بی؛ (أَمَّا) شه‌ش سه‌د هه‌زار بالی، هه‌ر باله‌، شه‌ش سه‌د هه‌زار په‌ر، هه‌ر په‌ر، مانگ و پۆژی وه‌کی مانگ و پۆژی ئیمه‌ی تیا بی، نایه‌ ته‌ (وهم) و (خیال)؛ (لکن) (نَقَالَ) له‌دوای (خیال) (جَوْلَان) نه‌که‌ن؛ و (وهم) نه‌به‌ن (عَظْمَة) ت و (قُدْرَة) ت و (قوه‌ت) له‌ (جسامه‌ت) و زه‌لامی دایه‌ ﴿يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ﴾ (مراد) زیده‌ بالی (ملائکة) نیه؛ (عَامَّة)؛ شَتِيوَا (خَلَقَ) ه، ئیمه‌ به‌ (خیال) مان دانایه‌، نازانین چیه؟ وه‌ چۆنه‌؟ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ په‌کی له‌سه‌ر (ملائکة) و (غیر) ی (ملائکة) نه‌که‌وتوه‌ (يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ) (فِي الْحَقِيقَةِ) نه‌مپۆ له‌ (عَالَم) ی (کَوْن)، (دَلِيل) ی له‌سه‌ر (وجود) ی (ملائکة) و (جن) نیه؛ (تَابِع) ی (سَمْع) ن (السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ) (أَمَّا) به‌ (نوع) ی نه‌بیته‌ بی گوویی ﴿مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ﴾ (إرسال) ی کا، بینیری، ده‌رکه‌ی (ره‌حمه‌ت) ی لی بکاته‌وه‌ ﴿فَلَا مُمْسِكَ لَهَا﴾ که‌س نیه، بی گری، نه‌یه‌لی، بی ﴿وَمَا يُمْسِكُ﴾ نه‌وی بی گری ﴿فَلَا مَرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ﴾ (بعد الإمساك) نه‌ (جن)، نه‌ (إنس) نه‌ (مَلَك)؛ ئیتر بۆچی نه‌وانه‌ نه‌په‌رستن؟ چ جایه‌ گاجووت و (أشباه) ی ﴿وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئه‌وه‌ی (غالب) و به‌ (حکمه‌ت) و (مصلحه‌ت) کاران بکا؛ کی ئه‌توانی (مقابله‌) ی بکات؟ (غیر) ی ئه‌و چ (قدره‌ت)؟ چ (قوه‌ت) و (غالب)؟ چ (علم) و (حکمه‌ت) یان هه‌یه‌؟ نه‌گه‌ر هه‌بی (محدود) ه، (ناقص) ه، (شامل) و (کامل) نیه؛ (وَلَوْ) هه‌زار (جَنَاح) ی هه‌بی. ئه‌وه‌ی له‌ هه‌موو (وجه) (کامل) بوو، به‌هیچ (وجه) (مُعَارَضَه) ناگری،

وہ (معاون) بیشی گہرہ ک نیہ ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ﴾ نہ وہی (داخل) ی نہو (عنوان) ہ یہ
﴿اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ﴾ بہ (شکران) ہ ﴿هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللَّهِ؟﴾ کہ نیوہ
(ظن) ی (شرك) نہ بہن؛ دیارہ (شريك) ی (خالق) ی نہ بی (خالق) بی؛ چ (خالق) ی
ہ یہ، (غیر) ی خوی؟ ﴿يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ﴾ بہ (مطر) و (نبات)۔ نہو
(تحریں) ی لہ (آیہ) ی (سورہ) ی (سابق) مان نووسی، بؤ نیہ (مناسب) ہ نہ وہی
(خالق) ی (حیوان) و (إنسان) بی، چونکی وای (خلق) کردینہ، کہ (مُحتاج) ی
(رزق) بن، نہ بی (رازق) بیش بی (خالق) ی (رازق) نہ بی، ۱۱ کہ لکی ہ یہ؟ بؤچی
بی پہ رستم؟ (موقع) ی (هَلْ) (مقام) ی (حُسن) و (قبح) ی، (مخالفہ) ی لہ گہل
(ہمزہ) لہ (علم) ی (بلاغت) دایہ، وہ (طول) و (تفصیل) ی لہ (کلام) ی (سعد) ی
(أكبر) لہ (مُطوّل) و گفت و گوی (مُحَشّی) بیان دایہ؛ (تفسیر) ی کوردی ہ لی
ناگری؟ (وکذا) (إعراب) ی نہو (آیہ) ہ بہ (لسان) ہ (کوردی) (أدای) (زہ حمہت) ہ۔
نا (شکری) نہ بی زوبانی ٹیمہ نہ بوہ بہ زوبانی (علمی)، تائہ ویش بہ زوبانی
خوی، بہ گفت و خوی، شتی دانئ و ہ کی (نحوی) (عربی)۔

(بعض) ی (معتزلیہ) بہ (إنسان) بہ (حیوان) نہ لئن؛ " (خالق) " (یعنی) بؤ
(أفعال) ی (إختیاریہ)؛ (أَمَّا) (خالیقہنی) (إنسان) لای وان بؤ (تشریک) نیہ؛ بؤ
(مجازات) و (مکافات) ہ؛ وہ (إجتماع) ی (خلق) و (کسب) لہ سہر یہ ک شت لایان
(معقول) نہ بوہ؛ (حقیقہ) شتی خوا (خلق) ی کا پئی (کسب) ی سہیرہ،
وہ نامینی! تہ ماشای نہو ہموو (حیوانات) و (حُشرات) ہ کہ، کہ دیتہ سہر نہو
عہردہ، ہمووی (إحتیاجی) بہ (رزق) ہ یہ؛ کی (رزق) ی نہو (عالم) ہ نہ دا؟ کی
(رزق) ی نہو (خلائق) ہ (خلق) نہ کا؟ خوی (تعالی) ن ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ ہر نہو
(خالق) ی (کائنات)، (رزاق) ی مارو میرو، (رازق) ی کرم، لہ ناو بہرد؛ (رازق) ی
کرم لہ ناو سہلکہ سیر دوویست لہ بن عہرد۔ کہ سی بنوریقہ (سعہت) ی (عالم)،
(سعہت) ی (رزق)، (حکمہت) ی (حَلَق) و (إیجاد)، نہ زانی نہوہ کاری (ذات) یکہ،
(فوق الطبیعہ)، (مُدبّر) ی (طبیعہت)، (ماعدی) ی نہو ہرچی (خیال) ی کہ،

لہ ژیر (ناموس) و (قانون) ی (طبیعة) دہرناچی؛ (مادام) وایی ﴿فَأَنى تُؤفَكُونَ﴾ کوو، چۆن، وەر ئہ گیتپردین؟ لہ (توحید) پوو لہ (شِرک) ئە کەن. (شِرک) ەکانیشیان بە چ ناچی؛ (عەرەب) ەروەکی خۆیان لہ (أُمم) ی دی بەرە و ژیر بوون؛ بت پەرستنیشیان زۆر (دون) بوو (نظر) بە بت پەرستی (أُمم) ی دی؛ ئى وان بەبوو کۆکانەى مندالان ئە چى ﴿وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ﴾ (ذاتاً) (مُكَذِّب) زۆر، غەم مەخۆ ﴿فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلُ﴾ (عدد) ی زۆر ﴿مَنْ قَبْلَكَ﴾ (نوع) و (إبراهيم) و (موسى) و (عيسى) و گەلیکی تر ﴿وَالى اللّٰهُ تَرْجَعُ الْأُمُورُ﴾ نیک و بەد، (جليل) و (حقیر) ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ﴾ (شامل) ە بۆ (حشر) و (حساب) و (عذاب) ﴿حَقٌّ﴾ (ثابت) ە، وایە؛ (خلف) ی نیە ﴿فَلَا تُفَرِّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا﴾ بە (حیات) ی (دنیا) و (لذاذ) ی (مغرور) مەین؛ ئەو (حیات) ە پەر (آفات) ە، بى (دوام) ە، (مغرور) تان ئەکا؛ پى ی لہ (حیات) ی (أبدی) (غافل) نەبن ﴿وَلَا يَغُرَّنَّكُمُ بِاللّٰهِ الْغُرُورُ﴾ ەرجى ەبى؛ مەلّین: "خو (غفور) و (رحیم) ە؛ لیمان خوش ئەبى؛ چى بە سەر (عذاب) ی ئیمە وە یە؟ چ پەکی کەوتە؟" مەلّین: "(رسول) (شفاعة) مان بۆ ئەکا؛ ئیمە لہ (أتباع) و (أولاد) ی (رسول) ین؛ (مُعَذِّب) نابین" مەلّین: "(فدية) (تقديم) ک راوہ؛ (بوذا) و (عیسی) خۆیان کردیتە (فدية)" بە قەشەو (مطران) و (أمثال) یان ەل مەخەلەتین؛ (مُقابِل) ی گوناه - (بعد الإعراف) - شتى بدەنە (وکیل) ی (پاپ)؛ چى ئە کەن بیکەن. مەلّین: "(حُبّ) ی (آل) (کافی) یە" مەلّین: "(شیخ) (عهد) ی کردیە، بى ئیمە ناچیتە بە ەشت" (ذاتاً) (معلوم) نیە، خۆى بى چیتى ئەوانە ەمووی لہ (طرف) (شیطان) ی (إلقا) ئە کرین، گوئى مەدەنى ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ﴾ (يَكُلُ مَعْنَى الْكَلِمَةِ) دوزمنە ﴿فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا﴾ (رغم أنفسه) تا ئەو بۆ (خرابە) (دعوەت) تان ئەکا، ئیو ە چاکە بکەن؛ آنزیادە بە لای (دینی) ئاگادار بن کە بە ناوی (دین) (غالب) بوو، چارە ناکرى؛ ئەو (وہقت) ە (رؤسا) ی (دین) (إتھام) کەن؛ ئەوى پیتان ئەلّین؛ بیخەنە بەر (میزان) ی (عقل)؛ وە بزنان، پیتش

۱. ھموو شت (عقل) تان (سلب) ئە کەن ﴿إِنَّمَا يَدْعُو﴾ (شیطان) ی بی (غیرەت) و
 (ناموس) و (شرف) ﴿حَزَبُهُ﴾ (فرقە) و (جمع) ی خۆی؛ وە ک (رؤسا) ی (أحزاب) ی
 ئیستا ﴿لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ کە سێ (مُرَوَّەت) ی ھەبێ، بۆ (أتباع) ی تێ
 ئە کۆشی؛ لە شتی (خراب) (حفظ) یان ئە کات، تا (ناثل) ی (سعادەت) بێن؛ (أَمَّا)
 (إبليس) ئە وە ی (مُجب) ی (هلاک) یان بێ، لە (دارین) پێ یان ئە کا؛ (سوق) یان
 ئە کا بۆ ئاگرێ (شدید) ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ (بای) و جۆ من الکفٰی ﴿لَهُمْ عَذَابٌ
 شَدِيدٌ﴾ بە (واسطە) ی (متابعە) ی (شیطان) ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ایمان) ی خاوین
 ﴿وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ (أَمَّا) ئە بێ بزائن (عمل) ی (صالح) چیه؟ (إنګلیز) مانگی
 (۳۰۰) (طیارە) دروست ئە کا؛ ئیمە خەریکی ھووحانی بێن؛ خۆی نیە! (عمل) ی
 (صالح) ئە مپۆ، ئە گەر (رؤسا) ی (دین) (إنصاف) کەن، دیارە ﴿لَهُمْ مَغْفِرَةٌ﴾
 (سَتر) ئە کرێن، لە گوناھان ﴿وَأَجْرٌ كَبِيرٌ﴾ (حی) اکبر) بھەرموی: " (کبیر) " بەس
 نیە؟! ﴿أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ﴾ (ئە) ناشیرین (عمل) ی بۆ جوان کراوە؛
 (قبیح) لە لای بوویتە (حسن) ﴿فَرَأَاهُ﴾ (عمل) ە (سُو) ە کە ی، بە (واسطە) ی
 (تزین) ی (إبليس) ی ﴿حَسَنًا﴾ شیرینی و جوانی ئە بینی. (ملا) یان لێرە
 (مُضْطَرِب) ن لە بەر (مُقابِل) ی؛ ئە من ئە لێم: " ئایا ئە و (نوع) ە کە سە، بە کەس
 (ھدایەت) ئە درێ؟ " ناء؛ (حَتَّى) مع الأ سف) گەلی لە (أهل) ی (علم) و (فَضْل) لە و
 (جەھت) ە تێ کە وتووئە؛ بۆیە ئە مپۆ (أَمَّت) (قابل) ی (إصلاح) نیە؛ بە ھیچ
 (وجە) نایە تە پای ﴿فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ ئە و ئە زانی کێ
 (قابلیە) ماوہ؛ کێ (استعداد) ی فە و تاوہ؟ ئە وە ی (سُو) ی (عمل) بە (حَسَن)
 بزانی، لە دلایا (رسوخ) ی بووی، (قابل) ی (ھدایەت) نیە؛ (معلوم) ە گەلی شت،
 (مُجَرَّد) ی (إمكان) بۆ (وقوع) ی (کافی) نیە؛ ئە مپۆ بنۆرە (حال) ی (بشر) کوو
 (أبالیس) ە کان لێیان گۆریین! (حُسن) یان کردە (قبیح)؛ (قبیح) یان کردە
 (حسن)؛ (حَتَّى) گەلی کەس وای چوویتە (دفاغ) ی، کە (جسن) نیە؛ بەس (ألف) و
 (عادەت) ە شتی لای (قوم) ی (عادەت) یان نیە، لە کنیان (قبیح) ە؛ لای (قوم) ی کە

(معتاد)یان، (حسن)ه؛ به ناوی (مدنیته)و(فنون)ی (جمیله)، شتی وایان (مُستحسن) کردیه، که لای(مسلمان)ه کانی باش له هه مووشت ناشرینتره؛ کوردی ئافره تی (ماره)بکا، له که له ی دهن، دهستی ماچ ناکا؛ سه رامه دانی (مدنیته)، شاهه شازاده کان، به (کمال)ی (افتخار)دهستی ماچ نه که ن؛ له بهر ئه و (تقلبات)ه، ئه وی (أریاب)ی (فکر)و(نظر)بی، له (إصلاح)ی(بشری) (مایوس)ه؛ به (ملیون)ی وه کی (قادیانی)وه (بهت افندی) (علاج)ناکری؛ بی هووده خویان، بۆر(ادعا)ی (باطل)ماندی کرد؛ له سایه ی وان، (آن)به (آن)، (قبایح)و (شرور)و (فسق)و (فجور)، له (تزايد)و (نما)دایه؛ (مادم)وایی، ئه وانه ی توو ئه ته وی (ایمان) بیئن، نایه نن ﴿فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَاتٍ﴾ به خوڤایی خۆت له سه روان، به (هلاک)مه ده، (حسره)ت بیان بۆ مه که؛ جیرو جاو(جهنم)؛ (إلى جهنم ویاس المصیر)؛ من(معنی)ی ئه و(آیه)ت هم وا(عرض)کردن؛ حه زتان له (معرکه)یه، ته ماشای(تفاسیر)ی تر بکه ن؛ لام وایه قسه یان(خالی)نیه، له (خدشه) ﴿إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ ئه وه ی(تابع)ی (میل)ه، به (إزاله)ی (میل) نه بی، چاره ناکری؛ که لافاوی (میل)ه ستا(عقل)وه ک قانکه لاشکه، بائه ی با. هه ندی(مسلمان)ی کۆیی، له (حرب)ی(عمومی) (أسیر)بوو بوون؛ بر دبوویاننه (هندستان)؛ بۆیان گێڤامه وه: ((بعض)ی له (هندوس)آن (هیکل)ی ئه په رستن؛ (مسلمان)ی شه وی، ئه ی دزی، ئه ی هاوێته ناو (خَلا)؛ بت په رسته کان نه که ون(إضطراب) (خبر)ی (حکومه)ته ده؛ (بعد التحرر) له (قَدَم)خانه ئه ی هیننه ده؛ ئه ی شۆنه وه؛ باز به ناوی بابه، بانگی نه که ن! جائه وانه چۆن چاره نه کریڤ؟ بت په رستنیشیان به (عقل)نیه، تابه (دلیل)ی (عقل) (إزاله)بکری (غلط)یان ده رخستری. له (زمان)ی (عمر پاشا) (والی) (موصل) به گژ (داسنی)یان داچوو؛ (تمثال)ی (مَلَكِ طائوس)ی به به رشه قان دا؛ به قۆنده ره ئه چوه سه ری؛ (قوم)ی(داسنی) (وکوله)یان ئه چوه ئاسمان؛ باز (تمثال)یان لا (مقدس)و(معبود)بوو؛ ئه و(نوع)ه (قوم)ه (ایمان)به(آیات)نایه نن

گه وره کانیاں پابردینه؛ مه گهر (علاج) ی منداله کانیاں بکری هه زار جاری ﴿وَاللّٰهُ
الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَّاحَ﴾ یان بۆبخوونه وه لایان بای دی! (منور) هکانیش، ئه ی که نه
(اسباب) ی (طبیعی)؛ (مؤمن) ه (صالح) هکانی (أولیا) په رست؛ نه یده نه شیخان؛
ئیمه که خوا په رستین؛ چی بلّین؟ نه گهر (میل) ی (فاسد) و (فساد) نه بی،
(مسئله) دیاره؛ پاش (إرسال) ﴿فَتَثِيرُ سَحَابًا﴾ وه (بعض) ی (تأویلات) ی
تریشیان کردیه بۆ (إختلاف) ی (فعلین)؛ به (ماضی) و (مضارع)؛ (أَمَّا)
(توجیه) ی (إمام) بۆ (ماضویه تی) (أَرْسَلَ) (مُطَرِد) نیه ﴿فَسُقْنَاهُ إِلَى بَلَدٍ مِّيتٍ﴾
ئو (سوق) ه بۆ (مكان) ی (لزم) ی به باران ه بی، (علم) ی پی ئه وی؛ (ریح)
نازانی کینده ری، پیتی ئه وی؛ بۆی بیا. (مضارع) ی (إثار) ی (نظر) به (إرسال) ه،
(نظر) به (حال) ی (حاضر)، (ماضی) یه؛ بۆیه (سقی) (بَلَد) ی، بۆ (حضرة) ی
(ذی العظمه) ی کرده وه (ماضی) (نباتات) ی (أَرْض) هیشک ئه بی؛ (قُوّه) ی
(حیات) له (مظاهر) ی (أَرْض) بزر ئه بی؛ (أَمَّا) (مَعْنًا وَبِاطْنًا) (بَقِيَّة) ماوه؛ بۆیه
به (شده) ی ئه فه رموی ﴿فَأَخْبَيْنَا بِهِ﴾ به بارانی هوری ﴿الْأَرْضَ﴾ یه (إنبات)،
(حیات) ی تیا (ظاهر) ئه کاته وه - (سُبْحَانَ اللَّهِ) (قُوّه) ی (حیات) (سَيِّئ)
(عجیب) ه؛ سائی ده غلّ، خراپ بوو، هه رزانمان چاند، جوان پوا؛ نیوه کاره که م
ووتی: "ئو هه رزنه م (۱۵) ه سال بوو، هه ل گرتبوو، له کوپی"، (قوهت) ی
(حیات) ی (ضایع) نه ببوو؛ له وه (أعجب) وه (أعجب إلى الغاية عجیب) که (تووت
عنغ آمون) (کشف) کرا، نه ختی گه نعیان دۆزیه وه، له (خدمهت) بیان دانا بوو،
چاندیان نه خته کی لی شین بوو؛ ئو چهند هه زار ساله، (حفظ) ی (حیات) ی بوو
بوو ﴿كَذَلِكَ النُّشُورُ﴾ له (نرات) ی (حیویه) ی ئیمه، له (مُدّه) یه (مدید)، (قوهت) ی
(حیات) ی تیا بمیّنی، که گرد بۆ وه، (أثر) ی (حیات) ی (ظاهر) بیته وه؛ دوور
نیه. (أستاذ) ی (أعظم) ی (کیمیا) (مُحَقِّق) نه توانی بی کا ﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ﴾
ئه وانه ی (عبادهت) ی (غیر) ی خوا ئه که ن، (حقیقه) زۆر بی (عِزّه ت) ن؛ (شرف) ی
(بشری) بیان نیه؛ که سی (رکوع) بۆ گایه یا (شه) ی بیا؛ چاو نه وی مل که چ و،

دەست لەسەر دەست، بەرابەری (جسم) ی پاوەستی (علی قدم الذل) ئەوێ چ
 (قووەت) و (ذکا) ی (نفس) و (نزاھەت) و (نزاكەت) ی ھەیە؟ ئەوێ (عزەت) و
 (صلابەت) و (شرف) و (مناعەتی) ئەوێ؟ (ایمان) بەخوا یێنی ﴿فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا﴾
 بە (ایمان) ی (کامل) و (علم) و (عمل)، (إنسان) (عزیز) ئەبێ، بڵند ئەبێ؛ خۆی
 ئەکاتە (مظهر) ی (صفات) ی (معبود) ی خۆی؛ ئەبێ بە (عالم) و (قادیر) و (مُريد) ی
 (ذی العزم) (سمیع) و (بصیر) و (مُتکَلِّم) و (خطیب) و (مُبین) و (مُفہم) و (مُرشد)؛
 (صانع) و (مخترع)، لە (صُنْع) (خليفة) ی خوا؛ بە کەر پەرستی چ پەیا ئەبێ؟
 بەچی لە (رتبە) ی (جمادی)، (حیوانی) ئەچیتە دەر؟ (أولیا) ی (زەمان) ە ھەتکی
 (نفس) ئەکەن، (أنواع) ی (رذالەت) دەکەن، کە (حیوان) لە (حرکات) یان شەرم
 ئەکا، بەخۆدا دەشکێتەو. (بعضاً) ە نزکەندن خۆیان ئەشکێتن، (مضم) ی
 (نفس) ئەکەن؛ (أما) (حقیقە) (عجایب) ە؛ (بعض) ی (شەدەلە) بی فیر ئەبن
 وەکی (مەنزە لیۆن) تەقە ئەکا و ئەپواو نازمێردری؟ تا (میل) ی لی بی، نابێ!
 ﴿إِلَيْهِ يَصْغَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ (أولاً): (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)، (ثانياً): (تقدیس) و (تحمید) و
 (تکبیر) و (دوعا) و (نصیحتەت) و (علم) و (دەرس) ی (أحكام) ی (إعتقادی)؛
 (کلمە) یە بۆ (إصلاح) ی (ذات البین) تا (إعتقاد) پاکتر بێ، بێ (غُل) و (غش) بێ،
 بۆ لای خوای بڵند تر ئەبێ؛ (صاحب) ی (زیادە) (تقرب) و (ترقی) ئەکا؛
 (ایمان) ی ئیمە ئەگەر وەکی (أوائل) ی (صحاب) آن، بێ (غُل) و (غش) بیا، (روح) ی
 (لطیف) چۆن ئەوانی (بڵند) کرد، ئیمەش بڵند ئەبووین؛ لای (أقل) ی نەدەکەوتین؛
 (أمەت) تووشی ئەو (إنحطاط) ە نەدەبوو؛ (مع الأسف) (رؤسا) ی (مذاهب) وایان
 لە (أدیان) ی (سماوی) کرد، کە لە (نظر) ی (طبیعیون) بوویتە (ثقل) ی (مانع) ی
 (صُعُود)؛ (واقعاً) وایان لی کرد؛ گەرچی خۆیان بە (مُوحِد) ئەزانن، (أما) بە
 (عدد) ی (رؤساء) (إله) یان ھەیە، (کلمە) یان بلاو، یەك ناگرن من (قاعدە) کم
 داناو، لە (حقائِق) ی (إسلام) یم وەرگرتیە؛ ھەر (حُکم) ی، ھەر (إعتقاد) ی،
 یا (عمل) ی ئەگەر (إنسان) بڵندکا، (روح) ەکی (سعی) (عملی) بداتی ئەو ە لە (دین) ی

(اسلام) ه، نه گهر (بالعکس) بی، (خارج) ی (اصل) ی (دین) ه، (داخل) کراوه ﴿وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ﴾ (کلمه) ی (طیب) بلند نه کا؛ (یعنی) (کلمه) ی (طیب) ته نیا (فائده) یه وانادا، که ژین (رفعه) و (اتصال) ی بی؛ (قول) ی چاک و پاک، له گه ل (عمل) ی (صالح) (انسان) پی نه گه یه نی؛ (حقیقه) نه و (صعود) و (رفعت) ه ۱ ٬ بو (صاحب) یه تی؛ و (علم) و (عمل) و ی کړا (اثر) یان نومایانه؛ (لکن) وهک (عرض) کرایه نه بی بنورینه (عمل) ی (صالح) ٬ (فقیر) ی ناگری له خانی به ربوه، هاوار هاواریه تی، (مسلمان) آن پی پانه گن (مال) و منالی (محو) نه بی؛ له و (وهقت) ه (حلقه) ی (ذکر) ی بگرن باشه؟ نا به خوی زورخرابه؛ به (ساعت) ی (موسولین) (۴۰۰) (طیار) ی نارده سر (نهرناووت) ان له گه ل (۳۵) هه زار (عهسکه)؛ دوژمن وابه (قوهت)؛ نیمه خه ریک بین (طیلسان) ی پړک خهین؟ کلی له چاوان کهین؟ رندینی به شانه کهین؟ نای وای، (رؤس) ی (دین)؛ چیان به (دین) کرد! کوو هاویشتیانه (أدنی) ی (درکات) وای له و (مکر) ه؛ (سلب) ی (قدرت) و (قوهت) و (عقل) و (عمل) یان له (مسلمان) آن کرد؛ (آخر) ی وامن به سه رها؛ (الآن) یش نه وانی له (اعتبار) دان، به (غیر) ی (افساد) ی (دماغ) به چیدی (اشتغال) نا کهن؛ (عیناً) وه کی (کوردی) نه لی؛ " (کفن) به من بېړی، مردی گور په گور چی! " (دائر) به (سیئات) ی (رؤس) له (حق) (دین)، به (حق) نه وه نده ی بنووسی، که مه، ته و او نابی ﴿وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ﴾ گه لی (مکر) ی خراپ نه کهن؛ به (تلبیس) ی (ابلیس) آنه، (خبیث) به (طیب)؛ (صالح) به (فاسد) (تلبیس) نه کهن؛ (باطل) نه کهن (حق)؛ (حق) نه کهن (باطل) ﴿لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ به (نسبت) (شدهت) ی (مکر) یان؛ نه وهی خه ریکی (مکر) ی (سوء) بی، (کلمه) ی (طیب) و (عمل) ی (صالح) ی نابی؛ (درجه) ی زور (منحط) و (دون) نه بی ﴿وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْورُ﴾ به (فساد) نه چی؛ (کساد) ی به سه ردادی، بی (رواج) نه بی، (تأثیر) ی نامینی؛ وه کی (انگلیز) آن، (مکر) یان وای به سه ر هیناین، که س پتیا ن پرواناکا، هه ل ناخه له تی؛ (أما) (عذاب) ی خوی له

سەروان بە (شدەت)ە، (دائەم)ە؛ لام وایە (مقابله) لەگەڵ (مکری) (اللە) لێرە (مُرَاد) نیە؛ گەرچی (ملا) یانی دی ئەفەرموون: (لَا مُکْرِنَا) هەرچەند ئەوانە بە (مکری) بۆ کەم (عقل) آن ئەنوێنن، (بعث) نیە، (لکن) (جناب)ی (حق) بە (حُجَّت) (إثبات)ی ئەکا ﴿وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾ (عناصری) (أصلیه) - (ذاتاً) - هەمووی (داخل)ی (أرض)ە ﴿ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ﴾ چۆن (تحول) ئەکا؛ (وهكذا) (طوراً بعد طَوْرٍ) ئەبێتە (إنسان) ﴿ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا﴾ (قسم)ی نێر، (قسم)ی مێ یاخود مێرد وژن؛ ژن لە (نطفه) ئاوس ئەبێ ﴿وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى﴾ (حتى نباتات) و (أشجار) ﴿وَلَا تَضَعُ﴾ (حمل) دانانی ﴿إِلَّا بِعِلْمِهِ﴾ (علم)ی (عملی) (مقصود)ە؛ (حتى) بۆ (وضع) ۱ (ترتیبات)ەکی داناوہ؛ دانا تیاى (مُتَحَيِّر)ە ﴿وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُّعَمَّرٍ﴾ (عُمر) درێژ نابێ ﴿وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمرِهِ﴾ لێی کەم نابێتەوہ، یانەوہی (عُمر)ی کورت ئەبێ؛ وە (زید)ە ۲ (نقص) بۆ (عُمر)ی (شخص)ی (قابل)ە؛ (لکن) (مُتَوَكِّف)ە لەسەر (بعض)ی (أُمور)؛ (رعايەت)ی (لازم)ە ئیستە (تأمین)ی ئەکەن؛ (فقہ)یە لەمژگەوتی ئێمە، (أَلْعِيَاذُ بِاللَّهِ) تەوشی دەردی بوو؛ نِزْرِيك بوو، (نَفْس)ی بێری؛ دقتوری لێرە بوو (ریاض مخرجی حلبی)؛ زۆر (حاذق) بوو، لە (أمراض)ی گەر و کەلە؛ (عملیات)ی کرد؛ خوا کردی (نجات)ی بوو؛ ووتی: "چارەگەکی پێ چوو، ئەمرد" (أَمَّا) (که) (واقع) بوو، ناگەرێتەوہ. (واقعاً) ئێمە ئومێد مان بە خواوە؛ (أَمَّا) (حُکما)ی (طبیعة)ت خەریکن، بۆ (عُمر)ی (بَشَری)، (زیاد) کردنی؛ (أَمَّا) (آفات) لە سەر (بَشَری) ئەوەندە گریووێتەوہ، چارە (مُشْکِل)ە ئەگەر (مُحال) نەبێ. (واقعاً) (عاقِل) لە (عُمر) کورتی و درێژی (مُتَحَيِّر)ە؛ ئیوا هەیه، لە (عُمر)ی خۆی وەپەزە، پەق و تەق و چاوەکەم (حُکم)؛ بە لکو کۆرۆ (فقیر) زۆر (عُمر)ی درێژ ئەبێ، نامری؛ ئاوا (دوام) ئەکا ۱ یەکی تەن وەمەند، بە (قووت) و (حال) خۆش؛ گونا گۆنی خۆشی و (وسط)ی (حیات)؛ ئەبینی پائەقەنی، ئەپوا؛ (سَنَیکە)، خوا نەبێ، کەس نایزانی. هەرچی هەیه، نیه ﴿إِلَّا فِي كِتَابٍ﴾ بە (حق)؛ (کتاب)ە کەش خۆی ئەیزانی ﴿إِنْ ذَلِكَ﴾

(نظر) بہ (عقل)، نہو(عناصر)ہ، (تطورات)بکا، بییتہ (انسان)، بہ(مُحال)
 (حساب)ہ (علم)ی(محیط)۔(کذلک)۔(عقل)پئی نادا؛ (أَمَّا) نہوانہ ﴿عَلَى اللَّهِ﴾
 لہ سہر خوای ﴿يَسِيرٌ﴾ ناسانہ. (حقیقۃً) وایہ (صفات)ی (إِلَهِي) (مُقْتَضَا)ی
 (ذات)ہ؛ (حاجت)ی بہ (کسب)و مَسْب، نیہ؛ وہ پہ کی بہ(مُعاونہ) ناکہوی؛
 (مُعَارِض)ی نیہ؛ بؤیہ (علم)ی (شامل)ہ؛ ہرچی (ممکن)بی (قابل)ہ بی
 مینیتہ (حَیْنِی) (وجود)؛ شتی(مُقْتَضَا)ی (ذات)ی(کبریائی)بی، بؤ(غیر)ی نہو
 (مُحال)ہ، (مُتَمَنِّع)ہ؛ لہ(قرآن)بگن، باشہ؛ بؤ خہ لکی خوتان مہ گوین؛ قسہ ی
 (جاہلان)ہ (قبول)مہ کەن؛ (وَلَوْ) لہ(ملا)یہ گہ ورہ، گہ ورہ، (نقل)کرابی؛
 (مُقْتَضَا)ی (مقام)ی (أَلُوْهِيَّات) (محافظہ)بکەن؛ لی ی بترسن، (تابع)ی
 (هَوا)مہ بن (ذات)ی وا (عالم)و (قادر) ناتوانی (إِعَادَة)ی ئیمہ، لہ(عناصر)ی
 (أَصِيلَة)مان، بکاتہ وہ؟ من(شُبہ)م نیہ، نہ توانی، وہ نہ یکا(أَمَّا)کە ی نہ یکا؟
 خوی نہ زانی؛ ہرچی بیلیم لہ (تعیین)ی(وقت)، (غلط)ہ. (مع الأسف)، (ملا)ی
 گہ ورہ گہ ورہ وہ کی(سیوطی)؛ پیشی وی، دوا ی وی؛ زُور (سہو)بوون (وکذا
 مع الأسف) نیستاش، (عیسی)و (دَجَّال)و (مہدی) (أَذْهَان)ی (ملا)یان
 (مَشْوَهْش) نہ کەن! ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ﴾ (بحر)ی شیرن و(بحر)ی تال ﴿هَذَا
 عَذْبٌ﴾ شیرینہ؛ ﴿فَرَاتٌ﴾ سووکہ، (دافع)ی(عطش)ہ ﴿سَائِغٌ شَرَابُهُ﴾ خوش
 گوارہ؛ تختایی گہ روو گیری نیہ، زُور خوشہ؛ وہ کی ئاوی کانی(خاتوون)ی
 (چناروک)ی ﴿وَهَذَا مِلْحٌ﴾ سوورہ ﴿أَجَاچُ﴾ تالہ، لہ دہ رووندا گہرم نہ بی،
 (عطش) (زیاد)نہ کا، وہ کی ئاوی(کویہ)گرانہ؛ (هَضْم)نابی ﴿وَمِنْ كُلِّ تَأْكُلُونَ
 لَحْمًا طَرِيًّا﴾ گوشتی تہ پو تازہ؛ (واقعاً)بہ تازہ بی، سووری کە نہ وہ زُور خوشہ
 خواردنی؛ (أَمَّا)نہ لَین: " (بصرہ بی) مہ لی نہ گرنن تابوگہ نی نہ بی، نای خون "
 نہو(فائدہ) (فائدہ)بہ(عامہ)؛ ماسی(فوائد)ی (طبی)زُورہ، (لکن)دُوزینہ وہ ی،
 (مخصوص)ہ، بہ(أهل)ی (علم)﴿وَتَسْتَخْرِجُونَ﴾ لہ ہر دووکیان ﴿حَلِيَّةٌ
 تَلْبَسُونَهَا﴾ (لؤلؤ)و(مہرجان)وابزانم(بحاث)ی(جدید)نہ لَین: " نہوانہ لہ ئاوی

شیرینیش (تکون) نہ کہن " نہ فہرموون: " نہ و دوو (بحر) ہ، (مثل) ی (مؤمن) و (کافر) ہ؛ (بحر) ی تال (فائدہ) ی ہ یہ؛ (غیر) ی خوار دنہ وہ؛ (أَمَّا) (کافر) ہیچ (فائدہ) ی نیہ " نہ گہر (مقعد) (فائدہ) ی (قیامت) بی؛ وایہ؛ (أَمَّا) (فائدہ) ی (دنیا)؛ تی (فکر) ہ، بنپورہ؛ (مصنوعات) ی (بشن) ہ مووی لہ (کافر) آن، پہ یا نہ بی؛ نہ گہر (کافر) نہ بان؛ پاپوری (بحری)، (سیارہ) ی عہردی، (طیارہ) ی (ہوائی) نہ دہ بوو؛ (تلفون) و (رادیو) نہ دہ بیسترا ﴿وَتَرَى الْفُلْکَ﴾ نہ مپو (سفینہ) ی (شرعی) بی (قدر) بوہ؛ وہ کی کہ لہ کی کوردان؛ بہ (سعی) (کافران) آن، (بحر) پر بوون، لہ پاپوری (حرری)، (تجاری) ﴿فِیْہِ﴾ لہ (بحر) ی؛ (فرق) ی شیرن و تالی نیہ ﴿مَوَآخِرَ﴾ ناو شہق نہ کا۔ لہ (دجلہ) ی (بغدا) یہ (ماثور) نہ مبینی، نہ پوا؛ شوینی لہ ناو پہ یا نہ کا، (بین) ہ کی پی نہ چی، نہ و جا ناو جی ی خوی نہ گریتہ وہ؛ (ملاح) ی (بحری) نہ مپو (منحصر) ہ لہ (کافر) آن ﴿لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِہِ﴾ (معاملہ) ی (بحری) باز لہ گل (کافر) آن؛ (بناءً علیہ) فہرمو دہ یان بہ جی نیہ؛ (مؤمن) و (کافر) (فائدہ) یان ہ یہ؛ (أَمَّا) لہ (ذات) ی خویان (فرق) یان زورہ؛ (مسلمان) بہ (أَخْلَاق) بہ (تربیہ) یہ بہ (وفا) یہ، بہ (مروہ) ت ہ بہ (غیرہ) ت ہ؛ لہ (ذات) ی خوی دا (کافر) (عکس) ی نہ و؛ (منفعہ) ت پہ رستہ؛ (خاصۃً) نہ مپو گوئی نادہ نہ، (شرف) و (فضائل) ی (انسان)؛ (مؤمن) (نعمت) لہ خوا نہ خوازی ﴿وَلَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ﴾ (شکر) ی خوی؛ (سُبْحَانَ اللہ) (مسلمان) ان، (أَوَّل) ی (استفادہ) یان لہ (بحر) کرد؛ دواہ لہ سہر (سفینہ) و کہ لہ ک مانہ وہ؛ ناو روپایی گوری یان، کردیانہ (مراکب) ی (بخاری)؛ (مسلمان) لہ (بحر) پہ کیان کہوت؛ دواہ لہ (بر) یش کہوتن؛ نا (شکر) ی نہ بی نہ چوونہ (ہوی) تابزانین، چیان لی دی؛ نیستا خہریکن (لکن) نہ کہون، خویان (معمل) ی شتی وایان نیہ؛ (معمل) ی بہ (قوت) یان زویانہ؛ نہ و (آیہ) ت ہ زوری تیدایہ؛ (ضرب المثل) ہ، (آیات) ہ، (آثار) ی (علم) و (قدرت) ہ؛ (تنبیہ) ہ بق (قوم) ی (قابل) ی (انتباہ) بی (سُبْحَانَ

الله (أَوَّلًا) (استیلا)ی (إسلامه تی) له (أفريقا) و گه لی (مواقع) به (واسطه) ی (تجاره تی) (بحری) بوو، دوايه كه و ته دهستی (أجانب) | هه رچی هه یه؛ (جُمود) و (تقالید) نه یكات ﴿يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ﴾ وانه بی چه ند (ده و ره) یه، پۆژه، شه و نیه ﴿وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ﴾ (كذلك) چه ند (ده و ره) یه شه وه، پۆژ نیه؛ (أَنَّهُ) تیکدا، بزرته بن ﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾ به (قُوَّة) ی (قاهره) ی خوی ﴿كُلُّ﴾ له (شمس) و (قمر) ﴿يَجْرِي﴾ (حرکه) نه کا؛ هه ریه ك به (نوع) ی؛ (حاجه) ت به جله و کیش نیه، نه (ملك) نه (ولی) ﴿لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ (آخر) ی (زمان) ی (دُنیا) تا نه و پۆژه (جریان) نه که ن؛ دوايه (قوه) ت بیان نامینی، یا (كالعدم) ی لی دی؛ (تعین) ی (عائد) ی خوايه ﴿ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ﴾ (غیر) ی (وزیر) ی نا ﴿لَهُ الْمُلْكُ﴾ به (خلق) و (إيجاد) و (وضع) و (جری) و (تدبیر) و (تصرف) ﴿وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ﴾ (حتی) (أقرب) و (أعظم) ی (ملانکه) ﴿مَا﴾ به (معنی) (لا) مه ﴿يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ﴾ یه کی نه لی: "نه و پیسته ته نکه ی که (إحاطه) ی ناوکی خورما نه دا" یه کی نه لی: "نه و پووله که ی به سه ری خورما یه وه" یه کی نه لی: "تویکلی سیر" (خلاصه) (مالك) ی هیچ نین ﴿إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ﴾ گوئی یان نیه، گوئی یان لی نیه. (سُبْحان الله) (قرآن) له گه ل (معتقدات) و (آثار) ی دی، (فرق) ی نۆره ﴿وَلَوْ سَمِعُوا﴾ (بالعرض) ﴿مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ﴾ (دعا) ی ئیوه (قبول) ناکه ن ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ﴾ (ملانکه) پۆژی (قیامه) ت (تبری) تان لی نه که ن وه کی له (سوره) ی (سابق) فه رمووی ﴿وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ﴾ کی هه یه وه کی خوا؛ ناگاداری (حقائق) بی؛ (خبر) ی (حق) و (حقیقه) بدا؟ پۆژی له گه ل (جمع) ی (محادثة) مان نه کرد؛ (حسب المناسبه) وتم: " (الآن) من ناتوانم، (شاهدی) بدهم، که (حضره تی رسول الله)، یا (جبریل) ی (أمین) ناگای له (حال) ی منه؛ چی نه که م، چی نه لیم؟ (أَمَّا) (شاهدی) نه دهم (الآن) خوا، (خبر) داری منه؛ ناگای له (ما فی الصخیر) م هه یه "یه کی له (صُلط) وتی: "نه من (شاهدی) نه دهم، که پیغه مبه ر (الآن) ناگاداری (حال) ی ئیمه یه "گوتم: "کوو

(شاهدي) نه دهی؟ (علم) ی (محیط) (شرط) ی (رساله) ت(نیه؛ تا بلیم: "نه گهر نه و شته نه زانی، (رسول) نیه" که له ک شتیان (سؤال) لی کردیه، نه یزانیه، (رسول) یش بوه؛ (أَمَّا) (خالق) ی (کُلُّ)، نه بی ټاگاداری (کُلُّ) بی؛ (أَلُوْهِيَّة) و (رُبُوْبِيَّة) بی (علم) ی (محیط) نابی؛ من (مادام) (ایمان) م هه بی، خوای منه؛ نه بی، (ایمان) م هه بی، که ټاگاداره، به (حالم) "بعد التَّأَمُّلِ ووتی: "به خوای (ایمان) ی ئیوه له گه ل (ایمان) ی ئیمه (فرق) ی زوره" (یعنی) (ایمان) ی وان (تقلیدی) یه یا (میل) ه؛ که م وایه، له (دلیل) و (برهان) بی ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ﴾ (سُبْحَانَهُ) له (ایجاد)، له (إِبْقَا) ئیوه (احتیاجی) تان به خوای هه یه؛ نه گهر ده وله مه ندیش بن، (فقیر) ن؛ (غَنِيٌّ بِالْشَيْءِ، فَقِيرٌ إِلَى الشَّيْءِ) وه ک (امام) ی (شافعی) نه فهرموی: "وَلَيْسَ الْغِنَى إِلَّا عَنِ الشَّيْءِ لَا بِهِ (سعدی) نه لی: "أَنَا نَكَّةٌ غَنِيٌّ تَرْنَدُ، مُحْتَاجٌ تَرْنَدُ" ئیوه (محتاج) ی (إله) تان، (مالک) ی هیچ نین؛ (غیر) ی خوا، کی نه مینیتته وه؛ پرووی تی نه که ن؟ ﴿وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ﴾ (حتی) له (خلق) و (ایجاد) تان؛ (بِالذَّاتِ) (غنی) یه؛ (إحتاج) ی به هیچ نیه ﴿الْحَمِيدُ﴾ له (مقتضی) ی (معمی) و (لطف) و (کرم) ی؛ (ده عوه) ی ئیوه نه کا، بؤ (ایمان) (بعث) ی (رسل) ی له بهر (مرحمه) ت ه؛ بی ده سه لاتی نیه ﴿إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ﴾ نه تان با، نه تان فه وتینن؛ نابووتتان نه کا ﴿وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ﴾ (مخلوق) ی نوی؛ چ په کی له سهر ئیوه و (خلق) ی نویش ناکه وی! گه لی که س نه لین: "نه که وی" یه کی وه کی (رافضی) یه کان، نه لین: "فلان) له نگه ری (أرض) و ئاسمان بوه د" یه کی (آیه الله)؛ وه کی (ناقة الله) ! یه کی: "شاهه نشاهی (عالم) په ناه" یه کی: " (غوث الأنام)؛ (مُذَبِّبِ) ی (ذرات) ی (کائنات) "یه کی: "وا" وه کی شوان و گاوانی چوونه ژیر خاک؛ چه رخ و (دولاب) ی (فَلَک) وه کی خویه تی؛ په کی له سهر که سی نه وتو نه که وتوه ﴿وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ﴾ گران و (صعب) نیه؛ وه (لازم) نیه، (خلق) ی (جدید) - (من حیث الخلق) - (أبداع) و (أحسن) و (أتقن) بی؛ تا (مُنَافِي) بی، له گه ل (قول) ی (غزالی): "لَوْ كَانَتِ الْإِمْكَانُ أَبَدَدُ عُمَاكَانَ لَكَانَ"

(لکن) فه‌رموده‌ی (غزالی) له (فکری) و (تأمل) و (تعمق) له (أحوال) ی (کائنات) به (قَدَر) (حوصله) ی خۆی (صابر) بوه. (أَمَّا) له (حقیقه‌ت) دا، بۆ (إمكان) و (إمتناع) ی (ماهُوَ أَبَدٌ)، (عِلْم) یکی نه‌وی، وه‌کی (علم) ی (صانع) ی (عالم)، که‌به (حق)، (مُمْكِن) و (مُمتَنِع) لیک کاته‌وه؛ وه (ظاهری) (تطورات) ی (خلق)، له (نقص) بۆ (کمال) - (تدریجاً) - (ترقی) نه‌کا؛ (قابل) ه (خلق) ی گه‌له‌ک (أبدع) له‌و (فضا) یه - (لاین‌حصه) - بیته (عالم) ی (ظهور) (مع أَنَّهُ) گه‌لی (أسرار) ی (فطرت) مه‌بوو، له (آیام) ی (غزالی) له (عالم) ی (غیب) بوو؛ نه‌هاتبوه (عالم) ی (شهود)؛ (إمام) بی دیبا، زنده (دهشت) و (حیره‌ت) نه‌ی گرت؛ نه‌مه‌ش باز له‌سایه‌ی (سعی) نه‌وانی بوو، که (مؤمن) ه‌کان، پی‌یان نه‌لین: " (کافر)!" (حقاً) نه‌وانه (خلق) ی (جدید) ن، (مُجَدِّد) ن؛ له (عالم) ی (صُنْع) دا - له‌سه‌ر (أرض) ی - (خلیفه) ی (صانع) ن؛ (أَمَّا مع الأسف) (مؤمن) ه‌کانی مه‌موو (ملّت)، له‌و (خلافت) ه (محروم) بوون ﴿وَلَا تَزِدْ وَازِرَةً وَزِدْ أُخْرَى﴾ که‌سی بلی: " بپۆ، نه‌وه‌ی نه‌ی که‌ی بیکه؛ گونا‌هت به‌نه‌ستۆم، توبالت به‌لم " دیاره (وازیه)؛ گونا‌ه‌کاره، به‌د (نفس) ه؛ نه‌وانه (نوع) ه‌کن، له (غُور) آن؛ (صاحب) ی (عقول) ی (ضعیفه)، وه (میول) ی نا (ظریفی) پی‌ه‌ل نه‌خه‌له‌تینن؛ له‌ری لایان نه‌ده‌ن؛ نه‌یانکه‌نه (مُستَخدم) ی خۆیان. نه‌وانه‌ی (إمام) ی (ضلال) ن، پیشه‌وای گوپانن، به (قَدَر) گونا‌هی (أتباع) یان (زنده) ه‌له‌گونا‌هی خۆیان، نه‌یان هاویش‌ت تریته‌سه‌ری؛ بن بار (مُقابل) ی (ضلال)؛ سه‌ریاز (مُقابل) ی (إضلال)؛ ﴿وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ﴾ هاوارکاته فه‌ریاد په‌سی، بانگ و هاوارکا: " وه‌ره، (مُعاونت) ه‌کم، که " ﴿إِلَى حِمْلِهَا﴾ کۆلی، باری؛ که گرانی کردیه؛ له‌بنیدا، داهاتیه؛ شته‌کی، له‌سه‌ر ه‌ل گری؛ که‌می بار سووک کا ﴿لَا يُحْمَلُ مِنْهُ﴾ له‌باره‌که‌ی ﴿شَيْءٍ﴾ (أدنی) یه ﴿وَلَوْ كَانَ﴾ نه‌وه‌ی هاواری نه‌کریتی ﴿ذَا قُرْبَى﴾ خاوه‌نی خزما‌یه‌تی بی، نیزی‌ک بی، برای (شفیق) و (شفیق) بی. نه‌که‌ن (مسلمان) نیه به‌و (نوع) ه‌که‌سانه (مُغُور) بن؛ (حَتَّى) نه‌گه‌ر (إعتقاد) بکه‌ن، به (جوازات) ی (أشعری)؛

(أَمَّا) (اعتماد)ی مه ده نه سه ر؛ ((جائنه بۆ خوا، مه مووگوناه (عفو)کا؛
(تَمَام) ! (أَمَّا) (لازم)نیه، ئه و (جائنه، بیتته جی؛ وه مه م (جائنه، بۆ خوا
مه موو (أعمال)ی چاکه بکا، به (هَبَطَ)؛ (أَمَّا)نای کا؛ (خلاصه) (سعی)که ن،
به (علم)و (عَمَل)، له (شقاوهت)ی (دنیا)و (قیامهت)خۆتان بپاریزن؛ وه (إِلَّا)تی
ئه که ون،

په شیمان ئه بنه وه؛

(نصیحهت) گوش کون جانا

کی ئه زجان دوست تر داره ند

جهوانانی (سعادهت)مه ند، په ندی پیری دانارا)

ئه ی (خلیل)ه کانم، خۆشه ویسته کانم، ناگاتان له خۆبی؛ (دائماً)ئه و دوو
(رباعیه)ی (خیام)ی بخووننه وه، زۆر به (قیمهت)ه، مایه ی (نجات)ی (دنیا)و
(قیامهت)ه:"

ئه ی تازه جهوان بشته و ئه زاین پیری کوهه ن

این نُکته کی ئه نده رۆ بوهد (مغن)ی سوخه ن

یاری کی دهرۆ (معرفهت)ی نیست، مه گیر

کاری کی دهر (منفعهت)ی نیست، مه کون"

﴿إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ﴾ له (أَوَّل)ی (سوره)ی (بقره)فه رموی:
"(قرآن) (هدایهت)ه، بۆ ئه وانه ی به (غَیْب) (ایمان)بیئن" (قبل العیان) به
(إحتراس) ناگاداری خۆیان ئه که ن؛ له (وقوع)ی (فی المکاره)؛ (أمان)و
(ده خیل) وانه که ن، (خراب)تان به سه ردی؛ دوژمن له (کمین)ه؛ ئه مرق سبه ی
دیتته سه رتان؛ (ره ذیل)و (سفیل)و سه رگه ردان ئه بن؛ (أَمَّا)گوئی ناداتی،
خه ریکی (ألهو)و (لعب)ی خۆی ئه بی، تائه ی بینی؛ ئه و جا: هاوار، ئامان،
(ندامهت)، گریان. (قوم)ی (راقی)ترسیان له هه زار سال پاش ئه مرق هیه؛
له وپۆوه، خه ریکی (أسباب)ی (صیانهت)ی ئه و (وه قهت)ن؛ ئیمه نا (شکری)

نه‌بی، نه بۆ (محافظه) ی (دنیا) نه بۆ (نجات) ی (قیامت)، (عافیەت) نه‌ندیشیمان نیه ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ به هه‌ر ته‌رزنی بی له (دین) ی خۆی، (عباده‌ت) ی خۆای بکا، (شخص) نه‌په‌رستی ﴿وَمَنْ تَزَكَّى﴾ (نفس) ی خۆی پاک کا، له (أخلاق) ی (رَدِیَه) (أعمال) ی چاک بکا، فیتلی نه‌کا، فیتلی لی نه‌کری ﴿فَإِنَّمَا يَتَزَكَّى لِنَفْسِهِ﴾ (نفع) ی بۆخۆیه‌تی، (حیات) ی (دارین) خۆی خوش نه‌کا؛ نه‌بی به (عالم)؛ (ذات) ی گه‌وره‌ی (نافع)، بۆ (قوم) ی خۆی، بی (غَلّ) و (غَش)، (صالح) و (مُصلِح) خوا (غنی) یه له (طاعه‌ت) و (تزکیه) ی (أَنَام) ﴿وَالِلّٰهِ الْمَصِيرُ﴾ (لا ألی غَیر)؛ (تقدیم) ی (معمول) بۆ (حَصَره) (جوهری) نه‌فه‌رموی: " (حَصِر) (غیر) ه (قیاسی) یه؛ (قیاس) (مصار) ه؛ وه‌کی (معاش) ه " ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ نه‌وه‌ی (کافر) ی بی (خیر) ه، نه‌ته‌نها کۆری چاو، کۆری دل؛ (وَالَا) (طه‌ حسین) کۆریشه، (أَمَّا) (بَصِير) ه (واقعا) (قبله) ی (مصری) یانه؛ یه‌کی تریش هه‌یه‌له (عراق) (مهدی البصری) نه‌ویش شایانی (تقدیر) ه ﴿وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ﴾ (جهل) و (علم)؛ (باطل) و (حق)؛ (کفر) و (ایمان)؛ (تقلید) و (اجتهاد)، (فی الحقیقه) (تقلید) (عمی) یه، (ظلمات) ه، له (جهل) (خراب) تره (على العمیط) (سوق) ی (إنسان) نه‌کا؛ بۆ (أُمور) و (إعتقادیات) ی (غیر) ه (معقوله). (عقل) ی چی؟ (قبل کل شئ) (نور) ی (عقل) نه‌کۆژینه‌وه؛ نه‌وجا بۆ (ظلمات) (سوق) یان نه‌که‌ن؛ (خصوص) (تقلید) و (ثقه) ی (صوفی) یانه ﴿وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْحُرُورُ﴾ (اکثر) ی سیبه‌ر - (خاصه) سایه‌ی سبه‌ینان - فینکه؛ گه‌رمی باشه (أَمَّا) (شدّه‌ت) ی - (خصوص) له‌گه‌ل (سموم) - (خراب) ه، (قاتل) ه. له (قاموس) نه‌لی: " (حَرور) بای گه‌رمی شه‌وه " (واقعا) شه‌و بای گه‌رمی، زۆر ناخۆشه؛ (خصوص) له (بلاد) ی (حاره)؛ شه‌وی گه‌رمی به‌گه‌رمه‌یا، (مثل) ه، بۆنه‌وانه‌ی له (حین) ی (أمل) ی خۆشی، ناخۆشی بده‌ن؛ له‌سایه‌یان (شه‌ر) ببیندری ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ﴾ زیندی و مردی وه‌کی یه‌کدی نابن؛ (أثر) یان دیاره؛ (خصوص) به (إعتقادیات) مردی، (محو) ه.

(انسان) ی (جماد) بپہرستی، لہ (اموات) بہرہ ژڈرتہ؛ (سُبْحان اللہ) تہو زیندیانہ، تہو مردیانہ تہو مپو چہند دیارن! (اقوام) ی (حیہ) و (اقوام) ی (میتہ)؛ نازانی (انسان) چ بلی؟ (قرآن) و (دعاوی) وی زدر لیک دوون؛ (امہ) ت و (قرآن) یہک ناگرن؛ تہوہی سہیرہ؛ لہ (تلقین) تہلی؛ " (سؤال) ت لی تہکەن؛ (امام) ت؟ تہبی (جواب) دایہوہ: " (قرآن) (واقعاً) (امام) و (ماموم) ی نالیک، ہرہک پوو لہ لایہک ﴿إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ﴾ تہو تہزانی، کی زیندیہ، وەکی مردی؛ کی گوئی سووکہ، کی کہ پ؛ کی (عاقل) ہ وەکی کہ پ ﴿وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ﴾ (ملا) ی (ملقن) زدر تہ شیرینی؛ تامردی گوئی لی بی؛ (أنه) لہ (رغم) ی (قرآن) (قوت) تہداتہ خوئی؛ ناگاشی لی نییہ؛ چ جایہ مردی؛ زیندیہکان نای بیہن، تی ناگەن! من گەلی جار تہ لیم: " برادەران، (تلقین) ی سەر (قبر) آن بو زیندیانہ؛ تی بگەن، بخوون " (ملا) بہ (سریان) (تلقین) بہ دا، کوردی بہستہ زمان، لہ (عربی) ناگا؛ (کہ مرہ) ہموو شتی فیتر تہبی؛ (تمام) ! خوئی تازیندین شتہکتان زانا ندبا؛ گەر لہ (ملا) (سؤال) کہی: " زوبانی (سریان) چہی؟ چوئہ؟ " (جواب) ی پی نادریتہوہ؛ چ (قیدی) یہ؟ (تلقین) بو کوردان، بہ کوردی؛ (خطبہ) ی (جمعہ) نیہ، (واجب) یش نیہ؛ (سُنَّہ) یش نیہ؛ نیتر بلیم: " چی؟! " ﴿إِنَّ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ﴾ (ہدایہ) تان (عائد) ی تو نیہ. (واقعاً) لہ (تبلیغ) خوا تہیزانی، زدر (بلیغ) ہ، زدر تہواوہ؛ تہوہی تہو کردی، بہ کہس ناکری ﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ﴾ (رسالہ) ی بہ (حق)، بہ (کتاب) ی (حق) ﴿بَشِيرًا﴾ وامہ زانن، (بعث) ی (رسول) (حصر) ہ، لہ (انذار)؛ (نظر) بہ (حال) ی (مُعاند) آن؛ (انذار) (اولی) و (اقدام) و (اکد) ہ ﴿وَنَذِيرًا﴾ گوئی لہ (قرآن) کہن؛ تہ زانن (بشارہ) ی بو کییہ؟ (انذار) ی بو کی یہ؟ (شخصیات) لہ (قرآن) دانیہ (سُبْحان اللہ) خوا (امر) تہکاتہ (رسول) ی (مجتبا)، بہ (انذار) ی (عشیرہ) ی (أقربین)؛ وہ بہ (خفض) ی (جناح)، بو (اتباع) ی لہ (مؤمن) آن. (رسالہ) ی بہ (حق)، (انذار) ی بہ (حق) و تہی تہبا (رؤسا) ی (دین) و (دنیا) چاک تی (فکی) یان ﴿وَإِنْ مِّنْ أُمَّةٍ﴾ نیہ ﴿إِلَّا

خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿١﴾ (حتی) کوردیش؛ (أَمَّا) (محافظہ) ی (دین) یان نہ کرد. دیارہ
 (مقصد) له (أَمَّت) (بشر) ہ، باسی (حیوانات) ی تر نیہ. (معائلہ) له (بین) ی
 (أنواع) ی (حیوانات) وہ له (بَین) ی (بشر) _ (من حیث الدین) وہ (إرسال) ی
 (رسول) نیہ. (سَید) ی (آلوسی) تہ فہ رموی: " (قول) بہ (رسالہ) ی (حیوانات) و
 (بہائم)؛ له (غیر) ی (شیخ محی الدین) و (اتباع) ی نہ بیستراوہ " (پہ حمہ تی
 خوائ لى بى)، (بعض) ہ قسہ ی ہ یہ، بؤ (أَمَّت) زؤر (خراپ) بوو؛ (حتی)
 دہ رکہ ی (تَبَوَّهت) بؤ (ہندی) یان کردہ وہ؛ (ممکن) ہ بہ (کرامت)، (مقصد) ی له
 (بہائم)، تہ وان بووی؛ (ذات) ی (صاحب) (کشف) بوہ؛ (رسول) چ له (ہندی) یان
 بى؛ وہ چ له (بہائم) (فرق) ی چہ ندانی نیہ؛ خوزی پیاوی گہ و رہو (نافذ الکلمہ)
 بینڈریبا، قسہ ی خوی؛ بؤ (أَمَّت)؛ قازانچ و (ضرر) یانی (ملاحظہ) کردیا.
 (سَیدى آلوسی) تہ فہ رموی: " له (بعض) ہ (کتاب) م چا و پى کہ وتوہ، تہو
 (قول) ہ (کُفِّر) ہ " (فَإِنْ لَمْ يَكُنْ كُفْرًا، فَضَرْبٌ مِنَ الْكُفْرِ). نئمہ (ثنا) ی (شیخ)
 تہ کہین، لامان زؤر گہ و رہو بؤہ؛ زؤر (مسلمان) و (مؤمن) ی (کامل) بوہ؛ (مع هذا)
 قسہ ی (مخالف) ی لى (قبول) نا کہین ﴿وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾
 له (أَمَم) ی رابردو؛ (ذاتاً) (قاعدہ) یہ نى نوئ، (إلا) (جمع) ی (قدح) ی لى
 تہ دہن، (استکراہ) ی تہ کہن، خہریکی (امحا) ہ تہ بن ﴿جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ﴾ ہر
 (قوم) ہ (رسول) ی خوی؛ (قوم) ی (معلوم) و (غیر) ہ (معلوم)؛ (ذاتاً) (قرآن)
 (صریح) ہ، ہر (قوم) ہ (رسول) ی خوی بوہ؛ (رسالہ) (خاص) نیہ،
 بہ (شعب) ی؛ (حقاً) وایہ، (مادام) خوا له پووی (لطف) بؤ (ہدایہ) (رسول)
 تہ نیڑی، تہ بى بؤ ہہ موو (ملہ) (بنیڑی). (أقصى) ی (شرق) چ ناگای له (بنی
 اسرائیلی) ہ یہ؛ بى، (ایمان) بہ (رسول) یان بیٹی؛ با (وجود) ی (مُکَلَّف) نین. له
 (رسول) ہ کان بہ (عموم) ی (دہ عوہ) و (تبلیغ)، نہ تہ مانہ بہ ہاتن؛ له وسہری
 (دنیا) بؤ تہم سہری (دنیا)؛ تہو (رُسل) آنہ ہاتنہ سہریان، له (طرف) خوائ
 ناردان ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ (معجزات) و (براہین) ی ناشکرا ﴿وَبِالْزُّبُرِ﴾ وہ ک:

(صُحُفِی (إِبْرَاهِیمَ)؛ (زُیْیَی (دَاوُدَ) (عَلِیْهِ السَّلَامُ)؛ (مُنَاجَاتِی (أَنَاشِیدِی (رُوحِی) ﴿وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ﴾ (حَاوِی) به سه ر (عِلْمِی (أَحْکَامِی (إِعْتِقَادِی (أَعْمَالِی) پاك و پوناك؛ پوناك كه ره وه؛ (هَادِی) بۆ پۆی ۷ راست، بۆ (سَعَادَتِی (دَارِین) ﴿ثُمَّ﴾ پاش (مُدَه) یه - كه (مَعْلُوم) بوو - نه وانه (عِنَاداً) (إِیمَان) نایه نن؛ (قَابِلِی (إِصْلَاح) نین ﴿أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ له بهر (كُفْرِیَانِ) (شَخْصِیَّاتِ)، ناله (قُرْآنِ) (تَوَجَّه) ی نه و (نوع) ه (حُكْم) ه، بۆ (مَاصِدِقِی (عِنَوَان) ه؛ (خُصُوصِیَّه) (فِلَانِی (فِلَانِی) نیه ﴿فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ﴾ (إِنْكَارِی (جِنَابِی (حَقِ) له كرده وه یان و (عَاقِبَتِی، چ بوو؟ چۆن بوو؟ (هَلَاكِی (إِمْحَا) و (عَذَابِی (عِقَابِ) ﴿أَلَمْ تَرَ﴾ (أَيُّهَا الرَّائِی) نه و (آیَاتِ) ه (بَيِّنَاتِ) هت نه دیوه؛ تیی نه (فَكْرِیوی؟ ﴿أَنَّ اللَّهَ﴾ ئاشكرايه، ئیشی خوايه ﴿أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً﴾ باران ﴿فَأَخْرَجْنَا بِهِ﴾ به باران، به ئاوه كه - (بعد الآنیات) - یا خود (كَلَامِ)، (نَظَرِ) به (حَالِی) كه یشتنیانه، له (زَمَانِی) به رداری ﴿ثُمَّ رَاتِ﴾ له (أَنْوَاعِی) دار؛ سیوو قه یسی، توو وه نار، ئالی بالی و هه لووچكه، هه رمی و كرووسك به أقامی، به هی و ترى و هه نجیر، لیموو پرتقال و كه بات و مسكی و نارنج و ترنج و خورما ﴿مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا﴾ (أَنْوَاعِی) یان؛ (أَكْثَرِ) له و (أَنْوَاعِی) ه (أَنْوَاعِی) و (أَصْنَافِی) ه یه؛ هه رمی چه ند (نوعِی) ه یه؛ (نوعِی) شیرینی چه ند (صَنَفِی) ه یه؛ هه مووی شیرینه كه چی؛ (نُوقِ) (فَرَقِی) شیرینیان نه كا؛ (وَهَكَذَا) هه نارو قه سب و ترى؛ وه هه م په نگیان (مُخْتَلِفِی) و (خَوَاصِّی) یان ته ماشای (كُتُبِی) (طَبِّی) كه، له باسی (خَوَاصِّی) (نَبَاتَاتِ) و (ثَمَرَاتِ)؛ (أَوَّلًا) (حِیَاتِ) له (نَبَاتِ) (ظَاهِرِ) نه بی؛ وه (إِخْتِلَافِی) په نگیان بۆ (جَلْبِی) (نَظَرِ)؛ تاجوان بی؛ بی بیینی بی خوا. (حُكْمِی) (كِرَامِ) (بَحْثِی) یان له (نَبَاتَاتِ) و (أَشْجَارِ) كرده؛ چه ند (قَوَاِی) (عَامِلَةِ) ه یه، تی یاندا (مَوْجُودِ) ه؛ (هَاضِمِی)، (مَاسِكِی)، (غَازِیِی)، (جَازِیِی)، (نَامِیِی)، (دَافِعِی)؛ (جَلْبِی) (غَنَّا) به (صُورَتِی) (عَجِیبِ) نه كا؛ (عُلَمَاِی) (جَدِیدِ) (زَیِّدِ) ه، (تَوْسِیعِی) یان داوه تی؛ (وَقْعَا) (بَحَاثِ) ه كانی (بُشْرِی) ش (آیَاتِ) ن

(آیات) ی (گون) یان به (سعی) و کۆششی (مُحِیرَ العقول) (تَحْمِلَی قورسی ده‌رخستوه؛ مه‌راقیان، (دوام) یان، (تعقیب) یان، (اختراع) ی (آلات) یان، مه‌مووی (آیات) ه (سعدی) نه‌فه‌رموی:

" به‌رگی دره‌ختان سه‌بزه‌ست، ده‌ر (نظر) ی هوشیار

ه‌ر (ورقه) یه ده‌فته‌ریت (صنعت) ی په‌روه‌ردگار "

به‌لّی هۆشی نه‌وی، (أَمَّا) (نظری) (علم) ی (عملی) به (فائده) یه، (ثمری) زۆره. (ثمرات) و (ذی ثمرات) (مُرْكَبَن لَه) (معادن) ی (عناصر) ی (مختلفه) ﴿وَمِنْ الْجِبَالِ جُدَدٌ دَهْمَارٌ، دَهْمَارٌ؛ (طبق) (طبق)، (خط)، (خط) (إمتدادات) نه‌کات ﴿بَيْضٌ﴾ سپی وه‌کی گه‌چ، قل، به‌ردی حه‌لانه ﴿وَحُمْرٌ﴾ سوور؛ ده‌ماری شاخه سوورده‌ی هه‌یه ﴿مُخْتَلَفٌ أَلْوَانُهَا﴾ سپی و سوور، به (اختلاف) ن؛ (بعض) ی (ماثل) به‌زۆردی، (بعض) ی (ماثل) به‌که‌بوودی وه‌کی (أنواع) ی مه‌په‌پ. نه‌وجا بنۆره له (أحوال) ی (معادن)؛ چیا یان بکۆله، عه‌ردان هه‌ل کۆله؛ توووشی (طبقات) نه‌بی، (استفاده) ی (مادی) و (معنوی) لی نه‌که‌ی؛ ﴿وَعَرَابِيبُ سُودٍ﴾ پارچه پارچه‌ی قیرژه‌یه؛ وه‌کی (فحم) ی (حجری) و (شجری) (سُبْحَانَ اللَّهِ) نه‌و قیرژه‌یه، له (چنارۆک) ی ئیمه، له (طرف) ی شینگان؛ ده‌مار ده‌ماری نه‌و به‌رده قیرژه‌یه، لی ده‌ر نه‌که‌وی؛ نه‌ختی له‌دوور نه‌ی تۆپه، (عیناً) نه‌لی قه‌لن، به‌ریز هه‌ل نیشتوننه؛ چونکی (قطعه قطعه) یه، وه‌کی به‌ردی دی (مُتَّحِل) نیه؛ (آیه‌ت) نه‌بی، به‌جی (تفسیر) کړی؛ (أَمَّا) (تفسیر) ی به (جاده) (یعنی) ری، لی‌ره بی جی و پی یه (کشف) ی نه‌و (معادن) ه، (استفاده) لی کردنی، به (علم) ی (حکمت) ی (طبیعی) نه‌بی؛ (أَمَّا) (علم) ی (مع التجربة)، و (مع العمل) وه‌کی ئاووپایی یان. (مع الأسف) (مسلمان) (محروم) بوون، وه (محروم) ن له (کنون) ه؛

((ملا) ی نادان به (عنوان) ی (شریعت)

(حرام) ی کرد له‌توو (علم) ی (طبیعت)

لہ بۆیہ ہرچی لہو (ارض) ہ بہ دہرکہوت
 لہ زئیرو زیوو پؤلا وو پاقل و نہوت
 بہ (کلی) کہوتہ ژیر دہستی فہرہنگان
 چیاو چؤلان دہتوپن وەك پلنگان
 بیان تۆپئی چیاپان چۆن ئەکۆلن

ہەتا کە ی ئیوہ ہەر بہرماڵ بہ کۆلن؟

﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالْدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ﴾ ئەم (عالم) ی (حیوان) ہ بنۆرہ؛
 (جنس) ی بہ چہند (فصول) (مُخْتَلِفٌ)؛ (ماہیات) ی (مختلفہ) ی لی پەیاہوہ؛
 وە (کلی) (نوع) ی، بہ (عوارضات) ی (شخصیہ) چہند (ملیاں) و (ملاہین) (أفراد) ی
 ہہ یہ. ئەو (أفراد) ہ لہ ژیر (أصناف) ی (مختلفہ) یہ ﴿كَذَلِكَ﴾ (اختلاف) ی ئەمانہ،
 وەکی (اختلاف) ی (مذکور) ہ، لہ (أشجار) و (معادن)؛ (اختلاف) ی (ألوان) ی
 (حيوانات)، (منشأ) ی (اختلاف) ی (ألوان) ی (نباتات) و (معادن)؛ (أصل) ی
 (ألوان) ی لہ رۆژہ؛ رۆژیش بہ (بقاع) (آشای) ئەگۆپی ﴿إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ
 عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ﴾ ہەر (عُلَمَاء) لہ خوای ئەترسین؛ (عُلَمَاء) ش (مختلف) ن (بعض) ی
 (نحوی) ن، (بعض) ی (صرفی) ن؛ (وہکذا)؛ (أما) (علم) ی (قیل و قال)
 (خوف) نادا؛ (ذاتاً) (علم) نین، (مُقَدِّمَات) ن، بۆ (علم) ی (نافع)؛ (علم) ی (نافع)؛
 (علم) ی (صانعیہ) ت، (علم) ی (طبیعہ) ت، ہ؛

(علم) ی (طبیعہ) ت، (علم) ی خودایہ؛

(قال) و (قول) ہ گشتی (ہبا) یہ؛

بە لئی کہسی (ایمان) ی بہ خوا ہہ بی، (أسرار) ی (کائنات)، (دقائق) ی
 (صنع) ی (الہی) بزانی، (جلال) و (عظمت) ی خوای، (أستیلا) ی بہ سہر دادہ کا؛
 بہ (حق) دادہ کا؛ بہ (حق) لی ئەترسی؛ کہ ناوی بیینی، (زلزلہ) ی ئەکہ ویتہ
 (بدن)؛ ترسی و (خیالی) و (وہمی) نیہ؛ (عملی) و (حقیقہ) ت، ہ؛ ترسی (تبجیل) و
 (تقدیس) و (تعظیم) ہ؛ (فقہ) تی گہیشتی، گہ (درجہ) لا (علم) ی ماموستای خوی

تئی گہ یشت، وا (ہیبت) و (سطوہت) ی (ملایی) (استیلا) ی ئەکا؛ ئەوہ نندە ی لئ ئەترسی، ئەوہ نندە ی شەرم لئ ئەکا؛ گہ (دەشت) ی پئی ئەدا؛ (جامل) ی تەک بە تەکی دادە نیشی، گویشی ناداتی؛ (قدی نازانی؛ وہ (مرحبا) شی لئ ناکا؛ (ملای) ی (طبیعی) (ایمان) ی بە خوای (صانع) ی (عالم)، زۆر بە (قوہت) ہ؛ (خرافات) ہەلناگری؛ لەبەر (خرافەت) ی (تُقَالَ) آن؛ (ایمان) یان بە (ادیان) و بە (رُسل) نہ ماوہ؛ نیہ (مع الأسف) (عُلما) ی (سوء) وایان تی گہ یشتینہ؛ (علما) ی (دین) لەسەر (إنکار) ی (طبیعة) ہ؛ ئی (علمای) (طبیعة) لەسەر (إنکار) ی (شریعت) ہ؛ ئەگەر خودا (کَرَم) کا (ملا)، (ملا) ی (شریعت) و (طبیعة) بی، خۆیہ تی (فائده) ی (دارین) ی ئەبی؛ (لکن) کەمن، یان نین ئەو (آیات) ی (کریمہ)، وەکی (معلوم) ت بوو، (مفتاح) ن، بۆسی (علم)؛ (علم) ی (نبات)، (علم) ی (معدن) ہ؛ (منشأ) ی (حیوان) (نبات) ہ؛ (حُکما) ی (بہ و سی) (علم) ہ، خەریکن؛ قانزاجیان کرد، بەسەرکەوتن (حُکما) (ایمان) یان بەخوا مہیہ؛ (أما) تە ماشای (علل) و (أسباب) ی (قریبہ) ئەکەن؛ (سبب) ی (قریب) ی (اختلاف) ئەدۆزنەوہ؛ (حُکما) (ایمان) یان بە (صانع) ی (عالم) مہیہ (أما) تە ماشا ئەکەن، (صانع) چۆن ئەو (مصنوع) ہ ئەکا؟ تالی ی فێرین، ئەوانیش (صُنْع) بکەن؛ (حُکما) (تلمیذ) ی خوان؛ (حُکما) مین (تغیر) یان بە (رسول) ی (طبیعت) ئەدە مەوہ. لێرہ (عُلما) ی (تصوّف) (مُراد) نین؛ (خوف) یان، (کشف) یان، لە (عالم) ی (وہمیات) و (خیالات) ہ؛ (کشف) ی (جابر سا) و (جابلقا)؛ لەگەل (کشف) ی (أمریقا) ئەوجا ئەزانی، بئی (نفع)، بە (نفع) چیہ؛ (فرق) ی چەندە؟ ناتۆرنە (قرآن)، تە ماشای (لوح المحفوظ) ئەکەن ئەوہ ی بە (خیال) تیای ئەبینن، بئی کەلک و (وجہ)، بەلکو (مُضِرّ) ی (دنیا) و (قیامەت) ہ. (واقعا) (صلحا) یەکانیان گەلئ باشن، (أما) ئەو (مَسْلک) ہ، لەگەل (أساس) ی (دین) ی (إسلام) پێک نہ بوو؛ (حفظ) ی (دین) ی (إسلام)، زۆر پئی ئەوێت ئەمۆ زۆر تریش

پئی ٹھوئی، (لکن)، چوو؛ (رؤسای)ی (سوء) (دین)یان گۆپی؛ لہ (میادین)ی
 نہ بہ ریدو مہ ریدی، گنیرانہ وہ، بۆ ژیر زہ مین؛ (آخر)ی پۆ چوون؛ بۆیہ (قرائت)ی
 (رفع)ی (اللہ)کہ (فاعل)بی، بۆ (یخشى)؛ (معناً) (مقبول)ہ نہ گہ رچی
 (قرائت)ی (شاذ)ہ، زۆر (شاذ)ہ، زۆر نا (معقول)ہ (واقعاً)جی ترسن، (ذاتاً)
 (ادیان)ی (سماوی) (ملا)یان گۆریان؛ (رؤسای) (لاہوتی)و (ناسوتی)، تیکان
 دان ئیتہ نہ وہ ندہ بہ سیہ ﴿إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾ لہ بہر (غفران)یہ (امہال)ی ٹھو
 (جہلات)ہ نہ دات؛ (قیل)ی ہ یہ کہ نہ (آیت)ہ، لہ (حق) (ابی بکر)
 (نازل)بوہ؛ بہ لئی (صدیقی) (مصدق)ی (آیت)ہ، لہ خواترس بوہ؛ بہ لئی
 لہ ترسی خوا، گریا وہ؛ (أما) (آیت) (حاجت)ی بہ (سبب)ی (نزول)نیہ؛
 (علما)ی راستی، (یعنی)لہ (رؤسای) (سیاسی)نہ بی، لہ خوا نہ ترسی؛ ویدو لہ
 (جہت)ی خواناکا؛ خوا بانگی کردم: "أَيُّهَا الْعَالَمُ الْكَبِيرُ، وَالْمَجْتَهِدُ الْأَعْظَمُ"
 ٹھوہ لہ لایان نیہ؛ لہ بہر (خوف)ی خوارہ وہ بی درؤی (آخر)ی ٹھو (فرقہ)،
 بی (حرومت)بوون؛ ٹھوانی درؤزنی لہ خوا نہ ترسن؛ بوونہ (رأس الكل)ی (فی
 الكل)، (آمہ) (سجدہ)یان بۆ دہ بہن ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ﴾ ہہ ریدوک؛
 (قولی)و (فعلی)، (لفظی)و (کونی)؛ پەش خوونی (قید)ی نیہ؛ بۆ (عوام)خیر
 بی؛ (أما)بۆ (ملا)یان، (خیر)لہ زاتیی و (تطبیق)ی دایہ. من ٹھو (بین)ہ
 (درس)ی (تفسیر)نہ لیم؛ ٹھمۆ لہ (سورہی (آل عمران) (درس)مان (ادی)کرد؛
 زۆر جار بہ (جماعت)ی (فقہ)یہ کان نہ لیم: " (تفسیر)ی (قرآن)وہ کی باغیکہ،
 ہہ موو (نوع)ہ میوہی تیابی؛ لہم دہ چی بۆ ٹھو لہ و نہ چی بۆ ٹھم؛ ہہ رییہ کی
 (لذت)ہ یہ. بۆ (أرباب)ی (نوق) (حقیقہ)وایہ؛ وہ ٹھوہی (علم)ہ کی زۆر
 (محیط)ی نہ بی، ناتوانی بہ (حق) (دہرس)ی (تفسیر)بدا؛ وہ (علوم)ی
 (عصریہ)ش زۆر پئی ٹھوئی ﴿وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ بہ (حق)بہ جی ی نہ گہ یہ نن،
 (امتیان)نادنہ خویان، گویا ٹھوان، (خواص)ن؛ (خواصّ الخواص)ن، (نوات)ی
 گہ ورن، کوو لہ گہ ل (عوام) (عبارت)ی وا (مبذول)بکہن؟ ﴿وَأَنْفَقُوا مِمَّا

رَزَقْنَاهُمْ ﴿طَبِيعَى﴾ له (حلالى) (إنفاق) نه كهن؛ به لى (حرام) (رزق) ه - (من) حيث الخلق والإيجاد) با (من حيث الشرع) (بعضى) پى نه لىن: " (رزق) ﴿سِرًّا وَعَلَانِيَةً﴾ ته ماشا ناكهن، لىك ناده نه وه؛ (دغدغه) يان به دل دابى وابه كم (ريابى) يه؛ به دزى چاتره؛ به لى جى (إنفاق) (سرى) جودايه له گهل (إنفاق) (علنى)؛ كه سى مزگه وته كى دروست نه كا، (كُتِبَ) خانه يه داده نى، چون به دزى نه كرى؟ به لى گهل كه س له (جهالت) وه، ناوى خويان و (تاريخ) (بنا) (مسجد) نانوسن؛ دوايه له (فكر) نه كرىن؛ (حقيقه) (خيال) (باطل) ه؛ (حضرتى خليل الرحمن)، (دُعَا) (بقا) (ناوى خوى كرديه؛ نا (شكرى) نه بى، نهو (جمله) (ملا) يه خوا له م (عصر) ه، (إخراج) (على الأكن) (فقير) ن، چاويان له ده سى خه لى يه؛ نى ده وله مه نديش، كه م وايه، بى خوا له پى (علم) (إنفاق) بكا؛ چه ند خوش بوو، (أرباب) (قوه) و (ثروته) ببنه (ملا)؛ به (قوه) (مادى) و (معنوى) (خدمته) (دين) يان كردها؛ نه وه (وه قت) ه (علم) و (دين) قته بى (قدر) نه ده بوو. (ذاتاً) (علما) گه وره كانى (سلف) نى نامدار - هه موويان (أرباب) (مُكْنَه) (بووين، ده وله مه ندى (دنيا) و (قيامته) (بووين؛ (ملا) (فقير) (بى) ده سه لآتى، بى (أحوال)؛ چى له مست دى؟ خوى پى به خيو ناكرى؛ خاوه نى (دين) چون نه كات؛ ﴿يَرْجُونَ﴾ به (تلاوته) و (إقامه) و (إنفاق) ﴿تِجَارَةً﴾ (معامله) له گهل خوا ﴿لَنْ تَبُورَ﴾ (كسادى) به سه ر دانا يه، ناشكى تى ناشكى ﴿لِيُوفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ﴾ (تجارته) يان لاي خوا به (رواج) ه، به ته واوى (أجر) يان پى نه گه يه نى ﴿وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ﴾ (استحقاق) له (عالم) (تشرىم) (إنكار) ناكرى؛ (نظر) به (استغنا) (كبرىائى) كهى، چى له سه ر (واجب) نيه، كه س (حق) (نيه) (نزاع) (سنى) و (معتزلى) (اعتبارى) يه؛ (نفى) و (إثبات) بى جى يه ناچى ﴿إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ﴾ (ممکن) ه (ذات) (شكر) (كه س) به (صاحب) (نيه زانى، به لام نه مه (شكران) هى خوايه، بى (عباد) (خوى)؛ به (معنى) (زىادى) (أجر) ه؛ (زىادى) له

(أجره)؛ (ترغیب) له مه به (قوه) تر نابى (أنه) (إنسان) ی باش، نه بیته (مُنعم)، (جناب) ی (حق) (شکر) ی نه کا؛ (تعجب) نه که م له و که سانه ی (عمل) ی (صالح) یان لا بى (قیمه) ت ه؛ (مع أنه) (قیمه) ت ی (ایمان) به (عمل) ی (صالح) ه. (مؤمن) ی (خراب) ی بى چاکه؛ بۆچی چاکه؛ چ که لکینکی پیوه مه یه؟ ﴿وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ﴾ له (قرآن) ی (حکیم) ﴿هُوَ الْحَقُّ﴾ هه ره نهو (حق) ه؛ بۆ (روایات) مه ی گوین؛ بۆ (خاطر) ی (عمرو) و (زید) خۆتان مه که نه، نوژمنی (حق)؛ (دین) ی خۆتان، (کتاب) ی خوا، بۆ (نفع) ی (شخص) ی مه دۆپینن؛ خۆتان مه که نه، (خساره) ت مه ندی (دنیا) و (آخره) ت، درۆ بۆ (ملا) (نفع) ه بۆ (شیخ) ی وه ی (خساره) ت مه ندی (دنیا) و (آخره) ت، به ناوی (ولایه) ت خۆی (کاف) نه کات؛ (عرض) م کردن؛ (ملا) له خوا نه ترسی، درۆ ناکا، وایه؛ (لکن مع الأسف) (بعض) ی هه ن، له خوا نه ترس؛ بۆ خه لکی درۆ نه که ن، بۆ خه لکی درۆیانن (قبول) نه که ن؛ (ترویج) ی نه ده ن، (عالم) ی (اغوا) نه که ن؛ (حقیقه) (تجاره) ت ی بى (فائده)؛ به مایه و قانزاج تى نه شکى. تا نه توانن (تمسك) به (قرآن) که ن به (قیل) و (میل) مه خه له تین؛ (عاقبه) ت (وخیمه) ﴿مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ﴾ به (نوع) ی که ساغ و چروکی لیک نه کاته وه. (بیان) نه فهرموئى: " (تورات) (مُحَرَّف) کرایه " وایه؛ بنیۆپى (ترجمه) ی (عربى)، (فارسی)؛ (حتی) پار به (کوردی) ش (ترجمه) و (نشر) کرایه؛ (إنجیل) زۆدی (نقل) کرایه، له (ناقل) آن؛ (ذاتاً) (إنجیل) (تدوین) نه کرایه؛ (حواری) و نه وانی دوايه، به (نوع) ی (سین) شته کی نه لئین: " نه لئین: " نه وه (إنجیل) ه " هیچی به وه ناچى، که (وحی) ی (إله) ی بى؛ بۆ (رسول) ی ناریدی. وه (تصدیق) نه کا؛ که لى له (نوات) ی دى، (رسول) بووین؛ (کتاب) یان بوه ﴿إِنَّ اللَّهَ بِعِبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ﴾ نه زانی، نه وانی پیشی چیان کرد؛ نهو (کتب) ی (أدیان) ه، کوو (فهوت) آن؟ کى (تحریف) و (تبدیل) و (تأویل) ی بى (معنا) ی کردن؛ وه بۆچیان کرد؟ ﴿لَمْ﴾ پاش نه وانه ﴿أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ﴾ (قرآن) ی (حق) ﴿الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ

عِبَادِنَا ﴿قرآن﴾ مان به (میرات) دانئ؛ (لازم) نیہ، (قرآن) بۆ وان هاتبئ، له وان پا درا بیته (مؤمن) آن؛ وه (معلوم) ه (تورات) و (انجیل) دراوہ ته (مؤمن) آن. نه گهر (إضافة) بۆ (تشریف) بی، (وکذا) (إصطفا)، (إصطفی) ی (تعظیم) و (تکریم) بی ﴿فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ﴾ نابئ، به (منافق) یا (فاسق) (تفسیر) کریتته وه؛ که سئ - (وَلَوْ) (ایمان) ی هه بی - که له (عبدی) وه کی (کافر) آن، یا (خراب) تر بی - چ (إصطفا) یه کی هه یه؟ (وکذا) نه گهر (مُرَاد) (عُلَمَا) بی، (خِیَار) ی (أَمَّت)، (حُفَاط) ی (کتاب)، (تخصیص) ی به (عُلَمَا) ی (أَلُ بَیْت)، بی (معنا) یه. (واقعاً) له (ملا) یان، (إنسان) ی (فاسق) و (فاجر) و (مُضِل) و (مُغْوِی) هه یه؛ (أَمَّا) نه وان ه (مُنْسَلَخ) نه بن، له (آیات)؛ که وابی نه لئین: " (قسم) ی له و (عباد) ه، له (نفس) ی خوی (ظلم) نه کا؛ بۆر (رهبانیته) نه چی؛ (لذاذ) (حرام) نه کا، (نفس) ی خوی (غایهت) (عذاب) نه دا ﴿وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ﴾ له (بین) ی (لذّهت) ی (حیات) ی (دنیا) وه (سعی) بۆ (آخرهت)؛ له ویش (إستفاده) نه کا وه (قیامهت) یش (غافل) نا کا ﴿وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ﴾ (أَنَّهُ) (خیرات) پیش نه خا؛ نه وه ی (خیر) بی، (موافق) ی (حال) و (وقت) بی، نه وه ی نه کا؛ نه وه زۆر گرانه، (زه حمهت) ه بۆ که م کهس (میسر) نه بی؛ بۆیه به (خصوص) ی نه فه رموئ: " ﴿بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ به (تیسیر) و (تسهیل) ی خوا. (بناءً علی هذا) ﴿ذَلِكَ﴾ (إشارة) بی، بۆ (ما تقدّم) له (إراث) و (إصطفاء) زۆر جوانه. نه گهر (ظالم) (حمل) که نه سه ر گونا پیشه؛ (مقصد) گاهی (موافق)، گاهی (مخالف) (محیوراً) (ذَلِكَ) (إشارة) نه کا، بۆ (قسم) ی (ثالث) وه (حقیقه) نه بی؛ زیّرا ﴿هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ﴾ (إلی آخره) له وان نه وه شیته وه. (ایمان) ی بی (ثمن) به لگوو، (ثمن) به (خلاف) ی (مأمول)؛ نه گهر (فصل) ه کی هه بی، (أَمَّا) به و (درجه) نیه. وه (ممکن) ه بی به (طوق) له (ملی) (صاحب) ی؛ (قیل قیل) بیان له (بیان) ی (أقسام) ی (ثلاثة) له چل (متجاوز) ه؛ که لیکی پرو پوچ و بی (فائده) یه، بۆ نه وان ه ی (مُستحقّ) ن. (إنسان) نازانی نه وه موو (إختلاف) ه چیه؟! (نزاع) ی

(أشاعره) یا خود (سُنئی) و (معتزلہ) (دائمًا) بہر پایہ؛ ہر دوو بہ یہ ک ئہ لَئِک: " (أصحاب) ی (بِدْع) و (أهوا) " ہرچی ہ یہ کہ سُنّ بہ (إنصاف) تہ ماشای (أمة) کا، ئہ زانی، (فاسق) ہکانی (مؤمن)، بۆ (دین) و (دنیا)، بۆ (إسلامہتی) لہ (کافر) آن (خراب) ترن، شکستی (إسلام) نشستی (إسلام)، (ذلة) ی (مُسلّمان) ہ ہمووی لہ پووی (فاسق) آنی بہد (عَمَل) و بہد (پَرہوش)، بۆ (حال) ی (دنیا) وایہ؛ بابۆ (خاطر) ی (سُنئی) یان، لہ (قیامت) کی ھ (أفسق) ہ، پیتش (رسول اللہ) وہ (خلیل اللہ) (حُلّی) یان لہ بہر بکری. (واقعاً) ئہ گہر دہر کہی (عفو) و (غفران) یان بہو (درجہ) نہ گردبایہ وہ؛ (فسق) وَا (تَعَمّم) ی نہ دہ گرد. (شافعی) (اعتبار) ی (عدالت) ئہ کا، لہ (ولایت) و (شہادت)؛ ئہ گہر (أئمة) کانی دی (موافقہ) یان گردبا، ئہ مرقوش (پَرہونہ) ی (تقوی) ئہ ما؛ (خلاصہ) بہ ہموو لایہ تیکمان دا؛ ئیمہ (جزا) ئہ بینین، کہ وتینہ (جحیم) ی (ذلة)؛ پۆژی (جزا) بزانی، چمان بہ سہردی؟ ہانامان، (التجا) مان بۆ لای خوایہ؛ (مقام) و (تشریق) گاہیان ﴿جَنّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا﴾ ئہ چنہ ناوی ﴿يُحَلُّونَ فِيهَا﴾ لہ (جَنّات) ی (عدن) دا ﴿مِنْ أَسْوَِرٍ﴾ بازن ﴿مِنْ ذَهَبٍ﴾ لہ زپری، وہ کی شاہانی (ایران) ﴿وَلَوْلُؤْا﴾ (تاج) ی (مُکَلَّل) بہ (لؤلؤ)؛ وہ کی (انپراطور) آنی (حاض) ہ، وہ کی (نظام) (حیدر آباد) سہراپا، (جواہر) ہ ﴿وَلِبَاسُہُمْ فِيہَا حَرِيرٌ﴾ ناوری شمی راستی، فہنتاری نا؛ (خلاصہ) (فقرا) (موسلمان) آن لہ (کِسوہ) ی (أعظم) ی (ملوک) ی (مُحبِبّ) ی (زخارف) ئہ بن. (سبحان اللہ) (إنسان) (على الأكثر) (حتّى) لہ (آخرت) (میل) ی مندالی دانانی؛ ئہ گہر (میل) ی مندالی نہ بی، پادشاہی (عظیم الشان)؛ مت موری چۆن بہ خویہ وہ ئہ کات؟ بہ (أجار) و (مجار) (مسرور) و (مُیاهی) ئہ بی؟ (عبدالحمید خان) ی (ثانی) (ذات) ی گہورہ بوو؛ (لباس) ی سورمہ لی - (أصلاً) لہ بہر نہ دہ کرد؛ نیشانہ کی بہ (حجم) گچکہ، نیشانہ ی خانہ دانی (سلطنة) لہ (ایام) ی (رَسمیة) ی بہ سینگیہ وہ ئہ خست و بہس؛ وہ (معلوم) ہ زپرو زیو (زینہ) و ئارایشی (جَنّة) قیاس لہئی (دنیا) ناکئی؛ وہ کی ئہ فہرموون: "

(إشتراک)ی (لفطی)یہ " ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ﴾ نئی (دنیا)یہ، ہرچی مہیہ؛ لہ ہہ مووی ناخوشتہ (حُزن)ی (غلبہ)ی (کافر)و (فاسق)آنہ۔ (نقل)نہ کەن لہ (شیخ محی الدینی عربی)، " (حُزن)و (خوف)لہ (مکری) (الہی)؛ لہ (حیث)نہ فہرمووی: " (جماعت)ی نہ بہن، بۆ بہ ہشت؛ تائہ گہ نہ نیتیک قاپی؛ چاویان بہ باغ و داغ و (قصور)ی (جَنَّة)نہ کەوی؛ نہ فہرمووی: " بیان گیتہ نہ وہ " نہ یان گیتہ نہ وہ؛ بہ (حسرت)ی نایہ تہ (تقریر)؛ بۆیہ (شیخ)نہ فہرمووی: " نہ وہی (ولی)و (أهل)ی (عرفان)بی؛ تا نہ چیتہ ناو بہ ہشت (أمین)نابی؛ کە (داخل)ی (جَنَّة)بوو؛ نہ جا نہ فہرمووی: " (الحمد لله..... الخ)". تہ ماشای فہرموودہی نہو (شیخ)ہ نہو (ولی)یہ (عظیم)ہی کەن؛ وہ (إعتقاد)ی (مسلمان)آن لہ (حق) (ولی)یہ (عظیم)ہی کەن؛ وہ (إعتقاد)ی (مسلمان)آن لہ (حق) (ولی)یان۔

(لطيفة): (سیدی آلوسی) (قیل)ی (نقل)نہ کا: " (مراد)لہ (حُزن)، (حُزن)ی (کری)ی خانی یہ " منیش لہ ویم نووسی: بہو دیارہ نہو (قائل)ہ خانووی نہ بوہ، وہ (عاجز)بوہ لہ کریدانی، خانووی بہ (کری)گیراؤ؛ وہ (ظاہر)وایہ نہو (ذات)ہ - (دار المقامہ)بہ (خانووی) بی (کری) (تفسیر)کات ﴿إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ﴾ (بشر) (على الأکثر) (خالی)نہ لہ (قصور)؛ (إحتیاجی)بہ (غفران)ی خوی مہیہ ﴿الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ﴾ خانی خووش، (داری) (إستقرار)؛ لی - دورنا کرین؛ بۆ (کری)ی خانوو، کەس مہ لمان ناپیچی؛ (واقعاً)کە (خیال)ی لی نہ کەن، (أمین)نہ بوون، لہ (بقی)و (قران)گرتن، لہ (داری) (دنیا)؛ (حُزن)و (کدر)ی (عظیم)نہ دا؛ لہ (عین)ی خووشی و (لذت)ہ، کە (إنتقال)ی واناخووش دیتہ (خیال)، مہ موو (عیش)و نووش تیک نہ دا ﴿مِنْ فَضْلِهِ﴾ (حق)ی (مسلمان)وایہ، نہ وہی (إنعام)ی (الہی)بی، بہ (فضل)و (کرم)ی بزانی. خوی (تعالی)ن نہ وان بہ (صاحب)ی (حق) نہ زانی؛ (مقابل)ی (إستحقاق)و (زیدہ)ہ (کرم)نہ فہرمووی: " ﴿لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ﴾ (تعب)، ماندی بہ تی. نہ مپو بہو

گه رمایه، بهو (هوا) (مُکدِّر) یه، نهوجه وانئ؛ (فقیر)، (محتاج)، نه پواته
 (چنارۆک)، به پای پیاده؛ نهو هه وراره و نشیوی نه بپئ، نه چئ له ناو باغی
 پیمه په نه کات، عاره قی رهش و شین نه پئژئ، باز به (کمال) ی (تعب) دیته وه،
 به (درهم) هکی (یعنی) په نجا فلس، نهوجا نه گهر (صاحب) (عائله) بی، به چی
 بدا؟ چۆن به (درهم) ی پای بوئری؟ ﴿وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ﴾ سستی؛ (دائماً) له
 (نشاط) ن؛ نه له بهر مانی بوون، نه له بهر نه ساغی، (وهن) یان وی ناکه وی
 ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا﴾ لام وایه، (عرض) کراوه، له (سوره) ی (مکی) باسی (فاسق) آن
 نیه؛ (حتی) ئی (منافق) انیش، یا (مؤمن) ی چاک، یا (کافر) ی (صریح)؛ نه وه
 دوايه (تعشّب) نه کا ﴿لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ﴾ نه مینن، تیا یا ﴿لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فِيمَوتُوا﴾
 مردن نیه، سه د خۆزی پئ نه بهن ﴿وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا﴾ (تحقیق) ی
 (حسن) نه کرئ، (تحقیق) نیه. لام وایه له گه ل (قول) ی (شیخی) عه ره بی، نهو
 (آیه) ه (توافق) ناکا؛ گوی یا (اهل) ی (نار)، (لذّت) له (عذاب) نه زانن؛ (حتی) نه لئ
 ﴿يُسَمَّىٰ عَذَابًا مِنْ عَذَابِهِ لَفْظُهُ وَذَٰكَ لَهُ كَالْقَشِيرِ وَالْقَشِيرُ صَائِنٌ﴾ ﴿كَذَٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ
 كَفُورٍ﴾ (فعول) له (صیغه) ی (مبالغه) یه، (مراد) (کفر) ی (جدو) (شِرک) ه، جئ
 ی (کفران) ی (نعمه) نیه ﴿وَهُمْ يَصْطَرِّخُونَ فِيهَا﴾ هاوار نه کهن، ده قیژینن
 ﴿رَبَّنَا﴾ خوی نیعه ﴿أَخْرِجْنَا﴾ ده رمانخه، له (جهنم) ی ﴿نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي
 كُنَّا نَعْمَلُ﴾ (ایمان) یان هینایه، په کیان له سه ر (عمل) ی چاکه نه کهن،
 (الجواب)؛ نابئ ﴿أَوَلَمْ نَعْمَرْكُمْ مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرُ﴾ نه وه نده مان نه ژياندن،
 (مُدّه) یه نه وه ند، (عقل) تان تیزئ، په رده یی (هوا) و هه وه س بدرئئ؛ (تذکر) ی
 (اعتبار) ی (تأمل) ی له (أحوال) ی ئایینده و په واندان و (تفکر) ی له
 (عاقبهت) بکهن؟ (مُدّه) یه وا ژيان، نه وه ی (قابل) ی (تذکر) و (تفکر) کردن بی،
 تیا ی (تذکر) بکات، به لام (غافل) بووی بن، هه لیان خه له تاندي ین؛ وه بۆ
 (إزالة) ی به هانه ﴿وَجَاءَكُمْ النَّذِيرُ﴾ وه کی فه رمووی ﴿وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا
 نَذِيرٌ﴾ (سبحان الله) نهو (مُدّه) (تجدید) نه کهن، به (وُجوه) ی (مُختلفة)؛ یه کی

نه لئ: "شەست سال" یه کئ نه لئ: "په نجا" یه کئ نه لئ: "چل و شەش" یه کئ
 نه لئ: "چل" یه کئ نه لئ: "سَنُّ الب البلوغ" یه کئ نه لئ: "هه فده" یه کئ
 نه لئ: "هه زده" یه کئ نه لئ: "بیست" یه کئ نه لئ: "له بستی تا شەست"
 ناگایان لئ نیه، (کافر) هکان (أعمان) یان (مختلف) بوه؛ (وکذا) (نذیر)؛ یه کئ
 نه لئ: "پیری" یه کئ نه لئ: "حُمَى" یه کئ نه لئ: "موت" ی خزمان "یه کئ
 نه لئ: " (کمال) ی (عقل) "نا (شکر) ی نه بی، کووا (کمال) ی (عقل)؟ نه گهر
 (کمال) ی (عقل) بوبوا، نهو (حال) ه، نه ده بوو ﴿فَذُوقُوا﴾ بچیژن ﴿فَمَا لِلظَّالِمِينَ
 مِنْ نَّصِيرٍ﴾ (فاسق) یش وایه، (نصیر) ی نی یه، بی که سه، بهس (په حمهت) ی
 خوای هه یه، خوای خوای نه زانی چیان پی ده کات ﴿إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ
 وَالْأَرْضِ﴾ نه وه ی به (مشاعر) و (حواس) (دَرَک) نا کرئ، نای گاتی؛ (علم) ی
 (الهی) (ذاتی) یه، په کی له سهر (آلات) نه که وتوه؛ (تعلق) ی به هه مووشتنی نه بی،
 (على السَّوَاءِ)؛ هیه شت (مانع) نیه له (انکشاف) ی؛ دیاره نهو (علم) ه، که
 (مُقْتَضَى) ی (ذات) ه، بۆ (غیر) ی (ذات) ی (کبریائی) نابئ؛ وه (إِلَّا) (مُقْتَضَى) ی
 (ذات) نیه؛ ئیتر تن بگه، بزانه (علم) به (قیمهت) ه؛ به (هوا) ی (جاهلان) ه بۆ
 (خاطر) ی (فلان) و (فلان)، (علم) (هَدَنَ) مه که؛ مه ب (ملا) ی (جاهل) په رست
 ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ نه زانی، نه وانه، نه گه (إرجاع) بکرئ، بۆ (دنیا
)، (عمل) ی (صالح) نا که ن؛ با نه چنه وه، سهر (حال) ی پیشی؛ زورمان دیتی،
 له (وهقت) ی لئ قه ومان شتن بوه (بعده) هه ره وه، گه زی چی بانگی چی
 پیاوی تره؛ نه لئ نه بای پیدا هاتی، نه باران! بۆ (ریط) ی (آیه)، (إمام) و
 (غیر) ی (إمام) دووان؛ (أما) لام وایه، (توجیه) یان بی (وجه) ه ﴿هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ
 خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ﴾ له دواى (أُمَم) ی (بائِد)، ئیوه ن جا نیشینیان؛ ﴿فَمَنْ كَفَرَ
 فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ﴾ (وَبِالْإِيمَانِ) ی به ملی خوای وه کی نه وانی (سابق) ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ
 كُفْرَهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا﴾ زور سووکی، (يُغْضِ) و (غضب) ﴿وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ
 كُفْرَهُمْ إِلَّا خَسَارًا﴾ (شرف) و (مجد) ی (إنسانی) نابئ، له (فضائل) ی (نفسیه)

(محروم) نه بڼی. نه مړی له (اعظم) ی (بقاع) ی (ارض)، (مزایا) ی (دین) و (کرامت) و (شرف) ی (انسانی) نه ماوه؛ نه و نه ده بڼی (حس) بووین، نه و (خساره) (درك) ناکه، (متألم) نابڼ؛ (ذاتاً) (ایمان) یان به (یوم) ی (جزا) نیه؛ (لاشک) زیان و (خساره) ی (عظیم) یان، نه وی پوځی به ﴿قُلْ﴾ (أیها الدّاعی) ﴿أَرَأَيْتُمْ﴾ به چاوی له پک لی که تی، نه گهر ته ماشایان کړدبڼی، نه یانزانۍ چن؟ ﴿شُرْكَاءُكُمْ﴾ به (زعم) و (وهم) و (خیال) ی (فاسد) و (میل) ی (أحمقان) ه ﴿الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ کابرایه بانگی (شخص) ه کی نه کړد، له (هرته) لی: " هو هو (حمد) ی (حمد) آن" (جواب): " ما با که ی؟ "؛ " بنوړه به رده بوړا پشت مالان، بزانه کوچه که را، من نیه؟ " (حمد) ی (حمد) آن: " نیه، به له پکی له چاوان که تی، گهر نه لی بې به ردا بوړه پشت مالان؛ ما نه لی ی: بزانه کوچه که را من نیه؟ " (حقیقه) (عقل) له (أحوال) ی نه وانه (مُتَحَيِّر) ه؛ نه وانی پښی هرنه (نیسه)؛ نه مړی (علم) و (ذکاء) و (ال) (ترقی) (بش) یش - (كما في الزمن الغابر) (غریق) ی (شرك) و بت په رستیه ﴿أُرُونِي﴾ نیشانم دهن ﴿مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ﴾ له (نفس) ی ستاره یی زه مین؛ یائی له سره عردی، نه خو یان دیارن، نه (دیارن)، نه (أثر) یان؛ نه ك (مُثَلِّل) ه کان بڼی (أثر) و (خبر) ن؛ (قوم) ی نه لڼن: " نه و ی نه ی بینن، - (یعنی) نه ته بهر (حس) (ایمان) ی پی نایه نین " به لکوو (حکم) به نه بوونی، نه که ین " دیاره (رب) (إله) بڼی (أثر) نابڼ؛ (سبحان الله) بت په رستان و (أشباه) یان له نیته، (هیكل) و په یکه نه بینن، (أما) به (نوع) ی تر، نه ی توږنځ؛ (ظاهر) شتی که، (باطناً) شتی تره؛ دیاره له (ارض) ی بڼی (أثر) ن؛ (حتی) (مَلِك) له (عالم) ی (طبیعة)؛ (أصلاً) (أثر) ی نیه؛ (ایمان) به وان، (تابع) ی (ایمان) به (رسول) ه ﴿أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ﴾ له عردی نه بڼی، ناسمانان ه یه؟ (حاشا)؛ به (نظر) و (فکر) (معلوم) نیه، ماوه (سمع)؛ نه ویش نیه ﴿أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا﴾ (رسول) مان نار د بڼی، به (وحی) ی (إلهی) (تیلیغ) ی کړدبڼ، که خوا (شريك) ی ه یه ﴿فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْهُ﴾ (حُجَّة) (

(یعنی) به (دلیل)ی (قطعی)یی (تأویل) (ناطق)یی به (اتخاذ)ی (شریک) ﴿بَلْ﴾
 نه (عقل)ه نه (نقل)ه، (اتباع)ی (هوا)یه ﴿إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا﴾ (رئیس)و (مرؤس)یه کتر نه خه له تین. له (بعض)ی (آثار) (منقول)ه،
 وادهر نه که وی، که (إنسان) له ناو (رحم)ی دایکیان (تکوین)ی له (طرف)
 (ملانکه)یه، نه وهنده یه، نه لئین: "خوا (ملانکه)ت نه نیری " نازانم له گه ل
 (قرآن) کوو پیک نه که وی؟! (أنواع)ی (أشیا)ی (متباعد) به لکی (مُحال)،
 (نسبته) نه دهن، بۆ (مَلِك)و (جِن)؛ (سَلْب)ی (اِختیار) له (إنسان)ی
 (مُکَلَّف) نه که ن؛ نه مه چیه؟ چ (معنا)یه کی لی نه دهنه وه؟ ﴿إِنَّ اللَّهَ يُمَسِّكُ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا﴾ به (قدرته)ی (إلهی) (بقا)یان نه بئ؛ به پراگرتنی
 خوا، (منع) نه بن له (زوال)؛ (عالم) (ممکن الوجود)ه، (عِلَّة)ی (حاجته) بۆ
 (عِلَّة) (إمكان)ه؛ (ممکن) (دائماً) (حتی) له (عدم)یشدا (إحتیاج)ی به (ذات)ی
 (ممکن)یه کسانه؛ له (وجود)و له (عدم) (محتاج)ی (عِلَّة)ه؛ (وکذا) له (حال)ی
 (بَقَا) چ له (دار)ی (فنا)، چ له (دار)ی (بقا)، (فرق)ناکا؛ (وجود)ی (کائنات)
 (عُلوی)و (سفلی)؛ وه (بقا)یان به (علم)و (قدرته)ی خوایه؛ (یعنی) (علم)ی
 (صانعی)؛ وه هم نهو (مُرکبا)ه، له (نوات) له (ذرات) له (غُدد) (مُرکب)ه نهو
 (ذرات)و (أجزاء)یه، به (ألف)ی (کیمای)یه به (قوه)ی (تجاذب)یه که نه گرن؛
 (هیئته)ی نهو (مُرکب)ه به (قوه)ه، (حفظ)ی نهو (ترتیب)ه (عجیب)ه، که
 (عُلما) (کشف)یان کردیه، (بدهته)ی (عقل) (شاهد)ه ئیشی (ذات)ی؛
 (علیم)و (قدیر)و (قاهر)ی (طبیعة)ه وه هم، (أجرام)بهو (نظم)و (ترتیب)ه،
 (شمس) له (وسط)؛ (سیاره) له (دور)ی؛ (شمس)و (قمر) له (دور)ی (سیاره)؛
 نهو (ثبوت) (قرار)ه، به (قوه)ی (تجاذب)و (تدافع)و (تماسک)، پائه وهستی؛
 نهویش (قوه)یه خوی یه پراگری نهکا؛ ههر (معنا)یه له (مَسْک) نه دهنه وه
 (لاشک)ئی خوایه؛ (أثر)ی (علم)و (قدرته)ی (غالب)ی وی یه؛ که نهو
 (أجرام)ه (هاظه)بهو (قوا)یه، بهو (نوع)ه له ژیر (ناموس)ی (طبیعة)پای گرتیه؛

(وعلی کل حال) (حرکه ی) (کُرات) (منافی) نهو (مَسْک) ه نیه؛ گهرچی (بعض) ی
 (أَوَّاه) و پیشه و، وایان زانیوه، پۆژ نه که وی، (مَسْک) به پراگرتنی بی (حرکه)
 (تفسیر) نه کا؛ (معلوم) ه (أَوَّاه) زۆر ناگیان له (علم) ی (هیئت) نه بوه؛ وه
 (مُتَأَخِّرین) ی (غرب) گه لی (أَحْکَام) یان، نه گزیری؛ (أَغْلَاط) ی (حَس) ی
 (أَسْلَاف) یان ده رخست ﴿وَلَنْ زَالًا﴾ هاتنه سه ر زوال (قوه ت) ی (تَمَاسْک) و
 (تَدَافِع) و (تَجَازِب) یان (ضعیف) بوو هاتنه لَیْک بوونه وه و (مُصَادِمَه) ﴿إِنْ
 أَمْسَكْهُمَا﴾ (یعنی): (ما)؛ نایان گِیژته وه، پِکیان ناخاته وه ﴿مِنْ أَحَدٍ مِّنْ
 بَعْدِهِ﴾ (بعد إِمْسَاكِه، تعالی) یا (بعد الزَّوَالِ و الإِضْمَحَالِ)؛ خواجه و، ئیوه
 (إِنْكَار) ی نه که ن، یا (شَرِیک) ی بۆ په یا نه که ن؛ ناشزانن (نظم) و (ترتیب) و
 (ترکیب) و (تألیف) و (وضع) ی (عالم) چیه؟ چۆن؟ چی گهره که؟ له بهر نه وه
 نه با ﴿إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا﴾ نه با، بی (إِمهال) به (أَشَدّ) ی (عذاب) گرفتارتان کا؛
 (خِلاصه) له (خَلْق) و (إِدَامَه) و (إِدَارَه) ی (کائنات)، (غیر) ی خوا، که س
 (مُدَاخِلَه) ی نیه، (غیر) ه (ممکن) ه؛ وه (أَجَلی) (بدیهی) به «نه و (نظم) ه، نه و
 (صنع) ه (مُنَقَن) و (مُحْکَم) ه، (مِنْ تَلْقَاءِ نَفْسِه) نابی ﴿وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ
 أَيْمَانِهِمْ﴾ سویندی (صحیح) ی، سویندی (بلیغ) ی نه خۆن به خوای ﴿لَنْ جَاءَهُمْ
 نَذِيرٌ﴾ (رسول) ی (مُنْذِر) نه وانیش زانیویانه، (إِحتیاج) یان (أَوَّلًا) به (مُنْذِر) ه
 ﴿لَيَكُونَنَّ﴾ به (تأکید) ﴿أَهْدَىٰ مِنْ إِيحْدَى الْأُمَمِ﴾ له (أُمَّة) ی (أَوحد) ی (مُتَمَنٍّ) له
 (أُمَّة) یاله میانی (أُمَّة)، په کی (أَهْدَى) نه بن، له هه موان ﴿فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ﴾
 (سید الأمم) ﴿مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا﴾ دووری له (حق)؛ ده ها دوور که وتنه وه.

نه وی (مسلمان) بوو، له عه ره بان (مسلمان) بوو، نه وی (مسلمان) نه بوو،
 (کفریات) یان (زیاد) کرد، (ده عوا) ی (رساله ت) یان زیاد کرد (حتی) بۆ
 (الو هیه ت) چوون (جَبَّارِیان) زۆر بوون، وه (حرمه ت) ی (کعبه) یان
 لانه ما ﴿اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ له بهر (استکبار) خو گه وره (حساب) کردنی بی
 (وجه)، له چاو (أُمَّة) آن به هیچ نه ده چوون ﴿وَمَكْرَ السَّيِّئِ﴾ فیل، خراپی

(زیاد) کردن، به و (نوع) ه (مکر) بیان نه کرد، بۆ فه وتانی (رسول الله) بۆ (منع) ی (ناس) له (ایمان) بۆ (منع) ی (نشر) ی (اسلام)، چ (هذیان) یان ده (حق) (رساله) په ناه (نشر) نه کرد؟! ﴿وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ إِلَّا بِأَهْلِهِ﴾ (احاطه) نادا، (إلا) به (مکر) که ره کان (اللهی) (مکر) ی (سیئ) ده (حق) به (عبادت)، نه مپۆ خۆت نه زانی، له چ (درجه) به دایه؛ خوابه (عن قریب) بینوینئ وایان دووچار که ی، (مکر) یان له بیر نه میتئ؛ (رحم) ئ به دلپاکان که ی، ﴿فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ﴾ (الله) ﴿الْأُولَئِينَ﴾ (مکار) هکانی رابردوو ﴿فَلَنْ تَجِدَ﴾ نابئ ﴿لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا﴾ بگورئ؛ (قاعده) ی خوای (مطرد) ه، (مادام) نه و هه موو (أمم) ی (کافره) (ایاده) ن، وه (مکر) ی (سیئ) یان به خویان گه یانده وه، نه و (قوم) هس وایان به سه ردئ، (محفوظ) نابئ ﴿وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا﴾ له (طرف) ئ بۆ (طرف) ئ تر بجئ؛ (سید) ی نیزیکه له ده ست (مکار) آن - له (أجنبي) و (غیر) ه (أجنبي) (دین) ی (اسلام)، (علم) ی (دین) (محو) بیته وه؛ (ملا) ی ده وله مهنی، به (قوه) ت و (غیره) ت و (عقل) و (حُب) ی (اسلام) ی پیئ نه وئ ﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا﴾ (قوم) ی (قریش) ﴿فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا﴾ له (آثار) ی (حریه) یان ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ﴾ له (آثار) ده ره نه که وئ ﴿وَكَانُوا﴾ نه وانی پیئشی نه وان ﴿أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ (قیاسی) له نیوان ناکرئ؛ نه به (عدد) نه به (عُدَد)، نه مان ناگه نه وان ﴿وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ﴾ هیچ شت ﴿فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ﴾ له ئاسمانان و (ارض) یدا، نه وئ (عاجز) ناکا؛ هه مووی (مقهور) ی خوابه ﴿إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا﴾ (علم) ی به هه موو شتئ هه به، نه وه ی (إرادة) بکا، پیئ ی نه کرئ ﴿وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا﴾ له (سینات) و (مکر) و (فساد) و (تجبر) و (تکبر) و (ظلم) و (تجاوز) له (حقوق) ی به ک ﴿مَا تَرَكَ عَلَى ظَهْرٍ﴾ له سه ر پووئ عه ردئ ﴿مِنْ دَابَّةٍ﴾ نه وئ له سه ر عه ردئ بره و، که سی هیچی نه ده هه یشت؛ که (غضب) ی هاته جۆش، ته پ و وشکی، ویکرا نه سووتینئ ﴿وَلَكِنْ يُؤْخِرُهمْ﴾ نه و (سواد) ی (أعظم) ه له گوناهاکاران و

بہد رپہ و شتان ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ بۆ (ایادہ) ی (أُمِّ) یا پۆژی وا پە سین ﴿فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ﴾ (أَمَّا هُمُومُ) آمہ ی (خراب) ویکرا (أَجَل) یان نایہ؛ (أَجَل) ی وایش وەکی (أَخْرَأَن) - بە کورت و درێژی و دەرنگ و زوویی - (فَرَق) ی ھەبە ﴿فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ﴾ (بَنَو) (فاجر)؛ (مُؤْمِن) و (کافر)، (مُصْلِح) و (مُفْسِد)، ساغله مو (مَكَان) ﴿بَصِيرًا﴾ ھەریەك بە گوێرە ی (إِعْتِقَاد) و (إِعْمَال) ی (جَزَاء) ئەدری (إِلَهِي) أَنْتَ بَصِيرٌ بَعْبَادِكَ) لە ھەزاری یەك، پووی لە توو نیە؛ (رَعَايَا) وەکی (حیوانات)، بۆ (رُؤْسَاي) ی (جُهَلَا) و (مَكَان) ەكان (مُسَخَّرَن)؛ (دین) ی (مُبِين) (العیاذ باللہ) لە (إِنْقِرَاض) دایە؛ (حَسَن) ی ناكەن، پێی ی (مَتَأَلَم) نابین ناتۆرپنە (علاج) ی، بۆ (إِدَارَة) ی (علم) ی توو، (دِرھم) ی (صَرَف) ناكەن، بۆ (هَوَا) ی (نَفْس) بە (قَنْطَار) (مال) (إِضَاعَة) ئەكەن؛ ئیتەر ماوہ

(إِعَانَة) ی تۆ؛ خودایە (حَفْظ) ی خانەدانی (عَمَلِي) كە ی؛ (إِعَانَة) ی بەدە ی (أَمِين).^(۱)

(سورە) یی (یس)

(سورە) یی (یس) (مَكِّي) یە، لە (قرآن) ی كە لە سەر (لوحە) ی (تفسیر) ی (زمخشری) نووسراوہ، ئەلێ: " (إِلَّا) (آيَة) ی چلو پێجە مین، (عدد) ی (آیات) ی (۸۳) ئێ یە؛ لە پاش (سورە) یی (جِن) (نازل) بوہ " (أَمَّا) مَن چ (مناسبه) ی نابینم؛ (حَتَّى) (حَسَبِ الْوَقَائِعِ) چی و ناڵین، دوا ی (وَقَعَة) ی (جِن) بووبی؛ وە بووبیتە، (سبب) ی (نزول) ی ئەم (سورەت) ە. (بعض) ئ (أَثَار) (نقل) ئەكەن، (دائر) بە (فضل) ی (سورە)، وە پێی یان (توجیه) ناكری. كە سێ بە (حق) (قرآن) تە ماشا كا، بە (قدر) (حال) تێ بگا، ئە زانی، ھەمووی (مُنْتَخَب) ە،

^۱ - تەولو بوو (تفسیر) ی (سورە) ی (ملائكہ) - (سورە) (فاطر) لە (فاطر السموات والأرض) (طلب) ئەكەم (موفق) مان كا پۆژی نووشەموو، بە (حساب) ی (تقويم) ی (إيران) ۲۵ / مانگی مولود (۲) مایسی پۆمی (سنه) ی ۱۳۱۸ شرقی ۱۹۳۹ میلادی.

(لُبُّہ،) (روحی (ہدایت)ہ نہ لَئین: " (یس) (قلب القرآن)ہ" (قرآن)ہ مووی:
(قلب)ہ، (فؤاد)ہ، (خلاصہ)یہ؛ (نور)ہ؛ (نوری) (اقتباس)ی لہ گہ ل (سورہت)ی
(سابق)زور (ظاہر)ہ؛ نیستا بؤت (معلوم)نہ بی۔

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

﴿یس﴾ (خصوص)لیترہ (بعض)ہ قسہ یان کردیہ، (لکن)ہیچی بہ (دل)ہ وہ
نانووسی؛ (ماشاء اللہ) (بعض)ی (نوات)لہ (لفات)ی (مختلفہ)زور ناگادارن،
(اُمّا) ناگایان لہ لغہتی (انگلین)نہ بوہ؛ وہ (اَلّا) (ممکن)بوو، بلَئین: " (اشارہ)یہ
بؤ (یہ س) " (انگلین)آن لہ (خطاب)یان، زور (استعمال)ی نہ کھن؛ گوی پآگرہ،
نہی (سَلِیْمُ الطَّبَعِ)، (سَيِّدُ الْاَنَامِ)، (سِرِّی) (مکتون)؛ سویندت بؤ نہ خوم
﴿وَالْقُرْآنِ الْحَکِیْمِ﴾ (ذی حکمت)ی، (ناطق)ی (بالحکمہ)، (مُتَّصِف)بہ
(حکمت)ی؛ (مُکْمِّل)ی (نفوس)، (حاکم)ی (قرآن)ی (حکیم) (مِنْ لَدُنْ عَلِیْمِ
حکیم)، (شاهد)ہ، لہ سہر (رسالہت)ی (خاتم الرسل) ﴿إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِیْنَ﴾
نہ وانہی (صاحب) (درجات)ی (عالیہ)، (مُتَفَاوِتہت)وہ کی لہ (سورہ)ی
(بقرہ)فہرمووی: ﴿عَلٰی صِرَاطٍ مُّسْتَقِیْمٍ﴾ نہ مہش (شاهد)ی (فطری)پئی ی
پاست، بی (میل)و (محابا)، بی (فرق)و (جودایی)، لہ (بین)ی خویش و بی
گانہ؛ (اُمّا) (شیعہ)لی نہ گہ پان کردیانہ (نہ فسانہ)ی (ایرانی)، (تأسیس)ی
(ملکی) (خوسرہ وانی)، دوور لہ (أساس)ی (مسلمان)ی ﴿تَنْزِیْلَ الْعَزِیْزِ الرَّحِیْمِ﴾
نہ و (قرآن)ہ (حکیم)ہ، لہ (طرف)نہ و (غالب)ہ، بہ (مرحمت)ہ، ناردراپتہ
سہر توو ﴿لِتَنْذِرَ قَوْمًا﴾ (قوم)ی کہ خوین نہ یان خواست (إِدْعَا)نہ کرد، نہ گہر
(نذیر)مان بؤ بی، نیتمہ (إِتِّبَاع)ی نہ کھین، لہ (ہدایت)و (سلوک)ی (صواب)،
نہ بیتمہ سہر (تاج)ی (أُمَم)؛ (قوم)ی کہ ﴿مَا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ﴾ لہ (زمان)ی دوور،
نہ گہر بووش بووی، لہ (فکی)آن دا نہ ماوہ، وہ کی (رسول)ی (أُمَم)ہ کانی بہ
(هَلَاک)چووی (دین)و ثاینیان، نہ (إِسْم)ی ما، نہ (رہسم)ی ﴿فَهُمْ غَافِلُوْنَ﴾
(مادام) (عصبیت)ی (دین)یان نہ بوہ، بی ناگا و (خبر)ن؛ (کأَنَّهُ) (خالی

الذہن)ن، لہ (تردید)و (انکار) (ایجاب)ی تہ کرد، بہ (عموم)ی بہ ئاسانی، (ایمان)بیئن؛ وہ (ممکن)ہ بلین: "بی (شعور)و (جاہلی)، بوہ (مانع)ی (اکثر)یان لہ (ایمان)؛ وہ (مانع)ی تریش ہہیہ "﴿لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ﴾ لہ (صدر)ی (کتاب)فہ رموی: ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ وہ لہ چہند جی بہ تریش (تصریح)ی پی کرد؛ تہ وہندہی لہ (وسع)ی بوو، کردی، نہ یان بیست؛ وہ کی لہ (سوہرت)ی (سابق)فہ رموی ﴿مَا زَادُهُمْ إِلَّا تَفُورًا * اسْتَكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ﴾ ﴿فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (قابل)نیہ، (ایمان)نایہنن؛ (حسد)و (تجبر)و (تعظم) (مانع)یانہ؛ زورجار و توومانہ، وہ کردوومانہ بہ (قاعدہ) (علم)لہ (معلوم)ی؛ لہ (علم)ی، (أوصاف)و (لوازم)وہرناگری؛ (وظیفہ)ی (علم) (کشف)ہ، ئیمہ (ایمان)مان ہہیہ، بہ خوداوہندی (واجب الوجود)و (قدیم)؛ (مع اَنَّهُ) (علم)ی ئیمہ (ممکن)ہ، (حادث)ہ، وانپہ (ایمان) نہیہ نانیان لہ بہر تہ وہبی، خوا زانیویہتی (ایمان)نایہنن؛ بہ لئی وایہ، (اطلاع)ی تہو، لہ سہر (أسرار)و (أحوالات)ی (نفسیہ)ی (أشیاء)، لہ (غایہت)ی (کمال)ہ، بی (نقص)ہ؛ تہ وہی تہو تہیزانی، خہ لگی پی ی پی نابا؛ (أَمَّا)ئیمہ دہ لین: "با (ایمان)بیئن، (ممکن)ہ، تہو تہ زانی لہ (دائرہ)ی (امکان)ی (استعداد)دہرچوون، وہ (مُجَرَّد)ی (امکان)ی (ذاتی)بق بونی شت، (کفایہت)ناکا؛ (خلاصہ) (ایمان)ی وان (ممکن)ی (ذاتی)یہ، (مُمتنع)ی (بالغیر)تا تہو (غیر)ہ (زوال) نہ بی (ایمانیان) (بالفعل) (ممکن)نیہ، نابی "﴿إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ﴾ لہ ملیان، تہستوویان ﴿أَغْلَالًا﴾ زنجیر و زولان، لہ ملمان پیچاین، بہ لای سہری ﴿فَہِی﴾ تہو (أغلال)ہ، (أَمَّا) (رجوع)ی بق دہست (فہم)ناکری ﴿إِلَى الْأَذْقَانِ﴾ چہنہگہ، ﴿فَهُمْ مُّقْمَحُونَ﴾ ملیان ناچہ میتہوہ، لووت و قہ پوزیان بق ہوا بلند تہ بی، بہرپی خویان نابینن. تہ ماشایان کہ لہ (قمح)چہند قسہ یان ہہیہ؛ تہو (غُلّ)ہ (غُلّ)ی (تقلید)و (کبر)و (حسد)ہ، (منع)ی کردینہ، لہ (تسلیم)و (انقیاد)بق

(رسول) ﴿وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ﴾ لہ پیشہ وہ یان ﴿سَدًّا﴾ (سدّی گہ ورہ، کثیف)، (مانع) ی (ماوراء) لہ دیتن ﴿وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا﴾ لہ پشتہ وہ یان ﴿فَأَغْشَيْنَاهُمْ﴾ بہو (سدّ) آنہ چاومان پۆشنہ ﴿فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ﴾ پیش و پھشتی خو یان نابینن؛ نہ (تأمل) لہ (أحوال) ی پابردوان نہ کھن، نہ (تفکر) لہ (آتی)، نہو (سدّ) ہ (جہل) و (استکراہ) ی زانین و (اشتغال) بہ (لہو) و (لعب) ی (حال) ی (حاضر) یانہ (استعالات) و (تشبیہات) ی کھلہ و (آیۃ) ہدایہ، (خصوص) لہ گہل (اختلاف) ی (نظائر) آن، بہ کوردی (أدا) کردنی (زہ حمہت) ہ، وہ کہم کہ سیش تی ی نہ گا؛ (حسّ) پھرست شت نہ کا، بہ (محسوس) (فہم) ی نا کا۔ چہند (روایات) ی گوی یا (سبب) ی (نزول) ن، زور (ملایمہ) یان لہ گہل (عبارت) نیہ؛ (بالفعل) (واقعہ) کہ با بووین، (أما) (سببیۃ) تی لام خوی نیہ ﴿وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ﴾ لایان یہ کہ، (فرق) ی نیہ ﴿أَلْأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ﴾ (تأثیر) ی نیہ، لہ وان، شتی بی (أثر) وہ کی نہ بوہ ﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (نسبت) دانسی، (مثل) ی نہو (جعل) ہ، بق (حضرت) ی (کبریائی) (جسارت) نہدا بہ (سُنّی) یان، یا بلّیم: " (أشاعره) آن " کہ (خلق) ی (کفر) و (ضلال) (بلا سبب) (رأساً) بدہ نہ خود؛ نہ فہرموون: خوا ہر وہك (ہادی) یہ، (مُضِلّ) یشہ " (مُعْتزلی) (أصحاب العدل) نہمہ (قبول) نا کھن؛ من نہ لّیم: " (جناب) ی (حق) ی (أولاً) (ہادی) یہ؛ چ بہ (خلق) ی (آیات)، چ بہ (إرسال) ی (رسول) و (إنزال) ی (کُتُب)؛ (ہدایہ) ی بق (عموم) (علی السّواء) ہ؛ (بشر) ہرچہ ندہ بی (فکر) و (تأمل) بی، نہو ندہ نہ زانی (إنسان) لہ گاجووت زیترہ؛ دوا ی نہو ہموو (أسباب) ی (ہدایہت) ہ، کہ سی بہ (إتباع) ی (ہوا ی) (عناد) بکا، (مُصِبی) لہ سہر (جہل) و (وقاحت)، خوا ی (تعالی) ن، بہ گویرہ ی نہو (حال) و (کیفیۃت) ی (نفسی)، (إمداد) ی نہ کا چاوی نہ گری، (غلّ) و زنجیری نہ کا، موری لہ سہر دلّ دادہ نن، لہ (دائرہ) ی (إمكان) ی (إستعداد) ی دہری نہ کا؛ بہو بو (منہاج) ہ (نزاع) نامینّی۔

ینۆرہ کہ سئی (شعر) دادہ نئی، (أول) ی زۆر پیۆہ ی ماندی ئہ بیئ گہ (قوہت) ی
 (ساند)، (عادہ) وہ کی قسہ، (شعر) ی یۆ دئی (دقہت) کہن، لہ (أحوالات) ی
 (نفسی)، ئہ و جا لہ (آیات) ی (قرآن) ی قسہ بکہن، چاکی تیئ ئہ گہن؛ کہ (کفر) و
 (رسوخ) ی بہ ست، لہ (إنذار) ئہ چیت دہر؛ (وقت) ی (جزا) یہ (إنذار) بۆ وانہ، بیئ
 (فائدہ) یہ، بہ لکو (زیدہ) (طفیان) ئہ کہن ﴿إِنَّمَا تُنذِرُ﴾ (إنذار) ی بہ (فائدہ) ﴿
 مَنْ اتَّبَعَ الذُّكْرَ﴾ دواى (نصیحت) کہ وئی، لہ گوئی ی گری، حەزی لہ زانین بیئ،
 بہ (کبر) و (حسد) و (أنانیہت) ئہ بیئ ﴿وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ﴾ گہ (عبرہت) بہ (أحوال) ی
 (أُمم) بگری، جئ ی ئومید، لئ ی بترسی (مع الرجاء) ﴿بِالْغَيْبِ﴾ (حس) پە رست
 ئہ بیئ، (إيمان) ی بہ (أُمور) ی (غیبیہ) (عقلیہ) و (غیر) ہ (عقلیہ) ہ بیئ؛ بزانی
 چاکہ بہ خۆدایى ئاروا، لہ خراپہ ئہ توژیتہ وہ؛ دوور ئہ ندیش بیئ ﴿وَبَشِّرْهُ﴾ ئہ و
 (تبشیر) ی (بعد الإنذار) ہ، چە ند جوانہ ﴿بِمَغْفِرٍ﴾ (عظیمة) ﴿وَأَجْرٍ كَرِيمٍ﴾
 (تفسیر) بہ (جَنَّةٍ)، (تفسیر) ہ بہ (ماصدق) ﴿إِنَّا نَحْنُ﴾ بہ جئ یہ، (مقام) ی
 (عظیمة) و (کبریا) یہ ﴿نُحْيِي الْمَوْتَى﴾ (ظاہراً) (موت) و (حیات) ی (طبیعی) یہ؛
 (أَمَّا) (حیات) ی (علم) و (إيمان) ی؛ لام وایہ، جئ ی نیہ ﴿وَنَكْتُبُ مَا قَدُمُوا﴾ لہ
 (أعمال) ی (خصوصیہ) چ (خیر) ﴿شَرٌّ﴾ ﴿وَأَثَارُهُمْ﴾ (أُمور) ی بہ (ثمرة)؛
 (نشر) ی (علم)، (تصنیف) ی باش، (صدقہ) ی (جاریہ)، (سُنَّه) ی (حسنہ)؛
 (وَكُذَّابًا بِالْمُقَابَلَةِ) (نشر) ی (جہل)، (کتاب) ی (مُضِل)، (سُنَّه) ی (سَيِّئَة) ی
 (جاریہ)، ئہ وہ خویہ تی، کہ (معنا) ی (زمخشری) و (مُحَقِّق) ہ کانہ ہندی
 (روایہت) ہن، گہ رچی راستن، (أَمَّا) نابن، بہ (سبب) ی (نزول)؛ (آیة) بیئ
 (ربط) ئہ کا؛ باسی چوونہ (جُمعہ) و شە قاو هاویشتن بۆ مرگہوت نیہ؛ ئہ گہر
 (سبب) ی (نزول) یش بن، ئہ بیئ (حسب المقام) (آیة) ہ کان لہ و (نوع) ہ
 (أسباب) ہ، (صرف) کرئین؛ وہ (إِلَّا بِرَّكَ نَاكَهْوِيَّ) لام وایہ (أَكْثَرُ) ی بیئ (رعایہ) ی
 (نظم) ی (آیات) ہ (کتاب) ی (مُعْجَن) لہ بہر (روایات) ہ، یا لہ بۆ (روایات) ہ؟ (رجا) م
 وایہ، ئیوہ تا (ممکن) بیئ، تہ ماشاا (نظم) ی (عبارہت) ی (قرآن) کہن؛ وہ

(معنا) ی به (جوهر) و (روح) (اختیار) که ﴿وَكُلَّ شَيْءٍ﴾ هرچی بی؛ (ازلاً) (أبداً) یا (أعمال) ی (مُكَلَّف) آن ﴿أَخْصَيْنَاهُ﴾ (إحصاء) (أصلاً) به (عنا) ژمارده، (مُرَاد) (ضَبْط) و (حِفْظ) ه ﴿فِي إِمَامٍ مُبِينٍ﴾ (إمام) به (أصل) (تفسیر) نه که نه وه؛ (مُبِين) به (مُظْهِر)؛ نه و (إمام) ه (مُبِين) ه چیه؟ به راستی (معلوم) نیه؛ نه وه ننده (معلوم) ه (إمام) ی (علی) نیه؛ (لوح المحفوظ) یش به گویره ی (روایات) ی (مولود) نامان - که له (یا قوت) ی (حمرا) یه، له زوبه رجه دی گیرایه؛ (سیدی) (آلوسی) (جزم) به (صحته) ی ناینی؛ (لاشک) بی (أصل) ه؛ (خصوص) شه و پڙدی سیخه دو شه ست جار (منظور) ی (نظر) ی خودایه، بی (معنا) یه؛ نه گهر خوا (إعاده) ی (نظر) ی نه کاتی، نه بی شتی له (فکر) بجی؟ (وَأَلَّا بَوْ؟) مَعَ أَنَّهُ ﴿وَمَا يَغْرُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ﴾ وه هم (تکرری) ی (نظر) ی کوو نه بی؟ (فَالرَّأْيُ؛) إلامساک عَنْ تَشْخِصِهِ وَتَعْيِينِهِ وه (حُكْمَاء) نه لَین: " (صُور) ی (کائنات) له (عقل) ی (مجرد) دایه؛ (عقل) ی (مجرد) خَو و (معلومات) ی لای (مبدأ) ی (أَوَّل) * (حاضِر) ه " (ذاتاً) (علم) ی (باری) (حضور) یه، که وایی (تفسیر) ی به (قرآن)، که رچی (إمام) ه (مُبِين) ه، (حاوی) ی، له سهر (علوم) ی (عدیده) وه (أُمُور) ی (لَا يُعَدُّ وَلَا يُحْصَى) (لَکِن) لیتره به (مناسب) ی نازانم ﴿وَأَضْرِبْ لَهُم﴾ له پووی (إِنذَان) و (إِعْتِبَار) ﴿مَثَلًا أَصْحَابَ الْقُرْآنِ﴾ نه لَین: " (أَنْطَاكِيَّة) یه " نازانم ﴿إِذْ جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ﴾ (ظاهر) ه، (صریح) ه (رُسل) ی خوا بووین، (رأساً) له (طرف) ی (کبریائی) ناردراین؛ بَو (أهل) ی نه ویدی یه؛ (ده عوهت) ی (إِلَى اللَّهِ) یان بکهن؛ (أَمَّا) (عیسی) نه (إِسْم) ی هه یه، لیتره نه (رسم)؛ (حِجْرُ الْأَمَّة)؛ (إِبْنِ عَبَّاس)، (کعب الأحبار)، (وهب بن مُنَبِّه) وه کی (إِبْنِ جَرِير) نه فه رمووی: " لایان وایه (رسول) ی خوان. (وَحِبْرُ الْمُحَدَّثِ) و (بِحَرِّ الْعُلُوم) وه (إِبْنِ تَمِيم) ه ش نه وه یان (اختیار) کردیه؛ (بِنَاءٌ عَلَى هَذَا) (تَأْوِيل) ی (عبارته) ی قرآن خه یلی بی (معنا) یه؛ وه نه فسوسه که (قرآن) بکریته، (تابع) ی (حکایات)؛ به لَی نه گهر (رُسل) ی

(عیسی) بن درو زور ہل نہ گری، بویہ (بعضی) (اختیار) یان کردیہ: نہ وانہ (رسول) ی (عیسی) بوون. بہ لہک و کویان چا نہ کردہ وہ لہ (خازن) ی نہ لی: " قورپان دہ ہینا، خریان نہ کردہ وہ، وہ کی کہ لا، نہ یان ہاویشتہ جی چاو، دہستیان پیدا دینا نہ بوہ چاو" (یاری) نہ مہ چہ؟ چاو چون نہ بی؟ وہ لہ چ (مادہ) یہ نہ بی؟ وہ چ (دقایق) ی (صنع) و (ایجاد) ی تیایہ؟ (عقل) (حیران) ہ؛ چون قور نہ بی بہ چاوو؟! نازانم کہ (کرامت) و (معجزہ) ہاتہ گورپی، بہ جارئی ہہ موو (قاعدہ) و (قانون) ی (خلق) و (ایجاد) و (صنع) نہ گورپی؛ ہیچ نامینئی؛ نہ گہر لی ی گہ پین، خوا نیشی خوی (حسب القواعد) نہ کا؛ چاو نہ وہ تہ زور (مألوف) ی (انسان) ہ، نای توپیتئی، وہ (ال) چاو (آیہ) یکہ لہ (اعظم) ی (آیات) ی (الہی)، لہ (أدق) ی (صنع) ی (حساب) ہ سہ راپا بنوپہ، چ باسی (معجزہ) ی نہ و (رسول) آنہ، لہ (قرآن) دا ہہ یہ؟ ﴿إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ﴾ لہ (أول) وہ دوو بوون؛ (حقیقہ) (تأویل) ی (آیات) بؤ (روایات) نا (صحیح) بی (معنا) یہ؛ (لہ الحمد) نہ و (خرافات) ی (نقل) یا کردیہ، ہیچی لہ پیغمبرہ وہ نیہ؛ ناویان چ بوہ؟ چ پیکم لہ سہری کہ وتوہ! ﴿فَكَذَّبُوهُمَا﴾ دہر (عقب) ﴿فَعَزَّزْنَا بِتَالُوتَ﴾ (تقویہ) مان دان، بہ (شخص) ی سی یہ م ﴿فَقَالُوا﴾ تیکرا، ویکرا ﴿مُتَّفِقًا الْكَلِمَةَ﴾ ﴿إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ﴾ لہ (طرف) خوی ﴿قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا﴾ چ (معنا) ئیوہ (رسول) ن، بؤ سہر مہ ناردراون؟ چ (امتیان) تان لہ سہر ئیمہ نیہ ﴿وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ﴾ وہ کی ئیوہ نہ لئین: " ئیمہ لہ (طرف) (رحمن الرحیم) ہاتووین " (إرسال) ی (رسول) لہ پووی (پہ حمہت) ہ، لہ بہر (احتیاج) ی نیہ ﴿مِنْ شَيْءٍ﴾ (أول) و (آخر) ہیچی بؤ کہ س نہ ناریدیہ؛ (ممکن) ہ بلئین: " (مقتضی) ی (رحمانی) (تکلیف) نہ کردنہ " ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذُوبُونَ﴾ ہہ درو نہ کہن ﴿قَالُوا رَبَّنَا﴾ ئی خویان، یا ئی وانیش ﴿يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ﴾ بہ (تاکید) ی (اکید) ﴿وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ﴾ وا دہر نہ کہوئی نہ وان (طلب) ی (آیات) یان نہ رکردیہ، نہ مانہش ﴿آیات) یان بؤ

نہ نواندینہ؛ (وظفہ)ی خوڤان، گ (تبلیغ)ہ، بہ (وجہ)ی (واضح) بہ جی مینایہ؛
 (دہ خیل)ہ کہم تا (ممکن) تان نہ بی، (تأویل)ی (آیہ) یو (حکایت) مہ کہن نہ گہر
 (روایت)ی (صحیح)، (معقول) لہ (حضرة رسول) (ثابت) بوو؛ قہی نیہ؛
 (صرف)ی (آیہ)ی یو بکری، نہ گہر (تحمل) بکا، (والا) (أصل) (قرآن)ہ،
 (قیمت)ی (حدیث) بہ سایہی (قرآن)ہ وہیہ ﴿قَالُوا﴾ (أهل القرية) ﴿إِنَّا تَطَيَّرْنَا
 بِكُمْ﴾ (تشأم) مان بہ نیتوہ کردیہ؛ (نحس) ن وہ کی کوندہ بو، یاقل کہ
 نہ قیر پنی؛ توخوا کہ سی مردی زیندی کاتہ وہ (إبرای)ی (اکمہ) و (أبرص) بکا،
 وای پی نہ لئین؟ نہ بی نہ و (قوم)ہ (بعض)ہ (مصائب) یان بہ سہرا ہاتبی، وہ کی
 (قوم)ی (فرعون)، (تطیر) یان بہ (موسی) وہ (من معہ) وی نہ کرد ﴿لَنَنْ لَمْ
 تَنْتَهُوا﴾ لہ (دہ عوہت)ی نئمہ ﴿لَنَرْجُمَنَّكُمْ﴾ بہ ردہ بارانتان نہ کہین؛ (تفسیر)ی
 بہ جوین پیدان لام وایہ جوان نیہ؛ گہرچی (مُجاہد) کہ (تفسیر)ی واکردیہ،
 (رعاہت)ی (ظاہر)ی ﴿وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ی

کردیہ؛ زبیرا - (بعد الرجم) نہ گہر وہ کی (رجم)ی (حد)ی (رجم) کرای بی،
 نامینن؛ تا (عذاب)ی (الیم) یان پی بکا نہ تان کوژین، بہ (رجم)، (عذاب) تان
 نہ دہین، (عذاب)ی بہ نیش؛ نازانم (مَسَّ) چوں (تفس) کہم؟ (تفریق) لہ (بین)ی
 (عذاب)ی (روحانی) و (جسمانی) (نظر) بہ بت پەرستان نہ بی؟ نہ گہر (عذاب)ی
 (روحی) یان مہ با، نہ یان زانی (عبادہت)ی (أصنام) چ (عذاب)ی (الیم)ہ، یو
 (إنسان) (روح) دار ﴿قَالُوا﴾ (رُسُلُ) ﴿طَائِرُكُمْ﴾ (شوم)ی خوتان ﴿مَعَكُمْ﴾
 لہ گہل خوتانہ ﴿أَنْتُمْ دُكِّرْتُمْ﴾ (استفہام) و (شرط) گردبوینہ وہ؛ نایا لہ بہر
 نہ وہ ندہ، کہ نئمہ (إرشاد) تان نہ کہین؛ نہ تان ترسیٹین، بہ یاد تان نہ خہین؛
 نہ و (تہدید)ہ نہ و (غضب)ہ، نہ و (تطیر) بہ (شوم) زانینی لہ نئمہ، نہ و (رجم) و
 (عذاب)ہ، چی وامن نہ کردیہ، (موجب)ی نہ و (أحوالات)ہ بی؟ نہ وی بہ سہرتان
 دادی، لہ بہر (شوم)ی مہ نیہ ﴿بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ﴾ (تجاوز) لہ
 (حد) پیشہ تانہ لہ بہر (عصیان) و (فسق) و (فجور) و (سہر) و (قمان) و (شراب) و

(رقص) و سه ما، ئاگاتان له (مصالح)ی (دنیا)ش نه ماوه ﴿وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى﴾ له دووری ﴿الْمَدِينَةِ﴾ شاری ﴿رَجُلٌ﴾ پیاوی، مهردی گه وره، یاخود نه ناسراو، (رسول)ه کان نه یانده ناسی و (معارفه)یان نه بوو، تا (توهم)بچی نه وهی دهی فه رموی، له (تدبیر)بی ﴿يَسْعَى﴾ غاری نه دا؛ خیرا نه هات؛ نه و (رجل)ه، مهروه کی به (مجهول) (نکر)کرایه، (حقیقه) (مجهول)ماوه ته وه؛ (نقل)له (جبر)آن نه که ن؛ ناوی (حبیب)بوه؛ نه بی ترجمه بی، وه (ال)ناوی (عربی)له ناو نه و (قوم)ه، چی نه کا؟ خوی (حبیب)، ناوی بابی (اسرائیل)، یا (مُری)، کواشه بی یه کئی نه لی: " (نجا)بوو" یه کئی نه لی " (حرّاث) " یه کئی نه لی: " (قصار) " (قیل): " پینه دۆز " (قیل): " (نحات)ی (أصنام)؛ (هیکل)تراش " قسه یه دوو بی (معنا)و بی (فائده). نه لّین: " یه کیکه، له و سئ یانه ی (سابقی) (إلى الاسلام).

دووه م: (مؤمن)ی (آل فرعون).

سئ یه م: (إمام)ی (علی) " (علم)به (أولیات) (نظری)به (أمم)ی (سابقه)، نابئ؛ ئیستا (ممکن)ه؛ (عالم)ئاگاداری (أحوال)ی یه کن (نسبت)ی (حضرة)ی (علی)له گه ل (رسول الله)وه کی (نسبت)ی نه و (شخص)ه له گه ل (رُسل)، وه (مؤمن)ی (آل فرعون)له گه ل (موسی)نه بوه (حکایات)زۆن، پاستی که مه؛ خۆبه (توجیه)ی (روایات)ی (متناقضه)مادی کردن نه وانه چاوه نۆر نه بووین، (ترقب)ی که سیان نه کردیه بۆی (مِنْ أَقْصَى) (تقديم)نه کا له (رَجُل)؛ له (حادثة)ی (موسی)، چونکی (موسی) (مُترقب)بوه؛ که سئ بی، (خبرات)ی پی بی (رجل)ی (تقديم)کردیه؛ (علما)ی (بلاغهت)وا نه فه موون، وه (بعض)ی (توجيهات)ی تریشیان، فه رمووه: ﴿قَالَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ﴾ که گه یشته لایان به (قوم)ی خوی فه رموو (إتباع)ی نه و (رسول)آنه بکه ن، دویان که ون ﴿اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا﴾ چنان لی (طلب)ناکه ن، وه کی (سائی)ی (رُسل)، (أجر)ی خویان له خوا نه وی.

گہ لی کہس دین، بہ (عبادہت) (مشغول) نہ بن، چیان ناوی، بہ لکو نہ گہر
 شتیان بۆ بیہن توپہ نہ بن (ردی) نہ کہ نہ وہ؛ تا دل لہ خہ لکی وئہ ستینن،
 نہ بنہ (مُعْتَقِد) نہ و جا نہ وی نہ ی کا، نہ ی کا ﴿وَمِمَّنْ مُهْتَدُونَ﴾ نہ وانہ (ثابت) ن
 لہ سہر پئی ی پاست، بئی (حیلہ) ن؛ دیارہ شارہ زایان بوہ، بہ (سِرّو) (عَلَن) یان
 کہ وتیہ، (صداقت) ی وانسی، لی (معلوم) بوہ ﴿وَمَا لِي﴾ (سبب)،
 (موجب) لہ بہرچی؟ ﴿لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي﴾ منی (خلق) کردیہ، (کلام) ی (خیر
 (خواہانہ) ی؛ بۆ خوی ﴿(خیر) یکی نہ وی، بۆ (قوم) یش نہ وہ ی نہ وی﴾ ﴿وَالِيهِ
 تُرْجَعُونَ﴾ (مبدأ) و منتهی نہ وہ. (بعض) ی نہ فہ رموون: " (آیہ) لہ (احتباك) ہ،
 تہ واوی (کلام) (مَالِي لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ أَرْجِعُ وَمَا لَكُمْ لَا تَعْبُدُونَ الَّذِي
 فَطَرَكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ؟) " نایا نہ و (ایجازہ) لہ (کلام) ی وی دایہ، یالہ (کلام) ی
 خوا؟ نازانم وہ لام وایہ، (مقام)، (مقام) ی (صنعة الاحتباك) ی (علمی بدیع) نیہ؛
 وہ (ایجاب) نہ کا، (آیہ) ﴿الَّتِي تَأْخُذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةٌ﴾ بکری بہ (احتباك) ﴿الَّتِي تَأْخُذُ
 ...إِلَٰهٍ﴾ (تقدیر) بکری. (حاصل) ی (مختار) ی (جمهور) (مختار) ہ؛ (سعد
 الدین) و (أمثال) ی قسہ یان لہ (تحقیق) ی (آیہ) جوانہ، وہ زوہ؛ نہ گہر
 (تعریض) ہ.

کہ سئی (اتخاذ) ی (إله) بکا، نہ بئی (اتخاذ) ی (آلہ) بکا (لَا تُعْبُدُ وَلَا تُحْصِي)؛ زپرا
 (وجہ) ی (ترجیح) نیہ، مہ گہر (حسب الظاهر) (شمس) نہ ویش (حاجت) بہ
 (تمثیل) ناکا، خوی مہ موو پوژی دہر نہ کہ وی؛ (بَعْدَهُ) بیز نہ بئی، (وہکذا) . چ
 (معنا) ی نیہ مانگ بیہر ستری، پوژ نہ پہر ستری ﴿إِنْ يُرِدْنِ الرَّحْمَنُ﴾ خودا
 وہندی (عظیم الشأن) ی بئی (شريك) ﴿بِضُرٍّ﴾ (إرادہ) بکا، (ضرر) ہ کم تووشی
 بی؛ ﴿لَا تُغْنِي عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا﴾ ہیچ (نفع) م ناداتی، (شفاعت) یان پی
 نا کری؛ (جماد) پی نہ کری؟ نہ دی (مُمْلِل) ی (موہوم) خوی نیہ، (شفاعت) ی
 چوں نہ بئی؟! وہ کی (منطقی) نہ فہ رموون: " (سَالِبَةٌ) (صدق) ی دی، لہ گہ ل
 (انتقا) ی (موضوع) " ﴿وَلَا يُنْقِذُونَ﴾ (خلاص) م نا کہن، بۆچی (اتخاذ) یان

کہین، بہ (إلهه)؟ ﴿إِنِّي إِذَا﴾ (على التقدير الإلتحاذ) ﴿لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ گومپایی
 ناشکرا؛ (سجدہ) و (رکوع) بؤ گاجووت بیہی؛ (بَعْدَهُ) بیکوژنہوہ، پارچہ
 پارچہی بکہن، بی شارنہوہ، وہکی (ملوک) آن، (احتفال) ی بؤ بکہن؛ ﴿إِنِّي
 أَمَنْتُ بِرَبِّكُمْ﴾ (رَبِّی) (حقیقی) ﴿فَاسْمَعُونَ﴾ وتیان: گویتان لی بی (على ملاء
 النَّاسِ) وہکی (عُمری) (فاروق) (إعلان) ی (إيمان) ی ئەکا، بی (خوف) و بی
 مہراس. (توجیہ) ی (خطاب) بؤ (رسول) ہکان (معناً) جوانہ؛ (أما) لہ (ظاہری
 سیاق) دوورہ. پاش ئەو (إعلان) ہی (حُر) و دلیرانہ، لہ (طرف) (جناب) ی (حق)
 (نداء) ی گرایہ ﴿قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ﴾ (حجاب) نہما، (ممکن) ہ ئەو (نداء) یہیان
 بیستبی ﴿قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ﴾ خوزیا (قوم) ی من بیانزانیبا ﴿بِمَا غَفَرَ
 لِي رَبِّي﴾ (سبب) ی چیہ؟ (إيمان) ہ بہ (وحدانية) ی (إلهی)؛ ئەوان لی ی دوورن؛
 (طبیعی) ئەگەر بیان زانیبا، (إيمان) یان ئینا ﴿وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ﴾
 ئەفہرموون: "(قوم) ئەو (ذات) دیان کوشت" (عرض) ی (دخول) و (تمنا) ی
 زاناندنی (قوم)، لہ (طرف) (روح) ی (شہیدانی) بوہ؛ (ممکن) ہ ئەگەر بتوان
 (حمل) ی (جَنَّة) بکہینہ، سہر (جَنَّة) ی (روحی)، (لذَّات) ی (روحانی) چہند
 جوانہ. زو جار ووتومہ: "ئیمہ (لذَّات) لہ (إيمان) بہ (وحدانية) ی (إلهی)،
 تہنہالہ (عبادات) کردنی ئەکہین، ئەو نابینیی؛ (أما) کہسی دوینیی (مقابل) ی
 کہری گایہ، (تمثال) ی، (خاضع الرقبه) (ناکس البصر) لہ سہر (قدم) ی (ذِلّ) و
 (انکسار) پاوہستی، بیہی (إيمان) بہ (وحدانية) ی خوایہ، بی (شیبہ) و
 (شريك) و (علام) و (قدیر)، دارندہیی (کائنات)؛ بیئنی؛ ئەو زانی ئەو (إيمان) چ
 (لذَّات) ہکی ہہیہ؛ چ (کرامت) و گہورہیہکی تیایہ؛ بنۆرہ لہ چ (ذِلَّات) ی بؤ چ
 (عِزَّات) ی ئەپوا ﴿وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ﴾ (حقاً) (مؤمن) (عِزَّات) ی
 (نفسی) نہبی بہ (مؤمن) (حساب) نیہ؛ (بعض) ی لہ (اتباع) ی (صوفی) یان، لہ
 (هتک) ی (نفس) بہ (غلط) چووین؛ (ریاضة) ی (نفس) بؤ (عِزَّات) ی (نفس) ہ؛
 (حتی) بہ (منع) لہ خواردن و خواردنہوہ (لذائذ)، بؤ (مقام) ی (صمدانی)

(توجیه) ی پئی نه کا؛ پښی خورش کردن و شه قتی هه لدان و با به پره لا کردن، کاری (مؤمن) نیه (لَا يَنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِينَ أَنْ يَذَلَّ نَفْسَهُ) به لئی هه رچی بکه ویتته ده ست (اهل) تیکی نه دات ﴿وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ﴾ پاش (وفات) ی به هه ر (نوع) ی بوویی ﴿مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ﴾ (قوم) ی نه وهنده (قوی) نه بوون، له شکریان بیتته سهر؛ (غرو) ی (جاهلان) (سوق) ی کردن، بۆ (کفر) و (ضلال) و سهر که شی ﴿وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ﴾ (سابقاً) هیچ (امهت) ی شایانی وهی نه بوو، له (طرف) نئیمه له شکری بکریته سهر ﴿إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ (مَلَكٍ) ی به سهریاندا هارپاندیتی، به یه ک (صَحِيَّة) مردینه ﴿فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ﴾ دامردن، کوژانه وه، سارد بوونه وه؛ بوون به خۆله میس (ممکن) ه له بهر بئی (اهمیهت) ی وان بئی (ابن مسعود) (زیکه) نه خوینیتته وه؛ وه ک قووقه ی که له بابی؛ (ظاهر) وایه (زیکه) نه گا به (صیحه)؛ (واقعاً) (انسان) وه ک (فانوس) یکه پئی کرای تا (مواد) ی (محرقة) ی له ناو (هیکل) ی، به (انتظام) بسوتی (حیات) ی (دوام) نه کا؛ که (انتظام) ی چوو، (حیات) تیک نه چی که کوژاروه، (حیات) نامیتنی، وه (هیکل) ی بۆگه نی نه بئی، نه پزی وه کی خۆله میشی لی دی ﴿يَا حَسْرَةً عَلَى الْعِبَادِ﴾ په شیمانیان له سهر ئی نه ندوه و غم، (حاضر) به له سهریان ﴿مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ﴾ هه رکئی بئی ﴿إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ گه مه ی پئی نه که ن خویان لاگه ورده یه؛ (رسول) بیان لا سووکه؛ قه شمهری پئی نه که ن نه مپوش که سئی له پوی (نصح) وه وه، (ارشاد) ی نه و (نوع) ه (عباد) ه، به د نهادانه بکا، گه مه ی پئی نه که ن. نه و (تین) ه بۆ (قوم) ی (قریش) (انه) بوو به (ارث)؛ نه وانیش (استهزاء) به (جنابی رسول) ی (مُجْتَبَا) نه که ن ﴿الَّذِينَ يَرَوْنَ﴾ نه یاندیه؛ نه یان بیستیه، نه یان زانیه؟ ﴿كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ﴾ (اهل) ی (مکه) ﴿مِنْ الْقُرُونِ﴾ زور، بئی (حساب) ﴿أَنَّهُمْ﴾ (قرون) ه کان ﴿إِلَيْهِمْ﴾ بۆ لای (اهل) ی (مکه)، (سادات) ی (قریش) ﴿لَا يَرْجِعُونَ﴾ ناگه پینه وه؛ (قرائت) ی (إن) به (کسر) ه (من حيث التركيب) (راحهت) ه؛ (قرائت) ی (أن) به

(فتحہ) نہ ختی (اضطراب) نہ دا، وہ (خلاف) یان، تہ واویکھ. له (نظر) (حقیر) نہ و
 (معنا) یہ، ۛ (مُختار) ہ، لای (مُحققین) آن، خوی نیہ؛ زتِرا نہ وانہ، ۛ (إدعا) ی
 وایان نیہ، نہ وانی پابردوو، نہ گہ پیتنہ وہ، (رجوع) یان بۆلای وانہ نہ بی؛ بہ لکی
 بالعکس، وہ کی له (سورہت) دہ رنہ کہ وی؛ نہ وانہ (إنکار) ی زیندی بوونہ وہ،
 نہ کہن؛ وہ (اکثر) ی (اقوام) له (رسول) یان نہ خوانن ﴿فَأْتُوا بِآبَائِنَا إِن كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ﴾ (معنا) یہ تریش نہ فہ رمووی؛ (امامی رازی)، گویا (مُراد) له (نفسی) ی
 (جوع) (رجوع) ی (نسبی) یہ (یعنی) نہ وانہ ی بہ (هلاک) چووین، کہ سیان نہ ماوہ،
 بہ خزمایہ تی بگہ پیتنہ وہ سہر نہ مانہ؛ نہ مہش لام خوش نیہ وہ چہند
 (وُجوه) ی تریش، (سید) (صاحب) ی (روح المعانی) (بیان) ی نہ کا؛ بہ کہ میان
 (راضی) یہ. چہند پۆژہ، نہ من له سہر نہ و (آیہ) ہ پاوہ ستایم، بہ (معنا) ی وان
 (قائل) نیہ، وہ خوشم چی وام بۆ نہ ہاتوہ، دلم پی ی پاوہستی آخری وام بۆ
 (ظاهر) بو، (بالعکس)، (ضمیر) ی (أَنَّهُمْ) بۆ (أهل) ی (مکہ)؛ (ضمیر) ی (إليهم) بو
 (قرون) ی (بائده) و (هالک)ہ بچیتنہ وہ؛ (أَنَّهُ) پوشی (أحوال) یان وا نہ گہ ی نہ،
 نہ مانہ (رجوع) یان بۆلای نہ وانی پابردوو نابی؛ نامرن، بہ (هلاک) ناچن ﴿وَإِنْ كُلُّ
 لَمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ﴾ ہہ موویان - (أولین) و (آخرین)؛ نہ ماننہ و (اقوام) ی
 (هالک)ہ؛ نہ فہ رموون: " (لَمَّا) بہ (معنا) (إِلَیْہ) " (وَلَوْ) (کسانی) ش فہ رموویہ تی؛
 من نہ وہ نازانم؛ گشتیان لای نیتہ (حاضر) نہ کرین؛ بۆ (حساب) و (جزا) یا
 (عذاب) نہ درئ، چونکی قسہ له گہ ل (کاف) ہ کانہ، (کُلُّ) کہ نہ وانن ﴿وَأَيَّةٌ لَهُمْ﴾
 بۆ نہ وانہ ﴿الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ﴾ مردی؛ وہ کی نیستای ہاوینئ؛ ہیشک، سووتای،
 له بہر (حرارة) ی پۆژئ ﴿أَحْيَيْنَاهَا﴾ بارانی بہ سہر نہ بارینئ؛ (قوہ) ی
 (إنباتی) ی بہ (حرکہ) نہ کہ وی؛ گیا و گۆل شین نہ بی ﴿وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا﴾ له
 (أرض) ی زیندی کرایہ وہ ﴿حَبًّا﴾ دانہ؛ گہ نم و جو؛ نۆک و نیسک، (هرطمان) ﴿
 فَمِنْهُ﴾ له (حب) کہ ﴿يَأْكُلُونَ﴾ و پی ۛ نہ ژینہ؛ له (ترکیب) ی نہ و (آیہ) ہ،
 قسہ یان ہ یہ ﴿وَجَعَلْنَا فِيهَا﴾ له (أرض) ی (جَنَّاتٍ) باغات ﴿مِنْ نَّخِيلٍ﴾ (جمع)

نخلہ) دار خورما ﴿وَأَعْنَابٍ﴾ دری تری؛ (تفسیری) یہ کی بہ دار، وہ یہ کی بہ میوہی؛ وہ کی (سیدی آلوسی) تہفہ رموی؛ دوردہ ﴿وَفَجَّرْنَا فِيهَا﴾ دہرمان کولاندیہ، لہ عہردی ﴿مِنَ الْعُيُونِ﴾ لہ کانی یا ﴿لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ﴾ (ثمری کل) لہ داری خورما و داری تری؛ (رجوع) ی (ضمیر) بؤ ناو - کہ لہ (عیون) (مستفادہ)؛ دور نیہ؛ (حقیقۃ) داری بہ بہر، کہ ناودی، (ثمری) دہہا شایانی خواردنہ؛ داری میوہ بین ناو تہ بی؛ (أَمَّا) نازانم خورما بین ناو تہ زیہ؟ بپوا ناکہم ﴿وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ﴾ دوشاوا، باسوق، یا ئی دہست چینیان و ناو دانیان، بہ (دلو) (ناعور) و تہ مانہ؛ وہ (ممکن) ہ (ما) (نافیہ) بی؛ (لکن) باغات؛ بی (عمل) ی (بشری) خوی نیہ؛ (غابات) ہ جہنگہ لستانہ ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ دیارہ تہ وانہ بہ ہر دوو (معنا) (کافرن) ﴿سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ﴾ نیرو می ﴿كُلِّهَا﴾ ہہ رموی ﴿مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ﴾ لہ دارو (نباتات) ی (ثمری) ﴿وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ﴾ لہ خویا ﴿وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ﴾ تہوہی نایزانن، زورہ؛ تہز (جملہ) (میقرب) کہ لہ و نیزیکہ (کشف) کرایہ (سبحان اللہ) تہو (آیہ) ہ، (آیہ) ی (عظیمة)؛ (حقاً) لہ (معجزات) ی (علم) ی (رسول) ی (کبریا) یہ؛ (تفصلات) ی زوری گہر کہ؛ (أَمَّا) (مجملاً) (عرض) تہ کری؛ (بشر) (ترقی) کرد کہوتہ، (أوج) ی (اختراع) و (کشفیات)، تہوجا (سرامدان) ی (حکمت) زاناندیان، (ثمرات) و (حبوبات) وہ کی (حیوانات) (محصول) ی (زواج) ہ تہوہی (ثمر) و (منتج) بی، لہ (عالم) ی (نباتات) و (أشجار) و (حیوانات) دوو (قسم) ن؛ نیرو می - من گہ لی جار لہ (آیات) ی (قرآنی) و ہرم تہ گرت - تاکو لہ (رسائل) ی (حکما) ی (غرب) (مفضلاً) دین، (شکر) ی خوام کرد؛ (طنطاوی) لہ گہ لی جی، لہ (تفسیری) خوی، باسی تہو (مسئلہ) تہفہ رموی؛ (مقالات) ی جوان جوان، لہ (علما) ی (غرب) (نقل) تہکا؛ (حقیقہ) (تحقیقات) یان (مُحَيَّرَة)؛ (حیوان) بہ (غریزہ)، بہ (شعور) ی بہ (لقاح) برد؛ نازانم چونیان زانی؛ (لقاح) ی خورما بہردارو (ثمر) چوں تہ کری؟ بہ (تدبیر) ی (صانع) ی (حقیقی)، بہ (واسطۃ) ی:

(ریاح) تۆی له ناو گه لی نیر، نه هاوینه ناو گه لی می؛ له وی (ثمرة) (تکون) نه کات؛ (سعدی) نه لی: "به رگی دره ختان سه بزه ست دهر (نظری) (هوشیار) ههر (ورق) ئی (دفتر) یست (صنعت) ی په روه ردگار!"

نه گهر ته ماشای (طریق) ی (تکوین) وی (ثمرة) بکه ی، ههر دانه، چه ند (دفتر) یکه، له (فوق) ی (طوماری) (أفلاطون) ی (مع الأسف) چه ند سالة، (خصوص) نه مسال، تری له وولاتی ئیمه (آفات) ی هه یه؛ ههم هورپی نه ی با، ههم ژهنگ لی ئی نه دا بی که لک نه پوا! ئومیدم وایه (صاحب) ی نه و (آیه) « (رحم) ئی بکا؛ دهر درو به لامان له سه ره ل گری؛ (سبحان الله) (نبی) یه (أُمی) یه (وحی) ی (إلهی) نه و (دقّت) و (صنّع) و (تکوین) نه زانی؛ (حُکما) و (عُلما) لی ی (غافل) بوون، تا له و (آخر) ه (کشف) کا. (أما) شتی هه یه، (عجایب) ه له وولاتی مه: دوشاو دروست نه کهن، کلی سپی هه یه نه یهاوینی ناو مه جله لی سؤراوی تری تی نه گه لی غیری (ماده) ی (سُکر) ئی (مواد) ی تر فپئی نه دا دوی (تصفیه) ی نه کهن نه بیتته، دوشاوی شیرن؛ چونیان زانی، دوشاو به و گله نه کری؟ (مفتاح) یان چون دۆزیه وه؟ گه لیکم (سؤال) ی کردیه، کهس نه یتوانیه، (جواب) داته وه نه وانیش وه کی (حیرت) ماین ﴿وَأَيَّةٌ لَهُمْ﴾ بۆ نه وان (وَسَائِرِی (أَنَام) یش وه کی وانن ﴿الَّيْلِ﴾ شهو ﴿نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ﴾ (أَنَّهُ) وه که ولی نه که یین، پۆژی له سه ره لا نه ده یین (ذاتاً) شهو (محاط) ه به پۆژ؛ (دائماً) (نوی) (شمس) (أطراف) ی گرتوه؛ (ظِلّ) ی (أرض) ی له ناو ویدایه ﴿فَإِذَا هُمْ مُظْلَمُونَ﴾ بۆیه (مفاجئته) ی تاریکی (مُستغرب) ه؛ (خصوص) که بلی؛ " (نور) (ذرات) ی (منفصل) ن له (شمس) که پۆژ ئاوابوو، به (مُدّه) یه کهم، نه و هه موو ملیار نه ندهر ملیار، ترلیون نه ندهر ترلیون، چی لی دی؟! (أما) (سلخ) بکه یه گروونی پۆژی، له ناو شه وی ده ریئی، من پام لی نیه؛ ههر چی (قول) ی (شیخ عبد القاهر) و (صاحبی مفتاح) ه وه (سعدی اکبر) (تقویه) ی فه رموو (تفصیلات) ی له (مَطوّل) و (حواشی) ی (مَطوّل) و (تفسیر) ی (سیّدی آلووسی) دایه؛

(حُکما) ئه‌لَین: " (ضیا) ی (شمس) (مُرکَب) ه له حه‌وت (لون)، که له (که‌سک و سوور) ده‌رنه‌که‌وی؛ (أرض) (ضیا) ی (شمس) قه‌وت ئه‌دا، (ألوان) ده‌کان - به (بَسِطی) یا (مُرکَبی) له گَلووک و (أوراق) و (أشما) و (حبوب) ده‌رنه‌که‌وی " (سبحان الله) تا (أَسا) ی (گُون) ده‌رکه‌وی، (عَاقِل) (إيمان) ی به (علم) و (قدره‌ت) ی (صانع)، (زیاد) و به (قه‌وت) و (راسخ) ئه‌بی ﴿وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا﴾ (قه‌وت) و (عظمة) و (منفعة) ی (شمس)، به ئیمه‌ نایه‌ته (تحریر). (عَلَمای) (جدید) ی (علم) ی (هیئه‌ت)، هه‌ر پۆژ - (دائِم) به (أحوالات) ی (شمس) (عجایبات)، (نش) نه‌که‌ن؛ (طنطاوی) خوا (سلامه‌ت) ی ئه‌کا له گه‌لی جی (نقل) یا لی ده‌کات؛ (ذاتاً) ئه‌و (أساتذة) ی (مکاتب) ی (رسمیه)، (عموم) ی (شاره‌زای (هیئه‌ت) ی (جدید) ن؛ له (ده‌وره) ی (حرکه) ئه‌کات " (حاشا) (مادی) و (معنوی) (أرض) ئه‌و (قیمه‌ت) ه‌ی نیه، (فَلَکُ الثَّوَابِتِ) و (فَلَکُ الْأَفْلَاکِ) له (ده‌ور) ی بوخلینه‌وه؛ (فَلَکِ) ی (بسیط) ی - (مُحَدِّدِ الْجِهَاتِ) لای (حکما) ی (جدید) نا (موجود) ه؛ ئه‌وه‌ی (موجود) ه، (مُرکَب) ه (شمس) لایان (ساکنه)؛ (مرکز) ی (منظومه) ی خۆیه‌تی؛ (أَوَّلِ) (عطارِد)، (ثُمَّ) (زُهْرَة)، (ثُمَّ الْأَرْضُ)، (ثُمَّ) (مَرِیخِ) (ثُمَّ) (مَشْرِی) (ثُمَّ) (بعض) ی (سیارات) ی تر که له نوێ ی بی (کشف) کراین، به (ده‌وره) ی پۆژا (حرکه) ئه‌که‌ن (علیه) ئه‌م (جریان) ی (شمس) ه چیه؟ دوو (وَجْه) (ممکن) ه (أَوَّلِ) (شمس) (مایع) ی (ناری) به، (دائم الجریان) ه وه‌کی ئاو ئه‌و (معادن) ی تیا به‌تی، له‌به‌ر (حراره‌ت) تاواوه‌ته‌وه؛ شله وه‌کی (دُشَاو)؛ ئه‌و (حرکه) (دوام) ده‌کات، تا (قه‌وت) ی که‌م ده‌بی، پائه‌وه‌ستی؛ ئه‌و (وه‌قت) ه (نظام) ی (شمس) ئه‌گوپی؛ ئه‌بیته‌وه (طوری) تر؛ خوا ئه‌زانئ چۆن ئه‌بی! دووه‌م: (شمس) له‌گه‌ل (منظومه) ی خۆی بۆ (طرف) ی (مَجْرَه) ئه‌پوا، تا ئه‌گاته (مَقَرّ) ی خۆی؛ ئه‌و (وه‌قت) ه، ئه‌وه‌ستی؛ خوا ئه‌زانئ (منظومه) چی به‌سه‌ر دی؛ وه‌ئه‌شیلن: " (کُلّ) ی (کُرّه) به، (حرکه) ی (حول المَرکَزِ) ی خۆی هه‌یه " (عَلَمای) ی (قدیم) وه‌کی (فخرالدینی رازی) وه (أتباع) ی وه (أشباع)؛ (حتی)

(سید آلووسی) له سهر (نهج) ی (هینته) ی (قدیم)، (تفسیر) ی (آیه) یان کړدوه؛ (لکن) (تغییر) ی (نظم) که نافه رمووی (وَأَيُّ لُهُمْ) وه (خاتمه) ی (آیه) له سهر ﴿ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ (طرن) ی نوئ نه گه یه نی؛ گوئ گره له قسه ی (نُقال) آن؛ نه و (شمس) ی وا (عظیم) یان، کوو کړدیته قوتوو له ی (قلم) و زوبانیان؟ بؤ (شعاع) ی (شمس) و (نور) ی په کی (عیسی) ی (رسول) ی (ملاح) ه؛ نه دی پیش (عیسی)؟ (ماشاء الله) (هذا بهتان عظیم) (شیخ إسماعیلی حصرمی) (أمر) ی کړده (شمس): "پاوسته" پاره ستا! (إشارة) ی کړد؛ "ناوابه" ئابوو! (شیخ إسماعیل - سمایل) ی (عهود الانی) خومان، حهوت سالان جلوی پوژۍ پاکیشا؛ (ملیون) ی وه کی (إسماعیل) ه موو (أرض) و (کننات) ی (نظر) به (شمس) به قه د دانه هه رزنئ نابئ؛ به (قیاس) ی (قُبّه) یه (وسیع) و (رفیع) له (نُزهة المجالیس) نه لئ: "ناوی (حضره) تی أبو بکری له ناو دلی (شمس) نووسرایه؛ هه موو پوژۍ که نه گاته، نیزیکی (سمت) ی (کعبه)، نه یه وی پاره ستئ؛ (یعنی) به سهر (کعبه) یا تی نه په پی؛ (ملائكة) ه کانی جلّه وکیش، سویندی پیدانه دن به (حق) ی نه وکه سه ی ناوی له ناوت نووسراوه؛ نه رگه نه پوژۍ نه وجا نه پوا (وهکذا) قسه ی هیچ و پووچیا زډه.

له (حدیث) ی (تصحیح) کړاو نه لئ: "که پوژ ئاوابوو، (جریان) نه کات، بؤ (تحت) ی (عرش) ی خوا، نه که ویته (سجدة)؛ گوئ ی له بهر گونا هکاران، حهز ناکا، (طلوع) کاته وه؛ خوا (أمر) نه فهرموئ: "له (مشرق) ی خوت (طلوع) که وه" تا (آخر) ی (أمر) پی نه کړئ له (مغرب) (طلوع) کا، نه و (وهقت) (قیامهت) نیژیک نه بی دهر کی (توبه) نه گیرئ! "هر چه ند له (طرف) (رُوات) (تصحیح) کړاوه، وه (حقیقة) نه وه ی پیغه مبه رهموی بیټی، نه بی پاست بی؛ (أما) له (علم) ی (أصول) نه فهرموئ: "نه وه ی به دهر که وت، وانیه، دیاره (مُختلف)؛ وه یاخود (توهم) ی هیه، له (طرف) (سُماع) و (نُقال) آن" نه مړو (حساب) ی (طلوع) و (غروب) ی (شمس) (کالشمس) (ظاهر) ه؛ (ساعة) ت له یه کی شه وی ئیره له

(مصر) بانگي (مغرب) نهدات؛ به (پاديؤ) گويمان لي به، له (كويه) (ساعات) له (لونه ره) لي دده دات، نه لي: "ساعات چواره" ليره هه وتي سبه يني به.

نه لئين: "له (عبارت) ي (نبوي) دانيه، كه ناوا بوو، نه چي بؤ (تحت) ي (عرش) "وهك: له (تفسير) ي (آلوسي) (نقل) كرايه (ممکن) ه (مراد) ي (رسول) ي (أكرم) و (أعلم) (سیر) ي (إلى المجرة) بي؛ (حسب الحس) به (حركه) ي (حاضرة) ي تي گه يشنه به (مناسبه) ي (كعبه) له بهر (ايمان) ي (قوم) ي وه زنده له نه ندازه ي دهرچوون، (علما) ي (شرع) نه فهرموون: "نه گهر (كعبه) له جي خوي نه ما (مثلاً) چوه (زيارت) ي (ولي) به له (أولياء الله) يان، له نويزدا، پوو له (هوا) ي (موقع) هكي نه كين" وه نه لئين: "چوه بؤ (زيارت)؛ (بالفعل) (واقع) بوه" (لاشك) نه مه (خرافات) ه بي (أصل) و بي (أساس)؛ سيخصه بوتی پيوه بوو، بؤ چي به كي فری ينه دان؟ تا (حضرت) ي (خاتم الرسل) له (نجاسه) ي (أصنام) پاكي كرده وه! (حاجه) به (تأويل) ي (ملا) به كان و (صوفي) به گهره گهره كان نيه؛ (شمس) (شمس) ه؛ (كعبه) (كعبه) به؛ (حقيقة) يان بياره؛ چ (ماهيت) ي (مجهول) يان نيه.

(حكما) ي (جديد) نه لئين: " (شموس) و (أقمار) نؤدن" وه (ملا) ي (طنطاوي) خوا بهر (قران) ي كا، له (تفسير) ي خوي نه ي فهرموي.

(ملا) به (تونس) ي گويا نه مه به (كفر) نه زاني؛ (أنه) خوا (نص) ي داناوه، (شمس) به ك، (قمر) به ك (تعدد) ي نيه. نه مه (كلام) ي (جاهلان) به، (ملا) به وه كي (طنطاوي) (مسلمان) و جگهر سؤز، بؤ (إسلامه تي)، چؤن به و (نوع) ه قسه (تكفير) نه كړي؟ به لي نه مه كونه (سلاح) يكه به دده ست (ملا) ياني كونه وه؛ (لكن) (سلاح) ي كوله؛ (لاشك) بؤ خويان (ضرر) ه.

(متي) به فهندي (رسالت) ي هي، به ناوي (سوپهري صاعقه) چه ند (فصل) هكي تيا به، له سهر (قول) ي (حكما) ي (فلك) و (طبيعة) نه ي فهرموي؛ دواي (كل) ي (فصل) (ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ) نه نوسي؛ نؤرم پي خوش بوو

دیاره ئەم (تقدیر) و (ترتیب) و (ترکیب) و (صنع) و (تسخیر) ه له (طرف) (ذات) ئی (غایه) (غالب) و (عالم) به (علم) ئی (عملی)، (صُنعی)، (إيجاد) کرایه؛ له (طبیعة) ئی (جاهلی) یه وه نابئ؛ وه (تأثیر) ی (طبیعة) ییش گه (مخلوق) ی خوایه (إنکار) ناکرئ؛ یه کی له (شاهد) آن (سوپه ری صاعقه) یه و ابزانم (حرکه) ی (المُسْتَقَرّ) جودایه، له گه لّ (حرکه) (إلى مُسْتَقَرّ) (والله أعلم) ﴿وَالْقَمَرَ قَدَرْنَاهُ مَنَازِلَ﴾ مانگ (جُرم) ئی (کروی) بئ (نور) ه، خاکی یه؛ ئەلّین: " (أساساً) له (أرض) جودا بویته وه " ئە وه تۆریش (معلوم) نیه؛ (لکن) بئ (نور) ی وه (نور) ی دانه وه بئ (شبهه) یه؛ (أهل) ی (تقویم) (شاهد) ن؛ ئە گهر (محض) به (إرادة) ی (کبریائی) بئ، (مُنجم) چوو زانی؛ ئەم سالّ (مثلاً) مانگ ناگیرئ؛ یا ئەو سالّ دوو جار ئە گیرئ. وه (باقی) (أوهام) و (خیالات) ی تر توپه هاتن؛ ئیوه ی نین، بنوسرینه وه؛ (ولو) بۆ (رَدّ) لیدانیان بئ.

له و سالانه پۆژ که مه کی گیرا؛ (تقویم) ی (ایران) ئە ی ووت: " بیست مانگ (نحوست) ی، (باقی) یه " به (نورالدین) ی برام ووت: " له و قسه ئە فامرینه وه، سالی (آتی) پۆژ ناگیرئ " (حقیقة) و ابو؛ وه له (تقویم) ی (جدید) ووتیان: " ناگیرئ " (علما) ی (ملی) خوڤایی، خوڤیان به (رَدّ) ی ئەم (نوع) ه (حقائق) مادی نی که ن؛ ئە گهر (شریعت) ی (وضعی) یه، ئە گهر (طبیعی) یه، هه ردوو ئی خوایه کن؛ (تنافی) یان نیه؛ (إلا) به (إعتبار) ی (وهم) و (خیال) ی (ملیون) آن نه بئ. (عبارت) ی (قرانی) (صریح) ه، که (قمر) خوئی به (منازل) (تقدیر) کراوه! ئە گهر چی (علما) ی (تفسیر) و (هیئت)، (منازل) بۆ (قمر) (تقدیر) ئە که ن، وه ئەو (منازل) آنه، (إعتباری) ن، مانگ له هیچ (منزل) ئی دانا به زی، پانا وه ستن، قوناغ ناگیرئ، (تفصیل) ی (منازل) ت ئەوئ؟ (مراجعة) ی (کتاب) ی (هیئة) و (تفسیر) ی (روح المعانی) (سیّدی آلووسی) بکه. ئە گهر قسه ی (أهل) ی (فلکی) (جدید) پاست بئ، (قمر) (حیات) ی تیا بوه به (مرو) ی (أدوار) (حیات) ی تیا نه مایه ﴿حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ﴾ (ممکن) ه پاش (انقطاع) ی (حیات)

(نور)ی خوی تہ مابی، بویہ لہ (اَوّل)ی (شہر)، (شکل)و پھنگی وہ کی پھگی دار خورمای پیر، یا لاسقی ووشکی، یا باسکہ لقی وردہ لہ ی ہیشک بووی، نہ نوینن. (اساساً)رگی دار خورما، (مدار)ی ((حیاتی)یہ. (بعض)ی (احکام)ی (حسی)، (حس)بہ تہ واوی پی ناگا، بہ (قوت)ی (حدس)نہ زاندری، (افلاطون)بہ (قوت)یہ (غریبہ)، (أما)نایہ بہ؛ لای (مليون)کہم دہست - نہ کہ وئی، نایہ لئی، یا خود نہ یہ لئی نیی؛ (لکن)لای (حکما)ی (طبیعة)و (کیمیا)و (فلک)ہیہ؛ (اکثری) (اختراع)لہ (انتقال)ی (حدسی)یہ، بی (سبق)ی (تفکر)و (خیال)؛ من (مقالہ)یہ یا (رسالہ)یہ کم ہیہ، (الحدسُ سُلّمُ الإرتقاء) (حقاً)شایانی (مطالعة)یہ. (قدیم)یہ (معنا)کونہ؛ (مُقابل)ی توی و تازہ یہ؛ نہ ک (موجود)ی بی (ابتداء)، (دائم) (مُسْتَمِرُّ الوجود)بی (نہایة) ﴿لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ﴾ (لایق)ی وی نیہ، (نباہت)و (عظمتہ)ی (شمس) (موافق)نیہ، لہ گہل (سیر)و (حرکہ)ی (قمر)؛ نہم لہ (نور)ی (أرض)مانگی (دہور)ہ کی نہ دات؛ (شمس) (مرکز)ہ، ہموو (دہور)ی وی نہ دہن ﴿وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ﴾ شہو (سبق)لہ پوژ ناگا؛ شہو (دائماً) (مُحاط)ہ بہ (نہار)؛ (أرض)و سیبہ ری لہ ناو (نور)ی (شمس)دایہ؛ تا (فلک)ی (زُمرہ) (إمتداد)نہ کاو بہس؛ لہ (فلک)ی (قمر)نہ وندہ نہ ستورہ؛ کہ (قمر)نہ چیتہ ناوی، کہ می (مکس)ی نہ کاو دہر نہ چی، (یعنی)لہ (وہقت)ی گیران؛ چونکی بہ ہیچ (وجہ) (قمر) (مقابلہ)ی (شمس)ی پی ناگری لہ (عبارت)ی (قرآن)یش دا، (رعايت)ی (مقابلہ)ی (عبارت)ی نہ کرا؛ (حتی) (ظاہراً) (قمر) (ذکر)ناکا؛ (مُفسّرین) (مُضْطَرِبّ)ن، (أقوال)یان (مُختلفہ) ﴿وَكُلٌّ﴾ لہ (شمس)و (قمر)؛ (ممکن)ہ (شمول)ی یو (أرض)یش بی ﴿فِي فَلَكٍ﴾ لہ (مجری)یہ، ہریہ ک لہ (وضع)و (شرع)ی (طبیعی) (موقع)ہ کی ہیہ، (لایق)ی (شأن)و (حال)ی خوی وہ کی (فلک)ی تہ شی یو (دولاب)ی بیر ﴿يَسْبَحُونَ﴾ مہ لہ نہ کہن، بی کہندو کوسپہ و خوارکہ؛ بی (تکلف)پاست و پھوان، (حرکہ)نہ کہن. ناسمانی

(کُری) (متوازی السطحین) (مرکزى) (مرکزى) (عالم)؛ (قبول) (خرق) و (إلتام) (ناکا؛ له (نظر) (فلکیون) (نوی (قدیم) له بهر (بعض) (نظریات) (تووشی (إشکالات) (نه بوون، به (أفلاك) (جزئیة) گوی یا (دفع) (إشکال) (یتن نه کرد؛ (لکن) (گه لئ (إشکال) (ماوه، بۆیان (حل) (نه کرا، له بهر نه وه (مُجَدِّین) (قسم) (ی (أعظم) (له (مسائل) (ی (فلکیات) (ی (إبطال) (کرد؛ (فُسْحَه) (یه (عجیب) (یان دا به (عالم) (ی (کُون)؛ (گه (حقاً) (نه وه ((سعت) و (کثرت) (ه، له (سعت) (ی (علم) و (قدرت) و (صانع) (ی (حقیقی) (نه وه شیتته وه؛ (وعلماء) (یانی (نقل) و (حکایات)، ده میان له (فلکیات) (داوه، (رجماً (بالغیب) (قسه ی نا (معقول) (یان زۆر کردیه؛ بۆ (ترویج) (ی (أوهام) و (مُزخرفات) (یان؛ (حدیث) (ی زۆریان پێک خستیه؛ وه کی (آلووسی) (نقاد) (نه وه رمووئ: " (صحیح) (له (أخبار) (که مه " وه (سید) (ی (محترم) (إعتقاد) (له سهر (روایات) (ی (إمامیه) و (أکثر) (ی (ما فی الهیئه) (ی (سُنَّیه)، (نیه؛ (په حمت ی لئ بی). خوا (جلال الدینی سیوطی) (عفو) (کا، زۆر (خرافات) (ی گرد کردیتته وه، به ناوی (حدیث) (موجب) (ی (إنکار) و (معاذ الله) (کفر) (ی (أهل) (ی (عرفان) (ه؛ نه وانه ی که ناگایان له (مراتب) (ی (أحادیث) (نیه.

یه کی له (أعظم) (ی (رجال) (ی (عثمانی) (له زه مانی (حرب) (ی گه وره ی هاته نیره؛ (طلب) (ی کردم؛ چوو مه (زیارهت) (ی. له (کیفیهت) (ی (تدریس) و (چ (نوع) (ه (علم) (خویندنی پرسى؛ (جواب) (م دا؛ نه ز (جمله) (علم) (ی (هیئته) (نه خوینن؛ ووتی: " کی هه (هیئته) (؟" ووتم: " (هیئته) (هه ریه که " ووتی: " نا، دووه " ووتم: " خیر، یه که " ووتی: " جانم به مندالی به ئیمه نه لئین: " (علم) (ی (هیئته)، (دووه؛ یه کی (یونانی)، یه کی (إسلامی) " ووتم: (حاشا) (وانیه؛ (هیئته) (ی (إسلامی) (چیه؟ " ووتی: " نه وه ی که نه لئین: " (أرض) (له سهر شانی (ملائنه کهت) (ه، (ملائنه کهت) (له سهر به رده، به رد له سهر گاجووته، گا جووت له سهر ماسی یه " ووتم: " (سبحان الله) (کی نه لئ: " نه مه (هیئته) " (ی (إسلامی) (یه؟ (تأمین) (ت نه کهم، نه و قسه یه له (بین) (ی دوو لیوی پیغه بهری،

دهرنه چوو؛ ئەو (خرافات) و (مزخرفات) ه (أغلب) له (کعب) و (أمثال) به تی؛
 (إسرائيلیات) ه میتایانه ناو (إسلامهت) ی "پهوی کرده (قائم قام) ی (مرحوم)
 (أحمد حلمی) ووتی: " به (شاهد) به، (الآن) من له سه ده سستی (فلان) ی
 (مسلمان) بووم؛ (والله) (قلبا) (ایمان) م نه بوو، چونکی وام نه زانی، ئەو قسانه له
 (طرف) (حضره تی محمد) ی به؛ وه (معلوم) یشه وانیه، ئەمپۆ (معلومات) ی
 (بشری) بوه یته (عیانی) " جا چهند هه زار (إنسان) ی وا به بئ هودیه ی، له دلدایا
 (مؤمن) نه بوو؛ وه واش له (دنیا) چوو یته دهر؛ تووشی (ملا) (نقاد) نه بوون،
 (بیات) (حقائق) یان بۆ بکات. ئەو چهند (حقیقهت) ه تابلی (تفسیر) و
 (تحریس) ه ل نه گری؛ (حقاً) (حق) ه، به (یس) ن بلین: " (قلب القرآن) ه " ﴿وآیةٌ
 لَهُمْ﴾ ئەو (آیات) ه (خاص) نین، به (أهل) ی (مکه)؛ به س (عُود) ی (ضمیر) بۆ
 وان، له بهر (خطاب) ه ﴿أَنَا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ (أولاد) یان، مندالبان، (نسا) یان،
 ئەمه (التقان) ی (أنظار) ئەکا، بۆ (ضعف) ی (بشر)، تابزانن خوا له چ (حال) ی،
 ئەیانگه به نیته چ (حال) ی به چ (عقل) و (علم) و (صنع) ی (تسخیر) ی (بحر) یان
 کردیه (حمل) ی ﴿فِي الْفُلْکِ﴾ (یعنی) به (فی) (فرق) ی هیه، له گه ل (حمل) ی به
 (علی)، هه م سوارن، هه م تی یدانه ﴿الْمَشْحُونِ﴾ (سفینه) ی پر (ذاتاً) نه گهر
 (حمول) گران نه بئ وه کی (لانکی) به سه ر ناوی ئەم لام ئەو لای ئەکا (حرکه) ی
 (منتظم) ی نابئ (سفینه) وه کی (هلال) و نه ستیره، له (بحر) دا نه پوا، به
 (سباحهت) دئ ده چی. (بشر) به و (قوهت) و (علم) و (صنع) ه، چۆن خوی
 (په زیل) ئەکا، بۆ (غیر) ی خوا، کور نووش ئەبا؟ (عبادهت) ی (حیوانات) و
 (أجرام) ی (جامده) یی بئ (قیمهت) و بئ جئ، به جئ نه گه یه نئ ﴿وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ
 مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ﴾ (تفسیر) به (حوشتر) لام (مناسب) نیه (وکذا) به (قطار) و
 (توتوموبیل)، چونکی (خَلَقْنَا) نه فه رموی: (أَمَّا) (تفسیر) به (عَرَبِ) زۆر جوانه، له
 میژه هیه. (سوق) ی (عرب) (وَلَوْ) به وولاغ، (أَمَّا) (سائق) ی وه کی (سائق) ی
 (فُلْکِ) (بشر) ه؛ (حقاً) نه مپۆ (بشر) ی (مُخْتَرِعِ) (أَعْظَمِ) ی (آیات) ی خواجه؛ له

(سفینہ) و کہ لہ ک گہ یانیہ (دونیوط) و (غواصہ) لہ (عجلۃ) گہ یاندی بہ (طیار) ہ۔
 نہوانہ ہہرچہند (مصنوع) ی (بشر)ن، (أَمَّا) بہ (اعتبار) ی (أساس) (مخلوق) ی
 خوان (ومن العجائب) (تفسیر) ی (ذُرِّيَّةٌ) بہ (نُطفة)، وہ (فُلُک) بہ (بطون) ی
 (نساء) (ماوردی) (نقل) ی کردیہ، وہ (نسبہ) ی بَو (إمامی علی) دراوہ (العیاذُ
 بالله) نہوہ لہ (بحر) ی (علوم) دوورہ؛ (لکن) نہوہ ی نہلی: " (إمام (مُبین)،
 (علی) یہ " نہتوانی ژنیش بکاتہ (فُلُک) ہ۔ وہ لہ گہ ل (آیہت) ی ﴿وَأِنْ نُّشَأْ
 نُّغَرِّقُہُمْ﴾ لہ ٹاویڈا، رِیک ناکہوئی ﴿فَلَا صَرِيخَ لَہُمْ﴾ کہس بہ ہاوریان ناگا
 (الصَّرِیخ - الْمُغِیث) لام وایہ دروستہ بہ (معنا) (صارخ) بی؛ بہ (نوع) ی نہیان
 خنکیتی، ہاوریان پی ناکری۔ بہلی واش نہبی، نذر ہاوریان نہکن، بی
 ہوودہ نہروا ﴿وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ﴾ (نجات) نادرتن، بہ (ملاح) ان بہ مہلہ وانی ﴿إِلَّا
 رَحْمَةً مِّنَّا﴾ نہگہر (رحم) یانی پی بکا، قورتاریان کا (غیر) ی خوا، فہردیان
 رہس و (نجات) دہریان نیہ ﴿وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ﴾ نہگہر (أجل) بیان نہہاتبی،
 (مدہ) ی (معلوم) یان مابی، پاشدان (مَوْت) (حَتْم) ہ، نہبی بہ (غرق) نا، بہ
 (غرق) (تعددتِ الأَسبابُ والموتُ واحدٌ) (واقعاً) گہ لی کہس، لہ (غرق) (نجات) ی
 نہبی، بہ (وجہ) ی (عجیب) و (غریب)؛ (شُبہ) نیہ لہ (وقایہ) ی (الہی) یہ؛
 (إستثنا) (مُتَّصِل) ہ، (مُسْتَثْنٰی مِنْہُ) چہ؟ یا (مُنْقَطَعۃ) ہ؟ یاخود (نصب) ہ ی بہ
 (نزع) ی (خافض) ہ، یا لہ سہر (مصدریہ) یہ! نہو جاوہرہ کوردی تی
 بگات ﴿وَإِذَا قِيلَ لَہُمْ﴾ (بعد تلاوة الآيات ولفَت أنظارہم) ﴿اتَّقُوا مَا بَيْنَ
 أَيْدِیکُمْ﴾ (عذاب) ی (دنیا) ﴿وَمَا خَلَقُکُمْ﴾ (عقاب) ی (آخرت) ﴿لَعَلَّکُمْ تُرْحَمُونَ﴾
 (رجا) لہ (طرف) وانہ بالہ (طرف) (قائل) ہ، نہوہ ی (نصیحت) بیان نہکا۔
 (جواب) ی (إِذَا) لہ (آیات) ی ﴿وَمَا تَأْتِیہِم مِّنْ آیَةٍ مِّنْ آیَاتِ رَبِّہِم﴾ ہہرچی بی ﴿إِلَّا
 کَانُوا عَنْہَا مُعْرِضِینَ﴾ نہفامریتہوہ؛ نہتہ تدرنہ (آیات) نہگوئی نہدہنہ، (داعی) و
 (ناصح)؛ (أَمَّا) بَو (دَابَّةُ الأرض) آن، نذر چاک گوئی نہگرن ﴿وَإِذَا قِيلَ لَہُمْ أَنْفِقُوا
 مِمَّا رَزَقُکُمُ اللّٰهُ﴾ لہ (منافع) ی (بری) و (بحری) بہ (زراعت) و (کسابت) و

(تجارهت) بۆ تان ئه نیرئ ﴿قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ ئه وانه ی پیان ئه وترئ ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ ئه وانه ی (ام) پیان ئه که نی، نه (وجه) ی (نُصْح) و (إِرشاد) ﴿أَنْطَعِمُ مَنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ﴾ وه کی ئیوه ئه لئین: " (رزاق) هه ر خواجه، (رزق) ی هه موو (حيوان) ئه دات؛ وه ئه و (رزق) ی ئیمه خوا به مه ی داوه (معنا) ی چی، ئه یدا به ئیمه، ناداته ئه و (فقیر) و بی نه وایانه؟ " ﴿إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ﴾ (جهل) ئی ناشکرا؛ (مادام) خوا ئه و (رزق) ده ی دایته ئیمه؛ ئیمه بۆ بیده یین، به خه لکی؟ (فی الحقیقه) ئه و (إعتراض) ه دیته سه ر (أشاعر) آن؛ (لکن) به (أسباب) ی (عادی) خویان (نجات) ئه دهن. (واقعاً) خوا (إرادة) بکات، (إحتیاج) ی که س به که س نایه لی، (أما) (نظم) ی (حیات) ی (دنیا) له گه ل ئه مه، پێک ناکه وئ. (أسباب) ی (معیشه) (تقسیم) کرایه؛ زۆر که س له بهر پیری، نه خوشی، بی (مناسبه) بی له گه ل (مسلك) ی، وه کی (ملایان)، بی کارو (کسابهت) ئه میتن، (دنیا و وجداناً) (ایجاد) ئه کا، (مساعده) ئه کا، (مساعده) بکری؛ دیاره ئه و (قوم) ه (جاهل) و (بخیل) ن، نه (تحصیل) ی (علم) ئه که ن، نه کاری چاک زۆرم پی ناخوشه، که (فقیر) ی (سؤال) ئه کات، پی ئه لئین: " خوابت داتی" ئه گه رچی به (وجه) ی (دُعا) ئه ی لئین: " (سبحان الله) وا ده ر ئه که وئ (غیر) ی (إطعام) له (إنفاق)، (حتی) به (نفسی) یش به (دلایان) دا نایه، باز (سبحان الله) ئه مپوش ئه وانه ی (ناصح) ن، به (عین) ی (کلام) (مقابله) ئه کرین! به لی وایه، چاره له (طرف) خودایه ﴿وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ﴾ پوژی (قیام) ی (قیامهت) که ئیمه ی پی ئه ترسیتن ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ که ی ئه بی؟ بابی، بزانی چیه؟ چمان به سه ردی! (طبیعی) ئه مه له پوی (استهزاء) و (إنکار) ئه ی لئین. ئه گه ر (دقهت) له (آیه) ی ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ بکه ی، ئه زانی (ضیمناً) (إنکار) ی (قدرهت) ی خوا ئه که ن له سه ر (بعث) و (نشور) ﴿مَا يَنْظُرُونَ﴾ (انتظار) ی و چاوه توپی ناکه ن، له ههچ شت ﴿إِلَّا صَيْحَةً﴾ (هائل) ئی (عظیم) ﴿وَاحِدَةً﴾ ئه گه رچی (صحیه) به گوئ ئه بیستری، (أما) (چون) چه شم زوده ی داری به ری (الله اکبر) است (چاو له پی

یهکی تیا هیه ﴿تَأْخُذُهُمْ﴾ نه بیان گری، (استیلا) بیان به سه رانه کات ﴿وَهُمْ يَخْصَمُونَ﴾ له (معملات) بیان، یا (دائر) به (أحوال) و (أحوال) و (اضطرابات) ی (هائل) نه وانه هه رچه ند لی (غافل) ن، (أما) له (سؤال) و (استعجال) بیان، وهر نه گپری (أَنَّهُ) (انتظار) ی نه که ن، (مُتَرَقِّبِن) ﴿فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً﴾ نه گهر له ناو (عائله) بن؛ نیستاش (مسلمان) آن زو بی (وصیة) نه پون ﴿وَلَا إِلَى أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ﴾ نه گهر له (خارج) بن. نه م (جواب) ه نه گهر چی (جواب) ی (استفهام) ی (أهل) ی (مکه) ی، (أما) نه و (ماجر) یه بۆ وان نه بوه، وها نه مپو که (منتصب) ی (قرن) ی چواره مین (مجر) یه؛ نه هاتیه (حیثی) (حصول)؛ خوا نه زانی که ی نه بی! نه وانی (بالفعل) نه ی بینن، دین، بۆ (أهل) ی (مکه) (مراد) (بیان) ی (سهولت) ی (قیامت) ی (بعث)؛ هه ر (آن) ی خوا (إرادة) بکا، به (صیحة) یه (عالم) نه مرینی، به (نفخة) یه زیندیان نه کاته وه! ﴿وَنُفِخَ﴾ (أَنَّهُ) بوه؛ چونکی (نظر) به (مابعد) ی (صیحه) یه ﴿فِي الصُّورِ﴾ (أعرج) (صور) ده خوینیه وه هه رچی هیه، زیندی نه بنه وه ﴿فَلِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ﴾ (قبور) (أجزاء) ی (متفرقة) (طبیعی) له جی یه خر نه بیته وه؛ نه و (مکان) ه به (قبر) ی خوی نه زانی. وه بۆ نه وانه ی له و (وقت) ی به (اجتماع) نه مرن، (قبر) نابی؛ کی (قبر) بیان بۆ هل نه که نی؟ ﴿رُبُّ لَحْرٍ مَّارٍ لَّحْدًا مِّمَّارًا ضَاكٍ مِّنْ تَزَاحُمِ الْأَضْدَادِ﴾ (خلاصه) له و (محل) ی (أجزاء) یان کو نه گریته وه، هل نه پزینه (میدان) ی (عرصات) ﴿إِلَى رَبِّهِمْ﴾ (الحقیقی) ﴿يَنْسِلُونَ﴾ به (سیعی) نه پون ﴿قَالُوا﴾ (حين البعث) ﴿مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَّرْقَدِنَا﴾ (لازم) نیه، (مرقد) بوه ناوی (قبر) ی، نه وی تیا یه تی له (حال) ی (رقود) بی؛ (عذاب) نه بینن، وه هه م (اشاره) ت ه، بۆ (سهولت) ی (بعث)، (کأنه) له خه و به (خبر) هاتینه (عذاب) ی (قبر) ی بابیی، (أما) (لازم) نیه، تا (أبد) (یعنی) تا (بعث) (دوام) کات. (انسان) نازانی بلی: "چی؟ (لینن) نه و اچه ند ساله، له ناو (مرقد) ی (مینا) خه توه چ (أثر) ی (عذاب) ی تیا دیار نیه؛ نه گهر گورزی (ملائکات) ه کانی

پئی کہوتبا، (طبیعی) (قہر) (مینا) یہ کہی خربو خاشاک نہ بوو؛ (ہیکل) (فراعن) آن، چند ہزار سال بوو، لہ ناو (أهرام) ان دان، بہ مؤمیا کراوی مابوون، لہ بالّ یہ کیش نہ ہاتبوونہ دہر، دیارہ (عذاب) (قبر) شتی ترہ، وہ کی (عذاب) (حسّی) (دنیا) نیہ، (اثر) لہ (بدن) دا، (ظاہر) بی؛ ہرچی ہہیہ، خوا بمان پاریزی. (سؤال) لہ (بعث) ناکن، زپرا (مشہور) ﴿هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ﴾ دیارہ، (احیاء) ش وہ کی (أصل) (ایجاد) لہ (اثر) (پرہممت) ﴿وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾ (انسان) (یعنی) نیہ (ایمان) مان بہ (وعد) (خواو) (صدق) (رسول) آن ہہیہ؛ (أما) بہ (طول) (تفصیل) (قصاص) آن، نا. ہرچہند (شیخ) (ابن عربی) نہو (أحوالات) ہ، بہ (طوری) (وراء) طور العقول (حساب) نہ کات، (أما) (وافق) نہ مہتہ؛ وکی (شیخ محمد عبده) (اختیار) (فہرموہ) (مُجَمَّلًا) (ایمان) مان پئی بی؛ (تفصیل) (موکول) (علم) (خواہ) کہ (أحوالات) (برزخ) (قیامت) لہ (مُتَشَابِهَات) (عَد) فہرموہ: ﴿إِنْ كَانَتْ﴾ (نفخہ) ﴿إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ یہ ک دہنگی، لہ چہوہ؟ بہ راستی خوا نہی زانی! (ممکن) وہ کی بانگی (ابراہیم) بی، لہ خوا بانگی بہ (غلبہ)، لہ (انام) (إجابة) یہ، سووک و آسان ﴿فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُخَضَّرُونَ﴾ ہموویان - بی (تأخیر) (توقف). (سیدی آلوسی) ش نہ فہموی: ﴿وَفِيهِ مِنْ تَهْوِينِ أَمْرِ الْبَعْثِ وَالْحَشْرِ وَالْإِيزَانِ. بِاسْتِغْنَائِهَا عَنِ الْأَسْبَابِ، وَلَا يَخْفَى وَابَهُ بِهَكَذَا لَسَر (إسرافیل) (عزائیل) بیش نہ کہوتوہ ﴿قَالِیَوْمَ﴾ کہ تیای (حاض) نہ بن ﴿لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ﴾ (مؤمن) (کافر)، (بی) (فاجر) ﴿شَيْئًا﴾ (مِنَ الظُّلْمِ) یا ہیچ (ظلم) یان لی ناگری ﴿وَلَا تُجْزَوْنَ﴾ بہ (خطاب) (عام) ﴿إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (ان خیراً فخیراً، وإن شراً فشرّاً) (ثمره) (أعمال) یش، (طبیعی) لہ (أعمال) ہ؛ (حتی) (زیدہ) (فضل) بہ سایہی (إعمال) (فاضلہ) وہیہ (ممکن) (خطاب) بی، لہ گہل (مُنْكَرٍ) آن (والله أعلم) لام وایہ، نہو (وجه) ہ (أنسب) ہ، لہ گہل (آیہ) ﴿إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ﴾ ناگایان لہو (أحوال) ہ، نیہ؛ (بناء)

(علیه) با (نفس) یش به (نفس) ی وان (تفسیر) بکری؛ (تقدیر) و (بیان) ناکری چ
 خوشیه که تیان، وه (مشغول) ی کردینه، له (أهوال) و (مَهْوال). یاران له جی ی
 خوڤه م و دلگوشادانیش، (سعة) ی خوش بکه ن، زۆر خوشه (قرآن)
 (التفات) ناکا، بۆ (اقتضاض) ی (أبگان) بنۆپێ چەند (عالی) یه، ئەفەرمووئ: "
 ﴿هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ﴾ ئی (دنیا) یه؛ بانی (فردوس) یش له گەل بئ ﴿فِي ظِلَالٍ﴾
 سیبەر ﴿عَلَى الْأَرَائِكِ﴾ (سیرین)، تەخت و قەنەفە ﴿مُتَكُونُونَ﴾ پالیا ن داوه تەوه؛
 ئەو (ظِلّ) ه (ظِلّ) ی (شمس) نیه، هەر (خالد) ه ئەبئ به هەشت (نور) و سیبەری
 تیا هەبئ؟ ئەگەر به (معنا) (عِزّت) و (مناعت) و (وقایه) بئ، زۆر جوانه؛
 چونکی ئەو (مُجْرِم) آنه، (مُسْلِمَان) ه کانیان لا زۆر بئ (حرمت) و (عِزّت) ببوون،
 تا (إسلام) (قووت) ی ساند کەس نەبوو، بچنه ژیر سیبەری؛ ئەمڕۆ لە ژیر
 سایه ی (إلهی) ن، (مُکْرِم) و (مُحْتَرَم)؛ دوشمنانیان، (مُحَقَّر) و (مُهان) ﴿لَهُمْ فِيهَا
 فَاكِهَةٌ﴾ دیاره خواردنی (أهل) ی (جنان)، بۆ (دفع) ی (آلم) ی (جوع) و (دوام) ی
 (حیات) ی (شخصی) نیه بۆ (تَلذُّوْذ) (تفکّه) (حَتَّى) گوشتی (طیر) یش ﴿وَلَهُمْ
 مَا يَدْعُونَ﴾ ئەوه ی (طلب) ی کەن دیاره (أهل) ی (جَنَّة) ئەوه ی (لا یه ق) ی
 (شرف) ی (روح) ی (بشر) ی بئ، داوی ئەکات؛ وه (أعظم) ی (مأرب) یان ﴿سَلَامٌ
 قَوْلًا﴾ فەرمووده یه ﴿مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ﴾ له و (حال) ه، خوا (بِالذَّات) (سلام) یان لی
 ئەکا؛ ئەوه (سلام) ی (ملائکەت) آن نیه؛ وه ئەو (سلام) و (سلامەتی) (أبدی) له م
 (سورەت) ه، (رابط) ی ئەو (سلام) آنتیه، که له (سورەت) ی (تالی) دادئ
 ﴿وَأَمَّا نِزْوَانُ الْيَوْمِ﴾ به گوێره ی (إمتیازی) تان، له (مملکەت) ی
 (أثام) و (جرائم) ه ریه ک به گوێره ی، (زیدە) یی، (إمامەتی) وه (زه عامەت) ی
 خۆی، (إمتیان) وه رنه گری. (أما) (إمتیان) یان له گەل (أهل) ی (جَنَّة) لام جوانیه،
 تیکه لاو نەبووین، تا لَئِكَ (إمتیان) بدرئین؛ (ممکن) ه ئەو فەرمایشه له (عرصات) دا
 له گەل (مُجْرِم) آن بکری، کی (أصحاب) ی (جَنَّة) له (شُغْل) ی (عظیم) دا بووین؛ له
 (ترکیب) ی (آیة) ی (سَلَامٌ) وه (عطف) ی ئەم (آیة) ه، قسه یان زۆره ﴿أَلَمْ أَعْهَدْ

إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ ﴿﴾ لہ (دار)ی (دنیا)، بہ (عنوان)ی (بنی آدم)یان
 (خطاب)لہ گہ لَ نہ کا؛ زیڑا (عہد)ہ کہ (قَبْلُ الْمُجْرِمِينَ)بوہ (خطاب)و (أَحْکَام)ی
 (قرآنی) (نظر)بہ (مِصْدَاق)ی (عنوان)و (أَحْکَام)ی (قرآنی) (نظر)بہ (مِصْدَاق)ی
 (عنوان)ی (قضية)نہ کا؛ (سبحان الله)نہ وہی (شیطان)ی (رجیم)نہ کا، نیش
 (خراب)و (خسیس)ی لَ دہ بینئ، (صاد)نہ بی؛ (راضی)نیہ، (نسبت)ی بہ
 خووی بدا، نہ لی: " نیشی (شیطان)ی یہ ! " نہ وہندہ یان (شیطان)لا (رہ زیل)و
 (دنئ)یہ نہ و (عہد)ہ (عہد)ی (عقل)و (فکر)و (دلیل)و (برہان)ہ؛ (عہد)ی
 (فطری)یہ؛ (عہد)تان وابو ﴿﴾ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ ﴿﴾ (عبادہت)ی (غیر)خوای،
 (عبادہت)ی (شیطان)ہ؛ ئارہ زو (میل)ی نہ و (خبیث)ہ نہ وہتہ: (إنسان)
 (عبادہت)خوای نہ کا، (عبادہت)ی ہرچی نہ کا، بی کا؛ (حتی)سہگ و پشیلہ
 و (جماد)﴿﴾ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿﴾ (عداوت)ی ئاشکرایہ. نہ زانن نہ وی (خرابہ)یہ،
 (نسبہ)ی بُو نہ وی نہ درئ ﴿﴾ وَأَنْ أَعْبُدُونِي ﴿﴾ (عبادہت)ی من بکہن ﴿﴾ هَذَا صِرَاطٌ
 مُسْتَقِيمٌ ﴿﴾ نہ پئ راستہ، (إنسان)و نہ گہ یہ نیتہ (مقصد)﴿﴾ وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا
 كَثِيرًا ﴿﴾ (اقوام)و (أمم)ی زور (حتی)خوای نہ گوئئ لہ (بعض)ہ کان بہ ناوی
 (ملك)ی (طاوس) (عبادہت)نہ کرئ. لہ (بعض)ی (مُجَلَّه)ی (مصری)م دادی یہ؛
 (داسنی)وولاتی ئیمہ (إبلیس)بہ (إله)ی (أرض)نہ زانن؛ نہ لئین: " خوا زور
 خہ ریک بو، بُو (إصلاح)ی (بشر)بُو (میس)نہ بو، چوہ ئاسمانان، (زام)ی
 (إدارہ)ی (أرضی)دایہ (إبلیس)لام وایہ، نہ لئین: " تا دہ ہزار سال.
 " (لطیفہ)، بُو کہ یئ ہ یہ بلئ: " (إبلیس)یش (زام)ی (إدارہ)ی (تدلیس)و
 (تبلیس)و (سیاسہت)ی (حیلہ)کاری بوو (فتنہ)نہ نگیزی دایتہ، (سیاسیون)ی
 (إنگلیزی)، لہ گہ لَ (جہت) (شیطان)یان حہ ساندیتہ وہ " (حقاً)نہ مرؤ
 (إبلیس)کاری خوای لہ (بشر)دیت، ئازہ رووی (تمام)ہاتہ جئ! ﴿﴾ أَفَلَمْ تَكُونُوا
 تَعْقِلُونَ ﴿﴾ (تفکر)ی بکہن، مصالح و (مفاسد)لئک کہ نہ وہ (حقیقہ)چاکہ و خرابہ،
 (عقل)و (وجدان)ی پاکی (بشر)ی (فرق)یان نہ کا؛ ہیچ نہ بی وہ کی گاوان

نه زانی (إنسان) له گا گه وره تر؛ گا (مُسَخَّرَه، بۆ (بشر)، (مع هذا) ش نه ی
 په رستی. به لئ له بهر (اختلاف) ی (سیاسهت) و (میول) (عقل) لئ ی شیواوه؛
 (حتی) (مع الأسف) (بعد إرسال الرسل) یش (أسباب) ی (تشویش) که م نه بوو،
 به لکوو (رؤسا) ی (أديان) (زیاد) بیان کرد؛ (حتی) (جمع) ی قورپان به ده می
 (عقل) دادا؛ نابئ بلی؛ (تسلیم) و (منقاد). هه رچه ند (عقل) ری به
 (تفصیلات) ی (یوم) ی (جزا) نابا، (أما) نه زانی، (مجازات) و (مکافات) هه ی، بۆ
 (أعلام) ی بوونی (یوم) ی (جزا)، (رسل) ی (عظام) ناردراون ﴿هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي
 كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ (على السنة الرُّسُل) (فإذا) بۆ (کفر) و (ضلال) چ (عذر) تان
 نیه ﴿أَصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ (صَلَا) (نه بو مسلم) به (وقود)؛
 (طبری) یه (الزوم) (تفسیر) نه که ن؛ (کذا) (في الروح المعاني) ﴿الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى
 أَفْوَاهِهِمْ﴾ (بعد الإنكار) (حسب العاده) ناتوانن قسان بکه ن (وَلَوْ) زوبانیان هه یه؛
 سه ربه خو بیته گفتار ﴿وَتَكَلَّمْنَا أَيْدِيَهُمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾
 (کلام) و (شهادت) ی (قالی)، دوور نیه؛ له پاش (غرامه فون) و (پادیق) و
 (سینما) ی (ناطقة)، (تصدیق) و (ایمان) به قسه کردنی (أعضاء)، (سهل) ه.
 قسه کردنی (مع الخطاب) بۆ ده ست (شهادت) بۆ (أرجل) بۆ؛ (إمام) شتنی
 نه فه رمی؛ چاکم نه هاته بهر (طبع)؛ (ممکن) ه بلین: " (أعمال) ی (ید) ی (وَلَوْ) به
 ریش بئ، (أكثر) ی مه ردايه تیه کی تیا هه یه؛ (لکن) (أعمال) ی لای خواری
 (خصوص) ی (عموم) ی (عوام)، (مُستهجن) و (چلکن)؛ ئیوه ی نیه به
 (توجیه) ی (خطاب) بۆ (حضرت) ی (کبریائی) (إبراز بکرتین)؛ وه (قسم) ی
 نه فه رموون: " (کلام) و (شهادت) ی (حالی) یه؛ له سه ر (أعضاء) بیان (علامهت) ی
 واده رنه که وی، که (معلوم) ببئی، چی کردیه " (يُعرفُ المجرمونَ بِسِيمَاهُمْ
 فَيُؤْخَذُوا بِالنُّوَاصِي وَالْأَقْدَم) (الآية) ه؛ (أما) (إمام) (لطيفة) یه خوش
 و نه فه رمووی؛ نه وانه له (دنیا) دلایان موری لئ دراوه (يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي
 قُلُوبِهِمْ) له (قیامهت) زوبانیان موثر نه کری، بۆ قسه کردن، (باقی)

(أعضاء) نه مینیتته وه. " (أبو موسى الأشعري) (على وجه الحسبان)؛ (حَسَنَ) به (جَزَم) و نه فه رموون: " (أَوَّل) (أعضاء) به قسه دئ؛ پانی پاستی به " نه مه (سَر) ی چیه؟ نه بئ (إشعار) ی تیا بئ، بؤ (مَقدمات) ی (زنا) و (إستماء)؟؛ خوا خوی نه زانی؛ ئیمه (إيمان) مان هه یه، به (منطوق) ی (قران)؛ (عِلْم) به (تفاصيل) (عائد) ی (حضرت) ی (کبریائی) به ﴿وَلَوْ نَشَاء لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ﴾ چاویان کور کهین؛ بئ (أثر) ی (موقع)؛ لووس ۱ پووس؛ نه وانه چن؟ خویان هه نده له کن خویان هه یه؛ وانه زانن، بئ له (قیامهت)، له (دنیا) خوا ناتانی، به (أنواع) ی (عذاب) گرفتاریان کا؟ هر (آن) ی (حظ) کا کوریان نه کا. ﴿فَاسْتَبِقُوا الصِّرَاطَ﴾ په له کوته نه کهن گوی یا پیش کهوت ﴿فَأَنَّى يُبْصِرُونَ﴾ چۆن نه بینن؟ پئ ده رنه کهن (العیاذ بالله) (إنسان) به گه وره یی کور بئ چی پئ ناکرئ؛ به پئ (جاده) و (مألوف) دا، ناتوانی بپوا؛ (أَمَّا) نه وانه ی به مندالی کور ده بن، زۆر زرنګن؛ (عجایب) نه پۆن (حتی) (بعض) هکیان دار به دهسته وه ناگرین ﴿وَلَوْ نَشَاء لَمَسَخْنَاهُمْ﴾ (سورهت) یان نه گوپین؛ وه کی وچ و به راز و (میمون) یان لی نه کهین.

(شخصی) کم دی پووی زۆر به وچ نه چوو، (خصوص) لئو و چه نه که و که پووی؛ (حتی) بؤ (مبالغه) نه یان ووت: " نه وه له ورچه، داکی له ورچی گرتوه، له چبای لای (هرکه) " ﴿عَلَى مَكَانَتِهِمْ﴾ له جئ ی خویان؛ یا خود (إفلیج) یان نه کهین ﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا﴾ بؤ (طرف) ی (مقصود) یان ﴿وَلَا يَرْجِعُونَ﴾ چوون هاتنیان پئ ناکرئ وه ک کۆلکه دار له جئ ی خویان نه مینن ﴿وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ﴾ هیچ نه بئ، بنۆر نه (أطوا) ی (بشر) ی، له (حال) ی جهوانی، هه رچه ند به (قوهت) و چاپووک و چالاک و چوست بئ، که پیر بوو چی لی دئ؟ بئ هیزو کوپو نه بیته وه؛ که پ نه بئ، چاوی (رمل) نه کا، تروسکه کی نه مینئ، نه پوا به لۆنگه لۆنگ ﴿أَفَلَا يَفْقَهُونَ﴾ که سئ (آخر) ی واوه رگه پئ، به (زمان) ی (شباب) و (قوهت) ی نابئ (مغروور) بئ،

(خاصه) ده‌رباره‌یی (حضره‌تی قادس) و (قوی) (مطلق) ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ﴾ له (صدری) (سوره‌ت)، (جنابی حق) به (تأکید) فه‌رمووی: "تو له پیغه‌مبه‌رانی"، پیغه‌مبه‌رنابی (شاعر) و (خیال) (شاعران) هی مه‌بن، باسی (رُسل) له (حکمت) و (حقائق) ه، له دوا (خیال) ی بی هووده‌دا، ناپۆن؛ ئه‌وانی له (آیام) (قوه‌ت) و جه‌وانی (مفرور) ئه‌بن - (نوعاًما) (شاعران، ناگایان له (شاعر) ی خویان نیه، نه‌گه‌ربمیتن، چیان لی دی؟! (تزین) و (تقبیح) (رسول) آن (حقیقه) ه، به (زخاف) خه‌لکی فریته‌ناکه‌ن، به‌لئی (تزین) و (تشویه) (شیطان) و (شاعر) آن، (خلاف) (حق) و (حقیقه) ه، لاف‌گه‌زافه ﴿وَمَا يَنْبَغِي لَهُ﴾ لی ی ناوه‌شیتته‌وه، (لایه‌ق) (شان) (محمد‌الأمین) نیه؛ (شاعر) ی و (میل) و (مزاج) (رساله‌ت په‌ناه)، لیك دوورن؛ (أشراف) زاده‌کان نابن به (شاعر) مه‌گه‌ر (خسه‌ت) (طبع) یان بیی؛ (هجو) و (مدح) ی خه‌لکی به ژنان و (أمراد) آن هه‌ل‌گوته‌ن، (لایه‌ق) (طبع) ی (عالی) نیه؛ (إغرا) له (عالی) نه‌ژادان نابه؛ به‌لئی (ممکن) ه (بعض) (نوات) ی گه‌وره، چه‌ند (مواعظ) و (نصائح) و (حکیمات) باویته (قالب) ی (منظم) و (عبارت) ی خوش و (نازک) و (لطیف)، (أما) نه‌و‌که‌سه‌شاعر نیه؛ (ناظم) ی (دُر) (تُساج) ی (خیوط) ی (ژهب) ی و (حریری) یه‌زۆد واده‌یی، له (أثنا) ی قسان (عبارت) ی (منظوم) به‌سه‌ر زوبانی (إنسان) ی دا (جاری) ئه‌بن، (حتی) له (مقوله) ی (کُتاب) آنیش زۆره‌وه (قائل) ه؛ نه‌توانی (شعر) بخوینیتته‌وه؛ (یعنی) (إنشاد) ی به‌رمووی؛ (ولو) که‌وا (نقل) کراوه: نه‌گه‌ر (إنشاد) ی (شعر) ی کردبی، به‌له‌نگی خویندیتیه‌وه، (طبعاً لا‌قصداً) که (رسول) ی (أکرم) (شاعر) نه‌بن، (قرآن) یش (شعر) نیه ﴿إِنْ هُوَ﴾ (قرآن) ﴿إِلَّا ذِكْرٌ﴾ (مواعظه‌ت) و (إرشاد) ه ﴿وَقُرْآنٌ مُّبِينٌ﴾ ئاشکرایه، (واضح) و (بلیغ) و (فصیح) ه ﴿لِيُنْذِرَ﴾ (قرآن) یان (رسول) ﴿مَنْ كَانَ حَيًّا﴾ به (حیات) ی (عقل) و (عمل) ی و (محقق) نه‌وه‌ی (أدنا) (حیات) ه‌کی تیا مابی، به (واسطه‌ت) ی (قرآن) شین ئه‌بن، (نما) نه‌کا، (قوه‌ت) نه‌ستیتنی ﴿وَيَحِقُّ

الْقَوْلُ ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ یا (کلمه‌ی
 عذاب) ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾ (عریق‌ی (فی الکفر)، (بَحِثُ) (قوه‌ت‌ی (حیات‌) بیان
 تیا نه‌ماوه، بویه مردی، (جامد) ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ نه‌گەر (حیات‌) بیان هه‌با (قوا‌ی
 (حسیه‌) بیان نه‌بوو، که (حیات‌) نه‌ما، (حس‌) چۆن نه‌می‌نێ؟ (آیه‌) بیان دیوه؟ ﴿أَنَا
 خَلَقْنَا لَهُمْ﴾ بۆ (نفع‌ی وان (بشر‌ی) ﴿مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا﴾ هه‌رچی ته‌ماشای
 بکه‌ی، له (مصنوعات‌) نه‌لێ ی: " به (کمال‌ی (علم‌و (قدره‌ت‌و (قوه‌ت‌)
 (خلق‌) کراوه " وه (معلوم‌) ه‌ نه‌و (حیوانات‌) ه‌، له (خلق‌) و (ایجاد‌) دا، (مُدَاطِلَه‌) ی
 که‌سی به‌سه‌ره‌وه‌ نیه؛ (سَمًا) بوته‌کان، (محض‌) به (خلق‌) ی خوایه؛ ده‌ست به
 (معنا‌) (عُضْو) نیه؛ (مجبوراً) نه‌بی (معنا‌) به (صحیح‌) و موافق‌ی (مقام‌) ی لێ
 بدریته‌وه؛ (سَلَفِی) نه‌لێن: " چی؟ " دیاره (خلق‌) ی (حیوانات‌) له (ره‌حم‌) ی
 دایکیان دان؛ به‌چ (وضع‌) و (ترتیب‌) و (قُوَّة‌) نه‌کرێ؟! (عُلَمَا‌) ی (ره‌حم‌)
 (عجایبات‌) بیان ده‌رخستوه، نه‌و تارو پووره، نیش ده‌ستی به (معنا‌)
 (عضوة‌) نیه؛ (ذاتاً) ده‌ستیش نه‌گەر (قوه‌ت‌) ی تیا نه‌بی، وه‌له‌ ژێر (علم‌) دا
 (اداره‌) نه‌کرێ چ نیه. وه‌ نه‌گەر (مُلاحَظَة‌) ی (غَلَب‌) و (قَهَر‌) ی (کبریائی‌) که‌ی،
 نه‌لێ ی: " به (لفظ‌) ی: (یعنی‌) (أمر‌) ی (کُن‌) (ایجاد‌) کراوه " (دَقَّة‌) له (مواقع‌) ی
 (قرآن‌) که، (مقابل‌) ی (شیطان‌) که (سجده‌) ی بۆ (آدم‌) نه‌برد (مَالِكٌ لَا تَسْجُدُ لِمَا
 خَلَقْتُ بِإِيدِي) ﴿مِثْلُهُ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾
 (إِظْهَارِ) نه‌کا؛ لیڤه‌ بۆ (بیان‌) و (إفساح‌) ی (آیات‌) و (دقائق‌) یکه، که‌له (صُنْع‌) ی
 (أنعام‌) دایه (آیدینا) نه‌فه‌رمووی. نه‌وه‌ی ووتیتی: " خوا (آدم‌) و (فرده‌وس‌) ی
 به‌ ده‌ستی خۆی (خلق‌) کردیه؛ (باقی‌) به (أمر‌) ی (کُن‌) ژۆر (غافل‌) بوه، له
 (قرآن‌) (فضل‌) له (أسرار‌) ی خوای (تعالی‌) ن؛ به (کمال‌) ی (قدره‌ت‌) ی (صانع‌) ی
 خۆی بۆ نه‌وانه‌ی ﴿أَنْعَامًا﴾ له‌پووی (إنعام‌) ه‌وه (خلق‌) کردیه. نه‌و (حیوانات‌) ی
 (عظیم‌) و (قوی‌) بۆیان (تسخیر‌) بوه؛ ته‌ماشای گامیش که‌ شیر به‌سه‌ر قوچی
 خۆیه‌وه‌ نه‌کا، که‌ یاخی بوو (عالم‌) نه‌خاته له‌رزه‌ له‌رز، له‌ دووره‌وه‌ نه‌ی بینێ،

لِی ئه تۆقی؛ حوشر بۆ (بلاد)ی (رمل)ستان، چی (انعام)ی (عظیم)ه؛
 (خیرات)ی مه پو بزن، نایه ته (حساب) ﴿فَهُمْ لَهَا﴾ بۆ (انعام) ﴿مَالِکُونَ﴾ ئه و
 (انعام)ه بوو یته (مال)و (مُلک) بۆ ئه وان ﴿وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ﴾ نه رم مان کردوون، بۆ
 وان ﴿فَعَمِنَهَا رُكُوبُهُمْ﴾ (مرکوب)ه ﴿وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ﴾ گوشتیان ئه خۆن ﴿وَلَهُمْ
 فِيهَا﴾ (بِقسمیها) ﴿مَنَافِعُ﴾ (أوبار)و (أشعار)و (أوصاف)و جوت و (حراثة)؛
 (حتی) پرخۆله که یان به (خسان)ناچی؛ به لکو له و چه ندانه، (تجارهت)ی
 (عظیم)و (نفع)ی زۆری هه بوو؛ پرخۆله که ی (حیوانات)ی (کویه)، نه چوه
 (أمریقا) ﴿وَمَشَارِبُ﴾ شیرو ماست و دۆ؛ ئه و (تقلبات)ی (کیمیای)ی که به سه ر
 شیردادی، هه زار ئافه رینی خودا، له (مُخترع)آنی (بشر) (حقاً) (أسرار)ی
 (بلاغهت)ی (کائنات)، (استعداد)ی دوورو نیزیکی، بئی (تعقید) (بیان) ئه که ن؛
 (حقاً) (علما)ی (بیان) ئه وانن؛ (بیان)ی (لفظی) ئه که ر (بیان)ی (عملی) له که ل
 نه بن، (مع الأسف) بئی هووده ئه پوا ﴿أَفَلَا يَشْكُرُونَ﴾ ئی وه ی ئه وانه ی بۆ
 (خلق) کردینه ﴿وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً﴾ (أَمَّا) چ (إله)ه؟ پیشکه ومیش، له
 (فوق)ی وانن! (إتخاذ)یان کردینه ﴿لَعَلَّهُمْ يَنْصَرُونَ﴾ له (طرف)وان؛ پووی
 خۆیان بۆیان، له سه ر خاکی داده نین؛ (دُعا)ی (نصرهت)یان (عرض) ئه که ن ﴿لَا
 يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ﴾ (جامد)و (حیوان)ی به سه زمانو (نصرهت)؟ ﴿وَقُمْ لَهُمْ
 جُنْدٌ مُّخَضَّرُونَ﴾ (حاضر)و آماده ن، بۆ (محافظة)یان؛ هه رچه ند ئه وانه
 (مُحَضَّر) ئه بن، بۆ (دخول)ی (نار)، (أَمَّا) لی ره (فهم) نا کرئی، بلین: " (معنا)ی
 (آیه)، ئه وانه ی له شکر بۆ (الله)یان له (دنیا)یه، (حاضر) بۆ چوونه ناو ناگر
 له (قیامهت)ی " (واقعاً) وایه، (أَمَّا) وه کی (عرض) گرا، له (عبارهت)
 (فهم) نا کرئی ﴿فَلَا يَحْزَنكَ قَوْلُهُمْ﴾ (مادام) ئه وانه، هه نده بئی هۆش و گۆش بن،
 (تفکر)ی له (حال)ی خۆیان و (حیوانات)و (الله)یان نه که ن، باقسه ی وان، تو
 (محزون) نه کا؛ (أهمیهت) مه ده، گو فتری نا هه مواریان ئه وه (شاعر)و (ساحر)ه،
 (ومعاذ الله) (مجنون)ه ﴿إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ﴾ (علم) به (أسرار)

(أَهْمَ ه)، (مع أَنَّهُ) وهکی ئەفەرموون: " (سِرِّ مُقَدِّمَ ه)، له (عَلَنَ) " (أَوَّلًا) له دلدأ، شتێ (تَصَوَّرَ) ونه که ی، بیکه ی؛ (بَعْدَهُ) ئە ی که ی خوا (قبل التصور) یش نه زانی، چ ئە که ی؟ وه چ ئە که ی؟ (جناب ی) (عالم الأسرار) (جزای ی) گوفتاری نه و (كفأ) آنه نه دات ﴿أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ﴾ (حقاً) (إنسان) خۆ ی (أَتَمُّ) (أَعْظَمُ) ی (دلیل) ه، له سه ر (وجود ی) (صانع ی) (قدیر ی) (علام). (تأمل) بیان له (خلق ی) خۆ یان، نه کردیه ؟ نه یانزانیه ؟ ﴿أَنَا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ﴾ نه زانی، (نطفة) چیه ؟ (وَلَوْ) نه زانی، (عناصر ی) چیه ؟ ﴿فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ﴾ (جدلی) ﴿مُبِينٌ﴾ (ظاهر الخصام)، (مقصد ی) (إظهار ی) (حق) نیه ﴿وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا﴾ (دائی به) (شأن ی) (إلهی)، (إراد ی) (قصه یه) (عجیب) نه کات ﴿وَنَسِيَ خَلْقَهُ﴾ له بیری چووینه وه. که ئی هه ن، (خیال ی) ئی نا که ن چی ئە ئین؟ ﴿قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ﴾ هیتسک ﴿وَهِيَ رَمِيمٌ﴾ پزی؛ کئ هیتسک پزی زیندی نه کاته وه؟ نه و گوشت و پیست و جه رگ و دل سیپه لاک و (سائی ی) (أجزاء ی) دی، هیه ﴿قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ (لاشک) (عظم) (حیات ی) تیایه؛ وه کی (لحم) و ده مارو په گ، وه (ألم ی) (عظم) له (ألم ی) (أجزاء ی) تر ناخوشتیه؛ (أما) (عظم ی) (میتة ی) پیسه، پاکه؟ (مسئله یه) (اجتهادی یه)، (عائذ ی) (فقهاییه) به ئی (بعض) ه (أجزاء یه) (حیوانی)، (حیات ی) تیانیه، (درك ی) (ألم) ناکا، بیپریتته وه، وه کی نینۆک؛ سه ره سمی وولاغی وه سه ره شاخی، (أما) ناوی (درك ی) نه کا ﴿وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ﴾ (مَخْلُوقٍ) ﴿عَلِيمٌ﴾ (صیغه ی) (مبالغه یه)، نه که رچی بۆ خوا (مبالغه) نیه؛ هیه شتێ ئی گوم نابێ ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ﴾ (آیها الإنسان) ﴿مَنْ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا﴾ نه گهر (قوم ی) رابردوو بیانزانییا، ئاو له دوو (ماده) یی (ناریه) (مخلوق) ه نه یانزانی، (قسم ی) (أعظم) له دار، له (مواد ی) (ناریه) (إحتیاج ی) به (زند) و مه ند نیه ﴿فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ﴾ نه وه (عیان) ه. ئە ئین: " (إبن عباس) فەرموویه تی: " له هه مووداری، ئاگر هیه؛ (إلا) داری (عتاب) نه بی " باوه په که؛ ئومیده (نقل) ه که، ئی خۆ ی نه بی. به ئی (بعض) ه دار، (مواد ی)

(إِحْتِرَاق) ی زۆر تره له (بعض) ی ﴿أَوَّلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ (بما فیهما من بدائع الصنْع) که (عقل) ی (سرامد) آنی (حکمت)، له (أدنی) (مه جود) ی (حیران) ه. نایا نه وه ی (خلق) ی ناسمان و (أرض) ی کردیه (لیس) ﴿بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ﴾ به (إِعَادَه) یاخود، نه وانه (مادام) (إنکاری) ی (قدرهت) ی خوا بکه، له سه (إِعَادَه)؛ (إنکاری) ی (قدرهت) ی خوا نه که، له سه (أصل) ی (إِیْجَاد) یان. (نبذة) یی (بعده) له (إِعَادَه) یی (أجسام) (عرض) نه کری ﴿بَلَى﴾ نه توانی، لای زۆر ناسانه ﴿وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ﴾ نه گهر (مخلوق) ی (جاهل) نه توانی (تصور) ی بکا، (خلاف) ی (علیم) نه توانی (تصویر) ی بکا؛ ئیمه که ناگامان له (قواعد) ی (صنْع) نیه، زۆر شتمان (إنکاری) نه کرد، که چی (مُخْتَرَع) ه کان هینایانه جی؛ (حتی) (بعض) ه (قواعد) ی (سماع) (علامه) یه وه کی (سعدی اکبر) (إنکاری) نه فه رموو، له سه نه وه (قواعد) ه، (تلفون) و (رادیو) (إِخْتِرَاع) کرا ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ﴾ (شأنه، قوله) (خاص) ی نه وه، که سیت (شرکته) ی له (شأن) ی (صانع) ی وی، نیه (ولی) نه (نبی) نه (مَلِك) نه (روح) بقیان (ممکن) نیه (شأن) ی وه (شأن) ی خوای، (علم) ی (محیط) وه (روح) خوای، (قدرهت) ی (شامل) وه کی (قدرهت) ی خوای؛ (حاشا ثم حاشا) (حضره تی کبریائی) له (شؤون) ی خوی بۆ خوی (إِخْتِیَار) ی نیه (مُقْتَضِبَات) ی (ذات) (مدخل) ی (إِخْتِیَار) ی تیانیه؛ چۆن نهیدا به (غیر)؟ (أمر) ی هه نه وه ﴿إِذَا أَرَادَ شَيْئًا﴾ هه رچی بیی ﴿أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ وه کی (سابقاً) (عرض) کرا ته ماشای (موقع) ی (آیه) که، دیاره نه وه (أمره) آمری (تکوینی) نیه؛ (عالم) ی (شریعت) به (أمر) ی (تکلیفی)، (عالم) ی (طبیعه) به (أمر) ی (تکوینی)، که وایی له گه (خلق) ی (بالید) (بالیدین)، (بالأیدی) (مُنَافِئ) نیه ﴿فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ﴾ (مبالغه) یه له (مَلِك) وه کی (رَحْمَت) له (رَحْمَة) ن (رَهْبَت) له (رهبة)، (مالکی) خوای وه کی (مالکی) خه لکی نیه؛ به هه موو (نوع) آن؛ (کائنات) (مَلِك) ی خوایه؛ (إِیْجَاد) ی نه کا به (فنا) ی

ئه با (یتصّرفُ فیهِ کیفِ یشاءُ) (دائمی) یه (لانتقطع) ه ﴿كُلُّ شَیْءٍ﴾ له:
 (عُلویّات) و (سُفلیّات) و (مادیّات) و (حیات) ﴿وَالْآیَةُ﴾ (لا إلی غیره) ﴿تُرْجَعُونَ﴾
 نه گهر (خطاب) (عام) بی بۆ (مؤمن) و (کافر)، (وعد) و (وعید) ه؛ نه گهر
 (خطاب) له گه ل (مُنکِ) آن بی، (وعید) ه (نعودُ بالله من وعیده) با که من قسه له
 (إعاده) ی (أجسام) ی (أحیات) بکه یین؛ که سی (تأمل) بکا، له (منعی) ی
 (إعاده) نه زانی (معدوم) ی (صِرف) (إعاده) نا کرئ؛ (حتّی) به (بدهات) نه زانی
 (إعاده) ی (معدوم) ی (صِرف)، (مُحال) ه. (زید) (مثلاً) چوو ه (کتم) ی (عدم)
 (شخص) ئ (خلق) کرا، هره چی بیبینئ، و نه زانی (زید) ه نه وه (زید) نیه؛
 که سی که (ابتداءً) (خلق) کراوه، (لکن) زۆر نه (شبهی) به (زید). (امام) (فخر
 الدین) که رچی زۆر (مجادله) نه فره رموئ، له سه ر (إعاده) ی (معدوم)، (آخری
 نه فره رموئ: " (بالبداهه) دیاره (إعاده) ی (معدوم)، (مُحال) ه " (بناءً علیه)
 (إعتقاد) ی (سواد) ی (أعظم) له (علمای) (إسلام) (حتّی) (شیخی) ابن
 سینا نه مه ته: (هیاکل) ی (إنسانی) له (أجزاء) ی (متفرّقه) ی گرد نه کرئته وه، هه
 (هیکل) ئ (روح) خوی نه چیتته وه به ری.

سهرداری (حُکما) ی (الهیون) (أفلاطون) وه کی له (کتاب) ی (مجادلات) ی
 (أفلاطون) وه نه گیرئ، (عیناً) وه کی (رسول) ی (کریم) وه (علمای
 تحقیق) نه فره رموئ: (روح) ی (بشر) پیش (بَدَن) موجوده، نه چیتته ناو (بَدَن)
 (حیات) ی پئ نه دا، (بَعْدَهُ) نه چیتته ده ر، وه نه میتنی.

(لکن) (فلاسفه) ی (یونان) (حشر) ی (أجساد) یان لاینه، به س (حشر) ی
 (أرواح) ی هه به.

(بعض) ئ له (أَمّت) نه فره رموئ: " نهو (بَدَن) ه (إعاده) نا کرئ، (بَدَن) ئ تری
 بۆ (إيجاد) نه کرئ؛ (أما) نهو (قسه) (بِالْكَلْبَةِ) له گه ل (آیه) و (حدیث) (مُخالف) ه.
 (بعض) ئ نه لئین: " نهو (روح) ه (ذاتاً) (جسم) ئ (لطیف) ه خوی بی (بدن) ی

(نشر) و (حشر) نہ کریں؟ نہ و قسہ (ممکن) ہ (تطبیق) ی (آیات) و (احادیث) ی
لہ سہر بکریں۔

(أَمَّا) (روح) بہ (معنی) (جہوہ) ی (مُجَرَّد) بی، گہ (مُنزَّہ) بی، لہ (مکان) و
(تَحِيٍّ) ہرچہند (أرسطو) و (شیخی ابن سینا) و (امامی غزالی) و (کباری صوفیہ)
(اختیار) یان کردیہ، (أَمَّا) من پی (راضی) نیم؛ زیپا (وجود) ی (خارجی) بؤ
(أمری) (مُحَقِّق) بی (حِیْنِ) نایہ تہ (عقل)، بہ س بؤ (واجب الوجود)
(قبول) نہ کریں، زیپا (وجوب) ی (وجود) (مانع) ہ لہ (حاجت) بؤ (مکان) و
(تَحِيٍّ) و (شکل) و (تَعْيِيْن) بہ (أمری) (زائدہ) کہ لہ (لوازم) ی (وجود) ی
(ممکنات) ہ۔

(عجایب) نہ مینم لہ (طوسی)، (ذاتاً) لہ (بعض) ی (تحریرات) ی خؤم (طعن) م
لِی داوہ، نہ لی: " (تَقْدِسْ) لہ (حِیْنِ) (مدلول) ی (وجوب) ی (وجود) ہ " (مع أَنَّهُ)
(اعتراف) بہ (تَجَرَّد) ی (روح) ی (انسانی) نہ کا، وہ ناتوانی (جزماً) (انکار) ی
(عقول) ی (مُجَرَّد) بکات، کہ (حکما) ی (الہیون) (قول) یان پی کردیہ؛ نہ گہر
(حِیْنِ) بہ (معلوم) ی (مدلول) ی (وجوب) ی (وجود) ہ، لہ (ممکن) چؤن دیتہ جی؟
(شیخ) ی (رئیس) پاش (اثبات) ی (حشر) ی (أجسام) (فقد قال بہ سیدنا ومولانا
(محمد مصطفیٰ) (ﷺ)؛ (فَأَمَّا بِه) " (ذاتاً) نیمہ ش وا نہ لَیْن: (حشر) ی
(أجساد) بہ (نقل) (ثابت) ہ، بہ (مُجَرَّد) ی (عقل) نازاندی " (مع أَنَّهُ) (شیخ)
(قائل) ہ بہ (ہیولا) و (صورہت). (حقیقۃً) (قول) بہ (ہیولا) (صورہت)
(مانع) نیہ، لہ (قول) بہ (حشر) ی (أجساد) و (إعادة) ی، لہ (عناصر) ی (أولی) کہ
(مُركب) ہ لہ (ہیولا) و (صورہت)، لہ (صورہت) ی (جوہر) ی (ہیولا) فہك
نابیتہ وہ نہ و (صورہت) ہی لہ (ہیکل) ی (انسانی) جودا نہ بیتہ وہ، (صورہت) ی
(عَرَضِ) یہ؛ لام وایہ، کہ س نالی: " (إنسان) (قدیم) ہ (حتی) بہ (نوع)؛
(وَلَوْ) بَلَّیْن: " (أرواح) ی (مُجَرَّد) (قدیم) ن " (إنسان) (بدأ) ی (وجود) ی
(زمانی) یہ (داخل) ی (عالم) ی (استعدادی) یہ۔

(بعضی له (فرقی (إسلام) (إنکاری (حشری (أبدان) نهکهن؛ هندی؛ (شُبّهات) ئینن؛ (کافر) (مُسلّمان) ئی بخوا، چۆن زیندی نهبیتهوه؟ نهگهر (کافر) (تابع) (مُسلّمانان) بی، بۆ (جَنّت)، نابئ؛ (مُخلّد)ی، نابئ؛ (خلود)بۆ (مُسلّمان) نه، (خصوص) نهگهر (مُسلّمان) هکه (مُتقی) بی نابئ، بچیتته (جهنّم)؛ نهوانه هیچ نین؛ ئیمه (بِحَوْلِ تعالی) نهچینه بهههشت؛ (بَدَن) مان (مرکب) ه، لهو (عناصر) ه، کهله (نباتات) و (حیوانات) وهر نهگیرئ؛ نهبیتهوه (هیکل) ئی (إنسان) ی. (واقعا) (نظر) به (بعض) ئی ئیش، (تصدیق) به (إعادة) ی ههموو (أجزاء) ی (إنسان) (مُشکل) ه، (لکن) (نظر) به (علم) و (قدرت) ی (صانع) ی کیمیا گهری خوایی زۆر ئاسانه.

من (إعتقاد) ی (تام) م به (إعادة) ی (هیاکل) ی (إنسان) ههیه؛ لام وایه (روح) (جوهر) ئی (ساریه) له (بدن)، پاش چوونه دهر، نهمینن.

وه (تفسیر) ی (أحوال) ی (برزخ) م لا (مجهول)؛ خوا نهزانی چیان لی ئهکا، چیان بهسهردینئ؟ وه لام وایه (بَدَن) ی (إنسان) سیّ (روح) (إدارة) ی ئهکا: (نفس) ی (نبات) ی؛ که (تنمیه) و (تغذیه) و (سائ) ی (أحوال) ی (نبات) ی، له ویّ یه؛ (مشترک) ه، له (بین) ی (إنسان) و (حیوان) ی دی؛ (روح) ی (إنسان) ی که (جوهر) ئی (مُدرك) ه، (حتّی) بۆ (کُلّیات)؛ (مُدبّر) ه، (واضع) ی (علم) و (قوانین) ه، (مخترع) ی (صنایع) ی (عجیبه)؛ ههر (عمل) ه بۆ (روح) ئی؛ (أعمال) ی (نبات) ی له (عُمال) ی (نبات) ی (صاّدر) نهبی، له (هیکل) ی (إنسانی) دا. (مع أُنّه) (روح) ی (حیوان) ی، (روح) ی (إنسانی) هیچ ئاگاری لی نه. خوین (دوران) ئهکا، (قلب) لی نه دا، (طعام) (هضم) نهبی، (تحویل) ی ئهکا به (أعضاء) ی (مخصوص) ه؛ خوا نهزانی (روح) ی (إنسانی) بیّ (خَبَر) ه، وه (إلا) نهبا (شعور) ی بهههمووی بیی خۆ دیاره وانیه؛ نهگهر (تفصیلات) ت نهوی، تهماشای (کُتب) ی (کلامی) و (تفسیر) ی (روح المعانی) که، (حقّا) (سید المفسّرین) لهو (مقام) ه، (حشر) نهکا؛ (پهحمهتی خوی لی بی)؛ (أمین) (وکذا) (سائ) ی (علمای) (إسلام) و (الصلّات

والسلام علی سیدالکل سیدنا ومولانا محمد المصطفیٰ وعلی آلہ وأصحابہ
وأتباعه إلى يوم یُعْثون) (لله الحمد).^(۱)

(نوبت)ی (سوره)یی (صافات)ه خودا (کرم)کا، بی(علايق)و (عوايق)به
(حيات)ی (طیبة) (تفسیر)ی (کریم)تهواوکهین.

سورة الصافات

ناوی تر بڼو (ذکر)ناکهن (بالاتفاق)تهفه رموو: "مکی"یه " (عدد)ی

(آیات)ی (۱۸۱)سه دو هه شتاو ویه ک، لای (بصری)یان؛ دوو، لای تهوانی دی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به ناوی خوای، خوییه به (مرحمت)و (کرم)ی خوت، (إعانه)مان بدهی
(دفع)و (رفع)ی (عوائق)کهی ﴿وَالصَّافَّاتِ صَفًّا﴾ خویان (صف)ته به ستن؛ یا
(صف)آرایسی ته کهن ﴿فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا﴾ (سوق)ته کهن، (منع)ته کهن،
(نهی)ته کهن ﴿فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا﴾ (آیات)ی (الهی) (تلاوت)ته کهن؛ تهوانه کیڼ؟
(زمخشر)ی (فخری پازی)چه ند (وُجوه)یان فه رموو. له (تفسیر)ی (ابن
جریر)و (سائری) (تفاسیر)ی که لای نیتمه هه یه؛ (کشاف)، (تفسیر)ی (کبیر)،
(بیضاوی)، (نیسابوری) (إرشاد العقل السليم)، (روح المعاني)، (مراجعہ)ی
(خازن)ناکهم، وا دهر ته کهوی (مُختار)ته مه یه، که (عبارت)ن له (ملائکه)،
له بهر (جمع)ی (مؤنث) (أبو مسلم)به و قسه (راضی)نیه؛ (إمام) (جواب)ی
دایته وه، (ذاتاً)وه کی ته لَین: " (باب)ی (تذکیر)و (تأنيث)له (باب)ی به هه شت
(واسع)تره " من (عرض)ته کهم من ته لَیم: " به (مناسبه)ی (سورہ)ی
(یاسین)، که له (أول)ی (جنابی حق)سویند ته خوا، به (قرآن)ی (حکیم)،

^۱ - تهواو به (عوايق)ی زور خودا به (پرحمت)ی خوی (رفع)و (دفع)یان کا، (تفسیر)ی
(سوره)ی (یاسین)پوړی سی شه موو ۹/ شوال ۸ تشرینی ثانی پومی (سنه) (۱۳۵۸هـ)
(۱۹۳۹م).

له سهه (رساله)ی (رسول)ی (اکرم)؛ وه به (اعتبار)ی (مناسبه) له (بین)ی سویند پی خوراوو له سهه خوراو، (لازم) ه (معنا)یان به شتی لی دریته وه، که (مناسب)ی (جواب)ی (قَسَم)، (یعنی) ﴿إِنَّ إِلَهُكُمْ لَوَاحِدٌ﴾ بی؛ (بناءً علیه) نه وانه، (عبارت) بن له (زُمره)ی (رُسُل) و (أتباع)یان؛ ه (أخذ)ی (آیه) و (شارح) و (مُبین)ی (دلائل)ی (ذکر)ی (حکیم)ن؛ زور (موافق) ه؛ (قَسَم) به (قرآن) له سهه (رساله)ی (حضره تی محمد)، (قسم) به (حمله)ی (قرآن) و (أقوال)ی (إلهی) له سهه (وحدانیه)ی (کبریائی)؛ چهند جوانه؛ (رابطه)یه چهند به (قوه)ت ه؛ (نظم)ی چهند (مُنسَجِم) ه؛ وه (زیده) ه (اتصال) له (صدر)ی (سوره)ی (آتی) ده ره که وی؛ (علاوة) (مخاطب) لیتره، (عین)ی (مُخاطب)ن، به (آیه)ی ﴿وَالَيْهِ تُرْجَعُونَ﴾؛ (إلهی) لیتره، نه و (إلیه) وی یه؛ وه (سِر)ی تریش هویدا نه بی؛ (جنابی حق) به (مُجَرَّد)ی سویند (اثبات)ی (رساله)ی (رسول)ی و (وحدانیه)ی خوی ناکا، به لکو به (مضمون) و (محتویات)ی (محلوف علیه). (جنابی حق)، (ذات)ی (واجب الوجود)، یا (وجود)ی (واجب الوجود)؛ (واحدی)یه؛ (حقیقه) (حتی) (اعتبار)ی (تعدد)ی (اعتبار)یش، بۆ (ذات)ی نه و (ملاحظه) و (تصور)ی (مُحال) ه؛ (لکن) (واحد)ی (طبیعی) نیه، که به (میل)ی (قوه)ت ی (واحد) (لَا یَصْدُرُ مِنْهُ إِلَّا شَيْءٌ وَاحِدٌ) بی نه ک (واحد)ی (حقیقی)، نه ک (واحد)ی (بالذات)، به لکو و (واحد)ی (بالشخص) نابی به دوو؛ دوو نابی به (واحد)ی (شخص)؛ به لی له دوو (شخص) آن، (شخص)ی (ثالث)ی لی پهیدا نه بی؛ وه ک دوو ناو تیکه لاو نه بی، نه بیته ناوی؛ (لکن) یه ک یه له ناو ه کان، (تَشَخُّص) یان نه ماوه؛ (تَشَخُّص) یکی دی په یا بوه؛ (سرمدانی) (دین)ی (یسوع)، یا به (غلط) یابه (مغالطه) له (معنا)ی (وحده)ت زور درشت و (عاصی) یانه قسان نه که ن نه گه ر بتویره (جهت)ی (وحده)ت (عالم) به ه موو (کرات) و (کائنات)ی یه ک (وحده)ت (عالم) ه؛ نه و (إله) ه (واحد) ه ﴿رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا رَبُّ

الْمَشَارِقِ ﴿١﴾ نه‌گەر (منازعه‌ی) (سُنّی) و (معتزالی) نه‌بێ، (أفعال) ی (مُكَلَّفین) لی‌ره
 نایه‌ته‌(خیال)؛ ئایا (مخلوق) ی خوایه؟ یا (مخلوق) ی (مأمورُ بها) یه؟ به‌لّی
 (شامل) ی (نفس) ی (إنسان) ه، وه‌کی (سائر) ی (حیوانات) ی دی؛ (تصریح) به
 (مشارِق) بۆ (جَلْب) ی (نظر) ه بنۆره (کواکب) و (شمس) و (قمر)، به‌چ (وضع) و
 (ترتیب) ی هه‌لدین، بلند نه‌بن، له (جَنّی) (سما) نه‌دره‌وشیته‌وه! (فی
 الحقیقة) (مقام) ی (شروق) ی (أنوار) ه؛ (أنوار) ی (علم) وه (إيمان) به (آیات) ی
 (قَوْل) و (گَوْنی)؛ (مشارِق) ی (شمس) (نظر) به (حس)، نیو. (مشارِق) ه
 (نظر) به (مدارات) ی (یومیة) که (حَوْل المنطقية) (ترسیم) نه‌کری؛ (سیّاره) هه‌م
 (مشرق) ی (یومیه) ی هه‌یه، هه‌م (مشرق) ی (حرکه) (خاصّه) ی هه‌یه؛ لی‌ره
 (نظر) بۆ (مغارب) نیه؛ چونکی جی ی (أفول) ه نه‌ویش وه‌کی (قصة) ی (إبراهیم
 خلیل الرحمن) (موقع) ی خۆی هه‌یه. نه‌و (نظم) و (وضع) و (ترتیب) و (فوائد) و
 (عوائد) له (إله) ی (علیم) و (قدیر) و (قوی) و (صاحب) ی (إرادة) نه‌وشیته‌وه؛ بت
 و (أصنام) له‌کوئ؟ نه‌و (خلق) و (إيجاد) ه له‌کئ؟ ﴿إِنَّا زَيْنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةِ
 الْكَوَاكِبِ﴾ (أساساً) ئاسمانه‌کان نابیندرین، (کرات) ی (لامعه) (مشاهده) نه‌کرین؛
 نه‌و ئاسمانه‌ی (زینت) دراوه، به‌و (کواکب) و ستاره‌ی ده‌رخشنده، بۆ ئیمه،
 ئاسمانی (دُنیا) یه (قربا) یه؛ نه‌ویدی (داخل) ی (دنیا) یه، به‌لاوه‌یه؛ چیه؟ چ
 نیه؟ (علم) ی ئیمه‌ی پی‌وه (لاحق) نابێ؛ نه‌وی هه‌یه، له‌ ئیمه‌ دووره
 ﴿وَحِفْظًا﴾ پاراستوو مانه؛ (ممکن) ه (نصب) ی به (فعل) ی (مُقَدَّر) بێ، یابه
 (عطف) ی (معنوی) بێ؛ (معنا) ی (عبارت) ی پیشی؛ (کأنّه) نه‌فه‌رمووی؛ ")
 إِنَّا خَلَقْنَا الْكَوَاكِبَ زِينَةً السَّمَاءِ وَحِفْظًا " (لکن) نه‌و (حفظ) ی نه‌وان نه‌فه‌رموون،
 وه‌نه‌وه‌ی من نه‌ی لیم؛ لیک جودان ئی وان (حفظ) ی (حسّی) یه، ئی من
 (حفظ) ی (معنوی) یه؛ (جنابی حق) به (حجاب) ی (بصیرت) یان، (حفظ) ی
 ئاسمانی (مُزین) به (کواکب) ی کردیه ﴿مَنْ كُلُّ شَيْطَانٍ مَّارٍ﴾ (شیاطین
 الإنس) پرووت له (خیرات) ﴿وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ﴾ ته‌ماشای نه‌و

(صُنْع) ه (بدیع) ناکه‌ن، (محروم) ماین، له (علم) به (آیات) و (أسرار) ی
 (کائنات) ی (نِیرَة) چ جایه (مستوره) ﴿لَا يَسْمَعُونَ إِلَّا الْمَلَأَ الْأَعْلَى﴾ گوئی له
 (آیات) و (ذکر) ی (الهی) ناگرن، که له لای (عالم) ی (علوی) به (واسطه) ی
 (مَلَك) بره‌بره، بۆ (رسول) دئی؛ نه‌خویان نه‌توپن، نه (استماع) نه‌که‌ن
 ﴿وَيُقَذَّفُونَ﴾ بۆیان نه‌هاویتیئ ﴿مِنْ كُلِّ جَانِبٍ﴾ له (جهت) (أوهام) و (خیال) و
 (هوا) ی (نفس)؛ واده‌رته‌که‌وئ، نه‌وانه نه‌گه‌ر گوئی بگرنه (آیات) (تلویس) ی
 نه‌که‌ن، بۆیه خوا له (لوس) بیان (حفظ) ی نه‌کات ﴿دُحُورًا﴾ بۆ (طرد) و
 (تبعید) له (ادراک) ی (آیات) ی (مَلَكوت) و (سموات) ﴿وَلَهُمْ﴾ له (دنیا) و
 (آخرت) ﴿عَذَابٌ وَأَصِيبٌ﴾ (دائم)، (شدید) تی نا (فکر) ن، گوئی نادنی، به
 (عمومی) ﴿إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ﴾ تی ی پۆیی، بیفریتی، به (وجه) ی که
 (معهود) یانه؛ وه‌ئیه‌ش نه‌ی زانن، نه‌م (خطف) ه بۆ تی گه‌یشتن و
 (تحصیل) ی (علم) نیه (والا) به (تفکر) و (تدبیر) و (تخیل) ی (صحیح) نه‌بوو. شتی
 نه‌بیهن، یا (نوعاما) ته‌ماشا نه‌که‌ن، به (أوهام) ی (باطلة) (شبهه) یه (واهی)،
 قسه‌یه پپو پوچ ده‌رته‌خه‌ن (عوام) ی پی (إضلال) نه‌که‌ن؛ نه‌وه (دلیل) ی
 (نحوسه‌ت) ه، نه‌وه (دلیل) ه، له‌سه‌ر شه‌پی (ملك) ی (بابل) و (خراسان) چونکی
 (شعری) به‌و لاو به‌ولا دا ده‌پوا؛ بی په‌رستین. نه‌و (کواکب) ه (مُدبِر) ن؛ (حتی)
 (بعض) ی له (أهل) ی (عقل) سه‌ر پۆشته‌یی (عقل) بزد نه‌که‌ن؛ واگومان نه‌به‌ن
 (صعود) و (نحوس) ی (بشر) له‌و (کواکب) انه‌یه؛ (أَمَّا) (خیام) نه‌لی؛

أجرامکی ساکنانی این نه‌یوانه‌ند

أسبابی ترددی خیره‌ر مه‌ندانه‌ند

هاتا سه‌ر روشته‌یی خیرد گوم نه‌کونی

کانانکه‌ مُدیره‌ند، سه‌ر گه‌ردانه‌ند

﴿فَاتَّبَعَهُ﴾ دوا‌ی نه‌که‌وئ، له (طرف) (علما) ی (تالی ذکر)، (ناظر) و (عارف) به

(حقائق) ی (کائنات)، (عالم) به (هیئت) ی (موجودات) ﴿شِهَابٌ ثَاقِبٌ﴾ (نور) ی

(ساطع) ی (برهانی)، (نافذ) و (قاطع)، بهدوای (شُبّهات) و (أوهام) ی وان
 نهکهوی، (تصحیح) ی نهکات؛ ئیمه وامن (تفسیر) ی نهو (آیات) ه، کردوه؛
 (معقول) و (مقبول) ه. نهوهی ئارهزووی (تفسیر) ی (روایات) ه، (کیف) ی لی به،
 گوئی له جنۆکان پاگرئی، بچیتنه سهه (مذهب) ی (کاھن) آن (مراجعة) ی
 (تفاسیر) ی تریکا؛ (خاصّة) (روح المعانی)؛ نهوهنده (عرض) نهکرئی، (معلوم) ه
 له (کتب) ی (یۆنانی) له (أشعار) ی (عربی) نهو (شُهب) ه، (محسوسه) (قبل
 زمان الرسول)، (بَلّ) (قبل زمان المسيح) (بَلّ) خوا نهزانئ، به چهند هزار سال
 نهستیره داڤژا نهك ههیه، (نادی) ه، له زۆر (غریب) ه؛ من له (أوائل) ی
 (مندالیم)، (دیم)؛ شهوی نهستیره له (شمال) و (جنوب) و (شرق) و (غرب) وهکی
 له (شکری) (هجوم) یان نهکرد، بۆ (جهت) ی (منطقة)، (عالم) کهوته
 (دهشت) تاسبهینئ (دوام) ی کرد؛ نازانم به پۆژ مایان نهما؟ (أما) بۆ شهوی
 (آتی) نهو (حال) ه نهما؛ (أما) (شُهب) هکان (مُکدّ) بوون، وهکی نهوانی جارجار
 نهبی؛ پووناك، (مائل) به سهه بزی یابه سووری نهبوون (ممکن) ه له (أوائل) ی
 (رسالة) ی (رسول) ی (أكرم) شتی وا بووبی؛ وایزانم دیمه له (تاریخ) له
 (زمان) ی (عبّاس) یانیش شتی وابوه. وه نهلین: " به شەش سەد سال جاری
 وائەبێ " (والعلم عند الله) نهو سالی من نهلیم: (حضرهتی كاك أحمدی شیخ)
 (وفات) ی کرد؛ (حتی) گه لی (جهلة) نهیان ووت: " له بهر (وفات) ی وی بوو! "
 وابوو (تاریخ) هزار سئ سهه دو چوار یا پینج بوو ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ﴾ (طلب) ی
 (فتوی) (خبر) لهو (شیاطین) آنه بکه؛ گوی یا به (قوهت) ی خویان (مغرون)؟
 (حقیقه) (قوهت) ی (جهل) ه، (وَلَوْ) زۆر به (قوهت) و (مُكَنَّت) بی ﴿أَمْ أَشَدُّ﴾

(أَقْوَا) و (أَمْنَت) ن ﴿خَلَقَا﴾ که بتوانن، (مُعارضة) و سه ریچی له نئمه بکن ﴿أَمْ
 مَنْ خَلَقْنَا﴾ له (مذكورات)؛ (سماوات) و (أَرْض) و (مابین) ی یان ﴿إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ﴾
 نه و (شیاطین) انه ﴿مَنْ طِبَ لَازِبٍ﴾ لیج وهك كه تیره؛ (أَلْعَلَّ) (مُرَاد) (نطفة) یه،
 (ممکن) ه به (إعتبار) ی (أصل) ی (آدم) بی؛ كه سئ نه وانه له قور دروست كا،
 نه توانی به (خلق) ی (جدید) (إنشاء) یان كاته وه ﴿بَلْ عَجِبْتَ﴾ له (جهل) یان به
 (آیات) ی (كونیة) ﴿وَيَسْخَرُونَ﴾ قه شمیری پی نه كهن؛ (حقاً) (بشر) (عجیب) ه
 (اختراع) ی وه کی (رادیو)، (علما) ی (مُتَبَحِّسَ) (مُتَحَبِّسَ) نه كات، كه لی (جهله) كه پی
 پی نه كهن؛ (حَتَّى) (سُفْلَى) (ملا) یان نه لئین: "گوئی لی گرتنی (حرام) ه" جا
 وهره (أُمَّة) (تعالی) كا؛ به (صُنْع) (أَسْرَارِ) ی (خلق) ی خوا به ده رخا! ﴿وَإِذَا
 نُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ﴾ نه (وعظ) نه (إرشاد) نه (دلائل) (تأثیر) له وان ناكا ﴿وَإِذَا رَأَوْا
 آيَةً﴾ (مُعْجِرَةً) یه (دال) له سهر (صدق) ی (رسول) ﴿يَسْتَسْخِرُونَ﴾ (زیده) ه
 قه شمیری نه كهن، (حَتَّى) پی نه لئین: " (سحره) " (طبیعی) به (آیات) ی
 (كُونِيَّة) ناتوانن بلئین: " (سحره) " یاخود لَيْكَ (طلب) نه كهن، كه قشمیری به
 (رسول) و (آیه) ی بکن ﴿وَقَالُوا﴾ به (سُخْرِيَّه) ﴿إِنْ هَذَا﴾ نیه نه وه ﴿إِلَّا سِحْرٌ
 مُّبِينٌ﴾ ناشكرا، (یعنی) بی (أصل) ه، بؤفه ﴿أَنَذَا مِثْنًا وَكُنَّا ثُرَابًا﴾ (أجزاء) ی
 (رَخْوَه) ﴿وَعِظَامًا﴾ هیسك، درهنگ نه پزی؛ ناگایان له (أجزاء) ی (ناریه) و
 (هواء) یه بلاو نه بیته وه؛ وه (إِلَّا) (بِالْكَلْبَةِ) نه یان كرده، قشمیری كه بووین به
 خول و هیسك ﴿إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ﴾ زیندی نه كرتنه وه؟ ﴿أَوَابَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ﴾
 نه وانیش كه (عظام) یان نه ماوه، (بعث) نه كرتن؟ چاكه (شبهات) ی (بعض) ی له
 (فرق) ی (إسلامی) یان نه یانزانیه وه (إِلَّا) به جاری نه یان كرده، گالته و پیشه

خه نده؛ (لکن بعد الایمان) به (کمال) ی (علم) و (قدرت) ی (کبریائی)، به لکو
 (ایمان) به (العب) ی (طبیعة) نه وه ی لای، دوور نیه؛ نه زانی به (سهل) ی
 نه کړی، به (سهل) ی (ایمان) ی پی ټیټی؟ وه بڼ (إصلاح) ی (نفس) خه ریک نه بی،
 باوه پ مه که، له هه زاری یه ک (إنکار) ی (بعث) بکات. له (جهت) ی (نظرية) ی
 (علم) ی گوی یا (حق) و (حقیقه) ی نه وی؟ به لکو بڼ (استراحت) ی (نفس) ه،
 بی (دغدغه) و (خطرة) به (کمال) ی (لذات)، (عیش) و (عُشرة) ی خوی به جی
 بینى! ﴿قُلْ نَعَمْ﴾ خوتان و (آبا) تان (بعث) نه کړین ﴿وَأَنْتُمْ﴾ (اولین) و
 (آخرین) تان ﴿دَاخِرُونَ﴾ (محقّر) و (مصغّر) و (أَذِلَّ) آن؛ (خلاف) ی (علیم)،
 (بعث) ی ټیوه ی له بهر (عاصی) نابی؛ (أَرْض) و (أَسْمَان)، (طوعاً و کرهاً)
 (مطیع) ی (أمر) ﴿فَإِنَّمَا هِيَ﴾ (بعث) تان ﴿زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ﴾ به بانگی (غالب) آنه،
 ټیوه زیندی نه بڼه وه ﴿فَإِذَا هُمْ﴾ که زیندی نه بڼه وه ﴿يَنْظُرُونَ﴾ (یعنی) چاو به
 (نزاکات) ی (طبقات) ی (رقیقه) ی وه (إناره) وه (النجی) (قیقه) ی
 (إعاده) نه کړیته وه؛ پی ی ته ماشا نه که ن، وه کی (دنیا) ﴿وَقَالُوا﴾ زیندو
 بوه کان ﴿يَا وَيْلَنَا﴾ (واویل) ﴿هَذَا يَوْمُ الدِّينِ﴾ پوڅی (جزا) به؛ (کَمَا تَدِينُ، تُدَانُ)
 (ملائکه) یا (رأساً) (جنابی حق) له (مُقابِل) ی نه و قسه، نه فه رموون: ﴿هَذَا يَوْمُ
 الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ﴾ له (دای) ی (دنیا) ﴿بِهِ تُكْذَّبُونَ﴾ (تکذیب) ی (رسول) تان
 نه کرد؛ نه تان ووت: "نه وپوڅه، نابی؛ (ممکن) نیه" نه و * پوڅی (فشل) و
 (قضا) و (حُکم) ه، پوڅی (فرق) و (تمیز) و لیک جودا کردنی، (مُحسین) و
 (مُسی) ه؛ (تأجیل) نه ما پوڅی (إنقاذ) و (إجرا) ی (حُکم) ه ﴿أَخْشَرُوا الَّذِينَ
 ظَلَمُوا﴾ (أمر) ه له (طرف) خوا، بڼ (مأمور) ی (مُکَلِّ) ی (حشر) بڼ (حساب) یا بڼ

(دار)ی (عذاب) ﴿وَأَزْوَاجَهُمْ﴾ (مقابل)ی (أزواج)ی (مؤمن) آن؛ (حقاً) (كفر)ی
 پیاوان لە مە پ ژنانە (خصوص) ئە م پ ژۆر ئاشکرایە؛ گە لێ لە (ئاو پو پای)
 (حظ) ئە کەن (مسلمان) بن، ژنیان (مانع) ه؛ (سبب) بە (مُحَقَّر)ی (معامله)ی
 (مسلمان) آن لە (حق) ژنان؛ وا دە زانن، (مقتضا)ی (دین)ی (إسلام) ئافەرە تە کان
 (تتفر) ئە کەن؛ وە ئە و (کشف) و (کیف)ی (مسیحی) پێ یان ئە دات، (دین)ی
 (إسلام) (طبیعی) پێ یان نادات. لە (فاروق)ی (أعظم) (نقل) کراوە، (تفسیر)ی
 (أزواج) بە (أمثال) و (أشباه) (یعنی) ئە وانه ی وە کی وانن، لە (عمل)ی (سَيِّئ)؛
 هەریە ک لە گە لێ هاو (عمل)ی خۆی (حشر) ئە کرێ، (وَأَلَوْ) (کافر) یش نە بێ؛
 (ربا) خۆر لە گە لێ (ربا) خۆر؛ (زانی) لە گە لێ (زانی)؛ (شراب) خۆرە وە لە گە لێ
 (شراب) خۆرە وە، ئە مە بۆ (مسلمان) آن (إنذار) ئی (عظیم) ه؛ بە خوا (حق) ه، ئە و
 (رمضان) ه و گە لێ (رمضان)ی تر، (جمع) ئی لە (مسلمان) آن، بە پۆژ ئە چوونە
 مائی جوولە کان، ئە یان خواردو ئە یان خواردە وە؛ ئە مانە بۆ لە گە لێ جوان
 جوزئی بیست و دوو مین تەفسیری کوردی سورەتی (الصفات)

(حشر) نە کرێن؟ ئە مسال (بعض) ئی ئە چوونە (خلا) خانان؛ قە سە پ و هە ناریان
 ئە خوار؛ (أَمَّا) نازانم ئە وانه، لە گە لێ کێ (حشر) ئە کرێن؟! لام وایە، نە جوو،
 نە دیان، نە بت پەرست، نە (لادینی) ئە و (دنائەت) و (خسەت) ه ناکا ﴿وَمَا كَانُوا
 يَعْبُدُونَ* مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ (أصنام) (وما علی شاکلتە) ﴿فَأَمْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ
 الْجَحِيمِ﴾ نیشان یان دەن، بۆ یان (تعریف) کەن (حشر) یان بۆ (حساب) بۆیە یە،
 (حشر) بکرێن، بۆ (جحیم) بۆیە (بعد هذا الأمر) ئە فەر مووئ: ﴿وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ
 مَسْئُولُونَ﴾ لە (أعمال)ی (ظالم) ئە یان، لە (كفر) یان، لە (منشأ)ی (شرور) یان؛
 (أَمَّا) (سؤال) لە (ولایەت)ی (علی) (طبیعی) لە وانه ناکرێ؛ (کافرن)؛ (أَمَّا)
 (سؤال) لە (شیعە) آن ئە کرێ، ئایا (ولایەت)ی (علی) تان، بە پراستی بوو؟ یا بۆ

(جلب)ی (دنیا)و تیکدانی (وحدەت)ی (إسلام)بوو؛ (إنتقام)له (إسلام)له بهر (مجوسی)یه؟ (أما) (عداوت)ی (أعدای) (إمامی علی)وه (أسباب)ی (فأظهر من أن يُنكر)ئه وان له (میدان)ی کار، به زارو به (بارقه)ی (سیوف) (إعلان)یان نه کرد؛ (طبیعی)ئه و شه پرو شوپره، که بووه (منشأ)ی (هدم)ی (صریح)ی (إسلام)، پۆژی (جزا)لی نه توژدیته وه هه رچه ند ئه و (آیه)ه، له (حق) (کافر)انه؛ (أما) و ئه بی (مُسلّمان)ته و او زۆر بترسی، به (دِقّت)خۆی بپاریژی؛ وام له (خاطر)ه، (روایه)کراوه، (عمر بن عبد العزيز) (رضوان الله علیه)شه وی له (تهجد)دا ئه و (آیه)ه ئه خوینیته وه، تا (وقت)ی (فجر)له سه ر پا، پاده وستی، (دهشت)ئه ی گری، نه گریه، نه و (آیات)ه (تکرار)ئه کاته وه سبه ینی (عرض)ی نه که ن، نه فهرمووی: "وام هاته بهر (نظر)که (أمر)درا، من پاگرن، (سؤال)م لی بکه ن؛ (خشیه) (استیلا)ی به سه را کردم، نه متوانی (حرکه)بکه م" ئا، وا ئه بی نابی (رئیس)ی (دین)یا (دنیا)به (کیف)ی (هوا)ی خۆی بکا، و بلی: "من (شیعه)ی (علی)م، (خلیفه)ی (فلان) (شیخ)م؛ (أتباع)ی ئه وانه (مغفور)" ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ﴾ نه خۆبه خۆیی، نه له گه ل (إله)نان؛ چتاق لا (نصره)ی چتاق لا ناده ن؛ یارمه نده تی نا که ن. له (دنیا) (مُعین)ی یه ک بوون؛ چه ندی (مُهیا)بوون بو (نصره)ی (إله)کاننان؛ و ئه و انتان به (ناصر)ی (معنوی) (حساب) نه کرد ﴿بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ﴾ (منقاد)ن، بی ده سه لاتن ﴿وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ (رؤسا)و (أتباع) ﴿يَتَسَاءَلُونَ﴾ (سؤال)یان لی که نه کرد؛ چۆن؟ ﴿قَالُوا﴾ (أتباع)به (رؤسا)یان نه ووت: ﴿إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا﴾ له (دنیا)یه ﴿عَنِ الْيَمِينِ﴾ له (جهت)ی (خیر)؛ ئیوه بی (واسطه)نابی، (عباده)ی خوادا وه ندی بکه ن؛ نه گهر (واسطه)نه بی، خوا گهرده یه، (جواب)ی ئیوه نادا؛ (إله) (تمثل)ئه کات، ئه وانه (تمثال)ی خوان.

(حلول)و (مظهر) (صفه)ت هه م (نوع)ه (تمثل)یکه خوا (غنی)یه، چه په کی له سه ر (عباده)ی ئیوه که و توه؛ (گوناوه)بکه ن، چ (ضرر)ی لی نه که وی؟

﴿قَالُوا﴾ (رؤسا) له (جواب) یان دا ﴿بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾ څو تن (مؤمن) نه یوون، پووتان له (حق) (خالی) له (خدعة) و درؤو (تحویه) (قبول) ی ناکه ن (أَمَّا) بؤ (خرافات) له (غایهت) ی (استعداد) و (حاضی) دان ﴿وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ﴾ (تسلط) مان له سهر ئیوه نه یوو، به (جبر) و (قهر) و (شدهت) ئیوه مان وهرنه گټړا ﴿بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا طََاغِينَ﴾ (آساساً) (قوم) ی (متجاوز) یوون له (حق) به (میول) ی (فاسد) ﴿فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا﴾ له (دنیا) (علی لسان الرسل) ئه یان فهرموو: "ئیوه گهر له سهر ئه و (کفر) و (ضلال) ه بمینن، (عذاب) ی خوا نه چیژن" ئه و (تحقق) ی ئه کرد ﴿إِنَّا لَذَاتُقُونَ﴾ (ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ) ﴿فَاغْوَيْنَاكُمْ﴾ به ئاسانی، وه کی (شیطان) یش ئه لی: "من (دعوهت) م کردن، ئیوه (إجابة) تان کرد" ﴿إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ﴾ ئه مه پښی (خصام) تی نه گهن، یاخود وه کی (طنطاوی) و (أشباه) ی، له (متأخرین) ی شاره زه ئه فهرموون: (رؤسا) کان و وایان (حساب) نه کرد، (سواد) ی (أعظم) له (قوم) ی څویان (مقابل) ی (ایمان) به (حقائق) ی (الهیات) بین؛ بت په رستی وه (بعض) ئاینیان بؤ داده نان؛ (أَمَّا) څویان (معناً) له سهر (ایمان) ی (صحیح) یوون "لام وایه (علی الأكثر) څویان وه کی وان (میل) ی بت په رستی و به جی هینانی ئاینیان په سند و خوش هاتیه؛ (رؤسا) کانیش گومراه یوون وه کی (مرؤس) ه کان؛ (مادام) وایی ﴿فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ﴾ له (أصلی) دا ﴿مُشْتَرِكُونَ﴾ (عذبی (مرؤس) ه کان (قبول) نیه؛ نیزیکه (جزم) بینم؛ (ضلال) ی (رؤسا) له مهر (ضلال) ی (اتباع) و (رعایا) یه؛ (نظر) به وانه ی (نوعاما) (استعداد) یان بوه، بؤ (ایمان)؛ به (أنواع) ی (حیل) (حتی) (تخويف) و (تحريم) له (متاع) ی (دنیا)، (منع) یان نه گهن؛ (عذاب) ی (معنوی) یه که یان (أشد) ه ﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ﴾ (تابع) و (متبوع) ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ﴾ له (إعراب) ی (کلمه) ی (طیبه) وه کی (سیدی آلووسی) نه فهرموئ: " (أقوال) هیه "حهوت (قول) ی (نقل) فهرمووه؛ نه گهر که سی (دعوهت) یان بؤ

(وحدانیہت) ی (الہی) بکا، بلی: بلین: " (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) " نہو (مُجْرِم) آنہ
﴿يَسْتَكْبِرُونَ﴾ (نفرہت) نہ کہن، له (آیہ) ی، له (قُول) ی ﴿وَيَقُولُونَ إِنَّمَا لَنَا تَارِكُوا
أَلِهَتَنَا﴾ بہس (عبادہت) ی خوا بکہین؛ (تَرْك) ی (إله) کانمان بکہین؛ دہست له
(عبادہت) یان ہل گرین؟ ﴿لِشَاعِرٍ مُّجْنُونٍ﴾ وا وہرنہ گیری، کہ (استکبار) یان
لہ سہر (رسول) ہ؛ (حقاً) قسہ یان (أحقق) آنہ یہ؛ چؤن (شاعری) پاستی شیت
نہ بی؟ بہ لی (بعض) ی (خفیف الروح) (شعر) نہ لین؛ (أما) نہوا کہ (مقداد) ہ کی
(شاعر) آنہ ی ہ بی (بعض) ی (نوعاً ما) سہرخوش نہ بن، نہوجا (شعر) نہ لین: "
(أما) (شعر)؛ (أما) نہو (سکر) ہ، ناگاتہ (درجہ) ی (جنۃ)؛ (ولو فرضنا) (شاعر)
(مجنون) نہ بی، (مجنون) نہ بیٹہ (شاعر)، (نسبت) ی (جنۃ) و (شاعر) ی
بؤ (حضرة) ی (رسالہ پہ ناہ) له (حُمُقُ) و (حَسَدٍ) (حَسَدٍ) یہ (عقل) ی (کل) له
کی شیتی له کوئی؟ (حُکما) ی (غرب) (نسبۃ) ی (جنۃ) بؤ (بعض) ی (أفراد) ی
(عبقری) ی، (شاذ)، (ناہی) ی نایاب؛ وہ کی (ناپلیون) ی خویان نہ دہن؛ (أما) نہو
(جنۃ) ہ (فوق العقل) ہ.. (بعض) ی (عُقلاء) (مرکز) ہ کی بؤ (عقل) داناوہ
(دائر) ہ کی (دون عقل) (رسم) کردوہ له گہل (دائر) یہ (فوق العقل) کار نہ کہن
بہو (معنا) یہ پیان نہ لین شیت وہ کی صوفی نہ فہرموئی (طور وراء طور
العقول) نہ مپؤ بہ ہیتلہ نہ لین شیت چونکی (فوق الحد) (أمور) ی بہ جی
نہ گہ یہ نن (عقل) بؤی ناچی؛ بہ لکوو (عقل) (منع) ی (إنسان) لہو (مُدہشات) ہ
نہ کا ﴿بَلْ جَاء بِالْحَقِّ﴾ تہ ماشاکہن، گوئی پاگرن، له (آیات) ی (قرآنی)، له
(أحادیث) ی له (جوامع الکلیم) ی، له (دلائل) و (برہان) ی (توحید)؛ (دقة) له
(أحكام) ی (أصولی) و (فروعی) کہن؛ (شعر) و (جنۃ) لہ کوی؟ (أحوال) ی (رسالہ
ت پہ ناہ) لہ کوئی؟ ﴿وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ﴾ نہ وانیش له (وہقت) ی خویان دا،
(نسبۃ) ی (جنون) یان پی دراوہ. (زکی مبارک) ی (مصری) لہ (مقالہ) یہ خوی،
نہ لی: " منیش حہزم له (لادینی) بوو، (أما) (بعض) ی (آیات) ی (قرآنی)، لیم
نہ گہ را، بیم بہ (مُلحد)؛ ناچار (إيمان) م ہینا؛ نہز (جملہ) (تصدیق) ی

(رسالت) ی (بعض) ی (نواتی) پابردوو، (احترام) و (تبجیل) یان؛ با (وجودی) هرچی بی، نهختی (تَحِیْن) هکی بوو، نهوانی پیش خوی به (مطعون) ی ناو ئینتی، (تنقیص) یان نهکات؛ وههم (حُکم) ی که (حُکم) ی (له) یه لهوی (مُناسب) و (مُوفِق) تر (نسخ) نهکا؛ با (وجودی) (أریاب) ی (رای) له (رای) خویان ناگه پینه وه؛ (وَلَوْ) بزانی (نتیجه) ی زور (خراب) ه؛ وههم (جناب) ی (رسول) (مقابل) ی (رای) (أصوب) له (رای) (صواب) ی خوی دهستی هل نهگرت؛ (تاریخ) ی (عالم) (استفاده) ی له (رسالت) ی (حضره) تی محمدی کردیه؛ بۆ (برائت) له (نقص) و (أمو) ی که (أُم) یان (نسبة) یان بۆ (رُسُل) دایه؛ (آیات) (عجیب) و (حق) ی (عظیم) ی هیه؛ بی (ریا) نه لیم: " (حق) ی له سه ره (رسالت) گه ورهیه " (حقاً)، (حق) ه (رسالت) نازی پی بکا؛ ئیتر نازانم بلیم: "چی؟" (عُقلا) ی (غرب) (مُعترف) ن، که محمد (ﷺ) له (عالم) ی (بشریة) دا، بی (نظیر) ه ﴿إِنَّكُمْ لَذَانِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ﴾ به (إضافة) (جمع) (نون) ی نه پوا؛ له (بعض) ی (قرائت) (لَذَانِقُونَ الْعَذَابِ هَاتِيه؛ وهکی خوتان ووتان: " (حَقُّ عَلَيْكُمْ قَوْلُ رَبِّكُمْ) " ﴿وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ به (قَدَر) (نَره) یه له (استحقاق) ی خوتان، زیاتر، که متر نابی ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ نه وان (أضعافاً مضاعفةً) (استحقاقا فوق استحقاق) وه ره گن؛ (كَأَنَّهُ) ئی وان (جزا) نیه؛ (لكن) (استثنا) (بنا) له (اختیار) ی (زمخسری) وه (سائر) ی (مُحَقِّقِينَ) آن، (مُنْقَطِع) ه؛ (عباد) ی (خالی) له (غَلٍّ) و (غَشٍّ)، پاك و (مُنْقَح) له هه موو (عصر) یدا، که من ﴿أُولَئِكَ﴾ نه وانه ﴿لَهُمْ رِزْقٌ مَّغْلُومٌ﴾ (ممتان) و (خاص) و نایاب ﴿فَوَاكِهُ﴾ (فقط) چ (فواکه)؟ خوا نه یزانی چ (نوع) ه؟ وهک له (حدیث) نه فه رموی: " له گه ل (فواکه) ی (دونیا) بهس (اشتراك) یان (لفظی) یه " ﴿وَهُمْ مُكْرَمُونَ﴾ له (هوان) (أَكَل) ﴿فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ (غیر) ی (نعیم)، چیدی تیا نیه ﴿عَلَى سُرُرٍ﴾ له سه ر (أرائك) و تهخت داده نیشن ﴿مُتَقَابِلِينَ﴾ به رابه ری یهک؛ وهکی نه لین: " به رابه ر نُشستن بیه او په هلوی "

﴿يُطَافُ عَلَيْهِمْ﴾ له (مجلس) یان دا (ولدان) و (غلمان) وه‌کی له (آیه) ی دی،
 نه‌فه‌رموی ﴿بِكَاسٍ﴾ باده، پیتاله؛ (خالی) پی نالین: "کاس" وه‌باده
 گوساری، بۆ (خمریات) نه‌بی. نه‌و (کاس) ه، پره ﴿مِنْ﴾ له (شراب) ی ﴿مَعِينٍ﴾
 له‌به‌رچاوه، دیاره (جریان) نه‌کا وه‌ك جوگه و جۆبار؛ یاخود (خارج) له چه‌شمی
 کانیان وه‌کی وئاوی؛ (طبیعی) مه‌ل نه‌کوئی و (جریان) نه‌کات نه‌لین: "فه‌ره‌اد
 له کتوی (بیستون) له (مسافه) یه دوور جوڤرگه‌ی له‌به‌رد داتراشی، بۆ (قصر) ی
 (شیرینی)، له وێرا شیریان تی نه‌کرد، نه‌هاته ناو (حوض) ی (قصر) ی
 (شیرین) " (إنسان) (مألوف) ه، بۆیه نه‌ی بیه و (تعجب) ناکا؛ ناو له کانیان، له
 کاریزان (لا ینقطع) دی؛ (نقط) ی (بابا گرگی) ی چه‌ند سال بوو، نه‌سووتا؛
 (حفریات) یان لی کرد (نقط) ی لی (انفجار) بوو، هه‌روا، بیران لی نه‌ده‌ن، نوت
 ده‌رنه‌که‌وی، له (حواله) ی (که‌رکوک)، بۆ (حیفاد) و (یافا) (جریان) نه‌کا؛ خوا
 نه‌زان، چه‌ندها سالی تر (دوام) نه‌کا؟ ئیمه نه‌مه‌به (غریب) نازانین؛ چۆن شیر
 له (عاردی) وه‌کی ئاوی کانی دیته‌ ده‌ر، (حرکه) نه‌کا؟ که‌وابی؛ (ممکن) ه بلین:
 " (حال) ی (موقع) ی له (مواقع) ی (عالم) وه‌کی ئی مه‌ (عناصر) ی شیر،
 (عناصر) ی (خمر)، (عناصر) ی هه‌نگوین، سه‌ربه‌خۆ، تیای (ترکب) بکا وه‌کی
 ناو له (هایدرۆجین) و (ئۆکسجین)؛ (مع أنه) نه‌گه‌ر (دقه‌ت) که‌ین، (تکون) ی
 هه‌نگوین و شیر و (خمر)، به (أصول) و (ترتیب) و (ترکیب) ی (دار) ی (دُنیا)،
 زۆر (حکمه‌ت) ه؛ (معمل) ی (عجیب) و (عوامل) ی (غریب) و (مدهش) و (دقائق) ی
 (صنع) ی زۆر تیایه؛ (نوع) ی (تکون) ی ئاوو نه‌وت نیه ﴿بَيْنَاءٍ﴾ (أشربه) ی
 (جنّة) (سپی) یه وه‌ك چۆپی شیری یاخود وه‌کی (أشربه) ی (حضاره‌ت) ی
 (راقیه)؛ (أما) (مه‌ی لعلی) گووتی خوونی په‌زان، چ (صرخدی) چ (تسعین)،
 که‌ئاوی تی کرئ مه‌یله‌ زه‌رد نه‌نوین:

وَحَمْرَاءُ قَبْلَ الْمَرْجِ   صَفْرَاءُ بَعْدَهُ أَتَتْفِي ثِيَابِي
 نَرَجِسُ وَشَقَائِقُ   حَلَّتْ وَجَنَةُ الْمُحِبُّوبِ صِرْفَا

فَسَلَطُوا عَلَيْهَا مَزَاجًا ۖ فَالْتَسَتْ لَوْنًا عَاشِقِي

هه‌رچه‌ند له (نظر) باده‌گوساران، له په‌خنه (خالی)یه، (ممدوح) و (مرغوب) بوه؛ (أَمَّا) ئیستا خواردنه‌وه‌ی (عامی) یانه، له (حضارەت) ی (حاضر)ه، (قیمەت) ی نه‌ماوه ﴿لَذَّةٌ﴾ (عین) ی (لَذَّة) ه؛ (لَذَّة) (وجدانی) یه، وه‌کی (أَلَمْ) (تعریف) هه‌لناگری؛ وه (بعض) ی ئه‌لین: " به (معنا) (لذیذ) ه " وه‌ک: (طَبٌّ)؛ (بمعنی طبیب) ﴿لَا فِيهَا غَوْلٌ﴾ (فساد)؛ (واقعاً) (مولد) ی (کنولیه) (محرِق) ن، (ضرر) به (صَحَّة) و (حیات) نه‌گه‌بین؛ (علاوه) ی تام ناخۆشی (شخص) ی ئه‌ی ووت: " نه‌گه‌ر (شراب) (واجب) با، خواردنه‌وه‌ی مه‌گه‌ر یه‌کی وه‌کی (کاک احمدی شیخ) ی بیخواردبایه‌وه؛ (والا) که‌س نه‌ی ده‌خوارده‌وه " (خیام) ئه‌لی:

" مه‌ی گه‌رچی به (شرع) زوشت نامه‌ست خوشه‌ست

چون به‌ر که‌فی ساقی علامه‌ست خوشه‌ست

ته‌لخه‌ست و حرامه‌ست و خوشه‌م مێ نایه‌د

دی‌ره‌ست کی هه‌رگیز حرامه‌ست خوشه‌ست "

(سبحان الله) هه‌ر دقتوری (عصر) مه‌ن به‌ زویان و (قلم) (غەبیەت) ی (شراب) ئه‌که‌ن، به (عموم) ش له هه‌موو که‌س (زیده) ئه‌خۆنه‌وه؛ نه‌م بیستوه دقتور (عوشه‌ت) ی نه‌بی؛ (غیر) ی (صلاح الدین وصفی) له (أهلی) (شام) ﴿وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُونَ﴾ له‌وی سه‌ر خۆش نابن به‌لی مه‌ست و (مدهوش) ی (لقا) ئه‌بن؛ وه‌هم (ممکن) ه بۆیه (عَنْ) بفه‌رموی؛ (یعنی) (ماده) ی (سُکری) تیانیه وانه‌بن له (دنیا) (بعض) ی که‌س به (شراب) سه‌رخۆش نابن، تیک ناچن؛ لام وایه (طه حسین) له (حدیث الأریعاء) ئه‌لی: " پۆژی (أبوانواس) ته‌ماشای سه‌رخۆشه‌کی نه‌کرد، له (حرکات) و گف‌ت و گۆی پی ئه‌که‌نی؛ پی یان ووت: " چون پی ئه‌که‌نی، له دیتنی سه‌رخۆش؟ وه (حال) ی توو (معلوم) ه " ووتی: " له (عمر) ی خۆم، تا (حال) سه‌رخۆشم نه‌دیتی، هه‌رچه‌ند له‌گه‌ل یارن (تعاطی)

(أَفْدَاح) نه که مین، (أَمَّا) من له پېش هه موان (مدهوش) نه بم، پاش هه موان به خو
 دیمه وه " (خلاصه) (أَشْرِيه) ی به هه شت، وه کی (أَشْرِيه) ی (دنیا) به (كِدْرَات)
 نیه، (عَيْن) ی (لذات) ه (وَعِنْدَهُمْ) باله (مجالیس) دایی به (مجموع) ی (ألفهت)
 له گه ل یه ك بکه (قَاصِرَاتُ الطُّرُقِ) (اکثر) نه فه رموون: " اویان هه ر له
 (زوج) ی خویانه، (میل) ی که سیتړ نا که ن " (عکس) ی (سیدات) ی (غریات)؛
 نه وی چاوی لی نه بی میړدی خویته تی. (روح) و گیانیان له گه ل
 (أَصْدِقَاء) یه کانیانه یا کو تا نیگا. بیماری چه شم (عَيْن) چاویان (واسع) ه،
 وه کی چاوی باز، خوا (نصیب) ی کا، (مَعِين) له گه ل (صوحبه) ی نه و
 (حوری) یانه (كَأَنَّهُنَّ بَيَّضُ مَكْنُونٍ) (بخاری) نه فه رمووی: " (لَوْلَا) " (رضوان) ی
 خوی لی بی؛ (جمهور) (تفسیر) ی نه کن، به هیلکه ی (مُطْلَق)؛
 (اکثر) نه فه رموون: " هیلکه ی (و شتر مرغ)، نه مهش له بهر (مکتونی) و
 (مصونی) یه؛ من دلم به هیلکه یه، خوش نیه، (ذاتاً) زگم به هیلکه نیشی
 (حظ) ت له (تفصیل) ه، بنۆره (تفسیر) ی (سیدی آلوسی) (فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ)
 نه وانی له (مجلس) ی (أُنْس) ن (عَلَى بَعْضٍ) پوو له یه ك نه که ن (يَتَسَاءَلُونَ)
 نه م له نه و، نه و له نه م (سؤال) نه کا، له (أحوال) ی (دنیا) قسه نه که ن (قَالَ)
 قَائِلٌ مِنْهُمْ) له (أثنا) ی گفت وگو (إِنِّي كَان لِي قَرِينٌ) له (دنیا) یه (رفیق) ه کم
 هه بوو (يَقُولُ) به (طريق) ی (قشهری) (أَتُنْكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِينَ) به (بعث) و
 (حشر) و (نشر) و (جنة) و (نار) (أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا) (بَحَاث) آن له ناو
 (أَرْض) ی هیسکی چند هه زار سال، پېشی نه مړویان دیوه ته وه، نه پزیوه؛
 (بعض) ی (تجس) نه کا، (قسم) ی له (متحف) آن داندراون (لكن) (بعد مرور
 الأيام) له بال یه ك دینه ده ر (أَئِنَّا لَمَدِينُونَ) زیندی نه کرینه وه؟
 (مجازات) نه درین؟ (ممکن) ه نه و (قرین) ه، له (مسلمان) آن بووی؛ (ذاتاً)
 (فرقه) یه گه وره، نه لیتن: " نه م (هیکل) ی (دنیا) یه، (إعاده) نه کرینه وه؛ (روح) ی
 (كُلِّ) ی که سی له سهر (شکل) ی (مُسْجَم) ی خوی (حشر) نه کری؛ " وه له سهر

نهم (رایه) بوویی، پاشان (تمرد) ی کردبی، (ظاهر) ی (انکار) ه که ی وا نه که یینی؛ له گه ل (قرائهت) ی (صدقه)، به لام (تأمل) ه کیشی نه وی له (بعض) ی (قرائهت) (مصدقین) به (شد) ی (صاد) یش (وارد) بوه؛ (یعنی) (صدق) نه که ی؟ (مال) ی خوت نه به خشی؟ (اعتراض) گیراوه، نه مه (ملانم) نیه، له گه ل (أَنْذَا مِثْنًا... إلخ) (أَمَّا) دوو (حکایهت) نه که ن؛ گوی یا (سبب) ی (نزل) ی (آیه) ه، پی ی پڠک نه خه ن؛ (سیدی الووسی) (مختصراً)، (إِبن کثیر) (مفصلاً) (نقل) بیان نه فهرموون (لکن) من نهو (حکایات) هم ناچیته (دماغ) ی، گویم لی نیه (مع أنه) بۆ (استماع) ی (حق) و (حقیقهت) (شکی) گویم زۆر سووکه. (زمخشری) (په حمهتی لی بی)، نه فهرمووی: " (وقیل) " وه به کورتی نه ی برپته وه؛ (وفی الحقیقه) له گه ل (مُحاوره) ی (حاضر) ه پڠک نایه ﴿قَالَ هَلْ أَنْتُمْ﴾ نه ی یارانی (أَنْسِ) ﴿مُطْلَعُونَ﴾ (أنه) حه ز نه که ن، ته ماشای (أهل) ی (نا) که ن؟ تا (رفیق) ه که م بینن؛ نه گهر (حظ) نه که ن، ناگاتان له (قرائات) ی (مختلفه) (مُجَه) و (غیر مُوجَه) بی، (مراجعه) بۆ (روح المعانی) که ن؛ من ناتوانم نهو (اختلاف) ه (ذکر) که م ﴿فَاطَلَع﴾ به سهر (أهل) ی (نا) ﴿فَرَأَاهُ﴾ (قرین) ه که ی خوی ﴿فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ﴾ له تاوندی، نه وانه ی ته ماشایان کردبی، دیویانه (أَمَّا) له بهر (قول) ی (آتی) دیاره (مقصود) (إِطْلَاع) ی خویته تی (فائده) ی له وی به دهر نه که وی ﴿قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدْتُ لَأُتْرِدِينَ﴾ به (هلاک) م ببه ی، گومپاهم بکه ی؛ دیاره (قرین) ی خوی بوه، نیتزیک بوه، وهری گپپی؛ نهو سویتند لهو ته رزه (مقام) ه زۆر نه خوری؛ (سید) (نقل) له (صاحب) ی (بحر) نه کات، نه مه بۆ (تعجب) ه، له (سلامهتی) ﴿وَلَوْ لَنَا نِعْمَةُ رَبِّي﴾ (توفیق) و (حفظ) له شه پی توو ﴿لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِّينَ﴾ له (عذاب) و (سواء) ی (جحیم) دا نه بووم؛ وه کی توو (أمثال) ت ﴿أَقَمَّا نَحْنُ بِمِثَّتَيْنِ﴾ پروو له یارنی به هه شتی نه کا، (ممکن) ه (قرین) ی (جهنم) یش گوی لی بی؛ به (سرور) و خوشی نه لی: " نایا نئمه نامرین؟ توخه ی خوایه " ﴿إِلَّا مَوْتَنَا الْأُولَى﴾ لی له (دنیا) یه (چیشتمان)؛ به س ئیتر

مردن نه ما وه کی (قرین) ی (سوء) نین؛ (کُلّ) ی (آن) ی نه مرن و نه ژیتنه وه؛ به لکوو مه زار (حسرهت) بۆ (مردن) نه خۆن ﴿وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ﴾ (حتی) به (نقصان) ی (نعمهت) (أَصْلًا) (عذاب) نیه، خوابه (نصیب) ی که ی؛ له (خدمهت) (آباء) (أجداد) و (أولاد) و (أحفاد)، له (مجلس) دا، خپینه وه؛ به یادی نه وانه ی نه مپۆ (إنکار) ی (حشر) ی (أجساد) نه که ن، بیتینه وه ﴿إِنَّ هَذَا﴾ نه وه ی (ذکر) کرا ﴿لَهُوَ الْقُوَى الْعَظِيمُ﴾ (ممکن) ه (رأساً) (کلام) ی خوابی؛ به لکو (نظر) به (آتی) نه وه (ظاهر) ه ﴿لِيُمِثِلَ هَذَا﴾ نه و (أمر) ه (جلیل) و خۆشه ﴿فَلْيَفْعَلِ الْعَامِلُونَ﴾ له (دار) ی (دنیا) (ذاتاً) (ماجرى) ی (قیامهت) بۆ مان (بیان) نه کات، تا نه مپۆ (استفاده) ی لى بکه یین؛ (العیاذ بالله) توشی (عذاب) و (عقاب) نه بین ﴿أَذَلِكَ خَيْرٌ نُزُلًا﴾ (طعام) ی (حاض) کراو، بۆ میوان ﴿أَمْ شَجَرَةُ الزُّقُومِ﴾ (سید) نه فهرمووی: "داریکه، په لك ورد، تال بۆن ناخۆش، بۆگه نی، شیرداره؛ نه گهر به (بدن) ی (إنسان) بکه وی، نه ستوری نه کا، نه په ندمی" (ممکن) ه نه مهش بۆ (أهل) ی (نار) (نزول) بی ﴿إِنَّا جَعَلْنَاهَا﴾ (بالفعل والنقل)، فی الدنیا والآخرة ﴿فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ﴾ بۆ (قیامهت) (محنت) و (عذاب)؛ بۆ (دنیا) (إنکار) و (استحقاق)؛ (طبیعی) نه مهش نه بیتنه (مُجب) ی زیدده (شدّهت) ی (عذاب). چۆن له دار (جهنم) دا شین نه بی؟! (طبیعی) نازانن، دار خۆی (قسم) ی (أعظم) ی ناگره؛ ناوی له نوو (ماده) (مركب) ه؛ (مُحرق) و (مُحترق). (سبحان الله) نه و (ورقه) زهرده ی له جفاره ی پا که تی نه پیچن؛ نه ی هاوینه سه ر ناگر؛ چ جابه بسوتی، گهرمیش نابی؛ دیاره نه وانه (أسرا) ی (کون) بیان نه زانیه؛ (على الدوام) (جاهل) قه شمهری به (عالم) نه کا! ﴿إِنَّهَا﴾ (شجره) (زُقوم) ﴿شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ﴾ (قمری) ﴿الْجَحِيمِ﴾ (أعضاء) ی نه پوا، بۆ (أطراف) ی ﴿طَلْعُهَا﴾ (أصل) ی (طلع) بۆ خورمایه، وه (مؤن) یش (شکل) ی (طلع) ی وه کی (طلع) ی خورمایه؛ نازانم به کوردی چی پی نه لّین؟ بابلین: "کیف" ﴿كَأَنَّهُ رُؤُوسُ الشَّيَاطِينِ﴾ ناشیرین؛ (طبعاً) شتی (لطیف) به (مَلَك) و (اشباه) ی (تشبیه) ی

تہ کرئی، ئی نافرہ جا بہ (شیطان) (بعض) ئی قسہ ی تریان کردیہ، لہ (رؤس
 الشیاطین) زقور جوان نین ﴿فَإِنَّهُمْ﴾ (أهل) ی (نار) ﴿لَا كَلُونَ مِنْهَا﴾ لہ و دارہ؛
 (طبیعی) (مراد) (أكل) ی (ثمرة) یہ ﴿فَعَالُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ﴾ زقور برسی تہ بن؛
 مہرچی بی، ئاوا ی تہ کەن؛ بۆ دہرونیان ﴿ثُمَّ﴾ پاش مہ لاخنیفی (معدہ) یان،
 زگیان ﴿إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا﴾ لہ سەر (طعام) یان، بابۆ (شجرہ) بی ﴿لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ﴾
 (شراب) ئی (مخروج) بہ ئاوی (شدید الحرارة) مہرچی مہ ی، خوا لیان بہ دوو کرا؛
 (ممکن) ہ ﴿ثُمَّ﴾ ہ بۆ (تراخی) (رُتَبہ) بی؛ لہ (أدنى) بۆ (أعلى)؛ (یعنی)
 (شراب) یان لہ خورشیان ناخوشتہ ﴿ثُمَّ﴾ پاش خواردن و خوارنہ وہ ﴿إِنَّ
 مَرْجِعَهُمْ إِلَى الْجَحِيمِ﴾ دیارہ وہ کی (حيوانات) لہ (مقام) ی خویان تہ یان ہیئن،
 بۆجی ی لہ وہ پاندن و ئاودان؛ (بَعْدَهُ) بۆ (مقام) ی (مُعلًی) ی خویان، یان گپرنہ
 ﴿إِنَّهُمْ أَلَفُوا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ﴾ بہ منالی لایان گہورہ بوون (معتقدات) و
 (عنعنات) یان وہرگرتن ﴿فَهُمْ عَلَى آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ﴾ دوا یان تہ کەون خیرا؛ یان
 (نوع) ہ لہ رزہ یہ خوشیان مہ یہ؛ تہ مہ (نظر) بہ (اطمئنان) ی (سرور) ی (دلایان)،
 بہ (إِتِّبَاع) آبا یان (عرض) کرا؛ وہ (إِلَّا) لہ (قاموس) تہ لی؛ " (مَرَعَ): (مَشَى) فیہ
 سُرْعَةً وَاضْطِرَابًا. و ابزانم تہ و (رعدہ) و لہ رزہ، لہ سئی (حالات) ئی تہ بی؛ لہ
 (وقت) ی ترس، مہ لی و بلہ رزی؛ لہ (وہ وقت) ی (ملاقات) لہ گہ ل دۆستی (نوع) ہ
 (رعشہ) یہ، تہ کە ویتہ (بدن)؛ (و کذا حسب الشهوة) بۆ لای شتی، گہ لی (میل) ت
 لی بی؛ (رعشہ) یہ تہ دات، یا (ذات) ی گہورہ ببینی، نہ توانی پاوہ سستی؛ خیرا
 تہ پوی وہ بہ لہ رزہ ﴿وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ﴾ تہ وانہ ﴿أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ﴾ لہ (أُمم) ی پابردو
 ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ﴾ (أنبياء)؛ تہ یان ترساندن، بہ (عذاب) ی (إلهی)؛
 (أَمَّا) (مُنْزَجِر) نہ دہ بوون ﴿فَانْظُرْ﴾ (أَيُّهَا الْمُنْذِرِينَ) ﴿كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
 الْمُنْذِرِينَ﴾ خوابہ (هلاک) ی دان ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بہ (فتح) ی (لام) و
 بہ (کسی) یش (قرائت) مہ یہ؛ مہردو خوش. (یحی بگ) لہ (رانیہ) قائم
 (مقام) بوو، لہ (جواب) ی کاغہ زم دا، (إمضا) ی دانابوو (المخلص) ابن

المُخلص) زُور (لطیف) بوو؛ چونکی باوکی (محترم) ی ناوی (عبدالله مُخلص بگ) بوو؛ وه باوکیشی له (حق) م، زُور به (لطف) و له (حق) ی باوکم زُور (مُخلص) بوو ﴿وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ﴾ (علیه السلام) بنۆره نهو (نظم) ه، (حقاً) (مُحیر) ه؛ هاواری کردو پاراوه له بهر خوای؛ خوا (دُعای) ی (قبول) کرد ﴿فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ﴾ (إجابة) ی و له (غیر) ی خوا (تصویر) ناکرئ؛ (یارب) ی (دعا) م (قبول) که ی وه کی (دعا) ی (حضره تی نوح) ﴿وَنَجِّينِي وَأَهْلِي مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ﴾ (خوت نه زانی (کُرب) م زُور ﴿وَنَجِّينَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ﴾ له (قوم) ی له (غرق) ﴿وَجَعَلْنَا نُورَهُ هُمُ الْبَاقِينَ﴾ (مسعود) و (فاروق) ی بکه یه (خادم) ی (علم) و (دین) (عین) و (إقبال) بئ (غهم) و (کدر)، بئ (عدوات) و ناخووشی و نه خووشی؛ دوله مه ندی (دنیا) و (قیامت)؛ تا (أبد) (علم) ی خانه دانی (جلی) له (أعقاب) ی من نه بریتته وه ﴿وَجَعَلْنَا نُورَهُ هُمُ الْبَاقِينَ﴾ (حتی) نه وانه ی له (سفینه) دا بوون، (غیر) ی (أولاد) ی (حضره تی نوح) نه ماون ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ (بخاری) نه فه رمووی: "يُذَكِّرُ بِخَيْرٍ" نه وه بئ (دعا) بۆی بوو؛ وه (حضره تی إبراهيم) له خوای خواستیه؛ نه ویش بۆی بووه ... (إلى آخر الدهر). مه رکه سئ (قول) به (رساله ت) بکا؛ (ثنا) خوانی (حضره تی نوح) و (حضره تی إبراهيم) ﴿سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ﴾ له (طرف) خوا ﴿فِي الْعَالَمِينَ﴾ (إلى أبد الأباد وَدَهْر الداهرين) ﴿إِنَّا كَذَلِكَ﴾ به و جۆره که لایه قی (علو) ی (مقام) و (هیمه ت) ی ویه ﴿نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ (إحسان) ی (حضره تی نوح) (فوق الطاقه) ه، نهو (مده) دریزه (دعوه) تی (قوم) و (تحمل) ی (عذاب) (مُحیر) ه (حقاً) (صاحب) ی (عزم) و (جزم) و (صبر) و (ثبات) ه؛ و (قوه ت) ی (قلب) و (متانه) تی (روح) ه (علیه السلام) ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ (مؤمن) ی به راستی (نادر) ن (ایمانی کامل) له هیچ حالتی (تزلزل) ی پئ ناگا که مه؛ (منقبه) یه که ورده یه ﴿ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخِرِينَ﴾ نه فه رموون: (ثم) بۆ (تراخی) (ذکر) یه (أولاً آخراً) (مقصد) نه جاتی (حضره تی نوح) و (أهل) یه تی ﴿وَإِنْ مِنْ شِيعَتِهِ لِإِبْرَاهِيمَ﴾ (علیه السلام) ئی (نوح) ی (بحث)

(ايمامي علي) نيه (وڪڏا) (عودي) (ضمير) بڻو (حضره تي محمد) ه (ﷺ) (فهم) ناڪري نازانم (فراء) به پراستي بووه يا (ريا) (کارانه) واي ووتيه ۽ (لاشڪ) (جه نابي رسالت) بهو (نوع) ه (تفسير) ه (راضي) نيه ﴿إِذْ جَاءَ رَبُّهُ﴾ (توجه) ي بڻو لاي خوي ڪرد ﴿لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ.....﴾ ﴿بِقَلْبِي سَلِيمٌ﴾ به دلي پاڪ و خاوين و (منقاد)؛ ڪه دل (تسليم) بوو (أعضاء) هه مووي (تسليم) ه ((أَلَا إِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ؛ وَإِذَا فَسَدَتْ، فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ-الحديث)) ٿاه بڻو دلي پاڪ؛ پر له (عقل) و (ايمان)؛ (لكن) چنگ ناڪه وي؛ (يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قُلُوبَنَا عَلَى دِينِكَ) ﴿إِذْ﴾ (بدل)؛ يا (ضرف) ه ﴿قَالَ لِأَبِيهِ﴾ (تأويل) به مام ﴿وَقَوْمِهِ﴾ (قوم) ي خوي يا (قوم) ي بابي (فرق) ي نيه ﴿مَاذَا تَعْبُدُونَ﴾ چي نه پرستن؟ ﴿أَنْفَكَ﴾ به درو ﴿أَلِهَةٌ دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ﴾ (متعدد) ي (إله) (قصد) نه ڪه ون بڻو (عبادهت) ﴿فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ لاتان هه يه، نيه؟ چيه؟ چ نيه؟ ڪوي تي نه ڪه ن؟ (اتحاد) و (الحلول)؟ (تمثيل) (تمثل)؟ نه فهرمون: (قوم) ي (خليل الرحمن) (عبادهت) ي (کواكب) يان نه ڪرد؛ (هيا ڪيل) يان بڻو ڪرد بوون وه ڪي (يُونَانِ) ي و (پڙمان) (قديم)؛ (سعد) و (نحس) يان له وان نه زاني ﴿فَنَظَرُ﴾ (حضره تي ابراهيم) ﴿نَظْرَةً فِي النُّجُومِ﴾ له (نفس) ي (نجوم) يا (علم) ي (نجوم)؛ (ممڪن) ه ﴿فَقَالَ﴾ له (جواب) ي نه وانه ي ووتيان: بچين بڻو سه يراني جهڙن ﴿إِنِّي سَقِيمٌ﴾ ناساغم ناتوانم بيم؛ (عين) ي (زمان) (ممڪن) ه ناساغ بوبويٽ؛ به ته ماشاي (نجوم) (دفع) ي (توهم) ي (رُفقا) ي ڪرديه (بعض) ي ٿه لٽين: (سقيم القلب) م له بهر (ڪفر) تان نه ڪر چي (قرين) ه ي له سهر ني يه لام زور ناشيرين نيه (نسبه) ي (سُقم) بڻو (قلب) ي (مبارك) ي (بدری).

(زمان) ي پيش ٿه مڙو له سهر (روح المعاني) م نوسبوو (لا يعجبني نسبة السُّقَمِ إلى قلبه الكريم بعدما جاء رَبُّهُ بِقَلْبِي سَلِيمٍ)؛ (نقل) نه ڪه ن ڪوي يا (حضره تي ابراهيم) سي دروي ڪرديه، يه ڪي ﴿بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ﴾ يه ڪي به ڪه ره مي خوي

گوتیہ "نہ وہ خوشکمه" لام وایہ ہندی (أدب) یشی لیٰ ئەکەن بە درۆ؛ (سبحان اللہ) ئەوانە ناگایان لە (مواقع) و (مواضع) ی (مناظره) نیہ، ئەمە ی سەیرە، لە (تورات) ئەلی: (حقیقە) خوشکی بووہ؛ (أما) خوشکی بابی بووہ (شقیقە) نہ بووہ " (إمام فخر الدین) ئەفەرمووی: " (نسبە) ی (کذب) بۆ (راوی) ئەک بەۆ (حضرەتی إبراهیم) " (أما) (حدیث) هکە (إنکا) ناکا (توجە) ی بۆ دەکا؛ (سیدی آلووسی) (إنصاف) ی لە (حق) (إمام) ی نہ کردیہ؛ لە (إمام) ی بە تەنگی (میحراب) (قدح) ئەدا؛ (لکن) وانیه، (حقیقە) (إمام) (محراب) ی زۆر (واسع) ه (حاوی) (علوم) ی (أولین و آخرین) ه؛ بپوا ناكام (ملائی) و (جامع) لەھیچ (ملّة) ی بوبی، وە ببی (أما) (سیدی آلووسی) (پەحمەتی لی بئی)، لەباسی (نجوم) (من حیث السعادة والنحوسة) لیز (تفصیلات) هکی هەیه لەچەند کتیبان دانی یه؛ لایقە بکریتە (رساله) یه (مُسْتَقِيل) ئەوہی تەماشای (علم) ی (هینە) ی (جدید) بکات، ئەزانئ ئەو (نجوم) ه چن؛ و (تأثیر) یان لە (أرض) چیہ؟ (معلوم) ئەبی؛ (تدبیر) ی (شؤون) ی (بشر) ی لە (شأن) ی وان دانیہ، وە ئەزانئ لەباسی (کسوف) و (خسوف) وە (إختلاف) ی (مطالع) لە (علم) ی (تنجیم) نیہ؛ (داخل) ی (حساب) و (ظبط) ی (حرکات) ه (إمامی غزالی) بەو قسە یه (تصریح) ئەفەرمووی؛ دیارە ئەو (علم) ه ی زانی یه؛ (رجماً بالغیب) قسە ی نہفەرمووە؛ (حقاً) جای (تقدیر) ه؛ (حضرەتی إمامی شافعی) لەو (زمان) لە وولاتی (کشف) ی (إختلاف) ی (مطالع) کردیہ (أما) (بعض) ی (جهل) ی (مُتَفَقِه) ئەمەش ئەکەنە (علم) ی (تنجیم)، و (طعن) لە (إمام) ئەدەن؛ بەلی وایە (جاهل) ی (حاضرة)، بۆ (طعن) ی (لسان) ی؛ (حاصل) ی (النجوم مصخرات بأمره) وە وئەفەرمووی: ﴿وَمَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ﴾ (فی الحقیقە) (سعدی) (بشر) (بشر) ه، (نحس) ی (بشر) (بشر) ه؛ (خراب) ی (أنحس) ه چاکی (أسعد) ه والسلام ﴿فَقُولُوا عَنْهُ مُدْبِرِينَ﴾ (ترك) یان کرد، پویان لی وە رگێرا، پویشتن؛ (إسرا) یان نہ کرد بۆ چوونی؛ (ممکن) ه لە (عدوی) ترسابن؛ ئەمپوا

(عدوی) گه ئی (أمراض) (إنکار) ناکرئ؛ و (سبب) ی (خفی) ئاشکرا بوه (أطیبا)
 (مکافحه) نه که ن؛ (په حمهت) له (نقال) آن بی (مکر) یان بویته (مرض) ی
 (ساری)؛ چویته (دماغ) ی (مُسلّمان) آن بی (شک) (جنابی رسالهت) به
 فه رمایشی (من أجرب الأول) (إشاره) بۆ ته ماشا کردن و (کشف) ی (سبب) ی
 (أصل) ی نه کا بدیۆز نه وه نه وی (علاج) که ن (ذاتاً) نه وه ی خۆی ده پارێژی، یان
 (مکافحه) ی (جراثیم) (أمراض) نه کا، (مراد) ی (مقابله) ی خوا نیه؛ نه زانی خوا
 (قادر) وه نه توانی نه وه ی به (إنسان) بکا، بکا؛ (لکن) (مع الأسف) به
 (إعتقاد) یات (مُسلّمان) نان له (دین) و (دنیا) بیون زۆر پاش که وتن؛ (حال) آش
 (مکر) ی نه وانی له (دین) نه بن هه روایه؛ به گێژی نه پۆن (یعنی) نه وه ی له
 (دین) نه بی (إشتغال) به (سیئات) نه کات؛ (خیری) بۆ (وطن) و (قوم) نادا
 ﴿فَرَاغٌ﴾ به دزی و به (إحتمال) چوو ﴿إِلَىٰ آلِهِمْ﴾ (هیاکیل) و (أصنام) ﴿فَقَالَ﴾
 ﴿أَلَا تَأْكُلُونَ﴾ ئایا ناخۆن؟ له و (أطعمة) ی له (حضور) تان دانرایه؛ تا به ره که تی
 که ویتئ (سبحان الله) (إعتقاد) به که (غایات) (مُعتقد) بۆ پایه؛ وه کی
 (مسیحی) یان کۆنه (بت) په رستن، (حتی) (سجده) و (رکوع) بۆ (سوره) ی
 (خیال) ی (مریمه) نه بن؛ به س به ناوی بتیان گۆرایه دیاره گه مه یان پی نه کا؛
 (جمادن)، ناخۆن؛ (أماً) نه خوار دنیان له بهر (قدسیه) نیه له بهر بی (حیات) و
 (حسیه)؛ (معنی) نه وه نیه نه گهر (إله) بان نه یان خوارد ﴿مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ﴾
 له (جواب) ما؛ واده ره که وئ له (سورهت) ی قسه بۆیان، دروست کراین.
 هه رچه ند ئیمه (ایمان) مان هه یه خوا (متکلم) ه (أماً) (تصویر) مان پی ناکرئ؛
 نه وه نده ی بۆ (تقریب) ی (فهم) نه لئین: "ئیمه به و (قوهت) ی که خوا پیمانی
 داوه نه توانین هه وای ناو زارمان (مکیف) که یین به (وجه) ئ (مخصوص)، به
 (کیف) یه تی (صوت) هه و (إمتزان) نه کا نه گاته گوئ (سامع) نه بییه خوی
 (تعالی) (لاشک) نه توانئ (هوا) ی ناو گوئ (سامع) (مکیف) کا به (کیفیه) ئ
 (مخصوص) ه؛ (سامع) (مراد) ی (إلهی) (فهم) بکا وه کی (حضره تی رسالهت

پەناھ) ئەفەرمووئ: ((أحياناً يأتي مثلَ صلصلةِ الجرس)) تەق، تەق، تەق، تەق، وەکی ترفە ترفی (تلفراف) لەگوئ ی (مبارک) ی دەنگی ئەدا؛ ئەمۆ با ئەیفەرموو: وەکی (پادیۆ) (حتی) ئەلئین: (آلة) کیان پەیدا کردیە بە دەست لی دەدەن قسە ئەکا؛ ئەوہی (ضارب) بە (خیال) ئی دئ وا دەرنەکەوی (کشفیات) ی ئەم (قرن) ە بۆ (عقائد) ی (اسلامیە) زۆر بە (فائده) یە (فہم) ی (تسہیل) ئەکا خوا بمانکا بە (أهل) ی (فہم) ﴿فَرَاغٌ﴾ بە ئاشکرا لێرە بە (علی) (متعد) یە ﴿عَلَيْهِمْ﴾ بۆیە ئەفەرموون: (فعال مستعلیاً علیہ) (خلاصہ).

چووہ سەریان لێ یدان ﴿ضَرْبًا بِالْيَمِينِ﴾ بە دەستی راست، بە (قوت)؛ بئ (دەشت) و ەراس؛ دیارە (وہم) ی (قوم) (تاثیری) تئ نہ کردیە ﴿فَأَقْبِلُوا إِلَيْهِ﴾ بۆ لای (ابراہیم) ﴿يَزْفُونَ﴾ بە (سرعت) ئەگەر پاش بیستنی (حادثة) بی، (والا) نہرمۆکە، نہرمۆکە، (صبر)ۆکە (صبر)ۆکە، وەکی بووک ھینەران، بەکاوەخۆ ئەپۆیشتن، (لكن على هذا التقدير) (سرای) (الیہ) چاک نازانم، وە لە (بین) ی (فراً) و (کسانی) و (سائری) (علما) ی (لَوْغَت) (خلاف) ە یە لە ھاتنی (وَزَفَ) (بمعنى: زف) ﴿قَالَ﴾ لە (اثنای) (محاوره)، (حقیقە) (آیات) ی ئێرە، زۆر (مختصر) و (مجمل)ن، (لكن) (تفاضیل) ی لە (مواقع) ی تر ئەزاندرئ ﴿أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ﴾ خۆتان ئەیی تراشن؛ و ئەیان پەرستن (سبحان الله بشر) چەند (عجایب) ە؟! (شیخ علاء الدینی شیخ عمر) ی چەند (فوتوغراف) ی خۆی ناردبوو بۆ (جەھت) ی (قضا) ی رانیہ تا ئەوانە ی لە دیداری (محروم) بووین بە (دیتنی) (صورهت) ی (مشرف) بن، وام بیست گەلئ دەستەو (نظر) لە بەری رائەوہستان، (عادةً) ئەیان پەرستی، و وتم: ئەیا، ئەوہی (شکل) ی (شیخ) ی کیشایە بی پەرستن، ئەو لە (فوق) ی (صورهت) ە کە یە بە لکو لەو (جەھت) ە لە (فوق) ی (صاحب) ی (صورهت) ە خوا یە ئەو (طریق) آنە ھەر چەند (اساس) یان زۆر باش بوو، بۆ چی وای لێ ھات؟ کەوتە دەستی

(جاهل)ی خودپه‌رست له خوا به دور! (سامری) له بهر چاوی (قوم) (هیکل)ی گۆلکی دارژاند پێیی نه‌ووتن: هذا الهکم واله موسی (اکثر)یان نه‌یان ووت: به‌لێ وایه (سجده)یان بۆ نه‌برد (مع هذا) نه‌با (سجده) بۆ (سامری) بیهن ﴿وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ﴾ (منحوت)ه‌کان دیاره، (نحت)ی واته (عباده‌ت) کردنیانیش ئیسی وانه (ابراهیم) (إِعْتِرَاض)یان لێ نه‌گریی نه‌گه‌ر بلێن: (نفس)ی (عمل)ی ئیویه (مخلوق)ی خوایه " (ابراهیم) (ملزم) نه‌بی (مادام) خوا نه‌و (عل)ه له‌واندا (خلق) کا، تۆ (تغییری) (خلق)ی خوا نه‌ده‌ی؟ ئایا (ابراهیم) نه‌لێ: چی؟ (امام فخرالدینی رازی) له (تفسیری) (إظهار) نه‌کا (اقوال)ی (معتزلی)یان لی‌ره به (قوه‌ت)ه (استدلال)ی (اشاعره) به‌و (آیه‌ت)ه ناچێتیه سه‌ر نه‌فه‌رموی: «وَأَعْلَمَ أَنَّ هَذِهِ السُّؤَالَاتِ قَوِيَّةٌ وَفِي دَلَالَتِهَا كَثْرَةٌ فَأَلَوْنِي تَرْكُ الْإِسْتِدْلَالِ بِهَذِهِ الْآيَةِ» (یعنی) (اسئله)ی (معتزلی)یان به (قوه‌ت)ه (جواب)ی (زحمه‌ت)ه له‌سه‌ر (مدعی)ی خۆمان، (یعنی) که (انسان) (کاسب)ه، و (خلق)ی (عمل)ی (نفس)ی ئیش و کاری (عبد) خوا نه‌ی‌کات؛ وه (دلیل)مان زۆره چاتر وایه، (استدلال) به‌و (آیه‌ت)ه نه‌که‌ین (وکذا) (صاحب)ی (کشف) نه‌فه‌رموی: (والإنصاف) (استدلال)ی (اصحاب) (یعنی اشاعره) به‌و (آیه‌ت)ه (تمام) نیه لی‌ره‌ش (سیدی آل‌ووسی) (قیل)و (قال)ی زۆر (ایراد) نه‌کا (والإنصاف) بێ‌هووده ئاسنی سارد نه‌کو‌تیتیه‌وه من (رساله) کم هه‌یه له (بحث)ی اختیار زۆر باشه له‌و (مسئله)دا بێ (نظیر)ه شایانی (مطالعه)یه به‌ل‌کوو خویندنه ﴿قَالُوا ابْنُوا﴾ بۆ (ابراهیم) ﴿بَنِيَانًا﴾ دیواری ئاگری تیا بکه‌نه‌وه یا شتێ وه‌کی (تندوری) نان پێ‌وه‌دانی ﴿فَأَلْقَوْهُ فِي الْحَبِيمِ﴾ ئاگری (شدید) (قاموس) نه‌لێ: ((وَالْحَبِيمُ النَّارُ الشَّدِيدَةُ أَلْتَّاحُجُّ وَكُلُّ نَارٍ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ)) والسلام چیتری پیناوی (مبالغات)ی (قصاص) آن ئاگری نه‌کاته‌وه (حقیقه) هه‌چی جێی (اعتبار) نیه نه‌وه‌نده‌ی (قرآن) نه‌فه‌رموی (کافی)و (وافی)یه (زنده)یی له‌سه‌ر (قرآن) (نقص)ه ﴿فَارَادُوا بِهِ﴾

(ممکنه) (ضمیر) بۆ شتی (مفهوم) ی (مقدر) بجیته وه؛ (اراده) یان کرد به (القای) (ابراهیم) و سووتاندنی.

﴿كَيْدًا﴾ فیل و (حیله) له (امهت) (انه) نهو (مغلوب) بوه به (دلیل) نه وهك (عوام) تی بگهن، نهوان (مغلوب) و (مفخم) بووین ﴿فَجَعَلْنَاهُمْ﴾ الْأَسْفَلِينَ ﴿به (نجات) دانی (حضرت) ی (ابراهیم) ی له ناگری؛ به (قوه) ی (مادی) و (معنوی) به ژیركه وتن (حقیقهت) ی (دعوا) ی (خلیل) له (نظر) (انام) (توضیح) ی کرد ﴿وَقَالَ﴾ (بعدالیاس من ایمان قومه) له گه ل نهو (معجزه) (عظیمه) ﴿إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي﴾ بۆ خوای بۆ خوا نه پۆمه جییه، كه به ئارامی دل خوای تیا بپهرستم ﴿سَيَهْدِينِي﴾ بۆ (مصلح) ی (دارین) (قتاده) نه فرموئ: "ذاهب بعمله وقلبه ونيته (كأنه) (ذاهب) ئی (معنوی) یه (سلیمانی بن سرد) نه لئ: نهو قسه ی کرد (وقت) ئی هاویشتیانه ناو ناگری (انه) وای (ظن) برد نه سووتی (روح) ی (مبارک) ی بۆ لای خوا نه چئ (ابن جریر) وا (نقل) نه کات. لام وایه (سیدی آلوسی) (تفریق) ی له (بین) ی نهو دوو (قول) ه نه کردیه؛ نه بین (ابن سرد) چه بفرموئ؟ له (دعا) ی (خلیل) ﴿رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ﴾ لهو (وقت) ه چۆن (ولد) له خوا نه خوازی؟ نه بین بلئ: (بعدالنجات) (دعا) ی کردیه نه مهش (قرینه) ی له سه ر نیه (دعا) ی قبول کرد ﴿فَبَشِّرْنَاهُ﴾ (ممکنه) (راساً) خوای (بشارهت) ی پیدایی ﴿بِقَلَامٍ حَلِيمٍ﴾ نه گاته نهو (درجه) له (زمان) ی (غلامی) دا (حلم) ی ده رنه که وئ (اما) (تجاوز) ی له (غلامی) پاش (فدیة) ده رنه که وئ؛ بنۆره نه م (دقهت) ه ﴿فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ﴾ (ایجاز) ی (قران) ی (مع الوضوح) (منفی) یه له (بیان) ی بوونی و (نیما) و (تربیه) ی تا نه گاته نهو (حال) ه؛ (یعنی) گه یشته سالتی نه ی توانی له گه ل بابی ئیش و کار بکا وه (اعان) ی بابی بدات؛ (حقیقه) لهو (مال) ه مندا ل زۆر خوشه ویستی (خصوص) که سئ له (غریهت) دابی چه ند (کیف) ی بهو (نوع) ه (ولد) ه دئ ﴿قَالَ﴾

(خلیل الرحمن) فہرموی: ﴿يَا بَنِي﴾ رۆلہ کہ ﴿إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ﴾ لہ خوداوہ ﴿أَنْتَ أَذْبَحُكَ﴾ سہرم تہبہری، تہمہ وہکی (شیخی عربی) تہفہرموی: خہونی بوو، دیتی وہ خہونہ کہی (حقیقۃً) (ماول) بوو تہگہر (حیوان) ہکی سہرہرہیا خہونہ کہی تہہاتہ جی، (لکن) (مقام) ی (خُلت) و (استسلامی) (مانع) بوو لہ (تاویل) ی لہ (بعض) ی (مقالات) م دیوہ، گوئی یا تہو (قوم) ی گہ (حضرت) لہ ناویاندا بوو، بہ (عمومی) (اولاد) یان تہ کردہ (قوریانی) بو (الہ) ی یان تہوہ (نوعاً ما) (تاثیری) لہ (قلب) ی (خلیل) کردہ؛ گوی یا تہمہ (احق) ین (ولد) بکہینہ (قوریانی) بۆ خوداوہندی بی تہمہمتا لہ بہر تہم (نزعات) ہ تہو خہوہی دیت. (وبعد الإستشارہ) (شروع) یی تی کردیہ بہ جگہرگوشی ووت: ﴿فَانظُرْ مَاذَا تَرَى﴾ (رای) ت چہہ؟ (لاشک) تی رادیینہ، گہ (مطاوعہ) ی تہکا ﴿قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ﴾ خہونی بابی (حمل) کردہ، سہر (امر) ﴿سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ﴾ لہو (زمرہ) تہم وایزانم زاناندیتی گہ لئ کہس تہو (نوع) ہ (صبر) ہ یان گرتیہ، بہ (کمال) ی (متانہت) (تحمل) ی (بلا) و (مصائب) یان کردیہ ﴿فَلَمَّا أَسْلَمَا﴾ باب وکوپ گہردہن دادہی (اطاعہ) ی بوون ﴿وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ﴾ بہ سہر لای نیو چاوان، یا لہ بہر نیوچاوان خستی (مباشرہ) ی بہ سہرہرہینی کرد بہ مندالی (اسماعیلنامہ) مان دہ خویند، لہ وئی دہ لئ: کاردی بہ ملی دا دینا نہی تہبہری؛ (حتی) تہ لئ: "سیکارد بہ (جواب) ہات ووتی: توو میگوئی: بیہ (اللہ) ی (جبار) مہرا فہرمان نہ دادہ، تہندہر نیکار (علی کل حال) (حضرت) ی (ابراہیم) (تمکن) ی بوو، وہ (مباشرہ) ی پئ کرد نازانم چوں (علما) ی تہمہ (استدلال) بہو (آیت) ہ تہکەن بۆ (جوان) ی (نسخ) ی (قبل التمكن) وہ بپوا ناکہم، کہس بہ دل بتوانی بلی: (نسخ) ی (قبل التمكن) دروستہ بہ لئ (نظر) بہ (کبریائی) ہ (قاہری) (لایسال) ی (جنابی حق) وایہ؛ (اما) (نظر) بہ (شارعی) وہ (حکیمی) وہ (رعایہت) ی (حکمت) (ولو) (رعایہت) ی حکم وہ (مصلح) (واجب) نہبی لہ سہر خوا، تہو جۆرہ

(نسخ) ه (جوانی نیه (اساسی (نزاع) (اعتباری) به؛ (اشاعره) نه تورنه
 (اصلی) (امکانی) (ذاتی)، (معتزلی) نه تورنه (امتناعی) (استعدادی)
 (وصفی)؛ نه وان نه فهرموون: " (يجوز على الله) " نه مان نه لَین: " (يمتنع
 على الحكيم) " وه له (علمی) (منطق) نه زاندری (تناقض) له (بینی)
 (امکانی) (ذاتی) وه (امتناعی) (بالغیر) نیه؛ (وهكذا) له سه دا
 نه وه دوونوی (نزاعی) (علما) یانی (اصول) و (کلام) (اعتباری) و (لفظی) به
 ﴿وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا﴾ نه ی کرده (رؤیا) ی (ماول)،
 (بالفعل) (فلذه) ی (کبدی) خست بۆ (ذبح) ﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾
 نه لَین: " (داخلی) (نداء) نیه (راساً) (کلام) ی خواجه " ﴿إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ
 الْمُبِينُ﴾ (امتحان) ئی ئاشکرایه (حقیقه) (اختیار) ئی (عظیم) ه بۆ (اریاب) ی
 (وجدان) و (رافت) و (شفقهت) و (تاثیری) (ابوی) ﴿وَقَدَيْنَاهُ بِذَبْحٍ﴾ (شیعه)
 نه لَین: " حسین " (سبحان الله) چه ند دووره ﴿عَظِيمٍ﴾ گه وره، قه له و به رانی
 سپی یا (امح) له (حسن) (نقل) نه کهن، (حیوان) ه کپوی بوو. بۆ گه وره
 بوو؟ گه لئ (وجه) یان فهرمووه، له هه مووی (عجایب) تر (نقل) له (ابن
 عباس) نه کهن، (قوریانی) (هابیل) ی بوو له به هه شت نه له وړا، تا نه و
 (حین) ه وه (نقل) له: (ابی بکری وراق) نه کهن، چونکی (مخلوق) ی
 (مستقل) بوه، له (تناسل) نه بوه (قسم) ئی نه یی کهن به (عظم) ی
 (معنوی)، نه وه خو شه، وه (جوهری) (معنوی) زوره، (بالخاصه) (ممکن)
 بوو، بیته (شرع) و (سنت) بۆ (نسل) ی (آتی)؛ (صاحب اولاد) (ولد) ئی
 بکاته (قوریانی) (اختلاف) ئی زوریان هیه، کامیان بووین؟ (اسماعیل) بوه،
 یا (اسحاق)؟ نه گه رچی (یقین) ی (مراد) نیه، وه (الا) خوا (بیان) ی نه کرد.
 به (مبهمی) (ذکر) ی نه ده کرد (لکن) (بشارهت) ی (اسحاق) وه ک
 (صریح) یکه، که نه و نه بووه (آلوسی) (مفسر) (نقل) نه کا، که (ابو
 حنیفه) به و (قصه) (استدلال) ی کردیه، که سئ (نذر) بکا، (ولد) ی خوی
 (ذبح) کا (شات) هکی نه که ویتته سه، (یعنی) (نذر) ه که دروسته (شافعی)

نه فه رموو: " (لغو)ه " (وکذا) (ابو یوسف) دواى نه ختن (جار) و (مجرور) نه لئ: "والإنصاف (مدرک) ی (شافعی) و (ابی یوسف) (أظهر) و (اقوة) به له (مدرک) ی (امام) ی، چونکی باسی (نذر) له (قورآن) دا نیه؛ وه نه لئ: (استدلال) (بالقصه) گوئی یا (روایت) هه به که (نذر) ی کردیه " (والله اعلم) ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ (ثنا) و (ذکر) ی (جميل) ﴿سَلَامٌ﴾ له (طرف) خواى ﴿عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ (على الاطلاق) له (دنیا) و (آخرهت) ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ (فی العالمین) و (انا) ی لیتره نه فه رموو ﴿كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ ه ی بن (عطف) فه رموو (یعنی) نه مه (جزا) به تره؛ (مع انه) نه وان دوو بوون (حضرهت) ی (ابراهیم) جارئ (بالاشتراك) جارئ (بالخاصة) (لايهق) بوو بۆ (حسن) ی (جزا) و (حكاية) ی (ابراهیم) (تمام) نه بووه؛ دواى ﴿إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ ه له (تتمه) ی (حكاية) به (شیخ على افندی) (رحمهت) ی خواى لئ بی نه گهر ناوی (بعض) ه پیاوی گهرده ی هینابا، نه ی فه رموو: " (حق الإنصاف) (مسلمان) بوو " (حقیقة) (مؤمنی) و (مسلمی) نۆدر (مشکل) ه (حقاً) (منقبه) به گهردهن. بۆ (اتمام) ی (حكاية) ی نه فه رموو: ﴿وَبَشِّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ﴾ (صلاح) (عام) ه له (انبیا) و (رسل) و (صدیقین) و (شهداء) (لاشک) (درجات) ی (صلاح) (متفاوت) ه؛ (مبالغه) و (اطرا) له (مدائح) و (القاب) ی (فخمه) له (قرآن) دانیه (حقاً) (ادب) و (نزاهت) و (نزاكهت) ی (قرآن) (فوق الغاية) باشه؛ چاک وایه ئیمه (اقتدا) ی پی بکهین. (سؤال) مان لئ نه کهن: (امام) ت چیه؟ نه بی بلین: قرآن ﴿وَبَارَكْنَا عَلَيْهِ﴾ له سهر (ابراهیم. علیه السلام) ﴿وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ﴾ (بره کهت) ی (دنیا) و (آخرهت)؛ (نسل) یان نۆدره (اکثر) ی (رسل) و (انبیا) له (ذریهت) ی و یه ﴿مِن ذُرِّيَّتِهِمَا﴾ ئی باب و (ولد) ﴿مُحْسِنِينَ﴾ (والله یجزی المحسنین) ﴿وَوَطَّأْلَم لِّنَفْسِهِ﴾ به (کفر) و (عصیان)؛ نه وه ی (ظلم) ی له (غیر) کا، (ظلم) له خوی نه کا، (نفس) ی خوی

پیس ئه کا ﴿مُبِیِّنٌ﴾ ناشکرایه. (لازم) نیه، (ذریهت) ی (رسل) پاک بی (نسب) (دخل) ی نیه له (هدایهت) و (ضلال) ﴿يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ﴾ به لئی له (اکثر) ی (وراثهت) ی (معنوی) هیه، (وراثهت) ی (مادی) و (معنوی) (انکار) ناکری. باسی (حضرهت) ی (یعقوب) و (یوسف) به (تفصیل) له (سورهت) ی (خاص) (ذکر) کرا، لام وایه (ذکر) ی (اسحاق) زیده (ربط) • بۆ (ذکر) ی (حضرهت) ی (کلیم الله) (علیه السلام) ﴿وَلَقَدْ مَنَّا عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ﴾ (یعنی انعمنا علیها) به (رسالهت) و (خدمات) ی (جلیل) ﴿وَتَجْنِيئُهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُرْبِ الْعَظِيمِ﴾ له (ظلم) و (تغلب) ی (فرعون) و له (غرق) و هکی (نوح) ئه و به (سفینه)، ئه به (عصا) ﴿وَنَصَرْنَاهُمْ﴾ (ممکن) بلیین: (بعد الرجوع الی مصر) و (انذار هما فرعون هو امر عظیم) ﴿فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ﴾ بویه به (جمع) ی داناو (والله اعلم) ﴿وَأَتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ﴾ نه گهر (استفاده) یان لئ کر دبا ئه ی فره مو: "وأتیناهم" (والله اعلم) (کتاب) ی (بلیغ) له (بیان) و (تفصیل). دیاره ئه (تورات) ی ئیستا نیه؛ ئه مه (ملحقات) ی زوره؛ گه لئ (احکام) ی هیه و هکی (مسائل) ی (عائد) به (ابرص) له (کاهن) آن ئه وه شیته وه (لیاقت) و وه جی نیه ئه و (نوع) ه (کتیب) (ادنی) (کاتب) ی نه توانی (تالیف) ی کات ﴿وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ راست نه وی (سلوک) یی کا، نه گا به (مقصد) (احکام) ی سووتاندنی (انواع) ی (قربابین) که چره دوو که لئ، نه لئین: "﴿عطری خوشبوی خودایه﴾" (سبت) ی (شهری)، (سبت) ی (سنوی) به (هدایهت) و رئی راست ناچی ﴿وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ﴾ نه وه ی (ایمان) ی به (رسالهت) هیه، (ایمان) ی به دوو برایه (محترم) هیه ﴿سَلَامٌ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ﴾ (و علینا ببرکتهم) ﴿إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ﴾ (جزاهم الله عن التوحید خیراً) ﴿إِنَّهُمْ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ (ایمان) ی (اکمل) بی (شائبه) ی (تجسم) (اللهم اجعلنا من عبادک المؤمنین ونجنا والمؤمنین من الکرب العظیم) ﴿وَإِنَّ إِلْيَاسَ﴾ کئی به ؟ به راستی بۆم

(معلوم) نه بوه ﴿لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ (رسل)ی (عظام) (شبه)ی (نوح) و (ابراهيم) و (موسى) (عليهم السلام) نه و (الياس)ی (اسرائيلي) له و (مشاهير) آنه نيه؛ وه (ادريس) (مقدم) ه له (نوح)، وه (الياس) وه کی له (آیه)ی (تلك حجتنا آتيناها ابراهيم على قومه... الخ) ده رته كه وئ، له (ذريت)ی (ابراهيم) یا (نوح) بن؛ كه وایی (الياس)، (ادريس) نيه كه لئ (حكايه) له (الياس) هه لئه به ستن، جئى (اعتبار) نيه ﴿إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ﴾ وهك (سائرى) (أصحاب الدعوة) ﴿أَلَا تَتَّقُونَ﴾ خو ناپاريزن؟ ناترسن؟ ﴿أَتَدْعُونَ بَعْلًا﴾ (عباده)ی ته كه ن؟ (صنم) ته كه ر له ته لماسيش دروست كرئ (جماده) چؤن (ذى حیات) تهى په رستئ؟! وهيا خود چؤن (تمثيل)ی (اله)ئ (قدیر) ته كا؟ ته مه كوو ته بئ؟ (عباده)ی بت ته كه ن ﴿وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ﴾ خودا وه ندي (كائنات)؛ هه ر چهند ته مرق (انسان) گه يشته (درجه)یه له (اختراع) و (صنایع) (فوق التصویر) باز له (صنع)ی (الهی) (متحیر)ه؛ هه رچی بيكا، له (دقه)ی (صنع) و (بث)ی (حيات)، ناگاته (خلق)ی پیشوولهیه (آديسون) (مشهوره) (دفعه)یه نینۆكه کی (ادبه)ی پئ نه گات به (رفیق)ی خوئ ته لئ: "له سه ر نه و هه موو (اختراع)ی خوّم (متحیر)م له (خلق)ی نینۆك! " ناليم: (انسان) (خالق)ه؛ (اما) هه رچی تهى په رستئ (غیر)ی خوا (مادون)ی خوئ ته، نه و (فوق)ی (معبود)یه تی، (حتى) رۆژ هه ر چهند ئاقتابی (عالم)ی تابه (اما) به (عقل) و هوش و (درايه)ت و (علم) و (فكر) و (تدبر) ناگاته (انسان) (سبحان الله) خوا (انسان)ی وا (عزيز) كرديه؛ (اما) خوئ خوئ وا (ره زيل) ته كا؛ (سجده) بۆ بتو گاوو (امثال)ی ته با (ولله العزة ولرسوله وللمؤمنين) بۆ (غیر)ی (ذات)ی (اقدس) سه رفروودى ناكه ن، (لكن مع الأسف) (طبع)ی (لثيم) (قدر)ی ته و (عزته) ه نازانى؛ (ولو) خوئ به (علم) و (فضل) و (صاحب)ی (قدر)بى. (جناس) (بدیعی) له (نظر)

(قرآن) نۆد (ممدوح) نیه؛ (ممکن) ه (کاتب) ئ (لفظ) په‌رست، له‌و جوژه (عبارت) ه بلئ: "اتدعون فلانا، و تدعون کذا؟" ﴿وَاللّٰهُ رَبُّکُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ﴾ (الله) دوو (قرائت) ی هه‌یه: (نصب) و (رفع)؛ (نقل) له (حمزه) ی نه‌که‌ن نه‌گه‌ر (وصل) ی کردبی، (یعنی) له‌سه‌ر (آیه‌ت) ی پیتی شی رانه‌وه‌ستابی به (نصب) ه ی خوندیته‌وه؛ نه‌گه‌ر (وقف) ی کردبی، به (رفع) (حقاً) جوانه، (رحمت) ی خوا له هه‌موویان ﴿فَكَذَّبُوهُ﴾ وه‌کی (سائری (اقوام) ی (رسل) ﴿فَإِنَّهُمْ﴾ به (سبب) (تکذیب) ﴿لَمْحْضَرُونَ﴾ له (عذاب) ی (دنیا) و (قیامت) دا ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ نه‌وانی (ایمان) یان پی‌هینایه له (عذاب) (دارین) (محفوظ) ن نه‌گه‌ر (استثنا) (متصل) بی، با (ضمیم) ی (هم) بۆ (قوم) بی ﴿وَوَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ﴾ وه‌کی (نوح) و نه‌وانی دی ﴿سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ﴾ (الیاسین) (الیاس) و (الیاسین) به‌کن به هه‌ر دوو (وجه) له‌سه‌ر (السنه) (دائره) وه‌کی (سنا) (سینین) (اما) وه‌کی (اسرائیل) و (اسرایین) نیه؛ دیاره (مقابل) ی (نون) له (اسرائیل) هه‌یه (بعض) ه قسه‌یان لی‌ره کردیه، بئ (معنا)، (مقام) (قبول) ی نا‌کا ﴿إِنَّا كَذَّابٌ نَّجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ﴾ (شیخی عربی) وه‌گه‌لئ (نقال)، (دائر) به (الیاس) (کلمات) ی (غیر) و (معقول) و (مقبول) یان هه‌یه (اعتباریان) پی مه‌که (اقوال) ی نه‌وانه هه‌رچه‌ند گه‌وره‌ن (حجت) ی (شرعی) نین وه‌میچ (حدیث) ی (صحیح) له (رسول‌الله) (نقل) نه‌کرایه ده‌ر (حق) (خضر) و (الیاس) و (ادریس) و (عیسی) (علیهم‌السلام)، خوا نه‌زانئ چیان به‌سه‌ر هاتوه؟ (ذهن) ی خۆتان، به‌و (نقال) آنه (مشغول) مه‌که‌ن؛ نه‌وه‌نده‌ی نه‌زانم له شیوه‌ی (آیه‌ت) نه‌بی نه‌و (ذات) ه نۆد گه‌وره بوویی (انه) له (اقران) ی (نوح) و (ابراهیم) و (موسی) (علیهم‌السلام) بوه له‌سه‌ر (السنه) (مذکور) ی (بالخیر و الثنا) به، له‌گه‌لئ (قوم) ی (مقابل) و (مجادله) ی کردیه (صبر) ی کیشایه (تحمل) ی (صدمات) ی فه‌رموه؛ خوا

(سلام) ی لئ کردیہ (والسلام) ﴿وَإِنْ لُّوْطًا لِّمَنِ الْمُرْسَلِينَ﴾ ۱۰ (زمړه) ی (ناجی) یانہ ﴿إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ﴾ ۱۱ (قوم) یی (خبیث) و (عذاب) یان، ۱۲ (موویان) ﴿إِلَّا عَجُوزًا﴾ پیریژنی ﴿فِي الْغَابِرِينَ﴾ ۱۳ (قوم) به (هلاک) چووہ؛ (قلب) ی به وان (مربوط) بوو ﴿كَمْ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ﴾ ۱۴ (قوم) ی به د (سیر) ﴿إِنكُمْ﴾ ۱۵ (اهل) ی (مکہ) ﴿لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ﴾ ۱۶ به سہر ولاتی خراپیان ارون کہ به (تجارهت) ۱۷ (چن، بؤ (شام) ﴿مُضْجِحِينَ﴾ ۱۸ سہر له سبهینه، پیش پوژ گہرم بوون ﴿وَبِاللَّيْلِ﴾ ۱۹ به شہویش پیای ۲۰ پوژن؛ ۲۱ (ممکن) ۲۲ شہوپوژیان کردی تا نئزیک گہرمی پوژ به پوژ له بهر گہرمی ۲۳ خستوویانہ ﴿أَفَلَا تَعْقِلُونَ؟﴾ ۲۴ ناییین؟ ۲۵ تا هوشهکتان بیی؛ ۲۶ بری تی (فکر) ان و (اعتبار) بکہن، (طرزی) (نجات) یان وهکی (نوح) و (ابراہیم) و (موسی) ۲۷ نہ بن وه به (خصوص) ۲۸ نهوی له (حق) وان ووترا له (حق) ی وی نهگوتراہ ۲۹ ﴿وَإِنْ يُوسُفَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ﴾ ۳۰ (یونسی بنی مئی) به (تشدید) ی (تا) یه؛ ۳۱ نه لئین: "ناوی داکی بوہ" (بعض) ی نه لئین: "ناوی بابی بوہ" (عجایب) به ۳۲ تهواوی، به ناوی (باب و نسب) ی ناکهون، (اما) نه زانن ناوی ۳۳ نهو ماسیہی ۳۴ کہ قووتی دایہ، (نجم) بوہ؛ (لا اله الا الله) ﴿إِذْ أَبَقَ﴾ ۳۵ (سید) قسه له (اذ) ۳۶ ناکا نهگہر (زمحشری) لئی کردبا قسه یان لئ نهکرد؛ ۳۷ هہلات؛ ۳۸ وهکی (عبد) ۳۹ (فرار) نهکا له (سید) ی خوی بزد نهکا؛ ۴۰ هہلات ﴿إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ﴾ ۴۱ نه بن (إحضار) کرابی، یا (اتفاقی) بوہ؟ ﴿فَسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ﴾ ۴۲ (قرعہ) ی له گہل کیشان، ۴۳ بؤ ۴۴ بارسووی (سفینه) ﴿فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ﴾ ۴۵ (اصل) ی (دحض) ۴۶ هہل خلیسکانہ له (وقت) ی (ظفر)؛ (قرعہ) به ناوی ۴۷ دهرچوو؛ ۴۸ فری یان دا؛ ۴۹ یا خود هاویشتیانہ ناو (بحر) ﴿فَالْتَقَمَهُ الْخُوتُ﴾ ۵۰ قووتی دا وهکی پارووی ﴿وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ ۵۱ (داخل فی اللوم) یا کاریکی کرد، (موجب) ی (لوم) بی (نظر) ۵۲ به (مقام) ی نه با (صبر) ی گرتبا، (انتظار) ی (امری) (الهی) کردبا؛ ۵۳ (ممکن) ۵۴ خوی، (لوم) و سہرزه نش کردی ﴿فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ﴾ ۵۵ پیشدان

ره (حالا) له ناوژگی ماسیدا ﴿مَنْ الْمُسْبِحِينَ﴾ به زوبان یه (اعمال) (ظاهر) و (باطن)، (تنزیه) ی (کبریائی) نه کرد. (اختلاف) یان هه یه، له (معنا) ی (تسبیح) له (زمان) ی (تسبیح) (اختلاف) ی بی (معنا) و (مزیه)، باسی (شده) و (رخاء) نیه؛ (ولو) له (حدیث) نه فهرموئ: (اذکروا الله فی الرخاء یذکرکم فی الشدة) نه گهر وانه با ﴿لَلْبِثِ فِي بَطْنِهِ﴾ نئ ماسی ﴿إِلَى يَوْمٍ يُبْعَثُونَ﴾ (قط) رزگار نه ده بوو؛ (اما) مانی ماسی به (حیات)، (بقای) (یونس) له ناوی به زینده کی (محال) ه؛ هیه نه بی له بهر (نفخه) ی (اولی)؛ (بین النفختین) (ذی حیات) نامینی (فافهم) ﴿فَنَبِّذْنَاهُ﴾ فریمان دا؛ تووش قسه ی (نقال) آن فریده؛ مه یخه ره ناو (حوت) ی (دماغ) ت؛ نه ز (جمله) نه لئ: "ماسی یه که هه موو (بحری) (دنیا) گه پاره تا هاتی به له که ناری (دجله) ی (نینوی) فری ی دایه"

(ومن الأعجب) یه کی نه لئ: "له و (سیر) و (حرکه) دا، تووشی (قارون) نه بی، که به (ارض) داده چیتته خوار؛ (بعض) ه (سؤال) و (جواب) ی له گه ل یه که نه که ن، (سید) (نقل) نه کا (وهب) و (طاوس) و (بعض) ی (ملای) تر (مذاکره) نه که ن، له (اسرع) ی (اوامر) ی (الهی) یه کی نه لئ: "قوله كلمح بالبصر" یه کی نه لئ: "(سریر) ی (بلقیس)" (وهب) نه لئ: "ماسی (یونس) ی، (یونس) له پۆخی (سفینه) (قصدی) کرد، خوی باویتته ناو ناو، خوا (وحی) بۆ ماسی نارد له (نیل) ماسی هات تا (یونس) نه که ویتته ناو ناو ماسی گه یشتی (التقام) ی کرد" به لئ: (سعت) ی (قدرت) ی (الهی) (میدان) ی (واسع) ی بوو بۆ (نقال) چه (اولیاء) چ (اشباه) یان، به لام (نسبت) ی (نبذ) بۆ خوی نه دا دیاره (غیر) ی (ارادة الله) (سبب) ی تری نه بوو، ماسی (انسان) ی قووت دا، بۆ چی یه فری یی دا؛ وه (الا) فریدانه که نئ ماسی یه (مده) ی (لبث) ی چه ند بوو؟ خوا نه یزانی؛ له ویش

(خلاف)یان ههیه. (ظاهری) بوونی کهم. بووه ﴿بِالْعَرَاءِ﴾ (مکان)ی (خالی) له دارو (نبات)؛ قسه یان له (تعدیه)ی به (بێ)یه نه کردیه.

﴿وَهُوَ سَقِيمٌ﴾ (طبیعی) له وژووړه تاریکه، به (قوه)ی (هاضمه) نه خوښ نه بی؛ له (سقیم)یی (لازم) نیه، (بدن)ی وهکی (بدن)ی مندالئ، تازه به (ولد)بووبی، لئ هاتبی؛ یا موو پیست و نینۆکی فریدایی ﴿وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّنْ يَقْطِينٍ﴾ کدوو له بهر (شجره)یهکی نه لئ: "مۆز" یهکی نه لئ: "ههنجیر" به ریشیان ههیه و سټیه ریش؛ (لکن) (مۆز) له وئ لهو (عصر)ی بووه؟ (ممکنه) (قائل) بلئ: "به لئ: نه وه (معجزه)یه تره" نه وهی نه لئ: "کدوو بوه" چاره ی خواردنی بۆ نه کا؛ (حیوان)ی کیوی بۆ نه نیژی، شیر ی نه داتئ. (مجلس)ی (وهب) و (طاوس)ی نه گهر پاستبا وه من له (خدمهت)یان بام، نه م ووت: "(اسرع امر الله) نهو (شجره) بوو چه کدوو چه مۆز چه ههنجیر بهو (آن)ه شین بیی گه وړه بیی سټیه بکا (حسب القاعده) له هه مووی (اسرع)ه وه نۆر (غریب)ه" ﴿وَأَرْسَلْنَاهُ﴾ (بعد الهرب) له (قوم)ی (سابق)ی وه (نجات)ی ﴿إِلَى مَائَةِ آلَافٍ﴾ سه دهزار ﴿أَوْ يَزِيدُونَ﴾ (یعنی) زیتر بوون، که متر نه بوون، دیاره (قوم)ی تر بووین، له بهر ﴿فَأَمَّنُوا﴾ نه وانی پئشی نۆو (ایمان)یان نه یهنا، تا (عذاب)یان نټزیک بوو، که (عذاب)یان دیت، (ایمان)یان هینا، وه لئ یان (قبول) کرا. نۆر نټزیکه له (تدبیر) و (تقدیر)ی (کبریائی)، ماسیه که بردبټیه جئیه، (قوم)یکی تیا بوو بی، نۆر (قابل)ی (ایمان)بن له بن (دهعوته)یکیان نه ویست ﴿فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَى حِينٍ﴾ (زمان)ی خوښ ژیان، به (آجال)ی خو یان چوونه (رحمهت)ی خوا، (محفوظ) بوون، له (عذاب)، (مراد اجل)ی (قوم)ه ﴿فَاسْتَفْتِهِمْ﴾ وهکی (امام) نه فره موئ، (عطف)ه له سه ر (فاستفتهم)ی (اول)ی (سورهت)؛ گه رچی (بعض)ئ دووریان زانیوه، وه (قیاس)یان له (بعض)ئ (تراکیب)ی (نحو)ی کردیه، (لکن) دوور نیه.

وه پاش (تصریح) به (استفتاء) نا (شبه) ئی به (قضایا) ی (نحویه)؛
 وه (ترتیب) ی له (تفصیلات) ی (مسابقه) (غایهت) (ظاهره) لیتره (اقتدا) به
 (امام) نه کهم؛ له کهسی تر (استفتا) ناکه م وه (ممکنه) (مقصد)
 له (عطف)، (عطف) و (ریط) ی (معنوی) و (فا) (تفریعی) بی. (سؤال) یان
 لی بکه ﴿أَلَرَّيْكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ﴾ بنۆره (کبر) و (نخوهت) ی
 (جاهلان) یان؛ خویان زۆر به (اقوی) به (امتن) وه (أصعب) و (اشق) نه زانی؛
 (انه) (مغرور) یین؛ (ثانیاً) نه وهی خویان (استنکاف) ی لی نه کهن، پی یان
 (عاره)؛ (نسبهت) ی بۆ خوا نه دهن، کچان زینده به گۆپ نه کهن (اذا بشر
 احدهم بالأنثی ظل وجهه مسوداً) روویان رهش بی بی (محابا) نه لێن: "خوا
 کچی ههیه؛ (ملائکه) (بنات الله) ن" (سبحان الله) بت به رسته کان (اله) یان
 (عی اکثر) به ژن (تصویر) و (توهم) نه کهن؛ (انه) نه وان (معدن) ی
 (لطف) و (رحمهت) ن؛ نه وانه (اله) ی (کیف) و (صفات) ن؛ (تمام)؛ به س
 (اله) ی (شی) به (رجل) ئی (تصویر) نه کهن؛ گرژو، توند تیژ و (کریه
 المنظر)، بنۆپن له مه یانی (اشاره) ی (دول) آن (رمزی) فرنسه نازونین
 (صنم) یکه، دلپویا، چونکی (مهد) ی (مدینهت) و (حضارهت) ی
 (حاضره) یه؛ (واقعاً) له و (عصره) ژن بوونه (اله)؛ دوا ی وان له (غرب)
 سهگ له (شرق) (شیخ) ئی (جاهل) ی (احمق)، (ابوالکیف) و (کیف)، نه دهر
 (کیف) (سبحان الله) گه لێ له (مسلمان) آن ئیشی به دوونا شیرین نه کات،
 که تی نه (فکری) پی ی (عاره) ه بلێ: "من کردوومه" نه لێ: "خوا پی ی
 کردم" گویی یا نه مه (ایمان) داره؛ (نسبهت) ی (خیر) و (شی) بۆ (کبریائی)
 نازانم چ (فرق) ی ههیه؟ نه وانهی شیت و گێژو وێژ و (عوردهت) به دهره وهی
 قوون نه شور، نه لێن: " (ولی) خوان" نه گهر (قدر) ی خویان بزانیبا؛
 (البت) ه نه یان زانی کێ (لایهق) ه، بو (ولایهت) ی خوداوهندی ﴿أَمْ خَلَقْنَا
 الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ﴾ ناگیان لێ بوه؟ دیویانن؟ (عن عیان) نه لێن:

"ئه‌وانه مین" ﴿أَلَا إِنَّهُمْ عَنْ إِفْكِهِمْ﴾ له (افک) و (افتراء) و درویان ﴿يَقُولُونَ وَلَدَ اللَّهِ﴾ (حتی) (شبه) شیان نیه؛ (اقوی) قسه‌یان دیان ئه‌لین: "(عیسی) بابی نیه؛ که‌وایی بابی ری خودایه" (قیاس) ی نا (مربوط) ﴿وَأَنَّهُمْ لَكَادِبُونَ﴾ (کانه) (تتمه) یانه ﴿أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ؟﴾ دیاره نه‌گه‌ر بی، ئه‌بی به (اختیار) ی خوی (ولد) ی بی؛ وه (ترجیح) ی مین له‌سه‌ر نیر، کج له‌سه‌ر کوپ بکا؛ وه‌کی ئیمه‌ نابی، بن‌ئاگاو بی (خبر)، یا کوپ نه‌بی یا کج. (تعجب) نه‌که‌م له‌ قسه‌ی (حکما) یان ئه‌لین: مندا‌ل له‌ ناوژگی داک، له‌ ژیر (تربیه) و (اراده) ی (نفس) ی داک و باوکیه‌تی، تا (روح) ی به‌ به‌ردی "چون وا ئه‌بی؟ (نفس) ی داک هیچ نازانی؛ ئه‌وه له‌ (رحم) ی دایه‌ نیره‌ مین به‌ نازانی چیه؟ ﴿مَا لَكُمْ كَيْفَ﴾ چون؟ کوو؟ ﴿تَحْكُمُونَ﴾ بی (سند) و (ثبت) ﴿أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ (ملاحظه) ناکه‌ن، تی نا (فکر) ن؛ بزائن (قول) ی (باطل) و (حکم) ی (فاسد) ه؟ ﴿أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ﴾ (برهان) ی (حجته) ی به‌ (قوه‌ت) و (ظاهر) له‌ (امور) ی (اعتقادیه) نابی به‌ (دلیل) ی (ضعیف) (اعتبار) بکری؛ (فضل) له‌ (جبل) و (وهم) و (تقلید) ﴿فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ﴾ نه‌گه‌ر مه‌تانه‌ ﴿إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ دیاره‌ نه‌و (امر) ی (تعجیزی) به‌ ﴿وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نِجَابًا﴾ (اجند) آن، نه‌گه‌ر (مراد) (ملائکه) بی؛ بو (تحقیر) (تعبیر) ی به‌ جنۆکه‌ داینه‌ وه (مقام) وا له‌ (قضا) نه‌خوازی، ئه‌مه‌ (مسلك) ی زور جوانه‌؛ نه‌با (مسلمان) پی‌یدا برۆن، بنۆره‌ باسی (مسیح) نه‌کا، (مقابل) ی (دیان) نه‌وی نه‌کا، (مقابل) ی جوان بلندی نه‌کا، ئه‌لین: "(امامی ابوبکر) فه‌رموویتی: "(ملائکه‌ت) (بنات) ی خوان به‌ (زعم) ی ئیوه‌؛ ئه‌دی دایکیان چن؟ (جواب): "کیژی گه‌وره‌ گه‌ورانی (جن) " نه‌بی (مقصود) (شیاطین) بی؛ وه‌ (بعض) ی ئه‌لین: "(ابلیس) کوپی خوایه‌؛ (عصیان) ی کردیه‌، (حرب) یان بوه‌؛ (عاقبه‌ت) باوکی (غالب)، نه‌لی: "(یونانی) (قدیم) (ه‌ذیان) یان زوره‌، (شعرا) یان وه‌کی (شانامه‌) (حروب) ی

(بینی) (آله) یان (نظم) کردیه یهکی برای کوشتیتی کوپی تۆلهی کردیتیهوه، ژنی نازانم چی کردیه؟ (افلاطون) زۆر سهر کۆنه یان ئەکا ئەلێ: "ئەو قسانە بۆ (بشر) (ضرر)؛ (مادام) (آله) که (مبدأی) (سعادت)؛ لایان وا به شهر و شوپین، (بشر) ئەبی چۆن بی؟" (حقاً) به (غیری) (خلاصه) یی (اهل)ی (علم) له (مسلمان) آن و (حکما)ی (الهیون) (دائر) به (مقام)ی (الوہیت) بی محابا، ئەوہی هاتیتە سەر زویان، ووتویانە وہ (جەلە)ی (صوفی) یان (ومنهم القادیانی) (عادةً) له گەلێ وەک (شخص) ئی (عادی) گفتو گوۆ ئەکەن؛ هەر وەختی ئارەزوویان بی ئەچنە لای، خوا لە سەر (عرش) دادەنیشی (انە) (الور بلورانی) ئەکات! ﴿وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ﴾ ئەگەر (جن) (ملک) بی، (معنا)ی جواپەزە لە گەل (معنا)ی، ئەگەر (جن) (شیطان) بن ﴿سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ﴾ (وصف) ئی (لایق)ی (کبریائی) نەبی، خوا لێی دوورە، (مقدس)؛ (منزە) (مشرک) به (انواع)ی (أوصاف)ی (اجسام) و (حیوان) (توصیف)ی ئەکەن نازانن (لوازم)ی چیه؟ (عموم)ی (بشر) وان ﴿إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ ئەوان شتی نا (لایق) (نسبت) به خوا نادهن؛ (طبیعی) (معدب) نابن ﴿فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ﴾ (آله)ی (باطلە) ﴿مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفَاتِنِينَ﴾ (یعنی) (اقتدار) و (سلطە) تان لە سەر کەس نیە؛ به (فساد)ی بەن؛ گومراهی کەن ﴿إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ﴾ ئەوانە (اساساً) (اهل)ی (نار) (حتم) ئەچنێ، تیا ی ئەسووتێن؛ (یعنی) به (فساد) چوانی (فطری) وەکی خۆتان، (اغوا) ئەکەن؛ ئەوہی (مختار) و پاک و خاویتی (فطرت)ی (انسانی) تێک نەچوویی ناتوانن به (فساد)ی بەن (بعض) ئی (وجوہ)ی تریشی فەرمووہ؛ (سید)ی (روح المعانی) حەز ئەکە (مراجعه)ی که ﴿وَمَا مَنَّا﴾ (ملک) ئەلێن: ﴿إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ﴾ ناتانین (تجاوز)ی لێ بکەین ئەو (قوت) و (قدرت)ی بمانبی (محدود)؛ ئەمە

له‌کێ؟ (مقام) ی (الوهمیه‌ت) له‌کێ؟ (وکذا) (عبادی) (مخلص) و (خالص) نابێ (اتخاذ) یان که‌ن به (آله)ه.

(سعدی شیرازی) (رحمة الله علیه) له (بوستان) ی (نعت) ی (رسالة) په‌ناه) ئه‌کا، له‌باسی (معراج) که (رسول) ی (مجتبا) له (سدره المنتهی) دئێ تێپه‌پی (جبرئیل) ئه‌مینێته‌وه به‌ئۆگوفتا؛ سالاری (بیت الحرام).

کی ئه‌ی حاملی وحی به‌رتەر خه‌رام

بگوفتا فه‌راته‌ر مجالم نه‌مایه‌د

بمانده‌م کینه‌یی روویی باله‌م نه‌مانه‌د

ئه‌گه‌ر په‌کسه‌ری موویه به‌ر ته‌رپه‌ره‌م

فروغی (تجلی) بسۆزه‌د په‌ره‌م

خۆزی (کبرا) ی (متکلمین) و (حکما) و (صوفیه) (ملاحظه) ی (مقام) ی خۆیان کردبا به (افکار) و (خیال) ئه‌و (نوع)ه (تعمق)ه‌یان له (معرفه‌ت) ی (ذات) و (صفات) ی (کبریائی) نه‌کردبا تێ ئه‌ (فکری) له (حکمه‌ت) ی (الهی) (حکما) و (کلامی) (متکلمین) و (صوفیه) له (دائره) ی (عقل) و (مقام) ی (مدارک) ی (تجاوز) یان کردیه؛ بێه‌وده؛ گه‌لێ (خائب) بووین ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُونَ﴾ بۆ (اداره) ی (خدمات) و (عباده‌ت) (والصفات صفا) کێ ئه‌توانێ له‌وان سه‌رپه‌یجی بکات؟ ﴿وَإِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُونَ﴾ له (اولاد) و (شرک) و (صاحبه‌ت)؛ (موحدین، منزهین، مقدسین) (اله) ی (واحد) ی (منزه)، (مقدس) ئه‌په‌رستین؛ له (اهل) ی (شرک) (بری) ن ﴿وَإِنْ كَانُوا﴾ (کفار) ی (قریش) پێش (بعث) ی (رسالة) په‌ناه ﴿لَيَقُولُنَّ﴾ ئه‌یان ووت: "به (تاکید) و (صمیم) ی (قلب)" ﴿لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ﴾ (کتیب) ی له (جنس) ی (کتب) ی (رسل) ی رابردوو ﴿لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ﴾ بێ (غل) و (غش) خوامان ئه‌په‌رستی له (امم)ه‌کانی دی چاته‌ر نه‌بووین ﴿فَكَفَرُوا﴾

بِه ﴿کە هات؛ (کتاب)ی (حکیم) (نازل) بوو بۆ (رسول)ی (کریم)
(ایمان)یان نه هیتنا؛ (انکار)یان کرد

﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ (عاقبهت)ی (کفر)ی خویان نه زانن ﴿وَلَقَدْ سَبَقَتْ
كَلِمَتُنَا﴾ (وهعه)ی (نصرهت) ﴿لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ﴾ (وانت منهم) ﴿إِنَّهُمْ لَهُمُ
الْمَنْصُورُونَ﴾ چه (نصرهت)ی (علمی)، چه (نصرهت)ی (عینی) ﴿وَإِنْ
جُنَدْنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ﴾ (اما) (جندی) (اوهام) و (خیال) (لاشک) (مغلوب)
نه بن (ولو اخلص)ی (ناس)بن، (وسائط)ی (نقلیه): (حوشتر) اسلحه
شنايدر، (عسکری) شپو وپو ونجپ، (مقابل)ی (دبابه) و (سیاره)
و (طیاره) و (أسطول) و (هاون) و تویی شه پانبیل و غازی (مخوق) چی
پن نه کرئ؟ خوا نه لی: «وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ» ئیمه به (دعا)
و (دهوره) دانی (مزار)ی (مقدسه) (اکتفا) نه کهین؛ چۆن (غالب) نه بین؟
وه هر (فرقه)یه (اله)ئ نه پهرستی (اتحاد)ی (کلمه)نیه؛ نه (دینی)
نه (دنیوی)؛ (عموم)ی (ئاووپا) (اتفاق)یان له (دولهت)ی (عثمانی) نه
کرد؛ (دولهت)ی (ایرانی)ش (علاوه)ی (نصرهت)ی، له صارای نه دا، گۆی
یا نه وان (شیعه)ن، نه مان (سونی)ان ﴿فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾
(إِعْرَاض)یان لی نی (حرکه) مه که تا (وه قت)ی خوی ﴿وَأَبْصَرُوهُمْ﴾ له
(وقت)ی (عذاب) دیتن وه (منصوری) تو ﴿فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ نه گهر
(تاخیر)یش بی، (محقق) دئ، په رده له سه ر چاویان نامینی، نه بی بینن
(لکن) بی هووده یه ﴿أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ نه بی: (متی)؟ ﴿فَإِذَا نَزَلَ
بِسَاحَتِهِمْ﴾ (عذاب) (نازل) بوو، که وته (میدان)یان ﴿فَسَاءَ صَبَاحُ
الْمُنْذِرِينَ﴾ سبهینه یه به د ﴿وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ﴾ (اهمیهت) مه
به (انکار)یان (بعدالأنذار)یان ﴿وَأَبْصِرْ﴾ خۆت جئ ی (إِبْصَار) بۆ وان نه ما
﴿فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ﴾ (ممکن)ه نه مه بۆ (عذاب)ی (قیامهت)بی، ئی پیشی
بۆ (عذاب)ی (دنیا)بی ﴿سُبْحَانَ رَبِّكَ﴾ (مریی) تو ﴿رَبِّ الْعِزَّةِ﴾ (مالک)ی

(عزه) و (غلبه)یه، (صاحب)ی (عزه)ت‌ی خۆیه‌تی (مالک)ی (عزه)ت‌ی (غیر)ی یه‌تی؛ (عزه)ت به ده‌ست نه‌وه، پاک و (منزه)ه ﴿عَمَّا يَصِفُونَ﴾ له (صفات)ی نا (لایه‌ق) نه‌ز (جمله): (خلق)ی (وعد) ﴿وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ﴾ (مذکور) له و (سوره)ت‌ه وه (غیر)ه (مذکور) ﴿وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (علی نصر اولیایه و قهر اعدائه) (ختام)ی (مجلس)ی (ذکر) و (عاده)ت‌ی نه و (آیه‌ته) (کریمه) بوه وه (روایه)ت ه‌یه؛ نه‌یی فه رموو (سبحانک، اللهم وبحمدک لا اله الا انت، استغفرک و اتوب الیک) نه‌گه‌ر (جمع)یان بکری، ره نگه زۆر باش بی (حقاً) (بشر) زۆر (مدیون)ی (رسول)ی خودان نه‌گه‌ر نه‌وان نه‌بان، (حال)ی (عموم)ی (بشر) له (وحشی)یه‌کانی (افریقا) و (امریکا) چاتر نه‌ده‌بوو، (انسانیه)ت‌مان (شرف)مان (ناموس)مان (عزه)ت‌مان له مه‌پ‌وانه. ته‌ماش‌ا تا له (متابعه)ی (رسول) دوور ده‌که‌وین، له (شرف)ی (انسانیه)ت‌ داده‌پ‌ندرتین (و حق الإنصاف) (تاثیر)ی (حضره‌تی محمد)ی (ﷺ) له (نفوس)ی (بشر)ی (فوق‌الکلاله) (حق)ه (رساله)ت‌و (بشریه)ت‌ نازو (فخری) پێ بکه‌ن.

(صلوات الله علیه و علی سائر اخوانه من الأنبياء والمرسلین والحمد لله رب العالمین). ته‌واو بوو (تفسیر)ی (سوره)یی (صفافات)، پۆژی سێ شه‌موو (۳۰) مانگی شوال، (۲۹) تشرینی ثانی رومی ۱۲۵۸ هـ ۱۹۳۹ م نه‌ویه‌تی (سوره)ت‌ی (صاد)ه خوداوه‌ندی به (حرمه)ت‌ی (رسل) و (ملائکه)ی (کرام)ت‌ به (آیات)ی (ذکر)ی (حکیم)ی (کفر) و (ضلال) (محو)بکه‌ی (مسلمان) به (قوه)ت‌و سه‌رکه‌وتوو بن، (کفار)ی (نصاری) بێ هیز و سه‌ره‌و بن، (آمین).

(سوره)یی (صاد) نه‌لێن (بالاتفاق) (مکی)یه، (عدد)ی (آیات)ی (۸۶) (وقیل) (۸۸)ه، نه‌لێن: "له دواي (سوره)ی (قمر) (نازل) بوه" (اما) وه‌کی نه‌یی بینین نه‌وه‌نده (متصل)ه به (سوره)یی (صفافات) و (یاسین) (قابل)ی لێک بچپین نیه.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

﴿ص﴾ گوئی پاگره، گوئی پاگرن، نهی (صادق‌القول) نهوهی نهیی
 فهرموی: هه‌مووی (صدق‌ه، (صواب‌ه؛ (صفوف‌ی (ملک) (صفوف‌ی
 (اهل‌ی (علم) (شاهدی) نه‌دهن ﴿وَالْقُرْآنَ ذِي الذِّكْرِ﴾ (صاحب‌ی ناو
 (شرف‌و) (عزت‌ی (روحی) یا (موعظه‌و) (عبر‌و) (نصایح) وه‌کی (ابن
 کثیر) نه‌فهرموی (اداره‌ی هه‌ردوو دروسته؛ (قسم) به‌و (قرآن‌ی
 (حکیم‌ی (شریف‌ی (هادی، توو (رسول‌ی) به (حق‌ی، خودا (واحد‌ه،
 (خلل) له (دعوت‌ی) توو، له (کتاب‌ی) توو نیه (انکار‌ی) نه‌وانه، نه له
 (دلیل) نه له (شبه‌یه) ﴿بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزِّهِمْ وَشِقَاقٍ﴾ له (سوره‌ت‌ی
 (یس) سویند نه‌خوا به (قرآن‌ی) (حکیم) له‌سه‌ر (رساله‌ت‌ی) (صاحب
 (ده‌عوت‌ی)، له (والصافات) سویند نه‌خوا به (اجله)، (ادله) له‌سه‌ر
 (وحدانیه‌ت‌ی) خوی له هه‌ر دوو (سوره‌ت‌ی) آن (تصریح) نه‌فهرموی
 به (استمرار‌یان له‌سه‌ر (کفر‌و) (مکابره). لی‌ره به ته‌واوی (بیان‌ی
 (علت‌ی) (ایمان) نه‌هینانیاں نه‌کات، خویان به‌گه وه (صاحب‌ی
 (حول‌و) (طول) نه‌زانن، وه له (مخالفه‌دان لاگیرن، (عز‌ی) راستی یان نیه،
 که‌ستی به‌رابه‌ر (بت‌ی) راوه‌ستی به (ذل‌ی) (عبودیه‌ت)، (عزت‌ی) له‌کئی
 بوو؟!

﴿كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ﴾ نۆر ﴿فَنَادَوْا﴾ (حین) نزول‌العذاب
 ﴿وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ﴾ لای (سیبویه‌ی) (لای) (نافی‌یه؛ (تن‌ی) تیا (زیاد)
 کراوه؛ قسه‌یان نۆر لی‌کردیه؛ نه‌و (وقت‌ی) (ندا‌یان کرد، (وقت‌ی) نه‌بوو،
 (دعا‌یان) (قبول) نه‌کرا، (نجات‌یان) نه‌درا نه‌مانه‌ش تووشی نه‌بن؛ (لات)
 و(عز‌ی) به‌کاریان نایه‌خواش به‌فهریادیان ناگات؛ (اهمیه‌ت) به‌(ندا‌یان
 نادا ﴿وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ﴾ (تعجب‌ی) (انکاری) چۆن نه‌بی؟ ﴿مُنْذِرٍ مِّنْهُمْ﴾
 له (بشر) یا له‌خویان (حقاً) جای (تعجب‌ی) (اعجازی‌یه؛ (رسول‌ی) وا،

له (قوم) کی (مکذا) یی (حقاً) دووره (هو الذی بعث فی الأمیین رسولاً) یعنی (خواهه بتوانی (انسان) له قور دروستکا نه توانی (رسول) یی وه کی (سید الثقلین) له (قوم) یی (امی)، (اما) (امی) بنیري ﴿وَقَالَ الْكَافِرُونَ﴾ وا ده رنه که وی (تعجب) یان (ادراکی) نه (انکار) یه ﴿هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ﴾ نه وانه چووزانن (سحر) چیه؟ وه کوو (تصور) نه که ن (جناب) یی (رساله) ت په ناه له خور (سحر) بزانی. (جناب) یی (رسول) (شعبده) باز نه بوه، شتی بی (اصل) و (اساس) بنویستی؛ (انه) چه شم به ندی بکا (دائماً) (آیات) یی (کونی) بؤ (ایضاح) کردینه، (دعوت) یی بؤ (ایمان) به (قرآن) یی (حکیم) بوه؛ نه وه له کینده ری؟ (سحر) له کینده ری؟ درو یان له (حضرت) یی (محمد) نه بیستیه نه مړو (علاوه) یی (ساحری) نه ی که ن به (کذاب) ﴿أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا﴾ سویند نه خوا به (صافات) (اله) یی نیوه (اله) یی (واحد) ه، چو ن نه م (عالم) ه به (خیر) و (شر) یی به خوا به (خلق) و (اداره) نه کری؟ نازانم وه کی (فارس) و (یونان) آن لایان و ابوه، (اختلاف) یی (آثار) (دلالت) له (اختلاف) یی (مؤثر) نه کات، له بهر (کثرت) یی (اختلاف) (یونانی) (قدیم) (اله) یی (متعدد) (اعتبار) نه که ن؛ (معانه) (فرس) به دووخوا: (په زدان) و (نهره مهن) (مکتفی) ن نه گهر شته کیان له (نوامیس) یی (طبیعت) زانیبا که مئ له (نظام) یی (کائنات) و (خواص) یی (عناصر) و (احوال) و (مرکبات) یان زانیبا نه ده بوون به (مشرک) نه گهر (خلق) یی (کائنات) وه کی (بنا) یی وه ستایان به ده ست و (آلات) و (علمه) با ته نها (شمس) به (ملیون) یی (اله) ه (خلق) نه ده کرا (حقاً) (مسئله) یه له (مسائل) یی (علم) یی (هینت) و (حکمت) بؤ (اعتقاد) و (ایمان) به (وحدانیت) یی (الهی) وه دوورکه وتنه وه له (شرک) (قیمت) یی ته وای نابی؛ نه وانه یی دوا یی (میل) و (حب) نه که ون قه ت نابن به (موحد) نیمه نه لیین: (اختلاف) یی (اثر) (ولو) (دلالت) کا له سهر (اختلاف) یی مؤثر لکن (دلالت) نا کا له سهر (اختلاف) یی (ذاتی)؛ (ذات) یی (عالم) و (قادر) و

(میرید) نه توانی هه زار هه زار (اموری) (مختلفه) بکات؛ به لئی (جامدی) یه ک (طبیعهت) و (میل)ی هه بی دوو چشتی (مختلف)ی (راساً) لئی (ترتب) ناکا؛ من (رساله) کم هه یه له (اثبات)ی (واجب) زۆر باشه، (مختصر) و (مفید) هه شایانی خویندن و (مطالعه) یه (اما) نا (شکری) نه بی (رواج)ی (علم) نه ماوه ﴿إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ﴾ زۆر (عاجباتی) یه لام وایه نه و (آیات) هه (سبب)ی (نزول)ی پێ ناوی (لکن) له بهر ﴿وَأَنْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ﴾ (روایهت) نه کهن که (ابوطالب) نه ساغ نه بی (اشرف)یی (قریش) چوونه لایی (شکایهت) یان له برازای کرد، جنتیو به ئیمه و (آله) مان نه دات، له ئیمه و له نهوی نه که پێیت؟ مامی بانگی نه کات نه لئی: برازا (قوم) ات (شکایهت) ات لئی نه کهن پێغه مبه ره رمووی: مامه نه من (طلب)ی (کلمه) کیان لئی نه کهم؛ بلیین؛ (عه ره ب) (إطاعه) یان نه کا (عجم) (جزیه) یان نه داتی، (اشرف) (کیف) خوش نه بن؛ نه لیین: له جیاتی (کلمه) یه؛ ده، نه فه رمووی: بلیین: (لا اله الا الله) له (مجلس)یی (ابوطالب) هه ستان نه یان ووت: (اجعل الالهة الها واحداً) (نظر) به قصه (زمخشری) (بیضاوی) (سیدی آلوسی) نه فه رموون: (إنطلق الأشراف من مجلس أبي طالب) نه دی نه که ره بهس ته ماشای (عبارهت)ی (قرآن) که ین نه بی بلیین: چی؟ (معانه) (تفسیری) (إنطلاق)؛ به ﴿أَنْ أَمْشُوا﴾ ناکرئی (امره) به (مشی) یه کی (محاوره) (مقدر) نه کا یه کی نه لئی: (محاوره) (لازم)ی (مجالس)ی (تقاوی) هه (سبحان الله) (تاثیری) (روایهت) چهند (عجایب) هه (ابوالسعود) نه لئی: قیل نازانم (قائل) کئی یه؟ (اما) زۆر (نظر) به (عبارهت)ی (قرآن) زۆر چاکی فه رمووه: (الانطلاق هنا، الإندفاع فی القول) (یعنی) (شروع) یان کرد، له قسان ده ستیان کرد به (محاوره) گفتوگو، وه بپۆن به سه ره (مسلك)ی (آباء) و (اجداد)ی خۆتان ﴿وَأَصْبِرُوا عَلَى آلِهَتِكُمْ﴾ (ثبات) کهن له سه ریان (دوام) کهن (ترک) یان مه کهن ﴿إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ﴾ زۆر (خلاف) یان هه یه له (مشار

الیه) به (هذا) لام وایه (اشاره) بۆ (صبر) له‌سه‌ر (عباده‌تی) (آله) له
 هه‌مووی نیتیکتره ﴿مَا سَمِعْنَا بِهَذَا﴾ نه‌وه‌ی (محمد) نه‌ی‌لئی ﴿فِي الْمَلَةِ
 الْآخِرَةِ﴾ (ابن عباس) ده‌فه‌رموئ: (نصاری) (سبب) به (تجاره‌تی) (شام)
 نه‌یانزانی (دیان) (موحد)ین (قول) به (تثلیث) نه‌که‌ن: (اب) (ابن) (روح
 القدس) دیاره (مدار) له‌سه‌ر نه‌مه ﴿إِنْ هَذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ﴾ درویه خو کردیه
 ﴿أَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا﴾ (زیده) له ئیمه یا له مه‌یانی ئیمه، دیاره
 (حسد) و (کبر) لئ نه‌که‌پایه؛ (ایمان) بیئن ﴿بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِّنْ ذِكْرِي﴾
 (موافق)ی (میول)یان نیه؛ دووره له (تقالید) و (ردائل)ی (عنعنات)یان ﴿بَلْ
 لَّمَّا يَذُوقُوا عَذَابٍ﴾ (حال)ی (متکبر) و (جبار) له (اقوام)ی (قوی) وایه
 تا (عذاب)ی خوا نه‌بیئن (ایمان) نایه‌نن بئ (شک) بلین: نه‌و (ذکر) له
 خواوه‌یه بویه (حضره‌تی موسی) (دعا)ی کرد (ری) (ایمان)ی نایه‌نن
 وه‌کی (ابوجهل) (عناد) و (نضوه‌تی) (زیاد) بوه (فرعون) به (عذاب)ی
 (الهی) گرفتار بیه ووتی: آمنت الیه ﴿أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ
 الْوَهَّابِ﴾ به (هه‌وه‌سی) وان خوا (شخص)ی بکا به (رسول) دیاره
 (رساله‌ت) به (کسب) و ئاره‌زوو نیه له (خلاف)ی (متکلمین) آن ناگه‌م؛
 به‌لئی (بعض)ه (شرائط)ی (بعد الوقوع)، (فطری) هه‌یه نه‌ویش (کسبی)
 نیه (الله یجتبی من عباده). (طبیعی) خوا (اولاً) به (اجتبا)یه (طبیعی)
 (بعده) به (اصطفا) و (اختیار)ی (تشریعی) (امتیاز)ی نه‌کا. هه‌رزه‌کار نابن
 به (رسول) (وکذا) (خیالیون) نه‌وانه‌ی له (عالم)ی خو (خیال) دا خو‌یان
 به (لایه‌قی) (رساله‌ت) نه‌زانن؛ (دائم) (انتظار) نه‌که‌ن، نابنی خوا
 (اختیار)یان ناکات؛ (لاشک) چاوه‌ش زوپنا نه‌نگیو نابیتته (قطب) و (مدیر)
 (کائنات) (محیط) به (ذرات) (عالم) هه‌ی هاوار؛ له ده‌ست (خیالیون) آن
 ﴿أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ (الأرض أرض؛ والسماء سمائی)
 نه‌وانه چن؟ (انسان)ی له (طین)ی (لاذب) (خلق) کرای (خلق)ی

(سموات) و (ارض) به ملیار له (خلق)ی وان (اکبر) و (اعظم) و (اشد) و (اعجب) ه نهوهی (توهم) کا (رسالهت) له (تصرف)ی ویدایه ئه بی خوی به (مالک)ی (کائنات) بزانیی (حتی) خوا (منتظر)ی ئه مری وی بی ئه وانه نه گهر واگومان ئه بن ﴿فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ﴾ به (معالج) و (مناهج) به ئاسمان هه لگه پێن بلندبین (اداره)ی (سموات) بکهن یا خود بچن (استیلا)ی (عرش) تهخت و (ملک) و (سلطنت)ی خودا بکهن خویان به ئاره زووی خویان (رسول) بنێرن، ئه مه (قول)ی (زمخشری) به زۆر باشه بی (دغدهغه) به ئه وانه خویان ﴿جُنْدٌ مَّا﴾ (عسکر)ی کهم و بی (تجهيزات)ن ﴿هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ﴾ (ضعیف)ن بی (عدد) و (عدد) له بهر هه ر حزبی هه لدین (طاقت)ی (مقاومه)یان نیه خویان خویان ئه ناسن (وهفت)ی ئه چنه (شام) (اهبه)یی (ملک)داری ئه بینن ئه زانن چهند بی دهسه لات و زه بوونن، یا ئه وانهش له و (احزاب)ه ن که (مهزوم)ن، ئه مپوئا سبهی (عن قریب) خو له بهر (جند)ی (الهی) ناگرن (ان جندنا لهم الفالبون) ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ﴾ ئه مانه له وان به (قوهت)ترین با له (تکذیب)ی (رسل) (داخل)بن ﴿ذُو الْأَوْتَادِ﴾ ئه لئی ، چیان؛ (اهرام) بنۆپنه (قوهت)ی (فراعنه) ته ماشای (اهرم)یان که ن له گه ل خانی به دارخورمای خویان (مقایسه)ی که ن (قوهت) و (عظمت)یان له (آثار)یان ده رئه که وی یا (اوتاد) به (معنی) سینگ بی (یعنی) سینگی (خیمه) و خه رگامی (عسکر) و ولاغی سواری شه پی وه (عرابه)ی (نقلیه) (الهی) له و (اقوام)ه به دتر بۆ (دین)ت ده ر (حق) (رسول)ت ده ر (حق) (کتاب)ت (امریکا) و (روس) و (المان) و (ایطالیا) و (فرنسه) و (انگلین)ن خوابه (عن قریب) (تدمیر)یان که ی (مسلمان) (بلاد)ی (مسلمان) آن (حفظ) فهرمووی له (شپاره)ی ئه و شه پی (حاضره) (ونجن) اهلی من الکرب العظیم) (آمین).

﴿وَتَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ﴾ بیشه (مملکت) ی به داروبار بوه (قاموس) نه لئ: نه وهی بخوینیتته وه (الایکه) به (معنی) (غیظ) هیه نه وهی بخوینیتته وه (الیکه) ناوی دئییه که یانه ﴿أُولَئِكَ الْأَحْزَابُ﴾ (تحزب) یان له پیغه مبه ران کردیه ﴿إِنْ كُلُّ﴾ له و (احزاب) ه ﴿إِلَّا كَذَّبَ الرَّسُلُ﴾ ههر (قوم) ه (رسول) ی خوی یا خود (تکذیب) ی (رسول) ی (تکذیب) ی (کل) ه ﴿فَحَقُّ﴾ عقاب ﴿واقع﴾ بوه ههر (قوم) ه به (نوع) ی وه کی له (بعض) ه (مواقع) ی تر (بیان) کرایه ﴿وَمَا يَنْظُرُ﴾ (انتظار) نا که ن ﴿مَوْلَاءُ﴾ (قریش) ﴿إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً﴾ یه که دهنگی (هائل) ﴿مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ﴾ (توقف) ی نه بی (ادنی) (زمان) ی (بنا) له (قول) ی (جمهور) (مراد) (صیحه) ی (قیامت) ه (یعنی) نه وانه له (دنیا) وه کی (اقوام) ی دی (عذاب) نادرین (تاخیر) نه کرین بۆ (قیامت) ﴿وَقَالُوا﴾ که بیستیان (تاخیر) ی (عذاب) یان نه بی به (طریق) ی قه شمهری ووتیان: ﴿رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطْنًا﴾ (نصیب) و به شی ئیمه ﴿قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (تاخیر) ی مه که من نه و (معنا) یه م له و (مقام) ه نایه ته (ذهن) وام لا خۆشه نه وانه (انتظاری) نه که ن (صیحه) یه وه کی (صیحه) و (صعقه) یی (عاد) و (ثمود) که هیچ (تاخیر) نه بی (یعنی) نه گهر راست نه که ی ئیمه نه ترسیننی به (عذاب) ی وه کی (عذاب) ی (اقوام) ی (سالفه) ده با زووبن له (دنیا) (تاخیر) ی مه که با (قبل يوم الحساب) بی ﴿اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ﴾ له (اقوال) ی (سخریه) و (مودیه) ﴿وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ﴾ (سبحان الله) (بنی اسرائیلی) نه ی لئین: (بنی ائیم) ﴿ذَا الْأَيْدِي﴾ (قوة) ی (مادی) و (معنوی) ههنده بی (ثبات) و (وقار) نه بوه دوا ی (طیر) یکی په نگاوره نگ که وی له و بان و له مبان بۆ کوپئ بیی گریئ (واقعاً) نه وه له (ادنی) پیاویئ (نوعاً ما) به (وقار) ناوه شیتته وه (فضلاً) له (نبی) یه (ذی شان)؛ (صاحب) ی (ملک) و (سلطنت) ه ﴿إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ (مبالغه) ی (اوب) ه به (معنی) (رجوع) ه له (اثنا) ی (اشغال) زۆر (توجه) ی بۆ (جنابی حق) نه کرد (استغفار) ی نه فه رموو. ممکنه نه و (غفله) ه که من به گوناھی زانیی

بی؛ (تاویل) ی (ید) به (قوت) نه کن با (وجود) ی (بالفعل) (حضره تی داود) دوو دهستی بوه (یمین) و (شمال) (سلفی) بۆ خوا له (تاویل) ناکه ن، (مع انه) له گه ل ئیمه (متفق) ن خوا له (أعضا) (منزه) ه (اما) چاکه (شکر) (نظر) به (جمع) ی هیچ کهس له (ظاهرون) آن سنی یازیتتر دهستی بو (حضره تی) (داود) دانه ناوه ﴿إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ﴾ (جبال) ی (اطراف) ی (شام) هر چیا به (حضره تی) (داود) پئیدا چوویی ﴿يَسْبُخْنَ﴾ به (قال) دوورنیه یا به (لسان) ی (حال) (ذاتاً) (ملکی) (داود) ی بۆ (جبال) ی (اطراف) ی (قدس) ی (توسع) ی کرد، ئاوازو (غلفه) یی (تسبیح) و (تقدیس) ی (مسلمان) آن له و کتوو که ژه دهنگی نه دایه وه، (سبحان الله) چیا (تسبیح) ی خوا نه کا نه وانه له (خبث) ی (شرک) خویان پاک ناکه نه وه ﴿بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ﴾ (وهقت) ی (عبادهت) ی (مؤمن) آن ئیواره و وسبهینه به (مناسبه) ی (اشراق) (سیدی آلوسی) (بسط) ی نه دا به (بحث) ی (سنت) ی (ضحی) و (سنت) ی (اشراق) (سبحان الله) (قلم) ی بۆ (مسخر) کردیه تا چه زکا نه نووسی ﴿الطَّيْرِ﴾ نه ویشی بۆ (مسخر) کردیه ﴿مَخْشُورَةً﴾ (مجموعه) ﴿كُلُّ لَهُ أَوَّابٌ﴾ بانگی کردبان هه مووی، (رجوع) یان بولای نه کرد؛ تووخوا که سنی وابی بوای (طیر) ی رهنگاله نه که وی؟ (ممکنه) (طیر) ی (برید) بووین (الآن) یش نه و (نوعه) (موجود) ن (اما) (رجوع) ی (ضمیر) ی له بۆ خوا لام وایه دووره (ذاتاً) هه مووی به (تسخیر) ی **رس** به ﴿شَدَدْنَا مُلْكَهُ﴾ به له شکر و (اسباب) ی (حرب) و (خراب) که دوشمن نه توانی (تعرض) ی بکا (ومن العجايب) (بعضی) نه لئین: هه موو شه و (۲۲) هزار کهس هیشکی لئ نه کیشا تا سالی (آتی) نۆده یان به بهر نه ده که وته وه (لدى الحساب) (عدد) ی (حراس) یازده (مليون) و ههشت سهد و ههشت هزار کهس بوه نه مپۆ (دهولت) ی (ایران) نه وه نده یه ئایا (عدد) ی (سانری) (عساکرو) (نفوس) ی (رعایا) ی نه بن چه ند بوویی؟ ئیتتر (خیال) له (نقال) آن که

بئ (محاکمه)! (بعض) ئ ته‌لین: بۆ (هیبه‌ت) و (شدی) (ملک) ی (روایه‌ت) ه له (ابن عباس)، (قوریان) ی (ابن عباس) بم پیاوئ لای (حضره‌تی داود) (ده‌عوا) ی (بقره) یه‌کی له پیاوئ کرد (حضره‌ت) (طلب) ی (شاهد) ی لئ کرد (بینه) ی نه‌بوه فه‌رمووی: هه‌ستن بپۆن تا ته‌ماشای ئیشتان ته‌که‌م نازانم بۆسویندی (مدعی علیه) نه‌دا؟ (حضره‌تی داود) له خواوه پئی ووترا (مدعی علیه) بکوژه، (اعتبار) ی به‌و شه‌وه نه‌کرد شه‌وی دووم (کذا) شه‌وی سێیه‌م (کذا) وه (زنده) و ترا (ته‌گه‌رنه‌ی کوژی) (عقوبه) ی خوات دیته‌ سه‌ر ناردی له‌ دوا‌ی کابرا ووتی: ته‌تکوژم به‌ (امری) خوا ووتی: بئ (بینه) ته‌م کوژی؟ ووتی: به‌لئ؛ (امری) خوا ته‌هینمه‌ جئ کابرا ووتی تالووک مه‌که‌ به‌و چێل دزینه (مستحق) ی کوژران نیم (اما) من بابی نه‌و پیاوهم کوشتیه‌ به‌و (قتل) ه‌ خوا (مؤاخذه) م ته‌کا نه‌و جا (حضره‌تی داود) (امری) دا کوشتیان له‌ به‌ر ته‌مه‌ (هیبه‌ت) ی له‌ دلی (بنی اسرائیلی) یان گه‌وره‌ بوو (وشدبه‌ملکه) نه‌و (حکایه‌ت) ه‌ له‌ گه‌ل ﴿وَاتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصَلَ الْخِطَابِ﴾ (مناسب) ته‌بینی؟ لام وایه‌ (فصل الخطاب) بۆ (ده‌عوا) ی (بقره) یه‌ وه‌ (امثال) ی ناگوترئ به‌لئ (لایه‌ق) ی (شان) ی وی (فصل) ی (خصام) ی (بین الدول) (بین الاحزاب) ه‌ (تفسیری) (حکمه‌ت) به‌ (نبوه‌ت) و (کمال) ی (علم) و (اتقان) ی (عمل) ته‌که‌نه‌وه‌، (قیل) (زیور) (قیل) (شرائع) (رسل) ی (کرام) (بلیغ) و (فصیح) بووین فه‌رمایشیان (منتظم) و (مربوط) بوه‌ (ممکن) و شتئ وه‌کی (اما بعد) وی ئیمه‌یان له‌ (بعض) ی مواقع (استعمال) فه‌رمووی (اما) (حصر) ی (فصل الخطاب) له‌ (اما بعد) خو‌ی نیه‌ ﴿وَهَلْ آتَاكَ نَبَأٌ﴾ (خبر) ﴿الْخَصْمِ﴾ (مجادل) و (منازع) و (ده‌عوا) چئ ﴿إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ﴾ به‌سه‌ر دیواری ته‌ودیوی (غرفه‌ی) که‌وتن ﴿إِذْ دَخَلُوا﴾ دیاره‌ (خصم) به‌ (جمع) یش (إطلاق) ته‌کرئ ﴿عَلَى دَاوُدَ﴾ (عليه السلام) ﴿فَفَزَعَ مِنْهُمْ﴾ لئ یان ترسا (البته) کارئ (عظیم) قه‌وماوه‌ بۆیه‌ به‌و (نوع) ه‌ هاتن ﴿قَالُوا: لَا تَخَفْ﴾ چیی وا نه‌قه‌وماوه‌؛ نه‌ (ثوره‌)

نه (مهاجمه) ی (عدو) نه (مقاتله) ی خۆمان که (موجب) ی (خوف) و ترس و ته‌لاش بی ﴿خَصْمَانِ﴾ دوولا یا له مه‌یانه دوو (شخص) ﴿بَقِيَ بَعْضُنَا عَلَى بَعْضٍ﴾ شیوه‌ی (عبارت) ی (خصمین) له (محاورات) آ وایه (سواء جماعت) بن یا دوو چونکی یه‌ک (بعض) له دوو ﴿فَأَحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ﴾ (تجاوز) له (حق) و (حد) مه‌که (ضمنا) (اشاره) نه‌که‌ن نه‌و (حال) ه‌ی تیا‌یه (ولو عبادت) بی (تجاوز) له (حد) ی (لایه‌ق) وه‌کی پاشان (عرض) نه‌کری ﴿وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ﴾ ریی (عدل) راست بی (میل) و (محابا) ﴿إِنَّ هَذَا أَخِي﴾ (فی الدین) یا (فی النسب) (شریک) ه‌ی ﴿لَهُ تَسَنُّعٌ وَتَسْنُوعٌ نَفْجَةً﴾ نه‌و دو تو مه‌پ ﴿وَلِيَّ نَفْجَةٍ وَاحِدَةٍ﴾ من مه‌په کم ه‌یه ﴿فَقَالَ﴾ (صاحب) ی نه‌و دو تو ﴿أَكْفَلْنِيهَا﴾ بیده‌من بیخه‌سه‌ر (کفالت) و (صحابه‌ت) ی من، مه‌پئ بۆ چ که‌لکه‌کی ه‌یه؟ ﴿وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ﴾ له گفتوگو (غلبه) ی به‌سه‌را کردم چونکی (غالب) ه‌ به (قوه‌ت) ه‌ من (مدافعه) ی ویم پی‌ناکرئ ﴿قَالَ﴾ (حضره‌تی داود) فه‌رمووی: ﴿لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَى نَعَاجِهِ﴾ دیاره پاشی (اعتراف) ی (آخر) فه‌رموویه‌تی (صاحب) ی (حکمه‌ت) و (فضل الخطاب) نا (کلام) ی (مخاصمین) ته‌واو نه‌بی (مقدمات) ی (حکم) مه‌مووی (خلاص) نه‌بی (حکم) نا‌کا ﴿وَإِنْ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِيَنَّ﴾ (تعدي) نه‌کا ﴿بِبَعْضِهِمْ عَلَى بَعْضٍ﴾ گوئ ناده‌نه (حق) و (شرع) و (وجدان) ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ مه‌زار (مؤمن) ی (فاسق) ه‌یه له‌و جوړه کاره (فرق) ی له‌که‌ل (کافر) نه‌ به‌لکو (مضر) تره ﴿وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ﴾ (حقاً) نه‌و (نوع) ه‌ (مؤمن) ه‌ زۆر که‌من که‌لئ نوێژکه‌ر و پۆژوگر و (صلوات) لی‌ده‌ر که‌ هاته (حساب) ی (مال) نا‌گایان له ه‌یچ نامینی (خیانه‌ت) به‌ مسته‌ جو‌یه نه‌کات ﴿وَعَلَّنْ دَاوُودُ﴾ پاش (تامل) وای گومان برد به‌ گۆمانی (قوی) (کانه) (علم) ه‌ وای (ظن) برد ﴿أَتَمَّا فَتَنَاهُ﴾ (امتحان) مان کردیه‌ ئایا له (سبب) ی (تفکر) نه‌کا، یان نا؟ ﴿فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ﴾ له کرده‌وه‌ی خۆی؛ زانی (لایه‌ق) ی (حال) ی ریی نه‌ هه‌ستا سه‌ری نواند بۆ

خوا؛ له کووڤ بوونهوه؛ (انه بلا اختیار) ﴿وَحَرَّ﴾ كهوته (سجده) ﴿رَاكِعًا﴾ له (حال) ی (ركوع) دا (یعنی) سه‌ری راست نه‌کرده‌وه ﴿وَأَنَابَ﴾ په‌شیمان بۆ وه ﴿فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ﴾ نه‌وه‌ی (استغفار) ی لی‌کرد ﴿وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا﴾ له (اول) و (آخر) ﴿لَزُلْفَى﴾ (منزله‌ت) و (مکانه‌ت) و (رفع) ی (درجه) لای خوا (صاحب) ی پایه و (رتبه) ی (عالی) بوو ﴿وَحُسْنُ مَآبٍ﴾ بۆ (قیامه‌ت) (راویان) ی (اخبار) (ناقل) آنی (آثار) له (سدی) و (امثال) ی (سدی) (نقل) نه‌که‌ن، (مختصراً عرض) نه‌که‌م؛ گویا (حضره‌تی داود) له (خلوه‌ت) گاه‌ی (عباده‌ت) نوڤژ نه‌کا یا (تورات) نه‌خوینن؛ (شیطان) بلی: (ملک) ی طاوس خۆی نه‌یه‌نیتته سه‌ر (صوره‌ت) ی کوتره‌یه له زیڤ ره‌نگاوپه‌نگ دیتته نڤزیک‌ی (داود)؛ (داود) له نوڤژدا، یا له سه‌ر (کلام) ی خوا لایی نه‌چن ده‌ست درڤژ نه‌کا بیگری نه‌ختن دوور نه‌که‌وئ یه دوا‌ی دانه‌چن لیڤره له‌وئ نه‌مبان و نه‌وبان تا نه‌چیتته سه‌ریان‌ی ته‌ماشا نه‌کا ژنی (غایه‌ت) (حسنا) خۆی نه‌شوا ئافره‌ته‌که گه چاوی به (داود) نه‌که‌وئ به ~~سوری~~ سه‌ری خۆیی داده‌پۆشی په‌نگه نه‌مه‌یان له (حکایه‌ت) ی (هارون الرشید) وه‌رگرتبن، ده‌هاله (نظر) ی جوان نه‌نوینن (عاشق) ی نه‌بین (بعض) ی (نقال) ی (به‌د) (مقال) لیڤره قسه‌ی (قبیح) (نقل) نه‌که‌ن؛ (اما) (اهون) ی نه‌مه‌یه نه‌گه‌پیتته‌وه (تفتیش) نه‌کا نه‌زانن نه‌وه (سیده) یه (حرم) ی (ذات) یکه له (قواد) آنی (عسکری)، ناوی (توریا) له (تفسیر) ی (ابن جریر) نه‌لن: (نه‌ه‌ریا) بوه دوا‌یی (سوق) ی نه‌کا بۆ (حرب)، (بعد) بۆ (حرب) تا (شهید) نه‌بی وه‌ژنه‌که‌ی (ماره) نه‌کات، (بعد) (ملانکه‌ت) دین (تصویر) ی (مسئله) ی بۆ نه‌که‌ن؛ (حتی) نه‌لن: (بعد الحکم) (تصریح) به (ماده) که نه‌که‌ن (صراحة) پئی نه‌لن: (امام فخر الدین) (رضی الله عنه) لیڤره (مدافعه) یه (حیدران) ه نه‌کا بۆ (تبری) ی (حضره‌تی داود) به‌لکوو بۆ (تبری) ی (مقام) ی (نبوه‌ت)، به‌لکوو بۆ (تبری) ی (قرآن) ی به کوردی نه‌لیم: ئیوه و خوا و که‌سن (ادنی) (وقار) ه‌بی به‌و (نوع) ه دوا‌ی

(طیری) نه که وئ؟ (ولو) له (دُر) (الماس) بی! (ذات) ئ له نوێژدا یا له سەر (قرآن) ی خوا خوندن بی (خاصة ذات) ئ وه کی (داود) (ملک، نبی، رسول)، خانه دانی (عالی) نژاد، کوو نوای (طیری) نه که وئ نه م بان و نه و بان؟ که سئ واین خوا چۆن نه ئن: (وان له عندنا لزلفی و حسن مآب)؟ ئتوه و خوا خوا، کوو (ندای) نه کاتی؟ ﴿یا داود إنا جعلناک خلیفة فی الأرض﴾ که سئ و سووک و چرووک و بی (وقار) له (خلافت) نه و شیتته وه؟ نازانم نه وه چ (قدرت) ه دایتیان ه (شیطان)؟ خوی نه کاته (طیری) ئ زێر رهنگاوره نگ؛ نه مه (معنا) ی چیه؟ (سلب) ی (قدرت) له (عبد) ی مؤمنی (مامور) ی به (افعال) ی (اختیاریه) نه که ن، (قدرت) ی و (عظیم) نه دهنه (شیطان) و جنۆکان؟! خویان (متشکل) نه که ن، به (اشکال)؛ بنۆرنه نه م (دسیسه) یه خوا نه فهرموئ: خوی نه ئن: (سلطان) ی له سەر (عبادی) (مخلص) نیه له (حکایات) یان نه بییه، ﴿لعب﴾ ئ به (رسول) آن نه کا؟ (سبحان الله) (امام) (معاوهره) له گه ل (ملک) ی نه کا، نه فهرموئ: نه و (حکایات) ه، یا راسته یا درۆ؛ نه گه درۆیه (واجب) ه (ازاله) ی که ی ن، نه گه راسته (واجب) ه (اخفا) ی که ی ن، چونکی (اشاعه) ی (قبیحه) له (حق) (مؤمن) آن زۆر (قبیح) ه، خو (شک) له (ایمان) ی (حضره تی داود) نیه. (نقل) له (امامی علی) نه که ن: فهرموویه تی: نه وه ی (حکایات) ی و ا، (نسبت) به (حضره تی داود) بدا سه دوشیتست داری ئ نه دهم؛ (حد) ی (قذف) ی (انبیاء) (و بعد ذلک) من نه ئیم: (اهل) ی (صلاح) و (تقوی) هه ر که سئ بی (میل) ی له نوێژ و (خلوت) (کلام) ی خوا خویندن و به پۆژی بوونی نه بی؛ (وبیالفعل) (اشتغال) ی پئ نه کا؛ (دقت) له (غزالی) و (امثال) ی (غزالی) که؛ (لاشک) (حضره تی داود) به (میل) ئ زۆر (شدید) خه ریکی (عبادهت) و گریان و خویندن و پۆژی بوه؛ له (اداره) ی (ملک) سستی نواندیه، بۆ (انتباه) ی

(بعض) ئی لە (خێر) خواھانی (ملک) و (سلطنەت) بۆ (مخاصمە) وای دێنە (خدمەت) ی (بعد فضل الحکم) (انتقال) ئەکا بۆ (حال) ی (رعیه) کە وەک مەر (فقیران) (کلکم راع و کلکم مسؤل عن رعیتە) ئەزانن (اهل) ی (عدوان) (وضع) ی (ید) یان لەسەر (اموال) ی بێ دەسەلاتان کردیە؛ ئەو (وەقت) ی ئە کەوێتە (سجدە)؛ ئەزانن لە رێی (دیانەت) و (خدمەت) ی خوا؛ بە (سەو) چوو. (مقام) ی وی لە (قضی) ئەخوێن (زید) ئە ناگاداریی (حال) ی (رعایا) بکات، کەسێ (خلیفە) ی خودا بێ ئەبێ ناگاداری (عباد) ی خودا بکا نەک پستە پستی (تسبیح) و پرتە پرتی (ختمە) چرە چرە وردکە بەردان، بۆ ژمارە ی (اوراد) ی (مشایخ) و (خلفا) ئەو (تشریع) و (انقاز) ی (حکم) ی (عادلانە) ی (الهی) کا و (مدبر) بی (خلیفە) ی، ئەو (صانع) و (مخترع) بی (خلیفە) ی (صانع)؛ (حضرەتی داود) ی ھەر دوو (خلافت) ی بوو، (حقاً) بە نوێژ و رۆژوان (انسان) نابێتە (خلیفە) (حقاً) بە (نحو) و (صرف) ناتوانی (ادارە) ی (ملک) یە جێ بگەینی (ادارە) نۆدی ئەوی ئەی (حضرەتی داود) تۆ (خلیفە) ی خوا ی لە (أرض) ی (موعود) ﴿فَأَخْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ بێ (میل) و (محابا) و (رعایەت) ی (اقارب) و گەرە گەرە (مملکەت) وەکی پیفەمبەر ئەفەرموئ: بەو کە سە ی (نفس) ی (محمد) ی بە دەستە ئەگەر (فاطمە) ی کچی (محمد) ی دزی بکا دەستی ئەبێم ﴿وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَى﴾ (حتی) (هوا) ی (دینی) (اهل) ی (دیانەت) ئەبی لەو (جەھت) ئە نۆر ناگادارین ﴿فَيُضْلِكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ﴾ رێی خوا پاستە ھەر کەس بە گوێرە ی (حال) و بآلی خۆی ئەبێ پێیدا بپروا؛ کوودەبی (حضرەتی داود) ی (چل) پۆژ لە (سجدە) دا بمێنی؟ گیای لە بەر فرمیسکی شین بی (مع انہ) گیا لە شۆرە کات شین نابێ بە ناوی سوێر کوو شین بوو؟ لەو (مدە ادارە) ی (ملک) کووکرا؟ دیارە (سدی) و (مدی) (خیال) ی (ملک) و (سلطنەت) یان ئە کردیە؛ ئەوانیش ھەر لە (خیال) ی (عبادەت) ی (بدنی) بووین، (حضرەتی داود)

(سجده)یی (انابه)ی بردیه؛ (حضرهت)ی (رسول)ی (کبریاء) کردیته
 (سجده)ی (شکر) (شکر لله) نه به (عبادهت) له (اداره) (غافل) بوه
 نه (اداره) (نقص)ی به (عبادهت) گه یاندیه. (حضرهتی داود)ی دووهم پاشای
 (اسرائیلی) بوه، له (اوائل)ی (تشکیل)ی (سلطنت)ی ئه بی (حکم)دار زۆر
 به (اقتدار)بی؛ وه (هیچ) (آن)ی له (احوال)ی (ملک)داری (غافل) نه بی؛
 (دائم) به ناگابی، (مترصد)ی (حرکات) و (سکنات) و (سیاسهت)ی
 (دول)ی هم (مجاور) بی (خاصه) ئهوانه (محارب). به ئی وه کی (سلطان
 عبدالعزیز) به (نامق کمال)ی ووت: (عزیز)م (اداره) باشقه شاعرلگ باشقه
 (محقق) یزانن ئه وهی (مدافعه)ی (مقام)ی (نبوهت) بکا (مدافعه) له سه ر
 (برائت) و (نزاهت)ی (مقام)ی (الو هیهت) ئه کا ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ
 سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ به (قوهت) زۆر به (الم) ﴿بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ﴾
 (لاشک) (ملک) (سؤال)ی له (احوال)ی (رعیه) لئ نه کرئی؛ (امامی عمر)
 نه گهر له ولاتی دوور؛ گیسکی (ضایع) بوو یا خو ی به (مسؤل) ئه زانی بو
 (ملک) ئی وه کی (حضرهتی داود) دوو (رکاعهت) نویژ ئیواره و سبه ینان
 سه رو (زیاده). (رجاتان لئ نه کهم به (دقهت) و (محاکمه) (مطالعه)ی
 (حکایات)ی (قصاص) آن کهن (والا) گو مراه ئه بن ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ
 وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ له (کائنات) (حی) و (غیره) حی ﴿بَاطِلًا﴾ به تال و
 حه تال؛ (واقعاً) (خلاصه)ی (موجودات)، (حیات) و (وما یترتب علی
 الحیات) (یعنی): (علم) و (قدرهت) (اراده) و (ادراکات)؛ (لکن) (عالم)ی
 (احیاء) (خاصه انسان) له سه ر ئه وه موو (صفات) و (ماثره) تووشی
 (بلا)یه (خراب) بوه، ئه بیینی (شخص)ی (دنیا)یه ئیئنی، ناگاه رانه قه نن،
 ئه مرئی گوپی گوم ئه بی (کانه) نه بوه، به و (نوع)ه (انسان) بی و وپروا
 (اعاده) و (استقرار)ه کی نه بی ئه م (خلق)ه (عبث)ه (باطل)ه (بشر) دوو
 (حیات)ی هیه (حیاتی) (طبیعی) (حیات)ی (شرعی) هه ر دوو کی

نا (شکر) نه بی له (غایهت) (اضطراب) و ناخوښی دایه (ابو علام) نه لئ: (انسان) له سهره مرگدا ناوړینگان لئ نه دا نه وه تالایی (حیات) ه له و وخته دا قه ی نه کا (انه) هیلنجی دیتئ؛ (حیات) دهرشیتته وه، نه ی واه، و هه پو شوپي (ناوړپایی) ۱ (فسق) و فجور) و بی (غیره تی) و بی (ناموسی) یان (دین) و (دنیا) یان له (مسلمان) آن تیکدایه؛ (حیات) چهند تال و ناخوښی بوو سده ه زار هنده یان ناخوښ کردیه نه گهر (بعث) و (نشور) نه بی (حقاً) (خلق) ئ (باطل) ه له (صانع) ناو شیتته وه؛ نه بی نه و (نقص) ه نه میتنی، (اکمال) بکړئ؛ (اما) که ی؟ خوا نه زانی! لای (طبیعی) آیش (ترقی) (تدریجی) نه بی (ثمره) یه باشی بی ﴿ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ نه وانه ی (ایمان) یان به (بعث) نیه، واتئ نه گهن (خلق) ی نه و (عالم) ه (باطل) ه، نه وانه ی نه لئ: لیقر بونا الی الله زلفی نازانم کوو (انکار) ی (بعث) نه گهن؟ نه بی قسه که یان سهر سهری بی ﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا﴾ به (قدرهت) و (علم) و (قوهت) ی خوی ﴿مِنَ النَّارِ﴾ له (دخول) ی ناگری ﴿أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ (انواع) ی (اعمال) ی چاک که (موجب) ی (حیات) ی (عمومی) یه (روح) ی (حیات) ی (اجتماعی) نه دهن به (خلق) ﴿كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ﴾ برپواو بفهوتئ؛ (نائل) ی (مکافات) نه بی، نه و هه موو (سعی) و کوشش نه ی به خوړپایی برپوا و کی (تبهیجه) یه، به رزه یه، نه مه وانا بی چه (وجدان) ئ (قبول) ی نه کا؟ که سن و هک (فخری رازی) به و دیری (علم) ه و بی سهرشوین برپا و بی له (رسل) ئ نه و هه موو (علما) ی (عظام) (محترمین) (کرام)؛ نه وانه ی (دهشت) نه دهن به (عقول) باری دیگر نه یه نه وه (ساحه) ی (وجود)، (وجود) ی (حیات) ئ (مسعودان) ه؛ (ثمره) ی (مجهود) ی خو یان بخون، نابی، (ضمیر) و (وجدان) و (عقل) (تحمل) ی نا کا ﴿أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ﴾ (خبر) ئ (عام) ه له هه موو (متقی) و (فجار) آن؛ (معلوم) ه (حضره تی حمزه) و (علی) و (عبیدی بن

الحرث) وه کی (عتبه) و (ولیدی بنی عتبه) و (شیبه) نابن (لکن) نه م
(سورهت) ه (مکی) یه، نه وشهش کهسه له (بدر) شه پریان کرد،
(متقی) یه کان به سه که وتن (فجار) ه کان کوژدان ﴿کتاب﴾ (ایی کتاب؟)
(قرآن حکیم) ﴿أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ﴾ (وانت انت؟) ﴿مُبَارَكٌ﴾ به (خیرات) ه (حقاً)
(روح) ی (حیات) ی (اجتماعی) یه بۆ (هیکل) یی (بشر) (عین) ی (حیات) ه
(واقعاً) نه گهر (انسان) دواي قرآن که وتبا اقتدی پی کردبا زۆر خوش نه بو
(انسان) (خیری) لیکن نه دیت ﴿لِيَذَّبُوا آيَاتِهِ﴾ بۆیه مان نارديه له (آیات) ی
(فکران؟) (آیات) ی (تکوینی) (آیات) ی (تشریعی) ﴿وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾
نه وانه ی (صاحب) دلن، په ندو (وعظ) و (نصیحه) ت په زیر بن ناگیان له
خۆبی (مغرور) نه بن؛ وه کی (حضره تی سلیمان) که (آیه) تی (نقل) ی
تهختی (بلقیس) ی بۆ بوو، فه رمویی: نه مه (امتحان) ه (صلوات الله علی
رسله) نه وانن (صفوه) تی (خلق) ی خوا، به (قدر) ی مووی له (طریق) ی
(اخلاص) و (عبودیه) ت و راستی لانادهن بی (حیل) و لاف و گه زافن.
نه و (کتیب) ه ش وه کی تی نه (فکر) ی (حیات) ی (ضایع) بوه (عالم) به
(اکثریه) ت رووی لی وه رگتپایه هه ر چه ند له (مصر) له (برلین) له (پاریس)
(قرآن) نه خوینن به رادیو له ولات بلأو نه بیته وه؛ (لکن) (اهتزاز) ی (هوا) یه
و به س، (هوا) ی (نفس) لی نا گه پئ (اتباع) بکری؛ (ایمان) به
(قیامه) ت زۆر که م و زۆر سست بوه، له سایه ی (آوردپی) یان (خیام)
نه لی:

پهندی دهه مه ت نه گهر به مه ن داری گووش

نه ز به هری خودا جامه یی تزویر هه پووش

دنیا هه هه ساعه تی وه عمری توو ده می

نه ز به هری ده می عمر نه بدرا مه فرووش

(علی الأكثر) نه وانه ی (انکار) ی رۆژی (جزا) نه که ن، بۆیه یانه به ته

واوی بی (کدر) ی (خیال) ی فهردا، (لذته) له گونا هو (سیاسه) ت ببینن

﴿وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ﴾ له (اعظم) ی (نعم) ی (الهی) له سه پیاوی گه وره و به جی
 جی نووشینی (لایه ق) ه (رینا هب لنا من ازواجنا وذرياتنا قره اعین وانی
 خفت الموالی من وارثی؛ فهب من لدنک ولیا یرثنی ویرث من آل یعقوب
 (آمین یارب العالمین) ﴿سُلَیْمَانَ﴾ (علیه السلام) ﴿نِعْمَ الْعَبْدُ﴾ به ندهیی
 چاکه به (ملک) و (سلطنته) و جاهوو (جلال) و (حشمة) نه گورپا، (عبد) ی
 (مخلص) و بن (غل) و (غش) ه ﴿إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ زۆر (رجوع) ی نه کرد، بۆ خوای،
 به (توبه) و (استغفار) به (تسبیح) و (تقدیس) و (تمجید) وه (شکران) ه ی
 (نعم) ی (الهی) ﴿إِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصَّافِنَاتُ الْغِيَادُ﴾ (مقصد)
 له (ظرف) (بیان) ی (توجه) ی (سلیمان) ه، بۆ (طرف) ی (کبریائی)،
 (حتی) له و (نوع) ه (اوقات) ه که (ملوک) ی (عظام) (مسابقه) یان
 له (حضور) نه کرئ و لاغی چاک و (اصیل) و (ممتاز) له بهر چاویان دینن و
 ده بهن؛ (ممکن) ه (صافن) به (معنا) (واقف) بی زیرا به رزه یی (اصیل) که م
 پال نه که وئ؛ (حتی) ئیمه و لاغی و امان مه به نانوی له (چنارۆک) (دقهت) ی
 لی نه که م (دائماً) رووی له لای چۆمیی به، پشت نه کاته (جهت) یی گێپانی؛
 نئیزیکی (بیان) ی که م پال نه داته وه زوو هه لئه ستن نه و ولاغانه ی له کئ
 بوو؟ بلیم: چی؟! (ذات) ی و نه بن بپرسی له کوئی بوو؟ چهند بووین؟
 چی (عرض) که م؟ (لازم) نیه زۆر زۆر بووین (لکن) (حسب العادة) (ولاغ) ی
 که (عرض) ی نه و (نوع) ه (ذات) ه بکرئ، که م و نایاب نه بن (مسابقه) نه که ن
 له (بلادی) گه وره گه وره (نظر) به (کثرهت) ی به رزه زۆر که م
 (اشتراک) ی (سباقی) نه کا؛ (زمخشری) نه فرموئ: (مسابقه) یه بوه که سئ
 (سؤال) ی له (بلال) کرد (من سبق)؟ ووتی: په یغه مبه ر (فمن صلی؟)
 (یعنی) کئ دوا ی وی بوو (بلال) ووتی: (ابوبکر) کابرا ووتی: (انما اعنی
 فی الخیل) (سابق) و (مصلی) له و لاغی (رهان) م (مقصود) ه (بلال)
 فرمووی: (وانا اعنی فی الخیر) (حقیقه) (لطیفه) یه جوانه. تانه مه م
 نه دیت، نه مده زانی (حضرهتی بلال) و ا قسه خوشه ﴿فَقَالَ﴾ (وهقت) ی

(عرض) کران ﴿إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ﴾ (ممكن) به (معنا) (مال) بی؛ (عام) له (خیل) و (ساتری) (اشیاء) (ممكن) (مراد) (خیل) بی؛ (یعنی) ئەمن (ایثار) و (اختیار) ی (حب) یی (خیل) م کردیه؛ خوشمەوین؛ له بهر (میل) ی (نفسی) نیه، به لکو (حب) ه که م ﴿عَنْ ذِكْرِ رَبِّي﴾ (نشات) ی له (ذکر) ی خوای کردیه، بۆ خوام ئەوین (واقعاً) خوشه؛ نۆر باشه، (دنیا) بۆ (خدمەت) ی (دین) ئەلین: (شاه عبدالله) به (مولانا خالد) ئە لئ: چیت ئەوی؟ ئەفەرموی: (دین) و (دنیا) بۆ دین. (خیول) یان تێپەراند له (حضور) ی ﴿حَتَّى تَوَارَتْ﴾ بزد بووین ﴿بِالْحِجَابِ﴾ به (مانع) ی له دیتن، شیوه دۆلهیه؛ په ناگردی فەرموی: ﴿رُدُّوْهَا﴾ ولاغه کان بگێرێته وه ﴿عَلَيَّ﴾ به سه لای من ﴿فَطَفِقَ﴾ (شروع) ی کرد، له (جهت) (لطف) و (خۆشهویستی) به (نفس) ی (نفیس) ی خۆی ﴿مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ﴾ دهستی (مبارک) ی به لاق و ملیانا ئە هیناو ئەبرد؛ کەسێ (إنصاف) ی هەبێ ئەزانی (معنا) ی (آیه) ئەوهیه که (ذکر) کرا. (ابن حجرى عسقلانى) له (جلد) ی شەش ئەفەرموی: (مفسرین)، (صحابه) و ئەوانی داواى وان فەرموویانه: (ضمیر) ی (مؤنث) بۆ (خیل) ه (په حەمت) یان لئ بی (أما) ئەوهی (جمهور) ئەلین، بهو (خیول) آنهوه له خوای (غافل) بوو، هەتا پۆژ ئاوا بوو، ووتی پۆژه که م بۆ بگێرێته وه گۆی یا نوێژی (عصر) ی بگێرێته وه ببی به (ادا)، ولاغه کانێ سه رولاق بپینه (حقاً) (فهم) ناکرێ له (قرآن)؛ وه (رد) ی پۆژ شتێ نیه بزد بئ. (أما) (نقال) آن په کیان ناکهوی. له (بخاری) (روایهت) له (ابی هريره) ئەکات (نبی) یه له (انبیا) له (غزا) (دعا) ی کردیه، پۆژی بۆ (حپس) کراوه (ابن بطلال) ئەفەرموی: (حرکه) ی (شمس) سستکرا ئەلین: ئەوه له (۱۴) می (حوزهیران) بوه ئەو (وقت) ی دیاره پۆژ نۆر درێژه، (دقهت) لهو قسه که ن. پۆژ تا (آخر) ی (دنیا) ناگه پایته وه بۆ کەس نهگه پایته وه. گه پانه وهی پۆژ بۆ (حضرهت) ی (علي)

بئ (اصل) ه. (ابن جوزی) و (اشباه) ی له (محققن) ئەلێن: (خبر) ه که (موضوع) ه بئ (اصل) ه له (علم) ی (اصول) ئەلێ: شتێ (یتوفرالدواعی علی نقله تواترا) به (خبری) (واحد) (نقل) کرێ (باطل) ه بئ (شک) درۆیه (ابن حجر) (تصحیح) ی (خبری) (اسماء بنت عمیس) ئەکا. (أما) (اعتبار) به (صدیق) و (تصحیح) ی وی نیه (انسان) ئی خوش باوه پە؛ (حتى) ئەلێ: (شیخ اسماعیلی حضرمی) ئەچۆه؛ بۆ شاری (زییر) ئیواره نهختی درهنگ بوو، (اشاره) ی کرده پۆژ، پۆژ راوهستا تا (شیخ) گه یشته شار (اشاره) ی کرد پۆژ ئاوا بوو؛ (دنیا) تاریک بوو به لێ (ملا) یان به نووکی (قلم) عاردو ئاسمان ژێر و زه بهر نه کهن! پۆژ بگه پێته وه (مده) یه پاره سستی، (عالم) ئەیزانی من له (اختیار) ی (معنا) ی نووسراوم، دوو (امام) ه یه، ئیکی (امام فخرالدین) ئیکی (شیخ محیی الدین ابن العربی) (رضی الله عنهما) (حقاً) (تطبیق) ی (عبارت) ی (قرآن) له گه لێ چی له گه ل (سبب) ی (نزول) یا (روایهت) (معنا) به (پهحمهت) ئەکرێ. (سبحان الله) (ذات) ئی ناو (عوف) ئەلێ: پێم گه یشتیه (یعنی) (خبر) ام درایتی، ئەو (صافنات) ه ماینی (بحری) بووین بالیان هه بوو؛ بۆ کهس نه بوو بۆ کهس نابێ (وکذا) له (حسن) (نقل) ئەکهن. (ابن جریر) و (غیر) ه له (ابراهیمی تعمیمی) (روایهت) ئەکهن (بیست ههزار) (فرس) ی بالدار بووین دهک له منی ی کهوێ (مام برابیم)! (لاشک) نهوانه له (حکایات) ی وهکیی (الفلیله...) وهریان گرتیه؛ بهو چۆره (حکایات) ه (نفس) یان (متاثر) بوو. قسه زۆره ئەمه نده لێره به سیه ﴿لَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ﴾ به چی (مفتون) بوو؟ (نقال) آن (حکایهت) ی (غریب) و (عجیب) و بئ (اصل) و (اساس) و بئ (معنا) (غیر) ه (معقول)، (نقل) ئەکهن. پهنگ نیه (انسان) گوێی لێ پاگرێ. نازانم نهوانه یان چۆن هه لبه سستیه؟ نازانم (معنا) ی چیه؟ له ترسی (اجند) آن کوپی دا هه ور به ختوی کا؛ هه ور چیه؟ مندالی تازه بوویی چۆن به ختو ئەکا؟ ئەوی بلێ: (علی فی السحاب) ه ئەتوانی ئەمهش بلێ! (اظهر ما قیل)

وهکی (آلوسی) نه فەرموئ، (روایت) له (بخاری) له (ابوهریره) (سلیمان) نه لئ: ئەم شەو بە سەر ژنەکانم (دوره) ئە دەم (مقداران) یان (۴۰) بوو، هەر یەک کۆپەکی بی، ببیتە سوار لە پێی خوا (جهاد) بکەن؛ (أَنْتُمْ تَمْنَا) ی کردیە لە خوا کە ئەوەندە کۆپەکی پێ (احسان) کات، وەگەرە ببن ببە سوار (مەیدان) داری؛ لە پێی خوا (حرب) کەن (معلوم) ه ئەو (داخل) ی (فعل) ی وێ نیه، وەنە ی فەرموو: (انشاء الله) (نتیجە) یەک ژنی، کۆپەکی کەرتکەکی نیوکی ئەبی؛ یە کە دەست و یە ک لاق؛ (امان) ئە یە نئ فەپێی ئە داتە سەر کورسی (سلیمان) ﴿وَالْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهٖ جَسَدًا﴾ ئەو نیوکی کۆپەکی؛ (جناب) ی (رسالت) فەرموو یەتی: ئە گەر بیی گوتبا (انشاء الله) (تمنا) ی ئە هاتە جێ ﴿ثُمَّ أَنَابَ﴾ پەشیمان بوو، (توبە) ی کرد؛ (أَمَّا) (زێد) ی یەک ئە لئین: (ملائکەت) پێی گوتیە بئێ (انشاء الله) وەنە ی گوتیە یا (قبول) ی ناکەم یا ئە لئیم: گوئی لئ ئە بوو ﴿الَّا﴾ ئە مە ژۆر بێ (معنا) ی، مینیش ئە لئیم: (فتنه) ی (سلیمان) له (نوع) ی (فتنه) ی باوکی بوو، (دائر) بە (اداره) ی (ملک) ، (حضرت) ی (سلیمان) بە (بنا) ی (محتشم) و (معرض) ی (خیل) (اشتغال) ی فەرموو؛ (جسد) ی (هیکل) ی بێ (روح) ی (تدبیر) و (سیاسەت) لەو (اوقات) ه (نائب) ی بوو، له (سوء) ی (اداره) (نوعاً) (خلل) (ظهور) ی کردیە (حضرت) ی (سلیمان) بە خۆهاتیتە وە گەراییە وە، (زمام) ی (اداره) ی هینا وە تەو دەستی خۆی ﴿قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي﴾ لەو (مساھلە) یه ﴿وَهَبْ لِي مَلَكًا لَّا يَنْفِي﴾ (لایەق) نە بێ ﴿لَا خَرَّ مِنْ بَعْدِي﴾ له (ملوک) ی (بنی اسرائیل)، (مراد) ی (عظمت) نیه وە (مراد) ی ئە وەش نیه؛ بۆ کەس نە بێ؛ (والّا) ئە ی فەرموو: لایکون ﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ﴾ (تعلیل) ه بۆ هەردوو (دعا) (أَمَّا) بۆ (دعا) ی (ثانی) (اظهار) له (جواب) یا ئە فەرمووئ: ﴿فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ﴾ بە هەر (طراز) ی بی؛ (استطول) بێ (طیاره) بێ یا خود (راساً) خوا بای بۆ پام کردیە

له (اطاعة) ییدا بووه. دیاره پهکی له سهر نه نگوستیله نه که وتیه (سبحان الله) چهند (حظ) یان له (حکایهت) ی پرپووچه! (سیدی آلوسی) نه فهرموئی: نه گهر (سرای) (ملک) ی (سلیمان) وه کی ده لئین: له نه نگوستیله یی دابا خوا (ذکری) نه کرد (په حمت) له (صاحب) ی (روح المعانی) وه (امثال) ی. (بعض) ئی (آلات) و (اسباب) ی (حکم) داری هیه، بۆ (انسان) ی (ملهت) ی (حکومت) ی (مسلمان) (متقیی بنی ظلم) و (تعدی) به (وجدان) به (ضمیر) به (إنصاف) به (ایمان) (لایه قه؛ چونکی له (اموری) (خیریه) ی (استعمال) نه کا بۆ (پادشاه) ئی (حکومت) ئی (متصف) به و (صفات) ه نه بنی (لایه ق) نیه چونکی له (خراب) ه له (تدمیر) له (استعباد) یی (بشر) (خلاصه) له (شه پای) (استعمال) نه کات بنۆره نه مۆ نه و (دول) ه (غاشمه) (ظالمه) بنی (رحم) و (مروهت) آنه که (طیاره) و (أسطول) و (موادی) (ناریه) ی (منفلقه) ی (متبرقه) له چی (صرف) نه که ن شارئ بنی (استحکام) (ملهت) ی (فقیر) پر له نه خوش و پیره ژن و مندال (بۆنباران) ی نه کات بنی (رحم) و بنی (شفقهت) بنی هه موو (مآثری) (حیوانی) (فضل) له (انسانی) نه گهر نه و (آلات) ه به دهستی (قوم) ئی (مؤمن) ی نیک نهاد به (اخلاق) با (قط) له و (نوع) ه (وقایع) ه ی (استعمال) و (صرف) نه ده کرد (حضرهت) ی (سلیمان) (ریح) و (جن) و (مرده) ی له (اموری) (خیریه) دا (استخدام) کرد؛ برپا مه که دوا ی (حضرهت) ی (سلیمان) له (بنی اسرائیلی) چه (حکم) دارئ و بوویی، نه و (اسباب) ه ی له (خیر) (صرف) کات، به لکوو (شک) نیه له بهر (منازعات) ی خویان له (قهر) و (تدمیر) ی یه کیان (صرف) نه کرد، (بناءً علی هذا) (دعا) ی (حضرهت) ی (سلیمان) چ (اشکال) ی تیا نیه، وه چ (حاجهت) به (مجادله) ناکا ﴿تَجْرِی﴾ (ریح) ﴿بِأَمْرِہ﴾ (علیه السلام) ﴿رُخَاء﴾ نه رم به (شدهت) و (شپ) نا ﴿حَيْثُ أَصَاب﴾ هه ر چی یه ک (قصد) ی کردبا (نزول) ی تیا فهرموویا ﴿وَالشَّيَاطِينُ كُلُّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ﴾ ئی (جن) یا (شیطان) ی (انس)

له (عمله) و وه‌ستای زۆر به (قوه‌ت) و (ماهر) كه له (دوله‌ت) ی (جاری بۆی
 نه‌هات ﴿وَأَخْرَيْنَ مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ﴾ له زنجیر، (ممکن) (اسری) بووبن
 له (زمان) ی (داود) له زنجیر کرابن ئیشیان پێ کردینه یا خود لیکى نێزیک
 کردینه، به (عطاء)، (بعض) ئی ئه‌لێن: وای (ضبط) کردینه، (ضبط) ئی
 (معنوی) که نه‌پانتوانیه (فساد) بکه‌ن که وایی نه‌وه (تمثیل) ه ﴿هَذَا عَطَاؤُنَا
 فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ (کیف) ی پێ نه‌که‌ی، (عطا) ئه‌که‌ی بکه‌ی
 ناکه‌ی (اختیار) به ده‌ست خۆته، خوا لێت ناتۆزیته‌وه دیاره به گاکۆله
 ناروا بۆ به‌هه‌شت. (بعض) ئی ئه‌لێن (معنا) ی له (قلب) ه (هذا عطاءنا بغير
 حساب فامنن او امسك) (لکن) (قلباً) من نه‌و (نوع) ه (قلب) ه (قبول)
 ناکه‌م، لام قه‌له‌په وه (ئه‌لێن): (ابن‌مسعود) خويندییته‌وه هذا فامنن او امسك
 عطاءنا بغير حساب) وه (جمع) ئی ئه‌لێن: (هذا) بۆ (قوه‌ی) باه (اشاره‌) یه
 (لکن) (قول) ئی نا (معقول) نا (ملایم)، (نازانم) بۆ نه‌و (نوع) ه (اشخاص) ه
 دروسته (تفسیری) (قرآن)؛ وه (بۆ ئێمه دروست نیه؟) (لاشک) خوا نه‌و
 جوړه (تفویض) ه بۆ که سێ ئه‌کا لێی (امین) بی به جێ (صرف) ی مال
 بکا، بێ جێ نه‌ی بۆ پێنێ ﴿وَإِنْ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ﴾ (قریبه‌ت) و (منزله‌ت) و
 (کرامه‌ت) ﴿وَحَسُنَ مَا يَكُ﴾ (قصاص) آن قسه‌یان زۆر کردیه له (حق)
 (سلیمان)؛ له (حق) (ملک) ی (سلیمان) له (حق) (بساط) ی (سلیمان) له
 سه‌دی ئیکی (صحیح) نیه، (خاصه‌) (مسئله‌) ی دروست بوونی هه‌موو شه‌و
 له‌گه‌ڵ هه‌زار ژن. (انسان) ئی وا لایه (نبی) لایه (ملک) به (رفت) و (ضغث)
 چۆن شه‌و به‌سه‌ر نه‌با؟ (سبحان‌الله) (حکیم) ی (ترمذی) (نقل) ئه‌کا
 له (سعید) ی (بن‌المسیب): (سلیمان) سێ پۆژان خۆی له خه‌لکی بزر کرد؛
 خوا (وحی) بۆ نارد (یا‌سلیمان) سێ پۆژان خۆت (اختفا) کرد، ته‌ماشای
 (امور) ی (عبادی) منت نه‌ کرد، (حق) ی (مظلوم) ت له (ظالم) ی نه‌ستاند
 دیاره خوا به‌وه‌نده (اختفا) یه‌ی (راضی) نیه، (فکیف) به (خلوه‌ت) ی سال و
 دوو سال؟ (عباده‌ت) ی نه‌و گه‌ورانه وه‌کی (عباده‌ت) ی صوفیلکه‌کی په‌ش و

پووت (اولاً و بالذات) (ملوک) (عدالەت) و (انفاز)ی (حکمی) خویان لی
 (مطلوب)ه ﴿وَأَذْكُرُ﴾ (فی‌القران) لیڤه بۆ (تسلی)یه (فرج)ی (بعد الشدة)
 ﴿عَبْدَنَا﴾ به‌نده‌یه (مخلص) بی (غل)و (غش)، (ثابت‌الإیمان) (لدى
 الشدائد) ﴿أَيُّوبُ﴾ (ابن حجرى عسقلانی) له (شرحى بخارى) (نقل) له (ابن
 اسحاقى) ئەکا ئەفه‌رمووی له (نسب)ی وی (شیئ) (یعنی) (خبر)ی دروست و
 راست نیه ئەوه‌نده‌یه ناوی بابی (اموص)ه (سیدی آلوسی)له (ابن‌جریر)
 (نقل) ئەکا: (اموص ابن روم بن عیص بن اسحاق) که‌وایی له (موسی)
 (مقدم)ه. چەند قسە‌ی‌تر (روایەت) ئەکا؛ دیاره‌ فه‌رمایش فه‌رمووده‌ی
 (ابن‌اسحاق)ه. له (تورات) (کتا‌بی) (مقدس)ی (آوروپی)یان ئەوه‌نده ئەلئ:
 پیایى هه‌بوو له (ارطی) (عوصی) ناوی (ایوب) بوو، (ذات)ی (متقی)
 (مستقیم) (کامل) خۆی له شه‌ر ئەپاراست (۷) کوپ و (۲) کچی هه‌بوو
 و (حال) و (دولەت)ی زۆر له (اغنام) و حوشت و (بقرا) و ما‌که‌ر (بیان) ئەکا
 ئەلئ: پۆڤی له پۆڤان کوپانی خوا ئەبی (مقصود)ی (ملائکەت) بی هاتن،
 له پیش خوا (تمثل) بکه‌ن، (یعنی) چوونه (حضور)؛ و (شیطان) هاته
 (وسط)یان ناویان، خوا فه‌رمووی: له کوئی دیی؟ ووتی: له جولان،
 له (ارض)ی فه‌رمووی: دلئدا (عبد)ی من (ایوب)؟ (زاند)ی وه‌کی وی له
 (ارض)ی دانیه (رجل)ی (کامل) (مستقیم)، (یتقی الله ويحید عن الشر)
 (شیطان) ووتی: چه‌ما به‌خۆپایی (ایوب) (تقوی) ئەکا؟ دوله‌مه‌ند،
 به‌ (اولاد)ه به‌ (عافیەت)ه، (لکن) توو ده‌ست درێژکه‌ بۆ هه‌رچی هه‌یه‌تی،
 ئەو (وه‌خت)ه (کفران)ی (نعمة) و (ناشکری) ئەکا له‌سه‌ر ئەو (حال)ه
 نامیئن خوا فه‌رمووی: ئەو هه‌موو (حال)ی‌ویم هاویشه‌ ده‌ست توو چی
 لی‌ئەکه‌ی بیکه، (أما) ده‌ست بۆ خۆی درێژمه‌که‌ دوورو درێژی پئ ناوی
 هه‌رچی هه‌بوو سووتا به‌ تالان چوو، خانی به‌سه‌ر (اولاد)ه‌کانی دا‌پووخا
 گشتیان مردن؛ ماوه‌ خۆی و خۆی، (أصلاً) قسە‌ی ناشیرینی نه‌کرد،
 (دوام)ی بوو له‌سه‌ر (تقوی) و (عبادەت)؛ باری دی‌که‌ر (ابناء الله) چوونه

(حضور) (شیطان) یش له مه‌یانه‌دا (حاضر) بوو؛ باز خوا‌فهرمووی: نێردەن گیلەرسەن؟ ووتی: له‌ جولان (ونمشى في الأرض) فهرمووی: دلت‌دا (ایوب)؟ (ثابت) ه‌له‌سەر (حال) ی (سابق)، تا ئیستا (متمسک) ه‌ به‌ (کمال) ی خۆی منت (تهییج) دا له‌ سه‌روی تا قووتی دەم گۆی گرنه‌ (عبارەت) ی (کتاب) ی (مقدس) (شیاطین) ی (غرب) (شیطان) (جوابی) دا ووتی: پیاوی گورج گۆله‌؛ (سعی) نه‌کاتوو (آلان) دەست درێژکه‌ بۆ ه‌یسک و گۆشتی نه‌وجا قسه‌ی نا (لایه‌ق) له‌ (حق) ی توو نه‌کا (یعنی) له‌سەر (کمال) و (تقوی) نامینی خوا نه‌فهرمووی: نه‌وه‌ش له‌ ده‌ستی توو دایه‌ به‌س) (نفس) ی (حفظ) بێ (شیطان) چوو ده‌ر له‌ (حضور) (ایوب) ی دوچاری (قروح) و برینی پیس کرد، له‌ بنی (قدم) ی تا ته‌وقی سه‌ری، باز (حضره‌ت) ی (ایوب) (ثابت) (قلب) بوو؛ (کلمه‌) یه‌ نا (لایه‌ق) ی له‌ (حق) خوا نه‌گوت، (مع‌ انه‌) ژنی پنی نه‌لی: ه‌یشتا تو (متمسک) ی به‌ (کمال) ی خۆت؟ (تقدیس) ی خوای بکه‌و بمره‌ فهرمووی: قسه‌وه‌کی ژنی (جاهل) نه‌که‌ی؛ (خیری) (قبول) نه‌که‌ین؛ وه‌ (شری) (قبول) ناکه‌ین؟ په‌نگه‌ له‌سەر نه‌و قسه‌ سویتندی خواردبێ گه‌ سه‌د داری لێ‌دا دوايه‌ سێ که‌س هه‌بوون له‌ یارانی (ایوب) (خبری) (مُبتلا) ی وییان زانی هاتن بۆ (خدمه‌ت) ی، یه‌کی (الیغاز التمانی) یه‌کی (بلدله‌ شوصی) یه‌کی (شوفری نعمانی) که‌ دبیستان نێزیکه‌ جیغۆ باله‌ی ده‌رێ خۆلیان به‌سەر خۆ داکرد، (مدھی) ی حه‌وت پوژان له‌گه‌ڵ (ایوب) ی له‌سەر عه‌ردی دانیشتن، چ قسه‌یان نه‌کرد؛ چونکی دبیان (کآبه‌ت) ه‌که‌ی ده‌ردو (بَلا) یه‌ زۆر گه‌وره‌یه‌، (بعده‌ ایوب) دیته‌ قسه‌ له‌گه‌ڵ نه‌وان و چه‌ند (نوات) ئی وی؛ گفتوگۆیه‌ زۆر (جریان) نه‌کا؛ تا (آخری) (فصل) ئی که‌ (٤١) (أصحاب) ه‌ له‌ هه‌موو لایه‌ ده‌رته‌که‌وی. (حضره‌ت) ی (ایوب) بێ‌گناهه‌، وه‌ به‌ (قضا) ی خوا (راض) یه‌ (صبر) نه‌کا نا (شکری) نافهرمووی؛ هه‌زار هه‌زار که‌س نه‌خۆش نه‌بن به‌ (امراض) ی (مزمنه‌) گرفتار نه‌بن (لازم) ه‌ بۆ هه‌موان (خصوص) بۆ (نوات) ی

(عظام) ی (دینی) (سبب) ئ بدۆزینه‌وه (سبب) ی (معنوی) بۆ گرفتاری؛ (اسباب) ی (امراض) ی (ظاهره) دیاره له (امور) ی (طبیعیه) دا (فرق) ی (رسول) و (غیر)ه‌نیه (والسلام). (ممکن) ه له بهر (ظاهر) ی (عبارت) ی (قرآن) ی ﴿إِذْ نَادَى رَبُّهُ أَنِّي مَسْنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ﴾ (تعب) ﴿وَعَذَابٍ﴾ (بعض) ی له (علما) یانی (تفسیر) ی (نقلی) (قبول) ی (حکایه‌ت) ی (اسرائیلی) یان کردبێ، (اما) (زمخشری) و (امثال) ی ئه‌و (تسلط) ه (انکار) ئه‌که ن، (رحمه‌ت) یان لئ بئ و بزائم (حضره‌تی ایوب) به (بعض) ه (وسوسه) یه (شیطان) که (القای یاران و (حرم) ی کردیه، سه‌خله‌ت بووه زیتتر له ده‌ردی له (بلای) که (اصابه) ی (مال) و (مندال) و (بدن) ی کردیه و (معلوم) ه تا (شفا) ی نه‌درئ له‌و (وسوسه) (نجات) ی نابئ بنۆپه (علوی) (مقام) ی به (صراحت) (طلب) ی (شفا) ی نه‌کردیه؛ (اما) (حضره‌ت) ی (ابراهیم) ئه‌فه‌رموئ: که نه‌خۆش بووم (شفا) م ئه‌دا به (اخبار) نه‌بئ به (دعا) ئه‌مه زۆر له‌و نزیک نیه ﴿أَرْكُضْ بِرَجْلِكَ﴾ له (طرف) خوا (امری) پئ ده‌کرئ لاق له عاردی‌ده ئه‌ویش (امری) به‌جئ هینا له ژیر (قدم) ی ئاوئ په‌یا یوو ﴿هَذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ﴾ (عبارت) ی (قرآنی) زۆر (موجزان) له‌گه‌لئ جئ (ناظر) آن ئه‌هاوئته (هلکان) دوو ئاو بوو یه‌کی گه‌رم یه‌کئ سارد، یه‌کئ بۆ شوشتن یه‌کئ بۆ خواردنه‌وه؛ یا یه‌کئ بوه سارد؛ وه‌کی (عين الکبریت) ی (موصل) ی و (بعض) ئ ئاو ی (گه‌لی باسلمه)، خۆی شوشت ئاو

ی (عافیت) کرد چا بۆوه به زوویی (ممکن) ه ئاوئ بوو بئ (معدنی) وه‌ک (حمام‌علی) (موصل) ی (حمام‌جه‌لی) ئیمه؛ وه‌له (سائری) (بلاد) ئاو ی واهن گه‌رم و سارد؛ (کبریتی) (قیری) بۆ (امراض) ی (جلدیه) زۆر (نافع) ن، هم به خواردنه‌وه هم به چوونه ئاوئ (اطبا) (تداوی) پی ئه‌که‌ن؛ ئی ولاتی دوور له شوشاندا دیته ولاتی ئیمه به (قیمه‌ت)

ئەفروشری؛ ئیخۆمان بە خۆپایی ئەپوا بەس بە چوونە ناو لە (فصل)ی
 ھاوین؛ ئەوانەى ئەچنە سەر (حمامجەلى) و (حمامعلى) (استفاده) ئەكەن
 ﴿وَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ﴾ لە (حرم) ئى (وفا)دارى (اولاد)ى بوون، (زێدە)ە لە جاران
 ﴿وَمَثَلُهُمْ مَعَهُمْ﴾ بە (تضاعف) ﴿رَحْمَةً مِنَّا وَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ (صبر)
 لەسەر (شدائد) بکەن (نائل)ى (مکافات)ى خوا ئەبن (بعض) ئى ئەلین:
 ئەوانەى مردویی بۆ زیندى کراينەو (عجبا) ئەو (مواشى) (کافر)ەکان بە
 تالانیان برد؟ زیندى بوونەو؟ بلیم: چى؟ زیندى کردنەو (اموات) وە
 فوو لە ھەنبا نەکردن لای (بعض) ئى ھە (فرق)ى نیه چ جايە (ملائکەت)ى
 خوا بە ئۆردووی مردى ئەلن: زیندى ببەو (حال) زیندى ئەبنەو ھەر
 نەئیسە (ایمان) بە (قوت) و (قدرەت)ى (ملائکەت) آن، (مطیع)ى خوان بۆ
 خوا ئیش ئەکەن؛ (أما) ئەو (قدرەت)ە (قاھرە) بۆ (ابلیس) بۆ؟ وا
 ئەگەینەن خوا، ئامادەى بۆ (قبول)ى فەرمايشى (شیطان)ى؛ ئومیدم وایە
 (ملائیان) (سعی)کەن (عظمت) و (کبریائی) (ابلیس) (یعنى موھوم)
 لە (اذهان)ى (عامە) دەرکەن؛ (تخويف)ى (انام) بکەن لە (شیاطین)ى
 (انس) (اعنى رجال)ى (سیاسەت) ﴿وَحُكْمٌ﴾ پاش جابوونەو (امرى) کرایە
 بۆ سویند بە جیھانی ﴿بَيْدِكَ﴾ بە دەستی خۆت ﴿ضِغْتًا﴾ باقەى
 شووراق ﴿فَأَضْرِبْ بِهِ﴾ بە باقەکە، لەکى دا؟ لە (قرآن) (ضمیر)یش نیه
 ﴿وَلَا تَحْنُتْ﴾ (حانت) مەبە، (نهی) بۆ (زێدە) (تطین)ى دلى (حضرت)ى
 (ایوب)ە ﴿إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا﴾ (حقیقە) (صبر)ى (ایوب) بووینە (ضرب
 المثل) لە خوام (طلب)ە بە (حرمت)ى (ایوب)ى (اولاد)ى (حاضر)م
 (حفظ)کا بە (عز) و (اقبال) و (علم) و (عرفان) و (ایمان) و (اسلام) و
 (صحت) و (عافیت) (عومر) درێژ و بەر (قرار)بن، وە (مال) و (منال) و
 (ثروت) و سامان (مع العافية) پێ (کرم) کات، منیش ئۆرم دەرد و (بلا)
 چێشتیە، (لله الحمد) (صبر)م گرتیە، خویە (عافیت) و (مال) بۆ

(خدمه‌تی (علم) و (دین) (آمین) (یا ارحم الراحمین) ﴿نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ﴾ (علیه سلام الله الی یوم الحساب) (رجا) نه‌که‌م له (اهل) ی (علم) تا نه‌توانن (محافظه‌یی) (مقام) ی (رساله‌ت) و (نبوه‌ت) و بوزورگی نه‌و بوزور گه‌ورانه بکه‌ن، به (نقال) آن مه‌لنه‌خه‌له‌تین (رحمة) له (امامی رازی) که (اتهام) ی (عادل) نه‌کا (اتهام) ی (معصوم) نا‌کا ﴿وَأَذْكُرْ عِبَادَتَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ﴾ مه‌رسی (عطف) ه (بیان) ه، یا (بدل) ه له (عباد) ﴿أُولَی الْأَیْدِی وَالْأَبْصَارِ﴾ (ادراک) ی (اولیه) به (بصر) (بین) ی (حیوانات) و (انسان) (مشترک) ه به (حواس) (ادراکات) ی (ثانیه) و (ثالثه) و (هکذا...) (مقصوده) (حقائق) و (دقائق) ی (کائنات) نۆره (دقه‌ت) ی نه‌وی؛ وه‌نیه مه‌موو (صاحب) چاوئی (صاحب) (بصر) بن گه‌لئ ه‌ن (لهم اعین اما لا یبصرون بها) وه (ید) (حمل) که‌ینه سه‌ر (قوه‌ت) ی (مادی) ناشیرن نه‌! (قوه‌ی) یی (دنیا) بۆ (تقویه) ی (دین) نۆر چاکه‌ خوا پی‌مان (گرم) کا ﴿إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ﴾ چیه؟ ﴿ذِكْرَى الدَّارِ﴾ نۆر مه‌ل نه‌گری، (مقصود) نه‌وانه پاک و خاوین و بی (غل) و (غش) قه‌لپ و (دخائل) بووین؛ به (سبب) (خالصه) که (عبارت) ه له (ذکر) ی (آخره‌ت) و ترسان، بۆ (سعاده‌ت) ی (ابدی) (سعی) یان کردیه، نه‌وانه وین نه‌بی ئیمه‌ کوو بین؟! (اعتماد) بده‌یته سه‌رچی؟ به‌ ئومیدی (شفاعه‌ت) و (انتساب) (نفس) ی خۆمان به‌ره‌ لا که‌ین؟ (نعوذ بالله) من (الغذلان) ﴿وَأَنَّهُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنِ﴾ (جمع) ه گه‌رچی (ظاهر) ی خویندنه‌وه‌ی به (تثنیه) نه‌چی ﴿الْأَخْيَارِ﴾ (فهم الأخیار من الأخیار) (لطیفات) (اعلان) ﴿وَأَذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ﴾ (معروف) ه ﴿وَالْيَسَعَ﴾: (ابن اخطوب)، (ابن‌العجور) (خلق) ی (الیاس) له‌سه‌ر (بنی اسرائیلی) مه‌ر به (الف) و (لام) نه‌خویندیری ﴿وَذَا الْكِفْلِ﴾ یه‌کئ نه‌لئ: کوپی (ایوب) ه (قیل): (الیاس) (قیل): (یوشع بن‌نون) (قیلو قیل) نا (شکری) نه‌بی له‌ به‌ر (قیل قیل) آن به‌پاستی نا‌که‌وی! ﴿وَكُلُّ﴾ له‌وانه ﴿مِّنَ الْأَخْيَارِ﴾ نه‌گه‌ر که‌ سئ (سؤال) کا، (سری) چیه؟

(اولاً) (داود) و (سلیمان) (ثم) (ایوب) (ثم) (ابراهیم) و (اسحاق) و (یعقوب)، و یکر او و (مجمع) (ثم) (اسماعیل)؛ (البسم) (نوالکفل)؛ نه‌بین (اریاب)ی (بلاغه‌ت) چ بلّین؟ من نه‌وه‌نده نه‌لیم: (حضره‌ت)ی (رساله‌ت) له (قرآن) هیچ (تصرف)ی نیه؛ کوویان بو (نازل) کردیه وای (حفظ) فه‌رمووه و (تبلیغ)ی کردیه و (تصنیف)ی (کتاب) (بلاغه‌ت)ی تیانیه (لاشک) (انسان) نه‌توانی (توحیه‌ی) (وجیه) بکا، بو نه‌و (نوع)ه (نظم) و (ترتیب)ه ﴿هَذَا﴾ نه‌وی (ذکر) کرا ﴿ذِكْرٌ﴾ له (وحی) (الهی) نه‌وه شیتته‌وه (تاریخ) و (حکایه‌ت) و چیرۆکه نا؛ وه‌کی (تورات) هه‌لبه‌ستراو و (تاریخ)یکه بو (عجائب‌المخلوقات) (دائر) به‌خوا و (رسل)ی قسه‌ی نا (لایه‌ق)ی تیایه، (سیدی) (شریف)ی (محترم)ی (روح‌المعانی) (اختیار)ی (تفسیر)ی (ذکر) به‌(شرف) نه‌کا (زاده‌الله شرفاً) ﴿وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ﴾

هه‌ر که‌سێ بیی (رسل) و (اتباع)ی (رسل) ﴿لَحُسْنِ مَاي﴾ جوانی (مرجع)ی (آخره‌ت) چیه؟ ﴿جَنَّاتِ عَدْنٍ﴾ جای (قرار) (لایبفون‌عنها حوالاً) ﴿مُفْتَحَةٌ لَهُمُ الْأَبْوَابُ﴾ (ابواب)ی (جنان) هه‌ر (نوع)ه (عمل)ی (صالح)؛ (فتح‌الباب)یکه له (ابواب)ی (جنه‌ت) ﴿مُتَكِنِينَ فِيهَا﴾ پالیان دایته‌وه به‌بالیفی نه‌رم و نۆل له‌سه‌ر (ارانک) و (اسره‌) ﴿يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ﴾ (ظاهر) وایه له به‌هه‌شت دانه‌وێله نه‌خوری به‌س (فواکه‌) و (لحم)ی (طیر)؛ و (ممکن)ه که‌سێ ئاره‌زووی بکا بو‌ی بی (فیها ما تشتهیه الأنفس) (مادام) شیری هه‌ی ماست و ماستاویشی نه‌بین، نۆرم (حظ) لێ‌یانه‌خوا (نصیب)مانی کات (آمین) ﴿وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطُّرْفِ أَثَرَابٍ﴾ هاو (عومر) به‌کی پیرو به‌کی جحیل نا یاها و (عومر) له‌گه‌ل (رفیق)آن با هه‌ردوولایی (ضرری) چیه؟ ﴿هَذَا مَا تُوَعْدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (یعنی) (بعد یوم الحساب) ﴿إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا﴾ پێ‌یان دراوه ﴿مَا لَهُ مِنْ نَفَارٍ﴾ برانی بو‌نیه (دائم)ه (خلاص) نابێ ﴿هَذَا﴾ نه‌مه‌وا وه‌له‌ (عباره‌ت)ی (مؤلفین)آن (هذا)

(واقع) نہ بئ؛ نہ لئین: (معنی) (خذ هذا) نایا لیترہ نہو (معنا) یہ خوشہ؟ (بعض) ئی چی نہ لئین: (ها) (اسم الفعل) ہ بہ (کوردیش نہ لئنی ہا (یعنی) وہری گرہ (ذا) (معمول) یہ تی نہوہ زور دوورہ (جسارہت) ہ (مخالف) ی (رسم الخط) ہ ﴿وَإِنَّ لِلطَّاغِينَ﴾ (مقابل) ی (متقی) بۆ وان ﴿لَشَرِّ مَا﴾ (علم) ی (بدیع) وا نہ خوانی لہ حیاتی (شر) (قبیح) یا لہ پیشہوہ (خیر) بفرموی: (أَمَّا) (حسن) ی (سابق) زور (موافق) ہ لہ گہل (سوابق) ی (أَمَّا) (قبیح) سہراپا (قرآن) بخوینہوہ؛ (قبیح) تیانیہ؛ نہوانی (طاغین) دیارہ (شپن)؛ بۆ (شہ) ان شہر (مطابق) ہ بۆ (ادی) ی (مراد) (أَصْرَحْ) ہ؛ (بعض) ئی نہی کہ نہ (احتیاک) لہ پیشہوہ (خیر مآب) لیترہ (قبیح مآب) (تقدیر) نہکا؛ ہر چہ نہ (احتیاک) لہ (بعض) ہ (مواقع) ئی جوانہ؛ (أَمَّا) لیترہ ہیچ (حسن) ی نہی ﴿جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا﴾ گہرمی نہ چیژن ﴿قَبَسَ الْمَهَادُ﴾ لانکی (فراش) ﴿هَذَا﴾ نہوہیہ (عذاب) ﴿فَلْيَذُوقُوهُ﴾ تامی بکہن ﴿حَمِيمٌ﴾ ناوی گہرم ﴿وَغَسَاقٌ﴾ شتی (سائل)؛ (سواء) (دموع) ی (اہل) ی (نار) یا کیم و خوزاویان نہ بئ بہ کانی لہ ناو (جحیم) تی یان ہلئہ کیشن، پیست و گۆشتیان نہ گوئی، بۆ (مقابل) ی (مغتسل) ی (ایوب) زور جوانہ، (کانہ) بۆ (تداوی) یان نہ بہ نہ سہر نہو ناوہ؛ (سیوطی) لہ (رسالہ) ی (متوکل) دا نہ فہرموی (جوالیقی) نہ لئ: (غساق) بہ (تورکی) بہ ساردیہ بۆگہنی نہ لئین: نہ رنہ کہوئی بہ (غیری) نہو (کلمہ) (تورکی) لہ (قرآن) دانیہ، (لاشک) (مادہ) ی (کلمہ) کہ (عربی) بہ (سبحان اللہ) (جنات عدن) نہ کہ نہ (پڑمی) ﴿وَأَخْرَجُ﴾ (عذاب) ئی دی ﴿مِنْ شَكْلِهِ﴾ لہ (مثل) ی ﴿أَزْوَاجٌ﴾ (انواع) و (اجناس) ان (عذاب) یان (متنوع) ہ؛ وہکی (لذائذ) و (شہوات) یان لہ (دنیا) ﴿هَذَا فَوْجٌ﴾ لہ (بین) ی خویان (محاورہ) نہ کہن، (رؤسا) پیٹک نہ لئین: نہوانہ (جمع) ئی زورن ﴿مُقْتَحَمٌ مَّعَكُمْ﴾ لہ گہل ئیوہ کہوتینہ (شدہت) ﴿لَا مَرْحَبًا بِهِمْ﴾ (مرحباً) یان لئ نہ بئ ﴿أَنَّهُمْ صَالُوا النَّارَ﴾ بہ دوی

ئیمہ کہوتن؛ گویا (نجات)یان ئہبی ﴿قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَمْ مَرْحَبًا بِكُمْ﴾ (اتباع)
 بہ (رؤسا) ئہلین، دیارہ لہ بہر ئہو (آیہت)ہ (زمخشری) (اولاً) ئہیکاتہ
 (محاورہ)ی (اہل)ی (نار) نہک (قول)ی (ملائکہ)، گہرچی (زمخشری)
 (توجیہ)ی بۆ کردیہ، (والا) زۆد (منتظریم) نابین ﴿أَنْتُمْ قَدَمْتُمُوهُ لَنَا﴾
 (اغوا)تان کردین، بۆ (عذاب)ی (صلی) (دخول)ی (نار) ئیتوہ (تقدیم)ی
 ئیمہتان کرد ﴿فَبُئِسَ الْقَرَارُ﴾ (قرار) گاہی (بہد)ہ (جہنم) ﴿قَالُوا رَبَّنَا مَنْ
 قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضَعُفًا فِي النَّارِ﴾ دوو چہندانہ لہ بہر (ضلال)و
 (اضلال)یان (من) (عام)ہ، دیارہ (مراد)یان (رؤسا) کانہ (أَمَّا) (ابلیس)
 لیرہ گفتوگوی لہ گہل نیہ (ولو) (مقتدی بہ) (مضل)آنہ (لکن) (قابل) بہ
 ہیچ (وجہ) لہو (مقام)ہ (خیال) ناکرئی (ولو) پیئشہوای (قاتل)آن بن
 ﴿وَقَالُوا﴾ (ضمیر) بۆ (اتباع) لام خوشتہ ﴿مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ
 مِنْ الْأَشْرَارِ﴾ (مسلمان)ہکان (متقی) کہ بہ (متابعہ)ی ئیتوہ ئہمان ووت:
 لہ (ارادل)ن؛ (خیر)یان تیانیہ، (لوکان خیراً ماسبقونا الیہ) ﴿أَتُخَذْنَا هُمْ﴾ لہ
 (دار)ی (دنیا) ﴿سَخَرِيًّا﴾ گہمہیان پیئئہکردن، شتی (خراب)مان کرد ﴿أَمْ
 زَاغَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ﴾ (یعنی) نایان بینن نایا لہ (جہند)ہم دانین یا ئیمہ
 نایان بینن؟ وہکی لہ (دنیا) چاومان (تعالی) لیئئہکردن؛ نہمان دہنوپینن
 لہو (مقام)ہ (خصوصیت)ی (سلمان)و (عمار)و (صہیب)و (امثال)یان
 (وکذا) (ابوجہل)و (امیہتہ)و (اشباہ)یان (مراد) نیہ وہ (آیات) (مسرود)ن
 (منسجم)ن (حاجت) بہ (سبب)ی (نزول) ناکا لہو (آیہت)ہ قسہیان زۆرہ
 ﴿إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ﴾ بن (شبہ)یہ (ثابت)و (مقرہ)ہ (مشار الیہ) ﴿تَخَاصُمُ أَهْلِ
 ﴾ی یہ (محقق) بزائن وا ئہبی؛ ئہم (محاورہ) (جریان) ئہکا ئاگاتان لہ
 خوئی مہل مہخہلہتین؛ (رؤسا) بہ کہلکتن نایہن؛ ئہگہر (عوام)
 (میل)یان لہ (بدی) نہبی (حظ) لہ (کسالہت) نہکەن (ناصح)و (خیال)
 لیک نہکەنہوہ، بہ دوا (خیال)و (اوہام) ناکہون؛ (جناب)ی (حق) گہلی

له (احوال) ی (قیامت) (قبل الوقوع) (تصویر) نهکا؛ مه بادا تیوه گلین؛
 (لکن مع الأسف) له سه دا نه وه (اعتبار) مان نه بوه دواى (جهل) ه که وتین
 (تعلیمات) ی (که نیتسه) هاته ناو (مسلمان) آن؛ (على العمياء) دواى نه زانان
 نه که ون، به ناوی (دين بالمرة) له (دين) دهرده چن؛ براده ران (سعی) که ن بۆ
 (صلاح) ی (دارین) تی کۆشین ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ﴾ تیوه و خوا
 (إنصاف) که ن (داعی) به وا درۆزن و (ساحر) نه بی؟ ﴿وَمَا مِن إِلَهٍ﴾ هیچ
 نه ﴿إِلَّا اللَّهُ﴾ (ذات) ی (واجب الوجود) (مبدأ) ی (کائنات) ﴿الوَاحِدُ﴾
 (وحدت) ی (حقیقی) (وحدت) ی (طبیعی) نا تا بلین: لا یصدر منه
 الا الواحد ﴿الْقَهَّارُ﴾ (قادر) و (قوی) و (عالم)، (شریک) بۆ (شریک)
 له (عجز) ه وه نه بی که سی (مقدس) بی له (عجز) (شریک) ی بۆ چیه؟ ﴿رَبُّ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا﴾ له (موجودات) (مریی) و (مدبری) (کل) ه
 ﴿الْعَزِيزُ﴾ (غالب) ه ﴿الْفَقَّارُ﴾ (راساً) (حاجة) به (واسطه) نه تیوه هر
 بلین: اجعل الالهة... الخ (غیری) نه و که س (عفو) ی گوناها ن ناتوانی بکا
 نه (پاپ) نه (اشباه) ی (پاپ) ﴿قُلْ هُوَ﴾ (قرآن) ﴿نَبَأٌ عَظِيمٌ﴾ (خبری)
 که وره به (فائده) به خوتان لی (محروم) مه که ن ﴿أَنْتُمْ عَنْهُ﴾ له و (بنا) ه
 ﴿مُعْضُونٌ﴾ ایمانی پی نایه نن پووی لی وهر نه گپین ﴿مَا كَانَ لِي مِن عِلْمٍ بِالْمَلَأِ
 الْأَعْلَى﴾ چ ناگام لی به، نه گهر (وحی) نه بی چووزانم؟ (صاحب النبأ)
 (خبر) له (ملا) ی (اعلی) نه دا (اعراض) له (ملاء) (اسفل) ئینن با (ملاء) ی
 (قریش) به ره لا بن؛ چی نه لین؛ بلین؛ (مخاصه) بکه ن؛ وه کی (شیطان)
 خویان به که وره ی تیوه بزائن نه فرموی: (علم) به (ملا) ی (اعلی) نه بوه
 ﴿إِذْ يَخْتَصِمُونَ﴾ (وقت) ی (جدال) یان نه کرد ﴿إِنْ يُوحَى إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
 مُّبِينٌ﴾ هر نه وه ی به (وحی) بۆم دئ چ (ادعا) ی که م نه، له خوپا
 (انذار) تان نا که م

من آنچه شرط بلاغت با تو و گویم

تو خواه نه ز سوخته نه م په ندگیر و خواه ملان

﴿إِذْ قَالَ رَبُّكَ﴾ (جل جلاله وعم نواله) ﴿لِلْمَلَائِكَةِ﴾ (عباد) ی خوی ﴿إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا﴾ (مخلوق) ی (بادی البشره) ﴿مِّن طِينٍ﴾ له قوپی ﴿فَإِذَا سَوَّيْتُهُ﴾ ریکم خست، به (صورهت) ی (انسانی) م (مصور) کرد ﴿وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُّوحِي﴾ خوا نه بین کهس نازانی چیه! با (عام) ی له (روح) ی (حیاتین)، (حیات) ی (مادی) (حیات) ی (معنوی) (یعنی) (علم) ﴿فَفَعَّلُوا لَهُ سَاجِدِينَ﴾ ته ماشای (حال) ی (حاضری) کهن مه توپنه (اصل) ی (دقهت) له (صانع) ی خوتان کهن چی له چی دروست نهکا؟ ﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ﴾ نهوانی (حاضری) (مجلس) بوون ﴿كُلُّهُمْ﴾ هه موویان ﴿أَجْمَعُونَ﴾ بین (تخلف) ی (بعض) ی له (بعض) ی ﴿إِلَّا إِبْلِيسَ﴾ (اساس) ی له (تبلیس) بوو؛ (ظاهر) و (باطن) ی بهک نه بوو ﴿اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ (کفر) له ویدا بزر بوو، توشی چی وانه بوو بوو، به ده ریی خا. گه لی کهس له (اهل) ی (عبادهت) وان؛ به نویژ و پوژی، (اهل) ی (ارشاد) و (تقوی) (لکن) له (بعض) ی (احوال) (کبر) و (خبائث) ی (نفس) ی ده رنه کهوئ؛ گه زی چی؟ جانگی چی؟ ﴿قَالَ﴾ (جنابی حق) فه رموی ﴿يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ﴾ چی توی (منع) کرد ﴿أَنْ تَسْجُدَ﴾ له (سجده) ﴿لِمَا خَلَقْتُ بِإِيدِي﴾ به (کمال) ی (اعتنا) و (دقهت)؛ (حاوی) به سهر (عجایب) ی (صنع) له (بعض) ه جی به نه فه رموی: (قلنا له کن) (هر سوخن؛ جایه؛ وه هر) (نکته) (مقام) ی دارد ﴿أَسْتَكْبَرْتَ؟﴾ بین (استحقاق) به لاف و گه زاف ﴿أَمْ كُنْتَ﴾ له (حقیقهت) دا ﴿مِنَ الْعَالِينَ﴾ (ممکن) نه بوو (سجده) بو (آدم) بیبه ی ﴿قَالَ﴾ به لی: من (ذاتاً) (عالی) م له سهر (آدم) (فایق) م ﴿أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ﴾ له و زیترم ﴿خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ﴾ له (خلق) دا به کین توو (خالق) ی؛ هر دوو کمان (مخلوق) ی توین، (ماده) م له (ماده) ی زیتره، من له (نار) م نه و له قوپه (ابلیس) به و (اعتبار) ه خوی له (آدم) زیتر زانی؛ نیوه خوتان بو له من زیتر نه زانن؟ به چی له من (تفوق) نه کهن؟ من

(عبدی) (خالق)ی (سماوات) و (ارض)م، نيوه خوتان (عبدی) (اصنام) نه زانن، له خانه دانیشن نه زانن من له چ نه ژاده کم بو چی به (محقر)م (حساب) نه که ن؟ نه و جا بوتان دهر نه که وی، نه و (مذاکره) له و (مقام)ه چ هند به چی به چ هند (مربوط)ه به (ماقبل)ی ﴿قَالَ: فَأَخْرُجْ مِنْهَا﴾ له (زمره)ی (ملک)ی (ملائکت) آن؛ یا له (جنه) ﴿فَإِنَّكَ رَجِيمٌ﴾ (ذلیل) و (محقر) و (مهان)ی؛ (مادام) خوت به (مخلوق)ی من نه زانی (اعتراف)ی پی نه که ی (مقابله) چون بی (امرایم) نه که ی؟ نا (محترم) (اصل)ت که رچی باشه خوت پیس و دهر چووی خوت لڼ گورایه (عناصر)ی (مادی) (نظر) به (عناصر)ی (معنوی) که (تکون)ی (نفسیه)ی (شخصی) لڼ نه بی هیچ نیه پارچه نانن بو (حیات) له هه زار دانه یی دور العاس چاتره (ان علیک لعنتی) ابعاد له (رحمت)م ﴿إِلَى يَوْمِ الدِّينِ﴾ (دائم) و (مستمرو) (زائد) و (نامی)، پوژ به پوژ تا پوژ (جزا) نه وی پوژ (اثر)ی (لعن)ی خوا نه بی نی ﴿قَالَ: رَبِّ فَأَنْظِرْنِي﴾ (مهلت)م ده مه مکوژه ﴿إِلَى يَوْمِ يَبْعَثُونَ﴾ (ممکن)ه نه و (دعا)یه ی له (جمله)ی (سابق) وه رگرتبی، (کانه) (اراده)ی کردیه (اظهار)ی (ماتضمنی) بو بکا، بویه به (تفريخ) نه لڼ ﴿قَالَ: فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ﴾ له (مهلت) دراوانی ﴿إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ﴾ لای خوم دامناوه، بو (فنا)ی (احياء) ﴿قَالَ: فَبِعِزَّتِكَ﴾ (قسم) به (عزة)ی تو ﴿لَأُغَوِّيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (بشر)، گشتیان ﴿إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِينَ﴾ (لاشک) (داود) و (سليمان) و (ايوب) له (عباد)ی (مخلص) وون (شیطان) (سلطان)ی به سه رواندا نیه نه وی به (شیطان)ی گومراه نه بی (اساساً) خاوین نیه، له که ل (مواد)ی (ردیه) تیکه لاوه ﴿قَالَ﴾ خوا ﴿فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ﴾ دیاره خوا هر (حق) نه فه رموی ﴿لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ﴾ پری نه که م ﴿مِنْكَ﴾ له تو ﴿وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ﴾ له (اولاد)ی (آدم) له هر (عنصر)ی بی ﴿أَجْمَعِينَ﴾ که س خوی به (انتساب) هه لنه خه له تینی ﴿قُلْ﴾ (ایها النذیر المبین) ﴿مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ﴾ له سه ر (قرآن)، به (تبلیغ) و (تعلیم) و (ارشاد) و

(هدایه) دان ﴿مِنْ أَجْرِ﴾ نه زود نه که م ﴿وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ﴾ نه وانی (صنیعه) کار؛ (علامه) ی (متکلف) وهکی (بییهقی) له (ابن منذری) (نقل) نه کا (۲) شته: په نجه بازی له گه ل (ما فوق) ی خوې؛ پوو له شتیکا که پنی نه کړی؛ وه بلای نه وهی نایزانی ﴿إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ﴾ (ثقلین): (عرب) و (عجم) و (انس) و (جن) ﴿وَلَتَعْلَمُنَّ﴾ به (تاکید) بن (شبهه) ﴿نَبَأَهُ﴾ (العظیم) ﴿بَعْدَ حِينٍ﴾ نه مړو ناسبه ی؛ هم له (دنیا) هم له سهره مرگ هم له (قیامت). (أَمَّا) (علم) ی (دنیا) (نظر) به (مقام)؛ خوشتره، له (حدیث) (خصام) ی له (ملا) ی (اعلی) (نقل) نه فهرموئ؛ نه و (خصام) هی ئیره نیه؛ (ابن الأثیر) (اولاً)، (سیدی آلوسی) (ثانیاً) و نه فهرموون. که سنی (حظ) ی کا، (خصام) حدیث بزانی، (مراجعة) ی (تفسیرین) بکا. ته و او بوو (تفسیر) ی (سوره) یی (ص) پیش (جمعه) (۱/ ذی القعدة (۹) ی کانونه اولی رومی ۱۲۵۸ هجری (امام فخرالدین) نه فهرموئ: (تفسیر) ی نه و. (سوره) ته و او بوو له پوړی پینج شه موو آخری ثلثی ثانی له شهری ذی القعدة سنة (۶۰۳) سننه ثلاث و ستمائه، (نوبه) ی (سوره) یی (زمره)؛ وه پیشی نه لئین: (سوره) ی (غرق) (جمع غرقه)، (مکی) یه بن (استثنا)، یا به (استثنا) ی (بعض) ی (آیات)؛ (عدد) ی (آیات) ی چهند، (مراجعة) ی (صدری) (روح المعانی) که (په حمه) له (صاحب) (روح المعانی) بی لیره (تفطن) ی بو (کمال) ی (اتصال) ی (سورتین) بوو نه فهرموئ: نه گهر (اسقاط) ی (بسمله) بکړی (کلام) (تفاخر) ی نابی به لکوو من نه لیم: نه توانی به یهک (سوره) (عد) بیان که ین.

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ﴾ به (قولی) (فرا) و (زجاجی) (مبتدایه)؛ (خبری) ﴿مَنْ
 اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ه یاخود (هذای) (مقدر) (مبتدایه) و (جمله)
 (خبری) ته تی نه مه بو (إتصال) نئیزیکتره؛ (کتابی) له (طرف) (عزیزی)
 (حکیم) (نازل) بئ به (هدر) ناپوا؛ (عن قریب) (بناء) ی نه زانن ﴿إِنَّا﴾
 نئمه؛ (علیم) و (قدیر) و (قاهر) و (هادی) (مرسل الرسل) هه رچی (عزیز) و
 (عظمت) بئ ئی ویه ﴿أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ (قرآنی) (حکیم) ﴿بِالْحَقِّ﴾
 به (سبب) (حق) (یعنی) بو (اثبات) ی هه مووی (حق) هه، (منزل) (منزل)
 (ومنزل علیه) ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ﴾ (وحده) ﴿مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾ بئ (دخیل) هه
 بئ (غل) و (غش) (خالی) له (ریا) و (سمعه) بئ (حیله) (استلام) ی کهن،
 بئ (شک) هه ﴿أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾ بئ (میل) و (محابا) (فرق) و جودایی،
 (دین) ی راست دیاره؛ (اساس) ی (ملک) و (رئاسهت) دانان دیاره (دین) ی
 له (طرف) (رب العالمین) بدریته (ذات) ئی که (رسالت) ی (رحمة للعالمین) هه،
 (صفوهت) ی (شاهد) هه له سهه (حقیقهت) ی (فرق) ی زوره له گه ل
 (قوانین) ی (دول) و (نظامات) ی (کسری) و (هرقل) ﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ
 أَوْلِيَاءَ﴾ (شرکاء) به (معبود)؛ هه رچی هه بی هه (قوم) هه (طائف) هه به
 ئیکى نه په رستئ؛ نه لئین: ﴿مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى﴾ نه وان
 نه مان له خوای نئیزیک نه که نه وه؛ (مع أنه) (قرب) ی (الی الله) به (قطع) ی
 (علایه) هه ﴿إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ﴾ پوئی (جزا) ﴿فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ﴾
 (ذاتاً) نه وانه ی (عبادهت) ی (غیری) خوا نه کهن (متفرق) ن، (مسیحی)
 به (نبوهت) ی (بوذا) (راضی) نین، (بوذهوی) به (نبوهت) ی (مسیح)
 (قائل) نین؛ (وهكذا) تا (اتباع) ی (طریق)، (ممکن) هه (حکم) له (بین) ی
 (موحد) و (مشرک) بی، ئایا نه و قسه به دل نه کهن یا خو (لسانی) یه؟
 له گه لئ جئ نه لئین: نه وانه (انکار) ی (حشر) نه کهن که وایئ

(قرب)یی (الی الله) (معنای) چیه؟ نایا نه زانن (ارواح) (جواهره)، وه پاش (مفارقة)ی (بدن) نه مینی؟ نه گهر پاک بئ (التحاق) به (ارواح)ی (مجرده)ی (مقدسه) نه کا؛ وه (الا) (معذب) نه بئ به (عذاب)ی (روحانی) تا پاک نه بیته وه، بپوا مه که نه و وردیاته نه و (فلسفه) له وان دورده (محال)ه به لئی (اولیا) په رستانی ئیمه لایان وایه؛ وه گه لئی (اعتماد)یان له سه ریانه (حتی) قسه ی زل زل لافو گه زاف (نسبت) نه دهنه (نوات)ی گه وره (لولا) شفاعة جدی المصطفی لسدیت ابواب الحجیم براحتی) هر (قوم)ه به (میلون) دروین هه لئه به ستن بۆ (اعلا)ی (معبود)ی خوئی ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ دروژنی زۆر (راسخ) له (کفر) (قابل)ی (هدایهت) نیه؛ که ستن دروژن بوو؛ (تابع)ی (میل)ی (فاسد) نه بئ (معتقدات) له (دلیل) (حتی) له (شبه) وه نابئ، به س (میل)و هه وه سه نه وانه (آیات)؛ (ادله)ی (ارشاد)و (ایضاح) (حقاً) (حتی) (معجزه) (تاثیر)یان تی ناکا هر به (بشری) له (بدای) (فطرت) (قابل)ی (هدایهت)ه که م و زۆر، (أما) که داپڑا (قابل)ی (قابلیهت)ی (اشیا)ی تری نامیئن؛ خوا نه و (نوع)ه (کافر)انه (هدایهت) نادا به لکوه به (مقتضای) (ملکه)یان بۆ (طریق)ی (ضلال)و (إضلال) (سوق)یان نه کات، (سیاسیون)ی (کذاب)ی (بد) (عهد)، (قوت) (ایمان) ئینن؟ (حاشا)، تا پئ یان بکری (ایمان)و (آثار)ی (ایمان) (محو) نه که ن (نعوذ بالله منهم) ﴿لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا﴾ به (صورتهت)ی (توالد)و (لقاح) (ممکن) نیه، وه (اراده)ی (محال)ی (حقیقی) (محال)ه، نه گهر ببی به (صورتهت)ی (إصطفا) نه بئ ﴿لَا صُطْفَى مِمَّا يَخْلُقُ﴾ (احترام)ی نه گرتن وه ک احترام و لطفی بابی شفیق بووه لدی (باب) ﴿مَا يَشَاءُ﴾ (منحصر) ثانی له (شخص)ی (طائفه)یه له (نوع)ی، (خلاصه) هه رچی (خیال)ی که ن (نسبت)ی بۆ خوا به (مخلوق)یه نه (مبدای) (توالد)ه نه (داخل)ی (سلسله)یه، (آیهت) (اشاره) نه کا نه گهر (ابن) له (عبارتهت)ی (واقع) بوو بوو به (معنا) (مختار)و خو شه ویستیه

(معنا) ی (حقیقی) (مراد) نیه، باوڤ ناکه م (سَلَفی) (تقویض) ی بکه ن؛
 نه (معنا) یه له (طرف) (محققین) آن له (زمخشری) وه‌رگیرایه ﴿سُبْحَانَهُ﴾
 (منزه) ه له (ولد) له (مشابه) ی (حیوانات) و (متطورات)؛ له (قوه) ی
 (غازیه) و (هاضمه) و (مولد) به‌لئ (مصوره) (أَمَّا) به (قالی) ﴿هُوَ اللَّهُ
 الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ﴾ (واحد) ی (حقیقی) یه، (واحد) ی (حقیقی) (تصور) ی
 (تعدد) ی (اعتباری) بۆ ناکری، (فضل) له (إنفصال) ی (شیء)؛ (فضل) له
 بوونی هاوسه‌ر، (ضعف) و (حاجت) (حاشا)، مردن (لا)؛ (قاعده) ی
 (توالد) بۆ مردی یانه نه‌وه‌ی نه‌مرئ ناکه‌وتیه به‌ر (قاعده) (ولد) (ممکن) ه
 (معارض) ی بابی بیی وه‌نه‌وانه‌ی نه‌لئین: (ولد) ی هه‌یه. یا (رئاست) ی خوا
 نه‌گێڤن به (تابع) ی (رای) یا (عداوت) یان نه‌خه‌نه ناو بۆ (غالب) ی (مدمر)
 شتی‌وا (خیال) ناکرئ، پاش تی‌گه‌یشتن له (معنا) ی (واحد) ی (حقیقی)
 (واحد) ی (بالذات)؛ وه (فرق) کردن له (بین) ی (واحد) ی (اعتباری) و
 (ترکیبی) و (اجتماعی) (استحاله) ی (شریک) و (صاحبه) و (ولد) زۆر باش
 (معلوم) نه‌بن وه‌نه‌وه‌نده بزانه (مناسبه) ی (ذاتی) له (بین) ی خوا (بین) ی
 هیچ شت نیه؛ لام وایه (حکما) ی (الهیون) لی‌ره زۆر به (غلط) چووین
 (وجعلوا بینہ و بین الجنة نسباً)؛ (غفل) ی (اول) که لای (کمال) و (تجرد)
 (فوق‌الکائنات) ه (نظر) به (ذات) ی کبریائی جنۆکه‌یه درنجه ﴿خَلَقَ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ﴾ پەر له (حکمت) و (دقائق) ی (صنعی)؛ به (نوع) ی
 که (وفي كل شيء آية تدل على انه واحد تامل في رياض الأرض وانظر الي
 آثار ما صنع المليك عيون من لجين شاخصات على اهداء بهاء ذهب سيبك
 على قضب الزبرجد شاهدات بان الله ليس له شريك) ﴿يُكْوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ
 وَيُكْوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ﴾ نه‌وی به‌سه‌ر نه‌م دادی‌نی نه‌من به‌سه‌ر نه‌و آنزیا‌ده
 (تصویری) (تکوین) له (آفاق) ی (قطبیه) جوان دئ؛ دوئینی شه‌وی
 که (جمعه) بوو (تقویم) ی (ایرانی) نووسی‌بووی (شه‌وی) بڵنده نه‌وجا له‌م

پۆوه شهو پووله کورت بوونهوه **﴿وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ﴾** بۆ (نفع)ی
 نیمه (کائنات)ی (حیه) **﴿كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى﴾** پۆژیش (تکویر) نهکری،
 (حکما)ی (طبیعی)ش نهلین: (قوهت)ی نامینئ نهکوژتته **﴿کرات﴾**
 (تضادم) نهکه ن (دنیا) وئران ئه بی (حقاً) (مسئله)یه له (مسائل)
 (علم)ی (طبیعی)و (علم)ی (هیئت) بۆ (ایمان) به (وحدانیهت)و (علم)و
 (قدرهت)ی (صانع) ههزار ههزار (تمسک)و (انتساب) ئینئ؛ که بۆ
 (اکثری) (موجب)ی (کفر)و (شرک)ه **﴿أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ﴾** له بهر
 (وصف)ی (غفار)ی نه با نه با (آن)ی نه وانه (تاخیر) نه کا هه لا هه لایان
 کات (لکن) نه وانیش وهکی (شمس)و (قمر) (اجل)هکیان هه یه (میعاد)ی
 (عذاب)یان و (مقهوری)یان (بالفعل)دی **﴿خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ﴾** (بنا)
 به (قول)ی (طبیعیون)آن و (فلکیون)آن نه و (ارض)ه (مانع)ئ (ناری) بوه
 له (شمس) جودا بووینهوه له (بدا)ی (نشات)ی (حیات)ی تیا نه بووه، چۆن
 په یا بوه؟ (ومبدا)ی (انسان) کوو بوه؟ (مجهول)ه خو (بدیهی)یه
 (مبدا)هکی بوه، نه بئ له (واحد)ی (اعتباری) (ترکیبی) ههستن بزائن
 (فرق) له (بین)ی (واحد)و (احد) چهند زۆره نه و (عالم)ی (بشریهت)ه
 له و (نفس)ه پاشه کهوت بوه **﴿كُلٌّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا﴾** نیر پئیش من؛ من پئیش
 نیر (حکما) (نزاع)یان هه یه نیمه نهلین: (بدا) له نیر کوو لئی په یا
 بوه؟ خوا نه زانئ! به (توالد) نه بوه نه مسال له (مجالات) له (جرائد)
 (اعلان)یان کرد (فتوغراف)یان کئشا کچی پینج سالی زاوه مندا لهکی بوه
 له (مدیر)ی (معارف)ی (عام) (سامی شوکت)م (سؤال) کرد که چووینه
 (هه ولیر) بۆ (استقبال)ی (وصی عبدالاله) له (خدمهت) (ملا افندی)
 (ملاقات)م له گه ل (سامی شوکت) بوو ووتی: نه بئ (أما) نه و (نوع)ه
 به (لقاح) نابئ (حتی) (واقع) نه بئ له (جنب)ی (رجل) (انسان) په یا
 نه بئ (ملافهندی) فهرمووی: که وایی (ولادهت)ی (عیسی) بئ باب
 (اعجاز)ی تیانیه من نه لیم: که وایی بوونی (حوا) بابلین: له (جنب)ی

(آدم) جی (وقفه) نیه (خصوص) (بدا)ی (فطرهت) (عجایبات)ی زیتره
 (شوان) پاش (تقرری) (قواعد)ی (طبیعی) (قول) بکری، پیش (تقرری)
 (قبول)ی (اولی)یه؛ خۆزی نهو (مسئله)م (تحقیق) کردبا له (رسائل)ی
 (آوروپی)یان ﴿أَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ﴾ (حیوان)ی سپی؛ نیرومی؛
 مه پو بهران؛ په شان؛ بزن و نیتری، په شه ولاغ؛ گا و چیل، گامیش
 له (نوع)ی (بقره) حوشر؛ نیرو می. (مادام) (ارض) له (اول)ه وه
 (ماده)ی (حیات)ی تیانه بووی دیاره له لارا له (طرف) (جناب)ی (حق)
 (ماده) (ذره)ی (حیویه) (مقروب)ی (حیات)ی (حیوانات) ناردراوته سه
 عهرد که وایی (انزل) زقد به جییه (حاجهت) به (تاویلات)ی (قریب)و
 (بعید)ی (مفسر)آن نیه، (حقاً) له گه لی جی (حکمیات)ی (جدیده) له گه ل
 (عبارهت)ی (کلام)ی (قدیم) (غایهت) (موافق)ه ﴿يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ
 أُمَّهَاتِكُمْ﴾ لهو (آیهت)ه (وجه)ی نهفه رموون، دوو (تغلیب)ی تیایه (عقلا)و
 (مخاطب) به سه (لاعقل)و (غائب)، چونکی (حکم)ی (بعدالخطاب)
 (شامل)ه، (حیوانات)ی وهکی (انسان) (ذریهت)ی (آدم) له ناوژگی داکیان
 (خلق) نه کرین ﴿خَلَقْنَا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ﴾ به (اطوار)، (طوراً بعد طور)
 له (قاعده)ی (تکوین)یه کن ﴿فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ﴾ بۆ سئ دوو (وجه)یان
 فه رمووه، (بطن) (رحم)، (مشیمه)، (صلب)و (بطن)و (رحم)؛ (لکن)
 (ظلمهت)ی (صلب) ئی (بطن)ی (ام)نیه؛ لام وایه بۆیه (سیدی
 آلوسی)وهکی (زمخشری) نه لی: (قیل) (أَمَّا) (ظاهر) وایه (خطاب)ی ﴿ذَلِكُمْ
 اللَّهُ رُبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ﴾ له گه ل (انسان)ی (مکلف)و تی گه یشتی بی (لهذا) با
 (خطاب)ه کانی (سابق)یش بۆ وان بی بی (تغلیب) نه بی به یهک (نظم) ﴿لَا
 إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ هه ر نهو وایه (خلق)ی (بشر) (وکذا) (حیوان) له ناو (رحم)ی
 داکیا بهو (نوع)ه یا بلتین: (طبیعهت) نهی کا یا خوایه (علیم)و (قدیر)و
 (صانع)و (بدیع) پئی (غیر)ی نهو دووه ئی چیدی به سه ره وه نیه،

(طبیعیون) (معترف)ن (طبیعت) (شعوری نیه) (صنع)ئی وا (عجیب)و
 به (دقت)و (محیر العقول) (تصور) ئه کرئی له بئی (شعور)ئی (صادر)بئی؟
 (حاشا ثم حاشا) (الا يعلم من خلق) که وایی (شک) نیه ئه و (خلق)ه ئی
 خودایه (بدیع السماوات والأرض؛ علام الغیوب) به ئی (بعض)ه (شرائط)ی
 (طبیعت)ه هیه ئه ویش هه و ئه و گری ئه کاته وه کارخانه که (عمله) که
 به (طبیعت) خپ ناکریتته وه وه هه و بۆ خوا ئه بئی؛ له ناو ئه و (ظلمات)ه
 بزانی چی تیا به؛ وه چی تی ئه بی؟ (اجزای) (مختلفة الطبایع) لیک بکانه وه
 هه به کئی بکاته (منشأ)ی (عضوی) (لاله الامو) ﴿فَأَنى تُصْرَفُونَ﴾
 له (ایمان)و (عبادهت)ی. (فی الحقیقة) هیچ (وجه)ی نیه، (انسان)
 (عبادهت)ی خوای نه کا له خوی به ره ژیرتر به هزار (درجه)؛ وه کی
 (حیوان)ئی که بۆ (خلق)و (تسخیر) کرایه به رستی ﴿إِنْ تَكْفُرُوا﴾ کئی
 (ضرر) ئه کا چه ده قه و من؟ هه (کافر)ین ﴿فَإِنَّ اللَّهَ غَنى عَنْكُمْ﴾ له هه موو
 (عالم) (غنی)یه. (شافعی) ئه فه رموئی: (غنیت بلا مال عن الناس کلهم و
 ليس الغنى الا عن الشيء لابه) (غنا)ی (بالشئ) (عین)ی (حاجهت)ه.
 (اولین)و (آخرین) (مؤمن) (و علی اتقی قلب رجل)بن چ قانزاج به خوای
 ئه گات؟ (اولین)و (آخرین) (کافر)و (علی اشقی قلب رجل)بن، خوا چ
 (ضرر)ی پئی ئه گات؟ دوو ملیار (بشر) (سجده) بۆ گا و و کهر به ن؛ گا و
 کهر نابن به خوا؛ هه گا و کهرن. هه (وقت)ئی ئاره زوو که ی، گوشتی بکه
 به کفته و شفته؛ هه (وهقت)ئی (حظ) که ی باری که تهنگی به بن کلیا بیه
 ﴿وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ﴾ (عمومی) ﴿الْكَفْرِ﴾ پئی خوش نیه؛ له سه ر (غنا)ی
 (ذاتی) (رهحم) به (بشر) ئه کات هه رچه ند (حواس)و (عقل)ی داینی
 که پئی به (حق) بیهن (أما) له به ر (هوا)و (حیوانی) (علی اکثر)
 (مغلوب)ی (عقل)ن (رسول)آن ئه نیرئی؛ (آیات)یان بۆ (شرح) ئه که ن؛
 (حق)و (باطل)یان بۆ لیک ئه که نه وه تا کوو چ (عذر)یان نه میتی ئه وه ی

(ایمان) ئی هیتا باشه؛ نهوهی لهسه (کفر) و (حماقەت) و (جهالەت) ماوه
خوا لای ناخۆشه پئی (راضی) نیه؛ (عذاب) ی ئەدا ئە سووتینی (مؤید) و
(مخلد) له (جهنم) ی ئەمینی، (کفر) ی (موهقت) نیه تا (عذاب) یشی
(موهقت) بێ. (عجایب) له (امثال) ی (امام فخرالدین) ئەکەم، با (وجود) ی
(متبحر) بوه له (علم) ی (منطق) به تهواوی (فرق) ی (قضا) یای
(وجه) ی کردیه، (لکن) له گه ئی (مقام) ی (خصام) (رعايهت) ی
نافه رموی ﴿وَإِنْ تَشْكُرُوا﴾ (شکر) ی له (ایمان) به (منعم) ی (حقیقی)
(خالق) ی (کائنات) بئی ﴿يَرْضَاهُ لَكُمْ﴾ قانزاجی بو ئیوهیه، (مضرت) و
(منفعت) بو خوای (محال) ه ﴿وَلَا تَزِدْ وَازِرَةً وَزِدْ أُخْرَى﴾ (وازره) یه دی
کهس به کهس هه لئه خه له تی (بیکه له سه ر من، توبالت به ملی من)،
تۆپه هاته. (وهقت) ی بۆردومان ئەکراین (شیخ) و (مرید) و (ملا) و (فقی) و
آغا و (خدمهت) کار (نفسی نفسی) یان بوو هه رکهس هه لده هات زوو بگاته
کونی خۆی تیا ته قهتکا (بعده) پیم ئه ووتن: ئه و شیخانه چهند له
بۆمه ردومانی (دنیا) (حفظ) ی کردن هه ر هه ندهش له (اهوال) ی (قیامهت)
(حفظ) تان ئەکەن (لکن) (بشر) (عجایب) ه! نهوهی دواي (میل) کهوت
به (آیات) و (عبر) و (عقل) ناگه پیته وه ﴿ثُمَّ إِلَى رَبِّكُمْ مُرْجِعُكُمْ﴾ (لالی غیره)
﴿فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ (في السر و العلن) ﴿إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾
(بما في القلوب) نه و جا بئینه سه ر (معركه) ی (سني) یا خود (اشاعره) و
(معتزلي) یان ئەم دوو (فرقه) له (فرق) ی (اسلامی) (شاهدی) نه ده م
(مقصود) یان له (بحث) و (تحقیق) ی (عقائد) (وجه الله) بووه (اثبات) ی
(ما هو الحق) بوه (فکر) ی (تفرقه) و (امل) ی (استیلا) و (غرض) ی
(سیاسی) یان نه بوه (أما) (مع الأسف) (بعض) ی له (کیاری) (طرفین)
قسه ی نا (لايهق) (حتی) (تکفیر) ی یه کتری ئەکەن گوئی یا له مه شدا،
(فکر) ی باشیان هیه (یعنی) (تنفیر) (باطل) ی به (اباطیل) به جنیو
شایانی (منقبه) ی (علم) نیه (سني) نه فه رموون: (کل) ی شت به (اراده) و

(خلق)ی خوا به (قضا) و (قدر)یه تی (حسن) و (قبح) (نظر) به خوا نیه
 هر چی بی نهی کا بن (رعایه) تی (حسن) و (قبح) و (غایه)؛ (حتی)
 (اشاعره) نهفه رموون: (علیه) و (معلولیه) تی (حقیقی)، (رابطه) و
 (لزم) له (بین)ی (اشیا) یان دانیه؛ هر چی هیه (محظ) به (خلق)ی خوا به
 (معتزلی) نه مه (قبول) ناکه ن؛ نه لئین: (جنابی حق) (رسول)ی نار دیه؛ بو
 (ارشاد)ی (عباد) (تکلیف) نه کا به (ایمان) و (عمل)ی (صالح) (نهی)
 نه کا له (کفر) و (اعمال)ی (سیئه)؛ (مقابل) یان (مکافات) و (مجازات)ی
 هیه؛ به (ایمان) (راضی)یه، به (کفر) نا (راضی)یه کوو نه بی خوی
 (خلق)ی (کفر) له که سیدا بکات پیی ناخوش بی و (عذاب)ی بدات؟
 (بناء) علیه (فعال)ی (اختیاریه) به (قصد) و (اراده)ی به (سعی) و
 تی کوشینه تی بیکا نه یکا (عائد)ی خویه تی نه وهنده یه؛ نه وهی (مؤمن) و
 باش بی جی (جنات النعیم) نه وهی (کافر) و (به) بی جی (درکات)ی
 (جحیم)ه (طرفین) به (آیات)ی (عقلی) و (نقلی) (تمسک) نه که ن
 (اعتراض) نه گرن (جواب) نه ده ن؛ که س نه بوه (مع الأسف) (فصل)ی
 (قضا) بکا، به لکوو هر (ملا)یه گه وره په یا بوو (التحاق)ی به (محاربه)
 کرد، گه رچی (فرق)ی (معتزلی) نه مان، (أما) له ناو (کتب)ی (تفاسیر) و
 (کتب)ی (کلام) (جدال) و (خصام) یان نه نوو سریتته وه، وه هر یه ک
 (آیات)ی (قرآن) که له (علیه) (ایراد) بکری (توجیه) و (تاویل)ی بو نه کا
 (ولو علی ابعاد وجه) بی. (حتی) لیتره (بعض)ی (سنی) نهفه رموون
 (مراد) له (عیاد) (عباد الله المخلصین)ه (مراد)ه (الذین لیس للشیطان
 علیهم سلطان) (زمخشري) نه وانه نه کات (غوات) (معتزلی) نه لئین: (اراده) و
 (رضا)یه که که به شتی (راضی) نه بی نابی (اداره)ی کات نه وانی مه
 نه لئین: جودان و نه بی که سنی (اراده)ی شتی نه کا و نهی کات، پیشی
 خوش نیه نه وانیش نه لئین: به لئ بو مه نه گه ر بی له بهر (مجبوریه) تی و نا

(علاجی) ئەبێ؛ وهکی کهسێ (فرس)هکی باش و (محبوب)ی هه بێ (أما) پێی به خێو نه کرێ گوزهرانی نه بێ ناچار ئەی فروشی وه نۆزیشی پێ ناخۆشه دڵی بۆی (عاجزه) (مکدره)، (لکن) ئەمه بۆ خوا نابێ (مجبوریهت)ی نیه، بوالحواسیش بۆ خوا نابێ" (القصه) (مشاجرات)یان نۆزه لێره، تهواو نانوسرێ من (رساله)کم ههیه له (اختیار)، نۆز باشه شایانی (مطالع)ه و خۆتندنه لێره نه وهنده (عرض) ئەکه م: (سلب)ی (قدرهت) و (اختیار) یا (سلب)ی (تاثیر)ی له (انسان) (تاثیر)ی نۆز (خراب)ی بوو بۆ (عالم)ی (اسلامیهت) (وکذا) (تقیید) به (سنة) له (طرف) (وهاب)یان و (اسلاف)یان (امت)ی به سته وه؛ (مانع)ی (ترقیات)یان بوو به لکوه بوو (سبب)ی (إنحطاط)، (کافر)هکان به (علم) و (عمل) و (قدرهت) و (قوهت) (توسیع)یان دا پووین کرده (کشفیات)ی (طبایع) (اختراعات)یان کرد، ئە وان فرینه ئاسمان ئیمه یان دا بهر بۆمبا تارومار (سفیل) و سه رگهردانیان کردین، پاش ئاتهش بارانی گۆیه، چهند (ابیات)ی کوردیم دانا ئەز (جمله):

خۆزی (امام)ی (رازی) ئەمۆکه زیندی بایه
تا له (صنع)ی (بشری) (طیاره)ی بد بیایه
ئەو جا (ایمان)ی ئینا به (قدرهت)ی (بشری)
(قوت) (انکاری) نه ده کرد به (تقلید)ی (اشعری)
(طریق)ی مه یانه (انسان) (فاعل)ی (مايشاء) (حاکم)ی (مایرید) نیه
وهکی خوا ده ست و پا به ستراو و بێ (قدرهت) و (اختیار) و (تدبیر)یش نیه،
وهکهس نالی (بالمره) (انسان) له (افعال)ی خۆی (مستغنی)یه له خوا
(حاشا)؛ (حتی) ئە بیبێ گه لێ (افعال)ی (اختیاری) ههیه؛ (مکلف) به
ته نها پێی نا کرێ (استعداد) و (معاونه) له (غیر)ی ئە خوازی ﴿وَإِذَا مَسَّ
الْإِنْسَانَ﴾ (حقیقه) (اکثر) وانه ﴿ضُرٌّ﴾ نه ساغی شتی ناخۆش و (مستکبره)
﴿دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ﴾ ئە وه جارێ و بوون، ئیستا له و (وقت)یش پوو له

خوا ناکه‌ن؛ مه‌گەر له هه‌زار یه‌ک یه‌کێ له (شاعر) آنی کوردی (سلیمانی) ئه‌لێ: ناوی خوای (قوریان)ی ناوی بێم (الّا) بۆ سویتندی به‌ درۆ نه‌بێ نه‌ماوه نه‌ (شعر)ه‌که‌م له به‌ره نه‌ ناوی (شاعره)که‌م له یاده (حقیقه) قسه‌که‌ی راسته ﴿تُمْ إِذَا خَوْلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ﴾ (اعطاه) (متفضلاً)

﴿نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُو إِلَيْهِ﴾ بۆ (کشف) و (ازاله) و ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ (سبحان الله) (حال)ی (بشر) (عجایب)ه‌ ئه‌وه‌ی بۆ پارچه‌نانی نه‌نووزایه‌وه له گرانی (حرب)یی (کبری) مه‌نده‌ی پێ نه‌چوو له (فکری) چو، شای به‌ دۆل و زۆرپای ئه‌کرد! ﴿وَجَعَلَ لِلَّهِ أُنْدَادًا﴾ (نسیان) هیچ (کفر) و (کفران) ﴿لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾ به‌ (ضلال)ی خوێ (قانع) نیه خه‌لکی (اغوا) ئه‌کا ﴿قُلْ﴾ له پوهی (تخویف) و (ته‌دید)ه‌وه ﴿تَمَتَّعْ﴾ دیاره (امری) (وجوب) و (ندب) و (اباحه)ی نیه ﴿بِكُفْرِكَ﴾ (لذته)ی لێ پێ بزانه ﴿قَلِيلًا﴾ (ولو طال العمر) ئه‌وی بپه‌یته‌وه که‌مه ﴿إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ﴾ (مداومی) (ملازمی) (رفیقی) که‌سی وا باشه؟ ﴿أَمْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ﴾ بێ پوو و (پیا)؛ (خالص) که‌س ناگای لێ نیه خوا نه‌بێ ﴿سَاجِدًا وَقَائِمًا﴾ هه‌ردووکی هه‌یه؛ (یعنی) (عبادهت)ی (اسلامی) ﴿يَحْذَرُ الْآخِرَةَ﴾ له خوای ته‌ترسێ (عاقبهت) نه‌ندیشه؛ (اعتماد) و (اتکال)ی له‌سه‌ر که‌س نیه؛ (حقیقه‌ حذر) له (آخه‌ت) (موجب)ه‌ بۆ (خلوص)ی (عبادهت) ﴿وَيَرْجُو رَحْمَةً رَبِّ﴾ له (بین)ی (خوف) و (رجا) خوا ته‌په‌رستی، بێ (سمعه) بێ (پیا) بێ (اعجاب) و (غرور) بێ (امل)ی (فدییه) ﴿قُلْ﴾ ئه‌مانه‌ وای وان؛ قه‌د وه‌ کی یه‌ک ئه‌بێ؟ (حاشا) ﴿هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ﴾ (علم)ی (سوق)یان کا بۆ (عمل) ﴿وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ؟﴾ (وما نزل منزلهم) که‌لێ که‌س (ادعا) ئه‌که‌ن گۆی یا خوای ده‌په‌رستن (محظاً) له به‌ر (استحقاق)ی (زاتی) بێ (خوف) بێ (رجا)، به‌لێ (ممکن)ه‌ بۆ (بعض)ی (نوات)ی (خالص) له به‌ر به‌هه‌شت و

(جهنم) خواي نه په رستن، (لكن) بين (خوف) و (رجا) له (غضب) و (لوم) و (عتاب) و (لوقت = لطف) و نه وازش؛ نابي؛ وه كي (خيام) نه لئ:

بانفس هه ميشه دهر نه به ردهم چو ڪونه م؟

وه ز ڪه ردهي خو يشتهن به دهر دهم چو ڪونه م؟

گيرم كي مه را فرق گوزاري به ڪړم

زان شهرم كي ديدهي كي چي ڪه ردهم چو ڪونه م؟

(لاشك) هر (مقرب) ٿي خوي به (مقصر) نه زاني وه له ترس (خالي) نابي. (لكن) نه وه (مقام) ٿي نايابه به لاف و گه زاف نابي (شيخ ابو علي سينا) له (تخطي) (مقامات العارفين) نه فهرموئ: نه وهي (عبادهت) ي خواي بكا بؤ (غرض) ٿي (حقيقه) (عبادهت) ي (غرض) و (غايه) ي خوي نه ڪا (امامي رازي) و (طوسي) له (شرح) ي خويان دا چ قسه ي لئ ناکه ن (ڪا ئه) پئي (راضي) ن؛ بلئم: چي؟! خوا (عباد) ي خوي چا تر نه ناسئ وه (قرآن) (ڪلام) ي خوايه؛ (ڪلام) ي خه لکي (مقابله) ي ناکا؛ پيغه مبه راني (عظام) (يدعون ربهم خوفاً وطمعاً) ﴿إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾ (عقول) ي (خالصه)؛ (متعالي) له (تاثري) به (اوهام) و (خيال) و (ميل)؛ ڪا کلي (انسان) (عقل) ه؛ دياره نه وهي (تذكري) نه بين بين (لب) ه، يا (عقل) ي نيه يا (عقل) ي (مغلوب) ه بين هيژه؛ ناتواني (صاحب) ي بيه ستيته وه له (خرابه) (سوق) ي ڪا بؤ چا ڪه (الله اکبر) (سواڊي) (اعظم) له (مسلمان) آن نه و (آيات) و (عبره) نه بينن؛ ده ست له (اعتقاد) ي (زايفه) و (خرافات) و (خيالات) هه لئ ناگرن نه لئن: (هكذا وجدنا آبانا) (ولو) نه وهي نه مان نه ي بينن (آبا) يان نه يان ديوه (مع الأسف) نه وهي به ناگا دي به لايه تر خانه خوشتور نه بين ﴿قُلْ: يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ايمان) ٿي دروست، بين (غل) و (غش) نيوه (اصحاب) ي (عقول) ن (البان) ﴿اتَّقُوا رَبَّكُمْ﴾ مه لئن: نيمه (مؤمن) ين نه وهي بي ڪهين (ضري) ي نيه (ايمان) بؤ (تقوي) و (عمل) ي (صالح) ه، (مؤمن) ٿي له خوا نه ترسي بؤ چي چا ڪه؟ (ايمان) ي چه (فائده) ي هيه؟

بۆ خۆی بۆ (امهت) ی خوا ئه زانی (بعض) ئی گونا هبار هه ن؛ بۆ (دین) و (دنیا) ی (مسلمانان) آن گه لئ له (کافر) آن (ضرر) ی (زیاد) تره با له (قیامهت) له (خدمهت) (ابن المنیر) (محشی کشاف) له (اعلا علیین) ی به هه شتدا بن؛ خوا له (دنیا) (محو) یان کا لئ یان بنویتی بۆ هه موومان قانزاجه؛ هه ز نه کا خوا له (آخهت) (عفو) یان کا هه ز گا (عذاب) یان دا (خیام) خوش ئه لئ:

آن قوم کی سجاده پهرسته ند خه رهند

زیرا کی به زیری باری سالوس دهره ند

دین نه ز هه هه طرفه ته رکي دهر په رده یی زهد

اسلام فرو شه ند و زوکافر به تره ند

(ابوعلا) ی (معری) ئه لئ:

واذا تساوت في القبيح فعالنا

فمن اتقى واين الفجار؟

﴿لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا﴾ ئی به جئ وو پئ؛ تی ب (فکران) چ (حسن) ه، (ملائم) ی (حال) و (وقت) ه (مقتضا) ی (مقام) ه (والله) بۆ (بلوغ) ی (مقام) (رعایهت) ی (مقتضي الحال والمقام) (لازم) تره له (رعایهت) یان له (بلیغ) ی (کلام)؛ (بلاغهت) ی (فعلي) (قیاس) له (بلاغهت) ی (قول) ی نا کری، نه وانه ی (احسان) بکه ن ﴿فِي هَذِهِ الدُّنْيَا﴾ له و (حیات) ی (حاضر) ی زینده گانی نئزیک ﴿حَسَنَةً﴾ له (دنیا) و (آخهت) (ثمره) ی (محسن) ی پاستی (اولاً) له (دنیا)؛ (ثانیاً) له (آخهت) دهر نه که وی ﴿وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ﴾ (جولان) بکه ن (احوال) ی (امم) بزائن بۆ (دوامی) (ملک) و (ملهت) ی خویان چ نه که ن؛ بۆ (کشف) ی (اسراری) (طبیعهت) بۆ (توسیع) ی (دین) و (دنیا) ی خویان چ (صبر) و (ثبات) نه نویتن. لیره (امام) له (صاحب) ی (کشاف) (حدیث) ی (نقل) نه کا (رسول) ی (اکرم)

ئه فه رموئ: خوا پوژنی (جزا) (موازين) داده نئ؛ (اهل) ی هه (نوع) ه
(عبادهت) ئ (عبادهت) ی (وزن) نه کرئ (آ) (اهل) ی (بلا) نه بئ نه وان
(اجر) یان به سه ردا ده پێژندری بئ (حساب) (معلوم) ه (معتزل) بوه وه
(معلوم) ه (قول) به (میزان) و (وزن) ی (اعمال) نه کات. من له (دهرس) ی
(علم) ی (کلام) به (فقئ) یان نه لیم: (قول) به (میزان)، (مناسب) ی
(رای) ی (معتزلی) یانه؛ (اصحاب العدل) ی (قائل) به (استحقاق) (میزان)
(موافق) ی (رای) (اشعری) و (اشاعر) آن نه خوا بئ (حساب) هه رچی بئ
کا نه یی کا (والسلام) ﴿إِنَّمَا يُوفَى الصَّابِرُونَ أَجْرُهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ نه وانه نه ی
بینن.

یه کئ (ربع) ی (قهن) ئ له (عمر) ی خوئ (صرف) نه کا بئ (اختراع) ی
(آلهت) ئ (کشف) ی بنی (بحران) ی پێ بکات؛ نه وانه یبینن (مبشر) آنی
(مسیحی) (تحمل) ی چ (نوع) ه (مشاق) نه کهن؟ (خاصة) له ناو
(وحشی) یان له (مشرق) و (مغرب) و (جنوب) و (شمال) (حول) نه دهن؛ تا
(شخص) ئ بکه نه به (مسیحی)؛ نه ی (مسلمان) نه ی نه یوه چ نه کهن؟ نه بئ
(دین) نه بئ (دنیا) تئ ناگوشن نه وانی ده وله مه نندن؛ خه ریکی (عیش) و
توشن (سه رامه دان) ی (عرفان) (دائم) مه ست و سه رخوشن ﴿قُلْ: إِنِّي
أُمِرْتُ﴾ (امری) (الهی) ﴿أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ﴾ (وحده) ﴿مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ﴾
(علمی) (عملي) (ظاهری) و (باطنی) (اصولی) و (فروعی) (افتائی) و
(قضائی) ﴿وَأُمِرْتُ﴾ (زمحشری) نه فه رموئ: بذالك ﴿ل﴾ (اجل) ﴿أَنْ أَكُونَ
أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ﴾ (امام) و (سابق) و (مقدم) یان له (دنیا) و (آخرهت) (یعنی)
به (رسالهت) و (نبوهت) نه بئ (عبودیهت) و (عبادهت) ی زۆر زۆر پاک و بئ
(غل) بئ (فکیف) ئیدی؟ (لاشک) نه وانه (انتساب) یان هه یه
بئ (حضرهت) ی (رسالهت) نه بئ له خه لکی به (اخلاص) تر بن ﴿قُلْ: إِنِّي
أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي﴾ (معاذ الله) (بالفرض) ﴿عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ که نه و
بترسن خه لکی چۆن ناترسی؟ کوو (امین) نه بئ (اعتماد) نه داته سه ر

(قرابهت) و (شفاعت) ﴿قُلِ اللَّهُ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي﴾ (لاشک) (تکالیف) و
 (مشاق) ی (رسول) ی له ئی (امهت) زیتیره ﴿فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ﴾
 (حتى الكلبو السنور و المخرج) ﴿قُلِ إِنَّ الْخَاسِرِينَ﴾ (کاملین فی الخسران)
 ﴿الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ﴾ به (کفر) و (جهل) و (عبادهت) ی (اصنام) و (انعام)
 ﴿وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ ۛ (مؤمن) ۛ (کافر) (فی الحقیقه) گه لئ کس هه ن
 خویان له سه ر (مسلك) ین (خائب) و (خاسر) و (په زیل) و (سفیل)؛
 (اولاد) یشیان (عیناً) بۆ پئی خویان (سوق) نه که ن؛ (اهل) یشیان وه کی
 خویان (خسارهت) مه ند نه بن، له قیس (صاحب) ی (اهل) یش نه چن ﴿أَلَا
 ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ﴾ ناشکرایه وه هم قانزاجی تیانیه. (انسان) (عجایب)
 خوی بئ (قیمهت) نه کا (سجده) بۆ (صورهت) ی عه لموده یی (موهوم) ی
 (مریمه) نه با؛ پیخی کا به (کمال) ی (ابتهاج) بۆ (برکهت) و (امتیاز) به
 نیوچاوان و لووتیا ئینئ وای کوو خوی (خسار) نه کا! نازانی (مفکر)
 له (احوال) ی (متلونه) ی (بشر) بلئ: چي؟ ﴿لَهُمْ مَنْ فَوْقَهُمْ ظُلُلٌ مِنَ النَّارِ﴾
 (ظله) بۆ (فوق) له جئ خوی تی، نه وه ی سییه ر بکا له (فوق) وه وه یه،
 وه کی (سقف) ﴿وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلُلٌ﴾ بۆ (مشاکله) یه یا (مشابه) ی (وصفه) یه؛
 نه ویش (من النار)، (زمحشری) نه فه رموی: (ظله) یه بۆ (طبقه) ی ژیروان من
 نه لیم: (ممکن) نه گه ر وه کو (قبه) (دهوره) ی دابن نه وان له مه یانه وه
 کی (مرکز) (استقرار) یان بووی له هه موو (اطراف) (نار) بۆیان بوویته
 (ظله)، وه کی ئاسنی له (قبه) ی (مطلی) به (مغناطیس) که له (حکایهت) ی
 (سلطان محمود) ی (غزنوی) نه گئینه وه؛ (وقت) ی (فتح) ی (سومناات)
 ﴿ذَلِكَ﴾ نه و (عذاب) ه (هائل) ه ﴿يَخْوَفُ اللَّهُ بِهِ﴾ به (ذکری) ﴿عِبَادَهُ﴾
 (عام) له (بر) و (فاجر) و (مؤمن) و (کافر) ﴿يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ﴾ کوردی
 نه لئ: دۆست نه وه یه بتگریه نی؛ دیاره خوا له پووی (لطف) و (مرحمهت)
 (احوال) و (اهوال) ی (قیامهت) بۆ (عبادی خوی (بیان) نه کا تا خویان

بپارێزن ئەو هی (سبب)ی چوونە ناو (نار)ە ئەو کەن ﴿الَّذِينَ اجْتَنَبُوا
 الطَّاغُوتَ﴾ (کاهن) (شیطان) (رؤسای) (ضلال)؛ (سیاسون) ﴿أَنْ
 يَعْبُدُوهَا﴾ له (امر) و (اطاعە) یان دابن؛ لی یان دوور ئەکە و ئەو هی ﴿وَأَنَابُوا إِلَى
 اللَّهِ﴾ پەویان کردە خوا بە (عبادەت) ﴿لَهُمُ الْبُشْرَى﴾ له (طرف) خوای؛
 (حال) (بشارەت) یان ئەداتى ﴿فَبَشِّرْ﴾ (الآن) ﴿عِبَادَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ﴾
 فەرمايشی (الهي) نى (رسول)ى ﴿فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ﴾ بۆ کردنى کى هە
 (أوفى) ئەو کەن ئەتۆپنە (حال) و (وقت)؛ (احکام)ى (الهي) هەمووی
 (حسن)ە؛ (احسنیەت) بە (وقت)؛ (ئەگۆپی) ئەمۆ (مع الأسف) له ولاتى
 نێمە (علم)ى (دینی) له (انقراض)ە (ملا) له برسان (تدریس)ى پێ ناکرێ
 (فقی) له بەر ناخۆشى (حال)ە و (استقبال)ى پوو له (ماموریەت) ئەکا؛
 بۆی (میسر)ین؛ دەوله مەندانى (دیانتەت) پەرورەر (مولود) ئەکەن، تەق و
 هۆپی (دەفە) و (صلوا یارقاعیه) تا نیزیکی (بیان) خەولە (مسلمان) آن
 (حرام) ئەکەن؛ و ئەبێ؟ (جهل) و (نعم) بکا (العیاذ باللہ) (کفر)
 له (استیلا) دابن (اهل)ى (خیرات) بە نوێژ و بە (تسییحات) و (صلوات)ى
 (لسانی) خەریک بن، و باشە؟ بلیم: جی؟! ئەو وایە ﴿وَأُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ
 اللَّهُ﴾ (هدایەت)ى راست و چاک و بێ (غش) ﴿وَأُولَئِكَ هُمُ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾ هەر
 ئەوان (صاحب)ى (عقل)ن؛ (تمام)؛ (شبه)ى نیه تا (عقل) له (میل)
 دوورترین شتى چاتر (اختیار) ئەکا ﴿أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ﴾ له
 بێ (لب) آن ﴿أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ﴾ (سعد الملة والدين) ئەیکاتە
 (استعارە) یە (تمثیلیه) (حال)ى (جناب)ى (رسالەت) و (سعی) بۆ
 (ایمان) و (اسلامیەت)؛ (تمثیل) ئەکا بە (حال)ى کەسێ تێگۆشى خەریک
 بێ کەسێ له ناو ناگر (نجات) دا ﴿لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ﴾ (اولاً) (فطرەت)ى
 (رب)ى خۆیان تێک نەداو (ثانیاً) خۆئە پارێزن لى ئە ترسن (مخالفە)ى
 ناکەن ﴿لَهُمْ غُرَفٌ مِّنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ﴾ (ناطحات السحاب) له بەر ئەو

بهو (سورته) ه نه لَین: (سوره) ی (غرف) ﴿مَبْنِيَّةٌ﴾ نهو (غرفه) به (نوع) ی
 ﴿تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ﴾ (علوی) و (سفلی) وهکی یهک له تهکیا (جنان)
 ههیه (انهاری) پَیدا ده پوا؛ له (دار) ی (دنیا) به (واسطه) ی بۆی؛ ناو
 نه کیشن بۆ ئۆدهی شیسته مین؛ (ممکن) ه (اوائل) نه مهیان بۆ (تصور)
 نه کرابی ﴿وَعَدَ اللَّهُ﴾ که فه رموی: (لهم) دیاره (وعد) ی پی داوون ﴿لَا يُخْلَفُ
 اللَّهُ الْمِيعَادَ﴾ (ملا) یانی ئیمه نه لَین: (نقص) ه، (نقص) بۆ خوا (محال) ه
 نه گهر بلَین: (قبیح) ه نه لَین: (لا یقبح من الله شیء) (عضد الملة والدين)
 نه فه رموی: نازانم (فرق) ی چیه؟ نه گهر که سئ (انهار) له (طبقات) ی
 (فوقان) ی دوور بزانی بۆ (تقریب) له (فهم) و (خیال) یان نه فه رموی: ﴿أَلَمْ
 تَرَ؟﴾ (ایها الرائي) ﴿أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً؟﴾ باران ﴿فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ
 فِي الْأَرْضِ﴾ له (داخل) ی له گه لئ جئ وای داده مه زینئ، ناو له ناو عاردی
 بلَند نه بی له تۆقه سه ری چیا یان؛ وهکی (قنديل) ی ئیمه ناو دهرده کولئ؛
 گول (تشکیل) نه کا ناوی (بیخال) له (طرف) ی (پواندون) له چ
 حه یووقه کی مه لده پڙئ نه وهنده تۆره، (بعض) ی له (اهل) ی (خبره)
 ووتوو یانه (قابل) ه نهو ناوه (ماکنه) یه به (حرکه) بخا تا (سلیمانی) به
 (قوه) ی (کاره با) (منور) بکا له پشتی دئی (چناران) چ ناوی دیته خوار
 به کئودا؛ (مملکت) ی پاراو نه کات بچۆ بۆ (بیتوات) ه و (هه رتهل) و
 (زیوه) له دیهاتی کوردستانی ئیمه (حیرهت) نه یکه ی. ناو به بارانی
 (زیاد) نه کا (أَمَّا) (من حيث الأصل) له نهنده روونی عه ردی به (اختلاط) ی
 (هایدروجن) و (ئوکسیجن) ناو (ایجاد) نه کا ﴿كُلُّ شَيْءٍ يُخْرَجُ بِهِ﴾ به ناو، خوا
 خۆی و نه فه رموی: دیاره (بالفعل) (اکثر) ی (حبوبات) به ناو شین نه بی؛
 ناو نه بی شین نابئ؛ پاشی شین بوون ناو نه درئ هیشک نه بی؛ به بی ناو
 (ممکن) ه یا (ممکن) نیه شین بی (العلم عند الله)؛ (جزم) ی (عقلی)
 به (امکان) و (امتناع) لای من (مشکل) ه، (طب) ی (عیون) (جزماً) نه لَین:

(ممکن) نیه (اشاعره) (جزماً) ئەلّین (ممکن) ه چتاقه لا (دلیل) ی
 (قطعی) یان نیه؛ هه رچی هیه (جناب) ی (حق) به ناو (اخراج) ئە
 ﴿زَرْعًا مُّخْتَلَفًا أَلْوَانُهُ﴾ له (ارض) ئی (صالح) و (قابل) ی (انبات)؛ ئەهیتته
 دهر (انواع) ی (زرع)؛ (انواع) یش (مختلف) ه، (اطوار) ی (کل) یکیش
 (مختلف) ه، به (لون) به (طعم) به (مقدار) ﴿ثُمَّ يَبِيعُ﴾ به (قوه) ی (نامیه)
 دهست ئەکا، به (هیجان) (زیاد) ئەکا ئەگاته (نهایت) ی (نما) ﴿فَتَرَاهُ
 مُصْفَرًّا﴾ له بهر ئەم (تفریح) ه (قسم) ئی (بیهیج) به (بیبس) (تفسیر)
 ئەفه رموون: ﴿ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا﴾ وشک ئەبێ تیک ئەشکی له بال یهک دیته
 دهر ورد ئەبێ (کما هو المشاهد) ﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ﴾ لهو (مذکوره) (اطواریه)
 چهند دووره، چهند عجایبه (حبه) بنۆره چیه؟ ئەبیتته چی؛ وه چی لێ دی؟
 ﴿لَذِكْرِي﴾ نازانم به کوردی (مقابل) ی بلیم چی؟ ﴿لَأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ ئەوانه ی
 دل و (عقل) یان هه بێ، که سێ (تامل) کا له (حال) ی (نباتات) و
 (حیوانات) و (انسان)، (عاقبهت) ی (نما) و (قوهت) ی چیه؟ به (دنیا)
 (مغرو) نابێ، ئەزانێ (متاع) ئی (زائله) دلێ پێ نا بهستی؛ (خیام) ئەلی:

ئە ی دل هه مه اسبابی جهان خواسته گیر

باغی طریت سه بزه ئاراسته گیر

وانگاه به ران سه بزه شه بێ چون شه بنم

بنوشسته و بامداد سهر خاسته

وه هه م میگۆیه د:

شادی مه طه له ب کی حاصلی عومر ده میست

هه ر ذره زو خاکی که یقیدای و جه میست

احوالی جهان و عومر باقی وجود

خواهی و خیالی و فرهی بی و ده میست

﴿أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ﴾ (شرع) به (معنی) (مد) و (بسط) ه (أَمَّا) لیره (مد) و

(بسط) ی (لحمی) نیه؛ (روحی) یه دل گو شادی یه ﴿صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ﴾ وه کی

ئەوانەى سینگ و دلتەنگ و ویک هاتیه؟ (خیر)، (قیاس) لیکناکرین
﴿فَهُوَ﴾ ئەوى خوا دللى گوشادکا، بۆ (اسلام) ﴿عَلَى نُورٍ﴾ (نورای) (عظیم)
﴿مَنْ رَبِّهِ﴾ لە (طرف) خواى؛ (نورای) (الهی) ئەو (نوراه) لە (پۆنتکین)
زیتەر (نفوذ) ئەکا؛ بۆ (ادراک)ى (اشیا)ى (معقوله)ى (غیر)ه (محسوس)ه
یا لە مەیانى (محسوسات) بزره؛ بە (دقەت)و (قوۋە)یە (منبه) ئەى گاتی؛
بۆ (شرح)ى ئەو (آیەت)ه ئەگەر (اهل)ى (وجدانى) بنۆرە (وجدان)ى
خۆت، هەر (حکم)ى هەر (مسئله)یە هەر شتى (موافق)ى (میل)و (رای)و
ئارەزووت، ئەبێ چۆن دلت پێى تەنگ ئەبێ سینگت ویکدی پھوت گرژ
ئەبێ (نفرەت)ى لێ ئەکەى (حظ) ناکەى بى بیەى (بحث)ى لێکەى.
ئەوہى (موافق)ى (میل)و (مزاج)و (مشرب)ات بێ (ولو) بزانی درۆیە،
وانیە (کیف)ات پێدێ دلت بۆى گوشاد ئەبى سینگت (فراح) ئەبێ،
پھوت (منبسط) چاوت ئەپشکوئ، (حال)ى (حاضر) (هتەر) (زعیم)ى
(المان) (انسان)نیکە لەو (عصر)ه (فرد)ه بۆ (تعالی) (المان)چى کردو
چى ئەکا؟ مەمووی (محیر العقول)ه بەدخواھانى بێ شەرم و (محابا)
قسەى سووکى لە (حق) ئەکەن (مجنون)ه بێ (ذکا)یە (سفلی)یە (وھکذا)
(بعض)ى (انسان) قسەى نالایقى لە (حق) ئەکا (نظر) بە (هتەر) بە پشیلە
حسابى ناکرێ. کەسێک خۆش ئەوئ ستایشى ئەکەى یا (امل)ات پێیتى
ئەىکەى (نابغ النواہی)ى (عبقری) گوئ لێ کە (مسیحی) لە (حق) (محمد)
چ ئەلێن؟ بۆ (سورەت)ى (مریم)ه و (فەرخ)ۆلەى چى ئەکەن؟ دیارە
(میل)ى (فاسد) ئەگەر (استحکام)ى بوو بە (قہرى) خوا ئەبێ (قبول)ى
(ازالە) ناکا. ئەگەر دل خاوێن بوو بە (حسد)و (عداوت)و (حب)ى
(رأسەت) بە (فساد) نەچوو بوو زوو (قبول)ى (حق) ئەکا، هەرچەندە
گەورەى خۆى ئەیەنیتە ریزی (حق) خواھان (ولو) نۆر (فقیر)و (دون)
(نسب) بن (کبر)و (انانیە) نامێنێ یا نابێ یا (مقہور)ى ئەکات؛ ئەوہى
بە (فساد) چووێ، بە (درجات)ى (متفاوتە) بەو گوێرەیش لە (حق) دوور

ئهکه ویتتهوه. (علما)ی (نظر) ئهفه رموون: که سنی (علم) له (فکر) و (ترتیب) (مقدمات)؛ یا (مقدمات)ی (مرتبه) وهرگری؛ ئه بێ (تجريد)ی (نفس) بکا له (عقائد) و (تقالید) خۆی پاک بێ له (میل) و (محابا) ئهوجا ئهتوانی (علم) وهرگری؛ (والا فلا)؛ بۆیه (بعض)ه (مؤرخ) ئه لێن: ئیمه خۆمان (تجريد) ئهکهین له هه موو (دین) و (مذهب) (من حیث الإنسانيهت)؛ بێ (نسبهت)ی (قومیهت)؛ ئه و (تاریخ)ه یا ئه و (کتیب)ه داده نێین تا (حق) ب لێن؛ (حقائق)ی (تاریخیه) تیک نه دهین (مستشرق)ه کانی که (أساساً) به (لوث)ی (تثلیث) پيس نه بووین؛ به (میل) و (محبهت) نه به ستراونوه ده ر (حق) به (حضره تی محمد)ی له گه ل ئه وانیتر (فرق)یان زۆره (اکثر) قسه ی (منصف)ئه ئه که ن (أما) په گه شینکه یان نه مردیه؛ جار جار شتی ئه هاوینه مه یانه (لکن) ئه و (تجريد)ه به پاستی نابێ (الّا) به (مشقهت)ی زۆر؛ (علما)ی (نفس) هه رچه ند له (دخائل)ی (نفس) و (اسرار) و (احوال) به شاره زایی ئه بووین، (أما) له (دخائل)ی پاک نابنه وه؛ ئه لێن: ئه مۆ (عصر) (عصر)ی (نوره)، ئه و هه موو (اکتشافات) و (اختراعات)ه؛ (تائیر)ی ناکا؛ به پاستی (عقائد)ی (زائفه) نابا، (انوار)ی (علوم) ئه و (ظلمات)ه ی لانا دا؛ (الّا) بۆ لای (فجور) و بێ (دینی) ئه پوا؛ چونکی (میل) (ازاله)ی (صعب)ه. ئه بیینی (ذات)ی (ایمان) ئێنن، (مسلمان)ی باش به (عبادهت) (لکن) (میل)ه که ی نه مردوه؛ به س وهک سه پ بووبی ناگای لێ نامینن؛ وانه بێ (حسب الظروف) وهک ناگری بنکا هه ل ئه بێ (عالم)ی ئه سووتینی. برام به (بصیرهت) (تتبع)ی (امزجه) و (میول) و (احوال)ی (نفسیه) بکه ئه و جا له (آیات)ی (قرانی) قسه بکه. خه ریک مه به به (منازعات)ی (اهل)ی (سنة) و (أصحاب)ی (عدل) و (توحید) (تائیر) به (مذهب) زۆر (عجائب)ه من زۆر بێ (میل) و (محابا) م لام وایه (طالب)ی (حق) م، (قول)ی هه ر (امام)ی که بزانه (موافق)ه (قبول)ی ئه که م زۆر

(اعتراض) م له (ائمه) ی خۆم ههیه؛ که (ائمه) ی (شافعی) و (اشاعره) ن؛ (مع هذا) یهکی له (علما) ی (مذاهب) ی تر (اعتراض) یان لئ بگری؛ دلم سه غلته ئه بین زۆرم لاگرانه؛ نه وهنده ی (ممکن) م بئ (سعی) له (دفع) ی نه که م. ئیتر (لازم) ه (انسان) زۆر ئاگاداری (احوال) ی (نفسیه) و (اطوار) ی بئ ﴿فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ﴾ دل رهق ﴿مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ﴾ که ناوی خوا. بهیندرئ به (وحدانیه) دلیان ویکدی پهل ئه بین هه لئه چئ (نفرت) و (کراهت) له (دلیان) (مۆنجه) ئه دات گه لئ (منتسبین) ی (تصوف) له (حق) خواو (قران) و (شریعت) وایان به سهردئ؛ ئه گهر (سعی) نه که ن بۆ (ازاله) ی ئه و (نفرت) و (قسوت) ه مالوێزان ئه بین ﴿أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ﴾ (سیدی آلوسی) ئه لئ: ئه و (آیه) ه له (حق) (حضرت) ی (همزه) و (علي) وه له (حق) ابولهب و کوپی نازل بوه (لکن) (لاشک) (حضرت) ی (همزه) وه (حضرت) ی (علي) له وانه بووین خوا (شرح) ی (صدر) ی کردینه؛ وه (ابولهب) و کوپی له (قاسیه القلوب) آن بووین؛ (لکن) دلم بۆ (سببیه) ی (نزول) ناچئ (سبب) ی (غیری) (میل) چیترا نازانم (آیه) (مربوط) و (منسجمه) (مطابق) ی گه لئ که سه ﴿اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ﴾ له (قدم) و (حدوث) ی گه پئ؛ گوئ گره (معانی) (ارشادی) له (اسرار) ی بگه (تطبیق) ی (آیات) له گه ل (آیات) ی (کونیه) بگه (اتخاذ) ی که به (امام) به دئ خاوین له (منازعات) ی (فرق) ی (اسلامی)؛ ئه و جا به پاستی (هدایه) ی ئه بین (منشرح الصدر) ئه بین. (محقق) بزانه بۆ (حیات) ی (روحی) (نزول) ی (قرآن) گه لئ له (نزول) باران بۆ (حیات) ی (مادی) (نافع) تره ئه گهر بکه ویتته ناو دلت ئه ی کا به (ینبوع) ی (حکمه) له وێرا بۆ (أطراف) ی (بدن) (انهار) و (جداول) ی دیت؛ (انواع) ی (مختلفه) له (علوم) له (فضائل) و (شرف) و (ناموس) و (غیره) و (میل) ی (کریمانه) و (رحیمانه) له (نفس) و (هیکل) ی (انسان) شین ئه کا؛ ((ثمر) ی بۆ (انام)

دهرئه خا ﴿كَتَابًا مُّتَشَابِهًا﴾ به (اعتباری) (آیات) ویک چووئی (متماثل) له
 (حسن) (لفظی) و (معنوی) هه مووی (بلیغ) و (فصیح) و (موافق) له گه ل
 (آیات) ی (کونی) ﴿مُتَّانِي﴾ هۆندرایه وه پوو له یهک (یقوی بعضه بعضاً)
 وه (مشتمل) ه له سه ر دوو (حال) بویه ﴿تَقْشَعِرُ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ
 رَبَّهُمْ﴾ له (خوف) و (هیبت) ته زوویان به پیستی دادی. (لاشک) نه وه له
 دله وه (نشأت) نه کا نه گه ر دل ناگای لئ نه بی (بدن) ی دی نازانی ۵ نوعه
 (خبری) دایه خوا، نه له رزی یان نا؟ ﴿تُمْ﴾ پاش ته زوو و مووچرک پیداهاتن
 ﴿تَلَيْنُ جُلُودَهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ﴾ وا له خو ناچن (غافل) و بی ناگابن به
 ئومیدی (رحمت) ی (الهی) (صاحب) ی (کتاب) دل و (بدن) یان نه رم
 نه بی، میل نه کا بۆ (ذکر) ی خوی؛ (قلب) که (میل) ی کرد (اعضا)
 هه مووی دوی نه که وی؛ نه گه ر (میل) ی به (قوه) و (صادق) بی نه مپوش
 (قرآن) که (چاک) بخووندی (نوعاً ما) (تاثیری) نه کا له دلان (أما) ته واو
 نه (سوق) ی ناکا بۆ (عمل) (وقتی) به له (پادیق) (اکثری) (ناس) گوئی
 نه گرنه (قورآن) خوندن (امثال) ی (شیخ محمد رفعت) ی (مصری)
 (تاثیری) له دلیان په یا نه بی گه لئ که س نه ه ژینئ (أما) زوو به سه ر
 نه چی. (سبب) ی یه کانه له (قوه) ی (قلب) (حرام) خواردنه؛ (حقیقه) زۆر
 نه ماوه به (کلی) دل بمرن (حکایه) ی نه که ن له بابم بیستیه؛ نه ویش له
 جلیزاده (حاجی کاک اسعد) ی بابی نه ویش له بابی (حاجی ملا عبدالله)
 (ابن الجلی) (شخص) ی دیتته (خدمه) ی بابی (یعنی ملا عبدالرحمن) ی
 جلی (عرض) ی نه کا: (وقت) ی دلی خوشم هه بوو (صاف) زۆر (متلذذ)
 نه بوو به (مناجات)؛ ئیستا تیک چوو: (ملاحظه) نه که م؛ تاریک نه بی
 دوو که ل (دهوره) ی داوه، نه و (لذته) و (حال) خویشیم نه ماوه (مع أنه) چ
 به خوّم (شک) نابم نه فه رموی: سبه ی وه ره وه به لکوو شه و له خه و
 شته کم بۆ (معلوم) نه بی سبه ی دیتته وه (خدمه) ی؛ نه فه رموی: وام بۆ

(ظاهر) بوه؛ ئیوه نان به تهپاله ئه‌که‌ن؛ (یعنی) تهپاله ئه سووتیتن له (بدل) دار؛ ئه و سیله‌ی نانی له‌سه‌ر ئه‌که‌ن کونه‌کی تیا به دووکه‌لی تهپاله‌ی له نان ئه‌نیشی نانه‌که ئه‌خوی دلتی تیکداوه؛ بپۆسیلێ نوێ بکپه نانی وا دووکه‌لاوی مه‌خۆ؛ دئییه وه سه ره‌خۆ. (حقیقه) ئه‌چیته وه ئه‌تۆپیته سیل وه‌کی فهرموویه‌تی، وا بوه، (بعده) نانی خاوین ئه‌خوا دلی چاک ئه‌بیته وه ئه‌مه‌وا له (بغدا) (جمع) له قه‌حپان پار به (ریا) وه‌رنه‌گرن؛ (معامله‌ی پتوه ئه‌که‌ن؛ (مسلمان) آن (رزق) یان لێ ئه‌که‌ن (اعاشه‌ی پێ ئه‌که‌ن؛ ئایا دل ئه‌میتن؟ (حاشا). برام (کرامه‌ت) ئه‌گه‌ر (خیری (دین) ی تیا بی (قبول) ی ئه‌که‌م؛ (اما) که‌سی بلێن: (ولی) به (مرشد)ه ناوی له‌سه‌ر مه‌رچی به‌پندری؛ (حلال) و (زال) ئه‌بێ ئه‌مه‌ کوو (قبول) که‌م؟ (دین)، (شرع) له‌گه‌ل ئه‌و گوفتار په‌فتاره کوو ئه‌میتن؟ (جناب) ی (سیدی آلووسی) (بعض) ی (احوال) ی (صوفیه) (ذکر) ئه‌کا که (قرآن) ئه‌بیه‌ن؛ ئه‌هارینن بێ هوش ئه‌که‌ون؛ ئه‌مه به (بدعه‌ت) ئه‌زانن (حقیقه) ئه‌گه‌ر به ده‌ست خۆی نه‌بێ، به (منافقی) و (جعلی) نه‌ی کا قسه‌ی لێ نه‌؛ وه‌کی (سعدی) ئه‌لی:

تعذر صیحة الواجدین فصا حوا

ومن صاح وجداً ما علیه جناح

من له (وقت) ئی (عزّه‌ت) و (تعالی) و (استیلا) ی (اسلام)

(مسلك) ی (تصوف) م لا باشه بۆ (شخص)؛ (اما) (منافق) ی زۆد هه‌ل ئه‌گرێ؛ وه‌هه‌م ئه‌مپۆ بۆ (عالم) ی (اسلامیه‌ت) ئی راستی (مسلك) ئی (موافق) نه‌یه. ئه‌مپۆ (امه‌ت) ابی (مقابل) ی (اورویی) و (امریکی) راوه‌ستی (زعما) ی وه‌کی (هتلا) و (موسولینی) مان پێ ئه‌وێ؛ کارخانه جاتمان (لازم) ه (علما) ی (مخترع) مان گه‌ره‌که (مع‌الأسف) هیچ؛ بلێ: یۆک به‌لی وه‌کی (عرض) م کردینه (رعايه‌ت) ی (مقتضى الحال) (لازم) تره له (اقوال)

(قوهت) (اتحاد) (سعی)، (عطالەت) نه مینی ئەمە خۆیه تی ﴿ذَلِك﴾ ئەو (کتاب)ە (موصوف)ە (مشهور) و (معروف)ە ﴿هُدَى اللَّهِ﴾ (اشهد بالله) وایە ﴿يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ﴾ (هدی للمتقين) که له (صدری) (قرآن) فەرمووی؛ پاک نهاد، (فطرەت) به (فساد) نه چوو و ﴿وَمَنْ يُضِلُّ اللَّهُ﴾ ئەوێ خوا گومراهی کا، (قرآن) که (هدایەت)ە بۆی بیته (سبب)ی (ضلال) ﴿فَمَا لَهُ مِنْ حَافٍ﴾ کەس (هدایەت)ی پێ نادری، زیڕا تا (زەر) به (استعداد)ی هەبی، ئەگەر زووش نه بی، درەنگ (ایمان) ئێنێ (هدایت)ی به (قرآن) ئەبی؛ (اما) ئەوێ به (فساد) چوو له (قابلیەت) ئەچیتە دەر چارە ناکرێ؛ (تصور) ئەکە؟ یه کێ وه کی (کلمنصق) (عدوی) (دین) و (عدوی) خوا (فکر) و (وجدان)ی وایی (عن صميم القلب) بلێ: تا ئەو (قرآن)ە مایی (انسان) (استراحەت) ناکا (انە) ئەو (قرآن)ە مایی شەپو شۆپ و (فساد)ە. (تصور) ئەکە؟ (ایمان)ی به (قرآن) له (دائره)ی (امکان) دایی، دێته (خیال) (فرعون) (ایمان) به (موسی) بێنی؟ وه ئەلێ: (الم نریک فینا ولید؟) دێته (وهم) (ابو جهل) پلنگی (قریش) له گەل (ابو هریره) و (بلال) و ئەو (فقرا)یانە (مساوات) (قبول) بکا؟ ئەتوو بی وخوا باوێ ئەکە، پادشاهی (صاحب)ی (تاج) و تەخت و (حشمەت) و (کبریا) بۆ کەسێ به ناوی (مهدی) له تەخت بیتە خوارێ؟ به هەموو (دولەت) و (ملەت) و سوپای بکهوێته دوا؛ ئەوی وای (ده ماغ)ئ بێ هووده پوخت و (خیال)ی (باطل) کەرد. (سیدی آلوسی) (سید نعمانی کوری سیداحمدی دحلان) ئەلێن: (سلطان)ی (عثمانی) به (تبعیەت)ی (مهدی) ئەگات پاش (مهدی) باز (خلافت) و (ملک)داری ئەکەوێته دەست پادشاهانی (آل)ی (عثمانی) خانه دانی (عثمانی) نا (شکر) نه بی (منقرض) بوون پەراگەنده ئاواره بی (دار) و دیار نه (مهدی) هات؛ نه (ملک) و (سلطنەت)ی وان ما! (ریا)کاری یه کێکە (ملا) به (فساد) ئەبا (الا لله الدین الخالص) ﴿فَمَنْ

يَتَّقِي بَوَاجِهِ ﴿ به پویی خوی و به س ﴿سُوءَ الْعَذَابِ﴾ (وجه) ئی تری نیه؛
بی ده ست و ده سلات ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ (لاشک) (مقصود) عجز و بی
چاره گیانه؛ وه کی نهو (شعره) ی نیه:

يلقي السيوف بوجهه و بنحره

ويقيم هامته مقام المغفر

نهو (شخص) ه له کئ؟ نهوان له کئ؟ ﴿وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ﴾ نهوانی گومراهی
بی (لب) ﴿وَتُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ﴾ (نوق) ی (ثمره) ی (عمل) (نوق) ی
(علم) ه ﴿كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ له (امم) ی (سالفه) ﴿فَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ﴾
(عذاب) ی (دنیوی) (استیصال) ﴿مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ﴾ له (ظرف) ئ
(جهت) ئ به (خاطر) و (خیال) یان دا نه ده هات ﴿فَأَذَاقَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ﴾
(ذل) و (صفار) و (ده مار) ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ (تفضیلات) یان (بیان) کراوه
﴿وَالْعَذَابُ الْآخِرَةُ أَكْبَرُ﴾ (کما وکیفا) ﴿لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ (اعتبار) یان کردبا
هر یه ک به (سابق) ی خوی (لکن) (جهالت) ری (علم) و (شعور) ی
لی گرتن ﴿وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ﴾ له (مواضع) ی (متعدد) ه ﴿مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ﴾ (موافق) ی (حال) یان بی بۆ (هدایهت)؛ هر (کلیه) به (مقام) ی
خوی ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾ (مقصد) و (مراد) له (حزب) و (ایراد) (تذکر) یانه:

من آنچه شرطی بلاغست با توو گویم

تو خواه نهز سوخته نه م په ندگیر و خواه مه لال

(تصویر) ی (اهوال) و (احوال) ی (قیامهت) گفتوگوی (رؤسا) و (اتباع)
(لوم) ی (ملائکهت) آن گفتاری پیشه وای (اهل) ی (ضلال) (ابلیس) ی پر
(تلبیس) (لما قضی الامر) (حقاً) بۆ (عاقبهت) نه ندیشان؛ (غایهت)
(نافع) ه، (حذر) نه که ن؛ کهس له (حذر) (ضرر) نابینی. (دول) ی (راقیه)
نه مپۆ بۆ پاش مه زار سال تی نه کوشن؛ (حذر) له (خلل) و (نقص) ی
(ملک) داری (قوم) ی خویان نه که ن ﴿قُرْأْنَا عَرَبِيًّا﴾ (لسان) ی (واضح)؛

(بلیغ) و (واسع) ﴿غَيْرَ ذِي عِوَجٍ﴾ بئ خواره‌که و پیچه‌که. نه‌گەر (بعض) (کلمات) ی (لغات) ی (اجنبی) یه (قبل نزول القرآن) (عرب) وهری گرتبی (شکل) هکی (عربی) له بهر کردبی (مستعمل) بووی له (قرآن) دا (واقع) بی؛ (منافی) (عربیه) ی نیه، (قوم) له (قوم) وهرنه‌گرتی؛ ناچاریه؛ نا (شکر) نه‌بئ کوردی ئیمه (کلمات) ی (عربی) و (فارسی) لئ‌وه‌رگری، چی نامینی، نه‌مه (علامه) ی (زید) ه (مغلوبیه) ه، زوبانی خوی بزر کردیه، چ (مغلوب) ی (ملک) داری چ (مغلوب) ی (علم) و (صنایع) و (اختراع) (مجبوراً) له (غالب) وهرنه‌گرتن ﴿لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ﴾ نه‌گەر (مراد) به (ناس) (عام) له (عرب) و (غیر) ه (عرب) بی (لعل) ه ی (سابق) به (عموم) (لعل) ه ی ئیره بۆ (عرب) جوانه؛ زئرا (قرآن) ی (عربی) ئه‌وان بئ (مشقه) (فهم) ی نه‌گرتن، (قوم) ی دی نه‌بئ (تعلم) ی (لسان) بکه‌ن نه‌وجا (تذکر) نه‌گرتن ﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا﴾ له بهر (موحد) و (مشرک) ﴿رُجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ﴾ به‌د (خلق) بئ (إنصاف)؛ (متخالف‌المیل) (بخلا) هر یه‌ک به (وجه) ئی نه‌یه‌وی (استخدام) ی نازانی چی بکا، سه‌خله‌ت و (معذب) و دلقه‌نگ و (حیران) نه‌بی ﴿وَرَجُلًا سَلَمًا﴾ (صالح) ﴿لَرَجُلٍ﴾ به (راحتی) (خدمه‌ت) ی (سید) ی خوی نه‌کا بئ (حیره‌ت) و بئ سه‌خله‌تی. (سلم) به (خالص) (تفسیر) کرایته‌وه (یعنی خاصه) چ‌ند (قراسته) ی (تریشی) تیاها‌توه، ه‌مووی خوشن (لکن) (قراسته) ی (ورجل سالم) به (تقدیر) ی (هناک رجل سالم) لام خوش نیه؛ یا (تقدیر) ی شتی نه‌کرتی (رجل) (مبتدا) وه (سالم) (خبر) ﴿فَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا﴾ وه‌کی یه‌کن؟ (حاشا) ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ له‌سه‌ر (هدایه) ی خوا و (ایمان) به (وحدانیه) ی له‌سه‌ر (فهم) ی (آیات) و (امثال) ی خوا ﴿بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ نازانن که (مساوی) نین؛ که (زل) ی (عبودیه‌ت) (راسخ) بوو خزمه‌تکاری به‌نده‌گی (ترجیح) نه‌کا، له‌سه‌ر (حریه‌ت) (غیره‌ت) و (عزته) ی (نفس) ی نامینی؛ نه‌گەر که‌ستی به (وجدان) بی ﴿ (توحید) له (فوق) ی ه‌موو (لذا‌ئذ)

(حساب) ئەکا، (لکن) نئیمە (حرەت)ی نازانین، لە (اول)ی (امر) آ بە (موحدی) گەورە بووین؛ (اما) کەسێ (دونی) زانوو بەر زەمین، (مقابل)ی کەرێ گاجووتن سەگن (هیکل)ی بە (کمال)ی (زلەت) سەر فروددی بۆ بکا، سبە (مسلمان) ببی؛ بەس لە هەموو (موجودات) (ذات)ی (واحد)؛ (واجب الوجود)؛ (علام الغیوب) (قادر علی کل شی) بۆ (عبادەت) و (عبودیت) لە (فوق)ی خۆی بزانی ئەوە (لذەت) لە (توحید) ئەزانی (حقاً) بۆ (حریت)ی (وجدان) و (راحت)ی (ضمیر) هیچ شت بە (توحید) نابێ. (حقاً) (مشرک) و (اشباه)یان (ذوق) ﴿إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ﴾ هەموو ئەمرن با (انتظار)ی مردنت نەکەن؛ ئەوانیش (نجات)یان نابێ ﴿ثُمَّ إِنَّكُمْ﴾ ئەتۆ و ئەوان (کما هو الظاهر) ﴿عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ﴾ هەر چەند (عموم)ی (ملل) لەگەڵ (رسول) و (سادات) و (کبرا)؛ پۆژی (جزا) (مخاصمە) ئەکەن؛ (لکن) لێرە؛ ئەوەی بێتە (نەمن) (خصام)ی ئەوانە لە (خدمەت) (سید الکونین)؛ (زمخشری) (رحمة الله عليه) ئەلێ: (حمل)ی (خصام) کراوەتە سەر (خصام)ی (عام)، (کافر) خۆ بە خۆیی؛ (کافر) و (مؤمن)؛ (مؤمن) لەگەڵ یەک وەچەند (روایەت) (نقل) ئەکا (اما) (وجه)ەکی (کلام)ی خوا؛ (یعنی) لێرە (دلالت)ی لێ ئەکات ئەوەیە کە (سابقاً) (ذکر)ام کرد (بعض)ی نازانم بۆ (خصام) لەگەڵ (زمخشری) ئەکەن؟ (حقاً) (قول) بە (نزول)ی (آیەت) لە (حق) (خصام)ی (مسلمان) آن هیچ (معنا)ی نیە، ئەگەر (طول) و (تفصیل) تەوێ؛ (روح المعانی) (مطالعه) کە ﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ﴾ (ذات)ی (واحد)ی (اقدس)؛ (نسبەت)ی (شریک) و (ولد)ی بۆ بدا ﴿وَكَذَّبَ بِالْصُّدُقِ﴾ بە شتێ کە (عین)ی (حق)ە خودی پراستە ﴿إِذْ جَاءَهُ﴾ بێ (توقف) و (تامل) و (تدبیر)، دیارە ئەوانە گرۆمی (مخاصم)ن لەگەڵ (رسالەت) پەناە ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى﴾ (منزل) ﴿لِلْكَافِرِينَ﴾ (کافر)ەکان ئەوانن؛ بەلێ (کافی)یە بۆ وان (سبحان الله) لە

بەر (خصام)ی خو به خویی (آیهت) (تائیر)مان تێناکا تا خەریک بین
 (ترک)ی (خصام)کەین نازانم کێ (استدلال) ئەکا، بەو (آیهت)ە لەسەر
 (کفر)ی (اهل)ی (بدعت)؟ تەماشای ئەوانە (معتزلی) ئەکەن (اهل)ی
 (بدعت)؛ (معتزلی)یش ئەوان بە (اهل) (بدعت) و (غویەت) ئەزانن،
 (وهکذا) (کل)ی (فرقه)یە خوێ لەسەر (سنت) و رهوشی (رسول) و یارانی
 ئەزانی ئەوانی تر بە (کافر)یا (مبتدع) (حساب) ئەکا. (جنابی حق)
 (بیان)ی (خصام)ی (اهل)ی نار ئەکات؛ تا خو مان لە (خصام) پیاڕیزین؛
 اما ئێمە تیزتر ئەبین (حتی) لە (مسائل)ی (فقیه) (اختلاف)ی (بعض)ی
 ملایان بووێتە (باعث)ی (عداوت) و (تفرقه)، (الآن کان کما کان) لە
 هەمووی (مصبیهت) تر یە کێ وهکی (شیخ ابن سینا) (فارابی) (ابن الرشید)
 (حتی) (غزالی) (تکفیر) ئەکەن. (ملا)یە (تونس)ی (تکفیر)ی (شیخ
 محمد عبده) و (سید رشید) (طنطاوی) ئەکا؛ کە ئەوانە (کافر) بن ئەدی کێ
 (مسلمان)ە؟ (نعوذ بالله) (اساساً) ئەگەر (ملا) رێکبان (امەت) رێک
 ئەبوون، با ئەو (خصام)ەش بۆ (قیامەت) بی خوا (فصل)ی (قضا)
 ئەفەرموێ **﴿وَالَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ﴾** (توحید)ی (کبریائی) (تنزیه)ی لە
 (ولد) و (صاحبەت) و (شریک) هەر کەسێ بێی؛ دیارە (رسول) سەرداریانە
﴿وَصَدَّقَ بِهِ﴾ بە (عمل)ی (ظاهری) و (باطنی) بە (مقتضا)ی (ایمان)
 (عمل)ی کرد، ئەگەر (مراد) (مجیبی من الله) بێ؛ (راساً) (رسول)
 (مراد)ە **﴿أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾** ئەگەر تەنها بە (ایمان) (اکتفا) بکری
 (معنا)ی ئەو (جمله)یە چیە؟ ئەوەی (تصدیق)ی (صدق) بکا ئۆن دیارە
 (شخص)ی (واحد) (من حیث واحد) (مراد) نیە. بە ئێ (ابوبکر) و (عمر) و
 (علی)، (سائری بزورگەوارانی (اصحاب) لەو گروھەن **﴿لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ
 رَبِّهِمْ﴾** ئەوەی ئارەزوو بکەن **﴿ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ﴾** ئەو (نوات)ی (کرام)ی
 کە قسەمان لێیانە ئەوانە **﴿لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ﴾** پاش ئەو (منقبه) (جليله)
 چۆن لە (حق)یان ئەگوتری؟ **﴿يُكَفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا﴾** جای

(تامل) ه (نظاری) هاویشتیته (اضطراب)؛ ۱ بلّین؟ (متعلق) ه به
 (محذوف) ی وهکی (اکثر) نه فہرموون: یا (متعلق) ه به پیشه وه؛ وهکی (ابو
 السعد) نه فہرموئ؛ (اما) به (اعتباری) (محوي)، (یعنی) (کلام) ی
 (سابق) (وعد) ی تیا به؛ (یعنی) وعده الله جميع ما يشاءون) له گه ل لئ
 خوش بوونی (اسوء) ی (عمل) یان کوو (ربط) نه خوا؟ (این الثري واین
 الثریا؟) لای (زمخشری) وا نه گه یه نی نه مه ش (منقبه به) زور گه ورده به،
 (انه) نه وانه له بهر (غایه ت) ی چاکی یان (علوی) (مقام) یان،
 وه (شده ت) ی (خوف) یان (انا اعرفکم بالله و اخشاکم منه) (زله) به
 گونا هئ زور گه ورده نه زانن، وه (جنابی حق) (نظر) به (تقریبان)
 (حسنه) ی وان به (احسن) (قبول) نه کا، بویه نه فہرموئ: ﴿وَيَجْزِيهِمْ
 أَجْرُهُمْ﴾ (ثواب) یان پی (عطا) نه کا ﴿بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ هه موو
 (حسنات) یان به جزایه (احسن) (جزا) نه دا وه (سیدی آلوسی) فہرمووده ی
 (زمخشری) په سند نه کا وه (رد) له (ابو حیان) نه دا نه فہرموئ: (تقریری)
 (زمخشری) (اعتزال) ی تیا نیه (حقیقه) وایه (مراد) ی (بیان) ی (معنا) ی
 (حق) و (مربوط) ی (آیه ت) ه، خوا (جهزا) ی بداته وه (باحسن ماکان يعمل)
 ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ﴾ (کافي) و (وافي) به ۱ (حاجه ت) به (شرکا) نیه.
 (جزا) ی (محسن) نه دا (مسيء) (معاقب) نه کا؛ ناگاداری (عباد) ی
 (خلص) ی خو به تی ﴿وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ﴾ به (اله) ی (عاطل)
 (باطله). (سبحان الله) نه و (نوع) ه (تخويف) ه (سلاح) ی کونه
 (کافر) ه کانی (قدیم) ه؛ به (رسول) ه کانیان به و (نوع) ه نه گوت:
 وه (مسلمان) آن له وانیان وه رگرتیه؛ وهکی (پاپیون) آن؛ (لا اله الا الله)
 (مؤمن) ی (فقیر) به (اولاد) ی وردکه وه؛ پارچه پارچه نه کهن، له خودا
 ناترسن؛ (اما) ناویرن که له دارئ له سهر (قبر) ی بیهن؛ (محقق) یانه؛ پی یان
 نه نویتئ ﴿وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ که سئ وایی بت و (اصنام) و

(تمثیل) و (غیر)ہ وا بہ (مؤثر) بزائی کہ (ہدایت)ی پیئ نہدری کہی
 (قابل)ی (ہدایت) نہبی؟ ﴿وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ﴾ (ہذیان)ی وای
 (تاثیری) تی ناکا ہزار (بلا)ی بیٹہ سہر لہ خوی لہ (قواعد)ی
 (طبیعت)ی (فطریہ)ی نہزائی ری بزر ناکا، نہ بہترس نہ بہ (طمع)،
 نہزائی (دنیا) (دار)ی (بلا)یہ، نہ بہ (رسالہ)؛ نہ بہ (ولایت) نہ
 بہ (فسق) نہ بہ (صلاح) (دنیا) لہ (قواعد)ی (عامہ) دہرناچی وہ نہزائی
 (فوق الطبیعة) ہر خواہیہ۔ (ایمان) کہ چوہ ناو دل لہ (فکر) و (نظری)
 (صحیح) بوو ناچیتہ دہر؛ بویہ لای من بو (مؤمن)ی (صحیح ایمان)
 (سوء)ی (خاتمہ) نہی، نہوہی (العیاذ باللہ) لہ سہرہمرگ (العیاذ باللہ)
 (کفر)ی لی (ظاہر) نہبی، (اساساً) (ایمان)ی فروت بوہ، (حاجت) بہ
 سہرہمرگ ناکا۔ گہلی ہن، (مرشد) (متقی) بہ (عبادت) کہ نہختی
 سہختہ بوو نیشہ کہی بہ (کیف) نہبوو ہزار (کفر) نہکا۔ نہوانہ وہکی
 (ابلیس) (کفر)یان (مستور) بہ (حادثہ) دہر نہ کہوئی؛ وہکی ناگری
 (کفریت) (منتظری) (دلک) و (تماس)ہ۔ لہ ہمووی (مصیبت)تر
 (جہلہ)ی (طرق)، (مؤمن)ی (ضعیف العقل) بہ (سلب)ی (ایمان)
 نہترسینن بو (نیل)ی (مراد)ی خویان۔ بہ لی (نائل)ی (مراد) بوون لہ
 (عالم)ی (اسلامیت) (عقل) و (علم) و (ایمان) (صحیح)یان نہہشت
 ﴿أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انتِقَامٍ؟﴾ بہ لی (غالب)ی (ذی انتقام)ہ لہ (اعدای
 (عباد)ی (مؤمن) (صحیح ایمان) تو لہ نہستینی۔ ٹومیدم وایہ لہ و
 (سفلہ) و (جہلہ) (انتقام)ی (دین)ی (اسلام) بکاتہوہ (دفع)یان کا (والا)
 نہوہندہ تروسککش نامیتنی۔ (حقاً) (عزہ)ی (ذی انتقام)ی (قوہ)ی
 (قاہرہ)ی خوی (عن قریب) شہپی (عرووس) و (المان) و (ایطالیا) و
 (فرہنسہ) و (انگلیز)ی لہ سہر (مسلمان)آن (دفع) بکا، (اتحاد)ی بخاتہ
 (بین)ی (فرق) و (عناصر)ی (مسلمان)آن چیدی نہبتہ ژیردہست و
 (ملعبہ)ی (اجانب) ﴿لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ﴾ لہ (جواب)دا

﴿لَيَقُولَنَّ اللَّهُ﴾ خودا (خلق) ی (سماوات) و (ارض) ی کردیه، له سهر ئه م
 (اعتراف) ه ئه و (نوع) ه (هذیان) ه ئه که ن؛ خواپه رستی به (اله) ی (مزعومه)
 ئه ترسینن؛ (عبادهت) ی (تمائیل) ئه که ن (سبحان الله) چه ند لیک دوورن!
 ﴿قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ (جزم) دینن (دائر) به (شان) ی
 (اله) ی خۆتان ﴿إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ﴾ (ازاله) ی ئه که ن
 نایه لن به سهر ما بی ﴿أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ﴾ (مقابل) ی (ضر) ﴿هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ
 رَحْمَتِهِ﴾ نه یه لن پیم بگا، (انه) بی گرن (حاشا) چیان پینا کرئ ﴿قُلْ
 حَسْبِيَ اللَّهُ﴾ (حاجهت) م به که سی تر نیه (العیاذ بالله) (اتخاذ) ی که م به
 (اله) ﴿عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ﴾ (اعتماد) ئه ده نه سهر ئه و (شرک) و مرکبان
 به (خاطر) دانایه؛ ئه بی (توکل) چاک (فهم) کرئ له بهر (سوء) ی (فهم)
 گه لئ که س به (فساد) چوون (امهت) دامالاً؛ وه گه لیکیان (اعتماد) یان
 له سهر (غیر) ی خوا پتره (توکل) (بعدکمال الأسباب) (ارتباط) ی (قلب) ه
 به خوا زیرا (انسان) (علم) ی (محیط) ی نیه بن هیزه (علي کل حال)
 (احتیاجی) به (امداد) ی خوی مه یه. (امامی عمر) (سؤال) ی فره موو
 (متوکل) کرئیه؟ خوی (جواب) ی دا؛ ئه وانه تو ئه هاویننه عهردی به ئومیدی
 خوان، بۆیان شین کا وه پی بگا وه (استفاده) ی لی که ن ﴿وَعَدُوا لَهُمْ
 مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ﴾ (اما) (مفرور) مه بن (ویوم حنین اذا اعجبکم
 کثرتکم... الاية) (حقاً) (قرآن) (هادی) یه گهر تی بگه بن پین گه بن ﴿قُلْ:
 يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ﴾ له سهر (حال) ی خۆتان له (عداوت)، چی
 ئه که ن له (عليه) ی من بی که ن بن (منهت) بن ﴿إِنِّي عَامِلٌ﴾ بنوپی (رئیس
 المتوکلین) چ (سعی) یه کی کردیه به چ (جهد) و (سعی) به (مقصد)
 گه یشت ﴿فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ﴾ له (دنیا) و (آخرهت) ئه زانن ﴿مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ
 يُخْزِيهِ﴾ (رهزیل) ی ئه کا نابرووی ئه با، ئه مه له (دنیا) ﴿وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
 مُّقِيمٌ﴾ (دائم) ئه مه ش له (آخرهت). خوا (عن قریب) (خزیه) به سهر ئه و
 (اعدای) (دین) ه دا بدا ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ﴾ (قرآن) ی (کریم) (ذکری)

(حکیم) ﴿لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ﴾ نہ خوا نہ توو بؤ (نفع) ی خۆتان نیہ (مقصد)
 (نجات) ی (بشر) ہ لہ (ذل) ی (شرک) و پاکیانہ لہ (اقوال) و (فعال) ی بہ
 دوپیس ﴿فَمَنْ اهْتَدَى﴾ بہ (قرآن) (اتباع) ی بکا ﴿فَلَنَفْسِهِ﴾ قانزاجی خویہ
 تی ﴿وَمَنْ ضَلَّ﴾ (ایمان) ی پی نہ بی (عمل) ی پی نہ کا ﴿فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا﴾
 (ضرر) ی (عائد) ی خویہ تی ﴿وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ (مسلط) نی (جبرت) ت
 پی ناکری (ہدایت) یان بدہی، (تبلیغ) لہ سہر تویہ (الحق) بہ (حق) (ادا) ی
 (رسالہ) ت نہ کہی۔ نازانم پیغہ مہر لہ سہر نہو (منقبہ) ی خوی بؤچی وہ کی
 (بعض) ہ (شیخان) نہ بوہ (مقلب القلوب)؟ بلیم: چی؟ (ادعا) زورہ (اما
 مع الأسف) بن (اثر) ہ ﴿اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ﴾ (قبض) ی (ارواح) نہ کا خوا
 نہو خوابیہ نہو (مسلط) ہ لہ سہر (ارواح) و (اشباع) (تصرف) یان تی نہ کا؛
 بہ مراندن و خواندن و (احیا) و (اماتہ) ی (علم) و (ادراکی)؛ نہوہ لہ سہر
 نہوانہ (وکیل) ہ، (حسب المشیہ) (ادارہ) یان نہ کا؛ خوا (روح) نہ ستینن
 ورنہ گری؛ بتی (جماد) ی بتی (روح) چی پی نہ کری؟ ﴿حِينَ مَوْتِهَا﴾
 (وقت) ی مردنی (نزع) ی (روح) لہ (بدن)؛ بؤ (روح) یش مردنہ؛ بؤ
 (بدن) یش (غایہ) ی (روح) لہ سہر (جوہر) ی خوی نہ میئن، (بدن)
 (تفرقہ) نہ کات، بہو (نوع) ہ کہ (تحریر) کرا (ربط) ی (آیہ) بہ (ماقبل) ی
 زور جوان دہرنہ کہ وی، (حقیقہ) (امامی رازی) (نظم) ی (آیہ) ی لہ گہل
 (ماقبل) ی زور باش و (حسن) دہر خستیہ، (رحمہ) تی لی بی۔ (حین الموت)
 (روح) (علاقہ) ی (ادارہ) ی لہ گہل (بدن) نامینی ﴿وَالَّتِي لَمْ تُمْتْ فِي
 مَنَامِهَا﴾ (اما) (وفات) ی (روح) (حین النوم) (نوع) ہ (حجاب) ہ کہ
 بہ سہریان دی؛ (شعور) ی لہ (جہت) و (طریق) ی (مشاعر) ی (ضاہرہ)
 نامینی (اما) (ادارہ) ی (بدن) (ظاہر) و (باطن) لہ جئی خویہ تی،
 (دقات) ی (قلب) (تنفس) (دوران) ی (دم) (ماظمہ) ہ مووی ئیشی خوی
 نہ کا (وکذا؛) (ماسکہ) (غازیہ) (نامیہ)؛ (مولدہ) (قوا) ی (نباتیہ)

گشتی ئیش ئەکا ﴿فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ﴾ نای نۆزێته‌وه به‌ر
 (بدن) له‌و (حیات)ه ﴿وَيُرْسِلُ الْآخَرَىٰ﴾ (نائه)، (قبض) و (ارسال)ی هه‌ر
 له‌ناو (بدن)ه ﴿إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ (بعده موت)ه (كل نفس ذائقة الموت)؛
 یاخود خودای (تعالی)ن (نفس)ی (قابلیه‌ت)ی مایی (ادنی قابلیه‌ت)
 (هدایه‌ت)ی ئەدا به‌ (روح)ی (علم) و (ایمان)؛ (قوه‌ت)ی ئەدات، (تربیه‌ی
 (بدن) به‌ (اعمال)ی (صالحه) پێ‌ئەکات ئەگه‌ر (قابلیه‌ت) نه‌ما مردنه‌؛ چیتەر
 نا؛ (محروم)ه له‌ (حیات)ی (معنوی) ﴿إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾
 به‌لێ (تفکر) زۆر باشه‌ (مدار)ی (حیات)ی (علمی)یه (فرق)ی (انسان)
 له‌گه‌ڵ (حیوان) به‌ (تفکر)ه، (انسان) سێ (نفس)ی هه‌یه: (نفس)ی
 (نباتی) (عیناً بدن)ی (انسان) وه‌کی (نباتات) و (اشجار) به‌ (قوا)ی
 (عامله) (اداره) ئەکرێ؛ ئەخوا (هظم) ئەکا (نما) ئەکا؛ (روح)ی
 (حیوانی) ناگای لێ‌نیه؛ بێ (ادراک)ه، (نفس)ی (حیوانی) هه‌یه، وه‌کی
 (سائری (حیوانات)ی (راقیه) (مدار)ه بو (حس) و (حرکه)، (شعور) به
 (نافع) و (ضار) (مدرک)ی (لذته) و (الم)ی (حسیه)، (نفس)ی (انسانی)ه
 (مدار)ی (ادراک)ی (کلیات) و (تفکر) و (انتاج) له‌ (مقدمات) وه‌ (تدبیر) و
 (اداره) و (سیاسه‌ته)، ئەم (سێ) (روح)ه ئێکین، (یعنی) یه‌ک (نفس)
 له‌ (انسان) ئەو (سێ) (عمل)ه ناکا، (والا) ئەبا هه‌موو شت به‌ ناگاداری
 بکری (معانه) ئەبینی (نما) ئەکا چ (شعور)ی پێ‌نیه؛ (تمثیل) و (تحویل) و
 (تولید) و (جلب) و (دفع)ی (مواد)ی (نافعه) و (ضاره) له‌ ئەنده‌روونی
 (انسان) بێ‌ناگاداری وێ (جریان) ئەکا وه‌کی (شیخی بابلی) ئەفه‌رموێ:
 شیئت (روح)ی (انسان) لێ (انتقال) کردیه، چوویته‌ (عالم)ی (برزخ)
 (یعنی) (اثری له‌ (بدن) دانه‌مايه، (اداره‌ی (بدنی) (نفس)ی (نباتی) و
 (حیوانی) ئەیکات. (تقلید) رێی (فکر) ئەگرێ، (میل) و (حب)
 ئەیکوژی؛ (تربیه‌ی (سوء) به‌ (فساد)ی ئەبا. ئەگه‌ر (مربی) (حسب
 الفطرة) (اداره‌ی بکا زۆر باش ئەبی. ئەگه‌ر (انسان) (فرق)ی (حال)ی

به (خبري) و نووستن بکا کوو (جماد) نه پهرستی؟ (حقاً) و (قرآن) ی (عظیم الشان) دهرکي (تفکري) بڼو (عالم) کردیته وه، نه و (آخري) (سوقي) (انسان) نه کا بڼو (فکرو) (نظرو) (اعتبار)؛ (تامل) له (آيات) ی (انفس) و (آفاق) له و (جهت) ه به (تقليد) راضي نيه؛ (لکن) (شرط) ه (شرائط) ی (نظرو) بزانين؛ (يعني) (علم) ی (منطق) باش (ضبط) کهين بهرئ ی شت زانينا (سلوک) بکهين ﴿أَمْ اتَّخَذُوا﴾ (زمخشري) نه فهرموی: بل اتخدوا ﴿مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ﴾ بڼو (ايذن) و (رضا) ی خوا (زمخشري) وانه فهرموی؛ دياره نه ويش (قول) به (شفاعة) نه کا، (اما) (بدون) ی (شرط) ی (اذن) الله للشافع وكون المشفوع له (مرتضى) نابي ﴿قُلْ: أُولَئِكَ نُوا﴾ (شفعاء) ه كان ﴿لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا﴾ (مالک) ی هيچ نين ﴿وَلَا يَقُولُونَ﴾ (ادني) (ادراک) يان نيه، (جماد) ی (لاحي لا يعقل) ن ﴿قُلْ: لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا﴾ نه گهر ووتيان: نيمه نه و (اصنام) ه به (شفعاء) نازانين، نه وانه (تمثيل) ن بڼو (نوات) ی (مقدسه) نه وان (شفيع) ن؛ (انه) نه وان نه پهرستين تا تکامان لای خوا بڼو بکهن وه ده لټين: (انسان) (منجس) ه (حد) ی نيه سهر به خو خواي بپهرستی؛ (امداد) ی لي بخوازي؛ نه بڼو يه کی (مقدس) چ له (بشر) ﴿غیر) ی (بشر) (واسطه) بی نه وی بپهرستين نه و تکا کارمان بی لای خواي گه وره (فکر) يکه (اندهان) له (دناست) ی (شرک) پاک نه بوونيه وه، (شرک) هر (شرک) ه (اشکال) ی نه گوږي؛ تو (يا محمد) بفهرموو: (شفاعة) ه مووی بڼو خوايه، نه وهی خوا (ايذن) ی نه دا ناتواني (شفاعة) (بکا)؛ (ولو جبرئيل) ی (امين) بی (اقرب الخلق الى الله) بی که وایي هر خوا بپهرستن؛ (والا) کهس به فرياتان نايه نه وهی لای خوا (مقرب) بی به (اذن) ی به فريادی خوا په رستان دي ﴿لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ (وما بينها بطريق الأولي) چونکی (محتاج) ی (حيز) و (مكان) ن يا له (أرض) يا له (سما) ﴿ثُمَّ إِلَيْهِ﴾ (لا الى غيره) ﴿تَرْجِعُونَ﴾ هر نه وانه

(مرجع) ه کەس نیه (مالک یوم الدین) خۆیه تی و بهس ﴿وَإِذَا ذُكِّرَ اللَّهُ وَخُدَّهٗ﴾ (لا شریک له لا اله الا الله) ﴿إِشْمَازَتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ﴾ (قبض) ئەبێ (نفرەت) ئەکا، (اشمازان) ی وان (مقابل) ی (قشعریر) ی (مؤمن) ئەه. (واقعاً) ئەمه له ناو (مسلمان) آنیش زۆره؛ (مرحوم) (سیدی آلوسی) (دائرا) به وانه (بعض) ه قسه ئەفه رموی؛ له دواى وى گەلێ پتر ئەلێن، هەر (بحث) یان لێ نه کهین باشه ﴿وَإِذَا ذُكِّرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ﴾ تەنها؛ یا له گەل (ذکر) ی خواى ﴿إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ (آنا) (کیف) خۆش ئەبن (سبحان الله) (ابن فارض) ئەفه رموی. (ولو حضرت لی فی سواک اداریه علی خاطرێ سهوا، حکمت بردتی) یادى (غیری) خوا (حتی) به (سهو) به (مرتدی) ئەزانی، (اتباع) ی (جهله) ی (صوفی) یان چۆن گوێان چیان لێ هات؟ (نعوذ بالله من الشرک والردة) ﴿قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ﴾ (خالق) و (باری) ی ئاسمانان و (ارض) ی ئاگاداری به هه موو شتی ﴿أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ﴾ (منجمله) (جنابی رسالەت) و (معاند) ه کانی ﴿فَیْمَا کَانُوا﴾ له (دنیا) ﴿فَیْهِ یَخْتَلِفُونَ﴾ پۆژی (جزا) هەر ئەو (حاکم) ه؛ ئەوێ پۆژی ئەو (نوع) ه (خصام) ه نامینی، (حق) و (باطل) ئاشکرا ئەبی ﴿وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا﴾ (تجاووز) یان کردبوو، (حتی) (قبول) ی (احکام) ی (بدیهیه) یان نه ده کرد ﴿مَا فِی الْأَرْضِ جَمِیْعًا﴾ هه مووی: (ظاهر) و (باطن) ﴿وَمِثْلُهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ یَوْمَ الْقِیَامَةِ﴾ ئەیان کرد به (فدییه)، بێی له (عذاب) ی ناخۆشی پۆژی (قیامەت) (نجات) یان بێی (اما) ئەوێ پۆژی (فدییه) نیه؛ (ممکن) ه له (دنیا) (فلس) ی بدیهیه (مستحق) ی بۆت ببیته (فدییه)، (باعث) ی (نجات) نه (فدییه) نه (شفاعەت) بۆ وان نیه. (شفاعەت) بێی بۆ کەسی (اذن) له الرحمن ورضی له قولاً ئەبی (والسلام).

﴿وَبَدَأَ لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ﴾ وایان گومان نه ده برد ﴿وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ (کسب) دیاره (نفس) ی (قصد) نیه به لکو (متعلق) ی (قصدي) یه ﴿وَحَاقَ بِهِمْ﴾ (احاط) ﴿مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ (جزای) ی ﴿فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ﴾ با (حذیفه ی بن مغیره) (داخل) بی؛ نه و جوړه که سه نودن (ضرر) هکیان پی که بی ﴿دَعَانَا﴾ نه پارتنه وه له بهر خوا خوايه هاوار؛ (توبه)، (یاربی) له و ته نگانه یه م قورتار که ﴿ثُمَّ إِذَا خَوْلَانَاهُ نِعْمَةً مِّنَّا﴾ بی که کش که کش و بین خوونی جگه را؛ بوه دهوله مهند و (صاحب) ی (خدم) و (حشم) ﴿قَالَ: إِنَّمَا أُوتِيتُهُ﴾ وه کی (قارون) ی ﴿عَلَىٰ عِلْمٍ﴾ به (علم) ی (کیمیا) (تجاره) (فلاحه) (علم) ی (اقتصاد) به لئ نه بینن (شخص) ی (فقیر) (سعی) نه کا دوله مهند نه بی له قورکاری نه بی به (تجار) له دهریه دهری نه بیته (صاحب) ی گوشک و سهر؛ (اما) که ستر وه کی وی (سعی) نه کا نانی به دوی راناگا؛ بو؟ یا (عین) ی نه و (شخص) ه لئ ی نه گورئ نه وی دهستی بو نه با؛ بوی نایه؛ وه کی (تورک) نه لئ: (شانس) ی نامینن نه مه چیه؟ دیاره له ژیر په رده (اداره) یه هه یه له نیمه (مجهول) ه، که له و (جهت) ه (مساعده) نه کرا تن کوشین بی (فائده) یه. ټیکوښه (سعی) که (دوله) مهند بووی (مفرور) مه به (اعتماد) ت له سهر خوی بی؛ (زهمان) ی (فقیری) له بیرمه که (احسن کما احسن الله الیک) ﴿بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ﴾ (حقیقه) (امتحان) ه که م کهس له و (امتحان) ه دهرنه چی. هاته وه یادم؛ پیاوئ مه بوو (رسوله کورده) یان پی نه گوت؛ (مسلمان) ی باش (کاسب) (اما) (فقیر) (دائم) رووت و برسی؛ پوځی ووتی: له خه وما دیم؛ (انسان) ی (ضعیف) رنگ زهرده که وتبوه ناو دهقنه یه تا بن هه نگلی، ووتم: (قوریان) ت بم نه توو کئی؟ ووتی: نه من (طالع) ی تووم (دخیل، امان) وهره دهری قولم گرت (قوه) ت دایه بی هینیمه دهری (فائده) ی نه بوو تا من (قوه) ت دایه نه و ته کانی خوی نه دا بیته دهر، نقومتر نه بوو؛

(آخری) پێڵە قەم بە تەپڵە کە ی سەری دادا لە قورپیدا (ختم) بوو؛ ئەوجا ئە ی ووت: (قط) بە تەما نیم تێر بە زگی خۆم بخۆم (حقیقە) زۆر نە چوو لە سەر ئەو (حال)ەش کۆر بوو (نعوذ بالله)، ئەمە (قصوری) چیه؟ (خلاصه) (تقلبات) (دەمر) (اوضاع) ی (بشر) (محیر العقول)ە (حال) ی (دنیا) ئەو ی لە (صالحات) ی (صرف) کا باشە؛ (والا وپال)ە ﴿وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ نازانن وایە؛ (قسم) ئ بە (خیری) (محض) ی ئەزانن، (قسم) ئ بە (شری) (محض)، زۆریان پێی (مغرور) ئەبن ﴿قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ لە (امم) ی (سالفه) وەکی (قارون) و (مارون)؛ (الآن) یش ئەو (نوع)ە (قائل)ە زۆرن ﴿فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ لە (متاع) ی (دنیا) ﴿أَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ (قارون) بە عەردا چوو خوار (قوم) ئ (مال) لە (مصلح) ی (عامه) (صرف) ناکەن (رزیل) و پسا ئەبن زۆر دەست و (خانب) و (خاسر)ان ﴿وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ﴾ (قوم) ی (حاضر) ﴿سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا﴾ ە کی ئەوانی پێشی بێ (شک) تووش ئەبن ئەمڕۆ نا سبە ی ﴿مَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ﴾ لە دەست دەرنانچن، قورتار نابن گرفتار ئەبن ئەوانی نێمەش وا رەفتار ئەکەن؛ (اثر) ی (سب) یان ئەوا دەرکەوتووە ﴿أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ (حسب) و (نسب) و خانەدانی و باب و (قوم) لە (دەولە مەندی) (دخل) ی نیه زۆر بوو کۆرە گاوانی بووینە میری میران (صاحب) ی (حشمەت) و (مکنەت) و جا هو (جلال) ﴿وَيَقْدِرُ﴾ (لمن يشاء) زۆر دەولە مەندی و بوو (آخری) لە برسان مردیه؛ (دنیا) (عبری) زۆره؛ (سبحانک یا ربی) ئە مسال یە کێکم لە (احفادی) (عبدالعزیزخان) (امپراطوری) (عثمانی) لە هەولێر دیت؛ (انتظار) ی (انعام) ی (مولود) ی ئەکرد (وقت) یکیش (کائنات) چاوی لە دەستی وان بوو! ﴿إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ﴾ دیارە ئەو ی (مؤمن) بی ئەبی بە چاوی (اعتبار) تە ماشاکا؛ (لازم)ە بنۆپنە (امم) ی (اجنبی)، ە ئەکەن؟

چون بہ (عمومی) دولہ مہند نہ بن؟ بُو (تعالیٰ) (امت)ی خویان؟ کووی (صرف) نہ کہن؟ (امم)ی دی سہرو مالی خوی بُو (حکومت)ی نہ وی (حکومت)یان نارام ۱ (راحت) لہ خُو (سلب) نہ کہن بُو (حفظ)ی گہورہیی و (مکانہت) (امت)یان (بین الأمم)؛ وہ کی (روح) و (جسد)ن، (مع الأسف) (مسلمان) وانین، مہنگہ لیبی بہ بدہنہ (حکومت) وا ئہ زانن تالان کراین، (فقیر) و (ضعفا)ی (امت) لہ ہر (حال)ی ناخوش و (رہزیلانہ) دابن (رجال)ی (وقت) (امیہت)ی نادہنئ؛ بہس بُو (رفاہ)ی (منسوبین)ی خویان خہریکن، خوا (عاقبت)ی (خیر)کا (آمین)۔

﴿قُلْ: يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ﴾ (اسراف)تان لہ گوناہان کردیہ، (انہ) (غدر)تان لہ (نفس)ی خوتان کردیہ بہ (سینات)تان (نفس)تان (ملوث) بوہ۔ (اسراف) یا (حقیقۃً) لہ (افراط) کردن لہ (خرج)ی (مال)، (مجازاً) لہ (غیر)ی (استعمال) نہ کریئ؛ یا (بنا) لہ (قول)ی (راغب)ی وہ کی (سید) (نقل)ی لئ نہ کا، (اسراف) (تجاوز)ہ لہ (حد) لہ (کل)ی (فعل)ی (انسان) بیی کات با لہ (انفاق) (اشہر) بی، (یعنی) نہو (شہرت)ہ (منافی) (عموم)ی (سابق) نیہ وا دہبی (لفظ)ی لہ شتی (مشہور) نہ بن لہ شتی دی (استعمال) ناکریئ یا کہم (استعمال) نہ کریئ، (مع انہ) تیای (حقیقہت)ہ نہی (عباد)ی (مصرف) ﴿لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ﴾ ناٹومیدو (مایوس) مہ بن، (آیۃ) وہ کی (بخاری) و (مسلم) و (سائری) (کبار)ی (محدثین) نہ فہرموون لہ (حق) (جمع)ی لہ (کافر)آن (وارد) بوہ، کہ لہ (استماعی) (آیات)ی (وعید) ہاتینہ (یاس)ی؛ خوا نہو (آیہت)ہی لہ (حق) وان (نازل) کردیہ؛ نہز (جملہ)ی وان (وحشی) (قاتل)ی (حمزہ)ی بوہ، نہ لئین: (رسول اللہ) زُور (کیف)ی بہو (آیہت)ہ ہاتینہ (حقاً رسول اللہ) بوہ بی (غل) و (غش)ی؛ (والا) بہو (آیہت)ہ (مسرور) نہدہ بوو، (مع انہ) (شامل)ی (قاتل)ی مامی بوہ نہو مامہی لہو (وقت)ہ ۱ تیای کوڑزایہ (وبنا) لہ (روایت)ی لہ (امام) دہر حق (جمع)ی

هاتیه؛ (مسلمان) بووین؛ نوايه له بهر (عذاب) و (شدهت)ی (قوم) به
 (فتنه) چووین؛ خۆیان (خیال)یان کربیه ودهر (حق)یشیان گوترايه؛
 (خوا له وانه خۆش نابێ) (امامی عمر) خۆی نهو (آیهت)ه ی نهووسی، بۆ
 (عیاش) و (ولید) و (رفقا)یانی نووسی؛ نهو جا هاتن، (مسلمان) بوون ﴿إِنَّ
 اللَّهَ يَغْفِرُ الذَّنْبَ جَمِيعًا﴾ (قتل) و (زنا) و نهوه ی له (زمان)ی
 (جاهلیهت)یان دا کربیی (و) هم (ردهت)، (یعنی) (خطاب) (خطاب)ی
 (عام)ه ﴿إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ (وحقیقه) له گه ل (آیات)ی (سابقه) نۆد
 (منتظم) نه بی. نهوان (خطاب)یان له گه له با (وجود)ی نهو هه موو (لجاج) و
 (عناد) و نا (لایهتی) که ده یاره ی خوا (رسول)یان کربیه؛ (استعفاف)یان
 نه کا (استعماله)یان نه فهرمووی له سه ر نهو هه موو (حال)ه (تهدید)یان نا کا
 نه فهرموئ: (مایوس) مه بن نه مه هه مووی به (اعتبار)ی (عنوان)ه وهرن
 (ایمان) بێتن، خوا له هه موو (اسراف) و (تجاوز)تان خۆش نه بی وه له گه ل
 (آیهت)ی ﴿وَأَنبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلَمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا
 تُنصَرُونَ﴾ نۆد (مطابق) و (موافق) و (منتظم)ه. باوه ر مه که که س
 له (زمان)ی په یفه مبه ری (اسراف)ی (علی نفسه) کربیی بگاته (درجه)ی
 (یأس) تا به و (نوع)ه (خطاب)ه (استعماله) بکری قه ی نا کا، با خوا
 لێ یان خۆش ببی؛ (لکن) لێره (مقصود) نین (موافق)ی (نظم) و (مقام)
 نیه (علما)ی ئیتمه به (امکان) و (تجوین) نه لێن: بۆ خوا ی هه یه؛ بێ (قید) و
 (شرط) له گونا هکاران خۆش بی (آیهت)ی ئێره (دلالت) له (بالفعل)ی
 نه کات وه (زمخشری)ش له چه ند جێ شتی وا نه فهرموئ: نه لێ: هه رچی
 (ممکن الوجود) بی (ولو مستحیل)یش بێ (نظر) به (قدر) و (ملک) و
 (جبروت)ی (کبریائی) (جوان)ی هه یه؛ بی کات؛ (اما) (حکمهت) (مانع)ه
 (یعنی) نه وانه (ممکن)ی (بالذات)ن (ممتنع)ی (بالغیر)ان، نه وانی مه ش
 وا نه فهرمون، (غایهت)ی نه لێن: (مانع)؛ (وعده) (وعیده) به لێ وایه نه گه ر

(نظر) به (غنا) (ذاتی) و (قهر) و (غلبه) ی که ی نه لئی چ ی نه وئ بی کا
 نه بی ﴿فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً﴾ (رای) (زمخشری) له گهلن جئ زور جوان
 و (موافق) ه، نازانم (معتزل) ه کانی تر وان یا (نوع) ئ ترن؟ (کتیب) یان
 لامان نیه. (امام فخر الدین) بۆ (تعمم) ی (غفران) له (حق) (اهل) ی
 (ایمان) شتئ نه فره موی، ناخۆش نیه (که نه وانیه له جهنم) دا (مده) یه که م
 یا زۆر (عذاب) نه درین (بعده) قورتار ئه بن ئه وانیش (مغفوران) که وابی
 (غفران) (عام) ه ﴿بِئِذٍ عَذَابٌ﴾ (بعد العذاب) بی ﴿اتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ
 إِلَيْكُمْ﴾ وه کی نه وانیه (سبق) یان لیقان کردیه (وسبق لهم البشری) ﴿مَنْ
 رَبُّكُمْ﴾ (ذاتاً) (قرآن) بۆ ئیوه (نازل) بۆته مهر (حضره تی رسولی اکرم)
 ﴿مَنْ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً﴾ له ناکلو ﴿وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ﴾ ناکاتان له
 خو نیه بئ (خبر) ان له هاتنی نه گهر (مؤمن) ی (فاسق) ی (فاجری
 (مسرف) ی (مراد) نه بی نه بی فره موی: ﴿افْعَلُوا مَا شِئْتُمْ لَلَّهِ غُفْرَتُ لَكُمْ﴾ و
 کی له (حق) (اصحاب) ی (بدر) گوتریه (لا اله الا الله) (لیها العباد
 المسرفون علی انفسهم) به و (نوع) ه (ارشاد) تان نه کهین ﴿أَنْ تَقُولَ﴾
 (کراهه) (ان تقول) پیمان ناخۆش تووشی نه و (حسرات) ه بن ﴿نَفْسٍ﴾ که
 (عذاب) ی بیت ﴿يَا حَسْرَتِي﴾ هاولوته له خو ی مال ویران و خانه خشتوور
 ﴿عَلَى مَا فَرَّطْتُ﴾ له مهر (تقصیر) ﴿فِي جَنْبِ اللَّهِ﴾ له (طرف) ی لای خوای
 ﴿وَإِنْ كُنْتُ لِمِنَ السَّاخِرِينَ﴾ له وانیه (استهزاء به خولو (رسول) نه کهین
 (والساخر) که لئی وهرگێرا نه بیته (خاسر)، بایم نه بی فره موی: رۆله قهت
 نووسرلوت لا سووک نه بی مهرچی بی (مطالعه) ی که (استقانه) ی لئی
 نه که ی له م (وصیهت) ه به (قیمهت) ه ی بایم زۆرم (استقانه) کرد ﴿أَوْ تَقُولَ
 لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي﴾ به (ارسال) ی (رسول) و (به) (بیان) ی (دلیل) و (برهان) و
 (آیات) ی (بینات) یا (خلق) ی (هدایهت) م تیا بکا وه کی له (ابو حیان)
 (نقل) نه کهین ﴿لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ﴾ خۆم نه پارسهت له (عقاب) ی خوا له
 (هول) ی نه مهزکه پۆزی (جزا) ﴿وَتَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ﴾ نه ی بین ی نه ی

چیزیں ﴿لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً﴾ (رجوع) ی (الی دنیا) خوزیا بووبا ﴿فَأَكُونُ مِنَ
 الْمُحْسِنِينَ﴾ له (زمرہ) ی خیرومہندان نہ بووم (انہ) خودا (ہدایت) ی
 نہ دایتی بویہ له (زمرہ) ی (متقی) یان نہ بوہ ﴿بَلَىٰ قَدْ جَاءَ ثُكَّ آيَاتِي﴾
 (آیات) ی (بینات) ی (واضح) (علی الأقل) تئی گہ یاندی تو له (حیوان) و
 (جماد) زیتری ﴿فَكَذَّبْتَ بِهَا﴾ (بلاتانی) ﴿وَأَسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾
 (ہدایت) چۆن نہ بی؟ (الجان) یہ؟ (خلق) ی (علم) ی (ضروری) یہ؟ (مع
 انہ) نہ وانہ (مقابلہ) ی (اولیات) نہ کہن خوا (حواس) و (عقل) ی دایتہ مہ
 موان، (رسول) یشی ناردیہ (آیات) ی (قولی) و (فعلی) بۆ (ایضاح) کردینہ
 چیان نہ وی؟ یارانئ نئمہ نہ فہرموون: (ہدایت) و (ضلال) بہ (خلق) ی خوا
 (کسب) ی (عبدہ) خۆزی تئ گہ یشتبام (معنا) ی نہ و قسہ چہ؟ (ایمان) کہ
 خوا (خلق) ی کرد له (عبد)، چی نہ مینیتہ وہ (عبد) بی کا؟! (غزالی) و
 (اتباع) ی نہ فہرموون: (قدرت) ی (عبد) (مؤثر) ی (باذن اللہ) یہ نازانم
 (معنا) ی چہ؟ گویا نہ بی (معزلی) بلین: (قدرت) ی (عبد) (مؤثر)،
 (اذن) ی خوی بی یا نہ بی بلیم: چی؟! ﴿وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى
 اللَّهِ﴾ بہ (شرک) و (ابن) و (ولد) و (صاحبہ) (وہکذا...) ﴿وَجُوهُهُمْ مُسْوَدَّةٌ﴾
 پوویان پہ شہ نہ و پوو پہ شانہ کہ (تکذیب) ی (آیات) یان کردیہ؛ له (جہت)
 خوا درویان مہ لبہ سستیہ ﴿أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ﴾ نایا نیہ له؟ (جہنم) یدا؟!
 ﴿مَثْوًى﴾ جئ (مقام) و (قرار) گاہ ﴿لِلْمُتَكَبِّرِينَ﴾ بہ لئی (سراذقات) ناگریان
 بۆ پیر (سریر) نہ کرئ له ژوودو ژیریان (ظلل من النار) ﴿يُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ
 اتَّقَوْا﴾ له ناگر (نجات) یان نہ دہین ﴿بِمَقَارَتِهِمْ﴾ بہ (سبب)؛ (فوز) و
 (فلاح) و (ظفر) یان؛ له سہر (ایمان) و (عمل) ی (صالح) ﴿لَا يَمَسُّهُمْ السُّوءُ﴾
 (ای سوء کان) ﴿وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ (بوجہ من الوجوہ) لیترہ (احتمالات) ی
 (عقلیہ) یان زۆرہ، (مفاز) (اسم) ی (مصدر؟) یا مصدر میمی یا اسمی
 مکان بی له (فاز بہ) بی یا له بۆ؟ یا له (فاز عنہ) بی بۆ (ملابسہ) یا
 (سببیہت) یا (استعانہ) بی (شکر) له (عن) قسہ یان نہ کردیہ. (خلاصہ)

(تفنی) (عربی) یاخود (نحوی) له گەلێ جێ (مانع) له (فهم) ی (مراد)؛
 بۆیه من ئەلیم: (عربی) زوبانی (فصاحت) و (بلاغت)؛ زوبانی (علم) نیه
 (علم) ئەیه وێ (عبارت) ی (صریح) له (مراد) بی، بێ (احتمالات) ی (بعیده)
 یا (قربیه) ئەز (جمله)؛ (کلیه) ی ﴿اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ بۆیته (باعث) ی
 (عراک) ی (نظار) آن، (جبریه) (محظ) (تمسک) ی پێ ئەکا؛ رێی (کسب)
 نایه لێ، ئەلێ: (قصد) یش، (شیء) ه ئەویش (مخلوق) ی خوایه (حرکات) ی
 (اختیاریه) و (غیره) (اختیاریه) بێ (فرق) ی نیه (اریاب العدل والتوحید)
 (تخصیص) ی ئەکەن به (افعال) ی (مکلف) به (انسان)، ئەیدەنه (مکلف) ی
 (نهی) (تعبیری) ه بی. (اشاعره) (کلیه) ئەسەلمێن، (کسب) ئەدەنه
 (انسان)؛ (حقیقه) بۆشیان (تحریر) ناکرێ، (مادام) (متعلق) ی (خلق) و
 (کسب) یه ک بی (تعقل) ناکرێ. نا (شکری) نه بی (طائفه) یه نه بوو
 له (اهل) ی (علم) (فصل) ی (جدال) بکا به (نوع) ی دڵ پێی (ساکن) بی
 نه شیش بسووتن نه که باب، (خصام) ماوه ته وه. من (رساله) کم هیه
 له (بحث) ی (اختیار) لام زۆر باشه (حق الإنصاف) (تائیری) (قوه) و
 (قدرت) ی (صنع) ی (بشری) (یعنی) (عمل) ی (صانعی) و وه ستایی؛
 جێی (انکار) نیه؛ (حکما) ی (طبیعه) و (کیمیا) و (میکانیکی) و (طب) و
 (جراحی)؛ (اسرار) ی (طبیعه) و (فطره الله) یان ده رخست، (محیر
 العقول) ن؛ به (قوه) ی (انتباه) و (دوام) و (صبر) له سه (تجربه)
 (تفوق) یان کرد (مع الأسف) ئیمه (مغلوب) بووین؛ (اما) هه رچه ند
 (انسان) (ترقی) بکا له (علم) و (قوه) و (قدرت) (نظر) به خوا زه بوون و
 (عاجزه) بێ ده سه لاتە ﴿وَهُوَ﴾ خودا وهندی (انام) ﴿عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ﴾
 (سرا) (نهان) و (علن)؛ (مدبر الامور)؛ (آمنابه)، نه ی گروهبی (معاند)
 (محقق) تان بی (غیری) خوا (خلق) ی نیه، بیی په رستن، بێ (انز) ی نه و
 (شفیع) ی نیه قورتارتان کا؛ (رزاق) ی (رزق) ه، (غیری) نه و کهس (رزاق)

نیه، (علمی) (شامله) (قدرت)ی (کامل)ه، (عجز) بۆ وی نیه، بۆ
 (ایمان)ی پښنایه نن؛ (ایمان)ی بڼ (شائبه)ی (شرک)، بۆ (عبادت)ی
 ناکه ن به (خالص)ی؟ ﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ﴾ کللی ناسمانان و
 (ارض)ی لۆ وی یه. نه گهر (ایمان)تان به خوا نه بی له سهر نه و (جهالت)ه
 بمینن دهرکی علم به احوالی کائنات اسراری (موجودات) آن بۆ ناکریته وه
 (حتی) له (احوال)ی (جسمیه)ی (نفسیه)ی خوتان (غافل) نه بن.
 له تیگه یشتنی (آیات)ی (علوی)و (سفلی) (محروم) نه میتن ﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا
 بِآيَاتِ اللَّهِ﴾ (ایمان)یان پښنه بی تی نه گهن ﴿أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾ له
 (دنیا) (جاهل)ی (ابتر) له (قیامت) (معذب)و (مهان)و (محقر) ﴿قُلْ
 أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ﴾ خوتان (عبادت)ی خوا ناکه نئی
 (جمادات) نه گهن؟ نه تانه وی منیش (عبادت)ی (غیر)ی خوا بکه م؟ نه ی
 نه زانینه، کن مه یه (عبادت)ی که م؟ هر چی مه یه (عبد)ی خوابه
 (مصنوع)یه تی هر چی مه یه (قاصر)ه؛ نه گهر (رئیس)ی (کروبین)و
 (حافین)بی (علم)ی (قدرت)ی (محدود)ه؛ (فی الحقیقه) له (عالم)ی
 (کون)و (ایجاد)؛ (اثرا)یان نیه ﴿وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ﴾ له (طرف) خوی؛ وه کی
 (امر)ی (غریزی) هاتیته (خاطر)تان ﴿وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ﴾ (رسل)ی
 (گرام) بۆ (کل)ی (واحد) (خطاب) نه کرئ ﴿لَنْ أَشْرَكَتَ﴾ (ایها الرسول)،
 (خفی)و (جلی)؛ (لای وجه و غرض) ﴿لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ﴾ مه مووی به فیه پۆ
 نه چن نه له (دنیا) نه له (عقبی) که لکی نامیتنی (ذات)ی وای (وحی) بۆ بڼ
 کوو (عبادت)ی (غیر)ی خوی ده کا؟ ﴿وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ ره نجه پۆ
 نه بن؛ دیاره نه و (کلام)ه (وحی) کرایه بۆ (رسل) با بیته (نائب)ی
 (فاعل)، چیه؟ (مادام) نه بیته (مفعول) نه بیته (نائب)ی (فاعل)
 (زمخشری) له (سوره)ی (جن) نه فهرموی (انه استمع) (فاعل)ی
 (اوحی)یه (یعنی) (نائب)ی (فاعل)ه؛ نیتر (تاویل) بۆ؟ (شرک)ی (فی)

الإعتقاد)، (شرک)ی (فی‌العمل) بۆ (رسول)آن (محال)ه، دیاره (کلام)
 (على الفرض والتقدير)ه (اما) مه‌تۆره (امکان)یی (ذاتی) ئیمه‌ له (مقام)ی
 (امکان)ی (استعداد)و (امکان)ی (شرع)ین. به‌لّی (عقل) بنۆریته
 (عنوان)ی (رسالت) (حکم) به (استحاله)ی (کفر)و (شرک)و (مخالفه)
 نه‌کات. نه‌گەر که‌سێ (مرتد) بوو (عمل)ی نه‌پوا؟ نه‌گەر (مسلمان) بۆوه
 بۆی (اعاده) نه‌کرێ یان نا؟ (خلافی)به‌ نه‌گەر (صحاب)یه (مرتد) بوو
 دواایی (مسلمان) بۆوه پیغه‌مبه‌ری چاو پی‌نه‌که‌وته‌وه پی‌ی نه‌لین‌ه‌وه
 (صحابی) یان نا؟ باز (خیلاف)یه. (مع انه) نه‌و (خلافیات)ه جێی ئیره
 نیه، به‌س نه‌وه‌ی (ایراد)ی نه‌کا له‌به‌ر زنده (معلومات)و (احاطه)یه وه‌ حه‌ز
 نه‌کا (تفسیری) (محیط)بی ﴿بَلَّ اللَّهُ﴾ (لا‌غیر) ﴿فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾
 له‌سه‌ر (نعمت)ی (وحدة) (وکذا) (سائر)ی (نعم). (واقعاً) (ایمان)
 به (وحدانیت)ی خوای ته‌نها سه‌ر فروودی بۆ لای (اهل)ی (وجدان)و
 (ضمیر) (فوق کل النعم)ه (حریت)ی راستی نه‌مه‌یه (زله‌ت) (اساره‌ت)
 (رداله‌ت) خواری (دنانه‌ت) (خسه‌ت) (لامه‌ت) له (عباده‌ت)ی (غیری)
 خوای دایه. (حتی) (متابعه‌ی) (هوا)ی (نفس) (عین)ی (اسیری)یه؛
 وه‌کی (شیخ قادری طالبانی) نه‌فه‌رموئ:

هوا و (حرص)ی (نفس)ه (اکل)ه (شرب)ه (فائض)ه قولشن

ئوتان بونجه اساره‌تله‌ دیمه‌ حریتیم وارد

(يارب لك الحمد ولك الشكر) له‌به‌رده‌ستی که‌سێ گەر راده‌وه‌ستی
 نه‌مه‌ش ره‌سمیکه‌ ره‌سمی بوت په‌رستی نه‌دی چیه؟ (تأویل)ه؟ نه‌وانیش
 (تأویل) نه‌که‌ن ﴿وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ﴾ (تعظیم)ی خویان نه‌کردیه به‌و
 (نوع)ه که (لایه‌ق)ی بی. (واقعاً) (قسم)ی له (حکما)ی (الهیون)
 ﴿مفکرین)ی اتباعی (محمد المصطفی) (خاتم الرسل) به (حق) (تعظیم)ی
 خوا نه‌که‌ن، نه‌وانی‌تر (عادة) خویان بلّیم: (آله)ه نه‌که‌نه (ملعبه‌ی)

(خیالات) و (اوهام) ی خۆیان؛ بئ (احترامی) ده‌رباره‌ی (کبریائی) لای (یهود) لای (نصاری) له (درجه‌ی) (نهایه‌ت)ه؛ گه‌رچی جوو (اهون)ن نه‌مۆ؛ (مع الأسف) لای (عوام)ی ئیمه‌ ناوی خوا زۆر به‌ سووکی ئینن، سویتندی به‌ درۆی بئ (توقف) پئ نه‌خۆن سویتندی به‌ درۆ به‌سه‌ری (شیخ) به‌ (سه‌ری) (آغا) ناخۆن ﴿وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ هه‌رچی له‌سه‌ر (ارضی)یه‌ چه‌نگیکه‌تی (حتی) (امریکا) که (سابقاً) (کشف) نه‌کراو، یا هه‌موو (ئهرز) (بنا) له (تعدد)ی ﴿وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ﴾ گشتی پێچراینه‌وه ﴿بَيِّنَاتٍ﴾ نه‌و (آیه‌ت)ه‌ لای (زمخشری) (استعاره‌)یه‌ (تمثیلیه‌)یه‌، (غرض) (تصویری) (عظمت) خودایه‌، (توفیق) له‌سه‌ر (کنه‌)ی (جلال)یه‌تی ناتۆپێته‌ (مفردات)ی (عبارت)، (حقیقه‌تی) (مجازیه‌تی) (وکذالک) نه‌و (خبره‌)ی له‌ (جبریلی) وه‌کی (زمخشری) نه‌لئ، یا له‌ (حبرئ) له‌ (احباری) (یهود) وه‌کی (بخاری) و (امثال)ی نه‌فه‌رموون (یا ابا القاسم) خوای (تعالی)ن پۆژی (قیامه‌ت) آسمان له‌سه‌ر نه‌نگوستی داده‌نی؛ (ارض) آن له‌سه‌ر نه‌نگوستی (جبال) له‌سه‌ر نه‌نگوستی (شجر) له‌سه‌ر نه‌نگوستی (ثری) له‌سه‌ر نه‌نگوستی؛ (سائری) (خلق) له‌سه‌ر نه‌نگوستی (ثم) رایان نه‌وه‌شینن، نه‌فه‌رموئ: انا الملك پیغه‌مبه‌ر پئ نه‌که‌نی گوئیا (تصدیق)ی نه‌کا نه‌ی‌کاته‌ (تمثیل) وه‌نه‌لئ (افصح العرب) پئی نه‌که‌نی‌یه‌ وه‌ (تعجب)ی نه‌کردیه‌ (انه‌) له‌به‌ر نه‌وه‌، (یعنی) نه‌وه‌ی (علما)ی (بیان) (فهم)یان کردیه‌ نه‌وه‌ی (فهم) کردیه‌ نه‌ (مسلك)ه‌ نه‌ (أصبع)ه‌ نه‌ (هزه‌)، (اول) و (آخر) نه‌وه‌ی (فهم)ی فه‌رموه‌ (زبده‌) و (خلاصه‌)ی (کلام)ه‌، نه‌ویش (دلالت)ه‌ له‌سه‌ر (قدره‌ت)ی (باهره‌) و (افعال)ی (عظام)ی که (افهام) و (اذهان) تیا‌ی (متحیر)ه‌ (اوهام) ناگاته‌ (غور)ی له‌سه‌ر خوا ئاسانه‌؛ نه‌ویش به‌ (عبارت)ئ وای (اجرا) نه‌کا که له‌رئ‌ی (تمثیل) بکه‌وێته‌ (ذهن)ی (سامع) آن (عبارت)ی (زمخشری) زۆر (بلیغ)ه‌ ناتوانم به‌ ته‌واوی (ادی)ی (مزایا)ی بکه‌م. وه‌گه‌لئ (ثنا)ی نه‌و

(طریقە) ئەکات (اما) (امامی رازی) (اعتراض) لە (زمخشری) ئەگرێ (لکن) لە (نتیجە) ی قسانی دەر ئەکەوێ ئەو (میل) ی (مجان) و (استعارە) یی (فی المفردات) ی هەیه، ئەمەش (طریق) یکه (اوائیل) ی (علما) ی (بیان) (اختیار) یان کردیه؛ (اما) (شیخ) ی (صناعه) (امام عبدالقاهری جرجانی) (طریق) ی (تمثیل) پەسند ئەکا، (وسعد الملة والدين) زۆر (تقویه) ی ئەفەرموی (خلاصه) هەز ئەکەي (نوعاً ما) لە (قدرت) و (قوت) و (عظمت) و (جلال) ی خوای (خیال) کە ی تی‌بگە ی و (تصویر) کە کەسێ بەسەری پەنجە ئەو هەموو (کائنات) هەل‌گرێ وەپای وەشێنێ بیخاتە (زلزله) ئەبێ (قدرت) و (قوت) ی بە چ (درجە) یەبی؟ نایەتە (تقدیر)؛ (حاصل) ی (تمثیل) ی (معقول) ه بە (صورهت) ی (محسوس)، زێرا (انسان) (مشغول) ه بە (ادراک) ی (حواس)؛ (على الأكثر) (تصویر) ی (حسی) بۆ ئەکە ی، تێی ناگا. بنۆرە (علما) ی (هینەت) بە (خطوط) و (دوائر) (تصویر) ی (افلاک) و (تشکلات) ی (بدن) و (حالات) ی (کسوف) و (خسوف) ئەکەن تا (طلبه) (تخیل) ی بکا تێی بگا، ئەگەر ئەو (تصویر) ه نەبی باوڕ مە کە تێی بگەن ئەمەوا ((سلفیون) (تفویض) ئەکەن (مجسمه) (قبول) ی ئەکەن بێ (تاویل) و بێ (تفویض)؛ تۆ (ایمان) بێنە بە (کمال) ی (عظمت) و (جلال) و (قدرت) و جاهو (جبروت) و (کبریائی) و (عزت) ی خواداوهندی (کائنات) وامەزانە گەورەیی بە زەلامی یە (مثقال) ی (دینومیت) کەپکە چپای پارچە پارچە ئەکا، لە (قشر) ی (محسوسات) نەمیئێ (دقت) لە (مافي المحسوسات) کە (محسوسات) ی (ضمنیه) لە (کتب) ی (قدما) یان وادەرئەکەوی خوایان بە شتێ وەکی (انسان) زانیە (غایەت) ی زۆر زەلام و بە (قوت) وەخۆی (مصور) کردیه بە (انواع) ی (صورهت) (العیان بالله) وەکی (ملک) وەکی (ابلیس)، (صوفیه) لەسەر ئەو (اعتقاد) ه‌ماین؛ (غایەت) ی بە (تجلی) و (بقا) ی (واحد علی إطلاقه) لەوانە خۆیان (امتیاز) ئەکەن. (تاثیر) ی (اعتقاد) ی (اسلاف) لە (اخلاق) زۆرە، (نجات) دانی

(عقل) له (وهم) و (خیال) (مشکل)ه؛ لهو (امهت)هش (مثل) ماون (اما)
 (علما)ی (بلاغهت) نهیکه نه (تمثیل)؛ (عبارته)ی (علما)ی (نفس)
 نهیکه نه (تصویر) و (تمثیل)ی (هیکلی) نه لَیْن: وله المثل الأعلى (فی
 الحقیقه) تا (عقل) (زیاد)کا (تقدس)ی (کبریائی) لای (ذی العقل) (زیده)
 (توضیح) نهکات و (حکما)ی (الهیون) (حق)یان له سه ر ئیمه زۆره که له
 سایه ی وان (تجرد) و (وحدته)ی (ذاتی) و (وحدته)ی (اعتباری) و
 (وحدته)ی (حقیقی) و (لوازم)ی (امکان) و (لوازم)ی (وجوب وجود) مان
 زانی که نه مانهت زانی (عن صمیم القلب) بَلَى: ﴿سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا
 يُشْرِكُونَ﴾ له (شرک)یان له (شریک)یان نه گهر که سَن بَلَى: خوا (جسم)ه
 (من حیث لا يشعر) (انکار)ی خوای نهکا؛ زَیْرَا نه ی که یه نی (جسم) (واجب
 الوجود) نه بی؛ که وایی نه و (اجسام)ه (دائم)ه گشتی (واجب الوجود)ه
 (ذات)ه کی (واحد)؛ (واجب الوجود) چۆن (اثبات) نه که ی؟ (حاصل)ی
 (وما قدروا الله حق قدره) (قدر)ی خوای نه مه ته که بزانی هه ر نه و (فوق
 الطبیعهت)ه؛ (منزه)ه له (احوال)ی (طبیعهت) و (ممکنات)؛ (جنابی حق)
 (متصرف)ه له (کائنات)؛ (علوی) و (سفلی)؛ له (قبضه)ی (اقتدار)ی دایه،
 (شریک) بۆ (شریک) چي نه کا؟ بنی ئیش و بنی کار؛ وه کی (امپراطور)ی
 (ایطالیا) (عمنونیل) ده با برپا خوای له گه ل نه بی ﴿وَنُفِخَ فِي الصُّورِ﴾
 (بشر)ه (عالم)ی (احیاء) چیه؟ (مقابل)ی (قدرته)ی (الهی) زۆر
 (عاجزه) ﴿فَصَعَقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ (صعق)ی مردن
 (عالم)ی به (نفخه)یه بحری کئی تیایه بیته (شریک)ی خوا؟ ﴿إِلَّا مَنْ شَاءَ
 اللَّهُ﴾ نه گهر که سَن بعیثی؛ به (مشیهت)ی خوایه له بهر؟ (دوام)ی (حیات)ی
 (ذاتی) نه. (ممکن)ه (بعض)ی له (کائنات)ی (حي) به (نفخه) نه مرن به
 شتیدی (وفات) بکن نه گهر بَلِیْن (روحانیات) نه مرن ﴿ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى﴾
 (نفخه)یه دی؛ (مده)ی (تراخی) نه و (ثم)ه خوا نه یزانی ﴿فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ

يَنْظُرُونَ ﴿۱﴾ راست نه‌بنه‌وه ئه‌تۆپن یا چاوه‌تۆپن؛ چیان لئ ئه‌که‌ن؟ وه‌کی که‌سێ له ناوجێ نووستبێ هه‌ستێ. (اماته‌) و (احیا) و (احیا) به (نفخه‌)یه‌که له (حقیقه‌)دا (ملک)یشی پێ ناوی؛ لێره‌ش (حدیث)ی (دائر) به (حضره‌تی موسی) (نقل) ئه‌که‌ن له (توجیه‌)ی (عاجزان، لام وایه‌ ئه‌و (نوع‌ه‌) (روایه‌ت‌ه‌) (طی) کرێ باشه‌؛ نه‌ (معنی‌)ی (قرانی) له‌سه‌ری په‌کی که‌وتوه نه‌ (احکام‌)ی (دینی‌)؛ وه‌که‌وره‌یی (موسی) لای هه‌موو (مسلمان‌)آن (معلوم‌ه‌) (وکان عند الله وجیهاً) ﴿وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا﴾ (نوری (خاص‌) خوا (خلق‌)ی ئه‌کا بێ (واسطه‌)ی (شمس‌) و (قمر‌)ی (دنیا)؛ ئه‌ی لێنێ (ضیاء‌)ی (رۆنتکین) زی‌را ئه‌و (کشف‌)ی کردیه‌؛ ئه‌وه (مختاری (امام‌)ه‌، (زمخشری) به‌ (عدل) (تفسیر‌)ی ئه‌کا. به‌لێ: ئه‌و له (اصحاب‌ العدل‌)ه‌ په‌کی ئه‌و (اختیار) ئه‌کا په‌کی ئه‌م (فاخر‌لنفسک ما یحلو) (ایاک‌) (خیال‌) نه‌که‌ی خوا شتی (منوره‌) (نور‌) ئه‌دا (ارض‌)ی (منور‌) (ذینور‌) ئه‌کا. بابم (رحمه‌ت‌)ی خوای لێی بی که‌مێ ناساغ بوو، شه‌وێ (حاجی‌یه‌ فه‌ندی) (ذات‌)ی (مبارک‌) بوو (قرآن‌)ی خوێش ئه‌خویند هاته (خدمه‌ت‌) (جناب‌)ی (ملا) بۆ (احوال‌) پرسینی، خزمه‌کمان هه‌بوو (رحمه‌ت‌)یان لێ بێ (حاجی‌ عبدالصمد‌) (خلیفه‌)ی (شیخ‌ عمر‌)ی بوو؛ (جنابی‌ ملا) (امر‌)ی کرده‌ (حاجی‌یه‌ فه‌ندی) (عشره‌)یه‌ (قرآن‌) بخوینێ، (آخر‌)ی ئه‌م (سوره‌ت‌)ه‌ی خویند که‌ گه‌یشته‌ ئه‌و (آیه‌ت‌)ه‌ (حاجی‌ عبدالصمد‌) هه‌پاندی؛ که‌وته‌ زه‌وی له‌و (وه‌قت‌)ه‌ من (خیال‌)م کرد؛ ئه‌و (ذات‌)ه‌ وای هاتیه‌ (خیال‌)ی که‌ خوا (جسم‌)ی ئۆرگه‌وره‌وو (منور‌)و به‌ (هیبه‌ت‌)ه‌، (خوف‌) و (ده‌شه‌ت‌) گرتی بۆیه‌ هه‌پاندی وه‌له‌ خو‌ چوو. پاش (قرا‌ئه‌ت‌) له‌ (جنابی‌ ملا)م پرسى: قوربان (معنا‌)ی ئه‌و (آیه‌ت‌)ه‌ چیه‌؟ (مقصد‌)م وابوو ئه‌و (ذات‌)ه‌ تێبگا (ملا) (ایضاح‌)ی (معنا‌)ی فه‌رموو، (حاجی‌) هه‌ستا ده‌ستی (ملا‌)ی (ماچ‌) کرد، (انابه‌)ی فه‌رموو؛ و وتم:

توخوات (خیال) نه کرد؛ که خوا (جسم) ی (هکذا)یی، وه بویه
 هارپاندت؟! ووتی به لئی، (والله)، (الحمد لله) که (جنابی ملا) ی نهو (وهم) هی
 دفع کردم ﴿وَوَضِعَ الْكِتَابُ﴾ (سدي) نه لئی: (حساب) (یعنی) (شروع) له
 (حساب) ی (عباد) کرا؛ (زمخشری) نه فهرموئ: (صحائف) ی (اعمال)
 واده رنه که وئ له دوو سئ (مسئله) نه بی (زمخشری) (اعتقاد) ی (موافق) ی
 (اعتقاد) ی (اهل) ی (سنة) ه؛ (ذاتاً) نه وان خو یان به (اهل) نه زانن (اما)
 به راستی نازانم (اعتقاد) ی (معتزله) کانی تر چونه؟ ﴿وَجِيءَ بِالنَّبِيِّينَ﴾
 (سؤال) یان لئ بکری ئایا (تبلیغ) یان کرد؟ یا خود بو ئاگاداری (حساب) ی
 (امهت) یان ﴿وَالشُّهَدَاءُ﴾ (علما) و (امنا) ی (امهت) (حمله) ی (شرع)؛
 (اریاب) ی (ارشاد) به راستی لهو (مقام) ه دهرنه که وئ (زمخشری) (قائل) ه
 به (وزن) ی (اعمال) ی (حسنات) و (سینات) (فی الحقیقة) (میزان) له
 (اریاب العدل) نه وه شیتته وه نه وهی بلئ: هذا للجنة ولا ابالي هذا للنار ولا
 ابالي؛ ته رازووی چی پئ نه وئ؟ (ممکن) ه نهو ته رازووی (روات) (نقل) ی
 لئ نه کهن (انکاری) بکا که سئ (لا ابالي) بی قسه ی له گه ل ناکری؛
 (فکیف) خوا؟ به لئ خوا (غني عن العالمين) ه، (اما) (مقام) (مقام) ی
 (مجازات) و (مکافات) و (تشریع) و (تکلیف) ه ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ (عباد)
 ﴿بِالْحَقِّ﴾ به (عدل) بئ (میل) و (محابا) ﴿وَهُمْ لَا يَظْلُمُونَ﴾ (ملا) یانی نیمه
 نه فهرموون: هرچی بیکا (ظلم) نیه باشه نه گهر (مطیع) ی باوئته (جهنم)
 وه (عاصی) یه باوئته (جنهت) نه لئین: (قضي بالحق وهم لا يظلمون)؟ برپوا
 مه که لیژدهش (معتزلی) ته ماشای (وصف) نه کهن نه لئین: له (حکیم) ی
 (عادل) (ظلم) (محال) ه (واقعاً) نه گهر (علما) له هه موو جئ ته ماشای
 (عنوان) ی (قضیه) یان کردبا (نزاع) که م نه بوو ﴿وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا
 عَمَلَتْ﴾ له چاکه و خراپه (قلبی) و (جودا) ی؛ بئ (فرق) و (تمیز)
 بئ (میل) و (محابا)؛ هرکه س (جزا) ی خوی به ته وای نه دریتئ ﴿وَهُوَ﴾

خو ﴿أَعْلَمُ﴾ لہ خویان ﴿بِمَا يَفْعَلُونَ﴾ چی لی بزر نابی (مع الأسف)
 (قصاص) زور (غافل) لہ (قرآن)؛ بو (ترغیب) ی (صلوات) ئەلین: خوا
 (وزن) ی (عمل) ی (شخص) ئ ئەکات؛ (امر) ئەفەرموئ: بیبەنە (جہنم)
 لہ پئی پیغەمبەر تووشی ئەبێ ھاواری ئەکاتی ئەفەرموئ: بی گێرپنەوہ
 (ملائکە) (بعد الإستئذان) بو پئی (میزان) ئەی گێرپنەوہ دووبارە (وزن) ی
 (عمل) ی ئەکەن، پیغەمبەر (رقعە) یە لہ گیرفانی دینیتە دەر ئەی ھاویتە
 پیغەرازووی خیرانی بەسەر پیغەرازووی شەپانی ئەکەوی؛ کابرای ئەبەن بو
 (جنەت) ئەلئ:بە (قوربان) ت بم ئەمە چ بوو؟ ئەفەرموئ: ئەوہ (صلوات) ئ
 بوو مەلم گرتبوو بو توو! ئایا خوا ئەی دەزانی؟ (مادام) ئەو (خیر)ە ی
 مەبوو بو چی (وزن) ی ئەدەفەرموو؟ کوو ئەفەرموئ (والوزن یومئذ الحق)
 دیارە (اول) ی (حق) نەبوہ (خیر) ی ماوہ بو ی (وزن) نەکراوہ. لہبەر
 (محبت) ی پیغەمبەری ئاگایان لہ خوای نەماوہ. ئیتر مەخەلەتئ (سعی)
 کە ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ پاش (حساب) دیتن ﴿إِلَىٰ جَهَنَّمَ﴾ بو (طرف) ی
 ﴿زُمرًا﴾ (جماد) پاش (جماد)، (الأسبق فالأسبق) لیرە ئەفەرموون:
 (سوق) ئ بە (عنف) و (شدەت) (انە) لی یان ئەخوین وەکی کەری تالانی؛
 ئەیان ئارتون (قاموس) ئەلئ: (زمرہ) (فوج) و (جماعت) ی (متفرقہ)
 ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا﴾ گەیشتنە دەرکانە ی ئەو (وہقت) ی ﴿فَتَحَّتْ أَبْوَابُهَا﴾ تا
 بچنە ناوی (سید) ئەلئ: وەکی حەپسخانان دەرکە ی پیوہ درایە، کە
 کەسەکیان برە (محبس) دەرکە ی ئەکەنەوہ ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ (خزنە) ی
 (جہنم) ﴿أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ؟﴾ لہ (جنس) ی خوتان (قوم) ی خوتان دیارە
 ئەوانیش ئەزانن؛ (رسول) ی (بشر) (بشر) ئەبی ﴿يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُم﴾
 (عام) ﴿وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا﴾ بە (خصوص) ی ئەو (وہقت)ە کە
 (وہقت) ی (دخول) ی (نار)ە یا پوژی (جزا). (خزنە) دیارە (عالم) ن، ئە
 زانن (بعث) و (نشور) و (جحیم) و (جنەت) بە (سمع) (اثبات) ئەبی؛ (راساً)
 رئی (عقل) نیہ ﴿قَالُوا: بَلَىٰ﴾ هاتن (آیات) یان بەسەردا خویندینەوہ لہم

بۆژەیان ترساندین گویمان نەدانی (تکذیب) مان کردن ﴿وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ
 الْعَذَابِ﴾ (حکمی) (الهی) بە (عذاب)ی (بعض)ی لە (بشر) ﴿عَلَى الْكَافِرِينَ﴾
 کە خۆیان، دیارە (حکمی) (باری) لەسەر (ماصدق)ی (عنوان)ە؛
 (شخصیات) نیە ﴿قِيلَ﴾ کئی ووتی؟ (خزئە) یا خود (ابهام) کراوە چونکی
 (تعلق)ی (صدق) بە (قول)ە بە (قائل) نیە ﴿ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ﴾ هەر
 گروھێ بۆ (باب)لای (لایەق)ی خۆی ﴿خَالِدِينَ فِيهَا﴾ ناچنەدەر ﴿فَبُئْسَ
 مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ (اشارە)یە بۆ (منشأ)ی (کفریان) (دەعیە)یان نەهێنایە
 (ایمان) بە (رسول)ەکان بێنن، (تبعیەت)یان بکەن ﴿وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا
 رَبَّهُمْ﴾ تەواوی (تقوی) ﴿إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا﴾ ئەوانیش (سوق) ئەوانیش (زمر)
 (اما) (معناً) (فرق)یان نۆرە ئەو (سابق)ی (جبر)ە ئەمە (سابق)ی
 (میل)ە بە سوارین یا بە پییان؟ (انشاء الله) بە سواری بە (طیارە)
 بە (سیارە) بە (آلەت)ی کە (خیال) ناکرێ ئەچین بۆ بەهەشت بە (لقای)
 خوای شاد ئەبین ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا﴾ دیارە دەرگای
 (رحمەت)ی خوای (مفتوح)ە دەرگە (غضب)ی (مقفول)ە؛ مەگەر کەسێ
 خۆی ببیتە (سبب)ی کرانەوێ (والا) ناکرێتەو (یاالرحم الراحمین ارحمنا).
 ﴿وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا﴾ بۆ (جنەت)یش (خزئە) ئەفەرموێ ﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ﴾
 ئەو (حين الدخول)ە، (سلام)ی خوای (بعد الدخول) و دانیشتنە لەسەر
 (اریکە)ی (راحت)ی ﴿طِبْتُمْ﴾ دیارە (جهنم)ی پیس بوون ﴿فَادْخُلُوهَا
 خَالِدِينَ﴾ (جواب)ی (حتی) (مقدراً) (أي فازوا فوزاً عظيماً) (فرق)ی
 لێرەش دەرەخەری ﴿وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَهُ﴾ بە (بعث) و
 (نشور) ﴿وَأَوْرَثْنَا الْأَرْضَ﴾ وەک (سدى) ئەلێ، (ارض)ی (دنیا) (یعنی)
 (قوم)ی (صالح) بووین خوا (ارض)ی بە (میراث) دابینی؛ بە (کمال)ی
 (حریت) و (عزت) خوای خۆمان پەرستی ﴿تَتَّبِعُوا مِنَ الْجَنَّةِ﴾ هەر کەس
 ئێخۆی (ملک)ی (واسع) (حيث نشاء) بێ (مانع) لە (لطف)ی خوای
 بووینە (مالک)ی (دنیا) و (آخرەت) نائیل (سعادت)ی (دارین) بووین

(سیدی آلوسی) بہ (معنا) ی (سدی) (راضی) نیہ بی (وجہ) ی ئەزانی (لکن) بہ دەرکە وت زۆر (موجہ) ہ، لام وایہ ئەگەر (سید) (استحضاری) (آیەت) ی (ان الأرض یرثھا عبادی الصالحون) ی کردبا ئەو (معنا) ییہ پەسند ئە کرد (اما) من (معنا) ی (ارض) ی (جنەت) (حقیقە) بی یا (مجاز) لام خۆش نیہ ﴿وَتَرَى﴾ (ایھا الرسول) ﴿الْمَلَائِكَةُ حَافِينَ﴾ ئەلین: (مصدقین) ﴿مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ﴾ (انہ) چاوەتۆڤن ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ لە (دنیا) و (قیامەت) (وظیفە) ی (دائمی) یان (تسبیح) و (حمد) ی خواہ نایەنە (مەیدان) ئی بۆ (نجات) ی (عباد) یان ﴿وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ﴾ لە (بین) ی (ملائکە) آن، ئەوانیش (قضا) یان لە (بین) آ (اجرا) ئەکرئ بۆ (درجات) (الحمد لله) دیارە (متفاوت) ن یا لە گەڵ ئە وانە ی پرستوشیان کردینە ﴿وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ (الرحمن الرحیم مالک یوم الدین، الذی احلنا دار المقامة الذی هدانا لهذا) (رسالەت پەناہ) ئەفەرموئ: ئیمە (امر) مان کرایتن قسان لە گەڵ خەلکی بکەین لە (قدر) ی (عقول) یان (لازم) ہ (مفسر) و (واعظ) و (محدث) تەماشای (عقل) ی (بشر) ی کە ن (بشر) زۆر گۆراییە مەر (عجایبات) و (غرایبات) ئی بڵێی ئەوی (بسیط) و بی (محاکمە) بی (قبول) ی ئەکات (لکن) (انسان) ی (عقل) ورد بی (محاکمە)؛ (خصوص) نەختن لە (علوم) ی (کون) بزانی مەمووشتن (سلمہ السلام) (قبول) ناکا؛ بە خۆرایی (تکفیر) یان باش نیہ؛ (معانہ) ئەمرۆ کەس لە (تکفیر) ناترسن ئەوی (عائد) ی (قیامەت) ہ ئەبی وای (ادا) کەن (نشئە) بی (حاضرہ) (قبول) ی کات. یەکی ئەلئ: (عالم) پوو لە (شام) ئەکا بۆ (حشر) ئەمە قسە یە؟! یا خود ئەلئ: مەر چەندی (موجودات) مە یە؛ لە (حیوانات) و (جن) و (شیاطین) و (ملائکە) ی (سموات) (حتی) (عرش) ی (الهی) بە (حافین) و (صافین) دینە سەر عەردی تەنھا (کرسی) (وسع السماوات و الأرض) (فکیف بالعرش)؟ (والحمد لله فاتحة الكتاب وخاتمة الحساب) تەواو بوو (تفسیر) ی (سورہ) ی (زمر) پۆژی یەکشەموو قبیل

المغرب تاریخ ذی العدة ١٢٥٨ هـ ١٩٢٩ م ١٨ کانونی اولی رومی، آخر کانونی اولی افرجی.

(سورة المؤمن)

وه (سورە) ی (غافر) و (سورە) ی (طول) یش پێ ئەلێن: ئەفەرموون: ئەو (سورەت) ه پاش (سورەت) ی (زمر) (نازل) بوو و (سائری (سورەت) هکانی (مصدر) به (حم) (مرتباً، متوالياً) (نازل) بووین له (مکه) ی (نازل) بوو بێ (استثنا) یا به (استثنا) ه ی (آیهت) ی (و سبح بحمد ربک) گوئی یا (دائر) به نوێژ په نجه کانه (نازل) بوو ئە وانیش له (مدینه) (فرض) کراین. (سیدی آلوسی) پێی (راضی) نیه (قیل) ئی ئەلێ، (الا آیهت) ی (ان الذين يجادلون... الآية) دەر (حق) به جوان (نازل) بوو. که باسی (دجال) یان کردیه ئە وانیش له (مدینه) ی بووین (سید) ئەفەرموو: ئەو ههش نهی (معلوم) (نقل) له (شیخی ابن تیمیه) ئەکا (بعضاً) (اصحاب) ی (کرام) ئەفەرموون: ئەو (آیهت) ه له وه (نازل) بوو؛ (یعنی) (داخل) ی (آیهت) ه نهک (سبب) ی نزول ه وه (نقل) ئی (هكذا) یی له (زهرکه شیش) ئەکا که وایی (لازم) ه (انسان) ئاگاداریی. له (عدد) ی (آیات) ی (خلاف) یانه (اما) له (٨٢) که متر له (٨٨) زیتر نیه. (مناسبه) ی (اظهر من الشمس) ه؛ (حتى) ئەلێن: له (مصحف) ی (ابن مسعود) ی

(سوره‌ی (زمر)یش (مصدر) به (حم) (ابن‌کثیر) و (سید) چند (آثار)یان (دائر) به (فضل)ی نه و (سوره‌ت)ه وه (حوامیم)ه‌کانی دی (نقل) فہرمووه نه‌گہر بیان خوونی وه‌تی بگہی (اعتراف) به (فضل)یان نه‌کھی. (وکذا) (سائری) (سورای)ی (قرآن) کامی لی نه گری نیژی: نه‌میان (منتخب)ه.

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، حم﴾

گوئی لی پاگرن ﴿حم﴾ (الأمر و تتابع الوحي) له (حمایت)ی خوای دان؛ له (دنیا) و (آخرت) ﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ﴾ (معروف) و (معهود الفرد)ه (في محاسنه) (منزل)ه ﴿مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ (غالب)ه (لا يعزب عنه شيء) (الأعلم بما يفعلون) له (سوره‌ی (زمر) فہرمووی (من الله العزيز الحكيم) (اشياء) له (مواقع)ی خوی داده‌نی کاری ناب‌جا (قبول) نا‌کا ﴿غَافِرِ الذَّنْبِ﴾ (يفغر الذنوب جميعاً فلا تقنطوا) ﴿وَقَابِلِ التَّوْبِ﴾ (ولو اسرفوا) ﴿شَدِيدِ الْعِقَابِ﴾ وای به (حال)ی نه و که‌سه هه‌لخه‌تی (اعتماد) بداته سہر (غیر)ی نه و ﴿ذِي الطُّولِ﴾ (صاحب)ی (نعمت) و (احسان) و (سعت)ی (ملک) و (غنا) و (قدرت)ه (صفات)ه، وه‌کی (العزيز؛ العليم) (صفه‌ت)ی (الله)ن (غافر) و (قابل) (مراد) له وان (دوام) و (ثبات)ه؛ بۆیه (صفه‌ت)ی (حق)ن وه‌کی (عزیز) و (علیم)؛ (أماشديد) له (حقیقه‌ت)دا (صفه‌ت)ی (عقاب)ه؛ بۆیه نه‌لین: له (تقدیر)ی (شدید عقابه)وه؛ بۆ بوونی به (صفه‌ت)ی (الله) (احتیاج)یان به (تاویل) هه‌یه؛ (مراجعه‌ی (زمخشری) و (سیدی آل‌وسی) که (عطف)ی (قابل‌التواب) به (واو)ی له‌سہر (غافر الذنب) (اشاره‌ی)ه بۆ (وصل)ی (توبه) به (ذنب). (صفات)ه‌کانی دی (عائد)ی خویه‌تی ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمَصِيرِ﴾ (توجه) بۆ لای نه و بکه‌ن (غیر)ی نه و که‌ستیر نیه (متصف) به و (صفات)ی (جليله) (منه‌المبدأ و

إِلَيْهِ الْمُنْتَهَى ﴿مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ به (آیات) ی (کتاب) ی (منزل) ی
 (من العزیز العظیم) (قدح) لی نادا گاهن بَلَى: (سحراه گاهن بَلَى: (تقول) ه
 گاهن (قسه یه (مجنون) آنه یه (وهكذا) به و (نوع) ه (جدل) ه ﴿إِلَّا الَّذِينَ
 كَفَرُوا﴾ (کفر) بوووته (میل) یان پئی (معروف) بووین (عریق) و (عمیق) ن.
 (مدافعه) له (آیات) (تحقیق) ی (معنا) (إيضاح) ی (ادلّه) (جدال) نیه
 (لازم) ه (ملا) یان (فرق) ی (مخالفه) زۆر (تقیه) بکه ن بۆ (موافقه) ی
 (مذهب) ی خۆیان (آیات) به (فساد) نه به ن له (بلاغت) و (لطافت) و
 (حسن) ی نه خه نه دهر من وَا تُهْلِكُم: (على الأكثر) (حقائق) ی (ثابته)
 نه که نه (تابع) ی (رای) خۆیان (رای) خۆیان بۆ (حقائق) ی (ثابته) ی
 (مصروره) ی (مقرره) ناگوین؛ (حتی) (حکما) ی (نصاری) ی (غرب)
 (تحاسنی) نا که ن تُهْلِكُن: (اعتقادات) شتی که و (حقائق) ی (علمیه)
 شتی که تره گه لن (مسائل) ی (طبیعیه) لایان (توضیح) نه کا (و با لکلیه)
 له گه ل (کتابی مقدس) و (اعتقادیات) یان ناخونجی (متناقض) ن (معانه)
 ده ست له (اعتقادیات) نه ده ن وه (تقدیس) ی (کتاب) ی (مفلوط) نه که ن
 به لئی (دین) و (مذهب) یش بوووته (قومیه) (علما) ی (ادیان) زۆر
 (اعتقادیات) ی (عجیب) و (غریب) یان هه یه.

نه گهر (قبول) ی نه که ی (علم) و (عقل) ت له کیس نه چن نه گهر
 (قبول) ی نا که ی نه که نه (مبتدعه) و (کافر)؛ ئهم (خلاف) ه ش با بۆ
 (قیامه) ت بی خودا (فصل) ی (قضا) یان له (بین) آ نه کات ﴿فَلَا يَغْرُرُكَ
 تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ﴾ له نازو (نعم) ی (دنیا) (التفات) ی پئی مه که زوو نه پوا
 لئیان ئه بی به (حسرات) (دنیا) هه مووی (متاع) ی که مه ئه و (امهال) ه
 (استدراج) ه؛ (لکن) نه مپۆ نا، ده ولّه مه ندی (کافر) آن و (سعی) یان بۆ دنیا و
 (صرف) یان له (منافع) ی (ملی) به سه ری خستن؛ ئیّمه نزم بووین به لککو
 کز و (کساد) ماینه وه (ملا) یه زۆر (ملا) له بهر (فقیر) ی چی پئی نه کری
 که س (معاونته) ی (علم) ی نه کا، ئافره تی له سه ر (مسرح) ی هه لپه پئی

حه فته ی دووه زار لیره وه گرئ، نه بیته (باعث) ی (انقراض) ی (علم) و
 (دین) خودا نه و چه رخه نه گورئ (عن قریب) (دین) ی (اسلام) (منقرض)
 نه بی؛ خوا نه زانی (دنیا) بۆ (خزمت) ی (علم) و (دین) تۆر (لازم)؛ به لئ
 (مغرور) بوون به (دنیا) به هرچی (خیال) ی که ی؛ (خراب) ه (عاقبه ت) ی
 (وخیم) ه. (ممکن) ه خولانه وه یان له (بلاد) بۆ (افساد) و (سد) ی (عباد) بی
 له (ایمان)؛ وه کی (مبشر) آنی ئیستا به خۆو به قوونی به گوویان دینه
 ولات له وئ و له وئ نه گه پئین، (مسلمان) ی پاک و خاوئین و به ده ست نوئژ
 (اغوا) بکه ن بینه (مسیحی)، خوا به (قهر) ی خۆی له گه ل (دوله ت) ه کانی
 (مؤید) یان (محو) و نابوودیان کا، وه کی (قوم) ی (نوح) و (سائری
 (احزاب) ی (کفر) و (ضلال) ﴿كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ﴾ (آدم) ی (ثانی)
 ﴿وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ پاش (قوم) ی (نوح) ی (عاد) و (ثمود) و (قوم) ی
 (فرعون) هر (قوم) (تکذیب) ی (رسول) ی خۆی کرد ﴿وَقَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ﴾ له و
 (امم) آنه یا خود نه وه ی (رسول) ی بۆ چوویی (معلوم) و (مجهول)
 ﴿بِرَسُولِهِمْ﴾ (مسئله) ی (تذکیر) و (تانیث) ی (امه ت)، (سهل) ه
 ﴿لِيَأْخُذُوهُمْ﴾ (قصد) یان کرد بیان گرن (عذاب) یان دهن بیان کوئن ﴿وَجَادَلُوا
 بِالْبَاطِلِ﴾ له گه لئ جئ (قرآن) (بحث) ی (باطیل) یان نه کات ﴿لِيُذْخِرُوا بِهِ﴾
 (باطل) ی ﴿الْحَقُّ﴾ (حق) به (باطل) (ازاله) و (محو) که ن ﴿فَأَخَذْتَهُمْ﴾ به
 (عذاب) ئ (استنصالی) (الهی) خۆت نه زانی نه وانه چۆن رابردن؟ نه مپۆ
 (بلا) بۆ (دین) ی (حق) بۆ (آیات) و (کتاب) بۆ (بشریه ت) و (اقوال) و
 (خصال) ی (حمیده)؛ (رووس) و (المانی) و (فرنسه) و (انگلیزان، (امریکا)
 که مئ دووره نه ویش له گه ل (اسلام) (فکری) به ده نه وه ی (رؤسا) ی
 (دین) یان له (حق) (رسول الله) ی نه لئین (کافرا) ه کانی پیشی نه یان ووتیه
 (الهی) چاره یه شهریان له سه ر (اسلام) (دفع) که ی (رفع) که ی به (قهر) ی
 خۆت بیانگری، بی بینن ﴿فَكَيْفَ كَانَ عِقَابُ﴾ (خبر) تان هه یه؛ (آثار) یان
 نه بینن کوو (محو) بووینه وه! ﴿وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ یا (ربی) یا (ربی)

بی ہیئہ جی ﴿عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بہ (محمدی (ﷺ) نئی (زہمان)ی خوئی
 وہئی (زہمان)ی ئیمہش خوابہ ﴿أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ ئہوانی ئیمہ
 (صاحب)ی ناگرن (دنیا)یان سووتاند؛ (عالم)یان بہ (فساد) برد (ربی) بہ
 ناگري (غضب)ی خوت بیانسووتینی بہ (أسطول)و (طیارہ)یانہوہ
 بیانخنکیتی، ئہوہ ئہموق بہ کہ لکی (دین)ی (اسلام)دی ہر چہند
 (مسلمان)ہکانیش (اکثر) (خراب)ن (اما) لہوان ہر چاکترین (خرابہ)ی
 ئہمان لہ (سوء)ی (تاثیر)و (غلبہ)ی ئہوانہ ئیتہر (رحم)ئی بہ (علم)و
 (دین)ی (رسولی اکرم) کہی ۔ (اما) (حکم)ی خوائی لہ (حق) (مؤمن)آن
 لہ (دعا)ی (حمالة العرش) و ہرئہ گیتی (مع فوائد) ﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ﴾
 ئہوہندہی ہہ بن، ہہرچی (خیال) ئہ کہی لہ (سعت)ی (عرش)ی خوا
 (خیال)ی لہ (سعی)و (غیرت)ی (حکما)ی (جدید) دہرکہی ئاسمانان
 کرایتہوہ، وہکی (حکما)ی (یونانی) (دنیا)یان تہنگ و توروسک نہ کردیہ؛
 (چہند) (کرات)ئی وہکی پیاز (بعض)ئی (احاطہ)ی بہ (بعض)ئی دایہ
 (میل)ی (مستقیم)یان نیہ (قبول)ی (خرق)و (التام) ناکنہ ئہوہی
 (صفات)ی (عناصر)بی لہ (خفت)و (نقل)و (رطوبت)و (بیوسہت)
 لہ واندانہ، (فلک)ئی (محیط)ہ بہ (جميع)ہ (محدد الجهات)ہ ئہو (فراغ)ی
 (کائنات) گرتوویہتی جئی (کرسی) لئنا بیئہوہ (فضل) لہ (عرش) (بنا)
 بہ (رای)ی (جدید) (فضا)یہ (واسع)ہ تا (وہم)و (خیال) ئہپوا
 دووودریژیان و بہرینہ نہ کہی (تاویل)ی (عرش) بہ (محدد) (فلک
 الاطلس) (کرسی) بہ (فلک الثوابت) بگی (نسبت)یان نیہ ویک ناچن، (و
 علی کل حال) (خیال) نہ کہی (جنابی حق) وہکی پادشاهی (امپراطور)ئی
 (حکم)دار لہ سہر تہخت دادہ نیشتی و اہ زانہ گہورہیی و (عظمت) لہ
 (جسامہت) دایہ دانہ دوپیئ ہہزار (طن) بہرد ئیتن (حملہ)ی (عرش) ہہر
 چہند (مقرب)ن (عالم)ی (نور)ن بہ (قوت)و (مکنہت)ن (اما) (خدمہ)و
 (حملہ)ی (عرش)ی (کبریائی)ن، (شرکا)و (نبات)و (ابنا)نین لہ

(سالف) ی (ایام) پادشاهی (استیلا) ی (قوم) ټکی کړدبا ۱۰ ختیان له سهر (اسرا) یانی نهو (قوم) ه داده نا لام وایه (الآن) یش (عادهت) ی واماوه شته که ی وه کی که ژاوه له سهر شانی بڼه ده سه لاتانی (قوم) قه حیم نه که ن که وره که وره کان نه چنه ناوی نه وانیش وهک (حیوانات) نه یان گپڼ. (نسبهت) ی (اکرم) و (اعظم) و (اشرف) ی (کائنات) به (مقام) ی (الو هیهت) (هکذا) ټیبه وه (رجا) نه که م هر چنه د به زه لامیان (تخیل) نه که ن (تصویر) یان مه که ن به (صورهت) ی گاجووت یان نژیړیه کیوی شاخدار وه (عظمهت) و (کبریائی) له (علم) و (عزت) و (قدرهت) و ((غنا) ی (ذاتی) و (احسان) و (لطف) و (کرم) کاری بزائن (بزرگی به عقل است نه به سال)؛ (حکایهت) ی شاراده کانی گولستانن زور خوشه؛ نه وانه ی (عرش) ی خوا هه لښه گرن ﴿وَمَنْ حَوْلَهُ﴾ نه وانه (دور) ی؛ له (سورهت) ی دی دیت ﴿يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ﴾ (وظیفه) یان (ثنا) ی (کبریائی) و (تقدیس) یه تی (تنزیه) له (شرک) له (ولد) و (صاحبه) له (مکان) و (زمان) له هر چی (احوال) ی (طبیعیات) بی ﴿وَيُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ایمانی وه کی ټیمه هر (ایمان) ه به (اثرای) (الهی) (ایمان) یان به خوی (عظیم الشان) هیه. دیتن و ویکړا دانیشتن (عیاناً) و (مشافهه) گفتو گو نیه، وینه یی فهرموده ی (امام الحرمین) ه یش و کاریان له (عرش) و (غفری) (بحر) هر (تسبیح) و (تقدیس) و (ثنا) و (ایمان) ه وه پاپانه وهیه ﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا﴾ (رحمهت) ی (الهی) نه وهنده (واسع) ه هه موو (کائنات) (استیعاب) نه کات نه شمینټته وه (وکذا) (علم) ی (محیط) ه به (ذرات) ی (موجودات) هیچی لیبرز نابی (احوال) ی (عبادت) ی نه زانی له چي (خلق) کراین؟ (میول) یان چیه؟ ۱۱ (اسباب) ی (إحاطه) ی پی داوون ﴿فَاغْفِرْ﴾ به (لطف) و (کرم) ی خوت ﴿لِلَّذِينَ تَابُوا﴾ (ولو اسرفوا علی انفسهم) ﴿وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ﴾ پاش (توبه) به (متابعه) ی (رسول) ری تی توو نه گرن ﴿وَقِهِمْ﴾ (وقایه) یان بکه ﴿عَذَابَ الْجَحِيمِ﴾ له (عذاب) ی (جهنم)

(قاموس) ئەلّی (الجحیم) النار الشديدة التاجج... الخ (الهی ۱ سیدی) توو
 (حال) ی (عباد) چاتر ئەزانی ئەمۆ له ه زاری یهک له (عذاب) ی
 (آخروت) ناترسی، ئەگەر زوو له (دنیا) یه به (اشقیان) یان بنوینی باشه
 به لکوو دینهوه سەر پایه؛ ئەوا نیدیش (اعتبار) ئەگرن ﴿رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ﴾
 بئ (عذاب) ﴿جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتُهُمْ﴾ (معلوم) ه خوا (خلف) ی (وعد) ناکا،
 (منقص) ه (لکن) (وعد) ی (الهی) به (شرط) ه خواجه ئەوانیش تووشی بئ
 (شرط) ی نه بن ﴿وَمَنْ صَلَحَ﴾ با به (قدر) ی وانیش نه بن ﴿مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ
 وَذُرِّيَّاتِهِمْ﴾ ئەوانیش بخه (جنات) ی (عدن) بۆ (خاطر) ی (اریاب الوعد) تا
 (زێده) ه (لذت) ببینن له (دوام) ی (مصاحبه) ی ئەوانه؛ ئی (زێده) ه
 (انسان) (قلب) ی پئی (مربوط) بی ئەوانه؛ داک (طبیعی) له گه ل بابە
 ﴿إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ئەتوانی ئەوهی بکە ی خۆپایی نیه. (شیخ
 محی الدین ابن عربی) قسە یه خۆشی ههیه؛ ئەفهرمۆی: ههچەند (بعض) ی
 (اشخاص)، (مقام) ۱ (حس) ی له گه ل (نوات) ی (فوق) ی خۆیان یهک بی
 (اما) (تفاوت) ی (ذوق) ی هه رهیه؛ (مثلاً) (حضره تی عائشه) له
 (خدمهت) (رسالهت پهناه) له سەر یهک (مائده) له یهک (ظرف) له یهک
 (غرفه) (تناول) ی (اطعمه) ی (جنهت) ئەکا (لکن) ئەو (لذت) ه ی به
 گوێره یی زێده نابی (معنوی) (روحي) بۆ (رسالهت پهناه) ئەبی بۆ وی
 نابی که وایی (درجات) ی (معنوی) (متساوي) نابی وه هه م ئەفهرمۆی:
 ئەوانه (انکار) ی (لذائذی) (حسی) (جنهت) ئەکه ن یاخود به (دون) ی
 ئەزانن (غلط) ن؛ (لکن) (اریاب) ی (ذوق) ی (روحي) له (ضمن) هه ر
 (لذت) ی (حسی) (لذت) ی (معنوی) (فوق) ی وی (درک) ئەکا. (حقاً)
 (شیخ) له (درک) ی (اسرار) ی (فائق) ه گه لئ گه لئ فهرمایشاتی زۆر زۆر
 (مطبوع) و (معقول) و (لایهق) ه ﴿وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ﴾ (حفظ) یان که گونا میان
 تووش نه بن (طبیعی) که (سیئات) نه بوو (جزای) ی نابی ﴿وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ

یَوْمَئِذٍ ﴿فِي الدُّنْيَا﴾ ﴿فَقَدْ رَحِمْتَهُ﴾ ﴿فِي الْآخِرَةِ﴾ (اثری لهوی به
 ده رنه که وی. (واقعاً) (رحمت) و (لطف) ی ته و او له گونا نه کردن دایه،
 نه وهی خوا بی پاریزی به راستی (رحم) ی به وی کردیه؛ (لباس) ی چلک
 بگری (ولو) زور به (اعتنا) بشوری ناگاته (لباس) ی به خاوتنی مایی
 (ناکه رده چوکه رده، که رده چون ناکرده) وه کی (خیام) ئه لئ: نابی
 ﴿وَذَلِكَ﴾ (حفظ) ی (عن السیئات) ﴿هُوَ الْقُوَى الْعَظِيمُ﴾ خوابه تو (دعا) ی
 (ملائکات) آن (قبول) که ی ئیمهش به بهر ئه و (دعا) یه ی خه ی (وفصل) ی
 (خصام) له (بین) ی (سني) و (معتزلی) یان به رموی ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ له
 جیاتی (دعا) ﴿يَنَادُونَ﴾ له (عرصات) له ناو (جحیم) که رقیان له
 خو نه بیته وه (استکراه) ی (نفس) ی خو یان نه که ن ﴿لَمَقْتُ اللَّهِ﴾ (ایاکم)
 ﴿أَكْبَرُ﴾ به (درجه) یه نابه ته (موازنه) ﴿مِنْ مَّقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ﴾ (ممکنه)
 (ارشاد) بی بو (کبری) (مقت) یان له (بین) ی خو یان له (قیامت)
 و (شدهت) ی (غضب) و (انکار) ی (الهی) له ئیوه ﴿إِذْ﴾ (وقت) ی یا له بهر
 ﴿تُدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ﴾ (رسول) (دعوت) ی ئه کردن ﴿فَتَكْفُرُونَ﴾ (قبول) ی
 (ایمان) تان نه ده کرده (تکذیب) ی (رسول) تان نه کردن ﴿قَالُوا﴾ نه وانه ی
 منادی ﴿رَبَّنَا أُمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَأَخْيَيْنَا اثْنَتَيْنِ﴾ (احیا) ی (علم) له و دوو
 (اماته) و (احیا) یه (خلاف) یان هه یه. (ظاهر) وایه مراندنی دوا ی (حیات) و
 (احیا) ی دوا ی (موت) بی؛ که وایی له (دنیا) یه ک (اماته) هه یه؛ (اما)
 (جمع) ی له (قدما) ی (امهت) (یعنی) هیشتا باسی (اعتزال) و (سنیایه تی)
 نه بوه؛ (تاویل) ی له (اماته) نه که ن؛ (بمعنی عدم الحیات) وه نه فه رموون:
 ئه و (آیهت) ه وه کی (آیهت) ی (سوره) ی (بقره) (وکنتم امواتاً فاحیاکم)
 دوو (موت) و (حیات) ی له (دنیا) وه (احیا) یه له (آخرت) ئه که یه نی. قسه
 له (احیا) و (اماته) ی (قبر) ی نا که ن؛ (قسم) ی (احیا) نه که نه سی، یه کی
 له (دنیا)؛ یه کی له (قبر) یه کی له (آخرت) (اما) ناتوپنه (احیا) ی دونیا،
 چونکی ناشکرایه؛ (اعتبار) به (احیا) ی (قبر) و (آخرت) نه که ن، زیرا

نہ وانیان (انکار) کردیہ؛ (قسم) ئی نہ پؤن بؤ (احیا) ی (صلب) ی (آدم) (مشاجرہ) و (مناظرہ) یہ زور؛ مہ گہر لہ (آخرت) پئ کھون (مقصود) یان چ بوہ؟ وا دہر نہ کہوئ (سیدی آلوسی) لای وایہ (استدلال) بہ و (آیت) ہ لہ سہر (عذاب) ی (قبر) تہ و او نیہ (عذاب) ی (قبر) بہ (حدیث) (ثابت) ہ؛ چونکی (ابن عباس) و گہ لئ (نوات) ی گہ و رہ (حمل) یان کردیتہ سہر (حیات) و (موت) ی (دنیا) و (قیامت) باسی (حیات) و (موت) ی (قبر) یان نہ کردیہ. خؤ نہ وانہ وہ کی (سابقاً) (اشارہ) مان بؤ کرد (معتزلی) نہ بووین لہ بہر (انکار) ی (عذاب) ی (قبر) (حمل) یان نہ کرد بیتہ سہر (احیا) و (اماتہ) ی (قبر) ہ یہ ثایا نہ وانہ ی ئی لئین: (عذاب) ی (قبر) ہ یہ ئی لئین: بہ (حیات) ئی تہ و او (احیا) نہ کرینہ وہ؟ (سعد الملة والدين) وا ئی نوئین (حیات) ی (فی الجملہ) یہ. وہ آیا نہ توانن بہ (دلیل) (اقناع) ی (طبیعیون) آن بکھن (انسان) لہ ناو (قبر) ی (حیات) ی دیتہ وہ بہر قسہ نہ کا بہ ہوش و بہ (ادراک) نہ بی؟ (استدلال) بہ (عموم) ی (امکان) و (شمول) ی (قدرت) بؤ خؤمانہ ﴿فأعترفنا بذنوبنا﴾ نہ وہ ی (مرتب) بی لہ (انکار) ی (بعث) کہ سئ (خوف) ی (مستقبل) ی نہ بی نہ وہ ی بیکا نہ ی کا ﴿فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّنْ سَبِيلٍ؟﴾ (ای خروج) (یعنی) (اہم) ی (مقصود) یان (خروج) ہ لہ ناگری؛ ثایا ﴿پئ ہ یہ؟ چارہ پہ زیرہ (خیر) (خروج) نیہ. نہ وانیش نہ زانن بؤیہ بہ (صریح) ی (جواب) یان ناداتہ وہ نہ فرموی: ﴿ذَلِكُمْ﴾ نہ مہ تان ﴿بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ﴾ (فی الدنيا) ﴿وَوَحْدَهُ﴾ (لا شریک لہ) ﴿كَفَرْتُمْ﴾ (انکار) ی (وحدانیت) ی خواتان نہ کرد ﴿وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ تُؤْمِنُوا﴾ (تصدیق) نہ کہن کہ خوا (شریک) ی ہ یہ بؤیہ (معذب) ن بہ (عذاب) ی (ابدی) (خروج) تان نیہ (لایخفی) نہ وانہ ہر چہ ند (عمر) یان (محدود) ہ (لکن) (شرک) و (جہد) یان بہ (زمان) (مقید) نیہ خوی بی (شریک) (نفی) نہ کہن کہ (بتاتاً) نیہ کہ وابی (کفر) یان (داخل) ی (قضایا) ی (وقتیہ) لہ (وقتیہ) لہ (منشرہ) نابی ﴿فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ﴾ (علویہت) و (کبریائی) (جنابی حق) (شرک)

مہ لئاگرئ؟ (حکم) مہر بؤ ئہ وہ بؤ (شرکاء) نیہ، دیارہ (مراد) لہم
 (حکم) ہ (حکم) ی (فصل) و (قضا) و (مجازات) و (مکافات) ہ (اما)
 (حکم) ی (مصطلح) بؤ خوا و (رسول) و (مجتہد) و (مفتی) و (قاضی) و
 (حاکم) ی دیارہ مہیہ؛ (البتہ) (حکم) ی (سلیمان) و (خطاب) و (ندا) ی
 (داود) یان لہ (فکر) نہ چوہہ (حرووی) کہ دہ لئین: (لا حکم الا للہ) خویان
 بہ و (حکم) ہ (حکم) ئہ کہن ﴿هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ کہ (دالۃ) لہ سہر
 (وحدانیہ) ی ﴿وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا﴾ (مواد) ی (حیاتیہ) لہ (ہوا)
 دیتہ ناو گولوک و (محل) ی (تکون) ی (ارزاق) لہ گہنم و جو (سائری
 (حبوبات) ی دی بؤیہ ئہ گہر لہ (وہقت) ی (زاد) تئ پہ پرنی بایہ
 بہ (قوت) بی یا بارانئ نؤد بی بہ (فساد) ئہ چی؛ نابئ کہم ئہ بی خراب ئہ بی
 کہ سئ تہ ماشاکا ئہ بی بی لہ گولہ گہنم گولہ جو (امثال) یان داوئ سپی
 باریک بہ زارکی کہ پہ نکہ ی (سنبلہ) ئہ نیشئ مہ لئدہ ئاوسرئ، ئہ و
 (جذب) ی (مواد) ی (رزق) ئہ کا بؤ ناو (پحم) ی، ئہ گہر ئہ و نہ بی دان
 ناگرئ؛ (عقیم) ئہ مینی؛ (سبحان اللہ)۔

﴿وَمَا يَتَذَكَّرُ﴾ بہ (آیات) ی خوا ﴿إِلَّا مَن يُنِيبُ﴾ بگہریتہ وہ لہ (متابعہ) ی
 (ہوا) و (تقلید)؛ چ خوۓ (ایمان) ت بہ (وحدانیہ) ی خوا بی بی؛ ئہ و جا
 (فکر) لہ (کائنات) کہ ی (اسرار) ی (خلق) و (ایجاد) و (صنع) ی (کبریائی)
 بزانی نہ (انکار) ی خوی کہ ی نہ (انکاری) (طبیعت) لہ (نوامس) ی
 (فطرت) کہ بہ (وضع) ی (فاطر) ہ (استفادہ) بگہ ی؛ (حقاً) تا (انسان)
 (علم) ی بہ (دقائق) ی (اسرار) ی (طبیعت) بی بی (ایمان) ی بہ خوی
 (علیم) و (حکیم) و (قدیر) (زیدہ) (خالص) و بہ (قوت) ئہ بی (شائبہ) ی
 (شرک) بہ دلّیا (خطور) ناکات. ئہ وہ ی لہ (دقائق) ی (صنع) نہ زانی لہ
 (علم) ی (صانع) چ نہ زانی؟ کہ سئ گوئ لہ مستی (پاپ) و (مجتہد) و
 (شیخ) بی لہ (کائنات) چ نہ زانی ﴿فَادْعُوا اللَّهَ﴾ (ایہا المنیبون المتذکرون)
 یا (عام) لہ (منیب) و (غیرہ) (منیب) ﴿مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ بی (شائبہ) ی

(شرك) (الا لله الدين الخالص) ﴿وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ﴾ (ومن على شاكلتم)
 (نعوذ بالله من الشرك بسبب الإيمان) نه واته ی (اذا ذكر الله وحده اشمزت
 قلوبهم) نه گهر (خطاب ی) (فادعوا) (عام) بڼ له گه ل (ولو كره الكافرون) ی
 زډ (ملانم) ی نابینم، (ولو) (صاحب) ی (كشفت) (توجیه) ی بڼ كړدبی
 (على كل حال) (رعايت) ی (وصف) ی (منيب) (لازم) ه ﴿رَفِيعٌ﴾ بڼد
 ﴿الدَّرَجَاتِ﴾ (درجات) ی (معنوي روعي) (قياس) له (درجات) ی (حسي)
 ناكړئ، نه گهر (درجات) ی (حسي) به گوږه ی (درجات) ی (معنوي) بڼ
 (موافق) ه باشه؛ (لكن) گه لئ كه س نه بینن (ظاهراً) (درجه) یان زډر بڼده
 (اما) خو یان زډره (دون) و په ستن. نه و (درجات) ه بڼ (اهل) ی (ایمان) و
 (إخلاص) ه له (كائنات) دانيه ته وای (مادي) یا (معنوي) بی (تفاوت) بی؛
 (خلق) و (ایجاد) (تساوي) (بڼ شه ویکي) ه لڼا گړئ، (وظیفه) ی (عابد)
 (تقرب) ه بڼ (معبود) ی؛ نه و ی خوا په رستن نه بین خو ی بڼدكا (عزیز
 النفس) پاک و (حسن الصفات) و (حسن الأعمال) و (حسن الأقوال) و (عالي
 همته) بی؛ (دائماً علم) ی (زیاد) كا؛ (خیام) نه لئ:

قهردا کی جزایي شەش جهەت خودا هەد بوەد

قدری توو به قدر معرفت خوا هەد بوەد

دەر حسنی صفەت کوش کی دەر عرصه ی حشر

حشری توو به صوره تی صفەت، خوا هەد بوەد

(قيمة المرء ما يحسنه) نایا کهر په رست و گاهه رست؛ (درجه) ی
 (قدر) و (قیمت) یان نه بین چ بی؟ به لئ له (درکه) ی (دنائت) و (سفالت)
 نه پواته خواره وه ﴿ذُو الْعَرْشِ﴾ تهخت هر چه ند به (قیمت) بڼ نه بین
 ته ماشای (صاحب) ی تهخت که ی. نه مړو سه گڼ له گه ل انپراطوری له سر
 تهختی داده نیشئ، تهختی (مجوهر) و (مذهب) و (مرصع) بڼ گاجوئ
 داده نئین. تا (ممكن) بڼ بڼ (حضرت کبریائی) ی نه ی که ینه کنایه ت له ملک

و سلطنت و (کیریا ئی)؛ لێره لام وایه گشتیان ئەم (کنایهت)ە (قبوڵ) ئەکەن. (مراد) (جنابی حق) (فوق الدرجات)ە ئەک لە (درجە)ی (فوق)ە (حتی) بە (ابتدا)ش نایەتە پێژنی؛ (تعالی الله عن ذالک) (صاحب)ی (ملک) و جاھو (جلال) ﴿يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ﴾ (روح)ی (دەعوەت)ی (الی الله)، (حماسەت) (غیرەت) (شجاعت) (اقدام) (صبر) و (ثبات) و (قووەت) و (نشاط)ی بێ (فتور) ئەو (روح)ە لە (بعض)ە (ذات) آندا (اثر)ی دەرئەکەوێ (روح)یکە لای خودا (شان)ی (اله)ی یە (محیر)ە خوێ ئەزانێ چیه؟ ئەو (روح)ە (القا) ئەکا ﴿عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ﴾ (روح)ی وا. چ (نوع)ە (هیکل)ی (نفس)ی (قلب)ی (صدر)ی (فؤاد) هەڵی ئەگرێ (تحمیل)ی ئەکات؟! (روح)یکە (مستحیل)ی لا نامێنێ ئەلێن: جاری بە (ناپلیون)یان ووت: ئەو (محال)ە ووتی: (محال)؟ (محال)کلمە (یە (فرەنسی) نیه! ئەو (روح)ە بکەوێتە ناو چیا پارچە پارچە ی ئەکات (ذو العرش) بۆ ئەو (روح)ە ئەبێ (اختیار)کا؟ (ذات)ی وەکی (کلیم الله) سەرورێ وەکی (حضرت)ی (خاتم الرسل؛ محمد المصطفی) بەو (روح)ە ئەبێ (جناب)ی (محمد) (ﷺ) کوو (مقابل)ی (کائنات) پائەو سستی؟ (روح)ی (معنوی) (نشا)یە (الهی)یە؛ (روح)یکە لە سەد (میلیون) (نفوس) زیاتر بۆ (شخص)ی وەکی (هتلی) پام ئەکا ئەیان خاتە ژێر (امر) و (ارادە)ی ﴿لِيُنْذِرَ﴾ ئەوێ ئەو (روح)ە بۆ (القا) ئەگرێ (کائنات) ئەترسێنێ ﴿يَوْمَ التَّلَاقِ﴾ لەو پۆژە یا لە (عذاب)ی ئەو پۆژە ﴿يَوْمَ هُمْ بَارِئُونَ﴾ پاش بزد بوون دەرئەکەون دێنە (فضا)ی (حشر) پڕویشیان دەرئەکەوێ ﴿لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ﴾ (ذوات) و (اعیان)یان (صفات) و (اعمال)یان ﴿لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ؟﴾ پۆژی (تلاق)ی و (بروز) بۆ کێیە؟ ﴿لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ﴾ ئەمڕۆ ئێمەوا ئەلێن، سبە ی هەموو (موحد) و (مشرک) ئەمڕۆ سبە ی لە (دنیا) و (عقبی) (مالک)ی (حقیقی) هە ر خوا یە (سلطان

سلیم) ی (اول) کە (زیاده) کە (مصر) ی (فتح) کرد، بە دەستی خۆی ئەو دوو (بیت)ە ی لە دیواری (قصر)ە کە ی نووسی:

الملك لله من يظفر بنيل منى

یڕدە قسراً و یضمّن بعده الدركا

لو كان لی او بغیری قدر انملة

علي البسيط لكان الأمر مشتركا

بپوا ناکەم ئەو (شعر) آنە ئی خۆی بی گەرچی لە (ترکی) و (فارس) ی (شاعر) ئی بە (قوت) بوو. (خیام) یش ئە ئی:

آن قصر که به هرام ده رّو جام گرفت

آهو، به چه کرد پوو به نارام گرفت

به هرام که گویم ی گرفتی هههه عومر

بونگر که چ گونه گوید به هرام گرفت!

﴿الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ﴾ (مؤمن) و (کافر) (بر) و (فاجر)

بە (خێر) و (شر) ی (جزا) ئە درئ (فدیە) (انتساب)، (یۆک!) ئە بئ وابی ﴿لَا

ظَلَمَ الْيَوْمَ﴾ (دنیا) بئ (ظلم) نابی (اما) پۆژی (جزا) (ظلم) ی تیا نیه، زیرا

(مالک) ی (مطلق) خۆیه تی ﴿إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ﴾ چی لئ تیک ناچئ

﴿وَأَنذَرَهُمْ يَوْمَ الْأَرْزَاقِ﴾ ئە ویش هەر پۆژی (قیامت) ه (لکن) (وصف) ی

جودایه؛ له وئ ئە فەرموئ: "یوم هم بارزون" لێره ئە فەرموئ: ﴿إِذْ الْقُلُوبُ لَدَى

الْحَنَاجِرِ﴾ ده لئ: "ازف الشخوص" (اذا قرب وضاق وقته) پۆژی جزا نێزیکه

(وان طال المدى) هەر ئە بئ دئ و کل آت قریب له بهر (ضیقته)، دلیان

دیتە قور قوراگه ﴿كَاطَمِينَ﴾ دلی خویان ئە خۆنه وه، (انه) ئە ی گرن نه ک

بیتە دهر ﴿مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ﴾ خزم و دۆست ﴿وَلَا شَفِيعٌ يُطَاعُ﴾ دیاره

(شفیع) ئە بئ (قدر) و (قیمهت) ه کی هه بی که شایانی (إطاعه) بی! تیا

(شفیع) ی (غیره) (مطاع) ئە بی؟ بلیم: چی؟! (بالخاصه) (شفعا) ی وان

چونکی (شرک) آن ئە بی (مطاع) بن؟ (ابومسلم) (تفسیر) ی (یوم الارزة) به

پوڅی مردن نه کات (امام) (ترجیح) یی نه دا له سهر (تفسیری) به (یوم القيامة) به دوو (نوع) په کئی (تکرار) نه بوون وه دیگه ری به (مناسبه) یی نه و (کلام) هی که دواڼی (ذکر) یی نه کا، به لام بو (مناسبه) (نوعاً ما) (حیل) به نه کات زیږا پوڅی مردن بو هه موانه له و (وقت) یی جئیی تکا و مکا نیه وه کهس به فریادی کهس ناگا (فرق) یی (مؤمن) و (کافر) نیه وه هم بین (نظم) ه نه بایه (اول) یی له (یوم) یی (آزفه) (بعده) له (یوم التلاق) یی بیان ترسیننی وه (تعرض) یان بو نه وه نه کردیه ﴿يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ﴾ (نظره) یی (خائنه) به (ظاهر) یی (نوع) ټکه به (باطن) یی (نوع) یی (یعنی) به (ظاهر) یی (نظره) یی (صادق) آنه (محروم) آنه دوستانه یی (لکن) (حقیقه) و انیه (نظره) یی (حیوانی) یی ﴿وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ﴾ نه وهی سینگ و دل بزری نه کا، چی لی بزرنابی (شفیع) و (معین) و (نصیر) و (ظہیر) بو؟ دیاره (خبائثت) یی (قلوب) له چاوان دهر نه که وئ؟ (اما) (اتصال) یی هه روه کو (کشاف) نه فهرموئ به (آیهت) یی (اسبق) (هو الذي يريكم) لام نذر دووره بین (ربط) ه، گهر چی خوی و (سیدی آلووسی) بو (تقریب) (سعی) یان کردیه (لکن لا يتم التقريب) ﴿وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ﴾ (شفیع) نه لی: چی؟ ﴿وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ أَلَّهُ﴾ (أصنام) و (اشباه) یی ﴿لَا يَقْضُونَ بَشَيْءٍ﴾ (قابلیت) یان نیه (جماد) ن بین (ادراک) ن ﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ بویه هه خوی (حکم) نه کا (حاجهت) یی به هیج نیه، کهس تکای (حقیقی) بو ناکرئ. له (حق) (انسان) یش نه فهرموئ: جعلناه سمیعاً بصیراً (لکن) (فرق) زوره به گویره یی (محدودي) (لاتناهي) ﴿أَوْ لَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ نه گه پاون له (ارض) یی؟ ته ماشای (آشار) یی (اقوام) یی (بائده) بکهن ﴿فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ﴾ (عاد) و (ثمود) (آشوري) و (بابلي) ﴿كَانُوا هُمْ﴾ نه وانی پیشوان ﴿أَشَدَّ مِنْهُمْ﴾ له نه مان له خویان ﴿قُوَّةً﴾ به (آثار) دهر نه که وئ ﴿وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ نه گهر نه مړو (اعمال) یی (بشر) یان دیبا وه کی نیمه (غافل) نه بان (محقق) خویان له پیش چاو نه کهوت چیا بیان

نه کۆلن (نوع) پردان دروست نه کهن (انسان) تیا ی (متحیر) نه بی
 ﴿فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ﴾ هه (قوم) ی زۆر شه پ بکا (آخری) (منقرض) نه بی
 نه مه ش (نوع) ه گونا هه که (لاشک) (دولهت) پی ی (مؤاخذ) نه بی، (آخری
 (محو) و نابوت نه بی ﴿وَمَا كَانَ لَهُمْ﴾ بۆ وان ﴿مِّنَ اللّٰهِ﴾ و ده رنه که وئ له
 (تفسیری) (روح المعانی) نه و (من) ه (متعلق) ه به (واق) له ﴿مِّنَ وَاَقِ﴾
 (یعنی) که س نه بوو (وقایه) یان بکا له (عذاب) ی خوای ﴿ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانَتْ
 تَاْتِيَهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ﴾ لی ره به ده رنه که وئ (شدهت) ی (عقاب) ی له (حق)
 کئی به له (تفسیری) (شدید العقاب) (سید) نه فه رموی: (لا یعتد بعقاب عند
 عقابه) نه ویش و (ابو السعود) یش له (بیضاوی) یان وه رگرتیه؛ (اما) نازانم
 (سری) چیه؟ چونکی (مقابل) ی نیه لی ره، به لئ (مقابل) ی (قوهت) و
 (آثاری) نه وان و نه مان مه یه؛ که وایی بلئین: (قوهت) ی (فوق القوی) به
 (آثاری) (فوق الآثار) ه وه نه وه ی (عقاب) ی (اقوی) بکا (بطریق الأولى)
 نه توانئ (عقاب) ی له و به ره ژۆر بکات ﴿وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰی﴾ وه کی (جلال
 نوری) نه لئ: له (نسب) ی (نسبت) برا گچکه ی پیغه مبه ری به (حقیقه)
 نه ویش (ذات) ی زۆر نایاب و گه وره بوه ناردمان ﴿بَاٰیٰتِنَا﴾ (دلایل) و
 (برهان) ﴿وَسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ﴾ (قوه) یه (قدسی) (روح منه)؛ (معجزة)
 (اثبات) ی (رسالهت) ی (موسی) ی (عبری)، وه کی (محمد) ی (عربی) زۆر
 ئاسانه، نه گه ره له (طرف) (باری) (مضطرب) و (مجبور) نه کرابان به و (نوع) ه
 (دعوا) ی (رسالهت) یان نه کرده (اقدام) ی (موسی) له سه ره (فرعون) که
 نه یوت: انا ربکم الاعلی (اعلان) ی (رسالهت) په ناه (مقابل) ی (کره) ی
 (أرض)، یا (جنهت) ه یا (رسالهت) ه له (احوال) یان (بدیهی) به (جنهت)
 نه بوه که وایی (رسالهت) ه (و موفقیهت) یان (دغدغه) نایه لئ. که سی
 (إنصاف) ی مه بی (توقف) ناکا له (ایمان) به و بوو (ذات) ه وه (ایمان)
 به (خاتم الرسل) (مستلزم) ه بۆ (ایمان) به هه موو پیغه مبه رانی که نه و
 (تصدیق) ی (رسالهت) ی کردینه. (موسی) مان نارد ﴿اِلٰی فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ﴾

گوئی مه ده (قوم) ی پایتهخت لئ گورپاو (کتاب) سووتاندرا وه ده رکراو (دین) و
 (دنیا) لئ تیک چوویی من له (صمیم) ی دل نه وه ی له (کتاب) یان دانه بی یا
 (مخالف) نه بی له گه ل (قرآن) (ایمان) م پئی به (قوه) تره، نه لئین:
 (هامان) (ظالم) ئ بوه پاشی (فرعون) هاتوه به (مده) یه (مدید) و (زمان) ی
 (طویل) (سیدی آلوسی) به و (طرزی) (عرض) کرا (رد) ی (زعم) یان نه کا
 ﴿وَقَارُونَ﴾ با نه ویش یه کی بئ له گه وره گه وره کان و (مقرب) آنی
 باره گای (فرعون)، ئی (قوم) ی (موسی) (قارون) ئ تره ﴿فَقَالُوا: سَاحِرٌ
 كَذَّابٌ﴾ (فرعون) (اول) ی وتی: (محسوره) دوايه ووتیان: (ساحره) ﴿فَلَمَّا
 جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا﴾ (تبیین) ی کرد (سحره) (مغلوب) بوون (ایمان) یان
 هینا ﴿قَالُوا: اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ﴾ (بنا) له (آثار)
 پیش (ولاده) ی (موسی) نه و (معامله) به ده یان له (حق) (بني اسرائیلی)
 نه کرد که واین نه وه (اعاده) ی (امراه) (تجدید) و (تشدید) ه ﴿وَمَا كَيْدُ
 الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ (ضیاع)؛ بئ (فائده) (آخری) (غلبه) بؤ (موسی)
 بئ به (عصا) (تاج) و تهختی نگونسار کرد (قاموس)، (کید) به (مکراو)
 (خبث) و (حیل) و (حرب) (معنا) لئ نه دا وه (حیل) به (حذف) و
 (وجوده) ی (نظر) و (قدره) ی (على التصرف) تفسیر نه فهرموئ " (اللهم
 اجعل کید کفار زماننا في ضلال) ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ﴾ به (ملائی): ﴿ذُرُونِي﴾ لیم
 گه پئین ﴿أَقْتُلْ مُوسَى﴾ بی کوژم وا ده نه که وئ (فرعون) بئ (استشاره) ی
 (ارکان) ی (حکومت) (اقدام) ی له سهر (قتل) نه کردیه، (قتل) ی (مذکر) و
 میشتنه وه ی (مؤنث) یش به (تدبیر) و (اتفاق) بوه ﴿وَلْيَدْعُ رَبَّهُ﴾ بزائم چی
 نه کری؟ کوو به فوریادی دی؟ ﴿إِنِّي أَخَافُ﴾ به (دلیل) (اقناع) یان نه کا
 نه ترسم نه گه لئ ی گه پئین ﴿أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ﴾ نه وه ی زود لاگرانه نه ی زانی
 نه گه ر (دین) ی (موسی) سهر گری نه و نه گه ر له (حکمدار) یش (سقوط) نه کا
 له (الهی) و (ربوبیه) نه که وئ ﴿أَوْ أَنْ يُظْهَرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادُ﴾ نه مه بؤ
 (دفع) ی (تهمت) ه (یعنی) (مقصد) ی (خیره) بؤ نئوه، (طبیعی) نه گه ر

(غالب) بیتی (حال)ی ئێوه وا ئەمینی. (بنی اسرائیلی) داغداران تۆلەتان لێ ئەکەنەوه ﴿وَقَالَ مُوسَى﴾ (علیه السلام) ﴿إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ﴾ (مقابل)ی (رە) ﴿مَنْ كُلُّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ﴾ (فی الحقیقة) لەوەتی (ایمان) بە (حساب) و (جزای) (آخرەت) نەماوه (حقوق)ی (ضعفا) (بالکلیه) پایەمال بوە ئەوەی (ایمان)ی بە (حساب) نەبێ ئەگەر دەسەلاتی هەبێ لە هیچ (توقف) ناکا ﴿وَقَالَ رَجُلٌ﴾ مەردێ ﴿مُؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ﴾ دیارە خزەن ئێزیکێ بوە، با (ابن‌العزم) بێ ؟ نازانم! (قیل) (اسرائیلی) بوە (وقیل): (غریب) بوە بۆ؟ بلێ: لە ناو (آل فرعون) بە (ایمان) (غریب) بوە ﴿يَكْتُمُ إِيمَانَهُ﴾ (ایمان)ی بێژ ئەکرد؛ (ظاهر) وایە لە (عموم) ووتی: ﴿أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ؟﴾ لە بەر ئەوە؟ (ابوبکری صدیق) (وەقت)ی (دفع)ی (عقبه)ی (ابن)ی (أبي‌معيط) لە (رسول‌الله) ئەو (آیه‌ت)ە (خوێندنەوه)؛ (اول) (مدافع)ی (صدیق)ی (اکبر) بور (رحمه الله) (واقعاً) (بشر) سەیره بەس ئەتۆرێتە (میل)ی (خوی) (اعتبار) بە (میل) و (اعتقاد)ی خەڵکی ناکا (ولئ) (ظاهر)بێ ﴿وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ﴾ ئەوە (عصای) ئەوە (ید)ی (بیضا)ی هاتیتە سەر ئێوه ﴿مِنْ رَبِّكُمْ﴾ لە (طرف) (رب)ی ئێوه (معنا)ی چی؟ (ولیدعربه) (رب)ی (خاص) بۆ (خوی) (اعتبار) ناکا؛ (دعوەت)تان ئەکا بۆ (ایمان) بە (رب‌العالمین) مە (کوژن) لێ (حال لا یخلو) یا (کاذب)ە یا (صادق)ە ﴿وَإِنْ يَكْذِبُوا﴾ بۆ (دەرئەکەوی) ﴿فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ﴾ وەبالی لەسەر (خوی) (امین)بن (موفق) نابن وەک لە (آیه‌ت)ی دواوە دەرئەکەوی ﴿وَإِنْ يَكْذِبُوا﴾ (بالفعل) (اثر)ی دەرئەکەوی ﴿يُصْبِحُ﴾ (على الأقل) ﴿بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ﴾ ئەو (وەقت)ی ناگەنە ئەنجام (فرصەت) مەدۆرێنن، (ایمان)ی پێیێنن. (بناء علی هذا) (سرای) (کلمه)ی (بعض) جوان دەرکەوت (زمخشری) (تحریر)ی ئەو (آیه‌ت)ە (جوان کردیە شایانی (تقدیر)ە وە (لازم)ە (حق)ی (صاحب)ی (اقوال)ی (حسنه) گوم نەکرێ، (حق الإنصاف) (مفسرین)ی وەکی

(امام) و (بیضاوی) و (ابوالسعود) و (آلوسی) (عیال)ی (زمخشری)ن، (اغماز) کہ لہ دوو سن (قول)ی (معتزلی)یانہ (استفادہ) لہ (علم)ی کہ (بعض)ئی کہ (ابوعبیدہ)ی (مشہور) لہ (لفہ) ئہ لئی: (بعض) بہ (معنا)ی (کل)ہ (استدلال) بہ (شعری) (لبید)ی ئہ کات:

ترک أمکنۃ إذ لما أرضنا

أو يربط بعض النفوس حمامها

(زمخشری) و (جمہوری) (بلاغت) ئہ فہ رموون: (مراد) لہ (بعض) خویہ تی (زمخشری) ئہ فہ رموئی: (ان صحت الروایۃ لہ) (ابو عبیدہ) قسہ ی (مازنی) لئی راست دئی (ہیشکتر بوو لہ وہ کہ ئہ وہ ی پئی ئہ لیم: تی ی بگا) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ﴾ ئہ لئین: (کلام) ئی (نو و جہین)ہ: ئہ گہر (موسی) (مسرف)ئی (کذاب)با خوا ئہ و (آیات)ہ ی نہ ئہ دایہ یا ئہ گہر و ابن خوا بہ (ہلاک)ی ئہ با (حاجت) بہ (قتل)ی ئیوہ ناکا (ان یک کاذبا فعليه كذبہ) و (تعریض)ی تیابہ بو (فرعون) (لاشک) زود (مسرف) بوہ وہ درویشی گہرہ بوہ کہ خوی بہ خوی (مصر)یان زانیہ ﴿يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ﴾ (حکومت) و (دہ ولہت) ﴿الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ﴾ (غالب)ن لہ سہر (بنی اسرائیلی) ئہ مپو ﴿فِي الْأَرْضِ﴾ لہ (ارض)ی (مصر) کہ س (مقاوہت)تان ناکا (تمام) بہ لام ﴿فَعَمَّ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ؟﴾ (عذاب) و (اخذ) و گرفتئی ﴿إِنْ جَاءَنَا﴾ کئی (نجات)مان ئہ دا؟ ئہ وہ (نصر)ی مہ نیہ ﴿قَالَ فِرْعَوْنُ﴾ لہ مہ یانی قسہ ی ئہ و (مؤمن)ہ ﴿مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى﴾ ہہر ئہ و تان نشان ئہ دہم کہ بہ (صواب)ی ئہ زانم (صلاح) وایہ (موسی) بکوژم ﴿وَمَا أَفْهَمُكُمْ﴾ بو (رای)ی ﴿إِلَّا سَبِيلَ الرُّشَادِ﴾ ئہ وہ ی (صلاح)ی تیابن خہ دشم نیہ لہ گہل ئیوہ. ئہ لئین (حضرہت)ی (معادی بنی جبل) و (حسن) (رشاد) بہ (شدہت)ی (شین)یان (قرائہت) کردیہ ئیوہ و خوا بہ جوانی ئہ زانن؟ ﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ﴾ (من آل فرعون) ئہ گہر (موسی) بنی ئہ ی فہ رموو: وقال: موسی ﴿يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ﴾ پوڑی

(هلاک) ی (اقوام) ی (سالفه) ﴿مِثْلَ دَابِّ﴾ (جزای) (ادب) و (عادهت) بیان
 ﴿قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ﴾ دپاره زږد ناگاداري (تاریخ) ی (امم) بوه ﴿وَالَّذِينَ
 مِنْ بَعْدِهِمْ﴾ وهکی (قوم) ی (لوط) ﴿وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلَمًا﴾ (ادنی) یه ﴿لِلْعِبَادِ﴾
 به لکو (عباد) (ظلم) ی له خوځیان نه کهن ﴿وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ
 التَّنَادِ﴾ پوځی: هاوارو دادو فوریاد؛ هه پړو هه پړو ﴿يَوْمَ تَكُونُ مَذْبِرِينَ﴾ (آته)
 هه لدین بډ کي هه لدین؟ کوو قورتار نه بن؟ ﴿مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ﴾
 (حفظ) تان بکا ﴿وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ﴾ دپاره له (هدایهت) بیان
 (مایوس) بوه ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ﴾ پیتش (ارسال) ی (موسی)
 ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ دپاره (رسول) بی (بینه) نابی و (تعیین) (لزم) نیه ﴿فَمَا
 زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ﴾ له (احکام) له (دلیل) ﴿حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ﴾ (آته)
 (عمر) ی له ناو نیتوه به (ضایع) چوو ﴿قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا﴾
 (آته) (لا رسول ولا رساله) (مده) ی (بین) ی (یوسف) و (موسی) ی چهنده
 بوه؟ (تاریخ) بیان (مضبوط) نییه. (فرعون) ی (موسی) ی (غیری)
 (فرعون) ی (یوسف) ی بوه بی (شک) نه نهو ناوی (ولید) بوه نه نهو ناوی
 (ریان) ﴿كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ﴾ له (عصیان) بی (حد) له
 (اعتقادیات) به (شک) و (وهم) (تبادر) له (یوسف) (الکریم ابن الکریم ابن
 الکریم) (یوسف) (بن یعقوب بن اسحاق بن ابراهیم) ه (علیهم السلام)
 (قیل) ی نه لن: (یوسف بن ابراهیم بن یوسف الصدیق) ه بډ؟ (دلیل) چیه؟
 وهکی (سید آلوسی) نه فهرموئ؛ زږد (غریب) ه نه وهی (نقاش) و (ماوردي)
 (حکایهت) ی نه کهن: نهو (یوسف) ی لیږه (ذکر) نه کړی له (اجنان) بوه.
 نه بی نهو قسه له جنوکه داران (وارد) بوو بی (حقا) قسه یان (موجب) ی
 (حیرهت) ه کهی خوی (تعالی) ن (رسول) ی له جنوکان بډ سهر (بشرا)
 نارديه؟! (أَمَّا) (حق) وا بوو بډ (خاطر) ی (یوسف) ی بیان گوټبا له
 (ملانکه) آن بوه نه وهی (اساساً) نهو قسه ی (اختراع) کردیه به (قریان) ی
 ژنه (مصري) یه کان بی ﴿الَّذِينَ﴾ نهو (مسرف) و (مرتاب) آته ی ﴿يُجَادِلُونَ فِي

آیات اللہ ﴿قولي﴾ (قولی) ﴿فعلی﴾ ﴿بَغِيرِ سُلْطَانٍ اَتَاهُمْ﴾ نہ (عقلی) نہ (نقلی) ﴿كَبِرَ﴾ (جدال) ی وا ﴿مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا﴾ (یعنی) نذر (مستکبر) ہ لای خوا و (اہل) ی (ایمان) ﴿كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ﴾ (طبع) ی نا (مطبوع) ﴿عَلٰی كُلِّ قَلْبٍ﴾ بہ (إضافہ) ﴿مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾ (منشا) ی (تکبر) و (تَجَبُّرٌ)، دلہ؛ دلی (متکبری) یا دلی (متکبر) (حق) (نفوذ) ی تی نا کا و ہ ک (ظرف) ی سہ ربہ مؤر مؤرکراوہ کہ دل گہ یشتہ نہ و (درجہ) نہ و جا (جناب) ی (حق) نہ ی گری نہ ک (ایمان) ی بچیتہ نا و بہ لکو (بغض) و (عداوت) و (قوت) ی (میل) ی (امحا) ی (حق) ی تیا نہ پوینتی (حسب المقتضی) نہ و دلہ وای نہ وئی دل دہ ربیارہ ی شتی ہرچی بی کہ پرق بوو لہ بہ رد خرابتر نہ بی (دائر) بہ (ایمان) و (احسان) تہ پایی تیا نامینتی (فہی کالجارۃ او اشد قسوة) وہ بہ (صفہ) و (موصوف) یش ہاتیہ ﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ ابْنِ لِي صَرْحًا﴾ (قصر) ی (عالی) شتی و ہ کی (رصد) خانہ ﴿لَعَلِّي اُبْلُغُ الْاَسْبَابَ﴾ (وسائل) ی (إطلاع) لہ سہر (شؤون) ی (بشر) (أوضاع) ی (فلکی) تا بزائم (دلالت) لہ چی نہ کا؟ ﴿اَسْبَابُ السَّمَاوَاتِ﴾ (تفسیر) ی (اسباب) بہ (طرق) یا بہ (ابواب) نذر بی پی پیہ کی (خیال) ی وہ ی نہ کا؟ ریگاہ بدوزیتہ وہ یا دہرگاہ پئی دا بچیتہ ئاسمان بزانی خوی لی پیہ یان نا؟ تا (مقصود) ہ کی لی وئی کہوی (مثلاً) نہ و (ذات) ہ تو ناردیتہ؟ ﴿فَاَطْلِعْ اِلَيْ﴾ نالئی: علی ﴿اِلٰهٍ مُّوسٰی﴾ لہ (حرکات) و (مواقع) ی (کواکب) (خیر) داریہ کم پی بی بی بؤ (جہت) ی (الہ) ی (موسی)؛ و ہ کی (ہرقل) ی کہ لہ (بخاری) (نقل) ی نہ کا لہ (أوضاع) ی (نجوم) (إطلاع) ی بووہ (ملک) ی (ختان) (ظہور) ی کردوہ لہ (آثار) یان دہر نہ کہ وئی (مصری) لہ و (عصر) ی نذر (مشغوف) بووین بہ (علوم) ی (فلکی) (رحمت) لہ (امام فخرالدین) بی بہ (معنا) ی (نُقال) ہ کان (راضی) نیہ (و لہ الحمد) ہیچ لہ (رسالہ) پہ ناہ (نقل) نہ کراوہ۔ (واقعاً) نہ و (نوع) ہ (آیہ) ہ بی (إطلاع) ی لہ سہر (اعتقادات) یان (تحقیق) ی (معنا) ی (مشکل) ہ؛ (تفسیر) ی (نظر) بہ

(معنا) ی (لفوی) (جسارت) ہ ﴿وَأَنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا﴾ لہ (دہ عوا) ی
 (رسالہ) و (وحدانیہ) ی (الہی) ﴿وَكَذَلِكَ﴾ و ﴿زَيْنَ لَفْرَعُونَ سُوءُ عَمَلِهِ﴾
 لہ (طرف) کن (تزیین) کرابو؟ (اولاً) (میل) ی خوی (ثانیاً) (مرائی)
 (ہرچی نان خسره و کونہ د شیرینہ ست)
 وہ کی (شاعر) ی لہ (حق) (ملک) ی نہ لئ:

ما شئت لا ما ساءت الا قدان

فاحکم فانت الواحد القہار

کہ سنی (دقت) لہ خوی کا؟ نہ زانی (مدح) و (ثنا) چ (تاثیر) ی لہ
 (انسان) نہ کا کوو (انسان) پی پی پف ہل نہ مینئ؟! (مع آئہ) نہ زانی:
 خوی بوفہ (ہیکل) ی (خالئ) یہ! ﴿وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ﴾ لہ پی وہ رگیہ دراہ
 گہ لئ (ملوک) بہ و (جورہ) (ثنا) یہ (وکذا متشیخ) ہ (متعلا) لہ خو نہ چن
 پی بیان لئ نہ گوپی۔ وہ (قرائت) ی تریش ہ یہ (معتبر) ہ؛ بہ (فتح) ی
 (صاد) (بنا فاعل)، (ضمیر) بؤ (فرعون) (یعنی) نہ و (منع) ی (خہ
 لک) ی نہ کرد لہ پی راست وہ نہی گوت: (اھدیکم سبیل الرشاد) فیل و
 فہرجی لہ (انام) نہ کرد ﴿وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ﴾ نہ بوہ ﴿إِلَّا فِي تَبَابٍ﴾ (تبت
 یدی فرعون) وہ کی (ابی لہب) دیارہ نہ گہ یشتیتہ (درجہ) ی (سیاسیون) ی
 نہم (عصر) ہ، نہ یوانیوہ درؤ و دہ لہ سہ کانی بچہ سپینئ ﴿وَقَالَ الَّذِي آمَنَ﴾
 نہ و جا ہاتہ (صراحت) ﴿يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ﴾ نہ بی بہ چ (حماسہ) ہ کی نہ و
 (ندا) یہ ی کرد بی؟ (محقق نوعاً ما) (غضب) ہ کی ہ یہ؛ (نصیحت)
 و (رجا) ی کردیہ (فرعون) (اھمیہ) ی نہ داوہ تہ وہ قسہ ی نہ و وہ پوو لہ
 (ہامان) نہ کا نہ و (تمویہ) و پوو کہ شبہ نہ توینئ ﴿أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ﴾
 (ہدایت) ی (موصل) و پون و (واضح) ﴿يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ﴾
 (سریع الزوال) ہ پی (مغرور) مہ بن ﴿وَإِنَّ الْآخِرَةَ لَمِيَ دَارُ الْقَرَارِ﴾ بہ (خلود) و
 (دوام) ہ (لہ در الخیام):

پہندی دہہ مہت نہ گہر بہ مہن داری گووش

ئەز بەهری خودا جامەیی تزویر مەپووش
 دنیا هەمە ساعە تێ وە عومری توو دەمێ
 ئەز بەهێ دەمێ عومری ئەبدرا مەفرووش
 (حدیث) ئی (نقل) ئەکەن (الدنیا: ساعە) بەو (ساعات) هاتەو
 (خاطر)م؛ (دفعە) یە (سلطان رشاد) ی (عثمانی) (ساعات) ئی ئەداتە
 (معلم) (ناجی) (شاعر) ئی (مشهور) لە (شکران) هێ (قصیدە) یە
 بە (تورکی) لە (مدح) ی پادشاه دادەنێ ئەو (بیت) هێ زۆر خوشە دنیاچون
 امامی رسل ساعە دیدی

دنیا یە امدی شاه بەنە إعطا بیویردی
 ﴿مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً﴾ هەر کەسێ بێ گەورە و گچکە ﴿فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا﴾
 (هذا من فضل الله بعباده) ﴿وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّثَى﴾ بێ (فرقی) ی
 (جنس) و (قوم) و (حسب) و (نسب) ﴿وَهُوَ مُؤْمِنٌ﴾ (عمل) ی (صالح) بێ
 (ایمان) (ایمان) بێ (عمل) ی (صالح) چ نیە (ایمان) نەبێ (اعتبار)
 بە (عمل) ی (صالح) نیە هەمووی ئەبێتە (دەسیسە) و (حیلە) کاری و
 گرفتاری خەلک وەکى (سیاسیون) ی (عصر) ﴿فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ﴾ (دار
 الإحسان دار السلام) ﴿يُؤْرَثُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾ (أضعافاً مضاعفة ما لها
 من نفاذ) ﴿وَيَا قَوْمٍ﴾ لێ گۆرپاوینە ﴿مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ﴾ (سعادت) ی
 (ابدي) ﴿وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ﴾ (شقاوت) ی (سرمدی) بۆ وایە؟ (مقابله) ی
 (إخلاص) بە (غش) (خلاص) بە (هلاک) ! گۆیێ لە قسەم کەن وە (الا)
 (هلاک) و (خائب) و (خاسر) نەبێ ﴿تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ﴾ ئەو هێ (شریک) ی
 بۆ پەیاکا (أَنَّهُ) (انکار) ی خواى ئەکا ﴿وَأَشْرِكُ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ﴾ هەروا
 بە (خیال) شتێ بوو بلیتم: ئەو (اله) ئی کردی! کەسێ بایەکی تیا جوولاه
 بلیتم: ئەو (له) (زمره) ی (اله) هانە دەولەمەندو بە قووت بوو بلیتم: خوا مە!
 یا لە پووی (معنویات) هەو بلیتم: ئەو (اتحاد) ی هەبە (حلول) هە ﴿وَأَنَا
 أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ﴾ (غالب) هە (فوق الكل) هە ئە (پووی تێکا لێی

خۆش ئەبێ بێ (واسطه) (شفعا)ش گەرەگ نیه ﴿لَا جَرَمَ﴾ نازانم
 له (لاجرم)ه بڵێم: چی؟ (تحلیل)ی له‌سه‌ر (مذاق)ی (بصری)یان وه‌ک
 (زمخشری) (تفصیل)ی دایتی (عبارت) نۆڤ بێ تام و شام ئەکا گەرچی
 (ملا)یانی دی وه‌کی: (فخراو) (بیضاوی) (کلام)ی (زمخشری)یان (قبول)
 کردیه، (أَمَّا) من (لاجرم)ه (قول)ی (صاحب)ی (قاموس)م لاجوانه
 له‌پاش (ذکر)ی (أصل)ی (معنا)ی نه‌فه‌رموئ: نه‌و (کلمه) (تحول)ی
 کردیه بۆ (معنا)ی (قسم) (أَنَّهُ) ئەلێ: والذي لا رب سواه (شک)و
 (شبهه)ی نیه ﴿أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ﴾ (اله)ی (باطله) ﴿لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ﴾
 (حقیقی) ﴿فِي الدُّنْيَا﴾ دیاره (جماد)ن ﴿وَلَا فِي الْآخِرَةِ﴾ (کذالك) وه
 ئەگەرچی بڵێین: خوايه به (نطق)یان بیینی له (عليه)ی ئێوه ئەلێن، به‌لام
 نه‌کە لکی (دنیا) نه‌گرن نه‌کە لکی (قیامه‌ت) به (حقیقه‌ت)؛ مه‌گەر له
 خورماو سه‌موون دروستیان که‌ن که‌ برسی بوون بیانخۆن وه‌کی (بعض)ی
 (عه‌ره‌ب) (القي) به‌و (مولقي)یه لێول ئەدا قووتی ئەدا ﴿وَأَنَّ مَرَدَّنَا﴾
 (مرجعنا) ﴿إِلَى اللَّهِ﴾ له‌ پۆڤی وا په‌سین ﴿وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ﴾ له (کُفِر)و
 (تَكْبَر)و (جبروت)و خوێنژاندن و (مه‌تک)ی (حرمه‌ت)و (حق)ی (بَشَر)و
 (تذلیل)ی (عنصر)ی (اجنبی) ﴿فَمُ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ لێی جودا نابنه‌وه
 (مؤمن)ی (مُذنب) (ولو بعد حين) (مصاحبه)ی نامێنێ ﴿فَسَتَذْكُرُونَ﴾
 (بعدالوقوع) ﴿مَا أَقُولُ لَكُمْ﴾ ئەی به‌خوای قسه‌کانی پاست و (حق) بوو
 (خیر) خواهانه‌ بوو به‌ قسه‌مان نه‌کرد ئەوا تووش بووین؛ ئەمرۆڤ وایه
 (قوم)ی به‌دبه‌خت و (منکوب) مه‌رچه‌ند (نصیحه‌ت)ی که‌ی له (مستقبل)
 بی ترسینێ (فائده)ی نیه ناگه‌پێته‌وه! تا تێی ده‌رکه‌وێ ئەوسا په‌شیمان
 نه‌بێته‌وه ده‌ستی خۆی نه‌گوشێ لێوی خۆی نه‌کروێ (لکن) چ سوود؟
 ﴿وَأَقْرَضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ﴾ کێی دی مه‌یه؟ (خاصه) له‌و (حال)ه ئەگەر
 (وقایه‌ی) (الهي) نه‌با (أنا فرعون) پارچه‌ پارچه‌ی نه‌کرد ﴿إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ
 بِالْعِبَادِ﴾ ناگاداره (حراسه‌ت)ی بێ ده‌سه‌لاتانی خۆی ئەکا ئومێدم به‌

(قوت) و (قدرت) ی نہ وہ لہ شہری نیتوہم (حفظ) کا ﴿فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا﴾ نہ وہی (دائرہ) ی وی بی لہ (تدبیری) (مملکت) (حقاً) (ذات) ی (محترم) و (بلیغ) و (ناصح) و ناگادار و (مؤمن) و (قوی ایمان) و بہ (شجاعہ) ت بوه ﴿وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ﴾ (غیری) وی ﴿سُوءَ الْعَذَابِ﴾ نی (غرق) بوو (غرق) بوو بہ ناگری (غضب) ی خوی سووتا نی ما ﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ﴾ لہ دوی (رجعت) ی (بنی اسرائیلی) بؤ (مصر) ﴿عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا﴾ (وقت) ی (لذت) و بہ زم و پوزمیان پیش (غرق) ی (فرعون) نہ وہ لہ (دنیا) ﴿وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ﴾ لہ (طرف) خوی (امر) (صادر) نہ بی (ادخلوا آل فرعون) مہ موویان (غیری) (ذات) ی (مؤمن) (بنا) بہ (مبالغہ) ی (بعض) ی ملیونہک و شہش سہد ہزار کہس بووین ﴿أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾ (عذاب) ی وان بؤ (بنی اسرائیلی) لہ (دنیا) یہ (نظر) بہ و (عذاب) بہ (لذت) و (نعمت) (حساب) ہ، یارانی نیمہ بہ (آیہ) ی (يعرضون) (دلیل) دینن لہ سہر (عذاب) ی (قبر) (اعني برزخ) بلیم: چی؟! لہ و چند سالہ (بدن) ی (فرعون) ی (موسی) یان لہ (اہرام) ی ہینادہر مومیا کرابوو ہیچ تیک نہ چوو بوو ﴿وَإِذْ يَتَحَاوُونَ﴾ (رؤسا) و (اتباع) (فراعنہ) (غیری) (فراعنہ) ﴿فِي النَّارِ﴾ (بعد السوق و الدخول) ﴿فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ﴾ بی ہیزہ کان (یعنی) (اتباع) ﴿الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ گہورہ کانیاں ﴿إِنَّا كُنَّا﴾ لہ (سالف) ی (دہر) لہ (دار) ی (دنیا) ﴿لَكُمْ تَبَعًا﴾ (تابع) ی نیتوہ بووین (رہعیہ) و (خادہم) و جان نہ فشان ﴿فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا؟﴾ (دفع) نہ کہن لہ سہر نیمہ ہل نہ گرن؟ ﴿نَحْصِيْبًا﴾ (حصہ) یہ ﴿مَنْ النَّارِ﴾ لہ (دنیا) چیمان بؤ کردن؟ سہرومال و (اولاد) مان لہ نؤغری نیتوہ دانا چند (بلا) مان لہ سہر نیتوہ (دفع) کردہ ﴿قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا﴾ لہ (جواب) یان دا ﴿إِنَّا كُلٌّ فِيهَا﴾ مہ موومان لہ ناو ناگرین لیرہ (امتیاز) مان لہ نیتوہ نیہ بی دہ سہ لاتین (رئسی) و (مرؤسی) نہ ما ﴿إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ﴾ (بر) و (فاجر) (مؤمن) و (کافر) ہر کہس (عذاب) ی خوی نہ چیژی ﴿قَالَ الَّذِينَ

فِي النَّارِ (عمومي) ﴿لَخَزَنَةٌ جَهَنَّمَ﴾ له (دعا) (حملة العرش) (محروم) بوون، نومیدیان به (خزنه) به ﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ﴾ بپاړینه وه (دعا) مان بڼو بکه له خوای خوتان بخوازن ﴿وَيُخَفِّفُ عَنَّا يَوْمًا﴾ (مقداری پوښی) (مقداری پوښی) له نبي (دنیا) یا (آخړه)؟ ﴿مَنْ الْعَذَابُ﴾ تشتی ﴿قَالُوا﴾ (خزنه) ﴿أَوَلَمْ تَكُنْ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ﴾ نبي (بشر) به خوتان ﴿بِالْبَيِّنَاتِ﴾ به (آیات) و (معجزه) و (دلایل) (مصدقه) ﴿قَالُوا بَلَى﴾ هاتن (لکن) نيمه بپوامان نه کړد (تکذیب) مان کړد (رؤسا) له بهر (طمع) (اکبر) (رعيا) له بهر (اتباع) ﴿قَالُوا فَادْعُوا﴾ خوتان (دعا) که ن هاوار که ن قورپان به سهر چ (فائده)؟ ﴿وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ﴾ بڼو (قیامت) (ممکن) له (دنیا) خوا (دعا) (کافر) (قبول) کا (کافری) (بالرسالة) یا (مُشْرِك)؟ (ذاتاً) (جاحد) (دعا) نا کا ﴿إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا﴾ خوا نه فه رمووی ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا﴾ (اتباع) یان ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ به (قوه) (مادی) و (معنوي) به و (شرطه) به (اوهام) و (خیالات) لانه دن له (سنن) (رسول) ﴿وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ﴾ نه و پوښه که (ارض) به (نوری) (رب) (خوی) (منور) نه بی (کتاب) و (حساب) داده ندری (انبیا) و (شهادا) (حاضر) نه کړی ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ﴾ زیرا (حقیقه) (معذرت) نیه وه کی (منطقي) نه لاین: (سالبه) له گه ل (نفي) (موضوع) یش (صدق) ی دی ﴿وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ﴾ (لعنات) یان لی بن ﴿وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ﴾ ناخوښی (جهنم) ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ﴾ (آیات) و (کتاب) (تورات) که (اصلاً) (عین) (هدایه) بوه وه پاش (وفات) (حضرت) (موسی) بڼو وان ماوه ﴿هُدًى وَذِكْرَى لِأُولِي الْأَلْبَابِ﴾ (ذوي العقول السليمة) بویه (اکثری) (بني اسرائيلي) (اهندي) یان پی نه بوو، که وات زانی یا محمد (ﷺ) ﴿فَاصْبِرْ﴾ (يعني) نه فه رموون: (خطابه) له گه ل (رسول) (اکرم) (بني قريش) (بني اسماعيل) ﴿إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ دیته جی (ولو) به کاوه خو ﴿وَاسْتَغْفِرْ لَذَنْبِكَ﴾ (دائر) به (استعجال) (حصول) (وعد) (دفع) ی

(اعداد) (شرای) (دین) (نصرالمؤمنین) ﴿وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ﴾
 (علی الدوام) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾ (کونیه) و
 (قولیه) له (صدرا) (سورەت) فەرمووی: ما یجادل فی آیات الله إلا الذين
 کفروا له مەیانى (خطابى) (مؤمنى) (من آل فرعون) ئەفەرموئى: "الذين
 يجادلون في آيات الله بغير سلطان اتاهم كبر مقتا عند الله وعند الذين آمنوا
 كذلك يطبع الله على كل قلب متكبر جبار" لێرەش ئەفەرموئى ان الذين
 يجادلون في آيات الله بغير سلطان اتاهم ﴿إِنْ فِي صُدُورِهِمْ﴾ نیه ﴿إِلَّا كِبْرُ﴾
 (تعظم) و (تراس) ﴿مَا هُمْ بِبَالِغِيهِ﴾ نایگەنئى (أول) و (آخر) لێرە (محاوره)
 له گەڵ جوولەکان نیه باسى (دجال)؟ (رمزئى) (اشارەت) (ذاتاً) له
 (قرآن) (بحثى) نیه (آیهت) ئى (مربوط) و (منتظم) و بەجئى چى پئى ئەوئى
 له لاپرا شتئى بخلقیتئم بێگەمە (سببى) (نزول) (اساسى) خۆى شەر لەسەر
 (دجال) (عاند) ئیمە نەبوو (حرب) ئى بوو له (بین)ى جوو و ديانان جوو
 ئەلێن: ئەو (مسیح)ە که ئیوہ (ایمان)ى پئى ئێنێن ئەمە (دجال) بووہ
 (مسیح)ى بە پاستى (مبشر بە) که (اعادە)ى (مجدى) (آل داود) ئەکا
 (من بعد) دئى ديان دەلێن: (مسیح)ى پاستى هات ئەوہى (منتظر)ى
 ئیوہیہ (مسیح)ى (دجال)ى (مشرک)ى (ملحد)ى (زەندیق)ى (مغوى)
 (مضل)ە (مسلمان) آن (حق)یانە لەسەر ئەم (حرب)ە؟ وە ئەو (دجال)ى
 (مسلمان) آن بە (خیال) (عالم)ى لئى ئەتوقینن (تامین)یان ئەکەم نائىگەنئى
 وەکی جوولەکان تا (ابد) (انتظار)ى بکەن، بەو جوورە که دەلێن؛ نابئى نیه
 نەبوہ ئەدی کەرى (دجال)ى؟ قسەى لئى مەکە تۆن. لام وایە ئەمۆ
 (عیسی)یەکەى خۆمان ئەگەر بێتەوہ سەر عاردى بە سواری کەرئى ناگەرئى
 ئەلەبەتە (شمبرلین) لئى ناگەرئى لە (هوا) بە (طیارە) لە (عەردى) بە
 (قطار) و (سیارە) لە (بحر)ى بە (أسطول) و (غواص) (سیر) و (جولان)
 ئەکا کەرى چى؟ (دجال) ئیشى خۆى کرد؛ (مسلمان)ى (تفرقه) پئى خستن
 ئەمۆش ئەوا لە (دین)یان ئەکا. (دول)ى (اجنبى) بابلیتم: مسیحى ئەوا

(سَوَّقِی) (امہت)ی (محمد)ی؛ (دین)ی (اسلام) بو (محو) (انقراض) نہ کەن ئیمە (تَمَنَّا)ی (خروج)ی (مہدی)و (نزول)ی (عیسی) نہ کەن ئەوانە (مجادلہ) لہ (آیات)ی خوا نہ کەن (ایمان) بہ (رسول) نایەنن (سبب)ی بە کەنەیان (کِبْر)ہ (میل) بہ (رئاسەت)ہ (لا قیدی)یہ (اتباع)ی (ہوا)یہ ئەوہ (موجب)ی (قسوہت)ہ (اَمَّا) (غلطان) (اموی) نہ گەر (مسلمان) نہ بوویان ئەبوونہ (خليفة)ی پوویی زەمین (امیر المؤمنین)؟ (رسول)ی (اکرم) (عرب) (استیلا)ی (ملک)ی (اکاسر)و (قیاصر)یان نہ کرد؟! (حاشا) نازانم کە (مسلمان)آن (صدر)ی خۆیان لہ (بعض)ی (عقائد)و (میول)ی (فاسدہ) پاک نہ کەنەوہ؟ نہ ترسم تا (محو) ئەبنەوہ نہی کەن! ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللّٰهِ﴾ لہ شەپی ئەوان (مُتکبر)آن ئەوان (جاهل)و دلپەقان ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ ناگادارہ (قائل)ی (مخاصم)ی (یہود) ئەلئ: خو بیاریژن لہ (فتنہ)ی (دجال)ی وە لہ (آیت)ی ﴿لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ﴾ ئەلئ (مراد) بہ (ناس) (دجال)ہ (سبحان اللہ) (دجال) ئەو کابرایە کوو بہ (فتنہ) بردیہ؟! (خیال)ی ئەو (معنا)ی (قرآن)ی لئ تیک دایہ. لہ (آخر)ی وادەر ئەکەوئ (سیدی آلوسی) (رحمەتی لئ بئ) بہو (تطبیقات)ہ (راضی) نیہ وە (قول)ی پئ ناکا؛ (خوا لئ راضی بئ) ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾ تاتئ (فکرن) (خالق)ی (ارض)و ناسمان ئەتوانئ (اعادہ)ی (اموات) بکا؛ وە (اکثر)یش لہ (نظم)و (مزایا)ی وە (دقائق)ی (آیات) نا (فکرن) ئەوہی دەیلئ دەیلئ، بئ (محاکمہ) ﴿وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ﴾ (حقاً) وایہ. (واقعاً) (تفسیر)ی (اعمی) بہ (صنم) (بصیر) بہ (جناب)ی (حق) لہ (عمی)یہ ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ (محسن) ﴿وَلَا الْمُسِيءُ﴾ وەکی بە کەنئ (مؤمن)ی بئ (عمل) (صالح) چیہ؟ نہ بوونی چاترہ لہ بوونی با لہ (جنەت) داهەلپەئئ ئی (شریر)و (فاسق) بۆ (دین)و (دنیا)ی (موحدین) زۆر بہ (ضربان) (نعوذ باللہ) ﴿قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ﴾ کەم ﴿إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا﴾

(تذکر) و (تفکر) که‌ن له (خلق) ی (سموات) و (ارض) له (آیات) ی (رسل)
 (تصدیق) که‌ن (قیامت) پائه‌بی دئی بی (شک) و (شبهه) ﴿وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (میل) ی (نفسی) لئ‌یان ناگه‌پئی ﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي﴾
 (عبادت) م بکه‌ن له به‌رم بی‌پاڤینه‌وه (کبر) و (نخوه) لاده‌ن ﴿أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾
 (ثواب) تان پئی‌ته‌گه‌یه‌نم (دعا) تان (قبول) ته‌که‌م ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ
 عِبَادَتِي﴾ (دعا) ش (عبادت) ه ته‌وانه‌ی (دعیه) یان نایه‌نتی سه‌ر فروودی بۆ
 خوا بکه‌ن بی‌پاڤینه‌وه ﴿سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ﴾ سوک و چرووک (محقر) و
 (مهان) و تن مه‌لدراو؛ (عکس‌ال‌أمل) به‌لئ و (مناسب) ه (متکبر) (تحقیر)
 کرین ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ﴾ بۆ دزی و حیزی و قوما‌ر
 (شراب) و (تیاترق) و (محشیات) نیه تیای ئارام گرن بخه‌ون (قوه‌ت) تان
 بیته‌وه جئ‌ی خوی ﴿وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا﴾ پووناکی ته‌داته شتی به‌ته‌واوی
 بی (مصرف) نه‌ی‌بینن (کسابه‌ت) ته‌که‌ن ته‌گه‌ر که‌سی کو‌ر نه‌بی
 به‌ (بصیره‌ت) بنۆڤڤته (تقلبات) ی (لیل) و (نهار) و (منافع) ی گه‌لئ (علم) ی
 به‌ ده‌ست ته‌که‌وئ (فائده) یه‌ زوری لئ‌ته‌بینی (اعتراف) ته‌کا به‌ (نعمه‌ت) ی
 (الهی) ﴿إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ گه‌لئ
 که‌س (خیال) یش لئ‌ناکا ﴿ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ﴾ و یخلق ﴿لَا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ﴾ هه‌ر نه‌و هه‌یه ﴿فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ﴾ بۆ پوول‌ه‌و وه‌ر نه‌گه‌پن؟
 (عبادت) ی (ثواب) و مه‌ور ته‌که‌ن؟ جئ ۱ (تعجب) ه! ﴿كَذَلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ
 كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ﴾ ته‌وه‌ی پویی له خوا وه‌رگه‌پئی، (عبادت) ی سه‌ی
 پئ‌ده‌کا وای له‌و (جزا) یه‌ی (أما) (حس) ی نیه ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ
 قَرَارًا﴾ (قرار) ی له‌سه‌ر ته‌گرن ته‌گه‌رچی (دنیا) خوی (دار‌القرار) نیه. نه‌و
 (توازن) ه له‌ (بین) ی (کرات) به‌کئ ته‌کرئ؟ به‌ (هبل) و (ناثله‌و) (لات) و
 (عزی) ی و (منات)؟ ﴿وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ (قبه‌) (بنا) و باره‌گا ﴿وَصَوَّرَكُمْ
 فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ﴾ له‌ (بعض) ه (اطوار) ی (جنین) ی (انسان) و سه‌گ وه‌کی
 (بحاث) آن ته‌لئین: له‌ (صوره‌ت) وه‌کی یه‌کن کئ ته‌ی‌گوڤئی؟ ئی‌وه‌ و (بدیع) و

نازدار و به (شوکت) (خلق) نه کا (عناصری) (حیوانات) ی (پاکیه) به (قدر) یه کن ﴿وَرَزَقُكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ له میوه و سه بزه و (حبوبات)؛ (رزق) ی پاک و به (لذت) ﴿ذَلِكُمُ اللَّهُ رُبُّكُمْ﴾ خوی ئیوه نه و خوایه به که (صنع) ی و نه کا ﴿فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (مالک) و (مربی) و خوی هه موانه (خیری) بۆ هه موانه ﴿هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ (حیات) ی (ذاتی لا ینفک) ﴿فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾ (الا لله الذین الخالص) ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ وای (ثنا) بکه ن (شکری) (نعم) ی به جی بینن ﴿قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ﴾ (نهی) ی (فطری) (وحی) ﴿أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ نه ی (ممکن) نه ی (قابل) ﴿لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي﴾ (صاحب) ی (وحی) کوو (عبادهت) ی (غیری) خوا نه کات؟ (افغیر الله تامرونی اعبد ایها الجاهلون) ﴿وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ﴾ گه رده ن داده و (منقاد) و (تسلیم)، (تسلیم) ی (عن بصیره) ﴿لِرَبِّ الْعَالَمِينَ﴾ نه وه ی (مخلص) و (منقاد) بی بۆ (رب العالمین) (عالم) به یه ک (نظر) ته ماشا ده کا (فرق) و جودایی نا کا ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ﴾ (ذاتاً) (عناصر) مان له خۆل وه رنه گیرئ، (حتی) (خال) ی (حاضره) ﴿ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ﴾ تیکه لاو نه بی ده بیته (نطقه) (تطور) نه کا ﴿ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ﴾ (قطعه دم) (ترقیات) نه کا نه بیته (انسان) ﴿ثُمَّ﴾ که (مده) ی (تطورات) ی (خلاص) بوو ﴿يُخْرِجُكُمْ طِفْلاً﴾ مندال؛ چ. نیر، مئ، هه موو له و (احوال) ه به که (فرق) ی (فرد) و (جمع) و نیرومئ نیه ﴿ثُمَّ لَتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ﴾ (کمال) ی (قوهت) ﴿ثُمَّ لَتَكُونُوا شُيُوخًا﴾ پیر ﴿وَمِنْكُمْ مَنْ يَتُوفَى مِنْ قَبْلُ﴾ پیشی (زمان) ی پیری به (طفلی) به جیئلی؛ (درجات) (متفاوته) (حقیقه) (سرای) (عجیب) ه ﴿تَلْعُوا﴾ (بعد الشیخوخه) ﴿أَجْلاً مُّسَمًّى﴾ زور کهس له (زمان) ی پیری (دوام) نه که ن به (صحت) و (عافیهت) رای نه بوئین (ملا) یان (تفسیری) به (یوم) ی (قیامهت) نه که نه وه، باشه ﴿وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ بۆتان (بیان) نه که بین؛ نه گه ر به (نظر) نه یزانن به (خبر) به

خہ بہر بین، تنی بگن ﴿هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ﴾ (مَلَك) بَشِي پئی ناوی ﴿فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا﴾ نہ وہی (ارادہ) ی ﴿فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ چی لہ بہر عاسی نابی (کاسهل ما يكون) (ایجاد) ی ئەکات پہکی لہ سہر دہست و پا نہ کہ وتیہ (عملہ) شی پئی ناوی ﴿أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَاجِدُلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ﴾ باسی، حوو لہ کہ وجدالی دجالی نیہ سبحان اللہ (مجادل) (انواع) ن ﴿أَنِّي يُضْرَفُونَ﴾ (صرف) لہ (آیات) ی (بینات) ی خودا (صرف) لہ (کبر) و (جہل) ہ (و فی الحقیقۃ) جای (تعجب) ہ؛ (لکن) کہ دل پەش و پەق بوو (میول) ی (فاسدہ) تیای (رسوخ) ی بہست پوو لہ (حق) ناکا بہ (سماع) ی (آیات) پقی نہ بیئتہ وہ ﴿الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ﴾ (قرآن) مہ مووی ﴿وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا﴾ (سائری) (کتب)، یا بہ (معجزات) یان ﴿فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ﴾ کہ ی؟ ﴿إِنَّ الْأَغْلَالَ فِي أَعْنَاقِهِمْ﴾ لہ ملیاندایہ ﴿وَالسَّلَاسِلُ﴾ (ممکن) ہ بلّین: لہ لاقیان دایہ لام وابہ لہ گہل ﴿يُسْحَبُونَ فِي الْحَمِيمِ﴾ نؤد پیکہ (و معنأ) (توافق) ئەکا لہ گہل (قرائت) ی (ابن مسعود) و السلاسل یسحبون بہ (بنا فاعل) وہ (تقدیم) ی (معمول) لہ (عامل) (یعنی) پائەکیشرین لہ ناو (غل) و (زنجیر) یا زنجیر پائەکیشن (بعض) ی و السلاسل بہ (کسری) ی (ل) ی خویندیتہ وہ لہ (غیری) (قرآن) پئی نہ لّین: (عطف) ی (توهم) (کأنه) (وهم) نہ بہین (أصلاً) اعنا قهم فی الأغلال و السلاسل بوہ ﴿ثُمَّ﴾ پاش (غل) و زنجیر کران ﴿فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ﴾ پپ نہ کرین لہ ناگر وہ کی (تہندوور) کوو لہ (دنیا) سہرکەش و دلپہ لہ ناگری (غضب) و (عداوت) بوو ون لہ (جہنم) دا بہ و گویرہ (عذاب) نہ درین ﴿ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تُشْرِكُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ﴾ لہ کین؟ بو قورتارتان ناکەن؟ ﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا﴾ لیما مزر بورو؟ ﴿بَلْ لَمْ تَكُنْ تَدْعُو مِنْ قَبْلُ﴾ لہ (دنیا) ﴿شَيْئًا﴾ نہ مەر (معلوم) مان بوہ. میچ بووین میچ بہ بووین، بہ مپوش (معلوم) ہ (اما) بہ خویان نہ گزین ﴿كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ﴾ (حیران) لہ (دنیا) و (آخرت) ﴿ذَلِكُمْ﴾ ئەمەتان لہ بہر چی؟ ﴿بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ﴾ بی (کدر)

بئ (خوف)ی (عاقبه‌ت) ﴿بَغْيِرَ الْحَقِّ﴾ به (اموری) (باطله) ناشایسته
 (کیف)تان نه‌هات به (مصائب)ی خه‌لکی (مسرور) نه‌بوون ﴿وَبِمَا كُنْتُمْ
 تَمْرَحُونَ﴾ له (قاموس) ده‌لئ: (مرح)؛ (کفرح) (أَشْرَ وَيَطْرَ وَآخْتَالَ وَنَشَطَ
 وَتَبَخَّرَ) ﴿ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ له (جهنم)ئ ﴿فَبِئْسَ مَثْوًى
 الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ (مدار)ئ (انکسار) (دنیا) و (آخره‌ت)؛ (تکبره) ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ
 وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ﴾ (آمین) به نه‌بئ ﴿فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ﴾ خه‌یلی
 خووب (ونعم المطلوب) ﴿أَوْ نَتُوفِّيَنَّكَ﴾ (قبل الإ رائة لا سمح الله به)
 ﴿فَإِلَيْنَا لِيُرجَعُونَ﴾ نه‌وسا (وعدي) (الهي) دیته جئ قورتار نابن،
 (زمخشری) بهو (نوع)ه‌ی لی‌ره (قرار) داوه. (بعض)ئ نه‌لئ: لام وایه
 (نه‌یسا بوری)یه دروسته (جمله)ی (اخیر) (جواب) هه‌ر دووکیان بئ
 (خلاصه)ی (معنا) (عذاب)یان بده‌ین له (حیات)ی توو یا (عذاب)یان
 نه‌ده‌ین؟ (یعنی) له (دنیا) له (آخره‌ت) (عذاب)یان نه‌ده‌ین. خۆت (دقه‌ت)
 که نه‌زانی کامیان خووش یا خوشتن (آیه)ی ئیره (زمخشری) (توفیق)ی
 نه‌کا له‌گه‌ل (آیه‌ت)ی ((فاما نذهبن بك فانا منهم منتقمون او نرينك الذي
 وعدناهم فانا عليهم مقتدرون)) (توفیق)ی له‌گه‌ل (آیه‌ت)ی ((وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ
 بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتُوفِّيَنَّكَ فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ)) نا‌کا وا بزانه‌م تۆد چاک
 نه‌کا (په‌حمه‌ت)ی لئ بئ ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا﴾ تۆدو گه‌وره گه‌وره له هه‌موو
 (قوم) و (مله‌ت)ئ ﴿مِّن قَبْلِكَ﴾ گه‌لئ له (علما)ی (اسلام) (تصدیق)ی
 (رساله‌ت)ی (زه‌پادوشت) نه‌که‌ن؛ (غایه‌ت)ی وه‌کی (سائری) (رسل)ی دی
 (حتی) (موسی) و (عیسی) (کتاب)ی (تحریف) کرایه (نهایه‌ت)
 (دین)ه‌که‌ی بزر ﴿مِّنْهُمْ مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ﴾ (ومنهم من لم نقصص عليك)
 (موجب) نه‌بوه وه (مقصد)ی (قرآن) (حکایه‌ت) نیه یه‌کی یه‌کی له
 (رجال)ی (سابقه) (ذکر)یان کات، (حتی) زاناندنی (عدد)ی (انبیا) و
 (رسل) (لزوم)ی نیه. بنۆره له هه‌موو (انبیا)ی (بنی اسرائیلی) (عدد)ئ
 که‌می (ذکر) کردیه (اشعیا) و (اومیا) و (حرقیال) و (دانیال) گه‌لیکی دی چ

ناویان له (قرآن) دا نیه (تاریخ) ی (ملوک) آنی تیا به (دقت) که له (سیر) و
 (حروب) ی (رسالت په ناه) به (وجه) ی (حکایه) و (تاریخ) ۱۱ نالۍ
 له (بعض) ه (مقام) (حسب الإقتضا) به (مجمل) ۱۲ نه په رموی زود (مفید)
 ﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ﴾ (معجزة) ﴿إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ هیچی
 له (قدرت) ی خو ځیان دا نه بوه به (اختیار) نه بوه (موسی) ۱۳ ناگای له
 (حال) ی (عصا) بوو؟ که دیته (وهم) و (خیال) ی (بحر) به (عصا) شق
 بڼ؟ نه که ر به (قوت) ی (موسی) با سه ده زار توپی پیوه نابا وا لیک
 نه ده بڼوه. له سر نه و (آیات) ی (عظام) که م که س (ایمان) ی پڼ هینان!
 ﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ﴾ به (امحا) ی (مکذبین) و (تعذیب) یان ﴿قُضِيَ بِالْحَقِّ﴾
 بڼ (تعدي) و (ظلم) و (میل) و (محابا) ﴿وَحَسْرَتُنَا لَكَ﴾ له و (وهقت) ه
 ﴿الْمُبْطِلُونَ﴾ نه وهی له سر نا (حق) ی بووین ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ﴾
 خوا له (قرآن) ی دا (دائماً) (شرح) و (تفسیر) ی (آیات) ی (عامه) (کونیه)
 نه کا، به لای (امور) ی (غریبه) و سیر سه یره وه ناچڼ، بنډره (انعام) ۱۴
 (انعام) ه کی تیا به (بحر) شق یو (اسرائیلی) (نجات) یان بوو، (خارقه)
 بوو پڼی (وهکذا) (سانرای) (امور) ی (خارقه)، (اما) (انعام) (دائمی) به
 له که ل (بشر) (باقی) به بڼیه که لڼ (نافع) ه ﴿لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾
 گوشتیان ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ﴾ شیرو موو و خوری تووکی خوشتر و پیست
 ﴿وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا﴾ به سواری به بار ﴿حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ﴾ نیش و کاری
 (مهم) ﴿وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ به که ژاوه تهخت له سر وان (حتی)
 ۱۵ مندا لان تیا نه به نه (سفر) ی دوو و (حج) ﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ﴾ به
 (تکوین) و به (تقریر) ﴿فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ﴾ (انکار) تان به س له (عناد) و
 (عداوت) و (کبر) ه ﴿أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ با ته ماشای (امم) ه کانی
 زیندی نه که ن که (نسبة) به وان هیچ نین باری بنډونه (آشای) (امم) ی
 (بانده) ﴿فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ﴾

بریا (مسلمانان) آن، پیش ئاوردیایی یان، (تعقیب)ی (آثار)ی (أُمم)ی
 پابردوویان کردبا، دوو (نفع)ی تیا ئه‌بوو: (دینی)، (دینوی)، (لکن) نه‌یان
 کرد ئه‌وانی پیش وان ﴿كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ﴾ به (عدد) ﴿وَأَشَدَّ قُوَّةً﴾ (مالی) و
 (بدنی)، (آلات)ی (حرب) ﴿وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ (حصون) و (قلاع) و (قناطر)
 ﴿فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ له‌به‌ر (حروب) و (غروب) و (سفاهت)،
 (تکذیب)ی (رسل)ان نه‌کرد ﴿فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ﴾ (آیات)ی
 (واضح)؛ (استغنا)یان لئ ده‌کردن ﴿فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ﴾
 (صنایع) و (هندسه)؛ بنۆپنه (اهرام) و (هیاکل)ی مؤمیا: کراو؛ (حکما)ی
 (عصر) تیا ی (حه‌یران)؛ (اقوام)ی (وثنیه) بۆ (حیات)ی (دنیا)،
 (علم)یان زۆر بوه؛ (أَمَّا) بۆ (إِعْتِقَادِيَّات) تا بلی ی، بی (ادراک) و (شعور)
 بووین؛ (ملك)ی (عظم الشان) (طبق)ی (مجوهری)ی له‌سه‌ر ده‌ست
 له‌به‌ر ده‌می گاجووت پرا گرتیه؛ ئالیکى بخوا؛ ئه‌مه‌ئى به (خدمه‌ت)ئى (عالی)
 زانیه: پی یان نه‌گوت: (ملك)ئى (دین) دار، (اقامه)ی شعائری (دین) نه‌کا
 نه‌وانه‌به (علم)ی خویان، (کیف) خوش ئه‌بوون؛ گه‌مه‌یان به (احکام) و
 (آداب)ی (رسل) نه‌کرد ﴿وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ﴾ (جزا)یان پی
 گه‌یشت؛ (علم)ی خویان به‌که‌لکیان نه‌هات؛ (فی الحقیقه) بۆ (حیات)ی
 (اجتماعی) (علم)ی (رسل) (روح)ه ئه‌مپۆ به (اکثریه‌ت) پوویان له (علم) و
 (دین)ی (رسول) وه‌رگێرایه؛ (علوم)ئى گه (أساساً) له (یۆنانی)یان وه‌رگێرایه؛
 (ترجیح)ی نه‌ده‌ن؛ به‌هه‌زار (درجه) له‌سه‌ر (احکام)ی (دین)؛ (حتی)
 (أصول) (واقعاً) ئه‌و (علوم)ه‌زۆر (نافیع)ن؛ (أَمَّا) بی (دین)ه‌یچ شت
 (نفع)ئى نادا؛ تا (دین) که‌متر بی؛ (دنیا) ناخوشتتر ئه‌بی؛ (ولو علوم)ی
 (مادی) له (غایه‌ت)ی (ترقی) بی؛ وه‌کی ئه‌و (عصر).
 (قسم)ئى له (بشر) به (عقل)، (استغنا) له (رساله‌ت) نه‌که‌ن؛ (أَمَّا)
 قسه‌یه‌بی (عقلی)؛ لی‌ره (جناب)ی (سیّدي آلوسی) چه‌ند (وجه)ئى

له (افاضل)ی (علما)ی (تفسیر) (نقل) ئەکا، ئەگەر ئارەزوو ئەکە ی (مراجعه)ی (روح المعانی) کە ﴿فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ (شیدەت)ی (عذاب)مان ﴿قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ﴾ هەرچی بی ﴿فَلَمْ يَكُنْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا﴾ (ایمان) لەو (حال)ە (قبول) نیە، (و عذاب) ناگێرێتەوه، (قوم)ی (یونس) بە (رؤیەت)ی (علائم) (ایمان)یان هینا؛ (قبول) بوو ﴿سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ﴾ (قاعده)ی (مقرر)ی (الهی)یە، ناگۆی، ئەو (اهل)ی (مکە)، (قوم)ی (نجیب)ی (قریش) گێلێ بی؛ (ایمان) بێنن، (حین العذاب) (ایمان) کە ئەک ناگێرێ ﴿وَحَسِرَ هُنَالِكَ﴾ (وقت)ی (رؤیەت)ی (عذاب) ﴿الْكَافِرُونَ﴾ نازانم (فرق) لە (بین)ی (ایمان)ی (یاس) و (توبه)ی (یاس) چیە؟ (جناب)ی (حق) (اهل)ی (ایمان) (موفق)کا (عن قریب) دوشمنانی (دین) (خسارەت) مەندی (دارین) بن، (آمین)؛ خواپەخت ئەزانێ دوشمنی (دین) چەند زۆر و چەند بە (قوت)ن؛ (إسلامیەت) لە دەستیان، زۆر زەبوون بوو؛ (الهی) (رحم)ئ؛ بە (دین) و (علم)ی (حق) بکە. ^(۱)

(سورة فصلت) (سورة السجد)، (سورة)ی (حم السجده)، (سورة المصابیح)، (سورة الأقوات)یشی پێ ئەلێن؛ (لله المحمد) ئەلێن؛ مکی لە (خلاف)یان نەدیتیە، (عدد)ی (آیات)ی لە (۵۲) کە مەترە (۵۴) زیتیرینە؛ (ربط)ی ئاشکرایە، (خصوصی) (أول) (آیەت)ی دوا

^۱ - تەواو بوو، (تفسیری) (سورة)ی (غافر)؛ ساغەت پینچ و نیوی پۆژی جمعه (۲۴) ماهی ذی القعدة (۲۲) ماهی کانولی اولی پۆمی (و کانونی ثانی افرنجی راس السنه ۱۹۴۰م/ ۱۳۵۸هـ).

﴿بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾

که ﴿حَم تَنْزِيل﴾ (عظیم)، (حکیم) (کریم) ﴿مَنْ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ ی، یه،
 ئەلێ، مەرهمی سەر برینه؛ چونکی دواى (سورەت) ی (سابق) لەسەر
 (خسران) ی (کافر) آن هات، تابزانن، ئەوێ خۆى (خائب) و (خاسر) نهکا؛
 (رحمن) و (رحیم) (خسارەت) مەندى ناکا؛ وە (تهدیدات) یشى لە
 (رحمەت) ەوێه؛ تا (صاحب) ی (وجدان) خۆى بپارێزى؛ ﴿تَنْزِيل﴾ یکه
 ە لە (طرف) (رحمان) ی (رحیم) هاتبى؟ ﴿کِتَابٌ فَصَّلْتُ آيَاتَهُ﴾ (بعضی) ی
 ئەلێن: (مُيَزَّت)؛ (لفظاً ومعناً) یه کى ئەلێ: (بینت) (امام فخرالدین)
 ئەفەرموئى: (فُرِقَتْ) (أَنَّهُ) بەسەر (انواع) ی (علوم) دا بڵاوکرایتەو. (واقعاً)
 (قرآن) (لا یعد ولا یحصی)، (علم) ی تیا یه؛ ئەوێ ئارەزووکا، بەباشی
 (قرآن) بزانی، (لازم) ە ئاگاداری ەموو (علوم) ی (مُدُونَهُ) ی ببی؛
 (خصوصاً) (علوم) ی (عصری): (بایەلۆجی)، (جیۆلۆجی)، (فیزیۆلۆجی)
 - که (دەرس) ی (تفسیر) بلیتەو بە (فقی) یان؛ ئەلێم: (دەرس) ی (قرآن) م
 لە ەموو (علم) ی پێن خۆشتره؛ چونکی لەو (وہقت) ە، (أَنَّهُ) (انسان) خۆى
 لەناو باغى ئەبینى؛ لە ەموو میوەجاتى (لذیذ) ی تیا بى، ەر یه که شتیکی
 لى ئەخۆى؛ بۆ (اهل) ی (نوق) چەند خۆشە؛ بنۆپە (مواقع) ی (آیات) ی،
 (مثلاً): (الحمد لله رب العالمین) لە (صدر) ی (قرآن) چەند (موقع) ی بڵندو
 (مناسب) ی ەیه؛ لە (آخر) ی (سورە) ی (زمر) که (نهایت) ی (حساب) ە
 چەند (موافق) ە، (آخر) ی (دَعَا) ی (اهل) ی (جَنَّت) (أَنَّ الحمد لله رب
 العالمین) چ (وقفه) کی (مکرراتی) لەقەندى (مکرر) شیرینتره؛ یه ک
 (شخصی) (حسب المقام) گەورەئەکا؛ زۆر (عالی)؛ (فوق ما یُتصور)؛
 (عین) ی (شخصی) لە (مقام) یدی، ئەیه نیتەخوار؛ لەو (مسلك) ەو (قرآن) یم
 - (غایت) - لاخۆشە؛ خۆزى (عُلما) یان (تعقیب) یان کردبا، (مدح) ی

(ملک) ئەکا، لە (عین) ی (مدح) ئەیان کاتە (عباد) ی (مطیع)، نوور
 لە (مقام) ی (معبودی) لەجێ یەتر (تعبیر) یان بە (جَن) لێ ئەداتەو. کەسێ
 بە (دَقَّت) (قرآن) بخوونی، لە (سورەت) ی چەند (آیەت) ی دیتەبەر (نظر)،
 (قابل) ه بپیتە (آخری) (سورەت)؛ کەچی لەگەڵ (آیەت) ی بوای یە لە
 (دَقَّت) ئەکە، زۆر (مربوط) ه، بێ ی وی تەواو نابێ. (حقاً) (فصل) و
 (وصل) ی (عجیب) ه؛ لە (نزول) و (مفصول) ه، لە (تئوین) و (موصول) ه
 (مُجِبِّرُ الْعُقُول) ه؛ شتەکی تریشی هەیە، بۆ (اریاب) ی (نوق) ی (وجدانی)
 (بلاغەتی)؛ (جملە) یە کورت لە (قرآن) بپیتەناو (عبارەت)، بێ وە ی کە
 (خیال) لە (قرآنی) بکە، ئەبینی لەمەیانە ئەدرەوشپیتەو، هەر (متکلم) ی
 (بلیغ) لە (مقام) ی (لطیف)، (مزج) ی (عبارەت) ی کردیە، (أَمَّا)
 بە (امتیاز) ی (حسُن) ی (بلاغەت) و (فصاحت) و (نزاکەت) ی، خۆی هەڵ
 ئەکێشی، خۆی جودانە کاتەو، (حاصلی) (انسان) ناتوانێ، (تفصیل) ی
 (مآثر) ی بدات؛ بەسیە، (کلام) ی خوا، (ثنا) ی ئەکا ﴿قُرْأَنَا عَرَبِيًّا﴾
 (حقیقە) (لسان) ی (واسطە) بۆ (فنون) ی (فصاحت)، لەهەموو زوبانان
 (مساعدا) تره ﴿لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ (ذاتاً) (اهل) ی (علم)، ئەو ی (قابل العلم)
 بێ، (استفاده) ی لێ ئەکا ﴿بَشِيرًا وَنَذِيرًا﴾ بۆ (اهل) ی (صلاح) و (مُقابل) ی
 ﴿فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ﴾ (قوم) ی (نجیب) یا (عموم) ﴿فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ﴾ تێی
 ناگەن لە (عنوان) ی (علم) چوونەدور ﴿وَقَالُوا قُلُوبُنَا دَلَمَانٌ﴾ ﴿فِي أَكِنَّةٍ﴾
 (زمخشری) ئەفەرموئ: «(جمع) ی (کنانە) یە، (کنان) یش، یتردانە» و
 ابزانم (مُجاهد) بۆیە ئەفەرموئ (أَغْطِيهِ كَالْجَعْبَةِ لِلنَّبْلِ وَهَكَى: (تیرکەش
 بۆتیری. (سَيِّدِي الْوُوسَى) ئەفەرموئ: «(أَغْطِيهِ) یە، (کثیف)» (قاموس)
 ئەلئ: «(كُنْ) (وقاء کل شيء وستره) وەبو (کنانە) (اشارە) ی (جمع) ی
 تیانیه ﴿مَّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ﴾ (مانە) لە (نفوذ) و (وصول) ی بۆ دلمان، تێ ی
 ناگەین؛ نازایی ئەلئ چی؟ بۆچیان (دەعوەت) ئەکە ی؟ ﴿وَفِي آدَانَا وَقَرَّ﴾

گرانی، گوځ یان کهړه، نایبهن ﴿وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ﴾ په رده به،
 (حاجزی) (کانه) (نشاة) له مه یانه نه کا؛ لایه بؤ نیمه دځ، لایه بؤ (طرف) ی
 توو به ته وای لیکنان بزر نه کا، نات بینین، گوځمان له قسه ت نیه، تن ۱ نا
 گهین، دلمان لئی ینه (سواء علینا، اوعظت ام لم تکن من الواعظین) نیتر
 (امل) مه که، نیمه (ایمان) به توو بینین ﴿فَاعْمَلْ﴾ له سهر (دین) ی خوت،
 بړو تیکوشه ﴿إِنَّا عَامِلُونَ﴾ نیمه ش له سهر (دین) ی خومان، (قرار) نه گرین،
 تن نه کوشین؛ یا تو و بؤ (ابطال) ی (دین) ی نیمه، نیمه بؤ (ابطال) ی
 (دین) ی توو (عمل) نه کهین ﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ﴾ (اجنبی) نیم، وه کی
 نیوه (انسان) م، (حجاب) بؤ؟ ﴿يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ﴾ شتی
 نیه به (هوا) ی (نفس) بن، چتان لن (طلب) ناکه م، نه وهنده (ایمان)
 به (وحدانیه) ی (اله) بینن، له (ذلت) ی بوت به رستی، خوتان (نجات)
 دهن ﴿فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ﴾ راست ۱ په وان ۱ لیک بن، نه وهی من (ده عوه) تان
 نه لای نه که م، شتی (منفور) نیه؛ (تعجبه الأسماع وتنفرد منه القلوب)،
 (امری) (معقول) ه (ایمان) بینن ﴿وَاسْتَغْفِرُوهُ﴾ (عما سلف) یا نه گه ر گونا ه
 (صادر) بوو، (طلب) ی (غفران) له و بکه ن (اعتماد) مه دهنه سهر که س
 ﴿وَوَيْلٌ لِّلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ﴾ (مواست) ی (فقرا) یان نیه ﴿وَهُمْ
 بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ﴾ وا دهر نه که وئ سئ (مانع) یان هه به؛ خواری و ناپړکی،
 (بخل)، بن (تفکری) له (مستقبل)؛ نه نجا نه وهی، نهی که ن لایان وایه لن
 توژینه وه نیه ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا﴾ (استقاموا الیه) ﴿وَعَمِلُوا صَالِحَاتٍ﴾ بؤ
 (حال) و (استقبال) ﴿لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ﴾ نئ غیر مقطوع نابری، (ضاله من
 نفاری)، چاویان له (زه کات) و مه کات نابی؛ (غیر) (منقوص) ه (غیر) ه
 (محاسب علیه) ی به، بن (من) و (اذی) به. له و (مقام) ه، چ (اشاره) بؤ
 جحیل ۱ پیرو ساغ ۱ ناساغی نیه بؤ بلّیین: (آیه) له (حق) ی پیرو
 نه خوشان، (وارد) بوه (یعنی) له گه ل (قصور) یان، له (اکمال) ی (طاعات) و

(عبادات) ی (ایام) ی (شباب) و (صحّت)، خوا (اجر) یان (ناقص) ناکا، به (کامل) ی بویان (ادا) نه فەرموئ؛ باشه باوایی، له (لطف) و (مرحمت) ی خوا دوورینه؛ (لکن) چی ی نیه، (قول) هکه، دیاره، (نشأت) ی له (نقصان) ه؛ دیاره له (اول) ی (اسلام) دا، (زکات) بووه؛ (غایه) ی (تفصیل) و (تقدیر) ی له (مدینه) کرایه ﴿قُلْ أَنْتُمْ لَتَكْفُرُونَ﴾ به پاستی، به (قلب) ﴿بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ (یوم) ی (تکون) ی، (یوم) ی بۆ (قابلیت) ی (حیات)؛ (منشأ) ی (نبات) و (حیوان) و (انسان) ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُ أُنْدَادًا﴾ نه یهک نه دوو (لا یعد ولا یحصی) ﴿ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ ئی (ملک) و (جن) یشی - که به (شرکا) یان نه زانن ﴿وَجَعَلَ فِيهَا رِوَاسِي﴾ چپای گه ورو (ثابت) ﴿مِنْ فَوْقِهَا﴾ به (واسطه) ی چپا و شیوه بۆل (قسم) هکی له ئاو دور نه که وئ، وه نه بیته (قابل) ی (سکنا) و (حیات) ﴿وَبَارَكَ فِيهَا﴾ (خیرات) ی تیا زور کرد وه ﴿وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَاتَهَا﴾ (قوت) بۆ (حیوانات) (خلق) ی (ارض) ی (بالتفصیل) ﴿فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ﴾ دیاره (قید) (راجع) ی (کل) ه، نه گهر (راجع) ی (آخری) که ین وه کی (رای) (امامی ابوحنیفه) یه؛ نه بن ته نها (تقدیر) ی (اقوات) له چوار پوژان دا بووین. (نشا) یی (اولی) له دوو پوژ؛ (اکمال) ی بۆ (مسکن) و (احیا) له دوو پوژ؛ نه مه چوار؛ ئی ئاسمان؛ دوو، نه مه شهش؛ نه گهر وانه بی، (زمان) ی (خلق) ی (مجموع) ی نه بیته هشت پوژ وه له (مواقع) ی (عدیده) نه فەرموئ: ئاسمان و عهردم له شهش پوژ (خلق) کردیه نه گهر (جمله) یی (متعاطفه) بوون، (قید) ی له (آخری) (کلام) دابوو (امامی ابوحنیفه) نه فەرموئ: (ظاهر) وایه (راجع) ی (آخری) بی «(امامی شافعی) نه فەرموئ: (ظاهر) وایه، (راجع) هه موویان بی نه گهر (قرینه) بوو، (مساعده) ی (قرینه) نه کړئ؛ لام وایه لیږه (امامی ابوحنیفه) له بهر نه و (قرینه) یه، (موافقه) نه فەرموئ: بۆ (رجوع) ی (قید) الی الجميع ﴿سَوَاءٌ﴾ (لا زائد ولا ناقص) یا (ازمنه) ی (متساویه)

﴿لِّلْسَائِلِينَ﴾ (یعنی) (بیان) ی که، بُو (طالب) ی (علم)؛ نه وانه ی (سؤال) نه که ن بو (کسب) ی (علم) و (عرفان)، دلّیان پانه گرن، گوئی لئ نه که ن، نه بینن، (حجاب) یان له (بین) آینه، یا نه م (خلق) و (تسویه) بُو (محتاج) آنه، نه وانه ی له سره عه ردی نه ژیه ن، (حیات) یان به (اقوات) ه ﴿تُمْ اسْتَوَى﴾ (قَصْدَوَحَال) چونکی نه فهرموئ: ﴿إِلَى السَّمَاءِ﴾ (طرف) ی (علو) ﴿وَمِی دُخَانٍ﴾ هه یولایه بوه، بِن (صورهت) ی (تامه)؛ دیاره (ماده) یه بوه، ه ناسمانی لئ (خلق) بکا ﴿فَقَالَ لَهَا﴾ به (قول) ی (ایجاد) ی، (تکوینی) ﴿وَلِلْأَرْضِ اِثْتِيَا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا﴾ ورن، به خوشی یا ناخوشی (مواد) و (عناصر) ی (کائنات)، (قسم) ی له گه ل یه ک، زږد به (تولف) ن، زوو ټیکه لاو نه بن، شتیان لئ دروست نه کړئ (قسم) ی که من به (صعوبهت)، (قسم) ی زږد؛ به (جَبَر) و (اکراه) و (تشدید) و (تضییق) لیتان دروست نه کړئ؛ زږد بِن (میل) ن، زږد به (نفرهت) ن، له گه ل یه ک، (استادی) (کیمیاء) به (مهارهت) ی (فوق العاده) (تسخیر) یان نه کات، (قدرهت) ی (صانع) ی (حقیقی)، (مهندسی) ی (اعظم)، (صاحب) ی (معمل) ی (کیمیایی) (کائنات)، له (درجه) یه که، (مواد) ی (مُتَنَافِرَه) و (مُنْخَابَه)، به (کمال) ی (سهولت) فهرمان به ردان، نه لئین: ﴿لَبَّيْكَ﴾ (تَخَلَّف) نیه، (تَوَقَّف) (یوْک) ﴿قَالَتَا اَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾ ویکرا؛ (مُتَضَاد) و (ذُلُول) ن ﴿فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ﴾ (أَصْل) ی (طبقات) ی له دوو پوژدا بوه ﴿وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرًا﴾ ئی (لایهت) به و بِن، (دائر) به (سکنه) و (احوال) ی (مُتَعَاقِبَه) و (مُتَدَرَجَه) ﴿وَزَيْنًا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ﴾ (ثوابت) و (سیاره) و (شمس) و (قمر) ﴿وَحِفْظًا﴾ (حفظ) ی (بدیع) ی، (دوام) ی (اشکال) یان؛ با (وجود) ی (اکثر) ی (مواد) ی (مانیل) ی (تفرقه) یه، (یعنی) (ادامه) که مت نیه، له (خلق)؛ نه وانه خوا نه زانن، به چهندي ته واو بَر و ن. (خلق) ی (أَرْض) (مَفْصَلًا) له چوار پوژد دابن (مع آنه) (خلق) ی (مربوطه) به ته واوی

(خلق) ی ئاسمان (تفصیل) ی (خلق) (عالم) ی (عُلوی) خوانه زانی، نایه ته
(تقریر) ﴿ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ (البالغ في القدرة والغلبة والعلم مبلغا لا
يصل الى ادراكه العقول والأوهام)

ئهو (عالم) ه (مُتَقَن) و (مُتَنَظِم) و (مَجْبُرُ الْعُقُول) ه له خۆرا نابێ، (علم) ئ
(تدبیری)، (قُدْرَت) ئ (غایه ت عظیم) ی پێ ئوی.

(غرض) له (یوم)، یهك شههه و دوو شههه نیه، (تحدید) ی پوژ وشهه
به ته وای (خلق) ی (شمس) و (ارض) ئه بێ (عباره ت) ی (تورات) ی بێ
(معنا) یه، به قسه ی (علما) ی (عصر) (آلان) یش (کواکب) له (تکوّن) دان،
(بعضی) ئ تازه ده ست پێ ئه کا؛ (بعضی) ئ هیشتا (مُنوّر) نه بوه؛
(بعضی) ئ تازه (مُنوّر) ئه بێ، (نوی) به (قوّه ت) نه بوه؛ (ظاهر) وایه تا
(أَمَ النّجُوم)

ما بێ، (نجوم) (تولد)؛ بکات؛ خوا ئه زانی، که ی ئه گاته (واذا النجوم
طمست إذا السماء كَشِطَت (حيوان) پیستی) لێ کرێته وه، ناژی، (وکذا)
دارودره خت.

له (بحث) ی (آیام) (ملا) یانی (شرعی) و (نقلی) نۆر خۆیان ماندی
کردیه؛ هه ر (قوم) ه به زوبانی خۆی، ناوی له و پوژانه نایه؛ ئه لێن: ناوی
له (آیام) (عربی) دا، (أول)، (امون)، (جبار)، (دبار)، (صونس)،
(عروبه)؛ (شباری)؛ بووه. له کوردی به (جمعه) ئ ده لێ: هه ینی (جَمَعَ،
يَجْمَعُ) وی تیانیه. (سبحان الله) (سَيِّدِي أَلُوسِي) (رحمته لی بی)؛
تۆماره کی لێره نووسیه؛ (حوصله) ی ئه وی، (انسان) (مطالعه) ی بکا ﴿فَإِنْ
أَعْرَضُوا﴾ (بعد الأنباء) ﴿فَقُلْ أُنذِرْتُكُمْ﴾ ئه وا ئه یکا، کردی ﴿صَاعِقَةً مِّثْلَ
صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ﴾ به (حکیم) یان ووت: بۆ (انسان) چی باشه؟ فهرموی:
(علم) ئ (نافع) ووتیان: ئه گه ر نه بوو؛ ووتی: (عقل) ئ ته وای، (مُدارای) پێ
بکا، له گه ل خه لکی خۆش بژیه. ووتیان: «ئه گه ر نه بوو» وتی: (مال) ئ

(عیب) ی خوږی پیدا بپوښی. ووتیان، نه گهر نه مهش نه بوو؟ «ووتی برووسکه یه له ناسمان بڼ، لیددا بیسووتینن» لام وایه له جیبه تریشم نووسییه ﴿إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ﴾ نه وانه و (أُمَّت) هکانی دی؛ (ذاتاً مقصد حصر) نیه؛ (تصریح) به و دوو (قوم) ه، له بهر (مناسب) یه (خصوصی) یه ﴿مَنْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ﴾ له هه موو (جهت) تی کوشینه؛ بو (مصلح) ی (حاضر)، بو (تامین) ی (مستقبل) ﴿أَلَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ﴾ (سبحان الله) ئی وا بو له (قدیم) و له (حدیث)؛ بوتیان لڼ دزیوه؛ هاویشیتیتیان (قدم خانه)؛ له و جوړه (ملوث) بووین؛ دوزیوتیان وه شووشتیتیان، باز (سجده) ی بو بردی؛ نه مه (ضلال) ی (فطری) یه؛ (فطرت) ی لڼ گوږاوه ﴿قَالُوا﴾ نپوه (رسول) نین ﴿قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً﴾ نازانم نه وانه (ملائکات) یان کوو ناسینه؟ (ملائکة رُسُل) (ملائکة انباء الله)، (ملائکة بنات الله)؛ نابڼ شتی بڼ (ملائکة) (عجایب) ه (بَشَر) له گه ل خوږی وا دژ، له گه ل (امور) ی (خارجی) وا لیک و پیک. کورنئ نه که ویته قور، هاوار نه کا؛ نایا به (غیر) ی (انسان) که سی به هاواره وه دئ؟

به (غیر) ی (بَشَر) کئ (معاونت) ی (بَشَر) نه کا؟ خواردنی خواردنه وه ی (لباس) ی (مسکن) (حوائج) ی، (کمالیات) ی هه مووی به (تعاون) ی (بشری) یه؛ بو (مَلَك) نه په رستن؟ (مَلَك) نه ئیسه گه وره ی به کیان، لڼ (خیال) نه کړئ؛ گاجووت بو؟ سه گ به (وفا) یه، (قوم) ی (وفا) دار نه ی په رستن؛ پیشله، بو؟ ﴿فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ﴾ (علی زعمکم) ﴿كَافِرُونَ﴾ نپوه (فرق) تان چیه؟ بو نپوه نه بڼ به (رسول)؟ به (عبارات) ئی (مختلفه) (حکایات) ئی (نقل) نه که ن؛ (خُلص) ی نه مه یه؛ (عتبه) نه ختی قسه ه (خدمت) (جنابی رسول) نه کا، (رسول) (جواب) ی نادا، تاقسه ی ته وار نه بڼ، نه نجا له (أول) ی نه م (سوره) ه، تا (آیه) ی (نقل) (انذرتکم) نه خوینیته وه؛ (عتبه) نه ترسئ؛ به (رحم) سویندی نه دا، که چیر

نه خوښتته وه، و به (قوم) نه لې: والله نه وه ی نه و نه ی خوښتته وه، (سحر) نیه، (شعر) نیه، (کهانته) نیه؛ (واقعاً) راستی کردیه؛ نه و (مباحث) ی (قرآن) له کڼ (کهانته) و (شعر) و (سحر) له کڼ؟ (فی الحقيقة) من له نووسینه وه ی (حکایات) (خصوص) که (مخالفات) ی تیابن، نقد بین (حوصله) م، (حسود) ی به (امثال) ی (ابن کثیر) و (سیدی الووسی) ته به م، (مع هذا) ناتوانم ﴿فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ﴾ (بلاد) ی خویان ﴿بَغْيِرِ الْحَقِّ﴾ چی وایان نه بوه، پښ ی (مغرور) بن؛ له ولاف و گه زافه بلین ﴿وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً﴾ کڼ هیه؟ (ممکن) له (بعضی) ی (اقوام) ی (دهور) و پشتي خویان به (قوت) تر بووین؛ له بهر (جهل) و (غور) یان، به (اقوام) ی له وان به (قوت) تر (افحام) یان ناکا، به لکوه نه فهرموئ ﴿أَوَلَمْ يَرَوْا﴾ نه یان زانیه؟ بنوپه نه (تجهیل) ه، نه یان توپوه ﴿أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً﴾ دیاره (قوت) ی (مخلوق) ی (دلالت) له (قوت) ی (خالق) ی نه کا (اثر) وایی، نه بی (موثر) چون بی؟ (واقعاً) تا (انسان) (ایمان) ی به (قوت) و (قدرت) و (علم) و (مکنه) و (صنع) ی (بشری) بی؛ (ایمان) ی به (قوا) و (قدر) ی (صانع) و (علم)، (مکنه) و (صنع) ی (بدیع) ی (خالق) ی (انسان) زیاتر نه بی؛ که من (حکمت)، (دقائق) ی (صنع) ی نه زانم، چوزانم (صانع) چیه؟ چ (علم) و (مهارت) و (دقت) یکی هیه ﴿وَكَانُوا بِآيَاتِنَا﴾: (انفسی) و (آفاقی) ﴿يَجْحَدُونَ﴾ (غور) چاوی (اعتبار) ی به ستینه ﴿فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا﴾ بایه که له بهر ساردی، (انسان) سپ نه کا، بای گهرمی (سموم) هرچند بق ولاتی (عهره) ب (انصب) ه (أَمَّا) (هلاک) ی (قوم) به بای سهره له (بلاد) ی گهرمیان، (نظر) به (آیه) (انصب) تره ﴿فِي أَيَّامٍ نَّحْسَابٍ﴾ (سوم) و به دو (نحس)، (مقابل) ی (سعدۀ) (سعادت) و (نحوسۀ) ی (آیام)؛ به (اعتبار) ی (ما وقع فيه) ی به، بهک (نسبت) به (شخصی) ی

(نفس)ە (نسبەت) بە (شخصی) ئی دئی (تسعه)؛ کوردی ئەلئ: شەمە
 بەکەس کەس، ئەلئین: ئەو (آیام)ی (برد العجوز)ە، لە (اواخر)ی (شباط)
 (حسیب) ئەکرئ ناوی (آیام العجور) (حَین)و (حَسْبٍ)، (ویر)، (الامر)،
 (المؤتمر)، (المعلل) (مطفئ الحبر) یا (مُکفی الظعن)؛ لە (قاموس)دا
 ئەفەرموئ: ئەلئین: (ابتدا)ی لە پۆژی چوارشەمووی (آخر)ی (شوال)ی بوە.
 خوا ئەیزانی؛ وە ئەلئین: هەر (قوم)ئ (عذاب) داربی، لە پۆژی چوارشەمووی
 بوە؛ ئەمەش (العلم عندالله) لام وایە (مقصود)یان، (اثبات)ی (نحوسەت)
 بۆ پۆژی چوارشەموو بکەن. ئەو قسانە؛ لە (مثل)ی (ابن الرومی)
 ئەو شەیتەو؛ (رحمەت) لە (ریبعی بنی انس) بئ، کە ئەلئ: (ابتدا)ی لە پۆژی
 (جمعه) بوە. (مع أنه) لە (آیام)ی (اعتنا) بە (تاریخ) لەو (نوع)ە (وقائع)ە
 (خلاف) هەیه؛ (فکیف) لە (زمان)ی بئ (تاریخی)؟ ﴿لَنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ﴾
 (ذلّەت)، لە سەر ئەو هەموو (اشتلمە)، (قوم)ئ بووین، بەری بایان نەگرت
 ﴿فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ ئەوا چیشتیان ﴿وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ﴾ (قیامەت) ﴿أَخْزَى﴾
 (وهم به آخری) ﴿وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ﴾ (بوجه من الوجوه)؛ (أصنام) و (اله)ی
 (مزعومه)، کئ یارەدەمیان دا، (نجات)یان بدا؟ ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ﴾
 وەکی (سائری) (اقوام)ی (دی) (رسول)یان بۆ چوو، بە (دلالت)ئ
 (واضح)، (آیات)ی (بیّنات)، (دلالت)ئ (موصله)، ئەگەر، بەگوێرە
 (ارشاد) و (دلالت)یان بە پئ دا؛ پویشتبان، رەفتاریان کردبا، ئەگەیشتنە
 (مقصود) ﴿فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَى عَلَى الْهُدَى﴾ (ترجیع)ی (خلال)یان بە سەر
 (هدایەت) کرد؛ لە (میل) و (حُب) و (قلب)ەو؛ (اصل)ی (میل) (ولو)
 بە (اختیار)ی (انسان) نەبی؛ (لکن) (تقویه) و (تضعیف)ی (لاشک)
 بەدەستی (انسان)ە ئەو (میل)ی ئەکا، (دقەت) لە (مصلحت) و
 (مفسده)ی بکا، کەم دەسلاتی بە سەر خۆیدا هەبئ ئەتوانئ (میل)ی
 کردنی (زیاد)، بۆی بچئ، یا لئ کەم کا نە یەلئ، رووی لئ وەرگێئ —

لیرهش (معتزلی) و (سُنّی) (مصادمه) یا نه، هر (فرقه) نه ویتتر نه کاته
(قَدَریه) (مجوس هذه الأمة) (نعوذ بالله). (مع الأسف) نئمه له بی
(قدره تی) و (اراده) و (عزم) و (جزم)، له بهر (مطالته) و (کسالت) بووینه
ژیر چه په لۆک؛ (اقوام) ی دی، له (قوه ت) و (قدره ت) و (اراده) و (عزم) و
(جزم) و (صبر) و (ثبات)، (عامل) و (شیط) و (مخترع) و (صانع) و
(ساعی) ن.

(جزای) (حروب) ی (داخلی) مان دیت، با (وجود) ی دوشمنی (خارجی)
له مه هوو (اطراف) (استیلا) ی کردیه.

جهنگی (مذهبی) و (اعتقادی) له (داخل) آ (دوام) نه کا؛ که سنی خوی
له خوای نه کا؛ نه زانی (مؤثر)؛ له (کائنات) (قوه ت) ه نه گهر (قوه ت) ی
(مادی) و (معنوی) ریک که وی، (نور علی نور) ه نه گهر یه که له سه ریه که
(غلبه) بکا، بۆ (أمة ت)، (ضرر) ه.

له (قرآن) نه توپی، (تاثیری) خوای (تعالی) ن، به (قوه ت) و (قدره ت) و
(علم) ه و (حتی) (تقدیری) (اقوات) بۆ (قوه ت) ه؛ (قوم) ی (عاد) و (ثمود)
به (قوه ت) ی (صاعقه) فه وتان؛ دیاره (صیحه) ی (هائل) (دماغ) (شق)
نه کا، نه کوژی هر (ملّته ت) ی (اعتقاد) یان له سه ر (مخالفه) ی (طبیعه ت)
دانا (ضرر) نه که ن یا نه بی (تعديل) ی (اعتقاد) که ن یا (محو) نه بنه وه
نه گهر خوشیان (محو) نه بنه وه (دین) یا (محو) نه بی نه وه (معتزلی)
(حکم) یان به (کفر) ی گونا هکار کرد، نه گهر (توبه) نه کات (مُخَلّد) ی (فی
النار) ه؛ (سواد) ی (أمة ت) (نفرت) ی لئ کردن، (مذهب) یان سه ری
نه گرت. (خلاصه) (ملا) ی به (إنصاف)، ته ماشای (اعتقادات) ی (فرق) و
په وشتی ۱ (انام) بکا، نه زانی (اعتقادات) ی (نافع) و (ضار) چن، لیکیان
نه کاته وه ﴿فَأَخَذَتْهُمُ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ﴾ (تکوّن) ی (صاعقه) هر چه ند
(اسباب) (طبیعی) هیه، (أما) نه (اداره) ی (کبریائی) ناچیتته دهر،

(خصوص) نه و (نوع) ه (صاعقه) که (قوم) ئ (هلاک) نه کا، من (رساله) یئ یا (مقاله) به (لطیف) م هیه، له ژیر (عنوان) ی (إله حق والطبیعة حق والعقل حق والرسالة حق) بؤ (تلقین) ی زیندیان، (غایه) ت (نافع) ه؛ نه و (اخذ) و گرفته ﴿بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (اختیار) ی (عمی) له سر (هدایه) ت، له و (بین) ه (زلزله) به (عظیم) له (تورکیا) بوو؛ سه ده زار زیاتر خانوومانی تیځدا؛ (تلفیات) ی (نفوس) و مال زور بوو؛ (أما) ئیستا که م که س (حمل) ی نه کا ته سر (اراده) و (قدره) ت ی (کبریائی)؛ (علی کل حال) (انسان) به (اخطار) (مُحاط) ه هرچند (حکما) ی (طبیعه) ت (سعی) نه که ن، (طبیعه) ت یان پی رام نابئ، (انسان) ناتوانئ له (اعماق) ی (ارض) ی (نفوذ) بکا، وده ست به سر (جوئ) ی (سما) دا بیئئ، (عقل) و (فکری) زور، (آلات) که م و (ضعیف)؛ (تمام) (انسان) هرچی بی؛ (مقابل) ی (إله) یا (طبیعه) ت وه کی نه وان نه لئئ؛ زه بوونه، بی ده سه لاته؛ (أما) نه و (افعال) ی پیئ (تکلیف) کرایه، (مُکمل) نه توانئ بی کا؛ نه گره نی کا (قصور) له خو به تی؛ وه که س نالئ: (انسان) به (علم) و (قدره) ت و (اراده) ی نه بی به خوا، یا (مقابل) ی خوا بکا ﴿وَنَجِّنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ﴾ (ایمان) م هیه (جنابی حق) بین (اسباب) به (وحی) نه و (اقوام) ی (مؤمن) ی (نجات) داین، هرچند (نوح) به (سفینه) (نجات) ی بوو، (أما) نه و (سفینه) (مقابل) ی (طوفان) (کان لم یکن) بوو؛ (لکن) پاشی (بعثه) ت ی (رسول الله) و (خاتم النبیین) (أطوار) (تبدل) ی کرد؛ وه (آیه) ت ی (قرآن) یش وانه گه نه ئ. (کأنه إنسان) گه یشته (زمان) ی (رشدی) نه و جا خوئ (اداره) ی خوئ بکا، (انسان) تا: مندا له به رو. باوه شئ لایک به تی نه مکی نه خوا، که گه وره بوو، قوپکاری نه کا، نه بی خو و داکی (اداره) بدا، (أما) بزانی (تقوی) چیه؟ چو نه بی؟ له چی نه بی؟ وه (أطوار) و (احوال) ی (عالم) چو نه گوپی؟ (حاصل) ی هر (قرن) ه

خۆی له (قرن)ی خۆی دیبا؛ له وهی (قرن)ی پیش خۆی خۆی نه دیبا،
 دوینن رم و تیر و شیر؛ بوو ئەمڕۆ ئەوانه (قیمهت)یان نیه. ته ماشای
 (قوهت)ی دوژمن که به چی (مدافعه)ی ئەکهی؟ به چی خۆت ئە پارێزی؟
 (بشر)ی (پاکی) سوپهری (صاعقه)ی دروست کرد، (قوم)ی (پاکی)
 (ملاحظه)ی ههزار سال پاش ئەمڕۆ ئەکهن؛ ئە ترسن، به گۆیرهی ترس
 (احضارات) ئەکهن؛ ئێمه چ (احضارات)ی ئەمرومان نیه، (فکیف) بۆ
 سبهی؟! «پاش» (واعدوا لهم ما استطعتم من قوة)؛ لا تغفلوا عن اسلحتکم.
 «پاش»؛ وان لیس للإنسان الا ما سعی «پاش» (إن الله لا یغیر ما بقوم
 حتی یغیروا ما بأنفسهم) «پاش» (تلك أمة قد خلت لها ما کسبت ولکم ما
 کسبتم وأعلموا أن الله یحول بین المرء وقلبه) چ (عذر) بۆ (مسلمان) آن
 ئەمیین؟ کهی (أصحاب)ی (رسول الله) (اعتماد)یان دا به سهر (معجزه) و
 (کرامات) کهی ووتیان: ئەمه (واجب)ی (على الله)یه؛ ئەبی (إلا) بیکا:
 ئێمه بۆ (سعی) بکهین، خۆمان به کوشتن بدهین، تا بگهینه (وعد)ی
 (الهی)؟ (خلاصه) (آیات)ی (قرآنی) له گهڵ (آیات)ی (اکوانی) لێکده نه وه؛
 (اتحاد)کهن، تێکۆشن (ممکنه) (حال)تان باش بی، له (دین) و (دنیا)
 (ولا فلا) ﴿وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ﴾ کێن (أعدای) خوای؟ (جاحد) و
 (مشرك)، ئەوانه ی (فطرهت)ی خوای تێک ئەدهن، (تلویث)ی ئەکهن؛
 ئەوانه ی خوایان ئەوێ، تا (خدمهت)ی خوای خۆیان پێ بکهن، ببی
 به (امر) بهری؛ ئەوێ پۆژه ی که دوژمنی خوای (حشر) ئەکهن ﴿إِلَى النَّارِ﴾
 (وبئس القرار) ﴿فَهُمْ يُوزَعُونَ﴾ خپ ئەکرێنه وه، تێک ئەکرێنه وه (سوق)یان
 ئەکهن، بۆ ناگری، ئەوی پۆژێ (عذاب)ی ئەچیژن، خوا بۆ خۆی بزانی
 چیه؟ توو خوا به (أعدای) خودای (حساب) نین؟ ئەوانه ی به کدی ئەکوژن
 له سهر کۆتکه جۆیه؛ ناگر له پاوان و خهرمان و خانی یهک بهر ئەدهن. و
 ئەنۆین، ناگری باباگوپگوپی کوو ئەسووتی، وهچۆن نهوت ئەچی بۆ

(ناوروپا)؟ ئەبا ئەو ئاگرە لە دەروونیاندا، گر بستیئێ، هیچ نەبێ، بەکگرین، لێک گەپێن، لەلایە تریش، (اهل)ی (طریق)، (مُجَدِّد)ی (خالدی) عەسکەری شەدەلەیی، خۆیان شیت ئەکەن؛ (طریق) و (دین) و (دنیا) ئەکەنەفشقیات و (فحشیات).

ئەمە (حال)ی (اولیاء الله)یان ﴿حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاؤَهَا﴾ (ما) (زمخشری) ئەفەرموئ: بۆ (تاکید)ی (معنا)ی (إِتِّصَالِیَ) (شرطیە)یە؛ (یعنی) ئەوەی لە (إِذَا مُسْتَفَاد)؛ بەلێ؛ (حضور) و (شهادەت)ی (أعضاء) زۆر (مُتَّصِل)ن؛ (لاشک) لە (أئمة)ی (علم)ی (لسان) بوو ﴿شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ﴾ (مداری) (ادراکات)یان (عام) ن، (قیاس)یان لە (شم) و (ذوق) ناکرئ؛ با ئەوان بۆ بۆن و تام کردنی، (روائح)ی (کریه) و (اطعمه)ی ناخوشی (جهنم) بی ﴿وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ (تفسیری) (فروج) و (عورەت) زۆر جوانە، وەکی (ابوالسعود) ئەفەرموئ؛ لەگەڵ (تخصیص)ی (بالذکر) لە (سؤال)دا، (بعدا لتعمیم) لە ﴿وَقَالُوا لَاجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا﴾ (انسب)ە، ئەوەی: پێیان ئەکرئ، لە (سینات) زۆر (قبیحە) (إظهار)ی (فضیحتە)ە، من ئەو (معنا)یەم، لا پەسندە؛ (ولو) (سیدی آلوسی) بفەرموئ (فیه نظر)، وە ئەلێن: لە (حدیث) ئەلێن: (أَوَّلُ مَا يَنْطِقُ بِهِ) لە (انسان)ی پانی چەپپەتی بۆچی؟ (أَلْبَتَّه) (سرا)کی هەیه؛ (ابن کثیر) لە (اشعری) (نقل) ئەکا؛ بە (حساب)ی من (أَوَّلُ مَا يَنْطِقُ مِنْهُ) پانی پاستیەتی؛ بلیئم: چی؟ ﴿قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ﴾ (انسان) (أساساً) (جماد)ە؛ وای (خلق) ئەکا، قسان بکا؛ ئەتوانی بە (تربیه)دانی (أعضاء) قسان بکەن، زۆر نیزیکه (بشر) ئەمڕۆ (جمادات) بەقسەئێنێ (فکیف) خواو پۆژی (قضا)؟ ﴿وَهُوَ خَلَقَكُمْ﴾ لە (جمادات) ﴿أَوَّلَ مَرَّةٍ﴾ لە (دنیا)؛ (حکما) ئەلێن: (مداری) (نطق) لەسەر (مادە)ی (سنبابی)یە، ئەگەر (حیوانات)ی دیش بۆیان بیا، قەسەیان ئەکرد، (نسج) و (ترکیب)ی

(ماده) ی (سنبابی) لای خوا ناسانه ﴿وَالَّيْهِ تُرْجَعُونَ﴾ بۆ هه رچی هه بی،
 دیاره (رجوع) ی (بعث) (مُراد) نیه چونکی نه و گفتوگویه (بعد البعث) ه؛
 وهکی (سید) نه لئ (ظاهر) وایه، نه مهش (داخل) ی (کلام) ی (جلود) بی
 ﴿وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ﴾ له کئ؟ له خه لکی، یا له خوای یا له (اعضا)؛
 له (حیات) ی (دنیا)؛ (حتی) نه مپوش نه وانه ی به (علنی) (إظهار) ی (کفر) و
 (الحاد) نه که ن له (اوقات) ی (فساد) و (سفاد) نه چنه پنه نا؛ خو له بهر
 (خوفی) ی (شهادت) ی (اعضا) نیه؛ (کراهه) ته ﴿أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ
 وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ﴾ (ایمان) تان به پوځی (جزا) نیه، چ جاهی
 (شهادت) ی (اعضا) ﴿وَلَكِنْ﴾ (إنما إستمترتم لظنكم) وهکی (زمخشری)
 نه فهرموی ﴿ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ﴾ نه وهی له په نا بیکن،
 خوا نایزانی؛ نه مه (حماقت) ه؛ نه وانه؛ نه وانه ی که نه لئ: خوا (علم) ی
 به (جَزْئِيَّات) نیه. نه و قسه بۆ (سوق) ی (انسان) نیه، بۆ (سینات)،
 (حُکما) نه لئ: (ادراک) ی (جَزْئِيَّات) به (إنطباع) ی (صُور) ی (اشیا) به
 له (آلات)، (جنابی حق) (مُنزّه) ه له (آلات) و (تأثري) (إنطباع). نیمهش
 نه لئین: بو نیمه وایه؛ (أَمَّا) بۆ خوا (آلات) و (تأثري) گهرهک نیه. (لکن)
 نه مانه (انه) خوا واتن نه گهن، شتی ناشکرابی، نه یزانی؛ ئی به دزی نازانی؛
 نه و جوړه قسه له (علم) ه و نه یه؛ نه وانه نه (ستر) یان له خوای نه له (اعضا) یان
 پښ ناکړئ؛ نه (ممکن) ه؛ دوايه ته ماشای (شرح) ی (بخاری) م کرد، (اعني
 فتح الباری) له (طریق) ی (شعبه)، له (قتاده) (نقل) نه کا، (تفسیری)
 (تستیترون) به (تظنون) ه؛ (حقیقه) (راحت) ه. (بخاری) له (ابن مسعود)
 (نقل) نه کا (سنن پیاو وله خانوی گزیر) بوونه وه، (بعضی) ئ
 به (بعضی) هکیان نه گوت: وانه زانن، خوا قسه ی مه نه ییه؟
 به کئ نه ی و: (بعضی) هکی نه ییه، (بعضی) هکی نابیه یه کی نه ی ووت:
 «نه گهر (بعضی) ئ بییه، هه مووی نه ییه» جا نه و (آیه) ه (نازل) بو،

(مع آتہ) گہلے (مفسر) تہفہرموون: تہو (کلامہ) ش (کلام) ی (اعضا) یہ،
تہوئی پوڑی بہ (صاحب) یان تہلین۔ یا (رأس) تہرمایشی خواہی، دیسان
(خطاب) لہ گہل تہوانہ یہ، کہ (مُحاورہ) لہ گہل (اعضا) ی خویان تہکەن، وہ
تہوانہ قسہ یان لہ گہل (اعضا) نیہ، نازانم بلیم: چی؟ ﴿وَذَلِّكُمْ﴾ تہو
(ظن) تان ﴿ظَنُّكُمْ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ﴾ (بدل)ہ ﴿أَرَدَيْكُمْ﴾ (خبر)ہ تہوہ ی
(ہلاک) کردیہ ﴿فَأَصْبَحْتُمْ﴾ (ابن جریر) تہفہرموئی: (اليوم)ہ (سبب) بہو
(ظن)ہ نا (موافق)ہ ﴿مَنْ الْخَاسِرِينَ﴾ (من الهالکین)، (یعنی) (خسارت) یان
لہ (اوائل) ی پوڑی (جزا) دہر تہکەوئی؛ (ذاتاً) کہ سئی (ایمان) ی بہ (علم) ی
خوا نہ بی، وہ لہ (جزا) ی نہ ترسی، (فحشیات) (سوق) ی تہکا، بۆ (ہلاک) و
(ضرر) و فرومایہ لہ (دنیا) و (آخرت) ﴿فَإِنْ يَصْبِرُوا﴾ پھوی (خطاب) یان لہ
وہر تہ گپردی؛ با (وجود) ی (الصبر مفتاح الفرج) ی (لکن) جی نہ ما ﴿فَالنَّارُ
مَثْوًى لَّهُمْ﴾ (اقامت) گامیانہ، لئی دہر ناچن ﴿وَإِنْ يَسْتَعْجِلُوا﴾ (طلب) ی
(عُجْبِي) (یعنی) (رجوع) بکەن ﴿فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْجِلِينَ﴾ (اسعاف) نا کرین
(رجوع) نیہ؛ نہ (صبر) نہ (جزع) (فائدہ) یہ نادا ﴿وَقَيْضَنَا لَهُمْ﴾ (ابن
جریر): (بعثاً) تہفہرموئی؛ (زمخشری) ﴿قُرْآنًا﴾ وا دہر تہکەوئی؛ (یعنی)
(مُكَافِئ)؛ پیکہل پیک و پیک و لیک (قُرْآنًا) لہ (إنس) و (جن)؛ تہو
(رُفْقًا) یانہ (استیلا) یان کردنیہ؛ وہ کی قہ پیلکەھیلکە ﴿فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ﴾ (احوال) ی (حاضر) ﴿وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ نئی لہ مہودوا تا بہر (حیات) ی
لیدہ، لہ دوا ی (موت) (قیامت) ی چی؟! دروہ، (حشر) و (نشر) و
(جَنَّة) و (نار)، (حاضر) ی بہ قہرد مہدہ؛ وہ کی (خِيَام) تہلے؛ (تَسْتُر) ی
ژنان بۆ؟ (حیف) نیہ، (جنس) ی (لطیف) و (خشن) (دائماً) تیکہ لاو نہ بن،
شان و پیل و سینگ و مہمک وپان تا نیزیکی سمت (منکشف)ہ، چ
(قہید) بیہ، با تہما شا کەر (لذت) ی لہ (حُسن) ی ببینی؛ یہ کی قول
لہ قولی کچی، یا ژنی با وئی، بپوون بۆ (نزہت) گاہ (قہید) ی چیہ؟ دوستن،

(خلیل) ن؛ زۆر نا چێ، زگی بلند ئەبی، (خزمەت) کارەکی (عیسی) ی لێ دیتەدەر (واقعاً) (مسیحی)، (ئاوڕوپی)؛ (زینەت) پەوێنەق دەهەندی (فحشیات) ن (لکن) (مع الأسف) ئەوانی مەبە (قرین) (قبول) ناکەن ﴿وَحَقُّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ﴾ وەکی (روما) ی (قدیم) ﴿قَدْ خَلَتْ﴾ تێ پەریین ﴿مَنْ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ﴾ بزۆر بەدەرەوہ ﴿إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ ئەمانەش وەکی وان (خائب) و (خاسر) ئەبن، (نعوذ بالله من الخسران) خوداوەندا قانزنجی (دنیا) و (آخرەت) مان پێ (کرم) کە، بە (تزیینات) ی (شاعران)ە، فەریب نەخوین (آمین).

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ (رؤسا) یەکان بەیەکتەر، بە (سائری) (قوم) ئەلێن ﴿لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ﴾ گوێی مەدەنی ﴿وَالْفَوَ فِيهِ﴾ (وقت) ی (قرآن) نەخوین، بەهای و هوویوبە (اشعار) و (خرافات) خویندەنەو، بەفیتو و چەپلە، خەریکی کەن؛ تا (مشوش) بی، ئەوێ لە لا پرا بێ گوێی لێ ئەبی، یا (القائات) بکەن، (شکوک) آن با وێنە ناوی ﴿لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ﴾ بەسەریا (غالب) ئەبن (سکوت) ی پێ ئەکەن، تاوی لەنا و ئەبن ﴿فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا﴾ بە (غلبە) ی تو و، (رفع) ی (تکرات)، (نشر) ی (دین) ات ﴿وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْوَاءَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ لە (آخرەت)؛ (ذاتاً) ئەو (نوع)ە (متجاسر)ە، ئەوێ بیک، (دائر) بە (رسول) و (قرآن) ی خوا، (اسوا)ە (ممکن)ە بۆ وانە، (ادنی) ی (سینات) یان وەکی (أعلى) ی (جزای) بۆ دابندرێ ﴿ذَلِكَ﴾ ئەوہ ﴿جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ﴾ یا ئەوہ، وا؛ (جزای) دوزمنانی (کبریائی) ﴿النَّارِ﴾ ناگرە ﴿لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ﴾ لەناو ناگریدا، (دارالخلد) یان مەیه، دیارە (دار) یان (باقی) ئەبن، خوشیان تیا ی (دوام) ئەکەن ﴿جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ ئەگەر (جحد) یان وانەبا، (امر) یان بە (الذي) (سابق) نەدەکرد ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ بە (متابعه) ﴿رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ﴾ ئەو دوانە ی ﴿أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ﴾ لە (فریقین) بە (وسوسه) و (القائات) و

(حیلہ) و درو (اغوا) یان کردین، بہ (واسطہ) ی وان، (کافر) بووین، وامان بہ سہ رہات؛ (وَمِنَ الْعَجَائِبِ) (تفسیری) (انسر) بہ (قابیل)، (قابیل) کہی (اغوا) ی کردیہ؟ (غایہ) ی (اَوَّل) (قاتل) بی، بُو (انسان) (شیاطین الإنس) لہئی (جن) خرابترہ (مادہ) یہ (خبیث) لہئندہ روونی (انسان) دا مہیہ، ئەو نہ بی، (شیطان) و جنو کہی پیس، چیان؛ پی ناکری؛ (الہنا ربنا) خود اوہ ندہ، ئەوانہ مان نیشانده ﴿نَجْعَلُہُمَا تَحْتَ اَقْدَامِنَا﴾ خہ فہ تی خو مانیان، پی بریژنین بیان ہاویینہ، بن، پی خو مان؛ لہ (دنیا) یہ (تاج) ی سہ رمانہ و مایہ ی سہ ریلندیمان بوون ﴿لِیْکُونَا مِنَ الْاَسْفَلِیْنَ﴾ لہئیمہ ش خو پی و (رہزیل) تر بن. (فایدہ) ی چی (مسلمانان) گوئی ناگرہ ئەو (نوع) (آیہ) ہ؛ دوا ی (رؤسا) ی (جاہل) و دوور لہ (دین) و (مروہ) ئەکہون، (اغوا) یان ئەکہن، (معاملہ) یان دہ ریارہ ی (ناصح) و (مشفق) آن، وہ کی (معاملہ) ی (کافر) آنہ لہ (حق) (رسول) آن؛ (وعظ) یان بُو ئەخوون، (القائات) ی چاکہ ئەکہن، ئەلین: ئەوہ لہ (حسادت) ہ، (انکار) ی (اولیاء اللہ) یہ ئەو ملایہ (معتزلی) یہ، (وہابیہ)، (اہل) ی (بدعت) ہ؛ گوئی یا ئەوانہ (اہل) ی (سنہ) و (جماعت) ن؛ (اتباع) ی (رسل) ن، (متوجہ) ی (الی اللہ) ن (اقتدی) و (امتدی) بہ (قرآن) و (رسول) ئەکہن، بہ دوا ی (خلفا) ی (راشدین) ئەکہون، (حاشا ثم حاشا) خوا ئەزانن (ماہی) (دین) ی (اسلام) ن؛ (باعث) ی (انقراض) ی (امت) ن ﴿اِنَّ الَّذِیْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ ﴿بعد القول﴾ ﴿اَسْتَقَامُوْا﴾ لہ سہر (توحید) وہ کی (صدیق) ئەفہ رموی؛ ئەوہ ی بہ (حق) لہ سہر (توحید) بمینن بہ (مقتضا) ی (ایمان)، (خالص) ی (عمل) ئەکات دیارہ؛ ئەوہ ی گوئی یا (ایمان) بینن، (اما) ئەوہ ی خوا ی (واحد) لای ناخوشی بی، بیکا، نایا پی ئەلین: (استقاموا)؟

(اُمّا) (تفسیری) بہ (لم یذنبوا) پہنگہ جوان نہبی زُقد (شدّت)ی تیاہ،
بّویہ (صدیق) (قبول)ی نہ کردیہ (من ذا الذي ما ساء قط ومن له الحسنی
فقط؟)

بّو (رسول) آن نہبی، (مُشکل)ہ؛ (امامی عمر) بہ گویرہی بی: فیلّی
خوی نہ فہرموی: «فیلّی نہکا وہکی پّوی؛ راست بی، بی (حیلہ)و
(خیانہت)» (تمام). (امامی عثمان) نہ فہرموی: (اخلصوا العمل) (امامی
علی) نہ فہرموی: (ابوا الفرائض) نہ مہش باشہ، بّو (عمومی) (ثوری)
نہ فہرموی: (قول)و (فعل)یان، یہک بی. نہ مہر ہنگہ (قول)ی (فاریوق)ی
وہرگیرابی؛ (اُمّا) (صوفیہ) (طبیعی) گرانتری نہکەن؛ (حتّی) (ربیع)
نہ فہرموی: (اعراض عما سوي الله) نہ مہخوی نیہ، نایابہ؛ نہ وہی
لہ (استقامہ) نیزیک بی، خویہتی. (سفیانی کوپی عبداللہ ثقفی) نہلّی:
(عرض)ی (رسول اللہ)م کرد: (خبر)م دہیہ، بہ شتی، دہستی پّیوہ گرم،
خومی پّی بیاریزم، فہرموی: (قل:ربي الله ثم استقم)وہ (عرض)م کرد:
(اخوف ما تخاف عليّ) چہ؟ (یعنی) تانہی کہم لہ (روایہت)ی نہلّی: خوم
لہ چی بیاریزم؟ نہ مہ جوانہ؛ (اشارہ)ی فہرمو؛ بّو زویانی.

زویان (حقیقہ) نہ گہر بہرہ لا کرّی، (بلا)یہ، لہ مہمو و شتی (خراب) ترہ
(تفسیری) نہو (مقام)ہ، (اکثر)ی لہ (زمخشری) وہرگیراہ ﴿تَنْزَلُ عَلَيْهِمُ
الْمَلَائِكَةُ﴾ لہ سہر نہوانہ، لہ (طرف) خوی بہ (الہام)و (ارشاد)و (القای
(علم)و (حقائق) بہ (قلب)یان، وہکی (حکما) نہلّی: کہ (انسان) (مستعد)
بوو بّو (ادراک)؛ (مبدأ)ی (فیاض) (إفاضہ)ی (علوم)ی نہکاتہ (قلب)ی؛
(فی الحقیقہ) نہ مہ (موافق)ہ لہ گہل (مقابل)ہ کان؛ (یعنی) قرناء الأبالسہ
(اُمّا) (نزول)ی (عند الموت)؛ (فی القبر)، (فی الحشر) باشہ، وایہ (لکن)
نہ مہ لہ (ضمن)ی (قول)ی (آتی)یان (استفادہ) بکرّی، (اوفق)ہ؛ (لکن)
(نزول)ی (علنی)، نّی (ملائکہ)، بّو سہر (بعضی)ی (نوات)، لام

وايه (قول) ی (موافق) نیه، گەرچی (شیخی عربی) (قوت) ی ئەداتنی،
 ئەلئ: (مَلِك) بە (وحی) ی (تشریعی) پاشی (حضرت) ی (رسول الله) بۆ
 کەسی نایئ؛ (أَمَّا) بە (غیرە) (تشریعی) دئی ئەوەدەرکە ی درۆیانی، بۆ
 (اریاب) ی (خیال) کردەو؛ (حَتَّى) (اتباع) ی (قادیان) بەفەرموو دە ی ئەو
 (ذات) ه، (مجادله) ئەکەن، (استدلالي) پئی ئینن، (مع آتە) فەرموودە ی ئەو
 (حجّەت) نیه؛ (خصوص) لەو (نوع) ه (مسائله) ی (اعتقادیه) ی (هامة) ی
 (عامه)؛ (نص) ی (مُتَوَاتِر) نەبی، لە (رسالة) پەناە بە (قطع) ی (نقل)
 نەکرئ، نایئته (دلیل) ﴿أَلَا تَخَافُوا﴾ لە (اعداء) لەوانە ی، بە (القائات) و (الفا) ی
 (حق) خەریکن ﴿وَلَا تَحْزَنُوا﴾ لەسەر (فوات) ی (بعضی) ی شت، (نقصی)
 لە (معیشهت) ی (دنیا) ﴿وَأَبَشِرُوا بِالْجَنَّةِ﴾ (کیف) خوش بن، بەبەهشتی
 ﴿الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ﴾ (لاشک) (وعدە) ی (الهی) (حق) ه، ئیوہ - (لە الحمد) -
 (اهل) ن، ناگوپین ﴿نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ تا سەرەمەرگئ، (لدى)
 (الإيجاب) (معاونە) تان ئەدەین، (دفع) ی (قرینا) ی (سوء) ئەکەین ﴿وَفِي
 الْآخِرَةِ﴾ لە (ابتدا) ی (برزخ)، لە (عالم) ی (ارواح)، لە (قیامەت) ﴿وَلَكُمْ فِيهَا
 مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ﴾ (الزکية) ﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ﴾ ئەو ی (تَمَنِّي) کەن؛
 (أَمَّا) (مع الأسف) نیرکەپیازی تیا نیه؛ (مشهور) لە (السنه) ی (عوام)
 (ملا) یه، باسی نازو (نعمەت) ی (جَنَّة) ئەکا، لە (انواع) و (الوان) ی
 (أطعمه) و میوه جات ئەدوئ؛ کوردی ئەلئ: لالۆ وەسیاقەو بم، تەرەلە یلا نی
 هەس؟ ئەلئ، نا، شتی بوگەنی لەبەهشتی دا، نیه؛ لالە ئەلئ: ملا، گشتی
 وە هیچ ﴿نُزُلًا مِّنْ غَفُورٍ رَّحِيمٍ﴾ (فی الحقيقة) لە (بعضی) ی (اوقات)
 کە (مؤمن) ی (مُسْتَقِيم) دیتە (یاس)، ئەکەوئته (مقام) ی (خوف) و (حزن)،
 ئەخریتە (قلب) ی، دیتە (خاطر) ی ئەو (حال) ه بەر (طرف) ئەبی، (عن قریب)
 خوا هەموو کاران چا ئەکا، بە (جزم) و (یقین) ئەمە (تصدیق) ئەکا، وەواش
 ئەبی؛ دیارە ئەو (وقت) ه، (جناب) ی (رسول) بئ دەسەلات بوو،

نه وانه به (قوهت) بوون، نه وای و هووی و گاله گال و (نعیه) یان نه کرد، تا (قرائت) له (رسول) تیک دهن نه و (إلقائه) یان نه کرد، ریی (دعوهت) ی بگرن، (طمس) ی کهن (جناب) ی (رسول) نه ترسا، (عاجز) بوو له (طرف) (کبریائی) له و (وقت) ه ته نگه، نه هاته (قلب) ی: (امین) به، مه ترسی نه وانه بهر (طرف) نه بن، (عاقبهت) ئی تووه (وله الحمد) وابوو؛ نابینی دهر (عقب) نه فه رمووئ ﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ﴾ (رسول راسا) (مستقیم) ه کان، (طبعاً) (دعوهت) ی (داعی الی الله) ن. نه بی (مؤمن) ی (مستقیم) بهس به خوئی (مشغول) نه بی؛ (ساعی) بی، (داعی) بی؛ (ابن جریر) (نقل) له (قیس بن ابی حازم) نه کا؛ (مراد مؤذن) ن. (سبحان الله) (علما) (خلاف) یان هیه له مه یانی بانگ و (قامهت)، (سنة) هیه یان نا؟ ﴿وَعَمِلَ صَالِحًا﴾ نه وی (لایه ق) بی، (موافق) ی (وقت) و (زمان) و به جی بی، بگونجی، بخونجی، (خاصة) (مراد) توژی (بین الأذان والإقامة) نیه؛ فه رمووده یه، نابجا (مناسبه) ی له گه ل (مقام) نیه؛ (ابن کثیر) چه ند (احادیث) ی (دائر) به (شرف) ی (اذان) (نقل) نه کا، وه (نزول) ی له (حق) (مؤذن) آن (نسبهت) به (حضرهتی عائشه) و (ابن) نه دات، (آخری) نه فه رمووئ: (آیهت) (عامه) له (مؤمن) آنی (مؤذن) و (غیره) (مؤذن) (أما) (وقت) ی (نزول) ی (آیهت)، (أذان)؛ (مشروع) نه بوه (أذان) له (مدینه) ی په یا بوو، (رضوان) ی خوی لئ بی (عبدالله بن زید بنی عبد ربه الأنصاری) له خه وی دیت، نه وسا (مشروع) بوو، (رحمهت) له (نقاد) آن بی، (اکثری) (رواات الآثار) ناگایان له م لاو له ولای خویمان نیه؛ (زمخشری) ش خه ویان نه کاته (مصدق) (آیهت)؛ به لئ هه رکهس به لای خویدا نه یتراشی؛ (شرط) نه وه به پاستی (صدق) ی (آیهت) ی لیبی ﴿وَقَالَ﴾ (مجرد) به (لسان) نا ﴿إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ له (مطیع) و فه رمان به ردارانم ئیره جی (انشاء الله) ی نیه، نه به (شک) نه به (تبرک)؛ (خوف) ی (عاقبهت) ی (داعی الی الله)

(جازم)ه، (ده‌عوه‌ت)ی (خلق) نه‌کا، بۆ (جزم) ﴿وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ﴾ (مراتب)ی هه‌یه، چاک و چاکتر = نۆدر زۆدر چاکتر (وه‌کذا...) ﴿وَلَا السَّيِّئَةُ﴾ نه‌ویش (مراتب)ی (متفاوته)، نابینى نه‌فه‌رمووی ﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ وه‌ک (زمخشری) (تقریری) نه‌فه‌رمووی (که‌سئ) (خراب)ه‌کی له (حق) کردی، (عفو)ی (حسن)ه؛ نه‌گهر چاکه‌کی له (حق) بکه‌ی (احسن)ه) نه‌و (تقریر)ه (حاجه‌ت)ی تیانیه؛ به (زیده)یی (لا)وه‌به (تاویل)ی (احسن)، که‌وابی نه‌و (تفسیر)ه‌که (مختاری) (زمخشری)یه (احسن)ه؛ له‌به‌ر (خاطر)ی (سیدی الووسی) نالیم: (حسن)ه (والاً) (عدم)ه (مساوات)ی (حسنه)و (سیئه) (بدیهیه)؛ وه‌چ (تفریع)ی نیه؛ تا بیکه‌ینه (مَحْط)ی (فائده)؛ (تفسیر)ی (حسنه)و (سیئه) به (بعضی)ی (وجوه) کراین، لام وایه (بعضی)ه‌کی (نظر) به (مقام)، (حسن) نیه، نه‌ز (جمله) (حُب)ی (آل)وه (بغض)ی (آل)؛ به‌لئ (حُب)ی (آل)ی (رسول) (واجب)ه، (احسن)ه، (بُغْض)یان (الْعِيَاذُ بِاللّٰهِ) (حرام)ه، (أسوء)ه، (اقبح)ه، (لکن) (مناسبه)ی له‌گه‌ل (زمان)و (مکان) نیه، (سبحان الله) (قول)ی گه‌لئ چرووک چرووک (نسبه‌ت) بۆ (بعضی)ه (ذات)ی نه‌ده‌ن؛ (مثلاً) وه‌کی (حضره‌تی امامی علی)، که (انسان) ناتوانی قسه‌بکا؛ ئومیدم وایه له (تفسیر)ی (قرآن) نه‌وه‌ی (احسن) بی (قبول) بکړئ؛ (ولّو) (قائل)ی گه‌وره‌و نامدار نه‌بی ﴿فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ﴾ نه‌گهر به‌و (طرز)ه (دفع)ی (سیئه) بکړئ، نه‌گورئ؛ ورده‌ورده (عداوت)ی که‌م نه‌کا ﴿كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ (شفیق) نه‌گهر نه‌بیته نۆستی ته‌واوو برا، چی بلئیی، ده‌بیته نۆستی، (مُحِبٌّ)ی به (قوه‌ت)، سه‌رومال له‌پیتناو داده‌نتی. (سیدی الووسی) نه‌لئ: (قیل) (آیه‌ت) له (حق) (ابو سفیان) (نازل) بوه، چونکی (جنابی رساله‌ت) (إِسْنَاهُ)ی وی، به (احسان) (مقابله) کرد، لای (اهل)ی (سنه‌ت) بوه، (وکله‌یه) (حمیم)؛ (صاف)، (صادق)، بی (غل)و (غش)

دیاره، (ولا) و دۆستی و (مَحَبَّت)ی (سرایه‌ت)ی کرد، به (وراثه‌ت)، بۆ (حفید)ی (یزیدی بن معاویه) (مقصد)ی (طعن)ه، له‌وه‌ی وائهلئ؟ نازانم کئ و توویه‌تی (آیه‌ت) ده‌ر(حق) (ابو سفیان) (نازل) بوه؟ (ابو السعود)یش ئهلئ: (قیل)ه له (تفسیر)ه‌کانی ترم نه‌دی، (تفسیر)ی؛ (کبیر)، (بیضاوی)، (ابن جریر)، (ابن کثیر)، (نه‌یسابوری) (مع آنه) قسه‌که (غلط)ه؛ (سوره‌ت) (واقعا) له (مکه) (نازل) بوه؛ (أما) له (اوائل)ی (رساله‌ت)؛ (یعنی قبل الهجرت) بوه؛ (ابو سفیان) نه‌گه‌ر (ایمان)ی (محکم) و (مصافات)ی له‌گه‌ل (رسول الله) ته‌واویش بووی، پاش (هجرت)؛ به‌چهند سال که (فتح)ی (مکه) کرا، (مسلمان) بو، نا (شکری) نه‌بی، نه‌وه‌نده‌ی پئ نه‌چوو، (صُحبه‌ت)ی (رساله‌ت) (تاثیر)ی ته‌واوی تئ بکا؛ (جنابی رساله‌ت په‌ناه) (وفات)ی کرد؛ ئه‌م (نزول)ه‌چۆن ئه‌بی؟! نازانم (سید) بۆ (تعرض)ی بۆ (رد)ه نه‌کردیه؟ ﴿وَمَا يُلْقَاهَا﴾ ئه‌م (صفه‌ته) ئه‌م (خصله‌ته) نای گاتئ، نای دریتئ ﴿إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا﴾ ئه‌و (صبر)ه له (فوق)ی (صبر)ی (أَيُّوب)ه، (داعی الی الله) (الی ما هو ذکر وفخر لقومه) (داعی الی ما هو سعادة للدنیا والآخرة) به‌و (نوع)ه (مقابل)ه بکری، (تحمل) و خۆگرتن و (حفظ)ی (حُسن)ی (ادب) و (حسن)ی (مقال)، (صلابه‌ت)ی چیا‌یانی پئ نه‌وئ، (حَتَّى) (جبال)ه‌لی ناگرتئ، پئی پارچه‌پارچه‌ئه‌بی ﴿وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ﴾ (نصیب) و به‌ش و (حِصَّه) ﴿عَظِيمٍ﴾ له (قوه‌ت) و (کمال) و (متانه‌ت)ی (نفس) و (ثبات)ی (روح)؛ لی‌ره (بعضی) ئ ئاره‌زوو ئه‌که‌ن؛ (قیاس)ی (منطقی) ریکه‌ن؛ (لکن) (نفس)ی (عباره‌ت) ریک ناکه‌وئ، به (أخذ) ئه‌بی؛ وه‌ئو (ذات)ه (عباره‌ت)ی کورت و (مُبَهَم)ی هه‌یه، (سیدی آلوسی) (ایضاح)ی ئه‌کا، (أما) (أساساً) بئ (لزوم)ه، خۆ نواندنه، (یعنی) نه‌مانه‌ش (صاحب)ی (حظ)ی (عظیم)ن؛ له (علم) له (منطق) ﴿وَلَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ﴾ (طعن)ی (مؤلم)

(یعنی) (وسوسه) به (تاثیر)؛ (مُتَاثِر) مه به ﴿فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ﴾ له شه پی، (إِطَاعَه) ی مه که، له دلی خوتی لاده، چاره نه مه یه، به (حُجَّت) و (دلیل) نه مانه و (شیطان) (اقناع) نابن؛ (ممکنه) (انسان) به (دلیل) (اقناع) بکری بیته پی؛ (أَمَّا) (شیطان) و (شبهی)، (قابل) نیه، چاره هر گوی نه دانه ﴿إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾ ناگای لیته، هیچی لی بزرنابی، له (احوال) ی تو و (معامله) ی وان ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ﴾ (الْبَاهِرَةُ) ﴿اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ﴾ به راستی به (علم) ی (هینت) نه زاندری، چ (آیات) ی (عجیبه) ﴿وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ (قوم) ی (شمس) نه په رستن، (قوم) ی (قمر)؛ نه یانزانیه (شمس) چیه؟ (قمر) چیه؟ (علما) ی (فلک) (مُکَمَّلًا) (تعریف) یان کردینه؛ نه گهر زوو (علم) له ناو (بشری) په یا بوویا؛ (شرک) نه ده بوو؛ یا نه ونده نه ده بوو (عقل) و (علم) به (تدریجی) (قوه) یان ساند، وه (تعمم) یان زود (بَطِيء)؛ نه گهر بیانزانیا، (قمر) (جرم) ی (کمدی) (مظلمه)؛ (نوری) (مستفاده) له (شمس)، نه یان نه په رستی نه گهر بیان زانیا (شمس) له (مواد) ی وهک (مواد) ی (أَرْض) (مرکبه) له بهر (حرارت) ی (مانعی)، (ناریه) (جریان) نه کات؛ وهکی (بحر) ی شه پۆلان داوی، (سجده) یان بونه ده برد؛ (غایه) ی (استفاده) یان لی نه کردن ﴿وَأَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ﴾ شه وو پۆژ و مانگ و پۆژ، (نور) و (ظلمه) و (مُنَوِّر) و (مُنَوِّر) ﴿إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ (أَنَّهُ) (مقصود) تان له (عبادهت) یان (عبادهت) ی خواجه نه وانه ی پرو له (شمس) نه کهن، گوی یا بویه پروی تی نه کهن (خبر) داته خوا که نه و (عباده) (عبادت) ت نه کهن؛ خوم له یه کی له و انم بیست؛ نه گهر (قاری) و (مستمع) لیره بکه و یته (سجده) زوو دهر نه که وی، به بهر ﴿فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا﴾ ی نا که وی ﴿فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ﴾ (ملائکه) ی (مقربین) که نیوه به (اولاد) ی خویان نه زانن ﴿يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ﴾ (دائماً) ﴿وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ﴾ (ملول) نابن (دائماً) به (نشاط) ن، (عبادهت) یان، لا (زید) ه (محبوب) نه بین. (انسان)

شتهکی پێ خووشی بی، زۆری بکا، دواوەدلی لێ هەڵ ئەنگوی؟ بە کوردی دەلێن: «وہ پز بوہ» (عبودەت) یان لا شاھی یە؛ (عبادەت) یان لەکن شای یە (دقەت) لە (ئنا) ی (قرآن) کە، لەسەر (تفضیل) ی (مَلِك) لەسەر (بَشَر)؛ (بَشَر) لەسەر (مَلِك)، شەر، مەکە (لکل وجہە) ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً﴾ هیشک، (ذلیل)، بێ (نظرەت) و (ابتہاج) ﴿فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ﴾ باران ﴿فَاهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ﴾ (حرکە) ئەکا، (انتفاخ) ئەکا، بە (نفخە) ی (حیات) بڵند ئەبی؛ (نبات) (شوق) ی ئەکا، دێتەدەر! آنزیادە، ئەو (نفخە) لەجێ ی بەدووبەلان دەر ئەکەوی؛ بەناشکرا دیارە؛ عەرەکە ھەلەدەبەزێتەوہ، سەری (قُبَّہ) ی ئەقەلێشی ﴿إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا﴾ (ارض) ی زیندی کردیتەوہ ﴿لَمُخِيِّ الْمَوْتَى﴾ بۆ (بعث) ﴿إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئەز (جملە) (إحیا) ی (اموات)، ئەوہ (واقعاً) (شیئە)، شینێ زۆر (مہم) و (عظیم) ﴿إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ﴾ (میل) و (إنحراف) ئەکەن ﴿فِي آيَاتِنَا﴾ بە (انواع) ی (قدح) و (طعن) و (صرف) لە (مقصد)، وە (تشویش) ی (قارئ) وە (إلقای) (شُبہات) وە (تاویلات) ی زۆر دوور و ناشیرین، (واقعاً) من (طرف) داری (تاویل) م، (لکن) (تاویل) ئ (لطیف)، (کلام) ی (الہی) لە (جزالت) و (حُسن) ی (معنا) ی لا ئەدا.

ئەگەر (تتبع) کە، ئەبینی (على الأكثر) (آیات) و (احادیث) بە لکو (وقائع) ی (کونیە) ئەکاتە (تابع) ی (اعتقاد) ی خوێ؛ (آیات) و (احادیث) (تاویل) ئەکا، بە (تاویل) ئ (انسان) ئەھاویتە (اشتہاہ) لە (حق) ی خوا؛ بەجاری (آیەت) ی (قرآن) تێک و پێک ئەدا، ئەوانە ﴿لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا﴾ لەسەر ئێمە، لە ئێمەبەرز نابن ﴿أَقْمَنَ يُلْقَى فِي النَّارِ﴾ (اشارە) یە بۆ (عذاب) دانیان ﴿خَيْرٌ أَمْ مَن يَأْتِي آمِنًا﴾ لە (فرع) ﴿يَوْمَ الْقِيَامَةِ﴾ (آیەت) ڕازە ئەتوێتە (عنوان)، ئەوہی (صدق) ی (عنوان) ی لێ بی بەبەر (حُکم) ئەکەوی؛ (خصوصی) (ابو جہل) یا (ذات) ئ لە (مؤمن) آن وەکی (ابوبکر)

(مثلاً) (مُراد) نیه (خصوصی) (ابو جهل) لایه، (جنابی رساله‌ت) لایه، لام ناشیرنه؛ (موازنه‌ی) (ابو جهل‌ی) له‌گه‌ل (صحابه‌یه) (فقیر) که (ابو جهل) (ده‌عیه‌ی) نه‌دینا، رووی تئ کا (لایه‌ق) ه ﴿اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ﴾ (علی کیفکم) ئەمه (ته‌دید) و گه‌فه؛ له‌هموو زویانی ئەو (نوع) ه (امراه مهمه وه (قصد) (طلب‌ی) (فعل) نیه‌ئوه‌ی ده‌یکه‌ن، بیکه‌ن، (قید‌ی) نیه ﴿إِنَّ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾ (جنابی حق) (علم‌ی) به‌ئێوه‌ه‌یه، ئەوه‌ی ئە‌ی که‌ن، ئە‌بینی به‌ته‌واوی؛ چی لئ گوم نابئ ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ﴾ (قرآن‌ی) (ذی الذکر) ﴿لَمَّا جَاءَهُمْ﴾ ده‌ست به‌جئ، بئ (تفکر) و (تأمل) و (تدبر)، بئ هووده خو‌یان (عذاب) ئە‌ده‌ن (سعی)‌یان له (إبطال‌ی) (قرآن) (هدراه) ﴿وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ﴾ بئ (نظیر) ه، به (قوه‌ت) ه، نایابه، (مغلوب) نابئ، (غالب) ه، لای خوا (کریم) ه، له (جواهر‌ی) (کریمه) گه‌لئ به (قیمه‌ت) تره، (مناعه‌ت‌ی) بۆ (هجوم‌ی) (اعداد) له (خط‌ی) (ماجینو) زیتره ﴿لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ﴾ به‌ناشکرا و نیتزیک ﴿وَلَا مِنْ خَلْفِهِ﴾ (خفی) و دوور، یا (بوجه‌من الوجوه) (قبول‌ی) نا‌کا، (حتی) (باطل) خۆی (مانع) ه له‌هاتنی. زۆر (احکام‌ی) (حقه) هه‌ن، (مخالف) له (صدد‌ی) (إبطالیه‌تی) هه‌رچه‌ند (توجیه‌ی) (أدله) و (شبهات) ئە‌کا، (توجه) نا‌که‌ن؛ جئ به‌نا‌دۆزنه‌وه، بی چئئ؛ وه‌ک (انسان‌ئ) (صحیح) ئە‌لئئ (قوه‌ت‌ی) (دافعه‌ی) له (أعضاء)‌یان داهه‌یه. بۆ (تغذیه)، ئە‌وه‌ی (ملائمه‌ی) نه‌بی، (قبول‌ی) نا‌کا، (دفع) و (طرده‌ی) ئە‌کا؛ ئە‌وه‌ی (ملائمه‌ی) بئ، (جذب‌ی) ئە‌کا ئە‌گه‌ر (قرآن) هه‌لئ گرتبا، له (تورات) (خراب) تریان لئ ئە‌کرد (اعدی‌ی) (داخلی) و (خارجی)، (لأبعد) — به (تصریف) و به (تاویل) (قصور)‌یان نه‌کرد، (إمّا) دیاره، وه‌کی له‌که‌ی ره‌ش له (لباس‌ی) سپی. گه‌لئ جارم وتیه: که‌سئ بنۆ‌پێته (تفسیر‌ی) (شیعه) آن وادیته (خیال‌ی)، که (قرآن) (شاهنامه‌ی) (علی) و (اولاد‌ی) (علی‌یه)؛ (مع‌ئنه) خوا خۆی ئە‌زانئ، له (حُب‌ی) (علی) و (اولاد‌ی) (علی)،

(مزخرف)ن، راست نین، وہ (اکثری) (دخائل) لہبر (رعایت) نہ کردنی، (نظم) و (نسج)ی (قرآن)، ہینایتیانہ ناو (تفسیر)ی وہ (ترجمہ)ی (قرآن)یان کردیہ، (لاشک) (تحریف) و (تبدیل)ہلّ نہ گری، وہ (مترجم)ہکان (عمداً) (تحویل)ی نہ کھن تا نہ مہو (مع الأسف) (ملایہ بہ (دین)، (عربی) زان، (کاتب)ی (بلیغ) و (ادیب)، (ملیح بیان)، (عارف) و بہ (قوت) لہو زوبانی، کہ (ترجمہ)ی پئی نہ کا، (ترجمہ)ی نہ کردیہ. دواہ لہ (مجلّہ)ی (ہلال)ی (ینایر سنہ ۱۹۴۰م دیت (قرآن)ی (کریم) نہ وہ دو پینچ (ترجمہ)ی ہہیہ، بہ (۳۰) سی (لفہت) (ترجمہ) کرایہ؛ (اکثری) (مترجم)ہکان (اجنبی)ن نہمہ، پاش نہ وہ، کہ (اجانب) (قرآن)یان (ترجمہ) کرد نذر (لازم) بوو، بی (شُبہ) (واجب)ہ، نہک (ذات)ئی، (جمع)ئی لہو (نوع)ہ (علما) یا نہ، (اعتنا) بہ (ترجمہ)ی (قرآن) بکھن، پئی ی (تحریف) و (تبدیل)ی (اجانب) بیہستن، (مع الأسف) لہ (علما) یا نی (رؤسا) یا نی (دین)، ہروا ناکہم، کہ سی ہہی، (عربی) نذر چاک بزانی، وہ (لسان)ی (اجنبی) گہلی باشی بزانی، (مثلاً) نہ گہر (ملایہ وہ کی (طہ حسین) یا (امیر شکیب ارسلان) یا (فکری اباضہ) بی لہ (عربی) وہ کی (جلال نوری) بی لہ (تورکی)، (عبارت)ی (جزیل) و شیرین و خوش گوار بی، (ترجمہ)ی (قرآن) بکا، ئی (وہ اللہ) خویہ تی، ہر چی ہہیہ، تا (اصل)ہ کہ بہو (حال)ہ مایہ، باشہ، وہ کی (تورات)ی لی نایہ، ﴿تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ﴾ (حکیم) شت لہ (موقع)ی خوی دادہ نی، نہ وہی (موقع)ی خوی گرت لانادری، شتہ کیدی جی ی ناگری، بیتہ جی ۱ چونکی دیارہ، بی جی نہ بی. وہ ستایہ (ماہر) لہ بلندی یہ بہ ردی بؤ ہلثہ دہن، لہ (اثنا)ی وہرگرتن، نہ زانی، باری خوی کی ہہیہ، (آنا) نہی چہ سپینن، نہ وہی (ماہیر) نہ بی، نہم دیوو نہو دیوی پئی نہ کا، گہ چ رہق نہ بی شہ پالتہ کی دی، پیدا نہ دا، باز ہلی ناگری؛ (آخر)ی بہ (وجہ)ئی ناشیرین، بہ ناپیکی دای دہنی. (ذات)ئی (شوون) و (صفات)ی شایانی (تعظیم) و (تجلیل) بی، (مُنعم) و (محسن) و (کرم)

کاربی؛ فه‌رمایشی بفه‌رموی، نه‌بێ زۆر (کامل) بی دوور له (وَهَن) و (خَلَل) بی، دوورله (تصریف) و (تحریف) و (تبدیل) و (تحویل) بی، (کلام الملوک)، (ملوک الکلام) ه (فکیف) ه به (کلام) ی (مَلِك الملوک)؟ (الذي أنطق کل شيء) خوایه‌بتوانی (جلود) و (جمود) به (نطق) بیتی، چۆن (کلام) ی نه‌فه‌رموی، (قابل) ی (نقص) و زیده‌یی و (نسخ) و (فسخ) و (قلب) و (تمثیل) بی؟ (حاشا) ﴿مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ﴾ ده‌یده‌نی (بشر) ه ناگوپی، (رسول) ه‌کانی دیش قسه‌یان له (حق) کراوه، بو (إبطال) ی (کتاب) یان دوشمعی (دین) بی (قصود) بووین، (لکن) سه‌باره‌ت به (تدوین) نه‌کردن و سستی (رؤسا)، نه‌وان (تحریف) کران، نه‌مان؛ (حالا) (انجیل) ه‌یچ که‌س نازانی، چ بوه؟ به (تاریخ) (معلوم) ه (أصل) ی (تورات) چی به‌سه‌ر هاتیه، (سبحان الله) ه‌موو (صنف) ی وایه، (ملا) به‌کانی پیشین؛ (ائمه) ی (مذاهب)، (رؤسا) ی (طریق)، که‌دوای خویان (تقدیس) نه‌کرین، له (زمان) ی خویان، له‌ئیمه (حال) یان له‌ده‌ست (قوم) یان ناخوشتی بوه؛ قسه‌ی (خراب) تریان له (حق) کردینه؛ (مع أنه) (اهل) ی (عصر) بۆ (اهل) ی (عصر) که‌لک نه‌گرێ؛ (شیخ) ی ه‌زار سال پیش نه‌وێ چووزانی، بۆنه‌مۆ، چ به‌کاره؟ (غیر) ی (کتاب) ی (الهی) نه‌وێتر زۆر (قابل) ی (دوام) نیه، له‌خوێ (نسخ) نه‌بی، (شریعت) ی (طبیعت) فریتی نه‌دا، (إبطال) ی نه‌کا؛ (أما کتاب فصلت آیاته) له‌گه‌ڵ ه‌موو (فصل) (موافقه) نه‌کا ﴿إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ﴾ تو (دوام) که‌له‌سه‌ر (تبلیغ) و (مقابله) ی (اسائه) به (احسان)؛ (مکافات) و (مجازات) (عاند) ی خودایه، (حکم) و (حمیده)؛ نیش له‌جیی (لایه‌ق) داده‌نی؛ (قرآن) ی (کریم) و (حکیم) و (بلیغ) و (فصیح)، پێ (علم)، (لایه‌ق) نه‌بوو، (قوم) ی (نجیب) ی (قریش) و (مقابله) ی بکه‌ن ﴿وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا﴾ (غیره) (واضح)، (رکیک العبارة)، (تافه‌المعانی و الإشارة) ﴿لَقَالُوا لَوْلَا فَصَّلَتْ آيَاتُهُ﴾ تا تیی

بگین؛ نه مه نه بوه (عُذِر) و به هانه بؤ وان، (اما والحالة هذه) (غیر)ی (عناد) چیتړ نیه ﴿أَعْجَمِي وَعَرَبِي﴾ (کلام)ی وانا (فصیح) وه نیمه و نه تو و، (عربی) کوو نه بی؟ دیته (خاطر)ات که سئ (عرب) به (له رووی) (استعلام) بلئ: بؤ (قرآن) بؤ (محمد)ی (عربی) به زوبانی (فارسی) یا (انگلیزی) نه هاتیه؟ نه مه نه گهر له قه شمیری نه بی ناگوتړئ؛ یا که سئ بلئ: «بؤچی (بعضی)ه کی (عربی)وه (بعضی)ه کی (عجمی) نیه؟» (حتی) نه گهر (کوردی) یا (تورکی) یا (ایرانی)یه، نه م قسه بکا، (معقول)نیه؛ (ولو)کی (رساله)ت (عام)ه به گویره ی (اقتراح)ی (السنة)ی (مختلفه) نه با چه ند (لسان)ه یه - بابلین: ئی (راقی) نه وه ند (قرآن)ه ی بؤ هاتبا؛ (لکن) کئ (ضبط)ی (قرآن)ی به (السینه)ی (اجنبیه) نه کرد؟ ﴿قُلْ هُوَ﴾ (قرآن)ی (عربی) (واضح البیان) ﴿لِلَّذِينَ آمَنُوا﴾ (ولو) (غیر)ه (عرب)بی ﴿هُدًى وَشَفَاءً﴾ له (امراض)ی (قلبی): (حسد) و (کبر) و (عناد) و (شبهه) و (شکوک) ﴿وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ ئی بی (ایمان) (ولو) (عرب)بی ﴿فِي آذَانِهِمْ وَقُرْ﴾ وه کی خویان نه لئین: گوئیان گرانه، یا (قرآن) له گوئیان گرانه ﴿وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى﴾ کوری به (مقابل)ی (هدی)؛ (مرض)ی (قلب)ه (مقابل)ی (شفاء)؛ چاوی دلیان کورنه بی، کورنه کا، یا کورن؛ (معنی) بؤ (قلب)یان نه بیته زه هری مه لاهل ﴿أُولَئِكَ﴾ نه و کورانه ﴿يُنَادُونَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ﴾ نه مړو بانگ نه کړن، له جی دوور، گوئیان لئ نیه تیی ناگن، (ذاتاً) (قرب و بعد) به (اعتبار)ی (ادراک)ه؛ شتی زور دووری، که زانیت، نیزیکه شتی زور نیزیک، که نه ی زانی دووره، (ابن جریر) (نقل) نه کا، له (مجاهد)ی (بعید عن قلوبهم) وه نه ی کاته (تشبیه) و (تمثیل). (بعضی)ئ نه لئین: (پوځی قیامت) بانگ نه کړن، به (اشنع)ی ناویان په نا به خوا له کونه ناوی کوی یان. له (تفسیر)ی (ابن کثیر) شتی نه لئ؛ گوی یا (امامی عمر)

کەسی لە (مسلمان) آن دانیشتی، کابرا (ندا) ی کردیە: (یا لیبیکاه) (امام عمر) فەرموویەتی: ئەمە بۆ؟ کەست دیتە؟ کەس بانگی کردیت؟ ووتی: لە (وڤا) ی (بحر) یە کئی بانگی کردم (امام عمر) ئەو (آیەت) ئەخوینتتەو. ئەگەر وابئی، وئ ئەچئ، ئەو (ذات)ە ی (امام) لە (صوفی) یان بئ، لە (غیب)ەو (ندا) یان ئەکریتئ؛ (لکن) بپوا ناکەم کەسی لە (خدمەت) (عمر) بتوانئ ئەو (جسارەت)ە بکا (أساساً) (سَدّی) (نقل) ی ئەکا؛ (سَدّی) ش (حال) ی (معلوم)ە ﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ﴾ (تورات) (نور) ی (هدایەت) ﴿فَاخْتَلَفَ فِيهِ﴾ وایە، پێشە ی (بشر)ە؛ ئەوان ئەوی بەسەریان هات، هات ﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ﴾ لە (حق) (أمّەت) ی توو، (أمّەت) ی (دەعوەت) ﴿لَقَضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ (قضا) ی (امحا) یی ﴿وَأَنَّهُمْ﴾ (قوم) ی توو ﴿لَفِي شَكٍّ﴾ (شك) لە ناویانە؛ ئەوان لە ناو (شك) ی دان، (شك) ئی (مُریب) (موجب) ی (قلق) و (إضطراب)؛ بۆ (دفع) ی (شك) یان ئەبا (ضرب)ەکیان لی دەین، (لکن) (حكم) ی خوا ناگوپئ، با بعمینئ بۆ (وەقت) ی خۆی ﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ﴾ خوا (غنی) یە ﴿وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا﴾ (ضرر) (عاند) ی خۆیەتی، خوا (مقدس)ە لە (ضرر) ﴿وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ﴾ هەرکەسئ بە (حق) ی خۆی ئەگەیهنئ، (عذاب) ی وانە، کە ی ئەبئ؟ لە (قیامەت)؛ (قیامەت) کە ی پادئ.

ناومړۍ بېرگی هه شتم

سـوړه تی (نـه حـزـاب) (۳۱- کـو تـایـی)	۲۷-۱
سـوړه تی (سـبـأ)	۶۰-۲۸
سـوړه تی (فـطـر)	۹۶-۶۱
سـوړه تی (یـسـ)	۱۳۳-۹۶
سـوړه تی (الصـافـات)	۱۷۳-۱۳۴
سـوړه تی (صـ)	۲۰۶-۱۷۴
سـوړه تی (الزـمـر)	۲۵۷-۲۰۷
سـوړه تی (غـافـر)	۲۹۱-۲۵۷
سـوړه تی (فـصـلـت)	۲۹۲